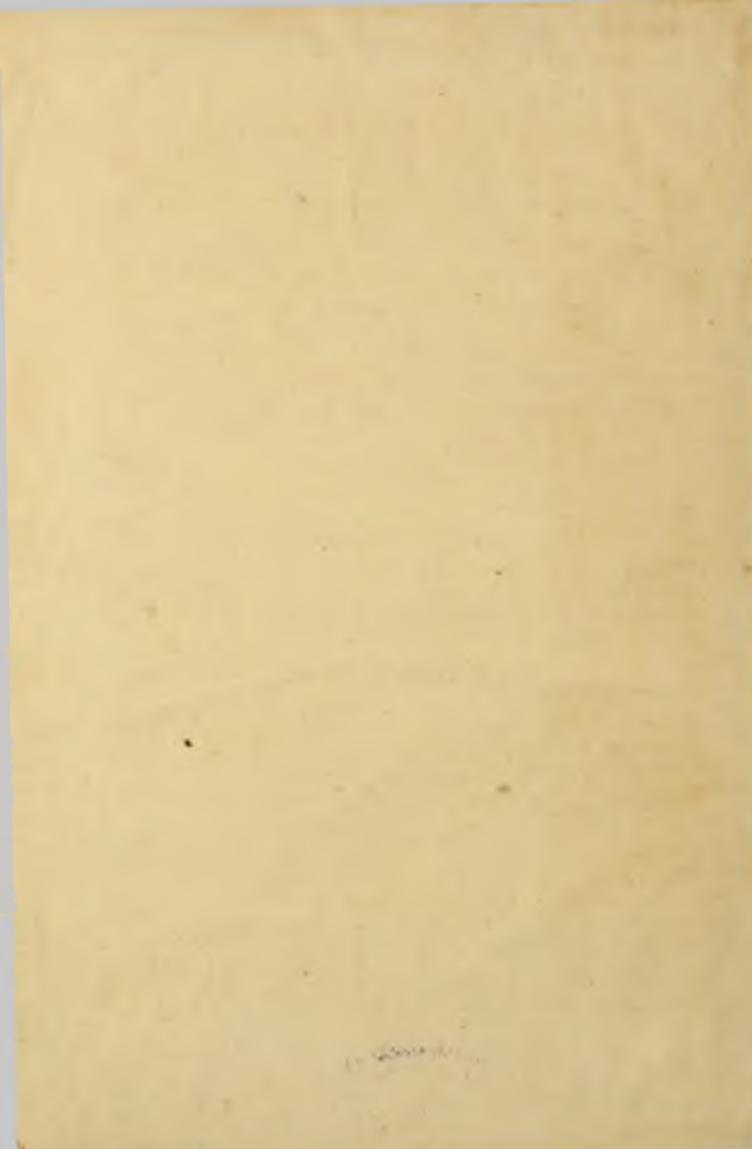

ՔԼԵՆ ՀՈԳԵԽՈՐ

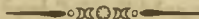
ՈՐ ՈՒՆԻ ՋԵՐԻՍ ՄԼՍՈՒՆՍ

Այս մասն է լուծուին առարկութեց հրէից և համաձայնութիւն
աւետարանաց :

Երկրորդ մասն է քրիստոնէական վարդապետութիւն տաճկավար :
Երրորդ մասն է հաւաքումն չքնադագոյն պատմութեանց եկեղե-
ցականաց՝ Թուրքի բառիւ :

ՇԱՐԱԴՐԵԱԼ Ի ՅԱԿՈԲ ՊԱՏՐԻԱՐԳԵ ԿՈՍՏԱՆ
ԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ ՈՐ ԵՒ ԵՐԲԵՄՆ ՊԱՏՐԻԱՐԳ ՍՐԲՈՅ
ԵՐՈՒՍԱԶԷՄԻ

ՀԱՐԿԱԽՈՐ ՈՒՍՄԱՆ ԱՄԵՆԻՅ ՄԱՆԿԱՆՅ
ԵԿԵՂԵՅԻՈՅ

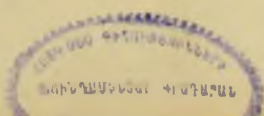
Ի ՊԱՏՐԻԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ Ս
ՏԵԱՌՆ ԱՍՏՈՒԱԶԱՏՐՈՅ ԱՄԵՆԱՊԱՏԻ
ԵՒ ՂԵՀԱՓԱՌ ԱՐՔ ԵԳՒՍԿՈՊՈՍԻ

ՏՊԵՐԱ

ՅՕՐԹԱԳԻՒՂ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՊՕԼՈՍԻ ԱՐԱԳԵԱՆ ԱՊՈՒՁԵՆՑԻՈՅ

1844 = ԹՄՂԳ

Այն առանց պատճառի կոչեցաք զգիրքս զայս՝ Զէն Հոգեւոր . զի աշխարհս այս՝ մարտկոց և կրթարան է ընտրելոց : Այլ ըստ երանելոյն յօբայ՝ ॥ Պատերազմէ կեանք մարդոց ՚ի վր երկրի ॥ : Այլ ըստ մեծին պօղոսի՝ ॥ Ոչ է մեզ մարտ ընդ մարմնոց և ընդ արեան՝ այլ ընդ իշխանութիս և ընդ պետութիս : ընդ աշխարհակալս խաւարիս՝ ընդ այսս չարութեան որ ՚ի ներքոյ երկնից :

Այլ զէն զինուորութեան մանկանց եկեղեցւոյ ոչ է մարմնաւոր , այլ հոգեւոր . որով քակին խարդախութիւք դիւեայ և սիրական պաշտօնէից նր՝ ընդդէմ Թեմապաշտօնեացոյ աղգին հրէից : Որք մինչ հրաբորբօք սիրով խնդրէին ՚ի ներքոյ ստուերաց զՄէսիայն Քրիստոս , ՚ի գալն նորա ատեցին զնա . որքան և նախ սիրէինն : Բայց զվէմն զոր անարգեցին շինողքն , նա եղև գլուխ անկեան երկուց որմոց . հրէից և հեթանոսաց միութեան ըստ հաւատոյ :

Այլ մոլորութի նց առ այն կայանայր , զի զոր նք գիրք զԹեմային փառաց նր խօսին , նոքա զայն ըստ մարմնոց կարծելով՝ զաղքատօրէն երևին ըստ մարմնոց և զկիրս չարչարանաց նորա անարգ համարեցան . զի մարմնաւօրք էին և ըստ մարմնոց ձեացուցանէին զամ կարծիս իւրեանց ՚ի վր Մէսիային : Այլ կամ զնախագուշակութիւնսն գերկրորդ գալստենէն , կարծեցին զառաջին գալստենէն : Այլ ոչ կամեցան ՚ի գործոց նր սքանչելեաց՝ զգործօղն ճանաչել . իբր ՚ի լուսոյն՝ զարեգակն , և կամ ՚ի ջերմութեն՝ զհոտն առ ընչաբար . վնջ մնալին ՚ի ներքոյ ստուերական մթութե , զոր քօղն ՚ի վր երեսաց արկեալ տակաւին նշանակէ :

Իբրդ՝ սատանայ կերպարանի ՚ի հրեշտակ լուսոյ . և պաշտօնեայք նր՝ կերպարանին ՚ի կերպարանս Թեմապաշտօնեաբարհամու ըստ նիւթոյն պարծելով , թէ որդիք աբրահամու եմք : Իբր թէ կամին ասել , հիւր եմք՝ և ոչ ունին զգործն հրոյ . և թէ արեգակն եմք , և ոչ լուսաւորեն : Այլ մանաւանդ զոր հարքն նոցա՝ մարգարէքն սերմանեցին , առաքեալքն հնձեցին . և իբրև զյօսէփ ցորենաբույսք եղեն աղգին հեթանոսաց , և ինքեանք մնացին քաղցեալք :

Մինչ զորն առ ինքեանն ունէին՝ ոչ հաւատացին լուսոյն . ուստի մնացին ՚ի խաւարի մեղաց՝ և ստուերական օրինաց ՚ի ներքոյ տընեալք : Սատի տեսեալ հոգւոյ աչօք մարգարէն բարուք՝ ՚ի դիմաց երեմիայի գրէ առ նս ցաւակցութիւն մեծաւ . ॥ Դարձ յակօք և բուռն հար զնմանէ ընդ ծագումն առաջի լուսոյ նր . մի տար այլում՝ զփառսքո , և մի զօգուտսքո սօգդի օտարոտոյ : Բաբ . 4 . 2 :

Երգարեւ հարան ընդ վիմին և փշրեցան . և զցաւն տակաւին զսալով , ոչ ՚ի միտ առնուոն զպատճառն վասն ոյր խոշտանկեցանն . այլ կամաւ կուրացան . զի լոյսն եկն յայնս , և սիրեցին ինքեանք զխաւարն . զի երն գործք իւրեանց չարութեւ : Եւ անձինս իւրեանց իմաստունս ունէին զիտութիւն օրինաց . և սոկայն զկեղևն և զմիջին ծուծն ոչ կարացին զանազանել ՚ի միմեանց . այլ ըստ կապկաց գտեալ զընկոյղն ըստ կեղևոյն դառն , զբոլորն այնպէս կարծելով՝ ՚ի բաց ձգեցին : Եւ յսինքն զգառնագոյն չարաբանսքի , և զմարմնով երևումն խստագոյն վարուք , ևս ոչ կարացին ՚ի ներքս թափանցել փայտեայ տապանակին ՚ի ճաշակումն երկնային մանանայի հացին հրեշտակաց :

Սատի ըստ որդւոցն հեղեայ քահանայապետի՝ գնալով գնան և ՚ի չարէն առ չարն յառաջեն , մինչև եղծանել և ապականել զածաշուհն սբ գիրս՝ Ֆիզիքապէս և փիլիսոփայաբար մեկնելով , և զածային եղեալ զհրաշխ՝ բնականի զօրութե տալով , և ուշիմութիւն լեալ զնս կարծելով , և ոյնոս կամելով ընդդէմ հաւատոյ մաքսուիլ : Եւ պարծանքս իւրեանց՝ զոր անձ ՚ի փառս իւր և ՚ի փրկութիւն նոցա արար սբանչելեօք , ունայն և ՚ի զուր հանեն . և զգարմանալիս բնութե , գործոցն նոյ և կարողութե նր հաւասարեն , և ոչ տմայեն և երկնչին . ուստի իրաւամբ կրեն՝ մինչ անիրաւաբար ընդդէմ նոյ մարտնչին :

Եւ յիւրեղ երանի սվ հաւատացեալ հոգի . զի զպատուականն գինի քարշեալ ՚ի մարգարէից գրեանց , զմրորւոնն՝ նոյ թողեր . զմրգաց քաղցրութիւն ըստ միջոյն ճաշակելով , զկեղևն նոյ յանձնեցեր . ՚ի յամպոց օրինաց զարևն ընկալեալ , զմթագոյն ամպն՝ նոյ քօղ արկեր : Եւ իւրախ լեր անապատ ծարաւի սօգգ հեթանոսաց , զի առեր զձուր ուրա-

խութէ յաղբերէն փրկութե , և զապառափն՝ նց թողեր յանջրդիս : Զնծա դու քաղցեալդ արդարութեան , զի զկամնասայլիւ չարչարանաց ծեծեցեալ ցորեանն՝ ի շոեմարան մոացդ հաւաքեցեր , և զյարդն այրելի անէջ հըրով՝ նոցա յետ դարձուցեր :

|| Ընիս տակաւին փորձիչ (ի կրթութի հոգևոր պոտերազմի՝ ի ձեռն ճշմարտութե ընդդէմ ճշմարտութե հակառակօղ) զազգն հրէական . վն որոյ պարտիս զայս հոգևոր զէնս ի կիր առնուլ ընդդէմ նց . ոչ ինքեամբ ի մարտ ընդ նս մեանելով , և ի ճակատամարտիլ ընդ նս յատեան կոչելով . այլ եթէ նորա ընդդիմաճառիցեն , զայս զէնս ի պատրաստի ունիցիս : Եւ կամ դու ինքեան ի սոսին կրթիլով՝ ծանիցես զքեզ սիրեցեալ յոյ , և բացեալ քեզ զգանձն կնքեալ , և զաղբիւրն՝ նց խցեալ , և քեզ բացեալ :

|| Երբ՝ հարկաւոր է քեզ ի հոգևոր պատերազմի ընդ հրէից , Դաւի վահանն հաւատոյ , որով պատսպարիցես զճախակողմն քո ընդդէմ հակառակացն ճշմարտութե : || Ի վր չամի առէք զվահանն հաւատոյ : Էփես . 6 . 16 :

Երբորդ՝ հարկաւոր է քեզ ունել զսաղաւարտն յուսոյ , որ զետեղեալ է ի բարձրագոյն տեղուոյ խնցակաւութեանդ . զի յոյսն է զբարձրագունից :

Երբորդ՝ հարկաւոր է քեզ զճահն սիրոյ , որ ի խոցեցմանէ պահպանէ զքեզ . և եթէ խոցիցիս ևս՝ ոչ առոյ զգալ զցաւն՝ յաղթելով կրից :

Չորրորդ՝ հարկաւոր է քեզ կամարակապ զճահն արդարութե , որով պատիցես զմէջս քո արիութե ի վիճելն ընդ քեզ հակառակացն ճշմարտութե ազգին հրէից :

Հինգերորդ՝ հարկաւոր է քեզ և սոնապան ծածկօղն սրունից , որ և խոնարհութին քի , որով իբրու գլաթեայ սուսերբ՝ ջախջախիցես զպօղպատեայ սուսերս հպարտից :

|| Եցերորդ՝ հարկաւոր է քեզ և գեղարդն խոհեմութե և նեան հանճարեղութե . զի գեղարդեամբ ընդ մերձաւորաց , և նետիւք ընդ հեռաւորաց ճակատիցիս :

Եթերորդ՝ հարկաւոր է և սուրն ժուժկալուէ , որով ցանկութին վիճման սանձահարի . զի տուաւ քեզ

զենա այս հոգեւոր , ոչ զի զարթուցես զօձն ընդ քեզ 'ի մարտ մտանել , այլ էթէ զճակատ յօրինեացէ ընդ քեզ 'դու պզենա հոգեւորս 'ի պատրաստի ունիցիս , որով իբրու գարշապարտ խոնարհութե' զգլուխ հպարտ օձիցն կոխիցես :

|| Թերորդ' հարկաւոր է և աղեղն լարեալ 'ի հին և 'ի նոր կտակարանաց , որ է ըստ լարին կապուղ , և ըստ փայտին ընդ ոսկերաց միաւորեալ կարծրագոյն : Այց կակուղ լարն' զկարծր աղեղն ձկէ' իբր ըստ կամաց իւրոց . այսպէս նոր կտակարանն' զօրութե' լուրով ձկէ' և 'ի կողմն կամաց իւրոց հակեցուցանէ զհին կտակարանն , յաղթելով իբրև զօրաւոր . բայց և կակղագոյն' զխստութի հրեական աղանդից : || Այ և 'ի սոյն գրքկանս համաձայնեցան ընդ միմեանց հին և նոր կտակարանքն . ունի թէ կայծակնահան քարն ընդ պողպատի հարեալք և լոյս ցոլացուցեալք :

|| Լստի յառաջնում մասին' լուծան հարցմունք հրեից և յերկրորդում մասին' աւետարանական տարակուսանք , որք ներհակք միմեանց թուեցեալք են' նմիւ համաձայնքն :

|| Իսկ յերրորդում մասին' շնորհեցան ֆրիստոնէական վարդապետութիք տաճկական բառիւք . որովհետև յաղգիս մերում հմուտքն այնոցիկ լեզու յաճախք են :

|| Իսկ 'ի չորրորդում մասին' տաճկավար թարգմանեցան բազում պատմութիք աւտի և անտի . ունի զի որք տքնինն 'ի տեսական բանս իմաստից , թերևս իբրու 'ի գործնականսն կրթեսցին պատմութեք : || Եկայն գիտասցեն նժտուէրք . զի տաճկաբառն 'ի մի անգամ ընթերցմանն' խրթնիմաց եւրևի . բայց 'ի կրկնիլն ընթերցման' դիւրանայ . բերէ' զսոսկումն իբր 'ի ջուր մտողաց' մինչև 'ի մի անգամ թացուիլն բոլոր մարմնոյն , և յետ այնորիկ' օրբանիցս և կամի' **ԼՈՂԱՅ**

'ի ջուրն և շափշփայ :

|| Երդ' իվ սիրազնեայ որդիք աղգդ իմ հայոց , այլ ևս զինչ պակաս մնայ 'ի կողմանէ իմմէ ձեզ նուիրելիս : || Հա և զբուն լեզու մեր իբր թէ կորուսաք վն ձեր , և յօտար լեզուս սկսաք խօսիլ . երկնչիմ գուցէ և ոչ այնու լիցեք : || Իսկ 'ի ձերդ կողմանէ' մնայ թէ ընդ հաւատոյ ճշմարտուէ , լծիցէք և զգործս առաքինութե , ունի զի երկու թևօք թռի . ճիւր 'ի բարձունս երկնից արքայութե . և իբր երկու քա-

րեայ տախտակօր օրինաց՝ մտանիցէք յերկիրն սւետեսաց ։
Եւ իբրեւ երկու ոսկեղէն գնաօր՝ զականջս ձեր զարդա-
րիցէք ՚ի լսողութի հաւատոյ և գործոյ ։ Եւ իբր զորդիսն
զէբեթեայ՝ տեսասկսնաւ և գործնականաւ՝ նստիլիք յաջ-
մէ և յաճեկէ տն յարքայութե նորա ։

Եւ ես յայտ լիցի սիրազնեիցդ իմոց . զի զինի սւարտ-
ման գորոյս՝ եղաք զտաճկավար բառից լուծմունսն՝
այբբենական ոճիւ . ոպ զի որք յրնթեռնուին ոտնառիցին
չհասկանալով , և ոյատճառաւ բառին զրկիցին յիմացմա-
նէն , նոյնժամայն զայն բառն որոնիցին , և գանալ զբա-
նալին՝ բացցեն զդուռն իմացման ։

Եւ եղաք զինի բառիցն լուծմանց՝ և զմտուորաց
բանից ցանկսն այբբենական . ոպ զի պտրուակեալքն ներ-
գորոյս՝ միով միով առդու թղթահամարին ՚ի յայտ դայցեն .
և զինգիր որոնողացն լուծեալ՝ ՚ի տարակուսանաց նոցին
տղտաիցեն . Եւ եղաք ՚ի տին զվիճաբանական բառն .
որովհետեւ աշխարհականաց առաւել հարկաւոր է գրքուկս
այս , և չէ՛ օրէն աշխարհականաց յիրս հաւատոյ վիճա-
բանել , զի ոչ էն պահպանիչք եկեղեցւոյ , այլ պահօղք
պատուիրանացն . զի պաշտպանելն զեկեղեցին՝ է գործ-
հովուացն եկեղեցւոյ , որք փոխանակ նց իբրեւ ոչխարաց՝
ընդգէմ գայլոց օցտողաց զինելոց են ։

Եւ զ՝ ուրեմն սիրով ընկալեալք զդէնս զայս հոգե-
ւոր՝ իբրեւ զզօրս մերոյն Սաղօմոնի , ունիցիք զսուր ՚ի վր
ալդերաց ձերոց՝ ուսեալք զպտտերազմ՝ հոգեւորական ։
Կատաճէք ՚ի սմին զանազան ծաղկունս անուշահոտս ՚ի
զմայլլումն հոգեւոր ուրնգաց ձերոց . որ թէ որքանք և որ-
պիսիք իցեն , ՚ի ստանալն և յրնթեռնուլն կարէք իմանալ ։

Ո զլ լերուք ՚ի ՏՐ քբ հաւատով , և բարի գործով ,
անտարակոյս յուսով , և յուսալեացն անդէն հասակալ-
մամբ , սիրով ըմբռնմամբք և զմայլմամբք , ամէն ։

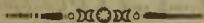
Ամենանուստ ծառայ ծառայիցն Աստուծոյ՝ Զակարոս արք եպիսկո-
պոս և Պատրիարք Առ-
տանդնուպօլսոյ ։

Իսկ որովհետև հրեայք զնշան հայցեն և հեթանոսք զիմաստուծին խնդրեն, մեք քարոզեսցուք զխաչելեալն Քրիստոս՝ հրեից գալթակղուծին և հեթանոսաց յիմարուծիւն, բայց նոցին իսկ հռչակուցն հրեից և հեթանոսաց՝ զԲրիստոսայ զօրուծին և աստուծոյ իմաստուծին: Խ. Երեւ. 1. 22.

Եւ թէ հարցմունս ասենէն հօգօյ՝ առ մեզ ընդդիմանալով ,
Պատասխանիքս լինիս պատրաստք՝ ընդդէմ նոցա զինելով :

Եւ թէ քեզ հարցանեն , Աստուած քանի՞ է : Բայ
թէ , մի է :

Երբորդ՝ թէ ասեն , ապա դուք ինչո՞ւ համար երեք
կասեք : Բայ թէ , մէք զբնութիւն և զթապիւթն մէկ կու
հաւատամք և զանձինքն երեք : Ինչպէս որ աղբիւր դրախ-
տին մէկ էր , և ՚ի չորս գետ սեղիւմիչ կու լինէր . այն չորս
գետերն՝ զթապիւթն ջրոյն չեն բազմացներ :

Երբորդ՝ թէ հարցանեն , հիշ մէկ նոյն խապիլէ երեք
անձինք լինիլ : Բայ թէ , հիշ մէկ արեգակնային խապիլէ
մէկ և երեք լինիլ . կամ մէկ ծաղկին՝ բուռն , գոյն , և
հոտն մէկ լինիլ , կամ մէկ խնժորին՝ համբ , հոտն , և գոյնն
մէկ լինիլ , այլ ինչպէս որ անոնք հէմ մէկ են և երեք , (կամ
ոպ հոգին , միտքն , և բանն , կամ հոգւոյն իմացուածն , յի-
շողութիւն , և կամքն՝ զհոգին չեն կարեր երեք անել .) այս-
պէս և թծն մեր պաշտելի նք երբորդութիւն՝ հէմ մէկ է
ըստ բնութե , հէմ երեք է ըստ անձանց . այլ այն միու-
թիւնն՝ զերեքութիւն չի խափաներ , և այն երեքութիւն՝
զմիութիւնն չեն խափաներ :

Պորրորդ՝ Թէ հարցանեն հրէայք, թէ ինչպէս կու ծընանի: Բայ թէ, միտքն և արեգակն ինչպէս կու ծնանին, զերէն ի ծագիլ արեգական՝ կասեմք թէ կիւնէշտողտի. և ի մտաց որ բան մի զուհուր գայ՝ կասեմք թէ Ֆիլըրիմտէն պիր շէյ տողտի. կամ թէ՝ ինչպէս գեղեցկուածին տայիմ ի ծաղկէն կու ծնանի, և հոտն տայիմ կու բղիւն, նմանապէս և թաւառնց արուի և իգի՝ անապականաբար կու ծնանի զբանն ի մտաց, և կու բղիւն զհոտն անոյշ ըզհոգին սուրբ՝ ի կամաց. կամ որպէս գետն յաղբերէ, շառաւիղն յարմատոյ, և ճառագայթն ի լուսոյ՝ սակտուրբն Աթանաս:

Ինգերորդ՝ Թէ որ ասեն հրէայք, մէք հին սղգ եմք և մարգարէից յոր, և այդպէս չեմք գիտեր: Բայ թէ, գուք ով հրէայք անոր համար զմարգարէքն կոտորեցիր, որ պաղի քէրէ փերտէյով և թէմսիներով զայ միուածին և զերրորդուածին կու ծանուցանէին: Հրէ մօսէս յարածքն ասաց ի բերանոյ իւր՝ Թէ || Արասցուք մարդ ||. և թէ || Ագամ եղև իբրև զմի ի մէնջ ||: Իսկ մէկն՝ իրեն չտեսնէ թէ արասցուք. այլ թէ՝ արարից: Եւ ի ջրհեղեղի ժամանակն ասաց թէ՝ || Եկաք իջնուք և խառնուկեսցուք զէզուս նոյ ||: Եւ ձեր հրէից թէ վրատի առաջին խօսքն՝ որ մէք կասեմք՝ իսկզբանէ արար թէ, ձերն գրած է՝ թէ իսկզբանէ արար հելլիմ, որ շատուածն նշանակէ:

Իսկ որ ասեն՝ թէ հետ հրեշտակաց կու խօսեր, Բայ թէ, հրեշտակներն ստեղծող չեն կարեր լինիլ. զի արասցուք ասելն՝ մտեղծեսցուք ասելէ. թէ որ այդպէս է, տէ իմտի հրեշտակներն ալ՝ իւր հետ ստեղծեցին զաշխարհս, որ է հայհոյութիւ: Բայ թէ այդպէս է, թէ զհրեշտակներն որոշ այախառնութիւն ստեղծեց. զերէն հրեշտակներն ալ՝ պատուական և գեղեցիկ ստեղծուածք են, քան զարեգակն, և քան զաստեղքն, և քան զմարդն, այլ թէ զյաժ և զնուաստ արարածքն միւշէմէրէով արար թէ, պետք է որ զպատուականներն և զգեղեցիկան՝ զանմահ և զանմարմին արարածքն ալ՝ այլոց հետ խորհրդով ստեղծեր. այլ հրեշտակներն յառաջին օրն հետ երկնից ստեղծուան:

Իմտի՝ առհի չի ստեղծուած իբէն , ձծ որո՞ւն հետ
միւշէ վերէ տրաւ . պէլլի մի տէյիլ , զահիր ինքն միտքն
հայր՝ ընդ բանին իւրոյ միածնի որդւոյն , և ընդ բարուե
աղբիւր հոգւոյն սբյ . զերէ ինչպէս որ զմարդու միտքն
և զխորհուրդն հայվաններն չեն կտրեր իմանալ , այսպէս
և զայ խորհուրդն՝ հրեշտակներն և մարդիքն չեն կտրեր
իմանալ : Օ էրէ սբն պողոս առաքեալն տսեր է թէ , զայ
խորհուրդն հիշ մէկ մի չի գիտեր , և թէ ոչ հոգին այ :
Եւ եսացի մարգարէն տսեր է թէ , || Ո՞վ գիտաց զմիտս
տեառն . և կամ ո՞վ եղև նմա խորհրդակից :

Տէ իմտի՝ որ զայ միտքն և զխորհուրդն ստեղծուած
քըն չեն գիտեր , ուէլլի է որ միտքն ձծ հայր՝ ընդ իւր
բանին և յիշողութեանս , արար զայն խորհուրդն՝ թէ
|| Արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում || . և թէ || Եկայք
իջցուք և խառնահետցուք || . և թէ || Ադամ եղև իբրև զմի
իմէնջ || : Եւ դաւիթ՝ մէսիհի բերանովն տսեր է վասն
իւր , թէ || Ի սկիզբն գրոց դրեալ է վասն իմ || , և սկիզբն
գրոց՝ ճննդոց գիրքն է :

|| Եցերորդ՝ թէ ասեն , ձծ բոլորովին միտք է , բոլորո-
վին բան է , և բոլորովին յիշողութի է , լրբին երեք ան-
ձինք չեն ասոնք : Եւս թէ , հիշ մէկ պատճառ մի , կամ
սէպէպ մի կայ յաշխարհի վերայ , որ քան զիւր դործածն
պակաս լինի կամ տկար , կէոյտ ըի՛ սահալմն լաւ լինի քան
զսահալթձուն միտքն . պէլլի որ խապիլ չէ :

Տէ իմտի՝ ձծ որ զմարդն իրեն պատկեր և նմանուի է
տսեր և արեր , թէ վերէլլի չէ . զերէ մարդս՝ մարմնոյն կող-
մանէ՝ այ պատկեր չի կտրեր լինիլ , զերէ մարմին մար-
դոյն՝ հայվանի մտրվին է , տպականացու և մահկանացու :
Տէ իմտի՝ մարդս ի կողմանէ հոգւոյն՝ այ պատկեր է . զերէ
հոգին անմահ և անմարմին է , և մէկ հատ է . լաքին ունի
միտք , բան , և յիշողութի , որ անոնցմով կու նմանի երրու-
դուութեանն . անոր համար ձծ ասաց թէ , || Արասցուք
մարդ ըստ պատկերի մերում և նմանութեան :

|| Երում տսելով՝ զբաղմութի անձանց կամեցաւ ի-
մացիել , և ըստ նմանութե տսելով՝ զմիութի էութեն . այլ

ինչպէս որ հոգին մարդոյ՝ բոլորովին միտք է , բան է , և յիշողութիւն , լաթին այն երեքն սէշիւմիշ կու լինին ՚ի մէկ մէկէ , և միութեւն հոգւոյն զարար չեն աներ . այսպէս և անձ՝ մի էութիւն է և երեք անձնաւորութիւն :

Եւթներորդ՝ Թէ ասեմն , ան շատ բան ստեղծեր է . տէ իմտի այն ստեղծուածքն՝ այ պատկեր են : Եւս Թէ , պէլի բոլոր աշխարհս յայ ստեղծուեցաւ , լաթին հիշ մէկի մի համար ան շատց Թէ , արասցուք երկինք , կամ երկիր , կամ հուր և ջուր ըստ պատկերի մերում և նմանութե . այլ միայն մարդոյն համար ասաց : Արեւ մարդն միայն կարէ լինիլ պատկեր այ . զի ունի միտք , բան , և յիշողութիւն . այսպէս անձ՝ հայր է , որդի է , և հոգի սուրբ է . և երեք գոլով՝ մէկ են , և մէկ գոլով՝ երեք են :

Եւթերորդ՝ Թէ ասեմ քեզ , հիշ բազումն՝ մէկ կարե՞ լինիլ : Եւս Թէ , հոգին՝ միտքն և բանն , խնժորին հոմն՝ հոտն և գոյնն , արեգական բոլորակն՝ լոյսն և ջերմութին , ինչպէս որ բազում են և մէկ են , այսպէս և անձ մի է բունութեւն և բազում է անձամբ . ինչպէս կասէ յօհաննէս աւետարանիչն Թէ՝ Երեք են որք վեպեն յերկինս . հայր , բան , և հոգին սբ . և սոքա երեքեանն մի են :

Յներորդ՝ Թէ հարցանեն , մօտէս ասաց յայ բերանոյն . Եւս Թէ , զի ես եմ և ոչ գոյ այլ բաց յինէն . և քո յաւետարանին՝ մեծ և առաջին պատուիրան կոչեց զայս բանըս , Թէ Եւս գոյ ան բաց ՚ի միոյն այլ . ասա դուք երեք կասեք : Եւս Թէ , յիրաւի ոչ գոյ այլ ան բաց ՚ի յայն միոյն այլ . ինչպէս որ ասեմք , Թէ ոչ գոյ այլ մարդ բաց ՚ի մարդոյն . զայս ասելով՝ կարեմք մի ուրանալ զմարդոյ հոգին կամ զմիտքն և զբանն : Եւս պէս և անձ որ ասաց Թէ ես եմ և ոչ գոյ այլ ան բաց յինէն . մի Թէ հայր՝ կարե՞ մի լինիլ առանց բանի և յիշողութե . կէցայ հայրն ան առանց որդւոյ և հոգւոյն սբ . , կամ Թէ վարդն՝ առանց գուռոյ և հոտոյ , և հուրն՝ առանց լուսոյ և ջերմութեան : Եւս այն բանիւն կամի ասել Թէ , մի՞ պաշտեր յիսմէն խոյրի զայլ ուրիշ անձ որ ինձի հակառակ և զԹէ , ինչպէս կուռքերն , այլ բանն մասց և յիշողութին՝ հակառակ

և ուրիշ չեն 'ի հոգւոյն , այլ մինակ մէկ հոգի են . այսպէս
և բանն անձ և հոգին քե՛ս , այլ ուրիշ անձ չեն 'ի հօրէն . այլ և
ոչ հակառակ նմա , այլ մի՛ ըստ բնութե :

Տասներորդ՝ թէ հորցանեն , 'ի հին օրինաց ունիք մի
վկայութի թէ անձ մի է , և երեք անձինք : Աստ թէ ,
պէլի աւելի բան զաստեղս երկնից : 'Դախ՝ մօսէս մարգա-
րէն . իւր ի փթիտա՝ որ մեք կասեմք թէ , արար անձ զերկին
և զերկիր . նա կասէ թէ , հելլօիմն արար . հելլօիմն՝ ճէմիէթ
մանասընա է . և արարն՝ միութե : Ար կամի ասել . հայր և
որդի արար զերկինս և զերկիր . ապա զհոգւոյն սրբոյ ա-
նուան պէյան կասէ թէ՝ Եւ հոգի այլ չըջէր 'ի վր ջրոց ॥
և թէ՝ Եւ արացուք մարդ ըստ պատկերի մերում և նմանու-
թեան ॥ . մերն՝ վստեձանց , նմանութեն՝ վասն միութե :

Իւրիւնձի վկայութիւն՝ որ յաշտարակի շինմանն սասաց
անձ , թէ ॥ Եկայք իջցուք և խառնակեսցուք զէզուս նոյն :

Իւրիւնձի վկայութի՝ արբաճամ նախապետն՝ մամբ-
րէի կաղնի ծառոյ տակն նստած իբէն , կասէ մովսէս մար-
գարէն թէ՝ Երեւցաւ անձ արբաճամու առ կաղնեաւն
մամբրէի . և 'ի վեր կալաւ զտշա իւր արբաճամ և ետես .
աճա երեք արբ գային հէվայի միջէն , անկաւ արբաճամ
յերեսաց վր , և երկիր պագեաց այլ ։ Տես որ յառաջ ան-
երեւցաւ կասէ՝ զմիութիւնն այլ պէյան անելով . ապա
յետոյ զայն մէկն՝ երեք կասէ , և յարբաճամէ երկրպագ-
եալ : Այլ արբաճամ՝ անապաշտ և հայր հաւատոյ էր .
որ թէ այն երեւցածներն՝ հրեշտակներ եղած էին , ար-
բաճամ երկիր պագելով նոցա՝ կապաշտ կու լինէր . որ
հաշա թէ այնպէս լինի :

Իմօի արբաճամ՝ զերեք անձինքն տեսաւ մարդկային
ձեով . և միով հաւասար երկրպագութե՛ք պաշտեց և պատ-
ուեց զնա . Հէմ երեքին մէկն՝ յետոյ արբաճամու հետ
խօսելով սասաց թէ , ॥ Մի՞թէ թաքուն ինչ իցէ յարբա-
ճամէ ծառայէ իմմէ ॥ . որ թէ հրեշտակ եղած լինէր՝ զարբ-
աճամ իւրն ծառայ չէր կարէր ասել , և չէր թողու-
իւրն երկիր պագել : Ինչպէս որ յօհաննու աւետարանչին
յայտնութե գրքի մէջն՝ չի թողուց հրեշտակն իրեն եր-

կիրպազէլ . ասելով թէ՛ մի՛ երկիրպազեր ինձի՛ զէրէ և
ես քեզ նման ծառայ աստուծոյ եմ :

Տէօրտիւնձի վկայութի . Թժ երևեցաւ մովսէսի և
ասաց . || Ես եմ Թժ սբրահամու , Թժ իսահակայ , և Թժ
յակոբայ : | Ինչ կու լինէր որ ասէր թէ՛ ես եմ Թժ սբ-
րահամու սահակայ և յակոբայ . լաբին զէրէք անձինքն
պէյան անելու համար՝ երէք անգամ . յիշեց . և Թժ Թժ
անուն տալով զմիութիւնն կնքեց :

Պէշինձի՛ դաւիթ մարգարէն կասէ թէ՛ || Ողորմուք
տն լի եղև երկինք . և բանիւ տն երկինք հաստատեցան .
և հոգւով բերանոյ իւրոյ՝ ամենայն զօրութիւնք նոցա :

Լ՛լթնձին՝ որ էսայի մարգարէն ՚ի սէրովբէից լսեց՝
որ զԹժ կօրհնէին ասելով . նբ , նբ , նբ . զէրէք անձինքն
պէյան անելով . և Թժ զօրութեց ասելով՝ զմի Թժութին .
և մովսէս ասէր հրէիցն թէ , || Լուր իսրայէլ . Թժ՝ Թժ քո՝
Թժ մի է : | Տես որ երէք անգամ Թժ ասելով՝ կնքէ զեր-
րորդութի անձանցն . և զմի էութիւն ցուցանէ՝ մի ասելովն :

Իսկ թէ ոմանք ասեն . էկէր քի երէք նբ ասելով՝
զԹժ երէք անձինք կը ցուցանէ . Եթէ քառասուն հեղ
նբ որ ասվէր նէ , զահիր քառասուն անձինք կու լինէին :
Պատասխանեմ թէ՛ լաբին երէք ասացին և ոչ աւելի . որ
ոչ էր գովութե կերպ , այլ անձանց նշանակութի . լաբին
թէ գովութե մօօք լինի , հաղար անգամ պիլէ կրկնելք
նէ մանի չէ : | Լմա սրբոյ աւետարանին դէմ ինչ կարեն
ասել . || Մկրտեցէք զնա յանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն
նբ : | և թէ՛ || Երէք են որք վկայեն յերկինս . հայր ,
բան , և հոգին սուրբ . և սորա երէքեանս մի են :

Լ՛աղ հաղար . զճմարտութին կորուսեալ և ճմար-
տութի ընդդէմ ճմարտութե կու մարտին անմիտ հը-
րէպքն : | Լմանին սթենացի կռապաշտ փիլիսոփայիցն ,
որք իմաստուքն այ ոչ ծանեան զԹժ զտուօղն իմաստուէ .
այլ ՚ի ձեռն իմաստուէ՝ զիմաստուին եղծանէին : | Լաբին՝
քրիստոնէական հաւատն և ճմարտութին այնքան զօրեղ էր՝
որ զբոլոր աշխարհի իմաստուէքն և զհօր թագաւորքն՝
ֆէթ արաւ ՚ի ձեռն տգէտ և տկար ձկնորսաց :

Ի նչ եղեն այն ակնարկաց սղիմներն , որք գոռա-
լով զաշխարհս կու շարժէին . ընդ ծով և ընդ ցամաք կու
խրոխտային . և զմեծամեծ թագաւորքն թէտպիրով կու
յաղթէին . որք ՚ի ծագիլ արեգակն քրիստոնէական ճշ-
մարտութե , աստեղացպէս ՚ի լուսոյ խաւարեցան . և այն
աժադի միսալի ձկուկն՝ օլթայիւ աղքատ ձկնորսացն ըմ-
բռնեցան . և փտած փայտի լոյս դարձան . և իմացան՝ թէ
իրենց կարծեցած լոյսն՝ մէկէր խաւարէ եղեր . վէ փան-
ղէհիրն իրենց՝ սիւլիմէնէ եղեր :

Ի նչ աղգ կայ հէնիզ յաշխարհի վր իմաստուն քտն
զեւրօպայու մարդիկն . լսքին յաղթեցեալէ և նց իմաս-
տութիւն ՚ի նեղքոյ լուսոյ արդ աւետարանին : Իսկ որք ՚ի
ազիտութե այս անյաղթելի ճշմարտութես կուրացեալք
են , կուրութե իւրեանց՝ կէոյէ լոյս տուող կու կարծեն
զիրենք . ո՛րն ՚ի ճշմարիտ գիտնոց չէ հաւաններ աւետարանի
ճշմարտութեն , եթէ ոչ տգետքն և մարմնասէրքն . Ելպէթ-
տէ այն մարած ճրագն օր մի կինէ կըլուսաւորի . յոյս
ունիմ առ յն քն՝ որ լոյս է ՚ի խաւարի :

ԺԱ

Ի՞նչ ասեն , յասածէդ իմացանք որ ձեկ է , և երբք
անձինք . լսքին նէտէն մալիմ՝ թէ ձե որդի ունի , կամ
հոգի : Իսա թէ՝ մարդն նէտէն մալիմ՝ որ միտք և հոգի
ունի . տիտիր ասէ թէ՝ ՚ի ֆիրր անելուն և ՚ի շարժելուն
պէյան կու լինի որ միտք և հոգի ունի : Տէ իմտի՝ մեր
որդի ո՞յ ասացն՝ այն մտացն բանն է . զէրէ ձե՝ անբան
միտք չունի . և ձե կենդանի է . տէ իմտի հոգի ունի . և
ձե բանն որ մենք որդի կտանք , դաւթի մարգարէի բե-
րանովն ասաց թէ . || Տը՝ ասաց ցիս որդի իմ ես դու || . որ
այս դաւիտենական ծնունդն պէյան կանէ . հապա որ
կասէ՝ || Եւ ես այսօր ծնայ դքեդ || . զծնունդն մարմնով
՚ի մարիամայ կուսէն կը ցուցանէ :

ԺԲ

Ի՞նչ որ ասեն , նէտէն մալիմ որ այն բանն՝ որդւոյն նայ
համարէ : Իսա թէ , մարգարէն դաւիթ՝ բոլոր աշխարհի
թագաւոր եղա՞ւ մի , պէլլէ որ չէ , ասլա որ կասէ՝ || Տաց

քեզ զՀեթանոսս ՚ի ժառանգութի և յիշխանութի քեզ
ընդ ամ ծագս երկրի ։ Ի՛յս բանս որդւոյն նոյ մախսուս
է՝ որ հաւատով տիրեց յարեւելից յարեւմուտս ։ Եւ աս-
կից մատէ . յայն տեղն դաւիթ մարգարէն թէմպիհ կանէ
ամմէն թագաւորաց , թէ այս ճիհանի ալեմ փատիշահիս
տն՝ ծառայեցէք թագաւորք երկիւղիւ . և ցնծացէք ա-
ռաջի նոյ դողութէ ։ Եւ արին հրէայք՝ որդի անուան լսե-
լով , գիտեն թէ մենք մարմնաւոր ծննդեան պէս կասեմք .
ու չեն գիտէր թէ նոյ ծննուան իւր նման է , զոր այլազ-
գիք՝ քելամուլաս կասեն . այլ ինչպէս քելամն ՚ի Ֆիբրէն
կու ծնանի , և շէֆաֆն յարեգակնէն , այսպէս և բանն
ած ՚ի հօրէ նոյ . կէոյա ՚ի մտաց և յարեու ։

Ժ. Գ.

Թէ հարցանեն , դուք քրիստոնէայք կասէք քի՛ այն նոյ
քելամուլասն մարմնացաւ ՚ի մարիամայ պիբիր ողջիկնէն .
ինչ իխթիղա ունէր մարմնանալն ։ Ի՛սա թէ , եա ինչ իխ-
թիղա ունի՝ որ դու զՖիբր արած բանդ կու գրես թղթի
վերայ . պիտիւր ասէ թէ , Ֆիբրս պէյան լինելու համար ։
Տէ իմտի և ած կամեցաւ որ զիրեն քելամն մեղի պէյան
անէ , որ յայն քելամէն մեք իմանայաք զայ Ֆիբրն վէ աեր-
եա միսիլի զիրեն քելամն . որ անոր սէպէպոյն իմանայաք
զայ ուստեթն ՚ի ձեռն այն քելամին . ինչպէս որ թագա-
ւորն՝ մէկ խաթթ մի գրէ կուղարկէ յերկրէ յերկիր , որ
զիրեն էմրն իմանան իւր հիւքմարած աեղերն , Ի՛յսպէս
և ած կամեցաւ որ զիրեն Ֆիբրն մեղի պէյան անէր այն
քելամոյն , որ բանի պէս ՚ի թղթի մարմնոյ գրեցաւ .
ինչպէս կասէ սողոմոն իմաստունն , թէ ॥ Ընդ քեզ և ի-
մաստութի քո . որ գիտէ զամ . և մօտ էր քեզ յորժամ
ստեղծէիր աշխարհս ։ Առաքեա զդա ՚ի սրբութեց երկ-
նից . և յաթոռոց փառաց քոց արձակեա զդա . զի եկեալ
բնակեսցի առ իս . և գիտացից զինչ հաճոյ է առաջի քո .
զի գիտէ դա զամ ։ Իմա . 9 . 9 .

Եւ ինչպէս որ թագաւորն պազի բերրէ թէպիւլ
կէլանէ որ իմանայ թէ ինչ մտաց վրայ են հալխն , վէ ինչ
էօղիւր ունին , այսպէս և զած զիւր քելամուլասն ու-

ղարկեց յաշխարհ մարմնով՝ որ զաշխարհս փրկէ 'ի մեղաց , 'ի դժոխոց , և 'ի կռապաշտութե : () Էրէ յառաջ քան զգալն քի յաշխարհ , մարդիք անհամար կուռքեր կու պաշտէին . լաքին մէսիհոլաւան մեր որ եկաւ յաշխարհ , ժիւղքատ մարդոց քարոզութեւն՝ Փէվրիձէ քոլոր աշխարհ զած ճանաչեցին . զկուռքերն խորտակեցին . և զիրենց վիճուտն յայ ուղուրն դրին . զսուր և զհուր շիջուցին . զկռապաշտ թագաւորներն՝ իւրեանց արիւն թափելոյն ածիղ և թաճիղ արին :

() Էրէ տեսան մարդիք որ իրենց սերաւքերն յս՝ զիւր արիւնն վն իրենց թափեց , նոքա այլ սիրով և աշգով նորա վառեցան . և զգետնի երեսն՝ կարմիր արեամբ վարդցանած պաղձէ դարձուցին : Ենչպէս որ ճիկէրի սերաւքէր մի ճանիկէ ցլուլտէն որ 'ի ճէնկ մտնէ , ամեն զօրքն գալպի խուվկէթ կառնուէ , և իրենք ալ անվախ կու մանուէն 'ի ճէնկ , Կէզալիք և մարտիրոսներն տեսան որ սերաւքէրն յս մտաւ 'ի ճէնկ , յանկից գալպի խուվկէթ առին և զիրենց արիւնն անխնայ թափեցին 'ի նր ուղուրն :

ԺԴ.

() Է հարցանեն , թէ որ կամենար՝ առանց մարդանալու քելամուլաւան չէր մի կարէր զաշխարհս դարցնել : Եւ թէ , պիլի՝ այ դժար վէ միւլիւնսիւղ բան չկայ . լաքին յառաջ քան զմէսիհոլաւան մարմնտնալն՝ թէ շատ ծառաներ մարգարէք ուղարկեց . զորն քարկոծեցին , զորն սղոցեցին , և զորն սպանին խաթիլ արին՝ այն փէյղանպէր տիւշմանի եահուտի միլլեթն . հասէպիլ իքտիզա՝ թէ առաքեց զիւր քելամուլաւան :

Ենչպէս գրերէ քն ինճիլի շէրիֆի մէջն թէ , մէկ տէվլէթլի մի ունէր մէկ այգի . թէսլիմ՝ արեր էր իրեն պաղպանիցն . մէյլիլի ժամանակն որ եկաւ՝ առաքեց զիւր ծառաներն թէ մէյլէ առնուէ յայգիւն , այն չար պաղպաններն՝ զորն սպանին , զորն քարկոծեցին , և զորն խզարով պիլմիշ արին : Էլ ետայ ասաց՝ թէ զիմ որդին զրկեմ . ինի թէ չիճապ անեն յիմորդւոյն , պաղպաններն որ տեսան որ տէվլէթլուի որդին կուգայ , ասացին թէ , իշտէ

միւլքի տիրոջ որդին կուգայ • եկեք խաթլ անենք ու զայս
գին զապտենք • և արարին ինչպէս ասացին :

(ատ անգամեղեր է՝ որ Թագաւորն կու տեսնէ որ
մէկ տիւշմանի մի վր սէրասքեր կու զարկէ՝ կու կոտորվի ,
եախօթ խիյանէթ կու լինի , հասէպիլ իխտիղա՝ ինքն
կելնէ կելթայ կամ զիւր որդին կու զարկէ , ֆէթ կանէ •
Լստուծոյ տիւշմէնն՝ էր մեղքն մարդկան , շէյթան ի-
լայինն , կռապաշտուիւն , մահն յաւիտենական և դժոխքն •
Այս չորս գլխաւոր մէթին վէ խալիպ տիւշմաններս
ո՛վ կարէր ֆէթ անել՝ եթէ ոչ որդին նոյն որ զօրութիւն
և աստուծոյ խուփկէթն էր :

Ժ.Ե

(Ժ) Է որ ասէն ոմանք , պէլի հաղրէթի իսան՝ նոյ քէլա-
մուլլահն էր • յաքին եահուտիւնէրն զայն խաթլ չարին ,
այլ ուրիշ մէկ մարդ մի յանոր տեղն • Լսա թէ , ձեր խաւ-
լին կէօրէ՝ հաղրէթի իսան մարգարէ՞ էր թէ չէ • կասեն
թէ՝ պէլի • Լսա թէ , հիչ մարգարէին խօսքն խիլաֆ կէլ-
նէ՞ մի , միւլքիւն չէ , տէ իմտի՝ այս ձեր մարգարէ ասած
մէսիհուլլահն մեր , տայիմա կասէր թէ , ես յերուսաղէմ
պիտիւր գնամ , եահուտիւնէրն զիս պիտիւր բռնեն չարչա-
րեն , սպաննեն , և յետ երեք աւուր յարութի պիտի աւ-
նեմ • Իկէ որ ինքն զասոնք եվէլտէն ասաց չիլինէր , մենք
ալ չէաք հաւատար • յաքին իր բանին մեք իխթիպար կա-
նեմք ու կու հաւատամք , որ ինչպէս ասաց՝ այնպէս եղաւ •

Ո՛ր է մէկ այլ՝ հրէից հարցանենք թէ ձեր սպանա-
ծըն՝ մէյրէմի՞ որդին էր թէ ուրիշ , նոքա կասեն քի պէլի
այն էր • Լսյ հիմի մէկի մի խաթլ անողն որ ասէ թէ՝
զայս մեռածս ես խաթլ արի , այլ վէսցի հաճէթ կու մնայ
մի • Խոռատուած քի՝ տասնեւերկու հէվարիւններն , և չորս
աւետարանիչքն կու վկայեն , թէ այն խաթլ եղածն՝ մէսի-
հուլլահն էր • ասպա ինչպէս ուրիշ եղած կու լինի •

Ժ.Զ

(Ժ) Է որ ասեն , այն ուրիշ մարդ մի էր յիոսէ անուան •
Լսա քի պէլի՝ հետ քի խալիպ մէկ արուեստէր յետու բա-
րաբարայ անուան այլ ըմբռնած էին , վէ պիղատոս հօգիմն

հարցուց հրէից թէ, զասոնց որն կուղէք որ աղատ անեմ. եահուստներն չիւնքի մէսիհին զարեղ էին՝ (չէրէ տայիմ իրենց սիթէմ կաներ եօլսուղ բաներու համար, հէմ միւճիւղաթ քեանի էր՝ որ իրենք չէին կարեր անել.) այն պիղատոս հաքիմին ասացին թէ, զյեսու բարաբբայն թող տուր իթլախ արէ, և զյոն՝ որդին մէլլէմին ի խաչ հան սալպ արէ. և արար այնպէս:

Ապրին անուսնին միւշթերէք վէ միւլթէլիֆ լինելով, մարկիանոս մէկ հերձուածօղ՝ ի քնէ յետև յիսուսն տարի, այնպէս իլլէթ մի ձգեց յաշխարհի մէջ՝ թէ մէսիհն ոչ էր սալպ եղած յոն, որ յանուսներուն եաղմիշ եղաւ:

Ապրին թէ այն մէսիհն էր սալպ եղածն, կու վկայեն հատտի հիսապի եօք եղած միւճիւղաթներն յանուն նր. որ այն մէսիսուլահի հազրէթի իսայի հէվարիուսներն կու բարոզէին զնա խաչեալ և յարչարեալ և յարուցեալ. և զանոր անուն տալով՝ մեռեալ կու յարուցանէին, կաղ գրնացնէին, կոյր լուսաւորէին, քեթիւրիւմ՝ տիփ տիրի կանէին. որ այս միւճիւղաթներն հիչ խապիլ էր որ լինէին մէկ եարամաղ խանլը յեսու բարաբբայի խմովն:

Թէ որ ասէն, մեծ անարգանք էր մէսիհին պէսուչ տեղն սալպ լինիլ: Աստ թէ, խաչն որ անարգանք էր՝ յարութին փառք էր. վէ հէմ այն է պակասութի, որ մարդիւ խապահատին համար սալպ լինի. լաքին մէսիհուլահն մեր՝ պէսուչ էր. և մեղք մարդուն՝ հաթտէն զիյատէ. ով կարէր քաւել զայնքան մեղքն, եթէ ոչ պէսուչ մահն քի: Ընչպէս որ դուք զմեղք կու գործէիք, և անպարտ պէսուչ ոչխարներ խուրպան կանէիք, թէ ան զձեր մեղքն չի յիշէր. այն ոչխարներուն անարգանք է թէ փառք է. որ զձեր մեղքն ան անոնց արիւնոյն կու քաւէր. այսպէս և բի մեծ փառք էր որ ի պէսուչ տեղն վն բոլոր աշխարհի մեղաց խուրպան լինէր և քաւէր զմեզս աշխարհի:

Իսալ՝ ժամանակաւ մէկ ալիմ մարդ մի կայր սոկրատես անուն. աթինայի ալիմներն ասոր հասէտ արին. պէսուչ տեղն նաչերի հիւքմ արին զհհիրլէմիշ անել. եկան ասոր շակիրթներն ասացին քի, էյ ազիզ ուստա՝ գի-

տե՛ն մի որ ամենացիւն քո վր' նաչերի բան մի սիճիլ արին՝
 զքեզ զէ հիրէ միշտ պիտի անեն • նա սյլ ասաց թէ՛ մէկեր
 դուք կուզէիք որ զիս յիրաւ տեղն սուշու բռնէին ու
 խաթլ անէին • լաւ է 'ի պէտուջ տեղն մեռանիլ՝ քան թէ
 սուշով • Բէղաիք՝ թէ որ հազրէ թի իսան իր սուշին հա-
 մար խաթլ եղած լինէր՝ անտրգանք էր • լաքին չիւնքի
 պէտուջ մեռաւ • իրեն մեծ փառք էր •

ԺԵ

Թէ ասեն հրէայք • զմէսիհն՝ ձծ և որդի նոյ կասէք • և
 ինչպէս ձծ կարէ մեռանիլ • Բայ թէ՛ ձծ անյարջար
 բնութիւն է և քաղցր • ապա մովսէս մարգարէն ինչպէս
 կասէ վա՛ճէր 'ի բերանոյն նոյ • թէ ॥ Նորա դառնացողին
 զիս 'ի կուռս իւրեանց • և բարկացողին զիս սնտովւր իւր-
 եանց • Երեւոյ • 32 • 16 ॥ • Եթէ ձծ յամարմնութե ժա-
 մանակն կարէր դառնանալ և բարկանալ • իլլա քի 'ի
 մարդեղութեան ժամանակն •

Լաքին թէ մէք անմարմին բնութեն որ ասէաք զձեր
 տուած չարչարանքն • խապիլ չէր • ամմա ինչպէս որ զԺա-
 ղիկն տրորես • և հոտն չի տրորվիր • կամ թէ զմարդն սպա-
 նանես • հոգին հետ մարմնոյն չի մեռանիր • կամ թէ զգը-
 բած թուղթ մի պատառես • ամմարմին բանն չի պատառ-
 վիր • կամ արեն ծագաց լինի փայտի մի վր' զփայտն սղո-
 ցով պիչմիշ անես • արեն չի կտրիր • կամ թէ հրացեալ եր-
 կաթ մի ծեծես • հուրն չի ծեծվիր •

Բայպէս 'ի չարչարիլ մարմնոյն • 'ի տրտմիլ և յերկնչիլ
 հոգւոյն քի • ձծութիւն անախտ և անյարջար էր • լաքին
 չիւնքի իւր էր մարմինն • և 'ի չարչարեալ մարմնոյն անբա-
 ժտնելի էր • անոր համար իրեն կուսվին չարչարանքն և մա-
 հըն և յորութիւն • Ինչպէս թէ շամար զարնես մէկի մի •
 այն անարգանքն բոլոր անձին կը համարվի • և քե՛զ գերեսն
 հարկանողին ասաց՝ զի՞ հարկանես զիս •

ԺԶ

Թէ հրէայք ասեն • յորժամ մէկ տափոյի մի վկայքն որ
 սուտ լինին՝ այն տափոյն սուտ կու լինի՞ թէ ոչ • իսկ վը-
 կայից ստութիւնն այն է՝ որ մէկ մէկի զըթընա վկայէն •

իշտէ ձեր չորս սուետարանիչքն շատ տեղ մէկ մէկի զըթ
կու վկայեն • իմտի նոցա վկայութեն չէ հաւատարի • Մաս
թէ , կիւզէլ • թէ որ չորս մարդոյ վկայութիւն այրի սէչի
լինելով տալայն սուտ կու լինի , հապա թէ մէկ մարդ մի
ինքն իրեն որ զըթ խօսի , անոր ինչ կասես • զասիւր պիտիր
սուտ ասես • Եւ այլ խապած կանեմ որ մովսէս մարգարէն
շատ տեղ՝ ինքն իրեն զըթ բան է խօսեր • Եւ իփտիտա ,
Էլեց 10 գլ • 25 համարն՝ մովսէս ասաց փարաւօնի , թէ
դու այլ մեղի ոչխար տալար տուր որ տանիմք ողջակէզ
անեմք այ մերում • Եւ յետոյ ասաց թէ՝ մեր տալարներն
մեղի հետ պիտիր երթան • զերէ մեք ՚ի մեր տալարներուն
ողջակէզ պիտիր անեմք , զերէ մեք ուրիշ տալար չունիմք
մինչև ՚ի մեր հասանելոյ տեղն • Տէս որ յառաջ ասաց թէ •
դու այլ ոչխար տուր որ տանիմք ողջակէզ անեմք • Եւ յետոյ
ասէ թէ՝ ՚ի մեր տալարներուն պիտիր մատաղ անեմք •
Տէս որ մէկ մովսէս ինքն իրեն զըթ կու խօսի • մէկեր ի-
րեն զըթ խօսելով մովսէս՝ սո՛ւտ մի խօսեցաւ • քաւ լիցի •
Եւ ինչին • որ ան մովսէսի համար ասաց առ ձեզ
հրէայսդ • թէ ձեր մէջն թէ որ մարգարէ լինի՝ անոր հետ
տեսեամք Եւ երազով կու խօսիմ • Եւ իմ տանն
ինամ է , երես առ երես՝ իւզպէ իւզ կու խօսիմ • Եւ ուր •
12 • 8 • Մաս թէ այս շիտակ է , Էլեց գլխոյ 33 • 20 •
ընդէն ասաց ան , թէ ոչ կարես տեսանել զերեսս իմ • զի
ոչ տեսանէ մարդ զերեսս իմ Եւ ասարի • Մաս մէկ վկայ մի
էր մովսէս • Եւ իրեն զըթ կու խօսի տէյի , ասեմք թէ
սուտ է վկայութիւնն , հաշա •

Եւ ինչին • որ թուոց գլխոյ մէջն 23 գլ • 24 հա-
մարն , բահաղու մարգարէին համար՝ այր ճշմարտախօս ,
գործ տեսանօղ , Եւ հոգւով արժ լցեալ կասէ • Եւ զայն թէք-
րարէն դիւթ Եւ կախարդ կանուանէ • Եւ մի մովսէս մար-
գարէն ինքն իրեն զըթ խօսեցաւ , Եւ վկայութիւն նր չէ՝ ըն-
դունելի • Եւ ինչին հաշա քի մովսէս այրն այ՝ իրեն զըթ
խօսի • Եւ ինչին մովսէսի բաներն խորին մեկնութիւն
ունին • զոր մեք տշակերտեալքս նր նախագուշակութեցն
Եւ հաւատոյն , հոգւով արժ՝ հէմ զնորա խրթին բաներն

կարեմք մեկնել և զայլոց մարգարէիցն , հէմ զսրբաղան
տւետարանչաց բաներն միւլթապիւս անել . զոր դուք զփե-
տէն յերեսաց վր՝ ունեւով՝ կուրացեր էք . և չէք կարեր
իմանալ մինչև որ այն փերտէն՝ քի հաւատովն չի բարձիւ
յերեսաց ձերոց : () Էրէ դուք որ կասէք թէ , ձեր չորս
տւետարանիչքն զըթ են խօսեր , փեք կու սխալիք յայս
խօսից վր՝ , զէրէ հոգին սուրբ էր տուն տուողն նոցա .
և իրենք կէոյա քի՝ մէկ մէկ խալէմէին գրիչ 'ի ձեռն հոգ-
ւոցն սրբոյ . որ որոյ որ կամէր՝ այնպէս գրել կու տայր :

Իսկ ալէսէվիյէ՝ ձեզ զըթ երևածն՝ թէ մէկն յա-
ւետարանչաց կարձ՝ մէկալն երկար , մէկն փերտէյով՝ մէ-
կալն պէյան , մէկն պակաս՝ մէկալն լման են խօսեր , տառնք
զըթ բուն չեն : Օ իրա թէ ամենևին չորսն ալ՝ զմէկ բան
պատմէին , և կամ կարճօրէն , կամ երկարօրէն , կամ բաց ,
կամ փերտէյով խօսէին , յայն ժամանակն պիտի տեսնէիք
թէ , չորսն ալ 'ի մէկ տեղ նստեր են , մէկ մէկի իթթիֆա-
խով վէ միւլջալէրէյով են գրեր :

Ի նոր համար հոգին նք՝ պաշխա պաշխա ժամանակ
և տեղեր գրել տուաւ . և զմէկին պօշ թողածն՝ մէկալին
դիտցուց , զմէկին փերտէյով գրածն՝ մէկալին պէյան գը-
րել տուաւ : Ինչպէս որ ելից , զևտացուց և թուոց գըր-
բերուն Վճի բաներն , մովսէս յերկրորդ օրինաց գրքի
մէջն՝ համառօտեր և բացեր է . և զպակաս գրածն պաղի
տեղեր՝ լմնցուցեր և մեկնէր է :

ԺԹ

Ի աբին անատեաց հրէայքն՝ մեզի չորս բուն կու հար-
ցանեն : Դախ թէ՝ մէսիայն որ գալոց է , ան է թէ
մարդ . կամ թէ , հէմ ան է՝ հէմ մարդ : Երկրորդ՝ թէ
մէսիայն ժամանակաւոր թագաւոր է դաւթի նման , թէ
մշտնջենաւոր էսդէտի թագաւոր է : Երրորդ՝ թէ մէսիայն
չարչարելի՝ կերպիւ պիտի զայ , թէ անչարչարելի : Կոր-
րորդ՝ թէ մէսիայն զօրէնս մովսէսի պիտի կատարէ և
յանձն առնի , եօխսա պիտի փոխէ և խափանէ :

II ն առաջնոցն տեսմ թէ , 'ի մովսէսէ և 'ի մարգարէից
դուլջակեալ մէսիայն՝ պիտի լինէր ան և մարդ կատար-

եալ: ՚Լ, ախ՛ զի ադամ ցանկացաւ անտնալ և մերկացաւ .
 և անձ մաշկեղէն հանդերձ հագոյց նմա և ասաց՝ ॥ Ահա տ-
 դամեղն իբրև զմի ՚ի մէնջ , էր չասաց եղև իբրև զմեղ .
 այլ թէ՛ մեր մէկիս նման : Լ. յայնժամ անձեր հա-
 գեր զմաշկեղէն հանդերձ . զահիր այս լինելոց էր ՚ի մարմ-
 նանալն մէսիային . անոր համար զօրինակն ապաւորեց ՚ի
 յադամ , որ ՚ի մարմնանալն՝ շեւսէսիգ կատարվի բանն
 նախագուշտեալ, թէ ॥ Ահա և մինն ՚ի մէնջ եղև իբրև ըզ-
 մինն յորդուոցն ադամայ մարդ :

Երրորդ՝ եսայի մարգարէն՝ 9 . 6 , ասէ թէ՛ ॥ Խա-
 նուկ ծնաւ մեզ ॥ . ահա մարդեղութիւն , ॥ Եւ կոչեցաւ
 անուն նորա սքանչելի խորհրդակից . անձ հզօր . հայր հան-
 դերձելոյ աշխարհի ॥ . ահա անութիւն : Օ էրէ այն մանկա
 ցեալն հանդերձ մարմնովն՝ մի անձ պիտի կոչվէր . ոնց և նոյն
 անձն վն առնելոյն զմեր բնութիւն՝ մի մարդ պիտի ասվէր :

Երրորդ՝ նոյն մարգարէն զանունն քի կոչէ էման-
 նուէլ , որ է ասել՝ անձ ընդ մեզ , որ զայս՝ նշան կու կո-
 չէ , որ է բարձր և խոր . զի քս բարձր է անութիւն , և
 խոր է մարդանալովն : ॥ Եր թէ ասեթ իւղըն մինակ խնա-
 մելով և սխանեթ անելով որ լինէր էմանուէլ , նշան և
 սքանչելիք չէր ասվիր . զերէ անձ ապրիմա սխանեթ կանէր
 զհրէայքն և զաշխարհս բոլոր , և էմանուէլ չէր ասվիր .
 ապա որ մարդ եղաւ , ընդ մեզ անձ կոչեցաւ : Օ էրէ ընդ
 մեզ է մարմնով և հոգւով . ընդ մեզ է ՚ի հազորդութե .
 ընդ մեզ է յիշխանութե և տէրութե ՚ի յեկեղեցւոյ . Ես
 ընդ ձեզ եմ զամաւուրս մինչև ՚ի կատարած աշխարհի :

Իմոի մեզ կարէ՛ ասել հրեշտակն ոնց առ Գեդէհ՝օն .
 ॥ Տր՝ ընդ քեզ հզօր զօրութե ॥ : Իսկ ողորմելի հրէայքն
 ասացեն , ॥ Եթէ ան ընդ մեզ էր , զիարդ գառնէին զմեզ
 չարիքս այսոքիկ , Գ . 6 . 12 ॥ : Իսպառն և հեթանոս .
 ընդ մեզ անձ՝ գիտասջիք հրէայք և պարտեցարուք : Եւ
 զոր խորհուրդ և խորհիք ՚ի կործանումն հաւատոց մէսի-
 ային և եկեղեցւոյ նր՝ , խափանեցէ տէր :

Զորրորդ՝ զպատրիար . 13 . 6 , մտաց աչօք իբր ՚ի մօ-
 ւոյ՝ ետես ՚ի ձեռս մէսիային զվերս և հարցուց , զենչ էն

վէրբդ այդորիկ ՚ի մէջ ձեռաց քոց • և տասց՝ զորս վերա-
ւորեցայ ՚ի տան սիրելւոյ իմոյ։ Իսկ թէ հրէայք յառաջ-
նումն սիրելիք այն էին ւ պէլլի է ոչ սուէ մովսէս ॥ Երկն • 7 • 7 •
Չէ թէ բաղումէք դուք՝ հաճեցու ընդ ձեզ ամ • այլ վն
սիրելոյն զձեզ տն ॥։ Իմոի յայս տանս մէջն՝ ցոյս յառեալ
մարմնայն ՚ի նոցանէ՝ վերաւորեցաւ • այլ ոչ կարէր խոցիլ
տառնց մարմնոյ, առաւ մարմին ՚ի նոցնէ և անով խոցեցաւ։

Դաւիթ ևս կտսէ քի՝ ॥ Ճակեցին զձեռս իմ և զորոս
իմ • և թուեցին զամոսս կերս իմ ॥։ () այս չկարելով ու-
րանալ հրէայքն՝ ծուռ կը մեկնեն, թէ դաւիթ՝ զայս վն
մուրթքէի ասաց • և այս սուտ է • զի մուրթքէի ձեռքն և
ոտքն ոչ ծակվեցան • այլ պիտիբ կախվեր ՚ի փայտի, և ան-
տպատեաց զնս • և զհաման որ թշնամի էր հրէից, զնս կա-
խելետ։ ॥ Է տախի՝ բարբառնջեն հրէայք, թէ ՚ի մեղք
դործելն մեր՝ հոգին մէսիայի կու խոցվի • և այս սուտ է •
զի հոգին քի ՚ի կէտ յղացմանն՝ նոր ստեղծաւ յոյ, և հո-
գին առանց մարմնոյ՝ չի կարէր խոցվիլ • ուրեմն քն՝ ան-
մարդ էր, որ ծնաւ ՚ի կուսէ, և խոցվեցաւ մարմնով։

Իւրինձի հարցմանն ասեմ, թէ մէսիայն հեմմշտնջենաւոր
թագաւոր է, հեմմշտմանակաւոր թագաւոր։ ॥ Եւ յա-
ւիտենական թագաւորութե նր ասէ դաւիթ ॥ Տր թա-
գաւոր մեր յաւիտեանս յաւիտենից և ևս ॥ ॥ Է դանիէլ
մարգարէն • ॥ 7 • 27 • ասէ՝ Արքայութի նորա արքայութի
յաւիտենական • և ամ իշխանութիւք նմա ծառայեսցեն ॥։
Իսկ վն ժամանակաւոր թագաւորութեն ասէ եսայի մար-
գարէն ॥ 9 • 7 • Զաթուռն դաւթի նստցի ॥։ Իսկ որ ա-
սեն, նէտէն մովսէս որ այս վն մէսիային և • թող տեսնեն
կոյրքն աչօք • թէ ՚ի վեց համարն զինչ ասէ եսայի •
॥ Մանուկ ծնաւ մեղ • որդի տուաւ մեղ • որոյ իշխանու-
թիւնն ՚ի վերայ ուսոց իւրոց • և կոչեցաւ անուն նորա՝
հրէշտակ մեծի խորհրդոյ • սքանչելի խորհրդակից • ան-
հոգ • հայր հանդերձելոյ աշխարհին։

Իւրինձի վկայութի • ասէ դաւիթ • ॥ սաղ • 2 • 6 • Ես
կացի թագաւոր ՚ի նմանէ • և ար ասաց ցիս, որդի իմ ես
դու • (վն յաւիտենական ծննդեանն) • Եւ ես այսօր ծնայ

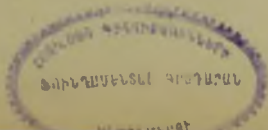
դքեղ • (վն ժամանակաւոր ծննդեանն ՚ի կուսէն •) կէօյա
քի մէկ լոյս արեւուն որ անմիջապէս ծնանի յարեւուն , նա
թէքրար ՚ի նէճէֆէն ծնանիցի՝ միջապէս • Ետոյ կու
խրատէ դուրիթ զամ թագաւորս աշխարհի • Թէ || Արդ
թագաւորք զոյս ՚ի միտ առէք ծառայեցէք ան երկիւղեւ :

Եւստի ամ թագաւորք աշխարհի՝ նորա վէքիլներն են
և սպասաւորքն • ուն սսէ իմաստունն , Թէ || Ի նոնէ տուաւ
ձեղ իշխանութիդ • և սպասաւորք էք նր թագաւորուէն •
Իսպ • 6 • 4 || • կէօյա քի սստեղաց նման զլոյս իւրեանց
ընդունողք յարեգակնէն և փայլողք և լուսաւորողք :

1 սքին Թէ հրէայք ինատճութի անեն , Թէ քն ա-
սաց՝ իմ թագաւորութիւն չէ՝ յայսմ աշխարհի • և Թէ՝ երբ
որ կամեցան առնել թագաւոր , փախուստ տուաւ : Իսպ
Թէ , քն այնքան փառօք լի էր , ուն արեն լուսով • որ է՝
թաճութիւն չունէր փառաց երկրաւոր թագաւորութե •
չիւնքի ձեռամբ վէքիլներացն զաշխարհ ամ կու կառավա-
րէր • || Արէ գամ բանիւ զօրութե իւրոյ • Եբքայ • 1 • 3 :

Եւստի հիւստիտ յաւելուլ ՚ի գեղս գեղեցկին • զիրա՝
ղէրպասպի վն թէ կտոր մի պէզ որ ձգես՝ այն զերպասպին
իւնվան չես կարէր տող • իլլա քի կու ագեղացնես : Եւստի
նապէս թագաւորութիւն քի ՚ի ներքուստ յաճութե՝ն գո-
լով • որն ըստ մարմնոյն հազորդեաց զայն թագաւորութիւն ,
ծածկելով զանային թագաւորութիւն քողով մարմնոյն՝ նման
երեսացն մովսէսի • յայն սէպէպէն ասաց՝ իմ թագաւո-
րութիւն չէ յայսմ աշխարհի : Եւստի հաւատացեալքն տե-
սին և վկայեցին • Թէ || Տեսաք մեք զփառս նորա՝ փառս
իբրև զմիածնի առ ՚ի հօրէ՝ լի շնորհօք և ճմարտութե :

II Է դարձեալ՝ արիստոտէլ սսերէ ՚ի դրքոյ աշխար-
հի , Թէ ան՝ ՚ի կատարն երկնից բնակի • և ձեռամբ պաշ-
տօնէից՝ զաշխարհս ամ կառավարէ : Եւստի դարէ՝ նըս-
տելով ՚ի ջօշ և յեկրատանս տիրէ ամենն ձեռամբ պաշ-
տօնէից զի անպատուութիւն թագաւորաց ձի թամբել աղըր
լըխ ժողովել և զոյլ ցած ծառայութիւն առնել : Եւստիպէս
և քի ճայիղ էր տիրել աշխարհի՝ ձեռամբ հրէշտակաց , և
զեկեղեցի կառավարել՝ ձեռամբ եղիսկոպոսաց , և զերկրա

ւոր թագաւորութիւն՝ ձեռամբ մարմնաւոր թագաւորաց ։
 Իսկ ասէն հրէայրն , թէ հիւրկանոս մեռեալ բար-
 ձաւ թագաւորութիւն յուդայի . իմաի ոչ յաջորդեաց
 մէսիայն զթագաւորութիւն դաւթի : Եւսեմքի , հիւրկա-
 նոս մեռաւ , և իւր թագաւորութիւն յինքն մնայն վերջա-
 ցաւ . լաբին այն որ ունէր զբուն թագաւորութե թէմէլն՝
 յայտնեցաւ . և ծանոյց թէ ինքն էր ակնկալութիւն հեթա-
 նոսաց . զերե ՚ի ծագիլ արեգական՝ արուսեակն այլ չի
 ծագեր և այլ չերևիր : Եւ դարձեալ . հիւրկանոս ոչ էր
 յաղգէն յուդայի , այլ զկտացի . և նր՝ համար՝ մատթէոս
 և զուկաս՝ զնա ոչ դնեն յաղբաճամարն քի . այլ փրկիչն
 մեր ծագեցաւ յաղգէն յուդայի , և յարմատոյն դաւթի .
 Էբ . 7 . 14 . և 33 . 22 . 16 : Եւ բարուր ասէն թէ ծա-
 դեցաւ , որ երբեմն ծածկեալ էր յաղգին յուդայի և ՚ի
 նսեմ որէնսն մոլսեսի :

Պարձեալ՝ դաւիթ ասէ բերանոյն հօր ան . Եւսաց
 ար ցար իմ , նիստ ընդամէ իմմէ՝ մինչև եզից զճնամիս
 քո պատուանդան ոսից քոց : Տր ասէ՝ վն յաւութեն . և
 նիստ ասէ՝ վասն ժամանակաւոր առեցեալ մարդկութեն :
 Եւ դանիել՝ 2 . 44 . վասն թագաւորութեանն մէսիայի
 ասէ . Եւ յաւուրս թագաւորացն այնոցիկ՝ յարուցել ան-
 յերկնից զթագաւորութիւն , որ յաւիտեան ոչ եղ-
 ծանիցի , և այլն :

Եւ իւրիւնն ի միւշքիւն ասեմ , թէ քն յառաջին գա-
 լաւեպնն գալոց էր չարչարելի կերպիւ . զի եկն պաշտել
 և տալ զանձն փրկանս փոխանակ բազմաց , և այս խղմէթս՝
 ոչ կարէր լինիլ առանց մարմնոյ , ինչպէս որ արևն մեղ չի
 կարէր երևիլ առանց օդոյ և ամպոյ : Եւ մեղք մարդ-
 կան անհուն էր վն լինելոյն ընդդէմանհուն արարչին . և
 ոչ որ կարէր վճարել ի սոսկ ստեղծութեան . վն մարգարէն
 եսայի ասէ՝ Եւս պատգամաւոր որ , և ոչ հրեշտակ . այլ
 ինքնին ար փրկեաց զնս : 63 . 9 . Եւս ոչ որ կարէ
 զպարտս այլոց վճարել , եթէ ոչ այն որ կարէ՝ վճարել , և
 պարտական է վճարելոյ վն քէֆիլութեն . այլ ոչ որ կարէր
 վճարել՝ եթէ ոչ ան , և ոչ որ պարտ էր վճարել՝ եթէ

ու մարդն : Իմտի քն գորով ան հարօղ եղև մարդ և պարտական . և լայելիսին հեօրէ վճարեց :

Հարցանեմ ես անհաւան հրէից . յորժամ մարդոց կնիքն որ մէօհրն որ կորչի , ում հաճութ է որոնել և գլտանել , պէլլի է որ մէօհրի տիրոջն : Եւ մարդս կնիք նոց էր՝ կորուսեալ մեղօք . տէ իմտի պէճիտ էր մէօհրի տիրոջն որոնել և գտանել , և այս ոչ լինէր առանց խաչի և շարչարանաց : Եւ պէս և ոչ աղատութիւն խառնակայ առանց խոյին , որ օրինակ էր քի խաչեցելոյն . որ զոյն տեսաւ աբրահամ յիսահակ խաչաբարձն և իղենեալ խոյն՝ փոխանակ խառնակայ , և ուրախ եղև նշանաւ զենելի որդւոյն և խոյիւ աղատեցելոյն :

Եւ դարձեալ երբ որ դանիելի կէ Եօթներորդն լցվալ , պէտք էր տուած նշանին կէօրէ՝ մեռանէր օծեալն քն . Գ . 26 : Եւ այս պէլլի է , որ յետ մահուանն քի՝ երուսաղէմ ապականեցաւ ի թիտոսէ . բարձան և զոհքն , պղծեցաւ և տաճարն ըստ կանխասացութեանն դաւթի թէ , Եւ մտին հեթանոսք ի ժառանգութի քն . պղծեցին զտաճար սբ քո : Եւ դարձեալ՝ այնքան զոհք և խուրպանք եղեն ի հին օրէնս . և յամէն տարի ի տօնի քառութե՝ բոլոր իսրայէլացիքն ի մեղաց քաւեալք կու լինէին . լսքին ինչո՞ւ համար յամէն տարի ի նոյն մեղս կային . զահիր այն խուրպաններն ուժ չունէին թէմէլտէն ի մեղաց լուանալոյ :

Եւ որոյ ասաց դաւթի՝ Եւ զոհք և ընդ պատուրագս ոչ հաճեցար : Եւ քին շիւնքի ու դաւթի՝ որ անջէր հաճերնէ , ինչո՞ւ համար հրամայեց . այ հայ , չէն մի գիտեր սոսէ ով մարդ . անոնք քէօկէ էին , հիշ քէօկէն՝ ասլին գործն կանէ՞ մի . մէսէլա՝ գրեալ հացն ի թղթի , կամ գինին ի շիշէյի մէջն՝ կարե՞ն մի զմարդն յագեցնել և ուրախ առնել , նէ մեւմբին , Իմտի յայնժամ կու հաճի ան ընդ պատարագս արդարութեան , յորժամ ուխտեալ զուտրակն ելանէ ի սեղան խաչին պատարագ :

Հարցանեմ քեզ ով հրէայ . երբ յուդայի՝ յակոբայ որդւոյն պատմուածանն լուացուաւ գինիով , և արեսմբ

խաղողոյ հանդերձք նր • զինչ էր պատմուածանն , եթէ ոչ
կուսածին մարմինն • զինչ և հանդերձն , եթէ ոչ եկեղե-
ցին , զորս լուսց քն՝ անցեալ արեամբն : Ժն • 49 • 11 :
|| Զի կարմրացան ձորձք նր իբրև հնձան կոխողի • Եսայ •
64 • 1 || : Աս էր որ հայեր և ոչ դք օգնէր և ՚ի թիկունս
հասանէր • ոչ մովսէս օրինօքն , և ոչ ահարօն պատարա-
գօքն • զի կորուսեալն մեղօք ոչ էր պատկեր ոչխարի , ե-
ղին , և այծու • այլ նոյ պատկերն էր՝ անկեալն և կորուս-
եալն • զոր միայն նոյ միւհիւմն եղև իջանել յերկնից ,
մարմնանալ , և գտանել , և փրկել :

Օ էրէ սամարացի պահապանն իսրայէլի՝ արթունն
աչօք՝ անցեալ ՚ի մարդկային բնուիս անփոփոխելի անու-
թեամբն՝ ետես զանկեալն և գթացաւ • պատեաց զվէրս նր
իւղղով շնորհաց , և գինեաւ արեանն իւրոյ , և եած յեկե-
ղեցին : Օ էրէ ՚ի հնումն ամ ինչ արեամբ կրօնավեր • և
առանց հեղման արեան չի լինէր թողութիւն ասէ առաք-
եալն • Եբրայ • 9 • 22 : Այլ քն մի անգամ մատուցաւ պա-
տարագ՝ զսան բառնալոյ զմեզս մտորկան :

|| Աս տէօրտիւնձի միւշքիւլին ասեմ , թէ երէք պապէթ
էր օրէնքն մովսէսի • բարոյական , դատաստանական , և
խտրական : Իսրայականքն՝ էին տասնաբանեայ օրէնքն :
Վատաստանականքն՝ էին հատուցանողականք պատժոց •
տին ընդ տեան , տառամն ընդ տառման , տրիւն ընդ տրե-
ւան , վերք ընդ վերի • Իսկ խտրականքն՝ էին որպէս
զօհրն , պատարագքն , և այլն :

Իմտի քն եկաւ յաշխարհ՝ հաստատեց զբարոյականն •
զմի շնարն , զմի սպանաներն , զմի գողանարն , և զայլսն • որք
և բնականք կոչվէին , զի ամաղբի մախսուս էին : Ինչ զոր
ինչ կամիս թէ սրասցեն քեզ այլք , դու այլ նոցա արա
նոյնպէս • կամիս թէ զքեզ սիրեն , սիրեա և դու : Կամիս
որ պատուեն զքեզ , դու ևս պատուեա զնս : Բէգալիք՝
չես կամիր որ այլք զքեզ տալամիշ անեն , մի՛ տներ և
դու • չես կամիր որ այլք ցանկան կնոջդ և ընդիջդ • մի՛
ցանկար և դու նց կնոջն և մալին • որ տասնաբանեայ օ-
րէնքն՝ յասոնք կը կայանան , ք խոտօրիւ ՚ի չարէն , առնել

դրարի • և ըստ եսայեայ , Դադարիւ ՚ի չարէն , ուսանիւ զբարիս գործել :

Բ. Եւ զգատաստանականն՝ քն՝ կսկզացոյց ստելով , || Մի կալ հակառակ չարին || • զմէկ երեսն զարնողին , դարձոն և զմիւսն : Իսկ զխտրականն՝ որպիսի էր թլփատութին , զոհքն , պատարագքն , և շաքաթապահութին՝ (որ մասամբք բարոյական էր և մասամբք խտրական) Եւ և կատարեալն հասոյց : || Եւ զմարմնաւոր թլփատութիւնն , ՚ի թլփատութիւնն հոգեւոր , որ է կտրիւ ՚ի մեղաց • զի ասէ առաքեալն , || Թլփատութիւն մեք եմք որ հոգեւով զած պաշտեմք || : Եւ զանբանից զենմունքն իւնվանլու արաւ՝ հաղորդութե խորհրդով մարմնոյ և արեան իւրոյ • և զշաքաթն՝ կայացոյց ՚ի հանգչիլն ՚ի մեղաց , և յօրն կիրակի :

Իմաի՝ քն ոչ փոխեց զօրէնքն և ոչ խափանեց • այլ զպակասութի նց լցոյց : Ինչպէս կասէ սբն դիոնէսիոս , թէ պատկեր քաջողն որ ռեւմին վրէնէրկով և ոսկեւով որ կրլցնէ , չի ասվիր պատկերին լուծիչ , այլ լեցնող և շէօհրէթ տուող : Իւրեք և քն՝ օրինացն մովսէսի իւնվան տուաւ շնորհօք և կատարելութե • իմաի չի խափանեց թեմէլտէն , այլ լցոյց զթերութիսն : || Է տախի՝ հին օրէնքն քեօրէն էր և մոութն , որ չկարէր զսիրտ մարդկան լուսաւորել • անոր համար ՚ի լեառն սինայ տըրուաւ ամսով , և տուամանով , երկրաշարժութեամբ , և հրով :

Բ. Եւ նոր օրէնքն՝ տըրուաւ ՚ի սուրբ սիօնի լեառն՝ լուսով , և քաղցր շնչամբ հոգւոյ • որ այս օրինակեցաւ յայն անուշ և մեղմ պատիսէպահ հովն առ եղիայիւ մարգարէիւն , յորում անցուցաւ և խօսեցաւ ՚ի քօրէք հետ եղիայի : Երէ հրով , և երթ հովով և շարժով , կիմանամք զհին օրէնքն , որ տառնցմով տըրուաւ , զի լեառն սինայ ծխիւր ասէ հրով , կու շարժէր սերթ հովով , և կը դողացնէր զլեառն և զսիրտ լսողացն • թա ՚ի և մովսէս առաքել , թէ զահի հարեալ եմ և դողամ , և ժողովուրդն թախէթ չէր բերեր ՚ի լեւն , այլ նոր օրէնքն՝ քաղցր յի մէսիային մերոյ օրէնք էր , անոր համար պայծառ լուսով և միւլայիմ պատիսէպահով տըրուաւ :

|| Է տախի՝ այն օրէնքն մէկ ազգի մինակ տըրուաւ ։ որ զանոնք կու պարտաւորէր ։ և շատ մարդիկ առանց նր կարէին փրկիլ ։ լաբին նոր օրէնքն՝ ձմ ազգի տըրուաւ ալէսէվիյէ ։ ինչպէս սոսոց տրն ։ || Գնացէք յաշխարհ ձմ քարոյեցէք զաւետարանն արքայութե ձմ արարածոց ։ || Երեսուորուէլ ասեր է ։ Թէ մէկ իլաճմի որ շատ ցաւոց դեղ է ։ այլ առաւել մախպուլ է քան զայն՝ որ մէկ ցաւոյ ։ և որոյ խարճն քիչ է և խաւիկէթն շատ ։ ոյլ առաւել պատուելի է քան զայն՝ որոյ խարճն շատ է և զօրութիւն սակաւ ։ Եւ ոյսպէս է օրէնքն քի՛ ձմ ցաւոց և ազգաց դեղ և խարճի մախուլ ։ քի՛ իսէրն կապեալ ։ () Գոստինոս ասեր է ։ Թէ || Կալ զսէրն և արա զինչ և կամիս զրարիս ։

Եթէ ինառ անէն հրէայքն ։ Թէ պօղոս առաքեալն ինչո՞ւ խափանելի կասէ զօրէնսն մովսէսի ։ և Թէ մէլի զօրէնսն քի՛ ։ || 2 Կորն ։ 3 ։ 11 ։ Որ խափանելին էր՝ փառօք էր ։ ո՞րչափ ևս որ կալոցն է փառօք իցէ ։ և 1 Կորն ։ 13 ։ 10 ։ Յորժամ գայցէ կատարեալն ։ փոքրն ՚ի շատէս խափանեացի ։ Եւ մ Եթէ ։ քն զկէօլիէն խափանեց ։ զանկատարն կատարեց ։ և ոչ Թէ զօրէնքն բարոյական ։ ուչ Թէ արևն ՚ի ծագիլն՝ խափանին լոյսը աստեղացն վասն իւրեանց տկարութեն ։ և ոչ Թէ խառտ կանէ նց արեգակն ։ Երէ զոչինչ կատարումն գործեցին օրէնքն մովսէսի վս իւրեանց տկարութեն և անշահութեն՝ ասեր է պօղոս առաքեալն ։ Եբր ։ 7 ։ 19 ։ Ինչպէս որ անգոր դեղմի՝ չկարենայ զչէտիտ հիւանդութիւն մի բժշկել ։

() Երէնքն մովսէսի՝ կարգիւէր զայնքն ։ իսկ օրէնքն քի՛ կարգիւէ զսիրտն ։ || Որ հայի ՚ի կին մարդ առ ՚ի ցանկալ ։ շնացաւ ընդ նմա ՚ի սրտի իւրում ։ || Եւ այս ևս իմացիր ։ որ օրէնքն մովսէսի՝ հինգ բան կը պարտաւորէր ։ Եվ վերջա՝ զբարոյականն ։ իբրինձին՝ զդատաստանականն ։ իւշիւնձին՝ զյատուկ օրինականն ։ տեօրտիւնձին՝ զխորհրդականն ։ պէշինձին՝ զխոստովանա պարգևաց և զսպառնալիս պատժոց ։ Եւ արոյականն է տասն պատուիրանքն ։ զոր քն կատարեց և հաստատեց ասելով ։ || Եթէ կամիս ՚ի կէտնս յաւիտենականս մասնել ։ պահեա զպատուիրանսն ։ || Եւ յա-

ևելլողաց անձախ դբաշխուումն ընչից , և զուրացուումն կամաց , և զբարձուումն խաչին իւրոյ :

Ի յլ թէ ասէն հրէայք , տասն պատուիրանաց մէկն այլ շաբաթն էր՝ զոր խափանեաց քն , Իսեմ թէ , շաբաթն ոչ էր զուտ բարոյական , այլ խառն էր ՚ի խտրականէն . զհրէ հրէայքն ՚ի շաբաթի օրն կարէին վն կէնաց իւրեանց ձէնկ անել ընդ թշնամեաց , և եփել զկերակուրս , և գնալ ՚ի մօտ տեղիս սէկեա՜հ անելով , և ութօրեայ զտղայսն թլփատել յաւուր շաբաթու , կամ ՚ի ջրհօրն անկեալ՝ զէջն և զէզն հանել : այլ զուտ բարոյականաց դէմ՝ բնաւ ամենևին ոչ կարէին բան ինչ դէմ անել . կէօյա թախրիպով մի՝ շնալ , գողանալ , ցանկալ , սպանանել , և մեղք չի համարվի : Կամ թէ ինքն քն՝ ՚ի տղայական հասակին յանձն էառ զնմ օրինականսն և կատարեց . իսկ ՚ի չափ հասեալ՝ զբորոտն սրբեաց յաւուր շաբաթու . զանդամաւուծն բժրչկեաց . և աշակերտացն թոյլ ետ կորդել զհասկ և ուտել զի տր էր շաբաթուն , թէ և որդի մարդոյ ըստ մարմնոյն :

Իս իբրինձին ասեմ , թէ քն զգատստտանականսն միւլայինցուց՝ յողորմութին կտպելով . աւագի և եկեղեցին քի խնամօք վարի ընդ մահապարտսն . և որ դիմէ յեկեղեցին , եսխան ձեռք չի տուած իբէն՝ կաղատի : Եւ պօղոս պատուիրէ տերանց վն ծառայից՝ խնամով առնել զպատուհասն : Եւ ինքն քն՝ զոչ ևս մեղսնչելն՝ ապաշխարութի եդիր կնոջն ցնացելոյ՝ փոխանակ քարկոծման :

Իս իւչիւնձին ասեմ , թէ քն լցոյց զօրինական օրէնսն , զթլփատութին , և զպատարագ աղաւնեաց վասն սրբութե ըստ օրինացն մովսէսի յընձայեցմանն ՚ի տաճարին , և զտօնսն , և այս մինչ ՚ի ժամանակեւտ հօրն . զհրէ տղայականք էին : Եւ իբրեւ ըստ մարմնոյ հասակին այր կատարեալ եղաւ , զտղայականսն խափանեց . զոմանս ինքն իրեն , և զոմանս առաքելով քն :

Իս տէօրտիւնձին ասեմ , թէ քն զխորհրդականսն լցոյց , ուր էր ուտել զգառն պասեքական անխմոր հացիւ : Եւ քին երբ որ չարչարեցաւ , ինքն նախատիպ գոլով այն զէնմանցն , զքեօլիէն մէն արաւ . ॥ Եւ ինչ զօրէնսն մովսէսի .

զոր խօսեցաւ 'ի սինայի • և այլն :

Եւ պէշինճին ասեմ, թէ քո կտրեց զխոստմունսն • որ վս գալատեան իւրոյ, դարձման հեթանոսաց, թողութե մեղաց, և յաւիտենական փրկութեան :] սքին թէ ասեն հրէայքն, քո լուծեց զԹլփատութին 'ի ձեռս սուրբելոց՝ որ էր օրէն յաւիտենական • կամ թէ զշաբաթն լուծեց՝ որ էր օրէն յաւիտենական • և զգառնադէնութին ևս՝ որ օրէն յաւիտենական էր • նմանապէս զտօնն քառութե և զայլսն • զգոհան և զնուէրսն • զհացն առաջաւորութեան • և այլն :

Եւ եմ թէ, սու հրէայսն այլ է ժամանակաւոր յաւիտեանն, որ զհաւաստի • և այլ է էպէտի յաւիտեանն, որ սէրոյ, սէր, վէ սէրէս ասի : Եւ վս Թլփատութե և զորհից և շաբաթուն՝ միշտ գրեալ է օհոմն, որ ժամանակաւոր է • և ոչ մինն յերից սէրոյ, կամ սէր, կամ սէր :] ժամանակաւոր յաւիտեան է այն, թէ ծառայն որ չի կամի ելանել 'ի տանէ տիրոջն, հերոսնով ծակեացեն զականջս նր՝ և եղիցի 'ի տան նր ծառայ 'ի յաւիտեան • կէջա մինչև 'ի մահուան օրն • և այն որ սսէր դաւիթ • || Եւ յաւիտեան ոչ մոռացայց զարդարութիւնս քո || • կէջա զամենայն աւուրս կենաց իմոց :

Եւ մտի քո ոչ լուծեց զէպէտի յաւիտենական օրէնսքն • որպիսի է մի՛ շնարն, մի՛ սպանաներն և այլն • այլ որք յետ երկար ժամանակաց կարէին 'ի լաւագոյնն դառնալ • ոպ մարմնաւոր Թլփատութին՝ 'ի հոգեւորն • զոհքն և պատարագքն՝ 'ի խորհուրդ հաղորդութե • լուացմունքն՝ յարտասուս ապաշխարութե, և այլն : Եւ մտի չեն կարէր իսպաթանել զժամանակաւորսն և զխափանելիսն էպէտի յաւիտենական • այլ մինչև 'ի գալն քի իմանալոց են՝ որ տրն էր օրինաց • || Տրէ որդի մարդոյ և շաբաթուն || :] է տախի՝ ոչ թէ այն հնոյ օրինաց խտրականացն ասի յաւիտենականն, այլ վասն նշանակեցելոցն նորօր • զի մկրտութին է մնացական, և Թլփատութի հոգեւոր 'ի մեղաց • և սլատաբաքն նորոյս օրինաց՝ նշանակեալ զատկական գառամբքն, ևն յաւիտենականք :

Տէ իմտի՝ ստուերքն լուցին , և նախատիպքն այն
կեղեկեայն՝ մնացին , ուր և ՚ի գալն բանին նոյ՝ լուեաց ձայն
բարբառացն նորա յօհաննէս մկրտիչն : | Եւրին թէ և խա-
փանեալ տակմբ զխարտեան և ցոյցոյտեան օրէնսն մօլփեաի ,
նչ է ածայիս . զհրա մոլեկան մեկնիչ դպիրքն և ծերքն շատ
բան յաւելցուցեալ էին . ըստ այնմ , || Ուսուցանեն վարդա-
պետութի զմարդկան պատուիրեալս || . կամ թէ , թողիք
զպատուիրանսն նոյ վտան ձերոց աւանդութե՝ || : | Եւ կամ
թէ , Զի ինքն նծ խուտացեր էր բերանովն երեմիայ՝
(31 . 33) տալ զօրէնս իւր հոգևորս՝ ՚ի հոգիս և ՚ի միտս
հաւատացելոց իւրոց . և լինիլ նց նծ . և հաւատացեալքն
լինիլ նմա ժողովուրդք :

Եւմտի՝ հրէայքն դադարեցան ՚ի լինելոյ ժողովուրդ
նոյ , զէրէ հսկէ կու հետեին կեղեց օրինացն և ոչ ներ-
քին հոգւոյն . և այնու նմանին շէպէկի , որ զընկուզն
կեղևն խածնելով , կու նայի որ լեղի է , ՚ի բաց կու ձգէ .
սնամիշ չառէր զմիջին քաղցրութիւն : | Եւ զայլք և մարմնա-
պաշտ հրէայքն կու տեսանեն զնեղ և անձուկ ճանապարհ
հաւատոյն քի , որ ըստ կեղեցն լեզի կերևի , ՚ի բաց կու
ձգեն զհաւատն նր՝ , ոչ իմանալով զնեքքին քաղցրութիւն
հոգեկան : | Եւ զայլք դաւիթ կասէ քի՝ || Ճաշակեցէք և տե-
սէք զն քաղցր է նոր || . և կամ թէ՝ Քաղցր են ՚ի քիմն իմ
բանք քոյն , քան զմեղր բերանոյ իմոյ :

Տէ իմտի՝ ձեզի կեօրէ պէյնի գալըն վէ թէ մէրրութ
ազգին՝ արիֆանէ խօսքն թէ էսիր շահեր . զէրէ ՚ի ճշմար-
տութէ զերես դարձուցիք ըստ վկայութեն երեմիայ մար-
գարէին || . 2 . 27 . Դարձուցին յիս զթիկուհս և ոչ զերեսս
իւրեանց || : | Եւ տայիմա կեղևոյն կու հետևիք . ՚ի ճշմարիտ
մէսիայէն յետ դարձայք , և մոլորական նեւին կու սպա-
սէք : | Եւ զնեք բնութեան մեր եղբարք լինելով՝ կողորովիմք
ձեզ և կամիմք թէ տրիճով զձեր հիւանդութիւն տէֆա-
նել . և զնամիզն ձեր յօշափելով՝ զնեքքին և գաղանի հի-
ւանդութիւն իմանալ , և զդեղն ցուցանել՝ թէ ինչ պա-
կաս էր քի լինիլն ճշմարիտ մէսիայն . զոր դուք ձեր փահ-
սին թէքմէ զարկիք , և յետ չոգեցայք :

|| Է այլ ինչ՝ միայն թէ մարմնասէրք գոլով, զամհո-
գեւոր զրուցատրուծիս մարդարեւից՝ մարմնաւոր իմացայք
և զանն արիք, և հալէ այնպէս կիմանայք: Այլ ըստ պո-
ղոսի սուտբեւոյն || Գիրն սպանանէ. այլ հոգին կեցուցա-
նէ || և ըստ քի ասիցն, || Չբանն զոր ես խօսեցայ՝ հոգի
և կեանք են ||: Այբն պէտք է որ նախագուշտկուծի
մարդարեւից՝ զձեր միւշքիւն տէֆ անեմք. և զայլաբա-
նուծեամբ թէ սասանուցի կերպիւ գրածներովն՝ իսպաթ
անեմք. թէ դուք ՚ի մէջ ծովու անտառին գրոց՝ մէկ
տամիա ջրոյ կարօտ էք մնացեր, և ՚ի ծարաւոյ կու մեռա-
նիք: Տէ իմոի կարգաւ նայիմք, թէ զոր ինչ արարքս,
և յանձն նր զինչ աշխարհի անցան, գրեալք են ՚ի նք
գիրս օրինակաւ և բանիւ, թէ ոչ:

Այլ, մէք առնումք ՚ի բանից նք վարդապետաց,
զորս առին նորա ՚ի նք գրոց. և ցուցանեմք՝ թէ քս ար-
տաքոյ նք գրոց ոչ գործեաց ինչ. և ոչ ինչ կրեաց մինչև
՚ի մահն, որ ոչ հաստատէին զինքն՝ լինիլ մէսիայն փրո-
կիչ աշխարհի:

Այսին զի թէ կոչեցաւ յն՝ որ է փրկիչ, ՚ի բաղում տեղ-
եաց յայտնի է. || Տէր հայր մեր. նոր փրկիչ մեր. և նա
փրկեացէ զմեզ. Էսայ. 33. 22 ||: || Է օրինակքն եղան
մովսէս ՚ի վարաւօնէ փրկելով զիսրայէլ, գեղէօն՝ ՚ի մա-
ղ իամացւոց, և այլք դատաւորք ՚ի պէս պէս ժամանակս:
2. լուէ կոչեցաւ նազորեցի՝ որ է ծաղկեալ, պէլի է բա-
նիւ. || Բղիսեցի գաւազան յարմատոյն յեսսեայ. և ելցէ
ծաղիկ յարմատոյ անտի. Էսայ. 11 ||: և ինքն քն ասաց՝ || Ես
ծաղիկ դաշտաց, և շուշան հովտաց. Էբդ. 2. 1 ||: Նազիկ
գաւառի կոչի, որ ինքնաբոյս է և ոչ տնկած ձեռամբ մարդ-
կանց, յօրինակ կուսական յղուծեն և ծննդեանն. վէ
ասոր իպրէթն եղաւ յօսէփ գեղեցկին ծաղկեայ պատմու-

ճանն, վէ նապօրեցի սամբսօն մէրտն. Էսայ. 13. 7:

3. լուէ ծնաւ ՚ի բէթղէհէմ՝ միքիտա վկայէ || Ո՛վ բէթղու-
հէմ, ՚ի քէն ելցէ ինձ իշխան. 5. 2. ||: վէ եկեր այն
ծնեալն ՚ի բէթղէհէմ՝ չէր սատէ մարդ, այլ և ան, վկայէ
նոյն մարդ արէն. || Թէ ելք նք ՚ի սկզբանէ աւուրց աշ-

խարհի || Կէջոյ նախ քան զստեղծանիլն աշխարհի : Բայտմ
 նման է բանն իմաստնոյն . || Յառաջ քան զձա՛մ բլուրս ծը-
 նաւ զիս : առաջ . 8 . 25 || . Իսկ օրինական եղև դաւա՛րթ՝
 Ծնեալն 'ի Բէթղէհէ՛մ :

4 . 11 Ե ծնաւ 'ի մէջ անբանից մարին 'ի մէջ երկուց կեն-
 դանեաց եզին և իշոյ , սբրահամ վկայէ՛ . || 4 . 2 . Ի մէջ եր-
 կուց կենդանեաց ծանխցիս դու || : Երէ եղև ճանաչեց
 զպէսլէմիշ անօլն իւր , և էշն զմոռն տիրոջն . անճախ
 քան զեզն հայվտն , և քան զէշն յիմար հրէայքն չի ճա-
 նաչեցին զնա՝ մինչև որ 'ի խաչ բարձրացուցին . և 'ի զօ-
 րութէ արարեալ նշանացն և յարուեն կարկեցան . և կաշա-
 ոօք զարեն կամեցան տուժանով ծածկել՝ Թէ աշակերտքն
 'ի գիշերի եկան գողացան զնա : Եւ ինքն ասաց . || Յորժամ
 բարձրացուցանէք զօրդ ի մարդոյ , յայնժամ գիտասցիք
 Թէ ես եմ || : () րինակն եղև յօսէփ գեղեցիկն . զոր եղ-
 բարքն չի գիտնալով վանգին մարգարտի խիյմէթն՝ 'ի հորն
 ձգեցին , և վաճառեցին զաղատն գերիի պէս . մինչև որ զնա
 Թա՛ւր բարձրացոյց 'ի յէգիպտոս , և հապա Թէ եղբարքն ճանա-
 չեցին . և նաչարի երկրպագին՝ Թէ յօսէփ է տր աշխարհին :
 5 . 11 Ե 'ի մօրէն պատեցաւ խուռնտախով . 38 . 9 սսէ .
 || Եդի նմա զմէք 'ի հանդերձ յորժամ ծնաւ յորովայնէ
 մօր իւրոյ || . և Թէ՝ Զարեգակն ծածկեցից ամպով .
 Եղէ՛ . 32 . 7 || . օրինակն եղև մովսէս՝ եդեալ 'ի պրտուե-
 ղէն սնտուկի :

6 . 11 Ե ծնաւ 'ի ժամանակի արեսէվիյէ խաղաղութե 'ի
 ժամանակս օգոստոս կայսերն , սսէ դաւիթ . || Զագեսցի
 յաւուրս նր արդարութի՝ բազում խաղաղութի || : 11 Ե
 օրինակն եղաւ սողմօնի ժամանակի խաղաղութին , որ 'ի
 ժամանակի խաղաղութե շինեց զտաճարն զարմանալի՝ յօ-
 րինակ տաճարի բանին այ տիրամայր նք Թա՛ւնին . որ
 'ի ծնանիլն զա՛ն՝ երգեցին հրեշտակապետքն յերկիր խա-
 զաղութինն :

7 . 11 Ե 'ի մէկ կոյս աղջկնէ ծնանելոց էր՝ սսէ եսայի . Ահա
 կոյս յղասցի և ծնցի : 11 Ե օրինակն եղև մորենին վառեալ
 և ոչ պրեալ . և արեւելեան դուռն տաճարին , յորում ոչ ոք

եմուտ և եւ, բայց միայն յն նախ իսրայելի :

8. թողոր աշխարհ իմացաւ զձնանիլն մէսիային՝ աշխարհա-
գիր առնելովն օգոստոս կոյսերն, ոպ և ի ծագել սրեգա-
կան, և նմ աշխարհ լուսաւորի. ոչ որ թագիցէ ի տապոյ
նր. վէ տախի, աշխարհագիր եղեն երկնային հրեշտակքն,
իջանելով ի բեթլէհէմ յերկրպագութի նորածին ման-
կանն, բայց հին աւուրց նոյն. || Եղև ընդ հրեշտակին ընդ-
այնմիկ բազմութի զօրաց երկնաւորաց :

9. ինչ նոր աստղ մի երևեցաւ ի ծնանիլն քի՝ բաղամ գիւթ
մարգարէն (կայիափայ ամբարիշտ քահանայապետին պէս)
գուշակեց. թէ || ծագեսցի աստղ յակոբայ. Թո. 24. 17 || :
Օ էրա երկուքն ալ յակամայ շարժեցան յոյ՝ զձնարիտն
մարգարէսնալ. ինչպէս որ էշն բաղամու : Իսկ օրինակն
եղև այն հրեշտակն որ գնայր առաջի որդւոցն իսրայելի՝
լուսեղէն ամպոյ և սեան նման. որ իսրայէլացւոց լոյս
կանէր, և եգիպտացւոց խաւար. զէրա և քն սիրողաց
իւրոց լոյս և, և հրէից խաւար կերևի. || Սիրեցին մարգրիկ
զխաւար առաւել քան զլոյս :

10. ինչ մոգքն եկին յերկրպագութի ընծայիւք և փէշքե-
շով՝ ասէ դաւիթ, || Թագաւորք արաբայ և սաբայ պա-
տարադս բերցեն նմա ||. և Էսայ 6. 3 ասէ, Գնասցեն թա-
գաւորք ի լոյս քո. ամբեան ի սաբայէ եկեսցեն բերել
քեզ զոսկի, և կնդրուկ, և փրկութե նոն սուցեն զաւե-
տիս || : ինչ ասեն հրէայք, այնքիկ վն սողոմոնի ասացան :
Իսեմ թէ, զվն սողոմոնի ասացան՝ որ էր պատկեր քի, որ
կոչեցաւ իեզէզիլ՝ քի սիրելի նն. և սողոմոն, որ է խաղա-
ղութիւն : || Է լաբին՝ սողոմոն սիրելի կոչեցաւ քեզիկէի
նման, և խաղաղութի կոչեցաւ՝ վն խաղաղացունելոյն նոյ
զժամանակ թագաւորութե նր. այլ քն բնութե ի հօրե
նոյ սիրելի էր՝ և է. և ինքն տիպալայիսի խաղաղութի է.
զի նա է խաղաղութի մեր որ հաշտեցոյց զհայր նմ հետ
ասի և ապստամբ ծառայի մարդկայիս բնութե :

11. Ի թէ քն թլփատեցաւ և զիւր դրած օրէնքն կատա-
րեց՝ պէլի է. և թէ ինչո՞ւ համար թլփատեցաւ՝ չիւնքի
սկզբնական և ներգործական մեղք չունէր : Իսեմ թէ,

զմեր պարտքն լեցնելու համար, և ուսուցանելոյ զմեզ հոգևորապէս թլփատիլ 'ի մեզաց • զհրէ այս օրէնքս՝ մէկ նշան մի էր 'ի մէջ հրէից, որ անպաշտքն և որդիքն աբրահամու սէշխովիչ լինէին 'ի հէթանոսաց • իսկ մեր նշան քրիստոնէութեն՝ եղև մկրտութիւն, որով կըջկվիմք իբր որդիք նոյ 'ի մարմնաւոր որդւոցն աբրահամու : || Է այն պէճիտ օրէնք չէր թլփատութին՝ որ առանց անոր մարդիկուս չի գտներ • զհրէ կանայքն և ութ օրէն առաջ մեռած մանկունքն՝ չունէին թլփատութիւն և կու փրկվէին • լաքին մկրտութիւնն ալեւեկիւ ամենից դեղ է, տրանց և կտնանց և միօրեայ մանկանց • որ առանց այն իլաճին, միւրին չէ իւելաս և սաղլիւս գտնել :

Իսկ քի թլփատութեն օրինակ՝ եղև թլփատութիւն 'ի սահակայ • զի աբրահամ զմիածինն ետ թլփատել, և հայր ան զքն • ք սրով օրինաց, և սրով աղքատութե • և ինքն քն զինքն թլփատեց, յամ 'ի կեանս իւր սրով խոնարհութեան : || Է գեղեցիկ օրինակ գոյով քի՝ յեսու որդի նաւեայ, որ էր և անվանակիր յի • երբ որ թլփատեց զորդին խալայէլի, 'ի մեռանիլն՝ զքարեղէն սուրքն եղին հետն և թաղեցին • և երբ քն մեռաւ 'ի խաչին և թաղեցաւ, հին օրէնքն և թլփատութիւնն թաղվեցան իբրև անպէտք • յետ • 24 • 31 :

12 • իսկ 'ի ծնանիլ նորա՝ անմեղ մանկունքն բէթղասէ մի վկայեցին սրովն հերովդէի, և մինակ յի մէսիայն աղատելոց էր զինքն 'ի մահուանէ՝ կենաց և մահու տր լինելովն, այս և ս օրինակեցաւ 'ի խելոյ ումն և 'ի կոտորումն մանկանցն խալայէլի 'ի յեգիպտոս • որ 'ի ծնանիլն մովսէսի՝ ոչսաւ այն չար հրամանն 'ի փարաւօնէ • և մինակ մովսէս իւելաս գտաւ : || Է այն մանկանց մօրերու ֆիղանն թէ յերկինս վերացաւ, երեմիաս մարգարէն գուշակէր է • թէ || Չայն գուժեաց 'ի հռամայ • լալումն, ողբումն, և աշխարհումն յոյժ • երէ • 31 • 15 :

13 • մանկունքն կոտորեցան 'ի գտտիին գառնաղենութե, վէ խլրէթ եղան քի գառին մահուանն • || Զի ուր նոքա վասն քի, և քն վասն նոյ զպարտսն վճարեաց : 23 :

Լ՝Թէ քն ծնեալ , քառասնօրեայ դալոց էր 'ի տաճարն , գրէր է մաղաքիսա || 3 . 1 . Յանկարծակի եկեսցէ տէր 'ի տաճար իւր զոր դռքն խնդրէք || : Եւ մաղաքիսա՝ կիզլիճէ ցուցանէ զքն լինիլ ան . զէրէ ասէ՝ տր 'ի տաճար իւր . իմաի այն տաճարն՝ քի տն անուամբ էր շինեալ , և յանուէն նորա սրբագործեալ :

13 . Ի՞նչ փախեաւ գնաց 'ի յեգիպտոս , գրէր է յովսիա || 11 . 2 . Յեգիպտոսէ՝ կոչեցի զորդի իմ || : Ի՞նչ չասեն անհաւան հրէայք , Թէ այն վն մեր է գրեալ . զէրէ մարգարէն ճէմիէթով չի խօսիր , Թէ զորդիս իմ՝ այլ Թէ՝ զորդի իմ : || Է տախի՝ Թէ կուգն եգիպտացւոց ինկան փշրեցան 'ի գնալն . քի յեգիպտոս : || Էսայ . 19 . 1 ասէ՝ Տէր նստեալ 'ի վր Թէթե ամպոյ՝ եկեսցէ յեգիպտոս . և շարժեսցին ձեռագործք նոցա || : Ի՞նչ Թէ ամպ էր ար անձա-ծինն , այսինքն ցամաք յերկրաւոր ցանկութեց , յորոյ 'ի գրիին բաղվելով քն գնաց յեգիպտոս :

14 . Ի՞նչ դառնալոց է յեգիպտոսէ , և մկրտվիլոց է 'ի յօհաննէս մկրտչէն , և զուաղանն մկրտութե հիմնելոց՝ ասեր է զսրբարիսա մարգարէն . || 11 . 1 . Յաւուր այնմիկ եղիցի ամ տեղի աղբիւր բացեալ 'ի լուացումն մեղաւորի || : Օ էրէ որպի որ հրէայք մինչև չի անցին 'ի յորդանանէ՝ չի մտան յերկրին աւետեաց յօրինակ մկրտութե , այսպէս և որք չի մկրտին հաւատովն քի՝ չեն կարեր մտանել յերկնից արքայութիւն , որ է երկիր աւետեաց նոր հաւասացելոց : || Որ ոչ ծնցի 'ի ջրոյ և 'ի հոգւոյ , և այլն :

|| Է եկեր ձայնն հօր լսելի եղավ , դաւիթ ասէ . || Ձայն տն 'ի վր ջուրոց : Լ՝Թէ՝ յորդանան յետ դարձաւ որպի յանցանելն տապանակին , դաւիթ ասէ . || Զքէ քեզ ծով՝ զով տեսեր և փոխեար , և դու յորդանան զն՝ դարձար անդրէն || : Լ՝Թէ ջախջախեց և փշրեց քն զգլուխ վիշապին 'ի վր ջուրոց , յայտ է 'ի դաւիթ . և օրինակն է 'ի մովսէս . զի մովսէս զգլուխ փարաւունի ջախջախեց 'ի վր կարմիր ծովու , և քն զգլուխ իմանալի վիշապին 'ի ջուրան յորդանանու :

15 . Ի՞նչ քն պահեաց քառասուն օր ծովմ , օրինակն է մով-

սէս • որ պահէց քառասուն օր , և առաւ զդատգամս իւր •
 և քն՝ թէպէտ անկարօտ էր , լաբին մեզի օրինակ լինելու
 համար , պահէց քառասուն օր , և հապա թէ պաշտօնաց ՚ի
 քարոզութիւն նոր օրինաց աւետարանին • և բժշկել և
 կուրաց ՚ի հաւատն • էսայ • 62 • Եւ թէ նա էր լոյս հեթա-
 նոսաց ՚ի բանալ զաչս մտաց , ասէ նոյն մարգարէն • 42 • 6 •
 Եւ թէ նա էր ալեսէվիյէ լոյս հրէից և հեթանոսաց •
 Տէս երեմ • 31 • 31 • և էսայ • 9 • 2 •

16 • Թէ պոյծաւացաւ ՚ի թափօր լերին , օրինակն է մով-
 սէս , որոյ երեսփն լուսաւորեցան ՚ի սինայ լերին • Թափօր
 և հերմօն՝ յանուն նր ջնծացան • զի ձայնն հօր՝ ՚ի յորդա-
 նանու լսելի եղաւ մինչև ՚ի հերմօն , թէ դա է որդի իմ
 սիրելի • և յայլակերպին՝ լսելի եղաւ ՚ի թափօր •

17 • Եւ թէ նա էր որ մէնշուր սրանչէլէօր զիւր քարոզու-
 թիւնն իսպաթ կանէր , կասէ ॥ էսայ • 35 • 5 • Յայնժամ աչք
 կուրաց բացցին , և ականջք խլից լուիցեն •

18 • Թէ իշով և յաւանակով մտաւ յերուսաղէմ , և արտաբ-
 ւեաց ՚ի տաճարէն զպնօղս և զվաճառօղս • Տէս զուր • 9 •
 9 • և աչ • 68 • 10 • Նախանձ տուն քո եկեր զիս •

19 • Թէ զհացն և զգինին սրբագործեաց ՚ի մարմին և
 յարիւն իւր , օրինակն էր հացն և գինին մէլքիսէդէկի •
 որ յառաջ եբեր տբրահամու երբ որ նա յաղթուածեամբ
 դարձաւ • զի և այս հոգեւոր կերակուրս և լմուելիս , զկա-
 րիս մարմնոյ յաղթողաց կու տըրվի •

20 • Թէ լուաց զոտս աշակերտացն , օրինակեցաւ յարա-
 համ որ լուաց զոտս երեք հրեշտակացն • լուանալ պարտէ
 և զոտն քի • որք են աղքատքն , նման ոտից անարգք և
 ցածք յաչս մարդկան • Լայց ձեռօք լուսնալիք , յի ձե-
 ոօք ոլորմածաց • զի ոլորմածքն են ձեռք քի , որովք քն
 լցուցանէ զաղքատսն • Բանաս զձեռն քո՝ •

21 • Եւ թէ վաճառեցաւ երեսուն արծաթի ՚ի յուդայէ ,
 սսէ ॥ շա • 11 • 12 • Եւ կռեցին զվարձս իմ երեսուն ար-
 ծաթի • Իսկ օրինակն եղաւ յօսէփ զեղեցիկն , վասն նա-
 խանձու • Եւ զբարցն վաճառեալ իսմայէլացւոց •

22 • Եւ թէ ՚ի պարտիզին գեթսամանի մտաւ աղօթել՝ ըս-

կիզըն անելով չարչարանաց իւրոց , յայտ է . զի պէտք էր որ դեղն ճէվտպ տայր հիւանդութե . դէրե 'ի պարտիզի գրախտին անկու մարդն , պէտք էր յանկից լինէր կանգնուին : Ինչպէս որ կացինն սյրի կնոջն 'ի ջրի տակէն վեր չելաւ , մինչև որ եղիսէ զփայտն 'ի ջուրն չի ձգեց . 4 Բ-4 . 6 . 5 : Օգրէ որ կամի զանկածն կանգնել , Լոյիւած պիտի խոնարհի : Եղք մարդկային ծանրացեալ քան զերկաթ ' ինչ զնա մինչև 'ի հող և 'ի դժոխս . պէտք էր կանգնողին քի խոնարհիլ մարմնով մինչև 'ի հող , և անուշ ընդ հոգւոյն իջնել մինչ 'ի դժոխս , և կանգնել զանկեալն : Երա կատարեալն եղև 'ի մահուանն քի . Լաբին օրինակն սյսորիկ եղև իսահակ , որ էջ 'ի դաշտն մտածել վասն գալստեան հարսին իւրոյ ռեբեկայ :

23 . Իթե ուշաթափեալ անկանի յերկիր , և այն 'ի ծանրութե մեղացն ադամայ . գրէ Եսայ . 53 . 4 . Նա զմեզս մեր բառնայ : Իթե , Տը մատնեաց զնա առ մեզս մեր : Իթե ' Յանօրէնութեց ժողովրդեան իմոյ 'ի մահ վարեցաւ : Եւ զայս մեզս ադամայ ' իւրն համարելով , բերանովն դաւաթի ասէ . ॥ Անօրէնութի իմ բարձրացան քան զգլուխ իմ . որպէս բռն ծանր ' ծանրացան 'ի վր իմ ॥ : Եւ ասոր օրինակն եղաւ կենդանի նոխազն , որ զվեռածի արիւնն 'ի վր իւր առեալ ' թողնվէր գնալ յանապատ . զԵսայ .

16 . 5 : 21 . 22 :

24 . Իթե 'ի յուդայե համբուրեալ մատնեցաւ , ասէ դաւաթի . ॥ Որ ուտէր ընդ իս հաց , յաճախեաց առնել ինձ խաբէութիւն ॥ : Իսկ օրինակն յուդայի եղև յովսեփ , որ զամեսայի համբուրելով ' խաթլարաւ . 2 Բ-4 . 2 . 9 :

25 . Իթե կարկեցաւ ձեռն 'ի յետս , ահա զայս անդգամ հրէսցքն ինքար արին . Թե ॥ Կապեցո՞ւք զարդարն ' զի դժպհի եղև մեզ . Իսայ . 2 . 12 : և Եղք . 4 . 20 : Իթե բանտարկեցաւ , օրինակն է յօսէփ գեղեցիկն , և երեմիաս : 33 . 39 . 20 : Երէ . 38 . 6 :

26 . Իթե իբրև կատաճ շուք թափեցան զինուորքն 'ի վերայ նր և քարչեցին տարին յերուսաղէմ , ասէ դաւաթի բերանովն քի . ॥ Շուրջ եղեն զինև շուք բաղուով , և

ցուլք գէրբ պաշարեցին զիս • ծակեցին զձեռս իմ^ն •
 27 • Լթէ յլրբունիլն թուլնվաւ յաշակերտացն , պատմէն
 աւետարանիչքն , և վկայեն մարգարէքն , զի դաւթի բե-
 րանովն ասէ քն • || Հեռի արարեր յինէն զբարեկամս և
 զծանօթս իմն և թէ , Բարեկամք իմ և ծանօթք իմ հե-
 ուի եղեն յինէն • Խաղ • 87 • 9 • 14 • Լալ • 15 • 7 ասէ •
 Հարից զհովիւն , և ցրուեացին խաշինքն հօտին •

28 • Լթէ ապտակեցաւ ՚ի մաղքոսէ , ասէ երեմիաս ՚ի յող-
 բոց , 3 • 30 • Սատուցէ հարկանողաց զծնօտս իւր • Լցի
 նախատանօք • և ԽԲ • 15 • 25 ասէ • Ամբարձ զձեռս իւր
 ընդ գէմ Թն • և առաջի ամենախալին ընդ վեցաւ •

29 • Լթէ նախատանօք սպանեցաւ , մինչ հարկանէին Եղ-
 ծնօտսն , ինքն աւաց բերանովն եսայեայ • || 50 • 6 • Զթի-
 կունս իմ ետու ՚ի հարուածս • և զծնօտս իմ յապտակս • և
 ոչ դարձուցի զերեսս իմ յամօթոյ ընդ երեսս թքանելոյ •

30 • Լթէ անօրէն դատաւորքն և իշխանքն ժողովեցան ՚ի
 չար խորհուրդ սպանման նորա , ասէ դաւիթ • || Իշխանք
 ժողովեցան ՚ի միասին՝ վն Թն , և վն օծելոյ նր • Խաղ • 2 •
 Լալ օրինակեցաւ այս ՚ի յօսէփ , յորժամ եղբարքն սաս-
 ցին • || Ահա երազատեսն գայ • Եկայք սպանցուք զնա •
 Ժնն • 37 • 19 • Լալսէս սասցին և չար մշակքն • Եկայք
 սպանցուք զսա • Խա • 21 • 38 •

31 • Լթէ ամեալ առ պիղատոս , անմեղն վճռեցաւ ՚ի մահ ,
 և բարաբբայն արձակեցաւ • Լալ օրինակեցաւ յերկու նո-
 խազս , յծեաց , որոց մէկն զենեալ , միւսն կու արձակվէր
 գնալ յանապատ • Խա • 16 • 8 •

32 • Լթէ ՚ի չարախօսիլն լուռ եկաց , ասէ դաւիթ • || Ի հա-
 կառակիլ մեղաւորին առաջի իմ՝ լուռ եղէ • և թէ՝
 Լուռ եղէ և խոնարհեցայ • Լալ քստեսայեայ , 53 • 7 • Նա
 առ վշտին ոչ բռնայ զբերան իւր • Իբրեւ որոյ առաջի
 կտրչի անմեղնչ կայ • և այլն • Լալ թէ վն այնորիկ յիմա-
 րի տեղ դրաւ զնա հերովդէս՝ ձերմակ լաթ հագցնելով •
 (կէոյս մէկտիս անելով իբր խելագոր) այս օրինակեցաւ ՚ի
 դաւիթ , որ քիրթոէն այսահար ձեացաւ առաջի անքուս
 արբային • Լա • 23 • 13 • Լալ էրա՝ քն իմաստուլն նայէր՝

խելագարիւ չէր կարեր, այլ միայն այնպս ձև սնայր լռելովն:

Դ. յապէս սոկրատէս ՚ի մէջ մէջիսի մի նստած՝ ամենեւին չէր խօսիր. մէկ մարդ մի ասաց թէ, աճապար այս մարդս՝ լեղու չունի՞ մի, եօխսա յիմար է որ չի խօսիր. սոկրատէս ասաց թէ՝ յիմարն ոչ երբեք կարէ լռել: Պատահեալով որ թէ քն խօսէր, զիւր անպարտ և պէտուչ լինելն իսպաթ կանէր կաղատվէր. լաբին աղգ մարդկան առանց նր չորչարանացն խելաս չէր գտանէր. զէրէ և ոչխարքն առաջի զենոդին որ չէն խօսիր, այն է վն անմեղու թէ, և ոչ վն խապիէ թի: Տես և առաջ. 30. 1:

33. Եթէ մերկացաւ, այս օրինակեցաւ ՚ի նոյն նախապետն. ծնն. 9. 21: Օրէն նոյն անփորձ գինեու արբեալ՝ մերկացաւ. և քն սիրով մարդկայինս բնու թէ արբեալ՝ մերկացաւ. նաև օրինակեցաւ ՚ի յօսէփ, որ անցաւ ՚ի հայափիցն, միայն թէ չի մասնէ զողջախոհոյն. ծնն. 39. 12:

Եւ քն ասաց. Ո՛վ յանդիմանեցէ զիս վն մեղաց:

34. Եթէ ձաղեցաւ թաղիրով, ասաց դաւ թի բերանովն. իւրէն էս խոշտանկեալ զօրհանապազ, և թէ, թողովեցան սուխ տանջանք զոր էս ոչ գիտացի: Լէոյա՝ ումիշ չէի անէր մինչև յայս թարիս, թէ աղգ մարդկան այնքան պիտի լրբանայ ընդ դէմ բարերարին իւրոյ, մինչև ՚ի ձախել զնա. Ձիկունս իմ հարին մեղաւորը:

35. Եթէ փշով պատկեցաւ, այս օրինակեցաւ ՚ի խոյն կախեալ ՚ի ծառէն սարեկայ, և ՚ի մարենին վառեալ և ոչ պրտեալ. ծնն. 22. 13: և Էլից. 3. 2:

36. Եթէ զծիրանի զգեցաւ մէղախի թարիսով արատաքուստ, սակայն ճմարիտ թագաւոր էր ՚ի ներքուստ. այս օրինակեցաւ ՚ի յեսուքահանայն, որ զգեցեալ էր զհանդերձ աղտեղին. շա. 3. 3: Եւ քն յետոյ հիտնալի կերպիւ երևեցաւ հրեշտակաց ՚ի համբարձմանն՝ կարմիր արեամբ ՚ի մարմնի. Էսայ. 63:

37. Եթէ դազանաբարոյ զինուորքն ՚ի ձեռս նորա տվին զխափշ ՚ի աեղի գաւաղանի, որ ասոր թէ հեմմիւլ չկարելով անել ասաց դաւ թի, Սաստէս ՚ի գաղան եղեգանց: Եւ թէ զինի այս ձաղանացս՝ պիղատոս ցոյց ետուր զյն

Ժողովրդեանն՝ ՚ի դուռ շարժել զնոսա ՚ի վերայ այնպիսի
եղևմանն , ասաց եսայի , 53 , Տեսաք մեք զնա և ոչ գոյր
նորա տեսիլ և ոչ գեղեցիկութիւն :

38 . Եթէ ամառ ՚ի գողգոթայ մեռանիլ ՚ի մէջ երկուց ա-
ւաղակաց՝ եսայի ասէ . 53 . 12 . Ընդ անօրէնս համարե-
ցաւ : Եւ զիշխանութե խաչին ասաց . 9 . 6 . Մանուկ
ծնաւ մեղ , որոյ իշխանութի իւր ՚ի վերայ ուսոց իւրոց :
Եւ ինքն ասաց . երգ . 4 . 6 . Գնացից ես ՚ի լեւոն զմուսոյ .
յի ՚ի լեւոն լեղիւագոյն շարչարանաց : Իսկ և օրինակեցաւ
յիսասակ բարձեալ փայտիւն՝ որ գնայր ՚ի տեղի զենման .
ձն . 22 . 6 : Որպ որով առաջի կտրչի . Էսայ . 53 . 7 :

39 . Եթէ ՚ի խաչին բեւեռեալ բարձրացաւ՝ բերանովն
դաւթի ասաց . Տակեցին զձեռս իմ և զոտս . և՝ սաղ . 21 .
18 : և զս . 12 . 10 ասէ . Հայեցին ՚ի նա զոր խոցեցին :
Եւ օրինակեցաւ ՚ի սանդուխն յակոբայ , և յօձն սղծի .
առ որ հայեցողքն բժշկվէին . Բուր . 21 . 8 : Եւ քի
տիւ ծառոյն մահացաւ , փայտիւն խաչին կենդանացաւ .
զի խաչն է փայտ կենաց : Եթէ արտաքոյ երուսաղէմի
գրանն խաչեցաւ որ յամենից տեսնվէր , նշանակեցաւ ՚ի
յաբել , որ ՚ի դաշտն զենաւ ՚ի կայենէ , իբր արտաքոյ
խնամոց հօրն : Եւ վն քի ասէ դաւիթ բերանով անդգա-
մացն . Սժ եթող զնա , եկայք հալածեսցուք և հասցուք
նմա : Եւ թէ՝ ետրք քացախ և լեղի . Ետուն ինձ կե-
րակուր ՚ի լեղի , և այլն :

40 . Եթէ մեզախ անէին զնա ՚ի վր խաչին , ասէ դաւիթ
՚ի բերանոյ նորա . Սմենեբեան որք տեսանէին՝ այսն առ-
նէին զինե . շրթամբք և շարժէին զգլուխս իւրեանց .
սաղ . 21 . 8 : Իսկ վիճակ արկին ՚ի վր հանդերձին . Ի վր
պատմուճանի իմոյ վիճակս արկին :

41 . Եթէ վն խաչահանուաց և այլոց աղօթեաց ասելով ,
Հայր Թողտոցա , Էսայ . 53 . 12 ասէ . նա զմեզս բաղմոց
վերացոյց : Եթէ զաշակողման աւաղակն արդարացոյց և
փրկեց , օրինակն է դաւիթ , որ ՚ի մեղսյ ասելն՝ լսեց ՚ի
նախան մարգարէէն , թէ Տը անցոյց զքե զմեզս քո : Որք
երկուքն ալ օրինակ և յուսադրութի եղսն ամ զղջացելոյ :

Եթէ ամբարիշտն դարձցի , կելով կեցցէ . Էդէ՛ . 18 . 21 :
 42 . Եթէ զմահն՝ իրեն մահուամբն յաղթէր , պէլի է՝
 որ խոնարհեցոյց զգլուխն և ապա թէ թէսլիմ արաւ ըզ-
 հօգին , որ այլքն յետ մահուան կը խոնարհեցնեն զգլուխս
 իւրեանց : Կէսէ . 13 . 14 :

13 . Եթէ խաւարմամբ արեգական ճանաչեցին ամ արա-
 րածք զնա թէ արտրիշն է . քեզալք պատառիլ վարագու-
 րին , շարժին երկրի , ճեղքիլ վիմաց , բանիլ գերեզմա-
 նաց , և յառնել մեռելոցն : Կէս . 8 . 6 ստէ . Մտցէ արե-
 գակն ՚ի միջօրէի , և խաւարեացի լոյս ՚ի տուէ : և Եւրե-
 2 . 30 ստէ . Տաց նշան յերկինս ՚ի վեր , և այլն :

44 . Եթէ բարձք աւազակաց խորտակեցան , և քի ոչ :
 Խորհրդաբար գրեալ է . Էլի . 12 . 46 . Զոսկր նորա մի՛
 բեկանիցէք ՚ի նմանէ . ք զգատկական գատինն , և գատիկ
 մեր քն է գենեալ ՚ի խաչին :

45 . Եթէ յետ մեռանելոյն լացեալ եղև ՚ի մօրէն և ՚ի յօ-
 ճաննու , ստէ Կէս . 12 . 10 . Յաւուր այնմիկ սաստկացի
 կոծ մեծ յերուսաղէմ :

46 . Եթէ թաղեցաւ , լուրին մարմին նր ոչ ապականեցաւ
 հոտելով կամ չիւրիւմիշ լինելով՝ ստէ դաւիթ . Ոչ տա-
 ցես նք . Բու՛մ սեսանել զապականութի : Կէս քեզ Կէսու-
 թիւնն որ սուա զմարդկութիւն , կէոյս պալասանով օծեց
 զմարմինն , և ոչ ՚ի մահուան հեռացաւ ՚ի մարմնոյն . օրի-
 նակն եղև յօնան , որ ՚ի փորոց կիտին ել անապական :

47 . Եթէ իջաւ ՚ի գժոխս հանել զկապեալսն : Էսայի .
 24 . 22 ստէ . Դողովեացեն գժողովս նորա ՚ի կապանս . և
 պաշարեացեն յամուրս . և յետ բաղմաց ազգաց այցելութի
 եղիցի նր : և Կէս . 9 . 11 ստէ . Եւ դու արեամբ ուխտի
 քո՝ արձակեցեր զկապեալս քո յանջրդի գբոյ :

48 . Եթէ փառօր և զիյնէթով ու սայթանսթով յարեաւ
 առանց օգնականի , որ էր ազատ և ՚ի մեռեալս , ստէ դա-
 ւիթ . Նորդեացի մանկութիւն քո որպէս զարծուի :
 և 15 . 11 ստէ . Յուցցես ինձ զմանապարհս կենաց ,
 և այլն : Տես և Էդ . 8 . 14 . Բարձրացի թագաւոր մեր
 ՚ի շտեմարանս և ՚ի գահոյս մեր իբրև արմաւ ոսկեղէն :

և ցուէ. 6 + 3 ասէ . Ողջացուցէ զմեզ յետ երկուց աւուրց :

և յաւուրն երրորդի յարիցուք և կացցուք առաջի նր .
49 . Եթէ համբարձաւ փառօր , ասէ դաւիթ . Եւ ՚ի քե-
րովբէս՝ Թռեալ սլացաւ նա ՚ի Թեա հողոց . սաղ . 17 . 11 :
Պարձեալ ասէ . Եւ ՚ի բարձունս և գերեաց զգերուծի . և
այլն : դարձեալ , Տը յերկինս պատրաստեսց զտօռու իւր :
Եւ Թէ ինքնիշխան հրամանաւ և զօրութե մասնէ յեր-
կինս՝ սուէ . Համբարձէք իշխանք զգերունս ձեր ՚ի վեր ,
և մտցէ Թագաւոր փառաց : Եւ Թէ՝ նստաւ ընդ աջմէ
հօր . Ասաց նոր ցոր իմ , նիստ ընդ աջմէ իմմէ :

50 . Եթէ յերկնից առաքէց զհօգին նք գետօրէն , ասէ յո-
վէլ . 2 . 28 . Յաւուրս յետինս հեղից յոգւոյ իմմէ . ՚ի վր
ամ մարմնոյ : Եւ ասէ գետն հրոյ ըստ լուսոյ , և ոչ ըստ
կիզողութե : Եւ Թէ և կիզու , սակայն զմեզս մարդկան
կիզու և ոչնչացուցանէ , և զարձիճն ՚ի յոսկւոյն որոշէ
և արտաքսէ . սակայն լուսաւորէ զմիտս մարդկան յամ
իմաստս և ՚ի գիտութիւն : Եւ որ համար հրաձե , ու լեզուի
նման հանգեալ ՚ի սուրբ առաքեալսն , ՚ի նշանակել՝ Թէ
ուսուցանէ ՚ի ներքուստ և լուսաւորէ . և արտաքուստ
սայ խօսիլ և բարբառիլ :

51 . Ի՞նչ գայ ՚ի վերջն աշխարհի դատել զկենդանիս և
զմեռեալս ՚ի ձորն յովսափաթու՝ կտրով ՚ի յօդս ՚ի լերինն
ձիթենեաց , ասաց զարարիտ . 14 . 4 . Կացցեն ոտք նր ՚ի
վերայ լերինն ձիթենեաց : Եւ ՚ի հինգ համարին ասէ .
Եկեսցէ հասցէ՝ աւեր ամ իմ , և ամ սուրբք ընդ նմա :
Օ նմանն ասէ և մատթէոս . 25 . 31 . Յորժամ եկեսցէ
որդի մարդոյ փառօր իւրովք , և ամ հրեշտակք ընդ նմա :
Օ ինչ ՚ի հին օրէնս՝ նք ասէին հրեշտակաց . իսկ արդար
և կատարեալ կասէին՝ առաքինի ծառայիցն նոյ : Եւ յո-
վէլ . 3 . 12 ասէ . Յարիցեն և ելցեն ամ աղգք ՚ի ձորն յով-
սափաթու . զի անդ նստայց ՚ի դատել զամ աղգս :

Ետ այս քանի մի սիվալն երուս , յայս իրինձի սեօհպե-
թիս՝ կամիմք պէյան սնել և զմանս աեղիս միւշքիւլս
երևեալ յայս հրէից 'ի մէջ գրվածոց աւետարանչացն . զի
ըստասից գռեհկաց , խլլոտին ծռւին և մահանայ : ॥ Է
կլլա քի եկեր հակառակացն ճշմարտութե հրէից և հե-
թանոսաց ոչ պակասին սուտ առարկութիւք վէ նիղայք ,
և ոչ մեղ քրիստոնէիցս պակասին ճշմարիտ առարկութիւք
և դիմադրութիւնք :

'Լիակ եթէ նորա գողիաթու սրովն պարծենան , մեք
դաւթի ցարովն և պարսետիւն դեմ կելանեմք , և իրենց
սրովն զգլուխ լեղվի նց անկ կը հատանեմք . ոնց որ դաւիթ
զգլուխն գողիաթու՝ ալաթով սնուանն յի , 'ի դաւթէ
տը և ան խոստովանացելոյն : 'Օ էրե դաւիթ ասաց գո-
ղիաթու թէ՝ ॥ Դու գաս 'ի վր իմ սրով և գեղարդեամբ ,
և ես գամ 'ի վր քո անուամբ ան զօրութեց . 1 խգա .
17 . 45 ॥ : 'Օ որ և յայլ ուր խոստովանեցաւ զնա աեղ
իւր՝ հաւասար հօր նոյ , ասելովն թէ՝ ॥ Ասաց տը ցտը իմ .
նիստ ընդ աջմէ իմմէ , և այլն :

'Լիակ թէ ասեն հրէայք , վն է՞ր մատթէոս զաղգահա-
մարն քի՝ յաբրահամէ վայր կիջանէ մինչև 'ի յօսէփ .
և զուկաս 'ի վեր կելանէ 'ի յօսէփայ մինչև յադամ և առ
անծ : 'Լիակ թէ , մատթէոս և զուկաս՝ նմանին այն հրէշ-
տակացն՝ որք էլանէին և իջանէին 'ի սանդուխ մէրտիպա-
նին յակոբայ նահապետին . և այն սանդուխն օրինակ էր
իջման բանին նոյ մարդեղութեն՝ որոյ մէկ ծայրն յերկինս
էր եգեալ , և այս է քի հաւասարութին ընդ հօր նոյ . և
միւս ծայրն՝ յերկիր կառուցեալ , և այս է մարդկութին
նորա 'ի մերս բնութիւն միաւորեալ :

'Նոր համար մատթէոս 'ի բարձրութենէ բանին նոյ
սկսեալ 'ի խոնարհ կիջանէ , և զուկաս 'ի խոնարհութեն
սկսեալ 'ի վեր կելանէ : Խուի թէ և դաւիթ իշարէթով
մի զայս կիմանայ որ ասէ՝ ॥ Բարձրեալ էս դու յերկինս
անծ , և յամենայն երկրի եւ փառք քո ॥ : 'Օ նմանն ասէ և

պօղոս , || Որ ելն զինչէ , եթէ ոչ՝ զի նախ եջ 'ի ստորին
կողմն երկրիւ Էֆէս . 4 . 8 :

Երրորդ՝ Եթէ ասեն , յօսէփ անհայրն չիւնքի իշխախ
չէր 'ի Ծնունդն մէսիային յի , ինչո՞ւ համար մուծանեն
զնա մատթէոս և զուկաս յազգահամարն քի : Պատասխա-
նեմ . Թէ բաւական էր յօսէփայ նշանաւած լինիլն սրբուհ-
ւոյ կուսին , զի հոգին նք լցոյց զԹերուծի հայրուէ նր ,
ոչ նիւթականապէս , այլ արարողապէս . ոպ և անհէ նիւ-
թական պատճառ ստեղծուածոց , այլ արարողապէս միայն :

II Է չիւնքի մարքն ոչ մտանէին յազգահամարն , ա-
ւետարանիչքն յյօսէփ ցուցին ճշմարիտ նախնի քի՝ 'ի
յուդայէ և 'ի դաւթէ կտրդաւ Թուելով : Ահա ասեմ
Թէ , մէկ մարդ մի արտ մի գնէ , և 'ի մէջն քիւփ մի ոսկի
գտնէ , այն արտին սէպէպոնն՝ այն ոսկին ալ իւրնէ , Թէ և
ինքն թաղած չի լինի յարտն , լսքին բաճան այնչա բերուա :

I յսպէս և յօսէփ առաւ մէկ արտ մի զնք կոյսն մա-
րիամ , և բաճանայ ոսկւոյ գանձ գտաւ 'ի նմա զյն , այն
ոսկին՝ պատճառաւ Թարլային՝ իւրն կրսէպվի և որդի
կապվի : II Է տախի՝ որոպ որ յակօք նահապետն յիրմէնէ
չի Ծնած զորդիսն յօսէփայ՝ իւրն որդիտցոյց զեփրեմ և
զմանասէ . և հալիէ որդիք յակօքայ կապվին , նմանապէս
և յօսէփ իշխախ չէր քի Ծննդեանն , և բաճանայ եղև
հայր քի՝ պատճառաւ խօսնայր լինելուն մարիամու մօր
տեառն . քեզալիք և ադամ չի տնկած Ժառոցն յինքենէ՝
տէր կոչեցաւ :

Երրորդ՝ Եթէ ասեն , չիւնքի մարիամ Ծնաւ զյն , ոյն
Ծնած յնն իլլտ քի զևտացի պիտիր ասվէր՝ քան Թէ
յազգէն յուդայի , գէրէ զուկաս՝ զեղիսաբէթ ազգական
կասէ մարիամու . և եղիսաբէթ 'ի դստերացն ահարօնի էր :
Պատասխանեմ Թէ , մարիամ՝ պէլի 'ի մօր կողմանէն նա-
նայի՝ էր զևտական . լսքին 'ի կողմանէ հօր իւր յովսկի-
մոյ՝ էր 'ի զարմէն յուդայի , զոր մատթէոս հէղի կասէ :

Իմոխ պատճառաւ հօրն՝ էր 'ի զարմէն յուդայի . իսկ
պատճառաւ աննայի մօր իւրոյ՝ էր զևտացի և սզգական
եղիսաբէթի , որպէս զի և զևտական ազգին՝ կերպիւ ինչ

իւհախ լինէր յուգայեան Թագաւորութեն . ըստ այնմ շարականին , || Որ զխորհուրդն աբրահամու նահապետին մեր ըստ հոգւոյ՝ քահանայական և Թագաւորական գաւազանացն միացեալ ցուցեր այսօր ՚ի յաննայէ :

Իկէ ասէն հրէայք . ասէն աղգ յիւր աղգէն պիտիբ աղջնիկ առնոյր և տայր : Իսեմ թէ , պէլի այս ալէսէվիյէ օրէնք էր վասն քահանայապետիցն . լաւին հասէպիլ իգտիզա՝ կարէին ոմանք յուրիշ աղգէ առնուլ զաղջնիկ . ինչպէս որ յովիտադ քահանայապետն՝ առեալ էր զօսաբէթ զդուստրն յովրամայ արքային . 2 Ինոյ . 22 . 77 : Իւր ՚ի կատարիլ բենիամենի աղջին՝ հրաման եղաւ մնացեալ արանց յափշտակել զաղջկունս յոր աղգէ և իցէ և առնել իւրեանց կանայս . Գ . 22 . 21 :

|| Է դարձեալ չիւնքի կանայք յաղգահամարն չէին կարէր մտանել՝ մինչև որ արուք աղգին չի վերջանային . այլ նք կոյսն ունէր զյօսէփ խօսնայր , և յովակիմայ էր փեսայ և օրինական ուրդի , իբր թոյլտվութեն մարիամու մօր տն՝ յօսէփ մտաւ յաղգահամարն՝ յաջորդ եղեալ Թագաւորութեն դաւթի : || Եւ այնորիկ քն պատճառաւ յօսէփայ նշանածին մարիամու՝ կոչեցաւ որդի դաւթի , և ժառանգ դաւթի Թագաւորութեն . ոնչ և ադամ ինքնաբոյս պտղոցն երկրի , իշխան կոչեցաւ առանց սերմանելոյ զնոսա . ըստ այնմ , Երկիր ետ զպտուղ իւր : Իւր ըստ տնասից . Երկիր ինքնին բերէ զպտուղ : Իստ առ Թնոյն՝ յօսէփ ոչ սերմանելով եղև հայր քի . և ըստ երկրորդին՝ սուրբ կոյսն ինքն իրեն բերաւ զպտուղ իւր զյս քն :

Խաբիս . 4 . 28 :

Չորրորդ՝ ասէն հրէայք . թէ երբ որ նշան մի տրվի վսմէկ պատահման զուհուրաթի՝ թէ ենգարիպ լինելոց է , և վվէլա այն նշանն պիտիբ զուհուր գայ , և սպա թէ պատահմունքն : Տէ իմաի սքազ Թագաւորն խէյֆ ունէր ՚ի հուստիմայ արքայէն ասորուոց և ՚ի փակէէ արքայէն իսրայէլի . և եսայի յուստդրէց զարազ թէ մի վտանար ՚ի հուստիմայ և ՚ի փակէէ արքայից : || Է եկէր ասէս ով աքաղ՝ թէ ինչպէս չի վախնամ , հօշ դու կուպաշտ ես :

լաքին մէկ նշան մի թէ կուզես՝ թէ չես ուզէր, թէ պիտի տայ, թէ որ զնշանն տեսնես եղեալ, այլ շիւղահէդ կու մնայ մի, ահա մէկ կոյս մի որ յղանայ և ծնանի առանց մարդոյ, կու հաւատաս թէ թէ զքեզ 'ի հռասիմայ և 'ի փակէէ կադատէ։ Որ թէպէտ արագ կեղծ աւորսբար նշան չուզես՝ թէ ոչ խնդրեցից և ոչ փորձեցից դուրս։ Լաքին՝ թէ արաւ զայն նշանն առաջի արագու, և նա էմին եղաւ յիր վախուն։

Պատասխանեմ, թէ ով հրէայք՝ ցոյց տվէր մեզ՝ ով էր աղջիկն այն, որոյ դուստր էր, անուն զինչ էր, և ծնած զաւկին անունն զինչ էր։ Եթէ մայրն՝ կին էր արագու, իմա չէր կոյս, և ոչ էր նշան յղանալ կնոջն, և թէ ծնածն էղէկիա էր, այս ևս սուտ է։ զի մարգարէն՝ զանուն տղին էմմանուէլ, ասաց և ոչ էղէկիա։ Պախուսուս, որ արագ քսան և հինգ տարվան էր, և տասն և վեց տարի թագաւորեաց, իսկ էղէկիա՝ քսան և հինգ տարվան թագաւորեաց, իմա երբ որ արագ թագաւորեաց, յայնժամ էղէկիա՝ տասն և վեց տարվան էր։ տէս 4 ԲԻԺ. 16. 2. և 18. 1։ Ուրեմն այս մարգարէութիւնս ոչ կատարեցաւ յէղէկիա։

Վարձեալ՝ թէ, և բնութիւն, և արուեստն՝ պոչ տեղ բան չեն անէր. էմմա էթէ արագ նշան չի խնդրեց, և թէ արաւ, կերեի թէ 'ի զուր տեղն արար և ոչ 'ի վիպութի հաւատոյ, և չահ չեղաւ այն կռապաշտին։ Ահա մէկ զեղ մի որ հիւանդն ախորժելով չուտէ, իրեն ֆէյտէ իսպաէթ չանէր։ Երկիրն ծարաւ պիտի՝ որ եկած անձրևն զիւր մարիֆէթն ցոյց տայ, եօքսա եաղմուրու կիւնտէ՝ թավուղա սու վէրէն չօղ օլուր կասվի։ Տէ իմա՛ն՝ թէ զայն նշանն պահէց յարագ թագաւորէն 'ի յաղագայ ժամանակն մէսիայի յղացման և ծննդեան 'ի կուսէն մարիամու, որ պարէքի նշան ու իպրէթ կասվէր։

Ինչ որ ասեն կամապաշտ հրէայքն, թէ և ձեր յի անունն երբ կոչեցաւ էմմանուէլ։ Եւսմ թէ, յն և էմմանուէլն զնոյն նշանակութի ունին. թէպէտ ըստ ձայնին կը զանազանին, զի յսն է փրկիչ, և էմմանուէլն է ընդ մեզ

ԹԵՄ : Իսկ ԹԵՄ ընդ մեզ մերկ կտրե լինել, եթէ ոչ փրկելով :
 Ինչպէս որ հրեշտակն երևեցաւ դէդէոնի և ասաց, Տէր
 ընդ քեզ հղօր զօրութիւնս, գէդէոն ասաց, եթէ ՏՐ ընդ մեզ
 էր, ընդէն գտին զմեզ չարիքս պարտիկ. ԳԵՄ. 6. 12 :
 Իմօր եթէ ԹԵՄ ընդ նմ եղեալ էր, ի գերութեն յայնմօ-
 նէ էմին և աղտտ եղեալ էին. տէս ուրեմն, թէ ԹԵՄ ընդ
 մեզն՝ ինչպէս փրկիչ և էմմանուէլ ասել է. զոյս և նոյն
 հրեշտակն մեկնեց դէդէոնի, որ յետ պարտիկ ասաց նմա՝
 Երթ զօրութեդ քով պարտիկ՝ և փրկեսցես զխորայէլ ի
 ձեռաց մարիամն :

Ի՞նչդ՝ եսայի գուշակեց զոյ մարդասիրութիւն ընդ
 մեզ՝ ծածուկ անուամբ էմմանուէլի. իսկ գաբրիէլ ասաց
 դնել զանուն ծնիցելոյն ի մարիամայ՝ յս : Եսայի փուսու
 փերտէյով նշանակեց զփրկչական անունն յի. իսկ մատ-
 թէոս՝ տեսածին պէս, կոմ ի հրեշտակէն լսածին կէօրէ
 առ մարիամ՝ կոչեց թերանոյն մարիամն : յս :

Հէմ զայս ալ գիտացիր. թէ ինչո՞ւ համար մէկն
 մեկնողաբար ասաց էմմանուէլ, և գաբրիէլ ասաց՝ յս.
 անոր համար՝ որ թէ յատկապէս էմմանուէլ կոչած էր
 մարիամ զանունն յի, ծածուկ խորհուրդն պէյան կու
 լինէր. թէ ահա կոյսն յղացեալ և ծնեալ, և որդին էմմա-
 նուէլ կոչեալ, ոչ այլ ոք է թէ ոչ մէսիայն : Իմմա ինչ-
 պէս որ կամեցաւ յօսեփայ հետ նշանել՝ (կամ ըստ ոմանց
 պատկել) որ յովսէփով կէօյա փերտէյով ծածկէ զկու-
 սութիւնն մարիամու որ սատանայ չիմանայ. քեզպիք և
 հրեշտակապետն չասաց դնել զանունն էմմանուէլ, այլ
 յս. որ զկոյսն և զորդին ծածկէ ի սատանայէ :

Ի տրին թէ ասեն հրեայք, աղա մատթէոս ինչո՞ւ
 ասաց զէմմանուէլ : Իսկ թէ, երբ որ մատթէոս գրեց
 զաւետարանն, այլ կասկած չի կոյր զանունն յայնմե-
 լոյն. զի բանն զհատարումն առեր էր :

Իսկ որ ասեն հրեայք, եսայի ալմա կտսէ, որ է թա-
 քուցեալ և ոչ կոյս : Իսկ թէ, ալմայն ևս կոյս ասել է.
 զի կուսանաց թաքնութի կուսւոյելէ, թա որ կարգվին և
 պէլի լինին : ՍԵՄ. 42. 9 համարն կտսէ պէյան. թէ

կոյս թագուցեալ՝ տրնութիէ հօր, աւետի որ տլմայն և թագուցեալն զկոյս կընշանակէ։ **Բ**՝ յսպէս ան սասաց, թէ որ մէկ մարդ մի՛ կոյս աղջիկ մի առնու և քիլդեթմիշ անէ, թէ մերձեցայ յայս աղջիկս և ոչ գտի զսա կոյս, առեալ հայրն և մայրն զաղջիկն՝ հանցեն զկուսութի աղջըկանն առ ծերակոյտն ՚ի դուռն։ Երէն . 22 . 13 : **Տ**ես իմտի թէ կոյսն ինչպէս սլմայ կասվի, այսինքն ծածկեալ։

Թիւս ասեն հրէայք, եսայի երիտասարդուհի կասե և ոչ կոյս։ **Բ**՝ անմ թէ, և երիտասարդուհին՝ կոյս ասել է. ապա թէ ոչ՝ զիարդ ցտնկութին ներքինւոյ անկուսացուցանէ զերիտասարդուհի, ոպ ասէ սիրաք . 2 . 3 : **Լ**քեթէ կատարօրէն ասեն, թէ աղջիկ ասէ եսայի։ **Բ**՝ անմ թէ, և աղջիկն ՚ի նք գիրս՝ կոյս ասել է. զի եղբարքն ռեբեկայ ասացին, Կոչեսցուք զաղջիկն և հարցցուք . Ժնն . 24 . 57 . զոր ՚ի 55 համարին՝ զնա կոյս ասեն, Կացցէ կոյսն առ մեզ և այլն։

Լ տրին հրէայք ինատճիր գոլով, զնշանն նախ ասեն եղեալ նոխքան զլաղթուին սքազու զհռասիմ և զփակէէ։ **Լ**քե սս ասեմ, յիրաւի այս գուշակումս եսայեայ՝ նախկին էր քան զնորա յաղթութին . զի ՚ի յաւիտենից նախաստճմանեալ և թաքտիր եղեալ էր։ **Օ** ի մարգարէից սովորութիւնէ՝ վս սահիճ եղանելի բանից, երբեմն և զէղածն իբրև եղած վկայել, կէոյս աչօք բացօք ՚ի մօտոյ տեսանելով . այսպէս ասէ դանիէլ . 7 . 9 . Տեսանէի և աթոռք անկանէին . և հին սուուրցն նստէր։ **Լ**քե զայս ասէ վասն սուուրն դատաստանի, և զէղածն եղածիպէս կու տեսանէ։ Կտմի ասել և ան . ոպ ամբարիշտ արազ՝ դու ՚ի մօտուց նշան չես խնդրէր, կամ զշարժիլ երկնից, կամ զպատառիլ երկրի . հօշ իմտի՛ ես մէկ նէվզուհուր նշան մի անեմ յաշխարհի մէջն, որ մարդիք այն ժամանակին հէյրան լինին . զաղեղն իմ դնեմ ՚ի կուսի արգանան, որ չէ թէ զհռասիմ և զփակէէ յաղթէ, այլ զստանայ իւր զօրօքն . և զաշխարհ սմենայն՝ ազատէ ՚ի նորա գերութենէն։

Լքե սսեն տնհաւան հրէայքն, թէ իլահաղիբ հիւսնդութեան, ինչ շահ ունէր այն խտար հէռի իլածն։ Պատասխանեմ թէ, և ձեզ ինչ շահ ունի մէսիայն որ

տաճի ումիս ունիւր թէ գալոց է • մէկէր վատիքերէմն՝
հէմէն նոյն սահաթն պիտիւր կատարվի՞մի • միթէ ան չէ՞ր
կարեր՝ աբրահամու խոստացած սահաթն տալ զիսահակ՝
որ տարով մէօհլէթ տուաւ • || Ի գալաթի իսոյն օրս գամ
առ քեզ , և սառա ՚ի գրկին ունիցի զորդի • Ժնն • 18 • 10 :

Կլամթէ Էսայի • 7 • 8 • որ յետ 67 տարւոյ սասց ըզ-
բարձուիլ եփրեմայ թագաւորութեն , ինչ շահ ունէր ա-
քաղու , որ յահէն շնդօղ էր ելեր • և յիրեն ժամանակն
չի պիտիւր կորնչէր իւր երկիւղալին • Կլամթէ անպաշ-
տուութեանն յօսիսց բարեպաշտին՝ որ չորս հարիւր տարի
յետե գալոց էր , ինչ շահ ունէր նշան տալն մարգարէին
՚ի վի՞ր սեղանոյն բէթեւայ՝ առաջի ըրթովամու որդւոյն նո-
բատայ կռապաշտ թագաւորին • || ր ասաց ՚ի վի՞ր սեղանոյն •
|| Սեղան սեղան՝ այսպէս ասէ իմ • ահա որդի ծնցի տան
դաւթի յօսիս սնուն նորա • և զոհեցէ զքուրմն բար-
ձանդ • որք զոհեն ՚ի վերայ քո • 3 Լսգ • 13 • 2 :

|| ր Էթէ վն մասնաւոր զուհուրաթից՝ ան ապագայ
խոստմունք կանէ նշանաւ , ապա ինչ խտար վն ընդհան-
րական փրկութե աղբի մարդկան պէտք էր նշան տալ ըզ-
կուսի յղանալն և ծնանանիլն • Եւմիւրիւմ քրիստոնէական
հաւատք • որ ՚ի վի՞ր հիման առաքելոց և մարգարեից չի-
նեցեալ ես • և դրունք դժոխոց հրեայք , կռապաշտք , և
հեթանոսք՝ ոչ կարեն շարժել զքեզ , ըստ խոստմանն քի առ
վէմն հաւատոյ ՚ի աբ առաքեալն պետրոս • Ի քեզ փայլին
գաղտնի բանք մարգարեից՝ փայլեալք ՚ի ստուերէ օրինաց •
Ի քեզ են ճշմարիտ խորհուրդք , և ճշմարիտ աւետարան •
ճշմարիտ սքանչելիք , և յաւիտենական կեանք :

Ղուրպանին օլամ սանա էֆէնտիմ յն քն՝ քի պիզի
լայիգ կէօրմիշին սէնին շէրիֆ տինինէ • իմէմէրրուտ
հրէալէր՝ տախի եէլթէնսինլէր արայիպ սէնի պուլմաղաւ
հուղուրի մահշէր կիւնիւնտէ , նա մուրայի շէրիյէթ
սահապի ամէյէ հաքիմ :

Եսովաշ գուզու կիպի կէլթին՝ իթմետիւր իթի գաթ •
հմաւի շիր հալան կէլթին՝ ալյէլէր վայ գաթ պէ գաթ •

ինգերորդ՝ եթէ ասէն . մատթէոս՝ զյօսէփ որդի յա-
կոբայ ասէ , իսկ զուկաս՝ որդի հեղեայ . մէկէր մէկ մար-
դոյ կարելի՞ է երկու հայր լինիլ : Սատասխանեմ թէ , 'ի
մէջ հրէից ստէթէր՝ որ թէ մէկի մի եղբայրն առանց
զաւակի մեռանէր , միւս եղբայրն զնորա կինն կառնոյր ,
և յանուն մեռելոյն զաւակ փէյտահ կանէր , որ անուն
մեռելոյն չի ջնջվէր յաշխարհէ . զէրա հէնիզ յարուծե-
ռւմիտն յէլլիսիդ էր յայն ժամանակներն :

Եւստի նաթան և մէլքի 'ի զանազան ժամանակս՝ 'ի
մէկ կնոջէ մի՝ էսթա սնուամբ՝ ծնան մէն մի որդի . զի
մատթան որ իջաւ սողոմօնիւ , կալաւ զէսթա իւրն կին .
և թողլով մէկ որդի մի յակոբ անուն՝ մեռաւ մատթան :
Եւստ այնորիկ մէլքի անուն այլ ոմն որ էջ նաթանաւ՝ վն
գուցն 'ի նոյն սոյէն , այլ ոչ 'ի նոյն սինսիւէյէ . զթողեալն
'ի նաթանայ՝ զէսթա՝ սուաւ 'ի կնուծիւն , յորմէ ծնաւ
որդի՝ հեղի անուն . և այսպէս 'ի պէս պէս տոհմից հարց՝
լինին յակոբ և հեղի համամայր եղբարք : Եւ յակոբ զկինն
եղբօր իւրոյ հեղեայ՝ անորդի մեռելոյն առաւ , և ծնաւ
զյօսէփ այրն մարիամոս , որ ըստ բնութե՝ որդի եղև յա-
կոբայ , իսկ ըստ օրինաց՝ եղաւ որդի հեղեայ :

'Եւոր համար մատթէոս ասէ , թէ յակոբ ծնաւ զյօ-
սէփ . իսկ զուկաս ոչ ասէ թէ ծնաւ հեղի զյօսէփ՝ զի
օրինաց որդի էր և ոչ բնութե : Եւ ասն այնորիկ զուկաս
զօրինաւոր որդիսն թուելով , ոչ երբէք ասէ թէ՝ ծնաւ .
այլ՝ որ յարաբերականաւ վարի , զի մի՝ 'ի յադամ հանե-
լով զծնեալն , և տղամ ծնած լինի յայ . որպէս և քն ըստ
ածուածն : Եւ ասն որոյ երբ որ դայ ժամանկ զուկաս 'ի
մարմնաւոր նախնեաց թուելով զազդատհամարն քի , 'ի վերջն
կնքէ 'ի վրքի զանունն այ որդիութե . որ չիմացի թէ ոմ
այլքն , նմանապէս և քն յայ ստեղծաւ ըստ ածութեն , որ
է անկարելի , թէ անստեղծ բնութիւն՝ ստեղծուած դառ-
նայ , կամ ստեղծուածն բնութե՝ անստեղծ :

Եւ երբորդ՝ թէ ասէն . չիւնքի կանայք չեն մտնէր 'ի
յազդահամարն , մատթէոս ինչո՞ւ համար կու յիշէ զթա-
մար : զրահայ , զհուութ , և զբերսաբէ , վէ են վերջն՝

զմարիամ մայր նոն : Եւթ թէ , մատթէոս չէ թէ զտնոնք ազգի համար կու յիշէ . զէրէ թէ այնպէս լինէր , ինչպէս որ զնորա , բէղալիք և զկանայս այլոց յիշեցոց էր . և կամ զանոնք առանց սրանցն թուելոց : Եւ ճախ . ի' վասն զուհուր թիցն պոռնկութեց , թէ ան և 'ի պոռնկաց չի զըդուէր : այլ կու սրբէ' 'ի նք ծառայս իւր 'ի միաւորիւն . ըստ այնմ , || Զոր ան սրբեաց' դու մի պիղծ համարիր :

Եւ յսպէս և ոչ յովսէէ պղծեցաւ պոռնիկ կին առնելովն . զի հրամանն 'այ' ելից զթերութիւնն նր և մնքրեաց զպոռնիկին . նաև զի ողորմութիւնն 'այ' հոգակեացի 'ի քաւելն զմեզս նախամարցն քի : Եւ թէ' կարէ ան յանգիտանեաց առնել պիտանիս , որպէս 'ի միոյ կաւոյ' զանօթ պատուական և անսրգ :

Եւ պիտանիս մարդն կնքէ 'ի վերջն' ոչ յիշելով զյօսէի , թէ ծնաւ զյոս . զէրէ քն' զմարմինն և զմարդկութիւնն' մինակ 'ի նք կուսէն առեալ էր' ներգործութե հոգւոյն նք , որ ընցր զտեղի հօրն . ոչ թէ զքնութիւն իւր հաղորդելով մարդկութեն քի , այլ ներգործելով և կաղմելովն արարողայէս . վասն որոյ հոգին նք ոչ ասի հայր քի , այլ միայն մարիամ մայր նր ըստ առման յարեանէ նր : Եւ պէս և զսուրբին մարդն 'ի հոգոյ կաղմելովն' ոչ ասի այն մարդն իւհախ անայնոյ բնութեանն , այլ արարեալ միայն 'ի բոլորից պառաճառէն . թէպէտ մարդն ստեղծեալ' հալիէ կասկի որդի 'այ' ըստ այնմ , || Ոչ սա է հայր քո որ ծնաւ զքեզ , և այլն :

Եւ թերորդ' թէ ասեն . մատթէոս' յետ ծնանելոյն քի' 'ի ծնողացն առեալ և փախեալ կասէ զյոս յեղիպտոս . իսկ զուկաս կասէ թէ , յետ քառասուն աւուր բերին զնա յընծայութիւն 'ի տաճարն : Տէս թէ որքան զըթ են խօսէր : Եւ տառախանեմ թէ , մատթէոս' էնգարիպ զկնի ծնանելոյն' կու ճստէ և զմկրտութիւն . մի թէ զերեսուն տարին կրուրանայ մի , հաշաւ 'Բէզալիք' զոր ինքն մատթէոս պակաս է թողեր վն քառասնորեայ ընծայմանն 'ի տաճարն , զուկաս զնորա պակաս թողածն թէքմիլէ արեր :

Ոչ մինչև որ մոգքն եկին յետ տասն և երեք տուր

Ճնանելոյն ըստ ոմանց և յամեցան քանի մի որ և յետ դարձան, հոգին նք կապեց զմիտքն հերովդէի. որ թէ ճէսսուս յարաւ վն ծննդեանն քի, մինչև որ քառասուն օրն լմնցաւ, և եկն քս ի տաճարն, և գգուեցաւ ի սիմէօնէ, և սիմէօն արձակուեցաւ ի կապիցն. ապա թէ ի նոյն գիշերին երևեցաւ հրեշտակն յօսէփու, և ասաց՝ առնուլ զմայրն և զորդին և փախչիլ յեգիպտոս:

|| Եթերորդ՝ թէ ասեն. չիւնքի գաբրիէլ ասաց մարիամ կուսին՝ թէ || Որ ծնանելոցն է ի քէն սբ է ||: Ինչո՞ւ համար առ ի մարիլ գնաց յընծայումն ի տաճարին: Իսեմ թէ, զիւր դրած օրէնքն թէրմիլ անելու համար, ապա թէ ոչ՝ թլփատման և մկրտութե ևս չէր կարօտ. լաքին յանձն առաւ, զի զթլփատութիւն՝ իւրով թլփատուէն լուեցուցէ՝ ի ծանրութեն զմեզ ազատելով, և հոգևորապէս զթլփատութիւնն հաստատելով:

Իսկ զմկրտութիւն յանձն առաւ, որ մեղ զդուռն երկնից ճանապարհին բացցէ. զի || Որ ոչ ծնանի ի ջրոյ և ի հոգւոյ, ոչ կարէ մտանել ասաց յարքայութիւն երկնից ||: Ընդ և հրեայք մինչև որ չի թլփատեցան ի յեսուայ որդւոյ նաւեայ, (Յուս. 5. 2. 7) չկարացին մտանել յերկիրն աւետեաց: Իմտի թլփատութիւն այնքան ուժ ունէր, մինչև ի մոճածանել յերուսաղէմ՝ յերկիրն աւետեաց զազգն իւրայելի՝ առաջնորդութեն յեսուայ. իսկ մկրտութիւն ուժ ունի մոճածանել յերկիրն՝ առաջնորդութեն յիսուսի քի՝ նախատպին յեսուայ:

|| Է տախի՝ քս եմուտ ընդ օրինօք. զի զորս ընդ օրինօքն են՝ գնեսցէ: Իմտի՝ քս ոչ թէ վն մարդկելոյ իմեղաց ընծայեցաւ ի տաճարն, այլ զի էր անդրանիկ. և անդրանիկքն բաժին նոյ էին. Էլէյ. 14: Իսմթէ խոնարհութե յանձն էառ զիւրն և զմօր իւրոյ մարքեցողութիւն վս մեր, և ոչ վասն իւր և մօրն մարքութե համար. քանզի լիութի շնորհաց նր, նախ ի մայրն պիտիւր իջանէր՝ իբրև ի զոգովակ դրախտին, և յանկից իջանէր առ այլս:

Ինոր համար և զայս խոնարհութիւնս ինքն և մայրն յանձն առին, զի ցուցեն թէ || Աժ՝ ամբարտաւանից հա-

կառակ կայ, և տայ զշնորհս խոնարհաց ॥ 1 շուրջ մտորիամ
քայրն ասարունի յառաջէր և զթմբուկն հարկանէր, նմա-
նապէս և մայրն այ յառաջել պիտիր քան զամ կուսանս
և զկանայս՝ շնորհօք ։

Աններորդ՝ թէ ասեն, ըստ աւետեացն գաբրիէլի՝ մէ-
սիայն պիտիր թագաւորէր ՚ի վր տանն յակոբայ, և ոչ ՚ի
վր աղլիկն հեթանոսաց. զս. 1. 32 ։ Պատասխանեմ թէ,
թագաւորել քառս ոչ միշտ նշանակէ զմարմնաւորապէս
թագաւորելն, այլ և յածակոյս կողմանէ ղտիրելն. որպէս
զաբահամ՝ կոչեցին որդիքն քետոյ՝ տէր և թագաւոր.
Ժն. 23. 6 ։ Ի՞նչպիսի և քն օրինաւոր ժառանգն ակոբայն
դաւթի՝ թէպէտ կարէր և քաղաքական օրինօք արել յաշ-
խարհի և սարթանաթ ցուցանել, լսքին ՚ի վր փառաւոր-
եալ ամուսնէն ոչ կամեցաւ զգուռ ու շափութ մարմնաւոր
թագաւորութիւն ցուցանել, իբր նոքօք զինքն փառաւո-
րելով. զի ॥ Ո՛չ փառաւորի փառաւորեալն վն առաւելուե-
փառացն. 2 Իբն. 3. 10 ։

Ի տքին՝ քն եկաւ ոչ պաշտօն առնուլ, այլ պաշտել
և տալ զանձն իւր փրկանս փոխանակ բաղմաց ։ Տէ իմտի՝
չիւնքի խղմէթ ունէր էտա անելու, թէպտիլի ճամէ կ-
ղաւ, մինչև որ զխղմէթն էտա անէ, և յերկրորդ գա-
լտեանն գայ փառօք ՚ի դատել զկենդանիս և զմեռեալս ։
॥ Երբեմն գայցէ որդի մարդոց, յայնժամ նաացի յաթոռ
փառաց իւրոց. մատ. 25. 31 ॥ Աթոռք անկանէին, և հին
սոսուրցն նստաւ. և նմա տուաւ իշխանութիւն և պատիւ և
արքայութիւն. և աղինք և լեզուք նմա ծառայեացեն. Գանիէլ.
Գ. 14. և արքայութիւն նորա յաւիտենական. 27 ։

Ի տքին թէմէրութիւն հրեայքն թէ յայս օրինաւոր
թագաւորէս ապստամբեցան և ասի եղան, ինչ թէ օհմէթ
կայ թագաւորին, ինչպէս որ երբեմն անարգեցին ղտուան
դաւթի և ասացին. ॥ Զինչ բաժին կայ մեր ընդ դաւթի
և ժառանգութիւն ընդ որդւոյն յեսսեայ. 3 Լուգ. 12. 16 ॥
Ի՞նչ որ մէկ մի զաչքն փակէ յարևու դէմն և չի տեսանէ,
արևուռն ինչ խապահաթ. միթէ անոր չի տեսութեն՝ ա-
րևն սէպէպ կու լինի մի, հաշմ, անձախ թէ նա ղիւր

յիմարութիւնն պէյան կանէ :

Բայպէս և հրէայքն ուրացան զճշմարիտ Թագաւորըն , և զկայսրն կոչեցին իրենց Թագաւոր . ասելով՝ չիք մեր Թագաւոր բաց 'ի կայսերէ : Եւ յորժամ գոթողիա Թագաւորեց բռնութեամբ , և յովաս մանուկն որդի Թագաւորին որոգիայ 'ի Թաքստի էր , մէկէր օրինաւոր Թագաւոր չէր մի : (2 Կնոյ . 22 . 11) պէլի՝ չիւնքի որդի , ապա և մատանդ :

Իսրին՝ հրէայքն 'ի բնէ տիրատեացք գոյով , որ ըզտունն դաւթի անարդեցին , և զորոքովամ որդին նաբատայ սիրեցին . այսպէս և զյն Թագաւորն տան յակոբայ տնարդեցին , և զկայսրն հարկանօղ՝ Թագաւոր կոչեցին : Ինոր համար և անժ հայր ասաց առ որդին . || Խնդրեա յինէն և տաց քեզ զհետեանս 'ի մատանգութիւն և ի շիտանութիւն քեզ ընդ ամենայն ծագս երկրի :

Իսկ հետանոք՝ հաւատովն աբրահամն՝ տուն յակոբայ կառնին . և ճշմարիտ տուն յակոբայ՝ եկեղեցին է . զի ըստ մարմնոյ որդիքն յակոբայ՝ Թողին դտունն յակոբայ . || Էսայ . 2 . 6 . Վն որոյ և հետանոք յաջորդեցին և ասացին . նորա 'ի ձեռանէ բռնմէ մերժեցան . մեր ժողովուրդք և խաշն արօտի քոյ , և ցովս . 1 . 9 . Դուք ոչ ժողովուրդք իմ . և ոչ ժողովուրդքն՝ ինձ ժողովուրդք . չորորմեալք՝ որորմեալք . և որդիք այ կենդանաց :

Եւրբեմն գնաց մեծն աղէքսանդր 'ի դեբայիդ քաղաքն տիրել նմա : Իսմէնիսս անուն մէկ փողահար մի շայիր՝ դէմ ելաւ նմա , շատ մէթոս արաւ զնա . և 'ի վերջն ասաց թէ , դու ով աղէքսանդր՝ Թեբայեցի ես և ոչ պէլլացի . կեցոյս նքթանիբոսի որդի , որ էր վերջին Թագաւորն մարայ : Եւ այս բարկացաւ աղէքսանդր և ասաց , չիւնքի ես Թեբայեցի եմ ով կոյր՝ ինչո՞ւ համար չասացիր Թեբայեցւոյ , թէ աղէքսանդր մեր աղցակից է՝ դէմ չի կենամք նմա , այլ և ետրտըմ անեմք . զի մեծ փառք է մեզ՝ թէ աղցակիցն մեր մեղի տիրէ , քան թէ եգիպտացիքն :

Իմանապէս և աղղին իսրայէլի մեծ փառք և պատիւ էր , եթէ զքո՞ Թագաւոր ընդունէին , և ոչ զկայսրն . Լա-

քին ժողովուրդը զոր ոչ գիտէր՝ ծառայեաց նմա հաւատով . իսկ բուն ժողովուրդքն , իւրեանց փաշթին թէքմէ զարկին և յետ չոգեցան : Հեմ զայս ևս իմացիր . որ բանն թծ թագաւորեաց ՚ի վերայ տանն յակոբայ ՚ի յաւիտեան՝ առնելով զմարմին յորդւոցն յակոբայ , և անբաժանելի միաւորելով զառեալ մարդկութիւն յանձն իւր ՚ի յաւիտեան : Բստ այնմ , || 3^մ քն երեկ և այսօր՝ նոյն և յաւիտեան . Էբր . 13 . 8 || : Կամ թէ տուն յակոբայ են թմ հաւատացեալքն ՚ի նա , յորոց վր թագաւորէ քն ՚ի յաւիտեան . զի նա եղև անկալութի հեթանոսաց , զի թագաւորեաց հոգևորապէս և հաւատով ՚ի վր հեթանոսաց , և մնայ թագաւորութի նր յաւիտեանս յաւիտենից :

Տտաներորդ՝ եթէ ասեն . վն կ'ը մատթէոս ՚ի բաց ձգէ զերեք թագաւորսն . այսինքն զորոյիա , զյովաս , և զուհասիա : || մն հրէայ բարբառնջեց , թէ վն այնորիկ ՚ի բաց ձրդերէ , որ երեք չորեքտասանքն լմնն գան : Ստասխանեմ թէ , որոզիա խառնեալ էր զինքն ընդ ազգն ամբարըտին եղաբէլի , անոր համար մինչև յերիս աղգս՝ ոչ յիշեալ լինի յազգահամարն քի . զի որոզիա առեալ էր ՚ի կնութի զդուստրն ամրի աբքային իսրայէլի . 4 Բա . 8 . 26 : Եւ փեսայ եղեալ ամբարիշտ տանն սքայաբու , և բարուց նց հետեւեալ մինչև ՚ի վախճան՝ խորհրդով պիղծ մօրն իւրոյ . 2 Ինայ . 22 . 3 : Իսկ և յովաս ոչ յիշի . զի սոքան զնք քահանայապետն զաբարիաս ՚ի սրահի տաճարին . 2 Ինայ . 24 . 21 :

Իսկ ամասխա թէպէտ զորացնել յնայ յապթեաց զեգովմայեցիսն և սպան քսան և մէկ այր , սակայն փոխանակ գոհանալոյն զայ , զչաժս եդովմայեցւոց պաշտեց և ոչ լուաւ խրատուց մարգարէից . և վն այն ասերախտութեն՝ ջրնջեցաւ յաղգահամարն քի . 2 Ինայ . 25 . 11 . 14 : Զերե թծ յօրէնան խոստացեալ էր՝ զմեզս հարց՝ հատուցանել մինչև յերիս և ՚ի չորս աղգս . Էլէց . 34 . 7 :

ԺԱ

Թէ ասեն . գաբրիէլ ասաց վն քի թէ , թագաւորեսցէ ՚ի վր տանն յակոբայ ՚ի յաւիտեան . այլ քն ապրեցաւ երեսուն և երեք տարի , և չորս ամիս , ապա ուրէ ՚ի յա-

Լիտեան թաղաւորել նրո՛ւ Պատասխանեմ թէ, քն մատեմ
որ մարդ, կեանք նորա երեսուն և երեք տարի և չորս ամիս
հասնալ լինի • ապա մատեմ որ մարդ-կուի նր՝ յածուին
անբաժանելի միաւորեալ էր, թագաւորութի նր յաւի-
տենական էր վասն միաւորութեն ընդ յաւիտենականին •
Եւ վն այնորիկ քն ՚ի գանիէլէ կոչի որդի մարդոյ, վն ժա-
մանակաւոր մարդեղութեն • ॥ Եւ հասանիլ ասի մինչև ՚ի
հին տուրցն, ըստ յաւիտենականի յածութեն • Գտն • 7 • 13 ॥
Օ երէ քի մարդ-կութին ՚ի թագաւորական աղգէն դաւ-
թի՝ միաւորեալ ընդ թագաւորական սղգի և էութեն նոյ, և
անբաժանելի է • Եւ որն զմարդն ՚ի պատուական մասնէն
հոգւոյ՝ կոչեմք բանական և իմացական, և ոչ ՚ի կողմանէ
զգալի մարմնոյն • քէ զալիք՝ և զքն և զթագաւորութի նր՝
յածութեն կոչեմք յաւիտենական, և ոչ ՚ի ժամանակաւոր
մարդ-կութեն, որ երեսուն և երեք ամաց և չորս ամսոց էր •

Բայտ և եւ հարցանեմ • ով խղճալի և ողորմելի հը-
րեայր • ձծ ասեր է բերանոնի երեմիայ • 33 • 20 • Թէ Որո՞ն
ոչ ոք կարէ խափանել զտիւն և զգիշերն, նմանապէս և
զուխտն իմ որ ընդ դաւթի, առ ՚ի չլինելոյ դաւթի որդի
աթոռակալ նմա և նստող յաթոռ նորա • Բայտ հազար
ութը հարիւր քսան տարի է, որ տայիմ գիշերն ու ցերեկն
անշարժապէս կու ընթանան և ոչ խափանին • Իմո՞ր ցոյց
որովէք մեզ զորդին դաւթի, թէ ո՞ւր է և ո՞ւր կը թագա-
ւորէ • Բայց մեք տամք զմեկնութի նորա • Թէ ո՞նք տիւն
ու գիշերն պերխարէր անշարժ կու ընթանան, նմանա-
պէս և քրիստոս որդին դաւթի՝ կը թագաւորէ յերկինս
և յերկրի ՚ի ձեռն երկրաւոր թագաւորաց ծառայից իւ-
րոց՝ առանց փոփոխման •

Բայպէս ասէ դանիէլ • 7 • 13 • Թէ Եւ իմ տեսած
որդւոյն մարդոյ՝ տուաւ իշխանութի և պատիւ և արքայ-
ութի • և ամ ազգք նմա ծառայեսցեն • իշխանութի նր իշ-
խանութի յաւիտենական, և թագաւորութի նր ոչ եղծա-
նիցի • Բայտ դաւթի թագաւորութիւնն եղծաւ և ջնջե-
ցաւ՝ բաց ՚ի քն որդւոյն դաւթի • Եւ թէ այնպէս չի
լինէր, և գիշերն ու ցերեկն ալ խափանածք պիտէին, այլ

ինչպէս որ անոնց խափանիլն միւմբին չէ ։ Նմանապէս և քրիստոսի թագաւորութեանն ։

II Է տախի՝ ինչպէս որ նոր օրէնքն անխափանելի է ։ քէզալիք և աղգին քրիստոնէից՝ Ժողովուրդ այ մնալն 'ի յաւիտեան ։ O Էրէ նոյն երեմիա , 31 . 33 , յետ ասելոյն՝ Թէ Տաց զօրէնս իմ 'ի միտս նց և եղէց նոցա նա : Դեռոյ կասէ քի , Այսպէս ասէ նոր՝ որ ետ զարեգակն 'ի լոյս տունջեան , զլուսին և զսասեղս 'ի լոյս գիշերոյ , աղաղակ 'ի ծովու . և գոչեն ալիք նորս . եթէ դադարեացեն օրէնքս այսոքիկ յերեսաց իմոց , ապա և աղգն իսրայէլ (այսինքն աղգն քրիստոնէից) դադարեացեն 'ի լինելոյ աղգ առաջի աչաց իմոց զամենայն աւուրս ։

Տես իմաի ով աչացու հրէայ . որ վասն հին օրինաց այսպէս չուխտեց նա , այլ թէ՝ ոչ ըստ ուխտին զոր ուխտեցի ընդ հարս նց , ցի գրով , խտրական պատարագօք և թլփատութք . այլ թէ՝ Տաց զօրէնս իմ յաւիտենական 'ի սիրտս նց և 'ի միտս նց : II ր թէ այս նոր օրէնքս խափանեացին , ապա և Ժողովուրդն իմ՝ նոր իսրայէլ քրիստոնէային , խափանեացին ինձ 'ի լինելոյ Ժողովուրդ ։

III ր նոր ուխտիս և նոր օրինացս՝ դուք հրէայք ընդ ունակ չեղայք , այլ միայն հեթանոսքն . իմաի հեթանոսքն միայն են նոր Ժողովուրդք այ : II ր թէ և գիշերն ու ցերեկն՝ արեգակն և լուսինն կարացեն խափանիլ 'ի շարժմանէ յետ աւուրն դատաստանի , լաքին քրիստոնէային ինձ 'ի Ժողովուրդ լինելոյ մի խափանեացին 'ի յաւիտեան : I ր քին թէ որ հրէայք ըստ գրոյն վասն իրենց համարին զայս բանս . ասեմ , թէ այն ևս եղև 'ի Ժամանակս առաքելոց , որ հարիւր քառասուն և չորս հազար հոգիք կնքեցան հաւատովն քի , և 'ի վերջն աշխարհի՝ բոլորսպէս դառնալոց են 'ի քն : Արանի տամ նոցա ապագայ փրկութեն . այլ վայ տամ նոցա վասն այժմու անհաւատութեանն և խառաքտութեն :

ԺԲ

I ր թէ ասեն . տէ իմաի քս ձեզի եկէր քի թագաւոր եկաւ , ինչո՞ւ համար դուք չունիք թագաւորութիւն :

Պատասխանեմ թէ, ինչպէս որ մէք ըստ հաւատոցն որդիք աբրահամու եմք, նմանապէս և ըստ հոգւոյ ազգ և թագաւորութի քի եմք. զի զքս ունիմք թագաւոր ՚ի հոգիս մեր, և նովաւ պարծիմք. և կարեմք ասել ըստ դաւթի առ նա, թէ Պարծանք զօրութեց մերոց դու ես ար, և ՚ի կամս քո բաւձր եղիցի եղջիւր մեր: Եւ արին եթէ մարմնաւոր թագաւորութին լաւ էր և նոյ կամացն հաճոյ, վնէ՛ր յորժամ ՚ի ստոճուէլէ թագաւոր խնդրեցին, ասաց ան, ով սամուէլ դու մի ալեմքաշէր. զի ոչ զքեզ մերժեցին, ոյլ զնա. զի մի թագաւորիցեմ ՚ի վերայ նց. 1 Բ-Գ. 8. 7:

Պատասխանուս՝ իրենք որ քանի թագաւոր չունէին, և այժմէս քեզալիք, ինչպէս պատուիրանացն նոյ հնազանդք էին, և այժմէս նմանապէս, (բաց ՚ի բրիտոնէական հաւատոյ.) և յորժամ յետ դաւթի՝ թագաւորութե՛ որ ար եղան՝ մէկէր կուռք մնաց որ չի պաշտեցին. ու եղիւ թի մնաց որ չի գործեցին: Եւ մէք ըստ հոգւոյ զքս ունիմք թագաւոր, և ըստ ժամանակաւոր տէրութե՛ զիսմայիլեանց թագաւորն, որոյ ան բարեբաղդութի տացէ, և քաղյորուի սրտի ՚ի վերայ ան աղքատ ուայեից իւրոց՝ և մեզ:

ԺԳ

Եթէ ասին. մատթեոս գրեւ է, թէ յօսէփ ոչ գիտաց զմարիամ, մինչև ծնաւ զորդի իւր զանդրանիկ: Իմտի գիտաց զնա յետ ծնանելոյն, և վասն է՛ր կոյս կասէք զնա: Պատասխանեմ թէ, մինչև բառն յայն տեղն՝ էպէտի ասելէ. զէրէ դաւիթ՝ բերանոյն հօր նոյ կասէ աւորդին թէ, ՚իստ ընդ աջմէ իմմէ՝ մինչև եղից զթշնամիս քո պատուանդան ոտից քոյ: Եւ մէկէր յետ պինէկ թաշի անելոյ զթշնամիս նորա, այլ ոչ ևս նստելոց է ընդ յաջմէ հօրն, հաշա. իւրա քի տայիմա նիստ ասելէ:

Պարծեալ՝ մէլքօղ դուստրն սաւուղայ ոչ ծնաւ ասի մինչև ցօր վախճանին իւրոյ. միթէ յետ մահուանն ծնաւ մի. 2 Բ-Գ. 6. 23: Եւ յայէս ագուան ոչ դարձաւ յետս, մինչև ՚ի ցամաքիլ ջրոյն. Ժնն, 8. 8. մէկէր յետ ցամաքելոյն դարձաւ մի. հաշա: Եւ ոչ դարձաւ ասելէ: Եւ եղալիք և այն, թէ Ես ընդ ձեզ եմ մինչև ՚ի կատա-

րած աշխարհի մէկէր յետ կատարածին չէ՞ ընդ առաքելոցս
 «Լմանապէս իմանալի է և այն մինչևն, որ բնու ածենեին՝
 չի գիտցաւ զմայր տեառն ասելէ:» Օհ նա էր արեւելեան
 դուռն ասաճարին, ընդ որ միայն ան մտաւ և ելաւ և որպէս
 ի մտանէն նոյն ի նա կոյս մնաց մայրն, նմանապէս և յե-
 ւանէն. էդէլ. 44:

ԺԴ

Եթէ ասեն, մատթէոս անդրանիկ ասէ զքն՝ կուսին մա-
 րիամու. այլ անդրանիկն այն է, որ ուրիշ եղբայր ունե-
 նայ: Սատասխանեմ թէ, անդրանիկն՝ առաջին ծնածն
 է, թէ ուրիշ եղբայր ունենայ, կամ չունենայ. թէ որ
 չէ, միածնի մայրն և հայրն՝ անդրանկան ծնողք չեն աս-
 ուիր, որ է ընդ դէմ խելաց, զէրէ քէֆայէթ կանէ անդ-
 րանկութեան՝ առանց այլ եղբարց առաջնածին լինիլն:

Եւսպէս աբէլ զանդրանիկս խաշանց իւրոց՝ (որ ա-
 ռաջին ծնունդքն էին այլք չի ծնած) երբը նոյն պատարագ:
 Եւ ժամհրէից հարցանեմ. զուր ձեռն խաչի ուրիշ աղգի՝
 որդի նոյն կասէք միննէ միմքին. զէրէ մեզի համար ասաց կա-
 սեն անձ. թէ որդի անդրանիկ իմ է խորայէլ. էլից. 4. 22:
 Տէ խմոր՝ ոպ դուք մինակ որդի կասվէիք նոյն, նմանապէս
 և քն մինակ անդրանիկ է անածնայ կուսին:

ԺԵ

Եթէ ասեն. յակոբոս նահապետն՝ նշան տուաւ մէ-
 սիային գալստեան՝ զպակասիլն իշխանութե ի յուդայի
 աղգէն. ծնն. 49. 10. իսկ մատթէոս կասէ, թէ ի ծնա-
 նիլն յի յաւուրս հերովդէի արքայի հրէաստանի. իմորի
 կայր յայն ժամանակն մեզ թագաւորութի: Եւ թէ թէ,
 այս թէլլիսութիւնն է. զի հերովդէս ասկաղծնացի էր, և
 աղգաւ եդովմայեցի, որդի անթիպատրեայ. այլ ոչ յաղ-
 դէն յուդայի, և յորդոցն դաւթի: Եւ յորժամ օրվալ
 արաւ, թէ ուր ծնանի արքայն հրէից. զպիլղն և փարի-
 սեցիքն սասցին թէ, ի բեթղէ հէմ հրէաստանի. ինչո՞ւ
 չասացին թէ, դու էս մեր օրինաւոր արքայն:

Եւ իմոր երբ որ ծնաւ քն, իշխանութիւն յուդայի պա-
 կասեր էր, և ի քն նոր շաւառութեցաւ, և կանգնեցաւ ի

կործանմանէ • ամսաց • 9 • 11 • | արին զայս երազս՝ իւրն
համար տեսու հերովդէս, որ ՚ի պակասիլ իշխանութեանն
յուգոյի՝ զինքն կարծեց գոլ մտնայն։ | Եւ որ համար զին-
քնն թոտիւյ հրէայ ձևացոյց, և զաղգահամարութե իւրոյ
զյորբերն այրեց, և զտաճարն փառօք զարդարեց։ | արին
սուտ երազ • զի ոչ էր յաղգէն յուգոյի, և ոչ յաջորդ-
դաւթի • այլ եգովմայեցի, և ասելի հրէից։

Ժ. 2.

| Թէ ասէն հրէայք • մարիամ կին կասվի յօսէփայ •
մատ. 1 • 20 • Մի երկնչիւր առնուլ զմարիամ կին քո։ | Եւ թէ
կին էր, չէր կոյս։ | Եւ տասխանեմ թէ, նշանածն ՚ի
հին օրէնսն կին կասվի, ող յակօք ասաց քն ոսքելի, թէ
Տօբ ինձ զկինն իմ, զի մտից առ նա • Ժն. 29 • 21 • | Ե
լարին ոսքել տահի կոյս էր • քէ զարիք և մարիամ կոյս
էր • նէ մանի որ կին ասվի յօսէփայ։

| Եւ տախի՝ ինչպէս այր անուան սոյի անուան է, կու-
ղէ կարգը վաճ լինի, կուղէ չի կարգը վաճ • նմանապէս և
կին անուան՝ իդականաց անուան է • կուղէ հարսնացած լի-
նի, կուղէ աղջկի և կոյս։ | Ինչպէս և հսցն թէ խմորած
լինի թէ անխմոր, հաց է և ոչ այլ ինչ, վէսսէլամ։

Ժ. 1.

| Թէ ասէն • սիմէօն՝ զքն Լոյս ՚ի յայտնութի հեթանո-
սաց կասէ • Եւ փառք իւրոյ Ժողովրդեանն խորայելի •
Լուկ. 2 • 32 • | արին քն մեղի փառք չեղաւ, իլւա քի կոր-
ծանման պատճառ։ | Եւ տասխանեմ թէ, մէհէլ էր ձեզ
ով հրէայք • զի դուք խոզի նման՝ զմարգարտի խիյմէթն
չիմացայք • այլ ՚ի պինջս ձեր կախեալ ՚ի պալլիսներն թա-
ղեցիք • այլ թէ անհաւատիցդ կործանումն եղև, հաւատա-
ցելոց նորա նահապետաց և մարգարէից փառք և պատիւ
էր։ | Ինչպէս ասաց նոյն երանելի Ժերն սիմէօն, թէ Սա-
կայ ՚ի գլորումն և ՚ի կանգնումն բաղմնոց ՚ի մէջ խորայելի,
և ՚ի նշան հակառակութեան։

| Եւ ասն որոյ և ետայի ասէ՝ Ահա առնիկ դնեմ ՚ի հի-
մունս սիօնի վէմ ընտիր գլուխ անկեան պատուական ՚ի
հիմունս նորա • և որ հաւատասցէ ՚ի նա՝ մի՛ սմայէսցէ։

Էսայ . 28 . 16 : Աւրստ պողոսի . հաժ . 11 . 19 . ասիցես՝
 Ոստքն փշրեցան զի ես պատուաստեցայց , բարւոյք է՝ ան-
 հաւատութիւն փշրեցան և դու հաւատովք պատուաստե-
 ցար : Իսկ եթէ 'ի լոյս եկն հեթանոսաց , այս ևս գրեալ
 է . Ժողովուրդ որ նստէր 'ի խաւարի , ետես զլոյս մեծ .
 Էսայ . 9 . 1 : Օհ այս լոյսս էր որ ասաց հեթանոսաց ,
 որ 'ի կապտնադ էք ելէք , և որք 'ի խաւարիդ՝ թէ յայտ-
 նեցարովք . զամանէ ասաց ձեռն հայր . եղի 'ի լոյս հեթա-
 նոսաց . Էսայ . 49 . 6 :

ԺԸ

Թէ տեսն . քն եթէ ձեռն էր , զինքն ինչո՞ւ համար չի
 յայտնեց սանյի , իբր իւր խաւարի առաջնն . այլ զփորձին
 յանկէց խապով տրաւ : Պատասխանեմ թէ , քն կամե-
 ցաւ փորձիլ ո՞չ մարդ՝ առ 'ի ծածկել զձեռութի իւր . ո՞չ
 և մարմնով եկն յաշխարհ՝ թէ պտիլի ճամէ կերպիւ . զի
 հնարիւք և տիւզէնով ըմբռնեսցէ զչարն և ոչ կարողութիւն
 զօրութիւն : Իբր թէ ճշտեալ պիտիբ ասէր թէ՝ ես մտրդոյ
 հետ կիւլէ շփիչ եղայ , էմմա յնայ ալթ եղայ :

Համատարի՝ ձեռն յանմարմնութեն պէյան էշքեարե
 կասէր զինքն ձեռն լինիլն , զերա մարմնն չունէր . լաբին՝
 բանն ձեռն էր որ մարմնացաւ , թէ պտիլ եղաւ . թէ պտի-
 լութե կու վայելէ որ որքան խապիլէ զինքն ծածկէ , և
 հալիսին սրբն իմանայ . գիտէր յն թէ զինքն կրէր 'ի մարդն :
 Պատե փորձեցաւ , զի մեզ փորձելոցս օգնէ . զփորձ առ-
 եսց՝ կարօղէ և փորձանաւորացն օգնական լինիլ . որպէս
 և մահուամբ իւրով յալթեւ զմահ :

Ի է տարի՝ զի մեք խրատովիմք թէ որքան որ նք պի-
 լէ լինիմք նէ , չիմանամք զմեզ էմին 'ի քէտէրից : Ի է տա-
 րի . քն մեզ կամեցաւ զկիւլէ շնութե թարիխն ուսցնել ,
 որ պաղի հեղ քիթթեան զինքն կու ձգէ 'ի գետին , և
 այնպէս զխասն կու յալթէ : Ի աբին յն քն զայստիկ
 յանձն առաւ , էմմա զձեռութի իւր չի կամեցաւ պէյան
 անել . զերէ՝ զպինտ ոսկին չի կամեցաւ 'ի քիթ խողին
 կախել . Մի արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խօղից ,
 զի մի՛ առ ոտն կոխիցեն :

Պատեն անուան մէկ արեւմ մարդ մի կայր ժամանակաւ , յիւր կենաց ժամանակն մէկ հեղ մի կնոջն սըր մի բացեր էր , քանի որ կենդանի մնաց յաշխարհի վր՝ տայիմ փիւղման էր , ապա քնած զիւր թաքուն անութին ի նշակէս յայտնէր սանյի : Իւլա քի քն զսանյի ֆէնտն և տիւզէնն պէլի արաւ խայտառակեց , զի սսէ աւետարանիչն յօհանէս թէ՝ Որդին նոյ վասն պնորիկ յայտնեցաւ , զի լուծցէ զգործս սանյի . 1904 . 4 . 8 : 1) Էրէ յառաջին ադամայ հէտ երէք կերպ տիւզէնով և ֆէնտով կիւլէշմիշ եղաւ և ձգեց . զսնն արաւ քի՝ պէլքի զայս նոր ադամս սլ՝ սնորպէս խաբեմ և ձգեմ :

Ի պէլքի տիւզէնն որ արար ադամայ և ևայի՝ էր որկրամոլութին , որ ասաց՝ ինչո՞ւ համար թէ մպիհ արաւ ան ճուտել յամէն ծառոյ դրախտիդ : Ի քինձին սնափառ ֆօտուլութեան , որ ասաց՝ լինիցիք իբրև զանձս : Իւլաինձին էր հոգևոր թամահքեարութեան , որ ասաց՝ գիտել զբարի և զչար : Ի յս երէք եօլ ֆէնտովս՝ եսնաշմիշ եղաւ և առ նորն ադամ :

Ի պէլքի որկրամոլութի , որ ասաց քի՝ սսա զի քաւրինդ հաց լինիցին . քն կարկեց զբերանն ասելով քի՝ Ո՛չ միայն հացիւ կեցցէ մարդ , այլ նա՞ բանիւն նոյ : Ի քինձին սնափառ ֆօտուլութի , որ ասաց՝ ի պուրձէ տաճարին զքեզ ի վարձ ձգէ . զի հրեշտակաց թէ մպիհ եղած է վս . քոյ , զի ի ձեռաց վր՝ բառնան զքեզ՝ որ ոտքդ ի քարն չի գայի . ասաց քն , թէ գրած է մի՛ փորձեր զո՞ր անձ . քո . զէրէ այն կու փորձէ զանձ , որ ինատ անելով՝ զինքն ի խաղէպի մէջն կու ձգէ . կամ թէ , հաթտէն ի վեր բանի մէջ կու իսառնրվի , որ է յանդգնութի . և կասէ քի նա՞ խատիր է զիս ազատել : Իւլաինձին թամահքեարութի , սնոր համար ցոյց տուաւ զաշխարհիս սալթանաթնեւրն և ասաց , զայս նա՞ քեզ տամ , էկէր քի ինձ սէ՞տէ իւրիշ կանես նէ . որ ասաց քն՝ կորիւ է՞յ չար . գրած է քի՛ նոյ . քո մինակ սէ՞տէ իւրիշ սնէս , և զիս մինակ պաշտես :

Ի մտի պէլքի էր որ քն չարին լսէր , և նորա խաբարին բան անէր , խառնուսա որ սանյ չէր ասեր քի , գիտեմ որ

այ որդի էս • այլ **ԹԷ՝** եկէր քի որդի այ էս • **Դարին՝** շինարի սանյի փորձելոյն զքս՝ իխտիխսթ կանես այ հրէայ • իմտի և հրեշտակներն որ զնա պաշտեցին • հաւատառ ու իխտիխսթ արէ • զէրէ զանոնք ասողներն՝ զայն ալ ասեր են •

ԺԹ

ԹԷ որ ասեն քի • մատթէոս և զուկաս յետ քառասուն աւուր ծովին կասեն զփորձիլն քի ՚ի ստնյէ • **Զաք • 4 • 3 •** **Դսկ** մարկոս • **1 • 13 •** ասէ՝ զաւուրս քառասուն փորձեալ ՚ի ստնյէ • իմտի զըթ են խօսեր • **Բսեմ քի** • զայն քառասուն օրն վն պահոց պիտի իմանալք և ոչ վն փորձելոյն • զի փորձիլն՝ մէկ անգամեղաւ ՚ի լրման քառասուն աւուր ծովին • և ծովն քառասուն օր էր • զէրէ նքն մարկոս՝ զայն բաներն որ մատթէոս մուֆրասաւ է պատմեր • **Թէքրարլա** միջ անելու հաճաթ չէ տէյի՝ մուխտասարի է անցեր •

Ի

ԹԷ ասեն • քս ասաց • **Զաք • 5 • 17 •** ոչ եկի լուծանել զօրէնս կամ զմարգարէս՝ այլ ընու • և յետոյ այն գլխոյ մէջն քանի կերպ օրէնք փոխեց • **Դի** փոխանակ մի՝ ըստ պաշտաներ թէմպիհին • ասաց՝ չի բարկանալ • և փոխանակ մի՝ շնար թէմպիհին • ասաց՝ չի հայլի ՚ի կին մարդ՝ արդու վէ հաւէս անցընելոյ խաստիւ • վէ զարձակելն կնոջ արգիլեց • և զայլ կին առնուլն շնութի կոչեց • **Ե** օրէնքն զսուտ երդումն արգիլեց • և ինքն ալէսսէ վիյէ ամենեկն շերդնուլ ասաց • **Ե** օրէնքն՝ ալն ընդ ալան • ատամն ընդ ատաման ասեր է • և ինքն՝ յարին զըթ մի՝ կենար ասեր է • և սապր անել ամ անիրաւութեց • **Ե** օրէնքն զընկերն սիրել ասեր է • և զթշնամին ատել • և ինքն ասեր է՝ սիրել և զթշնամին • **Հ** ամ զօրինաց թէպտիլ անօղն՝ փոքր է ասեր յարբայութեանն •

Ի ք եվելին ասեմ քի • քս եկաւ յաշխարհ՝ ընու ու թէքմիլ անել զօրէնս և զգուշակմունս մարգարէից • վէ շիւպհէսիդ լլոյց • **Ինչպէս** զթլփատութին • զքառասուն օրէս գալն ՚ի տաճարն • զպատիւ տօնից • և թիւրլիւ թիւրլիւ պայրամներաց • և զառնաղենութե • **Բմա** ասեմ քի՝ մէկ պարտք մի՝ երկու հեղ կու տըրվի մի • եօխսա հայրն

էտա անելուն յետև , որդիքն ալ կինէ պիտիը տան մի տէյնի տիրոջն . հաշաւ . Վ՛ն ՚ի յեասայեայ կոչեցաւ Հայր հանդերձեղջ աշխարհին . Էսոյ . 9 . 6 :

Իմաի նա մեղի հայր լինելով , զտէյինն մարդկային բնութե՛ հտա արաւ . զօրէնքն լեցընելով , և զմարդարեից գուշակմունքն թէքմիլ անելով . այլ ինչ իրտիզա՛ որ նր որդիքն այլ թէքրար էտա անէին : Իյոսսուսա՛ այն օրէնքներն՝ իրեն գալստեանն մէկ խլավուղ մի էին , կամ՝ թէ մէկ խօնախճի . թագաւորն որ ՚ի վեթանն հասնի , այլ խլավուղի և խօնախճիի հաճէթ կու մնայ՝ մի : Կամ՝ թէ այն օրէնքներն դաստիարակ և եօլ էրբէան սորվըյնօղ լալայի պէս բան մի էին . ամմա՛ ճաշիլն որ մեծնայ ախըլ պալըխ որ լինի , այլ կու կարօտի՞ մի դաստիարակի և սորվըցընողի , հիշ . Գաշ . 4 . 24 :

Իմաի քի՛ գալստեամբն՝ մեր պարտքն էտա եղաւ . մարդա ախըլ պալըխ եղաւ . հաւատովն նր արդարացաւ : Ի՛նոր համար ասաց պօղոս առաքեալն . Գաշ . 4 . 25 . ՍԺԼ իբրև եկին հաւատքն , ոչ ևս ընդ դաստիարակաւ եմք . քանզի նախեան որդիք նոյ էր հաւատովք ՚ի քն յն . Եւան այն բանովն պէլլի կու լինի թերութիւնն օրինացն , անոր համար ասաց քն՝ Ոչ եկի լուծանել այլ լնուլ : Ինչպէս մէկ տուն շինուած լինի սվասրդ նախաշարղ . երբ որ սվաթմիշ անեն և նախշեն , զտունն կու քակեն թէ եօխսամ՝ թէքմիլ մի կանեն . պէլլի որ զիսուսուն կու լեցընեն : Էբր . 7 . 19 . Ձոչինչ կատարումն Գործեցին օրէնքն . և ոչ ՚ի յազնիւ յոսսալին առ ան զմեղ մուծին :

Վ՛էղալիբ և երկնաւոր օրէնսդիրն քն՝ նայեցաւ ՚ի թերութի՛ օրինացն , որ ծանրութե կեօրէ մարիֆէթ չուէնէր . այլ խապաճա եօրտամով մէկ շինած առն մի էր՝ արեամբ անբանից և արեամբ թլփատութե՛ և այլ թիթսինմիշ լինալու եօրտամներով . բերաւ թէպտիլ արաւ՝ զարիֆ շէլէպի եօլլու . ՚ի հաւատն , և ՚ի սէրն , և ՚ի մկրտութիւնն , և յայլ խորհուրդ եկեղեցւոյ կապեց զիր զօրութիւնն և օրէնքն . և զիր շնորհն և ինայէթն ալ՝ եարտըմ՝ ճի տըվաւ , և ումիտով արբայուէ թեթեացոյց , որ մարդկ

պէհանէ չանեն թէ չէթին են , չենք կարէր որահել հոս
անել , **Օ** այս կեօգէթմիշ անելով դաւիթ մարգարէն ա-
սաց քի , **Յ**ամ կատարածի տեսի զվահճան . **յոյժ** անդորր
և հաֆիֆճէ էին ինձ օրէնք քո , չասաց քի օրէնքն մով-
սէսի , **այլ** քո :

Ի ինձի բանին համար ասեմ քի , քի օրէնքն անմեղուկ
մահճուպ և հեղ օրէնք էր : **Ը**ր ինչպէս յանմարմնու-
թեանն կակղաբար և միւլայիմ թարիխով կու վարվէր ընդ
մեղաւորաց , և սապր կանէր ումիտով դարձման նոցա , և
ոչ պիտէնպիրէ 'ի մեղանչելն խաղէպ կուտայր . ինչպէս
կասէ սողմոն . **Ինք** . 12 . 18 . **Դ**ու որ տիրեսդ զօրուծէ՛
հեղուծէ՛ դատես զմեղ . և բաղմաւ խնայուծէ՛ դարմա-
նես : **Վ**էզալիք և 'ի մարմնանալն՝ զոյն խստուծէ՛ օրէնքն
մարդասպանուծէ՛ կակղացոց :

Ա է չիւնքի մարդիք չիւշատ եասրբի են , որ ճիւղ-
վիճէ բուխսէթ գտնեն՝ փէք զալում կու լինին , և թաափի
որ գտն , ճիւղի բարկուծէ՛ մարդ խաթըլ կանեն , թէ որ
հաբիֆց և զսպիտիցմէնէ խէփի չուենան , անոր համար
սպանուծէ՛ քեօքն չիւնքի բարկուծին է , զայս մեղքս կա-
մեցաւ 'ի քեօքէն կտրել : **Ա** քին թէ ասես . դատաստանի
մէջն՝ ողորմուծի չի վայելէր . զի անձ ասեր է քի , **Մ**ի ո-
ղորմիր տնանկին 'ի դատաստանի . **զե** . 19 . 15 : **Ի** սեմ քի ,
պէլի յորժամ որ երկու մարդ՝ պարապար մեղաց մի տէր
որ լինին , և չէրան ճայիզ է զերկուսն սպանանել ,
պէտք չէ որ աղքատ է տէյի ողորմիս , և մեծատուն է
տէյի միւրայուծիւն անես . **այլ** զերկու հաւասար սուչ-
լունալ՝ պերսպեր դատես , զէրէ ստալէթն և իրաւունքն
զայն կու պահանջէ :

Ի քին թէ որ ասես քի՝ հիշ ողորմիլ պէտք չէ , այս
ուհըմարդուծի է : **Օ** էրէ անալ ձեղի ով հրեայք բար-
կացեր և բաբիլացուց մատներ էր 'ի գերուծի . նայեցաւ
որ բաբիլացիք զձեզ փէք կու նեղացնէին , ասելով՝ **Ը**ծ
եթող զնս . եկայք հալածեսցուք զնս : **Ի** սաց բերանովն
եսպի նէպիին . 47 . 6 . **Ե**ս բարկացեսլ էի 'ի վր ժողո-
վրդեան իմոյ՝ զի սղծեցին զժառանգուծի իմ . ես մատ-

նեցի զնս 'ի ձեռս քո, և դու ոչ արարեր 'ի վր ինձ զողորմութիւն: Բայ հայ, աճապա այս խօսքս քեզի ինչ խտար հաղորդեօջէյէ. գիտեմ որ կասես, եւ՝ այն պէս կու վայելէ, իմտի և քի այ քեզալիք:

Ահա էրէ այնպէս պատուիրելով, շատաց քի հիշ պէտք չէ սպանանել, զէրէ հարիմն և զապիթին ճայիզ է վասն արդարութե լայէիս և մոռստահախ տեղն սպանանել, որ մարդկային գազանութիւն զապտ լինի. թէ որ չէ, մէկ զմէկ կուտէին: Բայ ասաց քի, թէ որ զապիթ և հաքիմ չէս, և յայ շուռնիս հիւքմ, չէ թէ մի սպանաներ կասեմ, իլլա քի մի բարկանար. զէրէ բարկութիւն է քեօք և թէ մէկ սպանութե: Վրոշն և այլրինն որ քաշեն 'ի թառլայէն, պէտք է որ թողուն զքեօքն 'ի հողի մէջն որ կինէ բուսանի, եօխսս 'ի քեօքէն հանեն. պէլի մի տէյիլ:

Իշտէ մարդիք զայս ռահմ քեանի այն ատէթն խափաներ էին. անոր համար եկաւ յառաջին թարիխն դարձուց. կեօյս ասելով քի՝ ով մարդիք դուք իմ սիւրէթն էք. ես ասլոն ձեր ողորմած եմ, դուք ալ այնպէս մերհամէթլի եղիք. զէրէ մարդն որ 'ի հայելին նայի, մարդու պատկեր ցոյց կուտայ և ոչ ասլանի սիւրէթ: Իմաի մարդս որ այն պատկեր է 'ի հոգւոյ թարափէն, ճայիզ է որ իրեն ասլին պէս մերհամէթլի լինի. և ամէն պօշ բանի համար թահաւվուր չի գոյ:

Իքինձի բանն ալ այսպէս է. որ կամեցաւ զինս անելուն պէտէլ, զաչքերն պէնտ անել 'ի ծուռ մտօք հայելոյ. զէրէ աչքն է իւլավուղ սրտին, և փոքրիկ դուլ՝ որ մեծ ամեծ գողերու կերթայ դուռն կու բանայ, և իրաւն 'ի ցանկուլի շարժելու սէպէպ կու լինի: Իմաի ինչպէս ասաց յօք երանելին. յօք. 31. 1. Բայ ալ շարթ դնել կամեցաւ սչոյցն. որ կոյս աղջիկ պիլէ որ լինի՝ չի նայիմք ցանկանալու մտօք. կեօյա օտար կրտկրով զմեր սիրտն այրելու համար:

Զիւն օղորտան էմին օլմագ չէթին ճէ,

պտպի սինէն աչք գօմա կէլին ճէ:

Եւ չիւնձի բանին համար ասեմ քի, 'ի քարասրտութենէ ձերմէ եղաւ այ հրէայք, որ մովսէս զկինն պօշափշ

անելու իղին տուաւ : զէրէ շատ սպանուի կու գործէիր :
 Թէ որ այնպէս չէր պոչ թողուցեր : **Օ** էրէ ան աղամայ
 վէ և այի համար ասաց քի : **Ե**ղիցին երկուքն 'ի մարմին մի :
 և քն ասաց քի : **Զ** որ Թժ զուգեաց՝ կապեաց՝ պէնտ ա-
 րաւ : մարդ չուիի հրամանն արձակելու և քսկելու :

Իմտի քն չէ թէ նոր պետիյէ թ օրէնք իմատ արաւ :
 իրտ քի զառաջինն թամիր արաւ նորոգեց : **Բ** մնա քի՝ թէ
 որ ասեն , զինպի սէպէպով թողուլ ասաց : **Բ** սեմ քի՝ թո-
 ղուլ ասաց : լաքին թէքրարէն զուրիշ առնուլն , և զթողածն
 առնուլն մէն արաւ : **Է**յ միւմբիւնն ասոր , հէմէն սապր՝
 մինչ 'ի հաշտին , և կամ մինչ 'ի մէկին մեւնիլն : զասոր մու-
 ֆասսալն՝ տես 'ի քառասուն և վեց համարն :

Տ օրտիւնձիին համար ասեմ քի : քն ոչ արդիւնց զօրինա-
 ւոր երդումն : զէրէ և ինքն շատ տեղ ասաց : ամէն ամէն
 ասեմ . որ ասել է : **Է**լհար էլհար տէրիմ սիւկ : որ հաստա-
 տական երդումն է : այլ ասաց քի : այնքան սաճիւլ խատեմ
 էղիւր ձեր խօսից վր , որ երդման կարօտ չի լինիւր : այլ ձեր
 սաճիւլ խտտիւն թին լինի 'ի տեղի երդման : **Ի**լլա քի այս
 քէլամովս կամէր ասել քի՝ պիհուտէ և 'ի պոչ տեղն : և 'ի
 թէքրիք չարած մահալն , որ 'ի քէն է երդումն չեն ուզէր՝
 խօսիցդ ինանիշ լինալու համար : այլ և առանց երդմանդ
 որ կու հաւատան լսողքն : ատէ թ մի՛ տներ իրիտէ պիրտէ
 զերդնուլն : **Օ** էրէ զոյ բարձր և քէպիր անունն կու
 թէ թեցրնես՝ ամէն անշահ բանի համար 'ի բերանդ առ-
 նելով : **Օ** էրէ և սչխարչիս միւլիւքներն՝ թէ աղէկ թէ
 վատ՝ որ լսեն թէ մէկ մարդ մի զիրենք 'ի լիսանն է տուեր՝
 կու բարկանան : ինչ խտար և ան :

Սաճիւլ քառեմ՝ օլ սեօպիւնէ , ուէպպիլի ի թմէ ա ճիղ :
 ի թմաճ օլմա սէն եւ մինէ , շուհուտին ի թմէ թա ճիղ :

Պ էչինձիին համար ասեմ քի : քն ոչ խափանեց զթա-
 պիյէ թտէն հասըլ եղած օրէնքն : զի կասէ քի , զոր ինչ
 կամիր թէ արասցեն ձեղ մարդիւր , արարէք և դուք նոյ . և
 զինչ որ չէք կամիր որ այլք ձեզի անեն , մի՛ անէք և դուք
 նոցա : **Բ** մ կամէր ասել քի : դու որ հսքիմ և զապիթ
 չես : քո ձեռօրդ դառաւստան մի՛ տեսներ : **Հ** էմ խափա-

հետ՝ յայն մէրթեպէն մի՛ ընկնիր՝ որ զաչքդ հանելու յառի
 ՚ի թահաճիր գայ : Ահրէ՛ մի՛ կալ հակառակ չարին ա-
 սելն , զայն ցոյց կուտայ , կեոյա քի կրակին և թրին հետ՝
 մի՛ զօռզօռունա գնար , և թէ չէ՝ զքեզ կոյրես կու վի-
 րաւորես : Ահրէ՛ կիւլլէյին՝ խումպարային՝ սէրթ բաներն
 շեն դիմանար : Լաքին՝ բուրթն և բամպակն կու գիմանան :

Ագիւ օլ տուր հալինէ շաքիր օլա :
 Դէ ֆախլուն հէմ գապոմնէ գատիր օլա :

Թընճին համար սսեմ քի , քն չիւնքի անէր , և
 մարդս՝ անոր պատկեր . այլ ան տայիմա բարի կու կա-
 մենայ և իր թշնամեաց . զմեղաւորաց հացն և ջուրն չի
 կտրէր , զարեն ՚ի վր չարաց և բարեաց կու ծագէ , կամէր
 ասել քի , դուք ալ ձեր ստեղծողին պէս՝ ձեր խասմին բա-
 րի արէր , բարի կամեցէր , որ լինի թէ՛ ՚ի ձեր բարի անե-
 լուն հիճապ անեն և ՚ի չարէն դադարին : Որ դուր ձեր
 բարի կամենալովն՝ որ զանոնք ՚ի խղճմանք ձգէք և յին-
 սաֆ բերէք , նոյ հոգւոյն փրկութե սեպէպ լինի : Հէմ
 չար մարդն և ատելին՝ շատ անգամ մարդոյ բարութեան
 պատճառ կու լինի . ինչպէս կասլի թէ , վատ դրացինն՝
 զդրացին մալի տէր կանէ :

Հէմ զայս ալ իմացիր , որ գատելին և թշնամին այն-
 պէս պիտիր սիրես , որ զանոր եօլսուղ հարէք թնէրն չի
 սիրես . մարդ է տէյի պիտիր սիրես , տմնա զմեղքն տտես :
 Հէմ ան յօրինաց մէջն չէ տտեր , թէ զթշնամին տտեցէր .
 այլ թէ՛ զսիրելին սիրեցէր : Լաքին թէ զվերաթ հիլլե-
 պաղ խախամներն՝ յասկէց հաներ են քի , իմտի թէ որ
 զսիրելին պէտք է սիրել , զթշնամին պէտք է տտել :

Լմնա՛ թէ որ զթշնամին տտել պէտք էր , եղովմայե-
 ցիք եսաւայ ազգն՝ յակոբայ ազգին խայէթ թշնամի էր ,
 էր չտասց ան՝ թէ զեղովմայեցիքն տտեցէր . այլ շատ
 հեղատաց քի , զեղովմայեցին թամիզ մի անէք . զի եղբայր
 ձեր է . քն . 2 . 4 : Եւ զնմանն տես էլէն . 23 . 4 :

Էյլիկէ էյլիկ Էթմէք , հեր ատեմ իշի տիր ,
 քէմէլլէ էյլիք Էթմէք , էր ատեմ իշի տիր :

Եւտինճիին համար ստեմքի , ով որ օրէնսդիր չէ , և
կամենայ քէնտի պաշնայ զօրէնք մի թէպտիլ անել , և
օրինաց մտացն կեօրէ մանա շիտայ և այնպէս չուսուցա-
նէ , այնպիսին կերչէքտէն օրինաց ուսուցիչ չէ . իւր քի՛
յօրինաց վր կեօյաքի հարիմ և դատաւոր է : Ինչպէս
ստերէ յսկոբոս առաքեալն թէ , Եթէ զօրէնսն դառի-
ցես , ոչ ես առնող օրինացն՝ այլ դատաւոր . 3-ի . 4 . 11 :
Եւրին թէ որ տուող օրինաց սր լինի՝ յիր օրինաց վերայ
հիւքմ ունի . Ինչպէս անձ զշնութին միշտ արգիլեց . և
յովսէի մարդարէին իւրն տուաւ երթալ մէկ պոռնիկ կին
մի առնուլ . 3-ի . 3 . 1 : Ինչպէս ստեմքի , անձ այն
հրամանովն՝ իւք էվկէլ արեց զայն պոռնիկն ՚ի մեղաց , և
ապա թէ՛ մարդարէն ՚ի սրբեայն մերձեցաւ :

Ի Ա

Թէ որ ստեն . քն կեահ ստերէ քի , Լուծ իմքաղցր է
և բեռն իմ փորրօգի . խա . 11 . 29 : Կեահ ստերէ քի ,
Մտէք ընդ նեղ դուռն . խա . 6 . 13 : Եւսմքի , քի օ-
րէնքն որ ՚ի սէրն է կապվեր , կերչէքտէն լաթիֆ պոյուն-
տուրուխ մի , հէմ թէթե բեռն և իւք մի . իսկ նեղ
և տառածըք դուռն՝ կասէ զճանապարհն արքայութե ,
որք են բարի գործքն : Եւ այս պէյան է որ նեղ դուռով
քիչ են գնացողքն յարքայութին . և լայն դուռովն մեղաց՝
հիսապսղ ՚ի նարի ճիհէնէմն գնացողքն : Եւրին՝ թէպէտ
ճանապարհն արքայութե նեղ է ամնա , քաղցր և թէթե է :
Իշտէ դաւիթ մարդարէն կասէքի , Եւսմ կատարածի տեսի
զվախճան . յոյժ սնդորր էին ինձ պատուիրանք քո :

Կերչէք ժիր և արի մարդոց՝ առաքինութե ճանա-
պարհն փէք խօլայ կերեւի . ամնա ծայլ և թէմպէլ մարդոց՝
չէթին : Ինչպէս կասէ սողոմոն . Եւսմ . 22 . 13 . պատ-
ճառս դնէ վատ և ասէ , Առիւծ ունի զճանապարհս . և
զանցս հրապարակաց՝ սպանողք : Եւսմ ստեմքի , նէշ-
տէրն որ զմարմին կուծակէ , չէթին և ցաւալի կերեւի
մարմնայն . այլ ումուտով առողջութեան՝ առաջի մտացն
քաղցր է : Ինչպիսիք և արքայութեան ճանապարհն որ է
բարի գործքն՝ չէթին և դառն կերեւի , ամնա ումուտով

սորբայութէ քաղցր և թէթև է յաջս քաջ մարդոց :

Մահիկեանէ լաթիֆ խտեր 35 ֆայի .
 աստէթինը չէքսէն՝ կէօրսէն սէ ֆայի :

Ի Բ

Թէ տսեն . մատթէոս , 8 . 28 , երկու գիււհար ասէ բնակեալ 'ի գերեղմանս , և մարկոս . 5 . 11 . և ղուկաս 8 . 32 . մէկ ասեն : **Լ'եմթէ** , մարկոս և ղուկաս անոր համար մէկ կասեն , ղէրէ գին լեգէօն 'ի մէկն էր բնակած , որ փէք եափուղ էշէտի էր . անոր համար ղայն մէկի էջլալն են պատմէր . լոգին մէկն եափաշ էր և զարարսուղ՝ ղանց են արէր . և մատթէոս 'ի թիւն է նայէր , և 'ի մէկ տեղ պատմէր : **Կամ թէ** հայր և որդի էին , անոր համար ղանց են արէր երկու աւետարանիչքն :

Լ'յսպէս մատթէոս . 20 . 30 . երկու կոյր կու պատմէ . որ ասացին ողորմեաց մեղ . և մարկոս . 10 . 46 . և ղուկաս . 18 . 35 . յանուանէ բարտիմէոս կոյր մի կասեն : **Օտչիր** հայրն տիմէ , և որդին բարտիմէ կու կոչվէին . ղէրէ բարտիմէ ասէն , որդի տիմէի ասելէ . այլ որդին մասն է հօրն : **Լ'ը** կամ ղն հայրն շատ եանղաղ էր , անոր համար ղուկաս և մարկոս մէկ են ասէր . և մատթէոս 'ի թիւն է նայէր՝ երկու է ասէր . այսպէս իմացիր և վասն գիււհարաց :

Լ'յսպէս փէք որ ինտտ անէն հրէայք . թէ պրի սէշի են պատմէր : **Լ'ը** սլ կասեմքի , աբրահամու երեք հրեշտակ երևեցան . վէ մովսէս կեա՜հ զմէկին նախն կանէ , կեա՜հ ղերեքին , ղէրէ՝ հաւասար ասացին քի , ո՛ր է սարրա կին քո . և աբրահամ ասաց , իշտէ 'ի շատրրի մէջն է : **Լ'ը** յետոյ կասէ մովսէս իբր 'ի մէկի բերանոցն , դարձեալ եկից առ քեզ 'ի ժամանակի այսմիկ 'ի գալ տարի : **Հետոյ** կեոյտ այն հրեշտակն անօրմագ իւղրէ՝ կասէ մովսէս քի , Եւ ասէ անօր ցաբրահամ : **Լ'ը** յետոյ թէքրար կասէ մովսէս . Յարուցեալ արանցն հայեցան յերեսս հինգ քաղաքացն սօդոմացոց : **Լ'ը** յետոյ թէքրար կասէ մովսէս . Եւ ասէ անօր՝ միթէ թաքունն ինչ իցէ յաբրահամէ ծառայէ իմէ : **Լ'ը** թէքրար ղերեքին նախն կանէ . տէս ծնն , 18 գլուխն

Թա՛ մինչ ՚ի վերջն : Ո՛ր Թէ զփէրտէն ձեր աչաց և մտաց
վերայէն յետ ձգէիր ո՛վ հրէայք , էյասն էշքեարէ կուտես-
նէիր զխորհուրդ սուրբ երրորդութեն յերէր հրէշտակաց
էհվալէն : Իմաի և աւետարանիչքն նման մովսէսի՝ կեահ
զհայրն մինակ են յիշեր , և կեահ զտղայն հետ հօրն :

Ի Գ.

Թէ՛ ասեն . քն՝ զմէկ անդամալուծ մի բժշկելն իբէն ու-
սաց քի՛ թողեալ լիցին մեղք քո . և ՚ի տրտնջալն պաղիսիին ,
սասց քի՛ իշխանութի ունի որդի մարդոյ յերկրի թողալ
զմէղս . և յետ բժշկելոյ զանդամալուծն՝ ժողովուրդքն
զած զոռուօղն այնպիսի իշխանութեան մարդկան փառա-
ւորեցին . կասէ մատթէոս ինն մինչև յուծն համարն :
Իմաի որդի մարդոյ էր , և ինչպէս զմէղք կը թողուր . և
դուք սաստուած կասէք :

Բսեմ թէ , դուք ո՛վ հրէայք այնպէս կամապաշտ միւ-
լէթ մի էիր , որ ան զձեզ յեգիպտոսէ այնքան հիսապող
միւսիւղաթնէրով խէլսս արաւ , տարաւ ՚ի սինայ , վէ հո-
ջան քի ան ՚ի սինայ լեառն ձեզի օրէնք կուտայր և կասէր
թէ , լուր իսրայէլ ար ան քո ար մի է . դուք զայս ձայնս
կուլսէիր , և ոսկեղէն պուղաղըն համար կասէիրքի : Այս
է ան քո իսրայէլ . որ էհան զձեզ յերկրէն եգիպտացւոց .
էլից . 32 . 8 : Իշկէր որ յանմարմնութեն այնպէս ա-
րիր . քն որ ձեզի ասէր թէ , ես եմ ան քո որ թողում
զմէղս քո . աճապա ինչ խտար կատաղելոց և խուտուրիշ
լինելոց էիր , թէ իշտէ դու մարդ ես՝ և զքեզ ան կասես :

Ընոր համար ՚ի գործոցն ուսոյց զանութիւն իւր . և
շանուեն ծածկեց . և ասաց քի , իշխանութի ունի այս ձեր
որդի մարդոյ զանն արածնիդ՝ յերկրի վր թողուլ զմէղս :
Իմաի այն պէս հիւրմ՝ ունեցողն և ջնջողն մեղաց , սատէ
մարդ չի կարէր լինիլ : Ըն խէզալէ ճիւմհիւրն՝ չկարաց
թաճուպ քաշել ՚ի վերայ մեղաց քաւելոյն , ինչ խտար որ
՚ի վերայ բժշկութեան բէօթրիւմին . անոր համար թա-
ճուպ քաշեցին թէ , այս ինչ խտար խուվիլէթ է որ ան
այս մարդոյն տրվեր է :

Ի տքին՝ թէ որ քն զքէօթրիւմն կարաց բժշկել , կա-

րաց և զմեղքն թողուլ, զերէ այն քէօթրիւմսւթին ՚ի մեղաց յառաջ եկեր էր. զսեպէպն եվկէլա կտրեց բարձաւ ՚ի միջոյ, վէ սնորա յայն սեպէպէն սաւաջ եկած զուհուրսթն. ինչպէս ասեմ քի, կրտկն է սեպէպ եանդին. երբ որ զկրտկն բառնաս, եանդունն կու շիջանի:

Եւ մտի այն քէօթրիւմսւթն սեպէպն՝ այն քէօթրիւմին մեղքն էր. թէ որ զիհրաքն կարաց մարեւ, պէլի որ իւք ի իտիտա զկրտկն մարեց: Եւ միմ ասել քի. թէ որ զքէօթրիւմն կարաց սաղալթմիշ անել, եվկէլա զմեղքն քաւեց. որ մեծ է քան զքէօթրիւմին սաղալթմիշ տնեւն: Եւ ինչպէս որ զծառի քեօքն կտրես, տալերն ու պուտախներն կը չորանան, քէզալք մեղքն քէօթրիւմին՝ քեօք էր. եվկէլա զայն կտրեց քն ՚ի տկէն, և ապա թէ զտալ պուտախ քէօթրիւմսւթին սաղալթմիշ արաւ. իմտի նծ էր որ զմեղքն քէօթրիւմին թողուց: Եւ քին թէ մէսիւայն նծ էր, ՚ի մեղաց թողութին տալայն պէյան էր. նայնթ թէ մարգարէքն գուշակեցին մի, թէ ՚ի գալն մէսիայի զմեղքն իսրայէլի պիտի քաւէր:

Եւ եսայի. 27. 6. Բարձի անօրէնութի յակոբայ. և այս է օրհնութի նք՝ յորժամ բարձից ՚ի նման զմեղս նք: Եւ դարձեալ, եսայի. 40. 2. Կասէ քի, վաճանայք միսթարեցէք զերուսաղէմ թողեալ լիցին դմա մեղք իւր: Եւ յետոյ փէվրիձէ կու մարգարէանայ վասն յօհաննու մկրտչին ասելով, ձայն բարբառայ: Եւ յետոյ 10 համարն կասէ, Եւսաւասիկ նծ ձեր, աճաւասիկ նոր նոր գայ զօրութի: Եւ շահպէյիթն է որ կասէ քի, միսթար լիցի յղեաց. Կեոյա քի՝ Կէպէ կնոջ նման զմեղս յղացողաց, միսթարօղ լիցի. զերէ և դաւիթ զմեղքն՝ յղացումն կասէ. ըստ այնմ, Յղացաւ զյուսա և ծնաւ զանօրէնութի: Եւ երեմիա. 31. 31. յետ ասելոյն՝ թէ տաց զօրէնս իմ ՚ի սիրտս նց, յետոյ կասէ ՚ի բերանոյ մէսիային. զի քաւիլ եղեց անօրէնութեց նց. և զմեղս նց այլ ոչ ևս յիջեցից. իմտի՝ մէսիայի գալուստն էր վասն քաւելոյ զմեղս մարդկան և ափ անելոյ:

Թե ասեն . մատթէոս , 9 . 18 . պատմէ թէ իշխան մի եկաւ առ քն և ասաց . դուստր իմ արդ ևս վախճանեցաւ : **Եւ** մարկոս . 5 . 22 . տսէ 'ի բերանոյ այն այրոս անուն իշխանին , թէ դուստր իմ մերձէ 'ի մահ : **Եւ** թէ 'ի գնալն 'ի տուն իշխանին , խաղերտարքն եկին պատմեցին զմոհ դատերն նորա : **Եւ** զուկոս . 8 . 41 . պատմէ նման մարկոսի , լաբին աւելի և այլ բան ասէ , թէ քն ասաց , ոչ է մեռեալ աղջիկն , այլ ննջէ :

Բայց թէ , և մատթէոս մոռթապիտ խօսի մարկոսի և զուկոսու , զի ոչ ասէ յիշխանի բերնէն , թէ դուստր իմ մեռաւ . այլ թէ՝ արդ ևս մեռաւ . կէոյա ասել է թէ՝ օյա քի մինչև հիմա մեռաւ . իմոի հայրն յաղջկան մօտ իրէն՝ տա՜հ չէր մեռած : **Ս**էրէ մատթէոս մոռթատարի կանցնի զպատմութի հրաշից այս մեռած աղջկանա . (զի միտք ունի և այլ ինչ պատմել՝ զայլ բանալն երկու կուրաց) վէ մարկոս և զուկոս՝ տեսան որ մատթէոս զոյք բանալ կուրացն մոռթատաւ է պատմել՝ պոշ թողուցին . և ինչ որ պակաս մնացած էր՝ զխարա խաղեր բերողաց բանն , և քի ասելն թէ՝ մի՛ լար զի աղջիկդ ոչ է մեռեալ , այլ ննջէ . զասոնք նախ սնելով՝ զպատմութիւնն թէքովիլ արին : **Եւ** թէ ասեն . իշտէ քն ասաց՝ թէ ոչ է մեռեալ աղջիկն , իմոի արթնցուց :

Բայց թէ , մէկեր զքնացածն՝ հայր և մայրն չէին կարեր արթնցնել . այլ ինքն տնոր համար այնպէս ասաց , որ նաքն վկայէին , թէ ոչ է ննջած , այլ մեռած է . որ յետոյ չասէին քի՝ զքնացածն արթնցուց : **Ի** է տնոր համար մեռած աղջկան մօտն՝ զհայր և զմայրն աղջկան թողուց . որ թէ քնացած լինէր՝ հայրն և մայրն արթնցնէին . և թէ մեռած լինէր , զբրիստոսի յարուցանելն իրենք պատմէին : **Ս**էրէ խիշանէթ հրէայքն դպիրքն և փարիսեցիքն՝ տալիմա խուլի կու վնտուէին՝ որ զբրիստոսի արած միւճիւլ զարնէրն քեօրէն տիրովչ անէին :

Ինչպէս որ զճնէ կուրին , որ մինչ չէին հաւատար , կանչեցին զհայրն և զմայրն և հարցուցին . յետոյ անոնց

ալ ամէլ չարին և կանչեցին թէքրար զուսաւորեալ ծնէ-
կոյրն և իրեն բերանովն նախ անել տրվին . ծնէ կոյրն՝
հոգւով և մարմնով լուսաւորեցաւ . և տեսանողքն աչօք՝
կուրացան մօտք : Իմօր քն ասաց , ոչ է մեռեալ՝ այլ նըն-
ջէ . զի որ կարէ և խուզվէթ ունի յարուցանելոյ , մեռածն
ալ պիլէ՝ յանոր առջևն քնացած է :

II Է չիւնքի աղջընակն տասն և երկու տարեկան և
անմեղ էր , առաջի մէսիհուլահին քի՝ հոգւով կենդանի
էր . զէրէ զքնացածն արթնցնելն ինչ խտար կիւճէ , այն
խտար պիլէ կիւճէն առաջ և զմեռեալն յարուցանել .
մէկ մի ևս , որ մէք ումուտով յարութէ զմեր մեռելներն՝
կէօյա քի առ ժամանակ մի քնացած . իմանալք տէյի , քն
ննջած կոչեց զանուն մեռելոյն : Եւ թէ ինչ խտար խօ-
լայճա յարոյց՝ աճայիպ է :

III Էրէ և եղիա յարոյց , յարին աղաչեաց զած՝ թէ
Դարձցի շուհ ժանկանս . և եղև այնպէս . 3 Ռաբ . 17 . 20 :
IV Երոյց և եղիսէ՝ յաղօթս կալով , ՚ի վր մեռած ժանկան ան-
կանելով , զբերան իւր ՚ի վր բերնին դնելով , և զաչքերն ՚ի
վերայ աչացն , և կծկելով և տաքցնելով , և եօթն ան-
գամ գնալով գտնով . 4 Ռաբ . 4 . 33 : V արին քն ոչ այն-
պէս , միայն հրամանաւ և էմրով . ոպ որ յատեղճանելն էմր
կանէր և եօքտան վար կու լինէին , բէղալիք և զմեռեալքն
այնպէս կու յարուցանէր : VI խոտ՝ չիւնքի քն զայն աղ-
ջկն ֆէվրիճէ յարուցանելոց էր , վէ քուն սուներոյ չափ
վագրթ տալոց մահուան , անոր համար կերչէքտէն մեռածն
առաջի այլոց՝ ույքու միսալի էր սուաջի նորա :

Ճաճ տէախյն պիր գուշտըր , գուշ գաֆէստէն ուշար պիր կիւն ,
խիւտա կիւնէ քաֆէսէ քօր , իտէր զմտէ պիւս պիր թիւն :

ԻԵ

IO Է որ տսեն . յաւուրս մէսիային պիտիր խոր խաղա-
ղութի լինի : Ինչպէս տսեր է դաւիթ . սաղ . 71 : Ճաղեացի
յաւուրս նր արդարութի . բաղում խաղաղութի : VI յլ
քն տսեր է . իսա . 10 . 34 . Ոչ է կի սրկանել զխաղաղութի
յերկիր՝ ոյլ զսուր . և յօ . 14 . 27 տսեր է թէ , Զխաղա-
ղութիւն թողում ձեզ , Իմօր ասոնք ինչպէս զըթ չեն :

Մեմբրի, ով հրեայք՝ զայն դաւթի սաղմոսն դուր ՚ի վր սաղմոսնի կու մէկնէք . և յորժամ կամիր հաչել ՚ի վր տւեաւարանչացն , կու դարձնէք զտիւմէնն ՚ի վերայ քի :] Եւքին մանի չէ . կերչէքտէն այն սաղմոսն ՚ի վր քի եախշմիշ կու լինի . զէրէ կասէ դաւթ , թէ Յաղթս կացցեն առ նա յամ ժամ . և զօրհանապաղ օրհնեսցեն զնա :] Եւ թէ՝ Եղիցի անուռն նոն օրհնեալ յաւիտեան . զի յառաջ քան զտրեւէ անուռն նորա :] Եւ յա քի յառաջ քան զաւեղծանվին արեւու :

]] Եւ ասոնք՝ սողմոսնի եախշմիշ չեն լինիր . զէրէ այն շատ յեաւ տրեգական եաւառլմիշ էր եղեր . վէ մարդ էր , և առ ամ աղօթող . իմտի ճշմարիտ մէսիային վր կու պատշաճի այն սաղմոսն :] Եւ քն չէ թէ խաղաղութե իճատ առնող մինակէ , իւրա քի ինքն է խաղաղութի երկնաւորաց և երկրաւորաց . որ զմարդն՝ ընդ նոյ , զամ՝ ընդ մարդոց , և զպոլն ամ կու պահէ խառնմի յերենց նիղամին վր :] Եւքին որ ասեր է . Ո՛չ եկի արկանել խաղաղութի յերկիր՝ այլ սուր :

Մեմբրի , եվ վելլա սուր և խռովութիւն յաշխարհի վր ինչու համար կու լինի , եթէ ոչ վս խաղաղութե . զի երբ կու տեսնեն մարմնաւոր թաղաւորք՝ թէ ուրիշ մէկ ասի մի զուհուր կու լինի , եախօտ մէկ ձէլալի մի մէյտան կու գայ՝ զիւր էօրքէյին խաղաղութիւն խառմախառիչ կանէ . հասէպիւ իգտիպա՝ սուր կառնու ՚ի ձեռքն՝ զխռովութիւն մէն կանէ . կինէ զխաղաղութե նիւամն յառաջին մէրքէղն կու բերէ :] Ովսէս մարգարէն ինչպէս մարդ էր . հեզ և մահճուպ , անոխակալ՝ պէքարէղ , եվ լիառւլաճ մէկ սղիղ մի էր , որ իրեն համար զինչ կտակէին , և զինչ որ կտակէին՝ սապր կանէր . և ինքն իրեն համար գրեր է . Եւսդ . 12 . 3 , թէ Ըյրն մովսէս՝ հեզ էր յոյժ քան զամ մարդիւր :

]] Երէ ահարօն և մարիամ՝ զինքն զեմմ արին վս սեփօրայ եթովպացի կնոջն , և ինքն չի խօսեցաւ :

] Եւքին այս հեզ և մահճուպ խռովեկս՝ Երբ որ տաւ վալն՝ նոյ պատուոյն և փառաց համար բացուաւ , և զքարեղէն տախտակ օրինացն նոյ՝ գետինն չարփմիշ արաւ , և որդւոցն զեւայ էմր արաւ քի՝ սիւահալամիշ եղէր , ով որ

ոսկեղէն պուղաղըին երկրպագէր է անխնայ ջարդեցէք . որ մէկ սահաթուան մէջն՝ քսան և երեք հաղար մարդիք ջարդել տուաւ . և զայն ինթիխամն տուաւ : Վէճալիք և մեսիայն յորժամ զինքն բամբասէին , հալածէին , յերեսն թրանէին , վէ մինչ ՚ի խաչ որ բւեռեցին՝ մահճուպ գտաւնպէս խապուլ արաւ :

Արին յոր ժամանակ կու տեսանէր զայն հօր պատիւն՝ յոտից տակ ընկած , յայնժամ մերտանէ աւան մի կու դառնայր , և զայն ինթիխամն կուզէր որ սուներ : Եւ որ համար երբ եկաւ յաշխարհ , և տեսաւ որ աշխարհի մարդիք թողէր են զպատիւնն այն , ճէմա եգբիւն մարմին են դարձեր . էփէյիճէ աշխարհի հետ տօսթ և բարեկամ , և այն հետ խայէթ թշնամի են եղեր . շէյլեանի լայինին հետ խարտաշըխ են եղեր . վէ այն զալըմ խէտտարն՝ զայն միւլքըն՝ իրեն մալ օլմաք իւզըն էտինմիշէ եղեր : Եւ այն քի՛ պասպէս չի լինիր , այս խոր խաղաղութիւն դարարուէ . ճէնկճիքս խաղանմիշ են եղեր . հետ շէյլեանի լայինին մէկ ճէնկ մի բանալ իխարիզա կանէ , հօր այն մէկէքէթն՝ թեքըար առ ինքն դառնայ :

Օ կրէ փէք պէճիտ է վն անպաշտութե , և հախն ՚ի յիւր սապիդ տէրն դառնալու համար , մէկ ճէնկ մի բանալ , որ անպաշտութե խաթերն համար՝ հայրն սլ ոլիլէ յիւր որդին չի խնայէ , և ոչ որդին ՚ի հայրն : Եւ թէ հայրն՝ որդւոյն քէտէրուի անէ զանձ պաշտելոյն համար . կամ թէ՛ որդին հօրն , մէկ սէր և մոհհապէթ մի ձգեմ յիւրենց սրտի մէջն , որ զմէկ մէկի թապիէթտէն տրված սէրն և մոհհապէթն մոռնան , և այն սիրողն ալէֆլէնմիշ լինին . զէրէ ես հուր եկի ձգեւ յաշխարհի մէջ , վէ խայրի ինչ բանի միւլշտախ եմ , իւրաքի՛ ալէֆլէնմիշ լինելուն :

Իմտի էյ շաշխըն հրէայ . հիչ այս խուովութեա խուովութիւնն մի կասվի . ուր փազարլքսան միւք քօքմա՞ղ մը : Արին այն որ անային խաղաղութե համար էր , անոր համար ասաց քի՛ Զխաղաղութի թողում ձեզ , զխաղաղութի զիմ տամ ձեզ , իր ձեր մարմինն՝ ձեր հոգւոյն մոլութի՛չ լինի , վէ ձեր հոգին՝ այն մոլութի՛չ լինի , ձեր մարմինն

զձեր հոգին չի զրկէ և ձեր հոգին՝ զձե՜ չի զրկէ • վէտայիմա ատաղէթլու լինիք աշխարհի, մարմնոյ, և սատանայի, և թշնամեացն հաւատոյ հետն • որ զմարմինն ձեր՝ մահրում հանեն ՚ի մարմնաւոր ցանկութեց, և զձեր ազատութիւնն՝ ծառայ դարցընեն վն իմ: () Էրէ և միքիսս մարդարէն, 7 41, և նշան դարձեալսն մեղացին կասէ զայս ատաղէթս, թէ մարդոց խաւմն՝ իր էթ վայրն պիտի լինին • Թշնամիք առն՝ ընտանիք իւր:

Ի Զ

Թէ ասեն, մեծ վկայն՝ ձեր մէսիային՝ էր յօհաննէս մկրտիչն • լոբին թէ որ ՚ի յորդանան լսեց զձայնն հօր ՚ի վր որդւոյն, թէ դա է որդի իմ սիրելի • սոպ ինչո՞ւ համար չիւպհէլէնմիշ եղաւ, ու խապար ուղարկեց քի, թէ ՚ի ո՞ւր էս որ դալոց ես, թէ այլում անկալցուք • Էս • 11: և զսփ • 7 • 18:

Իսկմ թէ, յօհաննու մկրտչին աշակերտքն՝ զիրենց վարդապետն քան զքն մեծ կու կարծէին • լոբին կու տեսանէին որ քն մեռեալ կը յարուցանէր, և իրենց վարդապետն հիշմէկ միւս՝ իւզաթ մի չէր արեր: Եւ որ տեսան, թէ քն ՚ի նային քաղաքի դրանն՝ զմէկ միամօր որդի մի մեռեալ յարոյց ՚ի մեռելոց՝ (ինչպէս կասէ զուկաս • 7 • 11) գնացին պատմեցին յօհաննու մկրտչին Թաւմուզ քաշելով, և մէկ կերպիւ մի հասեթ քաշելով, թէ ինչո՞ւ մեր վարդապետն հիշ միւս՝ իւզաթ մի չարաւ, որ մեծ կու կարծէին քան զքն վն շուտելուն, և չի խմելուն, և ծոմապահութեն, և լուակացութեն • և վն քի աշակերտացն մկրտելոյն, ՚ի նախանձ շարժեցան: () Էրէ կու տեսանէին որ կողմն յօհաննու մկրտչին կու քրքկընար, և քի կողմն կու շատնայր • 35 • 4 • 26: Իրոց ասաց քի՛ ոչ կարէ մարդ ինքն իրեն (քէնտի պաշընոյ) բան մի առնել, թէ որ յոյ ինայէթ եղած չի լինի • վէ զոյն տես յայն տեղն, թէ յօհաննէս մկրտիչն ինչպէս պէյան էչկեարէ վկայութի տուաւ քի անութեանն:

Իմա՛ի՛ դուք ո՛վ աշակերտք իմ տեսիք զնորա մեռել յարուցանելն, և յոնկէց չիմացաք թէ նա անէ • նա

սուտ խօսիլ չի գիտեր ։ գնացէք հարցէք իմ բերանովն , որ նա զձեր շիւղահէն տէֆ անէ թէ ով է նա ։ Զի էս տեսիլ և վկայեցի վասն նր' , թէ նա է որդին նոյ . 34 :
Լաբին՝ թէ դուք ինձի իթիմութ չէք աներ , իմ բերանովս գնացէք հարցուցէք ։ և զինչ որ ասէ ձեզ , և թէ որ դուր-
 Ծով միւս ձիւղաթով իսպաթ անէ զինչ լինիլն , շիւղահէսիդ հաւատացէք որ իմ վկայած որդին նոյ է ։

Լ'նոր համար՝ թէ յօհաննէս խտտիմ էր 'ի վր' հա-
 ւատոյն վէ իթիգաթլու , և ոչ սարսլմիշ եղած 'ի հաւա-
 տոյն , յետ գնալուն աշակերտացն յօհաննու՝ ասաց քո .
 թէ՝ Զինչ ելիք տեսանել յանապատի . եղէ՞քն շարժուն
 'ի հողմոյ . Լեղյա ասել է քի , հաշա . Լաբ թէ յօհաննէս
 որ աշակերտացն բերանովն ինձ հարցաւ , թէ՝ դու էս որ
 գալոցն էս , թէ այլում ակնկալցուք : **Սեկեր** խտտիչիպէս
 'ի հովէն սարսլմիշ մի եղաւ : Եւ որ եվէտէն ինձի համար
 վկայեց քի , սա է որդին նոյ . մէկեր հիմա շիւղահէսիմիշ
 մի եղաւ և զվկայութիւն փոխեց մի , հաշա . այլ զայն իւր
 աշակերտաց շիւղահէն տէֆ անելու համար արար :

Լնչպէս ասեմք ի սամուէլ մարգարէն զսաւուղ որ
Թագաւոր օծեց , և զշիւղահէն սաւուղայ կամեցաւ տէֆ
 անել՝ մէկ քանի պէյտն նշանօք : **Լավէլքի նշանն՝** երկու
 մարդոց վաղելն դէպ 'ի յինքն , և միւստէ տալն քի՝ գտնը-
 վան իշվանք հօրն քոյ : **Լաբինձի նշանն** էր , թէ յերթալդ
 'ի կաղնին դեբօբայ , երէք մարդ պիտիր քեզ ըրաստ գան .
 մէկն բարձած երեք օղլախ , մէկն երէք աման հաց , և մէկն
 տիկ մի գինի . որ քեզ ողջոյն տան և երկու կտոր հաց :
Լաչիւնձի նշանն՝ որ 'ի մէկ թէփէյէկ բլուր նոյ ասած որ
 մտնես , մարգարէից քիւմլի պիտիր գիպիս , ձեռքերնին
 թէփ և նաղորայ ունեցող և սաղմոսողք օրհնութե . և դու
 սղ հետ նոյ՝ պերապէր պիտիր պաշլոյպես մարգարէանա .
 և զչիգիտցած տուվաներդ՝ հետ նոյ ասես : **Որ** թէ այս
 նշաններս մէկ մէկի յետև հանդիպին նէ , գիտացիր որ նա
 զքեզ պէլխայտե թագաւոր օծեց 'ի վր' իէլի . 1 Բադ . 10 :

Վեզարի և նքն յօհաննէս շիւղահէսիդ կու հաւա-
 տայր զքո որդի նոյ , լաբին իւր աշակերտքն շիւղահէի մէջն

էին . զանոնց շիւղահէն տէֆ անելոյ համար՝ ուղարկեց քի մօտն որ երթան աչգը տեսնեն , և յարած միւճիւղաթիցն քի՝ մտքերնին միւթմային լինի : Լ՝յսպէս նշան տուաւ ձած՝ ճշմարիտ մարգարէից , թէ որ ասածնին էնգարիպ կատարլի , գիտցէք որ ես իրաւ արեր եմ , քի . 18 . 22 :

Վէճալիք և փրկիպոս՝ նաթանայէլի սասաց քի , զմօսէսի և մարգարէից սասաց մէսիայն գառք ՚ի նաղարէթէ : Լ՝սաց նաթանայէլ , մէկէր միւմբիւն է մի որ ՚ի նաղարէթէ բարի մարդ հասլ լինի . ասաց փրկիպոս քի , էկ և տես : Կարէր ասել և նքն յօհաննէս մկրտիչն իրեն շայրտնէրուն քի՝ ես տեսի և վկայեցի թէ նա է որդին այ . թէ որ իթիմաթ չէք անել՝ իմ բերնովս զնացէք հարցէք , և ձեր աչգըն զմիւճիւղաթններն տեսէք որ շիւղահէնիդ տէֆ լինի : Եւ հէմ որ ասեմք թէ , յօհաննէս մկրտիչն՝ մատեմ որ մարդ էր , միւմբիւն էր որ պաղի սըր բաներն այ չի գիտնար . զէրէ և հրեշտակներն պիլէ՝ զայն կարեն իմանալ մինակ , զոր ձած պէյան կանէ : Վէճալիք և յակոբ նահապետն մարգարէ էր , լաբին զյովսէփայ ողջ լինին շիմնցաւ , և տառաջն չի հաւատաց՝ մինչև որ զնշաններն տեսաւ . ծնէր . 45 . 26 :

Լ՝յսպէս և յէղիսէ մարգարէէն ծածկեց ձած զսօմնացու աղեկան մեռնիլն , զէրէ որ եկաւ յոտքն անկաւ , և գէեղի աշտկերտն բաց վարեց , ասաց եղիսէ քի՝ Թոմ տուր դմա . զի անձն նր ցաւագին է . և եր թագոյց յինէն և ոչ պատմեաց . 4 թ . 4 . 27 : Եւ մանի՝ որ ասենք քի և յօհաննու մկրտչէն՝ մէկ սրբի մի համար՝ ծածկեց զվկայած նր , որ միւճիւղաթնէրով իսպաթ անէ զձուի իւր : Եւ եսխօտ ասեմքի , յօհաննէս շասաց թէ՝ Դմա էիր որ գալոց էիր . այլ թէ դու ես որ գալոցն ես , թէ այլըմական կալցուք : Կեոյա՝ ասէր վախտի ձգեց զբանն :

Երէ գիտէր որ ինքն պիտիւր շուտով նահատակվէր ՚ի հերովդէսէ , և քս պիտիւր իջանէր ՚ի գողն աբրահամու ՚ի դժոխս յազատել զհօգիսն . անոր համար հարցուց քի , թէ երբ որ իջանեմ հոգւով ՚ի դժոխս , ՚ի զընտանն եղած ծառաներուտ ինչ միւճտէ տամ , թէ ինքն

պիտիր գայ շուտով զիս և զձեզ աղատէ ասեմմի, Էսխատ
 Թէ յիր տեղն ուրիշ մէկ մի պիտիր իրաւաւնէ և զմեզ
 այն իր ծառային զարպոյն մի պիտիր իւլաս անէ ասեմմի •
 ինչպէս զխորայէլացիսն 'ի մարայ՝ ձեռօքն մովսէսի և հը-
 րեշտակին միււրաշիրէթովն • լութին այս Թէմսիլէ և ոչ
 գաթըն բանին մտացն •

Լութին Թէ հրէայն փէք ինատ անէ՝ Թէ մարգարէն
 պիլմէզլիքտէն կու գայր • զերէ սիւլալն՝ զչիգիտնալն ցոյց
 կուտայ • Լւթէվադ • Լ'սաքի՝ և ան ադատայ հարցուց
 քի • էյատէ մհանտանն • մէկէր ան չէր գիտեր ուր տեղ
 լինիլն ադամայ • Լամի՝ Թէ այսպիսի սիւլալներն որ այ պի-
 լէ կասվի, որ ամենատես և ամենագէտ է, ինչ խտար և
 վասն յօհաննու մկրտչին որ մարդ էր •

Իէ

Թէ ասեն, մատթէոսի • 11 • 13 • քս ասեր է Թէ՝ Օրէնք
 և մարգարէք մինչև ցյօհաննէս մարգարէացան • իսկ
 զուկաս • 4 • քԺ • 2 • 17 • Առեալ 'ի յովելեայ՝ վն հոգւոյն
 ան հեղմանն ասեր է 'ի բերանոյն այ Թէ՝ Հեղից յոգւոյ
 իմնէ 'ի վր ան մարմնոյ և մարգարէացին • և 'ի 4 • քԺ • 13 •
 1 • ասի Թէ, Լին յօնտիոք վարդապետք և մարգարէք • Լւ-
 զագաթոս՝ մարգարէ կոչէ զուկաս • իմտի յօհաննէս ոչ
 եղև վերջին մարգարէից •

ԼսեմԹէ, յովելեայ բանն է վն մարգարէութե լեզ-
 ուաց գիտութե • զէրէ 'ի գալստեան հոգւոյն ան որ ա-
 ոսքեալքն և աշակերտքն պաշայեցին թիւրլիւ թիւրլիւ
 լեզուաւ խօսիլ, լսողներն թաաճուպ քաշեցին • Թէ նէ-
 տէն կէլէ որ ասոնք յայն երկիրներն չի ծնած չի սնած՝
 գիտեն և խօսին զտար աղգաց լեզուքն • Յայնժամ պետ-
 րոս առաքեալն դայն բանն յովելեայ 'ի մէջ բերաւ վն լեզ-
 ուաց գիտութե մարգարէութե • Լսեմ մարգարէութին՝
 մինակ ախէր վախտի զուհուրաթներն գիտնալուն համար
 չասվիր, այլ և մարգարէութիւն կասվի օրհնելն զան, և
 կամ զմիտք սուրբ գրոց իմանալն •

Լվվէլքիին համար տէս 1 թագ • 10 • 5 • որ սամուէլ
 մարգարէն՝ զերգիշներն և զօրհնողքն այ՝ մարգարէ կրկո-

չէ՝ զէրէ 'ի սամուէլի ժամանակն՝ զատ 'ի սամուէլէ մարգարէ չկայր • լաբին երգիչք և սաղմոսասաց մարգարէք շատ կային • Ի բինձին համար ասեմքի , մարգարէից գրոց մեկնողոյն ալ՝ մարգարէ կասէ պօղոս • Ինչպէս կասէքի՝ Լաւ է մարգարէանալ քան 'ի լեզուս խօսիլ • Օհ որ 'ի լեզուս խօսի՝ զանձն իւր շինէ , և որ մարգարէանայ՝ զէկեղեցի շինէ :

Կէոյս որ զմարգարէից քէլամներն մէկնէ և պէյան անէ , զէկեղեցւոյ ճեօմայեթն հրօս ու հարէքեթ կանէ • Եւ յախօտ մարգարէ կասվէին՝ ընթերցողքն մարգարէից գրոց , ինչպէս կասէ պօղոս • 1 խրն • 14 • 29 • Մարգարէք երկու կամ երէք խօսեսցին , և այլքն քննեսցեն • Կէոյս ընթերցողքն՝ կարդացեն երկու երէք բան մարգարէական , և վարդապետքն քննեսցեն և մեկնեսցեն • Եւ արին թէ յանտիրք մարգարէք որ կային կասէ՝ (որք էին բառնաբաս , շմաւօն , լուկիոս , մանայէն , և սօղոս) անոնք ալ աստիճանաւոր ընթերցողք էին • և յորժամ հոգին նք ասաց թէ՝ որոշեցէք ինձ զբառնաբաս և զսօղոս , երկուքն ձեռնադրուք ստաբեղոցն՝ եպիսկոպոսք օրհնելիցան • Օհրէ յեաքի դալստեան՝ փակվեցաւ մարգարէութիւն • զի ամենիկն վասն նորա գալստեանն կու մարգարէանային :

Ինչպէս ասեմքի՝ տրևն գալու յետև , այլ խաւսուող աստղին հաճեթ չի մտար • քէգողիք ևքի գալոյն յետև , այլ մարգարէից հաճաթ չի մնաց • Օհրէ երբ որ մարգարէութիւն մինչև 'ի յօհաննէս թէքմիլ եղան , յայնժամ եկաւ տէրն մարգարէից • որ պիրէր պիրէր զանոնց գուշակած քէլամներն թէքմիլ աներ , վէ արաւ 'ի վր խաւսին • մինչ ասացքի՝ Ահա նմինչ կատարեալ է • Կէոյս մարգարէից գուշակմունքն հէնիզ թէքմիլ եղան • Եւ արին որ մէջէ մէջ պաղի աղիզ մարդիք՝ նոյ ինայեթովն մարգարէացան , ինչպէս յօհաննէս աւետարանիչն , յօհան ոսկեբերանն , եպիփան կիպրացին , մեծն ներսէս :

Ինոնք կեահ մօտիկ զուհուրածներն մարգարէացան , կեահ վնքի իբինձի գալստեանն • և շատին՝ իլիմկասվէր , քան թէ մարգարէութիւն • Օհրէ հոգւոյն սրբոյ

շնորհն՝ պապի քերորէ զիւր ազիղ ծառաներն՝ մէկ մէկ բա-
նի իլիմար կանէր . սոմա այն ալիմներն՝ մարգարէ չէին
ասվիր : Ինչպէս աղաբոս գուշակեց մեծ խթլելն լինել 'ի
Ժամանակս կղզիոս կայսերն , և զպողոսի կապանօք տա-
նիլն 'ի հռոմ . ԳԿԺ . 11 . 28 . և 21 . 11 :] արին մար-
գարէ չի կոչվեցաւ . զէրէ պիր չիչէկ իլէ էազ կէլմէղ :
Իլլաքի յովել մարգարէն՝ կանանց համար ալ տակը և մար-
գարէ անտը՝ վէ յառաքելոց Ժամանակն կային լեզուադէտ
առաքելուհի կանայք . Լաքին հէ չկայր կին մարգարէ :
] արին թէ հարցանես , թէ յօհաննէս ինչո՞ւ համար մար-
գարէից վերջն կասվի :

Եւսմքի , զէրէ ինքն զոհալ աստղին պէս՝ զարեգակն
քն մատամբն ցոյց տուաւ . և ինչ խտար որ վերջին եղաւ
այլոց մարգարէից , այն խտար քրիստոսի մօտ լինելով , ա-
ռաջին և մեծ կոչվեցաւ . վէ մարգարէութին ամենից՝ 'ի
նա կնքեցաւ , և մեօհրեցաւ :

Իսկ որ հրէայք , Իսա . 24 . 34 . և Դ-ի . 11 . 49 .
ասեն 'ի քի բերանոյն , թէ Եհաւասիկ եւ առաքեմ առ
ձեզ մարգարէս : Իսմոի՝ թէ որ տաճի կային առաքելի մար-
գարէք , յօհաննէս մկրտչն չէրաւ վերջինն մարգարէից :
Եւսմ թէ , մարգարէք՝ կոչէ քն զիւրեան աշակերտան և
առաքեալսն . զէրէ պիտիր քարոզէին զերկրորդ գալուստն
քի և զլարութին հասարակաց , այլ ոչ էին նման եսայեայ
և յօհաննոս մկրտչին . զէրէ եսայի և այլ մարգարէք , գա-
լոց է տէյի կու մարգարէանային . և յօհաննէս՝ աւելիքան
զանոնց մարգարէացաւ : Օէրէ գալոց է տէյի՝ ասաց ,
Որ զկնի իմ գալոցն է , առաջի իմ եղև . և թէ ըստ նշու-
թեանն նախ էր այն գալօղն՝ ասաց , Զի նախ քան զիս էր :
II էքի հալըր եկեր է տէյի ասաց , ահաքն . և թէ 'ի խաչին
մեռանելոց է , ասաց՝ Գառն այ որ բառնայ զմեղս աշխար-
հի իշ . թէ իրինձի անգամ գալոց է՝ ասաց , Որոյ հեծանոցն
'ի ձեռին իւրումսրբէլ զկալ իւր , և Ժողովել զցորեանն 'ի
շտեմարանս . և զլարդն այրեացէ անչէջ հրով :

Տէ իսմոի՝ յօհաննէս մուխտասարի քէլամբերով , մե-
ծամեծ բաներ մարգարէացաւ , և նժ կնքեց 'ի նա զմար-

գարեանալն վն առաջին գալստեանն քի. անոր համար ե-
ղաւ վերջինն և գլուխն մարգարէից : || Է հէմ, արդար և
սատիր մարդոց ալ՝ մարգարէ կասվի. և ասոնք հէմ յառաջ
քան զքն եկան, և յետ քի սայիսիւղ : Ենոր համար քն
սասաց թէ, Առաքեմ մարգարէս և խմատունս, և ՚ի նոցանէ
սպանանիցէք. ո՞չ զի եկեսցէ ՚ի վր՝ ձեր ամարիւն արդարս
Խմտի տես որ մարգարէ իսմովն, և կու իմացվին հէմ սա-
տիրանէ արդարքն :

ԻԸ

Թէ ասեն, քն զյոհաննէս եղիա կոչեց՝ որ քեր եղիա.
Իս. 11. 14. Եւսմ. քի, յոհաննէս մկրտիչն պելի պինէֆս
չեր եղիա, զերէ անուն, և գաւառն և ժամանակն այլ և
այլ էին. լաբին՝ ամէլի և հարէքէթի կողմանէ ուղղուն
էին. Օ հրէ եղիա՝ զարայաք թագաւորն և զկին նր ե-
ղաբել յանդիմանեց վասն կռապաշտութեան և վասն նա-
բովթայ սպաւոյն համար. վէ յոհաննէս զհերովդէս և ըզ-
հերովդիւիսդա՝ վասն շնութեան :

|| Է ինչպէս եղիա խայիչ գօտի էր կասեր ՚ի մէջքն,
քէզալիք և յոհաննէս : || Է ինչպէս եղիա ամային եչ-
գովն՝ կէոյա մէկ ալէֆ մի կրակ էր դարձեր ՚ի վր՝ փութ-
փէրէմներուն. քէզալիք և յոհաննէս մկրտիչն, որ զհպարտ
դպիրքն և փարիսեցիքն՝ օձ և ծնունդ իժից կու կոչեր :
|| Է ինչպէս եղիա իբրնճի գալստեանն քի քարողիչ պի-
տիր դայ, և զթէճճալ նեռն պիտիր յանդիմանէ. քէզա-
լիք և յոհաննէս մկրտիչն՝ զհերովդէս, և զայլ նմանակ նր
չարերն, զերէ այս նմանութիս՝ ՚ի գործոց և ՚ի հարէքէթիցն
կառնելի և ոչ թէ յանուանէ, ՚ի տեղւոյն և ՚ի ժամանակէն :

Ինչոյն ասեմ քի, ամ ՚ի սք գիրս հուր կասվի, մէր-
տանէ տալան. լաբին ոչ հուր է, և ոչ տալան. այլ վն խուս-
վէթի լինելուն կասվի : Եւ մէսիայն՝ յերեմիայէ մար-
գարէէն՝ դաւիթ կու կոչվի. Էբէ. 30. 9 : || Է պէպն է,
որ դաւիթ անունն՝ հղօրաձեռն կիմացվի. և քն՝ զօրութի
նայ է : || Է ինչպէս դաւիթ զամ կամս նայ թէքմիլ արաւ
և զսիրտն նայ հանգչեցոց, քէզալիք և քն : Խմտի և յոհան-
նու մկրտչին՝ թէմսիւրէն՝ քն եղիա սասաց, ոչ թէ վասն

նէֆարին և անուան և տեղւոյն, այլ վն դործոցն նմանուէ .
զի մէկն՝ առաջին գալստեան, և մէկն՝ իբրինձի գալստեանն
կարապետ և խալովուղ պիտի լինի : Իստի խզմէթովն ,
խոււվէթովն , և հոգւովն , յօհաննէս մկրտիչն՝ եր այլ ոմն
եղիա . տէս զս-ի . 1 . 17 :

Ի Թ-

Թէ ասէն, քն իրեն համար և յօհաննու մկրաչին տասց
քի՝ Եկն յօհաննէս ոչ ուտէր և ոչ ըմպէր . և ասէին դե
գոյ ՚ի նմա : Եկն որդի մարդոց՝ ուտէ և ըմպէ : Տէս որ
որդի մարդոց ասաց իրեն և ոչ ան . Ըսեմքի , այն որ
զինքն մարդ կոչեց, կինէ այն եր որ ասաց քի Յառաջ քան
զինքն աբրահամու եմ : Եւ մէկեր մէկ անուան մի որ մէկ
բանի մի դրվի , զարտաքին կէօտեղիչն մինակ պիտի
նայինք . յակոբ՝ զիւր որդին յուդա՝ ասլան եամբոռսի ա-
սաց . զահիր իսրայէլ ասլան եր :

Եւ ան որ ասաց բերանովն յովսէի . 5 . 14 . Ես եմ
իբրև զյովսաղ ՚ի վր եփրեմի, և իբրև զառիւծ ՚ի վր տանն
յուդայ . և 13 . 8 . որ ասաց՝ Պատահեցայց նց իբրև արջ
քաղցեալ : Եւ մէկեր ան առիւծ և արջ եր, հաշա : Ըսեմ
թէ որ չէր՝ և ասաց թէ եմ, նէ՞ հաշէթ որ զինքն մարդ
ասէր՝ որ եր . լաքին սատէ ան չէր, զէրէ և թամամ ինսան
եր : Հեմ զայն իսրայէլ ՚ի բերանոյ զեմմանուղացդ ասաց ,
թէ ինձի և յօհաննու մկրաչին՝ այսպէս մախլէզներ կու
դնէք : Եւ արին որ զկրակն յերկաթի մէջն ծածկած տես-
նենք , զայն երկաթն հէմէն սատէ երկաթ մի իմանանք .
եախօտ չախմախ քարի մէջն՝ կրակ կենալ չիմանամք մի .
եախօտ զոսկի հողն տեսնելով, հէմէն հող մինակ տեսնք և
ոսկի չասենք մի . քէզալիք և քն թէպէտ թամամ ան , և
թամամ ինսան եր , լաքին հալխին զանին կէօրէ , զինքն
մարդ կասէր . և բոաժ միււժիւղաթնէրովն՝ զիւր ան
լինին պէյան կաներ :

Թէ ասեն, քն զհայրն մինակ ասաց ար երկնի և երկրի .
Իս . 11 . 25 . իմտի հայրն ան մինակ ե տէր բոլոր աշ-
խարհի : Ըսեմքի , ֆէվրիձէ զայն ալ ասաց քի՝ Ըմենայն

ինչ տուաւ ինձ 'ի հօրէ իմմէ : Հէմ մատէմ որ քն զինքն որդի կասէ : հետ հօր նոյ մինակ մի տրէ : զէրէ դաւիթ կասէ քի՛ ձառանգութի առն՝ որդիք են : Ինչպէս կտավի ֆարսիերէն քի՛ հիւսնիւ փէտէր : միւլքի փիւսէր : Եւ յօհաննէս մկրտիչն ասաց քի՛ հայր սիրէ զորդի : և զամ ինչ ետ 'ի ձեռս նր • յՅ • 4 • 35 : Եւ ինքն քն յետ յորութեն ասաց քի՛ Տուաւ ինձ ամ իշխանութի յերկինս և յերկրի ձառ • 28 • 18 : Եւ յօղոս առաքեալն կասէ քի՛ Կրէ զամ բաժիւ զօրութե իւրոյ • Եբրայ • 1 • 3 : Կէցա այն խուզիկ թողն՝ ամ հայր զաշխարհ ամէն հրֆա կանէ 'ի ձեռն իւրում : և զոր ինչ կանէ՝ նովաւ կանէ • որպէս որ մարդն՝ իւր ձեռքն կըմբռնէ զինչ և իցէ • Զի նովաւ կեամք շարժիմք և եմք • Գրծ • 17 • 28 :

Եւ վերջէն նազլ օլուռուր քի՛ պիր տէրվիչ տէր իմիւ : քիմ քի զարպի տէսթ իէ՛ պիր քիմնէտէն ուրոււրուսա : անի ալլահ ուրուր տէյի քապուլ իտիւպ՝ թահաւիւրէ կէլմէյէ ձէք : պիր քիմնէ սնամաղ իշին՝ կիզլիձէ պիր շամար ուրտի էնկսէսինէ : տէ օնիւպ պապտի ֆադիր տէրվիչ քիմ ուրտի : ուրսն տէտի քի՛ ալլահ ուրտի նէ պադարսն : տէրվիչ տէտի քի՛ պէլի ալլահ ուրտի : լաքին պադարմ քի հանկի զպիմին տէսթի իլէ ուրտի :

Հագ գուլուռառն ինթիգամի կինէ ասպի իլէ ա	լըր :
օնի ասպիտ օլան քիլի ասպի էթաթ տէյի սա	նըր :
Հէր իշին իտիլգի հագ տըր գուլէլինտէն իշլէ	նիր :
ասումա անսըղ պահրի ևա ալէմտէ պիր չէօփ թիթրէ	նիր :

ԼԱ

Ի՞նչ տունն : քն մա • 11 • 27 ասաց՝ Ո՛չ որ ճանաչէ զորդի՛ և թէ ոչ հայր : և ոչ զհայր որ ճանաչէ՛ եթէ ոչ որդի : և ում որդին կամիցի յայտնել : Իմնի և գուր քրիստոնէայքդ՝ ոչ ճանաչէք զհայր և զորդի :

Եւ քիմ քի : պէլի ոչ ճանաչեմք՝ քի և հօր նոյ պէրապէր : լաքին կու ճանաչեմք մեր խաւարին կէօրէ : Երէ մեր կու ճանաչեմք զհայր և զորդի և զհոգին սուրբ՝ իբրև մեր ստեղծօղ : լաքին հայր զորդին : և որդին զհայր : և հոգին որ զհայր և զորդի : և հայր և որդի՝ զհոգին որ կու

Ճանաչեն էսկանտայէս, և ինչպէս որ զաթն է . Վէրէ ՚ի սբ երեք անձինքն չկայ զուհուրաթի պէս ճանաչումն , այլ էօզ զաթին ճանաչումն :] արին քն մեզ խոստացաւ քի , ում որ էս յայտնեմ և պէյան անեմ զհայր և զիս , այն կարէ իմանալ և ճանաչել , () էրէ ինչպէս զարեգակն՝ մեղի յայտնօղն և ցոյց տուօղն՝ իրեն ճառագայթն և չէֆաֆն է . զի թէ արեգական լոյսն որ չի լինէր , մեք զարեգակն չէսք կրնար տեսանել . վն որոյ լուսով երեսաց քոց տեսանեմք զլոյս՝ ասաց դաւիթ հօր այ դէմն :

Եւ ինքն քն ասաց՝ Ոչ որ կարէ գալ առ հայր , եթէ ոչ ինե : Եւ թէ՝ Հայր՝ ծանոցի զանուռ քո մարդկան : Վէ՛ղալիք և զորդին՝ հայրն ան մեզ կու յայտնէ . ինչպէս ասաց քն վն պետրոսի , թէ՝ Մարմին և արիւն ոչ յայտնեաց քեզ . այլ հայր իմ որ յերկինս է : Եւ թէ՝ Ոչ որ կարէ գալ առ իս , եթէ ոչ հայրն ձգեսցէ զնա առ իս հաւատով : () էրէ այս ճանաչելս՝ և հաւատով . զէրէ ինչպէս արեգակ որ ասես , էնգարիպ կիմանտս զլոյսն և զչէֆաֆն , քեղալիք և հայր ասած իդ պէս՝ կիմանաս զորդին . զի առանց որդւոյ՝ հայր չի լինիր , և որդի ասած իդ պէս՝ զհայր կիմանաս . ուսպէս հայր և որդի մէկ զմէկ կու յայտնեն պէյան կանեն . և որդին՝ զինքն և զհայր՝ մեզ պէյան կանէ :

Միհր օլուր պէյան՝ նուր պէհրի	Իլէ :
փեհերի ալիզ՝ նուր միսիս	Իլէ :
Նէ միւմբին նուրի՝ միհրինտէն քէս	մէք :
Խալլի նուրի՝ էպսէն տիւր իթ	մէք :
Էպէսի հայաթ՝ անլն տիւր իլ	մի :
Քի եօգոան ինտի՝ վար պու ալէ	մի :
Բուհար քի սաքին՝ վիճաւ իչին	տէ :
անլն իչին տիւր՝ Նմ վար պիհու	տէ :
Ուլէմէ հայաթ՝ օ տըր վէրի	ճի :
քիմ գատիր անա՝ օլա տավէ	ճի :

ԼԲ

Եւ ասէն , քն հոգւով սրբով ասաց հանել զդէս . Իսպ . 12 . 28 : Իմա ինքն ոչ էր հանօղն՝ այլ հոգին սբ : Իսեմ քի , ՚ի մէջ սբ երրորդութե այրի սէչի չկայ . վն հեմ ՚ի

տկարութե չէ՛ որ հոգւոյն նբւ ճանեմ կասե՛ . այլ ոնց դա-
ւիթ՝ զամէն մախուխի խուսկէթն վէ զխասիկէթն հոգ-
ւոյն նբւ կասե՛ . ըստ այնմ, եւ հոգւով բերանոյ նբ նմ
զօրութիբ նց՝ Եւ սաղմոն կասե՛ քի, հոգի տն ելից ըզ-
տիեզերս . Իսաա . 1 . 7 . Եւ ոչ կարեմք ասել քի, հոգին
նբ մինակ է լցուցիչ երկնի և երկրի . զի նծ սասաց թէ,
Զերկինս և զերկիր ես ընում . Էբե՛ . 24 . 24 :

Վէզալիբ երբ քն կասե՛ քի, հոգւոյն նբւ ճանեմ
զդեւս, պէտք չէ իմանալ՝ թէ այլ և այլ խուսկէթով կը
ճանէ . այլ թէ՛ չիւնքի նմ գործ բարութե առ հոգին նբ
կը վերաբերի, և զդեւս իխրաճ անելն՝ իմարդոց՝ գործ բա-
րութե է, և անոր համար ասաց քի՝ հոգւոյն նբւ կու հա-
նեմ . կէոյս մէկ խուսկէթով և զարպով, Ինչպէս յերեբ
մատին մէկ խուսկէթ կենայ, և երեբ մատով մէկ քար մի՝
մարդ ըմբռնէ վեր առնէ : Եւստուս արեւուն չէֆաֆն ա-
սէր քի, եւ Զերմութի իմով կու տարցընեմ զհասկան . մէկեր
չէֆաֆն ՚ի տարութենէն այրի սէշի՞մի կու լինի :

Օ էրէ քի մարդանսլուն մատա, այլ նմ գործքն
երրորդութեան հաւասարբ են . ինչպէս ասեմ թէ, երկու
աչքն կու տեսնեն մէկ լուսով, և երկու ականջքն կու լո-
սեն մէկ հավայով : Օ էրէ որ ասէ քի՛ եւ կանեմ զայս
բանս՝ այս ինչով, ինչպէս՝ կարեմ զփայտն սղոցով . ոչ
ինքն մինակ է կտրողն և ոչ սղոցն, այլ ՚ի մէկ տեղ զի են-
կէզն մինակ չի կտրէր կտրել :

Վէզալիբ ասաց Եսայի՝ 10 . 15 . Միթէ վերանայ-
ցէ՞ փայտատ առանց փայտահարի . կամ բարձրանայցէ՞
սղոց առանց ուրուբ ձգելոյ : Իմտի՛ քն որ ճանեւր զդեւս
հոգւով նբւ, ոչ միայն հոգին նբ էր ճանողն, այլ և ինքն
քն : Եւսպէս և հայր նծ սասց՝ զաւար . 4 . 6 . Ո՛չ զօ-
րութե մեծաւ և ոչ ուժգնութե, այլ հոգւով իմով տսէ
տր ամենակալ : Մէկեր հոգին նբ մինակ էր անողն և
ոչ հայրն ընդ նմա, քաւ լիցի . այլ ՚ի միասին :

ԼԳ

Թէ՛ ասեն, քն, Խա . 12 . 31, ասաց՝ թէ ով որ զորդի
մարդոց հայհոյե՛ թողցի նմա, լաքին հոգւոյն սրբոյ հայ-

հայողին մեղքն չի թաղվի • իմտի զինքն սատե մարդ ասաց ,
 և հոգին նք՝ նծ : Բսեմ քի , հոգւոյն նք , հայհոյուին և
 անգէղջ մեռանիլ : Նախանձն ընդդէմ եղբօր շնորհացն , և
 կամ հոգւով նքվ եղած միւռճիւղաթններն՝ ասել թէ , ճին
 տավէթ անելով է : Բյլ քն որ ասաց քի , հոգւոյն նքվ
 հանեմ զդեւս • նծատեսց դուք հրէայքդ կասէիք , թէ ճին
 տավէթ անելով կու հանէ : Եւ չիւնքի զհոգւոյն սրբոյ
 գործքն՝ դիւաց վրա դրիք • քն ասաց թէ , այս մեղքս ան-
 թողելի է • կէոյա այնպիսին՝ զբարին չար կասէ , և զչարն
 բարի • կամ թէ՝ զնծային գործքն դիւաց կուտայ • այլ
 գործքն հոգւոյն նք , և որդւոյն՝ միով զօրութե էն • իմտի
 ով որ զհոգին սուրբ հայհոյէ , այնպիսին և զորդին կը
 հայհոյէ : Եւ արին թէ ինչո՞ւ ասաց՝ թէ որ հայհոյէ գոր-
 շի մարդոյ՝ թողցի նմա :

Բսեմ քի , չիւնքի նծութի որդւոյն՝ մարմնով ծած-
 կըված է , զայն հայհոյօյն պիլմէզիքտէն կանէ , անոր հա-
 մար խօսողութեանով թողութի կառնու • էմմա՝ հոգին նք
 որ աղբիւր բարութե է , և զուտ և պարզ միւռնէզիչ է ՚ի
 մարմնոյ , անոր հայհոյողին մեղքն չէ թինծէ կու թողվի :
 Ինչպէս որ մեծ թէօհմէթ է մարդուն որ զմէկի մի հո-
 գին հայհոյէ , զի հոգի մարդոյն՝ նոյ պատկերէ • քան
 թէ որ զմարմինն հայհոյէ՝ որ հայտնան սիւրէթի է , անոր
 համար թէօհմէթն քիչ է :

Բէզալիք՝ ով որ զբարութե գործքն՝ չար դիւաց
 տայ , անոր մեղացն դժուար թողութիւն կու լինի • զէրէ
 հոգին նք՝ Նշոյլ է մշտնջենաւոր լուսոյն , և հայելի անա-
 լատ նոյ ազդեցութեանն , և պատկեր առատութե նորա •
 Էմմա • 7 • 26 : Բմմա քն մարդկութե թարափէն , մարդ-
 է՝ և պատկեր մարդոյ • անոր համար ով որ զայն հայհոյէ՝
 սատե մարդ զանն անելով , պէլի կու մեղանչէ , լսքին խօ-
 լայճա թողութի կու գտնէ : Եւ քն վն նմանութե զոր
 ունի հետ մարդոյն և եղբայրէ , մեր տկարութեանն վու-
 խութէ և թէճրիպէ արած , շուտով կը թողու • ինչպէս
 տսերէ պօղոս՝ թէ Որ զփորձ առեալ է , (Եւ մեղաց , այլ
 տկարութե) կարէ և փորձանաւորաց օգնական լինիլ :

(Թ) Է տսեն , քն՝ Լա . 12 . 40 , ղինքն յօնանու մարգարէին նմանեցոց , և երեք տիւ երեք գիշեր տասց լինիլ 'ի գերեզմանի , և չեղև երեք օր լման : Եւ Եմքի , այն նմանուին չէ այն խտար երեք աւուրն համար , նէչէ քի թիմասհի փորն լինելուն յօնանու , և քի՝ 'ի գերեզմանի : Եւ հէմ՝ քն որ յաւագ հինգշաբաթին որ պատարագեց զմարմին և զարիւնըն , կէոյաքի թաղվեցաւ 'ի սիրտս առաքելոց : Հէմ յօնան մարգարէն ալ՝ երեք աւուր յետև նինուէ պիտիւր կործանվի տասց և չեղաւ , մէկէր խիլաֆ մի խօսեցաւ , հաշա , այլ ան մոռսուցոց զեղջն տեսաւ , զհիւքմն թէպտիլ արաւ :

Եւ Ելալիք տէյէլիմքի՝ օր էր թաղմանն քի և 'ի գերեզման կենալոյն , ճիղվիճէ թէպտիլ եղաւ՝ թէքմիլ աւուրց թարափէն , լաքին ոչ եղև թէպտիլ 'ի կողմանէ գերեզման կենալոյն , և երեք աւուրց կողմանէ . զի յամն օրէ՝ մասն ունէր թաղումն քի . յուրբաթէն երեք սահաթ՝ յաւսնդմանէ հոգւոյն մինչև 'ի ցերեկն , յաւրբաթէ մինչև 'ի կէս գիշերն՝ մէկ օր . 'ի կէս գիշերոյն մինչև 'ի շաբաթի կէս օրըն՝ մէկ օր , եղաւ երկու . 'ի շաբաթի կէս օրէ՝ մինչ 'ի կիւրակէի արշալոյսն որ յարեաւ քն՝ մէկ օր , որ եղաւ երեք օր . քն՝ ուրբաթ , շաբաթ , կիրակի , կղէօպեանքն ալ տասցին՝ շանդերձ ամիւ այս երրորդ օրէ , յորմէ հեաէ այս գործեցաւ : Եւ յսպէս քն յիրիկվան մէկ սահաթ մնացած ժամանակն՝ օր ցերեկ կոչեց . Լա , 20 . 6 :

Եւ Եմքի օր տասածն՝ ըստ ատէթի սուրբ գրոց պիտիւր նայինք , այլ ոչ ըստ միւնէճիմներու հիստպին , որ քսան և չորս սահաթ կառնուէ զմէկ օրն : Եւ Եմքի գիրն 'ի մէկ տաքիքէի մէջ զուհուր եղած բանին պիլէ՝ օր կասէ . ինչպէս տասց ագամայ վն պաղոյն , Զորում աւուր ուտիցէք՝ մահու մեռանիցիք : Եւ Եմքի յինչ վագըտ և սահաթ որ ուտէք : Եւ Եմքի և քի թաղումն 'ի գերեզմանի , երեք աւուրն ալ իշտիւ լինելով՝ երեք օր կասվի : Եւ Եմքի կատարեալ վէ թէքմիլ նմանութիւնն՝ կառնըվի 'ի կէօպէկ ձկանն լինիլն յօնանու , և քի՝ 'ի գերեզմանի . զի սոյն էր կատարեալ նըշան՝ զոր քն տալ խոստացաւ , զէրէ 'ի նք գիրս նաև ժա .

մանակին և տարւոյն՝ օր կապի։ ԺԷԷ . 6 . 3 . Եղեցին ա-
ւուրք դոցա ամբ հարիւր և քսան . կեօյա ժամանակ դոցա։

Եւ յայէս ՚ի վերջին սահաթի աւուր դործըվածն՝ բո-
լոր աւուր անուանիլն կու յիշեմք . ինչպէս մէկ մի տխշամ
էզանին ՚ի հետու տեղաց դայ , և կամ ՚ի սաղաս համազին ,
՚ի սիւվալ անելն թէ երբ եկիր , կասէ քի՛ շաբաթ օրն , վս
տխշամ էղանին . կամ թէ ՚ի կիրակի օրն , վս սաղաս հա-
մազին . տես որ մէկ մէկ սահաթ պիլէ ունեցած լինի յօ-
րէն , բոլոր աւուր անուամբն սեչմիշ կանվի։ Եւ յայէս քի
թաղուան՝ իհախութի ունէր յուրբաթէն , ՚ի շաբաթէն ,
և ՚ի կիրակէէն . անոր համար երեք տիւ և երեք գիշեր ա-
ւացաւ : զի տիւն՝ լոյս ասել է , և գիշերն՝ մութ , իսթէր
լման եղեր , իսթէր պակաս :

ԼԵ

Թէ տեսն , քն՝ Խա . 15 . 4 , որ պլոց պատուիրէր , թէ
Պատուեալ զհայր քո և զմայր . եղաւ որ հեղմի քարողէն
իբէն՝ ասացին . Ահա մայր քո և եղբարք քո՝ կան արտաքոյ
և խնդրեն խօսիլ ընդ քեզ : Եւ մօրն իբրամ չանելոյ կեր-
պիւ ճողապ տուաւ քի , Ո՛վ էն իմ եղբարք , զի որ առնէ
զկամս հօր իմոյ որ յերկինս է , նա է իմ եղբայր և քցր և
մայր : Եւ զաշակերտքն ցցց ետ ասելով , թէ Ահա մայր
իմ և եղբարք իմ : Իմաի որ պլոց հրամայեաց պատուել
զծնողն , ինքն ոչ պատուեց :

Եւսեմ քի , քն միշտ պատուեց զմայր իւր ՚ի մանկու-
թենէն մինչև յաւանդել հոգւոյն . զի տասն և երկու տա-
րեկան իբէն՝ էր նմա հնազանդ . զէրէ մայրն նոյ՝ կեօյա
մէկ քանոն մի էր բարի վարուց որդւոյն , և մէկ տապանակ
և սանտըխ մի ձմառաքինութեց . այնքան՝ որ կարէր զոր-
դին նոյ՝ իրեն քանոնին միւթիհ անել և հնազանդեցնել :
Յ՛ի որմ քն հնազանդ էր հօր նոյ , որ ասաց՝ Հայր եթէ
հնար է՝ անցցէ բաժակս այս . ապա թէ ոչ՝ արբից զսա՝
եղեցին կամք քո : Եւ թէ , Ես զհաճոյսն նր առնեմ հա-
նապաղ : Եւ ըստ պողոտի , Հնազանդ եղև մահու չափ :
Բէզալիք ինչպէս որ զհայրն պատուեց , զմահն խապու-
արաւ , թէ նորա կամքն և ուտութն թէրմիւ լինի ,

Նմանապէս և զմայրն պատուեց նման հօր նոյ , և յանոր քանոնէն տաշրտ չելաւ :

Ը երէ տեսաւ որ մայրն իւր՝ Բոլոր հոգւովն և մարմնովն՝ նոյ կամացն , սրբութե և մաքրութե , մէկ տապանակ մի էր , ինքն ան գողով՝ անոր քանոնին հնազանդեցաւ , և արտաքոյ ժամանակի՝ զՋուրն ի գինի փոխեց անոր խաթերն համար : Ի սբին որ սասց քի , ո՞վ էն իմեղբարք , չասաց՝ Թէ ո՞վ է իմ մայր . զերէ կամէր ասել քի , ձեր զսոնն արած ին կէօրէ՝ յակոբոս , սիմօն , յուդա , և ովսէ չեն ինձ համամայր եղբարք . զի մայրն իմ՝ զիս մինակ է ծներ : Եւ ինչպէս որ կու կարծէք՝ մարիամ մայրն իմ՝ չէ՛ ինձ այնպիսի մայր , ինչպէս որ արէսէ վիյէ են ամենայն ծնեալք . զի ես ՚ի նմանէ առանց հօր ծնեալ եմ , ինչպէս որ ՚ի հօրէ աստուծոյ առանց մօր :

Իմախ ույն ճէվապովն՝ հաթտէն պիրուռն իբրամ մի արաւ մօրն . և զհօր նոյ հրամանին և կամաց հնազանդօղքն , այն իրեն մինակ մօրն նմանեցոյց : Ինչպէս պօղոս վն պրսակի խորհրդոյն ասաց քի , խորհուրդս այս մեծ է . բայց ես ասեմ ՚ի քն և յէկեղեցի : Լէօյա պսակն ունի զնմանութի քի միաւորութեն հետ եկեղեցւոյ : Իւր զալիք զնոյ հօր իմոյ կամաց կատարողքն , այլ ուրիշ մեծ բանի չեմ կարէր Թէչպիհ անել , եթէ ոչ մօր իմոյ . որք կէոյա բարի գործովք՝ զիս կրծնանին . և ինձ՝ իբրնձի մայր կու լինին :

Ի՞ է հէմբարեգործ սատիբանէ մարդիքն Թէ արք Թէ կսոնայք՝ մատեմոր կամաց հօր իմոյ նոյ կու հնազանդին , ինձի շնորհօք եղբարք և քորք են : Ի՞ր ես Թէ բնութք և Թասպիեթտէն եղբայր և քոյր ունեցած լինէի , կամ ՚ի հօրէ նոյ ծնեալ , և կամ ՚ի մարեա ՚ի մարխամայ (որ հաւա , զի միածին էր քրիստոս) Թէ ՚ի հօրէ նոյ , և Թէ ՚ի մօրէն մարխամայ .) պէրխայտէ և զանոնք՝ այն իմ բնական եղբարք և քուերցս կու նմանեցընէի :

Ի սբին կինէ եղբայր և քոյր յանուանէ չեմ զըկէր զնն . որ անոնք ալ իրենց հաթտին կէօրէ՝ միրասխօր լինին նոյ հօր իմոյ բարեացն և պարգևացն : Եւ թէ որդի՝ ապա և ժառանգ , ասեր է պօղոս առաքեալն : Եւ վասն ույնորիկ

քն եմուտ ընդ օրինօք, ղի զորս ընդ օրինօքն իցեն գնես-
ցէ. ղի մէք զորդէդրութիւն ընկալցուք. Գաղաթ. 4. 4 :
Լսացի թէ, ի մանկութիւն մինչև ի թէ սլիմ անել հոգ-
ւոյն. ղէրէ և յայն ժամանակն զմայրական իբրամն ի անգլն
պահելով, թէ սլիմ արաւ զկոյս մայրն՝ կոյս աշակերտին յօ-
հաննու աւետարանչին : Իբրամ արաւ և ի մահուանն մօր
իւրոյ՝ ինքն գալով յաւանդել զհոգի նր. և յետ մահուա-
նքն՝ ի յերկինս վերափոխելով հոգւով և մարմնով :

Հիւ պիւր թէմսիլի Եօգ՝ շու պիբիւր ԳԵ	ԳԵ :
Քի օլա վալիտէ՝ օ իսրուլա	Հա :
Քի պիւր իբրամ հաշա՝ Քի զայրի	Օլա :
Քի պիւր ԳԵՂ պիբիւր՝ Ռվլայի Խօ	Դա :
Ճիւլիէ նուրանիլէր՝ միւշթաք տըր ա	Նա :
Նիճէ Քի նէճիսիէր՝ շէմաէ Քի Եէք	Մա :
Լնրն տամնիսէ՝ Քիմ Քի սըղը	Նա :
պէ միւրաա լըքմազ՝ պի էմիլի խիւ	Մա :

Լ Զ

Թէ ասեն, թէ որ քն պէխարէզ ոմն էր, ինչո՞ւ առաւօր
և թէմսիլով կու խօսէր որ չիմանան տէյի. Գա. 14. 13 :
Լսեմ Քի՝ ալիմ հիւքեամէն որ վախկոտ հիւանդին մօտն
կերթայ, եէքսէն մահուան խօսք չի բանար. իլլա Քի՝ տէ-
րէտէն թէ փէտէն թէմսիլներով կիմացնէ ընտանեացն ըզ-
հիւանդին բանը բռնանիլն : Վէզալիք երկնաւոր բժիշկն
քն՝ եկաւ յայս հասթալար միւսալի աշխարհս, թէ եէքսէն
ասէր զմահ մեղաւորաց՝ կը յուսահատէին. եախօտ որ ըզ-
բարձրագոյն խորհուրդներն և սըռ պապինտէ կիզլի բա-
ներն՝ պիտէն պիւրէ բանայր, կէօյա զմարգարիտն առաջի
խողաց կու ձգէր, և զսրբութիւն՝ շանց. որ դիմակ կու լի-
նէր իւր պատուիրանին, թէ Սի տայք զսրբութիւն շանց.
և մի արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խողաց :

Լնոր համար՝ զարտաքին կեղևն ցորենին՝ կուտայր
հայրման միսսլի հրէիցք, և զմիջին էօզն՝ իւր աշակերտաց.
նաև ի կատարումն բանին դաւթի, թէ Բացից առաւօր
զբերան իմ. Լը եսպեայ բանին, թէ Լսելով լուիջիք՝ և
մի՛ իմասջիք. և տեսանելով տեսջիք և մի՛ գիտասջիք : Իլլա
Քի առաւիղով և թէմսիլով Էղաժ բանն՝ զմարդն հետաքրքիր

իղլէյիճի կանէ , յիւր հալն չի թողուր :

Այլ է չիւնքի դպիրքն և փարիսեցիքն՝ ինճէ մախտմ բանից կու հետեին , քն ալ նազդընա կէօրէ շէրպէթ կու տայր , որ տէվհ անկանելով իղլէմիշ անելով՝ գտնեն էէթիկ լինին . որպէս զի թէզ գտաւ , թէզ կորոյս չի լինի . զերէ խօլայրնա գտված բանն , իթիպար չուեննար : Իմօի՝ և քն կամելով զաճսյին բարձրագոյն քէլամն իւր իթիպարու ա նել , առակով և թէմսիւով խօսեցաւ՝ յանարժանից ծածկելով ՚ի դպրաց և ՚ի փարիսեցւոց , և արժանաւորացն պէյսն անելով իւր աշակերտացն :

Ապրին թէ ասեն , ապա ինքն քն վն էր ասաց՝ թէ անոր համար թէմսիւով կու խօսիմ , որ լսեն՝ և ոչ լսեն , և տեսնեն ու չի տեսնեն . որ չի դառնան և բժշկեմ զնոսա : Իմօի չէր կամենար զդառնալն մեղաւորաց . և հասեթ կանէր ՚ի բժշկելոյ . որ կասէր քի , Ո՛չ է պիտոյ բժիշկ ողջոց՝ այլ հիւանդաց : Եւ թէ՝ Ո՛չ է կի կոչել զարդարս , այլ զմեղաւորս յապաշխարութի : Իսեմ քի , թէպէտ քն կամէր զփրկութիւն ամենից , այլ չէ կամէր զօռ զօռունա յաղբլըն քաշել զոք , այլ յիրենց ըւատեթն թողուլ՝ որ հաւատալն սէվապլը լինի :

Ապրին դպիրքն և փարիսեցիքն՝ զիրենք արդար վէ սատիք կու կարծէին , քն ասաց քէննահի քի՝ չիւնքի ա նոնք սրդար և սատիքանէ մարդիք են , օլմայա քի պէյսն էշկետրէ խօսելովս՝ դառնան յիրենց ալէթի սատիքութեն և ՚ի հրեական կեղծաւորութեն , և բժշկելոյ զիրենք իւ տիգա լինի ինճ . () Ի անոնք՝ անոր համար չեն ուղէր լուսել և իմանալ սրտիւ՝ իթիգաթով և ճանի կեօյիւլտեն , որ ՚ի մէջ հիւանդութե կուզեն մեռանիլ՝ քան թէ յինէն բժշկվիլ : Ինչպէս որ էրբ զղաղարոս յարոյց , հասեթ լէնիմիշ եղան ասացին , Զինչ արասցուք՝ զի այրն այն բաղում նշանս առնէ . վէ միւշէվէրէ արին՝ թէ և զղաղարոս ալ սպանանենք :

Տես որ առաւել կուզէին քէօր և խաւ , մեռած և հոտած մնալ , քան թէ հաւատալ ՚ի քն և արդարանալ : Ինչպէս որ սաղոմոն կասէ այն անղգամնց բերանովս քի , ծանր է մեղ և տեսանել զնա , զի աննմանք են այլոյ կեանք

նր . վէ խայրի թարգ են շաւիղ և իզ նր . Իմաստ . 2 . 15 :

Տէս որ անոնք խիյանէ թուին և ինտաճուին՝ սէպէտդ եղաւ որ քս զերենք չի բժշկեց . իմտի զսայնպիսի խիյանէ թ- ներն ինչպէս բժշկէր և լուսաւորէր : Սէն դիտնէսիոս ասեր է քի . ակթինացիքն՝ այ տուած իւրի հիբմէթոյն՝ զայ իմաստու թին կու եղծեն . և զայն միտքն որ իրենց տրվերէ՝ թէ զմտաց աչքերնին բանան , և զպարգևօղն իմաստու թե ճանաչեն և պաշտեն , անոնք իսէ այն այ տուած իւրի հիբ- մէթոյն՝ զկուռքերն գտնել կու ջանան և պաշտել : Վէզա- լիք և դպիրքն ու փարիսեցիքն՝ քի այ իհասն արած առող- ջութէն , և տուած լուսոյն կուրացեալք , զառողջատուն և զլուսաւորիչն ինքեար կանէին :

Իմտի աստալէթ քեանի որդին այ՝ չկամեցաւ որ զի- րեն ռուհանի փաք իմաստու թին նոցա պէյան անէ . զէրէ անոնք բժշկվելու և տեսնելու մտօք չէին ուղեր զբժիշկ- վին և զտեսանելն , նէչէ քի վս հաչելոյ ի վր նր : Ինչպէս որ զգև հանելն՝ ճինի տավէթով կու հաչէին , և ի շաբա- թի օրն արած բժշկութեանն՝ իլէթ կու գնէին : Իմտի ճայիղէր որ կոյր մնային , և մարագիմէֆթ ցաւով մեռ- նէին , քան թէ քրիստոսի արած էյիկոյն՝ կյուկ քեանի տէրեային դէմ գնէին :

II է տախի որ ասացին թէ , ինքն սսեր էր թէ Ոչ է պիտոյ բժիշկ ողջոց՝ այլ հիւանդաց . և թէ Ոչ է կի կոչել զարդարս : Իսեմ քի , այս ևս քէննահի էր . զէրէ քս մե- ղաւորաց հետ սուֆրատաշ կու լինէր : II է չիւնքի բը- ժիշկ էր երկնաւոր և հոգւոր , հոգւով հիւանդաց հետ խօնուշիլ կու լինէր . զէմմ կանէին քի , ինչու սա զմեղա-ւորս խապուլ կանէ , հետերնին հաց կուտէ :

Վս ասաց քի , էյ դպիրք և փարիսեցիք , դուք յաշս մարդկան արդար էք , սաղ և տինձ էք , իմտի ձեզի իլաձ մապիճէ իգթիլա չունի . Ոչ է պիտոյ բժիշկ ողջոց՝ այլ հիւանդաց : II է չիւնքի դուք արդար և սատիք մարդիք էք , ապաշխարու թէ կարօտ չէք . իմ բանս և գործս՝ հետ մեղաւորաց դարձին է , և հետ հիւանդաց առողջացնելոյն : Իսեմ իսէ՝ սալլամ , լուսաւոր և սուրբ մարդիք էք , էհ-

Թաճուլթիւն չունիք իմ քերամէթին վէ ինայէթին . անոր
 համար և զքէլամներս՝ թէ մնիլով կու խօսիմ առ աջի ձեր .
 զերէ դուք ի իմաստ մարդիք եք , այլ է՛հ թաճ չէք ալիմ լի-
 նելու : | Երին իմ աղքատ շայիլթներս՝ խոնարհ մահճուպ
 մարդիք են տերէյի նման . զժուր շնորհացս ՚ի վերուստ ա-
 խըթմիչ կանեմ , որ սվարլմիշ լինին և պտղաբերեն : | Կեցա-
 ղ թէ մնիլներուս միտքն անոնց կու բանամ , որ զերկնից ար-
 քայուլթի սրուերն իմանան , վէ այլոց պէյան անեն :

Քիմ քի օլա ալաք կէօ	Դիւլ :	Ո՛վ որ լինէր խոնարհ հեղ մարդ ,
սինէսմնտէ պիթսէ պիր	Կիւլ :	Ի՞նչուք իւր բացուելի մի վարդ ,
ձէր քիմ սերլն փէստ խալն ձէ :		Որքան ըզգրուին ՚ի կոր առ նէր ,
հայաթասր օլա ալին	ձէ :	այնու հոտով զկանա հաւա քէր :
Մաղլուլին տիր խասմի խիւ տա :		Իսկ հպարտին ոտին աստ ուաժ :
քէրէմիլդ քալուր տայի	մա :	որ ոչ առնու հոտ ինչ շնոր հաց :
Իւշթիւր պօյու հէմն սա նեա :		Ըզ պարանոց ըղտուն առ
խար նիմէթ օլմագ տըր րէ	վա :	միշտ փուշ սառել է ար ժանի :

ԼԵ

(Լ) Է տսեն , ք՞ կեահ զինքն տեսնողներն երանեց , Իսա .
 14 . 17 . վէ կեահ զոչ տեսնողներն և զհաւատացողքն .
 20 . 26 : | Եւմ , ք՞ յայն տեղն ալ զհաւատով տեսնող-
 ներն երանեց . տես որ Թուրոյի առաքելոյն ասաց քի ,
 Այդ զի տեսեր զիս և հաւատացեր : | Կէ մութլու անոր՝
 որ մարմնաւոր աջօք չի տեսած՝ հոգւոյ աջօք տեսանէ զիս
 և հաւատայ :

Հէմ որ ասեմք քի , զքն մարմնով տեսողքն ալ՝ երա-
 նելի կու լինին՝ նէ մանի . զերէ քրիստոսի մարմինն՝ կեցա
 դուռն է ձծուլթե նորա , ոնչ ասաց թէ՝ Ես եմ դուռն .
 ընդիս եթէ որ մացէ՝ կեցցէ և ելցէ և ճարակ գացէ :
 | Կեցա ո՞վ որ մարդեղութեա հաւատովն յիս որ դիմէ , նա
 կու մտանէ և ՚ի տեսութի ձծուլթէս . և ՚ի դուրս կելանէ
 տեսութեամբ մարդ կուլթէս . և իր հոգւոյն ճարակ նիմէթ
 կու գտանէ և երանելի կու լինի :

| Իմտի՝ հաւատոյ աջօք տեսողքն ձծուլթէ և մարդ-
 կուլթէ նը՝ երանելի կու լինին . զերէ առանց հաւատոյ՝
 և շատ մարդիք տեսան և կուրացան , ոնչ դպիրքն և փարի-
 սեցիքն . ինչպէս ասաց ք՞ , Տեսին զիս՝ և ամեցին և զիս և

զհայրն իմ: Հերովդէս կուցանկայր զնա տեսանել. տեսաւ միայն մարմնոյ աչօք, և կուրացաւ հոգւոյ աչօք. զի այսին արար՝ սպիտակ հանդերձ հագցնելով ի նշան կուրութն իւր հոգւոյն. քի ճերմակ լաթ հագոցց, և իրեն հոգւոյն՝ անհաւատութեան սեաւ գգեստ:

Իմա՛ն՝ համեմատեալ զայօք տեսողսն և չի հաւատացողսն ընդ տեսողաց աչօք և հաւատացողաց հոգւով, երանելի կասէ զտեսողսն և զհաւատացողսն. և զոչ տեսողսն աչօք մարմնոյ, և զհաւատացողսն հոգւով՝ հաւասար կերպիւ կը երանէ:

ԼԸ

Ի՞նչ ասեն, քն՝ Ժա. 14. 37. զինքն կոչէ որդի մարդոյ. ըստ այնմ, Որ սերմանէ զբանն՝ և որդի մարդոյ: Իլերմն ընդդիմանայ հօր ոյ վկայութեն՝ որ ի յորդանան ասաց, Դա է որդի իմ սիրելի: Ի՞նչմ քի, այս երկու բանքս՝ զըթ չեն մէկ մէկի. զէրէ զըթն այն է, որ մէկ բանի վրայ և այլ ասվի. ինչպէս հրեշտակին որ ասէաք թէ, հէմ մարդ է հէմ հրեշտակ՝ զըթ կու լինէր. լաքին քն հէմ որդի ոյ էր՝ ո՞նչ որ հայր ձծ վկայեց, հէմ որդի մարդոյ էր՝ ինչպէս որ ինքն ասաց. վասն այնորիկ ասոնք զըթ չեն:

Ինչպէս ձծ աշուհ գիրքն՝ պաղի տեղ զմարդն՝ սատէճէ հոգի կասէ. միսսլ՝ Եօթանասուն հոգի իջին յեգիպտոս. Ելէց. 1. 5: հէմ պաղի տեղ՝ սատէճէ հող և խոտ կը կոչէ. ինչպէս կասէ Եսայի, Ամենայն մարմին խոտ է. Ես. 40. 6: Եւ աբրահամ զինքն հող և մոխիր ասաց. և դաւիթ՝ որդն, և ոչ մարդ: Իսրէն հող և մոխիր՝ և որդն անուանց ներքե՛, կիմանամք և զհոգի ունել նոյ, և հոգի իսմովն կիմանամք և զմարմինս նոցա:

Ի՞նչալիք՝ յօրժամ որ քն զինքն մարդ կասէ, կիմանամք զնա և ձծ. և երբ հայր ձծ զնա որդի կուր կասէ, կիմանամք զնա և որդի մարդոյ: Իսրէն յայն տեղն՝ զիւր ձծ լինիլն պէշան արաւ, որ ասաց՝ Առաքեացք զհրեշտակս իւր: Եւ հրեշտակքն՝ նր կասվին, վն նր ստեղծուած լինելոյն. ինչպէս կասէ դաւիթ, Ո՞րար զհրեշտակս իւր յորդն. սաղ. 103. 4: Եւ յայն պիտի իմացվի և նոյն

գլխոյ 57 համարին բանն որ ասաց քն, Չիք մարգարէ ա-
նարգ՝ եթէ ոչ յիւրում գաւառի և յիւրում տան :

Օէրէ ղինքն մարգարէ ասաց տէյի, հէմն սատէ մար-
գարէ չի պիտի իմանամք, ղէրէ հէմ ամ էր :

Սիսալ ասեմք թէ, թաւանմիշ երկաթն ջերմէ .
իմտի հուրն ալ առաւել ջերմէ որ զերկաթն կը ջերմա-
ցնէ : Սարգարէքն էին հրացեալ երկաթ, ինքն քն՝ էր
հուր ծախիլ ամ . անոր համար և զմարգարէքն ամ կոչ-
եաց, կէոյս հրացեալ երկաթ և կոչմամբ ամացեալ . բոտ
այնմ, իսկ եթէ զնն ամս սուէ՝ սո որս բանն նոյ եղև :
Կէոյս տուող շնորհաց և մարգարէութեան :

Իմտի ինքն՝ էրքեանն մարգարէութե, և առաքողն,
և խօսիլ տուողն, լաբին չիւնքի մարմնով եկաւ և երեւե-
ցաւ, մարգարէ և գլուխ մարգարէից կոչեցաւ . որպէս
և մովսէս ասաց, Սարգարէ յարուցէ ձեզ տէր ամ ձեր
յորդուոց ձերոց :

ԼԹ

Թէ որ ասեն, քն յետ կերակրելոյն զհինգ հաղարսն՝
եւ իլեառն կալ յաղթս . Խա . 14 . 19 : Սերեմ առ ամ
աղօթողն որպէս կարէ ամ լինիլ : Մեմքի, քն զհացն
բաղմացոյց՝ մատեմ որ ամ էր, և յաղթս եկաց՝ մատեմ
որ մարդ էր . ղէրէ ինքն էր որ կաղօթէր, և ինքն էր որ
կու լսէր աղօթից իւրոց . կաղօթէր որպէս զմարդ, և կու
լսէր ինքն որպէս զաստուած :

Ինչպէս ասեմ, թէ հրացեալ մէկ սուր մի՝ հէմ կայրէ
հէմ կու կտրէ . մատեմ որ հուր է՝ կայրէ, վէ չիւնքի սուր
է, կու կտրէ . լաբին ղերկութն ալ ինքն է անողն : Ս. յսպէս
և սուրբն յօհան ոսկեբերանն յաղթս պատարագին կասէ
թէ, Վասն զի դու ես որ մատուցանես, և մատչիս, և ըն-
դունիս, և տաս :

Խ

Թէ ասեն, ոչ որ երբէք ընտրութե մարդկան՝ ամ կա-
ցուցանի : Իսկ քն վկայութե պետրոսի պէյան արար ղիւր
ամ լինիլն . յորժամ հարցաւ թէ զով ասեն լինիլ վն իմ .
որ պետրոս ասաց, դու ես քն որդի նոյ կենդանւոյ : Խա .

61 • 16 • և Իւր • 8 • 29, միայն քն սասաց և ոչ որդի լայ կեն-
դանւոյ • և շո-ի • 6 • 20 • զքնն լայ • Լ'սեմ թէ • պետրոս
ոչ ընտրեաց և իմացոյց զքրիստոս • այլ հօր լայ ինայէ թո-
վըն՝ վկայեաց թէ որդի աստուծոյ է •

Ինչպէս զմէկ զուտ ոսկի մի նայօղ սառաֆն՝ որ կու-
տեսանէ՝ կու ճանաչէ և կասէ քի • լաւ ոսկի է • չէ թէ այն
ոսկւոյն լաւ ասելով • կէօյա ոսկիացոյց զնա • այլ միայն
զոսկի լինիլն վկայեց • լաքին թէ ընտրել • սէշմիշ անել •
այիրտ անել պիլէ ասվի՝ կինէ մանի չէ • Ը երէ և յեսու-
որդի նաւեայ մօտ մահուանն սասաց պէն իսրայէլ միլէ-
թին • թէ Ընտրեցէք այսօր՝ թէ զո՞ պաշտօցէք • յեսու •
24 • 15 • Ը երէ յամէն իրաց մէջ՝ պետրէ լաւագուռին՝
դառաղին թեկէն պատիւն և իբրամն տալ • այլ թծ թմ
լաւագուռից • օդ տակարաց • գեղեցկաց • բարեաց • համես-
տից • և միակաց՝ միակն է • Իմտի պետրէ զայն ընտրել ի
պաշտօն • և նմա միոյնոյ տալ զգերագոյն պատիւ և պաշտօն •

Իսկ քն է լոյս և ճառագայթ՝ այն աղբիւր հօրն լայ •
իմտի նմա ընդ հօր • և հոգւոյն նրջ՝ պետրէ ընտրելագոյն
պատիւ և պաշտօն • Իման յեսուայ որդւոյն նաւեայ ա-
սաց և եղիս մարգարէն առ կռապաշտ տասն ցեղն • Սինջ և
յէրբ կաղայր յերկուս հետս • եթէ տէր է թծ՝ գնացէք
զհետ նր • և եթէ բահաղէ՝ գնացէք զհետ նր • 3 Թ-դ •
18 • 21 • Իբնմն և պետրոս ընտրեաց յայտնութեն հօր
լայ՝ զլաւագոյնն թմ պաշտօնեաց և ասաց • Դու ես քն որդի
լայ կենդանւոյ • Լաւ երբ որ քն խորհրդոյ մարմնոյ և տը-
եանն՝ ոմանք յաշակերտացն շփոթեցան • քն սասաց երկոտա-
սանիցն • Սիթե և զուր կամիք երթալ • Լոյս պետրոս •
Տէր առ ո՞վ երթիցուք • Բանս կենաց յաւիտեանականաց
ուռնիս • յիմնէ • 6 • 96 •

Լաւ թէ մտրկոս՝ միայն քն սասաց • և զուկաս՝ քնն
լայ • չէ թէ պակաս խօսեցան քան զմատթէոս • այլ զնր մու-
ֆասսալ պատմածն բաւական համարեցան և չի կրկնեցին •
Հեմ քն անուան որ օծեալ ասի • այնպէս մախսուս էր քի
որ մինակ զորդին լայ կը ցուցանէր • որ թծութեամբն օ-
ծեցեալ էր • և ոչ այլոց թագաւորաց և քահանայից նման
է

աստէ խառնեցեալ իւղով, և կամ իշահաբութեամբ մինակ
տառաւորած անցեալ:

ԽԱ

Այս ասէն, քո զպետրոս վասն միւրապրութեն երանեց. զերէ պետրոս զնա անձ ասաց, քի հազմի քօջէ եկաւ, և նա երանեց վեմ ասաց. Լուս. 16. 17: Լսեմքի, միւրապրութիւնն այն է՝ որ մէկ մի զմէկ մի գովէ, որ այն գովութե բանն ի վերան չի գտնովի. այլ պետրոս քի աւելի գովութի չի տուաւ, այլ որ ինչ էրն՝ զայն ասաց. և քո չէ՛ թէ զինքն անձ ասաց տէրի երանեց, այլ որ յայտնութեամբն և ինայեթովն հօր նոյն անաչեց:

Լսլութե զանձ խոստովանողն չէ միւրապի, վէ այն խոստովանութեն համար պատուոյ լայեխ է, տես թէ՛ անձ զինչ ասաց բերանովն դաւթի առ սաղմօն, և նկատմամբ նր առ քո. Նա կարգացէ առ իս հայր իմ ես դու. անդունդ փրկութե իմոյ: Ես անդրանիկ արարից զնա, և բարձր քան զամ թագաւորոս երկրի. Խաղ. 88. 27: Լսմի թէ որ այս միւրապրութի չէ, նմանապէս և այն:

ԽԲ

Այս ասէն, քո կեահ զպետրոս երանեց, և վեմ եկեղեցւոյ ասաց, կեահ սատանայ ասաց. որ մէկ մէկի զթէ են: Լսեմքի, ամ անուէն՝ որ կու գրվի մէկ բանի մի վր, զանոր զտթն և զթապիտթն, կամ թէ զմարազն ցոյց կուտայ: Լսլլ պետրոս չիւնքի զքո որդի նոյն ասաց, զանոր զաթն ցոյց տուաւ: Վնալ չիւնքի զիւր եկեղեցին յայս խայտաբարիս և դաւանութե իթիսաթիս վր պիտի շինէր, ասաց քի՛ Դու ես վեմ: Եւքին այն ասացեալ եկեղեցին՝ քի չարչարանօքն սիտիր շինվէր, որ պետրոս չէր կամենար զքրիստոսի չարչարվիլն. զերէ խայեթ կու սիրէր զնա:

Ենոր համար քո ասաց թէ՛ Եթ յետս իմ անոյ: Դու ինձ յայս խուսուսիս վր զթէ երեւեցար. զի ո՞րպէս դու վեմ կարես ինիլ իմ եկեղեցւոյն, թէ որ ես իմ չարչարանօքս զայն եկեղեցին չի կառուցանեմ: Լսմի ժամանակին իխտիզային կեօրէ՛ կեահ վեմ ասաց, կեահ սատանայ. որ է զթէ և հակառակ: Լսպէս մովսէս կեահ

զանոնք արծուոց ձագուռ նմանեցոյց, և այ՛ որդի անդրա-
նիկ կոչեց, լաբին որ տեսաւ թէ յետ մահուանն՝ անոնք
ի կռապաշտութիւն պիտի դառնային, յայ՛ աստաւմբ՝
թէքմէ՛ զարնօղ՝ դիւաց զոհօղ՝ սօգոմայեցի և գոմորացի
կոչեց. տէս օրին. 32. 15. մինչև 42 համարն:

ԽԳ

Թէ ասէն, մատթէոս, 17. և մարկոս. 6. 36. յետ վեց
աւուր կասէն զայլակերպութիւն քի. և զուկաս. 9. 28.
յետ ութն աւուր. իմա զըթ խօսեցան, լ'սեմ քի, մատ-
թէոս և մարկոս յետ վեց աւուր կասէն, մինակ զմիջին օ-
րերն հիսապելով. այլ զուկաս՝ զառաջին օրն՝ յորում ըզ-
պետրոս երանեաց, և զվերջին օրն՝ յորում այլակերպեցաւ
հիսապ անելով՝ յետ ութն աւուր կասէ:

Արին մէկ նազեք մեկնութի մի ևս կայ յայս բա-
նիս վր. զերէ շիւնքի աւետարանիչքն զմէկ մէկի պակաս
թողածն լնցուցեր են, (մատթէոս. 17. 9. և մարկոս.
9. 8.) զքի կենալն ի լեւոն թափօր՝ մէկ օրն չեն պատ-
մէր. այլ ասէր են թէ՛ Իբրև իջանէին ի լեւոնէ անտի:
Իսկ զուկաս. 9. 37. կասէ քի՛ Եւեղև ի վաղիւն մինչ ի-
ջանէին ի լեւոնէ անտի: Տէս որ զելանելն ի լեւոն, և
զիջանելն՝ այլ և այլ օր կասէ, որով կու լննայ ութն օրն:
Իսկ մէկու աւետարանիչքն՝ միայն զպայծառակերպելոյ
հրաշքն են գրէր. և ի լեւոն զայն գիշերվան կենալն պօշ
են թողէր. անոր համար վեցական օր ասէր են:

ԽԴ

Թէ ասէն, քն՝ Լափ. 17. 10, ասաց վասն եղիայի՝ թէ
պարտ է գալ. և յետոյ ասաց, թէ եղիայ եկեալ իսկ է:
Լ'սեմ թէ՛ զառաջինն ասաց պինեֆս եղիայի համար, և
զերկրորդն վն նմանական եղիայի քբյն յօհաննու մկրտչի:
Այ և մատթէոս ասաց յետոյ, թէ՛ Յայնժամ ի միտ առին
աշակերտքն, թէ վասն յօհաննու մկրտչի ասաց, Տէս և ի
բսան և վեց գլուխն:

ԽԵ

Թէ ասէն, քն՝ ասաց՝ թէ ով որ ունենայ հարտալի չափ
հաւատ, զլեւոնէրն տէ վերմիշ անէ, Լափ. 17. 19. և մար-

կոսի վերջն, նշան տրվէր իւր հաւատացողացն, թէ ձեռքերնին օձ բռնեն՝ զտրտը չանէ. և ի լեզուս խօսին. և ի վերայ հիւանդաց ձեռք դնեն և բժշկեն. և այս նշաններս այժմ չկայ: Իմտի դուք քրիստոնեայքդ չէք կատարեալ քրիստոնեայ:

Եւսմքի՝ քի ասածն հէր տեմ չէր. այլ մինչև ի ծաւսիլն հաւատոյ և աւետարանին. որ ասածներն պէրխայտէ շեւպհէսիղ թէքիլ եղան. զերէ պէճիտ էին ի վկայութի հաւատոյ: Ինչպէս մօսէս և ահարօն շատ միւլճիւղաթ արին ի միտոր, զերէ իխտիպալու էր. ապա որ ժամանակն թէպտիլ եղաւ, այն միւլճիւղաթներուն ալ հաճաթ չի մնաց: Ինչպէս որ տրն մարգարէից որ եկաւ, այլ մարգարէութին խափանեցաւ. այսպէս և ի ծաւալիլ աւետարանին, հրաշից հաճաթ չի մնաց:

Ինչպէս շատ ազիղ ծառայք նոյ՝ պաղի պաղի ժամանակներ տրարին զայն միւլճիւղաթներն: Աստաններն պէնտ արին, ինչպէս նքն աբբայ մարկոս: Թտերներն սպանին, ինչպէս նքն թէոթորոս և գէորգէոս: Ի լեզուս խօսեցան, ինչպէս նքն եփրեմ ի սարկաւադ լինիլն: Աս ի ձեռս բարձին, ինչպէս նք սուտքեալն պօղոս: Սահաջու դեղ արբին և չի մնասեցան, ինչպէս նքն յօհաննէս աւետարանիչն ի հռօմ: Ալբրինս ի տեղաց փոխեցին, ինչպէս նքն մարկոս հռօմայեցին՝ ի լեռուն թարմակիայ: Եւ նքն գրիգոր սքանչելագործն փոխեաց զլեռուն ի տեղէն, որ շինման տաճարին քեաւքութի կանէր: Եւ նքն իլարիոն՝ յերկիրն թաթարաց՝ մինչ ծովն լեռան պէս դիզացեալ կու գայր ի վր եփիտօրայ քաղաքին, ընդդէմ լեռնացեալ տալլայիցն ի վերայ աւաղոյն խաչ կանգնեաց՝ որ լեռնացեալ ալբն յետ դարձան. զայս արուս սուրբն իլարիոն, զերէ բռնաւորն թաթարաց՝ մէզախ կանէր ըգխոստումն քրիստոսի: Այս ալ պէտք է իմանալ, որ հաւան երկու կերպիւ կասվի:

Ի վկայութի հաւատն է որ արդարացողիչ կասվի. զի առանց հաւատոյ՝ միւլճիւղն չէ հաճոյանալ նոյ. վն այս հաւատոյս ասացքն՝ Որ հաւատայ և մկրտի՝ կեցցէ. և որ ոչ

հաւատայ՝ դատապարտեսցի։ Ի բինձի՝ հաւատն է , որ
կասվի հաւատ սքանչելեաց . ինչպէս ասաց Թոմն՝ Եթէ ու-
նիցիք հաւատս քան զհատն մանանխոյ , ասիցէք ցլերինս՝
փոխիր և անկիր ՚ի ծով և զիցի։

Ի աջինն է պէճիտ և իխտիզայու . և ով որ չուենայ՝
կու դատապարտի։ Ի բինձին՝ ով որ ուենայ առանց զա-
ռաջինն ուենալոյ , նա ևս կու դատապարտի։ Ինչպէս յա-
ւուր դատաստանին շառք ասելոց են քի՝ ՏՐ ոչ յանուան
քո մարգարէացաք , և դեռ հանար , և զօրութիս բաղումս
արարաք։ Ի արին լսելոց են քի՝ Ոչ գիտեմ զձեզ։

ԽԶ

Թէ ասեն , մէսիայն պիտի դայր ՚ի հարկապահանջութե
աղատել զազգն իւր . այլ քն մէսիայն ձեր՝ չէ թէ աղատ-
եսց , այլ և ինքն զերկդրամեան հարկին՝ տուաւ ՚ի կա-
փառնառւմ . Ժողովեա . 17 . 23։

Ի սեմ քի , բարի և ձէօմէրտ թագաւորին և տէլլեթ-
լուին վաճիպէ որ պարաք չուենայ , և զայլոց պարտքն
է տա անէ։ Ինչպէս որ երեմիայ և յօհաննէս մկրտիչ՝
թլփատուութան էջթամ չէին . զէրէ յարգանտէ սրբրված
էին . լաբին կինէ վասն նոյ հրամանին կատարմանն թըլ-
փատեցան։ Իւրաքրահամ հայրն հաւատոյ՝ նախքան ըզ-
թլփատիլն արդարացաւ . վէ լաբին կինէ թլփատեցաւ։
Ի յսպէս և քն աղատ էր և որդի թագաւորի , թէ նոյ հօր
և թէ դաւթի , լաբին զիւրեն դրած օրէնքն կատարելոյ
համար՝ ետ զերկդրամեանն։

Ի յոր ասեն թէ , պէտք էր ՚ի հարկապահանջութե
զիսրայէլ աղատել , և ինքն հարկ տուաւ։ Ի սեմ քի , քն
ոչ եկաւ վն մարմնաւոր աղատութե , այլ վն հոգեւոր աղա-
տութե . զէրէ ստտանայ զիրեն պատկերն եեսիր էր արեր
և քեօլէ լիպէս խուլանմի՝ կու լինէր . եկաւ այն որ պատ-
կերին ասլն էր՝ եղատ անել ՚ի հոգեւոր գերութե . հեմ
սաղոմօն վէ եղէկիա թագաւորքն՝ քի թագաւորուէ քիս-
վէթն էին , լաբին սաղոմօն բիրամայ արքային տիւրոսի
հարկ տուաւ վն չամ տախտակաց , քսան քաղաք . 3 Բադ .
9 . 11։ Եղէկիա ետ հարկս սենեքերիմայ՝ երեք հարիւր

տաղանդ արծաթե և երեսուն տաղանդ ոսկի • 4 ըստ 18 • 14 • Հեմ հերովդեա որ զտաճարն թէմէլոնն շինեց , և դուք հրէայքդ կարծեցիք թէ նա է մէսիայն , հարկ ևս հռովմայեցւոց • և ոչ որ ասաց 'ի ձենջ թէ դու ոչ ես մէսիայն • զի մէսիայն հարկ չի պիտի տայ և դու կուտաս :

Ապրին՝ մէսիայն բոլոր աշխարհի երկնի և երկրի տրէր , ինչ ինտիպա հարկ տալ • կէոյա 'ի ծովէն թաս մի ջուր առնուլ և թէքրար 'ի ծովն լեցնել • իբր թէ զիրենն իրեն տալ • այլ նմա պարտ էր տալ զիւր բարին այլոց որ կարօտք էին • զէրէ կասէ դաւիթ վս նր , թէ Սիոնաց և ետ աղբատաց • արդարութի նր մնայ յաւիտեանս յաւիտենից :
Եւ զաղբատութիւն ըստ մարմնոյ այս հարուստ թագաւորիս , և զաբարիսա նեպին պէյան արար , որ յէջ և յաւանակ նստելոց ասաց , և ոչ 'ի քէօհլան ձիանս :

Ապրին թէ հարցանես , թէ սատերն ինչ էր որ 'ի ձկան բերանոյն առաւ պետրոս առաքեալն • ոմանք ասեն քի՛ սիմէօն ծերունւոյն ոսկի խալէմն էր : Ապրին ոսկի խալէմ չի լինիր , հեմ խալէմին սատեր չի ասվիր : Հեմ սիմէօն ծերունին հոգւով սքով լնք էր • 'ի վերայ կուստկան ծննդեանն քրիստոսի ինչպէս շեւպհէ կերթայր , և տհա կոյս յղասցին ինչպէս կու եղծէր :

Իմտի ասելի է քի՛ այն սատերն սիւպիւքէ չըպուխ արծաթ էր երկու սիկղ , չորս տրամ • որ նոր ստեղծեց քս 'ի բերան ձկանն • զէրէ արծաթէ եէմ և խայծ չի լինիր , և ձուկն զարծաթն չի կարէր ուտել : Իմտի՛ որ զայն արծաթն ստեղծեց և եղ 'ի բերանն ձկան , առաջին վոլթայի պետրոս առաքելոյն բրաստ բերաւ :

ԽԵ

Թէ ասեն , աճ միայն կարէ թողուլ զմեղս՝ զի է ամենա-կարօղ • ինչպէս կասէ եսայեայ մարգարէի բերսնովն , թէ Ես եմ որ ջնջեմ զանօրէնութիւնքդ վս իմ • և զմեղս քո ոչ ևս յիշեցից : Եւ քս՝ մատթէոսի • 18 • 18 • ասաց առաքելոցն թէ՛ Չոր կապիցէք յերկրի , եղիցի կապեալ յերկինս • և զոր արձակիցէք յերկրի , եղիցի արձակեալ յերկինս : Իմտի քրիստոս զայ հիւքմն ետ ստեղծուածոց :

Բսեմքի՝ այս պօշ զըռոյց է՝ զէրէ և անձ ասաց մովսէսի մարդարեան, թէ Ահա ետու զքեզ անձ փարաւօնի։ Կէօյա իմ փոխան՝ վէքիլ և մուսալլաթ թային արի զքեզ ՚ի վր նր՝ էլէյ․ 7․1։ Սէկեր մովսէս անձ եղև։ ԲԱ որպ որ մովսէս իբրնձի անձ, և նոյ պատժողութե թարափէն մուսալլաթ եղև ՚ի վր փարաւօնի․ քեզալիք և քս՝ զառաքեալքն արձակման և կապման վէքիլ արար․ որ ինչպէս զամէն միւճիւղաթ քի անուամբն կանէին, այսպէս և զմեզս կու թողէին անուամբն նոյ երրորդութե և հաւատովն քի։ Բայսպէս անձ ասաց վասն նաբուգոդոնոսորայ, թէ Բաժակ ոսկի է ՚ի ձեռին իմում․ ում կամիմարբուցանեմ զնա․ Երէկայ․ 51․7։

Տես որ անձ շատ խաղէպի և խուվկէթի հարեքէթներն՝ այլոց ձեռքն կանէ, և ինքն կապի արօղն․ այսպէս և զմեզքն կու թողու միջնորդութե այլոց, և ինքն է թողողն։ Իսկ առաքեալքն և քահանայապետք, իւրեք և քահանայք, իբրև նոյ խզմէթքեարք՝ կու թողուն և կարգելուն․ վն՝ նոյ գործոյն վէքիլ և արօղք կապին։ Բայսպէս ամ մարդարեքն ամ լուսաւորեալք յնոյ՝ միջնորդութե հրէշտակացն՝ անձ էր լուսաւորող նոցա․ թէպէտ առնէր միջնորդութե հրէշտակաց։

ԽԼ

Թե ասեն, Իսկ․ 18․19․ քս ասաց թէ՝ Եթէ երկու ՚ի ձենջ միաբանեսցին յերկրի վն ամ իրաց, զինչ և խընդրեսցեն՝ եղիցի նոյ ՚ի հօրէ խմէ որ յերկինս է։ Սէ լաքին կու տեսանեմք որ շատ մարդիք կու միաբանիք յերկեսցին, և չէք առնէր զխնդրելին ձեր։

Բսեմ թէ, խնդրած բանն՝ նոյ փառացն վայելուչ, և խնդրողին ֆայտսուլու պիտիը լինի։ Եթին ոչ որ գիտէ կերէկի կիպի չիւպհէսիզ՝ զնոյ հաճելին, և զիրեն շահաւէտն․ անոր համար պաղի հեղ ըիճայն և խնդիրքն իճրա չի լինիր։ Բայսպէս մովսէս խնդրեց տեսանել զերեսն նոյ, և զԵտոյան ցոյց ետ անձ․ էլէյ․ 34․20։ Բարահամ խընդրեց պաղըշումիշ անել սօգոմայեցուց՝ և չէղև․ Ժնն․ 18։ Տես և երեմիայի 15․ որ անձ ոչ լուսաւ աղաչանացն նր։

այլ տասց' Եթէ կայցե մովսէս և սամուէլ առաջի երեսաց իմոց, ոչ եղիցի անձն իմ ընդ նս: Տէս և եզեկիէլի. 14. 14.

Եւստի թէ պակասութի եղև մովսէսի և սամուէլի, նոցի, յօբայ և դանիէլի ըրծայի մախպուռ չի լինին, եղիցի և մերն նց նման. և թէ որ չէ՝ և մեղ պակասութի ոչ է որ ամէն խնդիրք մեր ընդունելի չի լինի: Եւստի կինէ մեք կու հաւատամք, թէ շատ խնդիրք մեր՝ ընդունելիք կու լինին առաջի նոյ, յորժամ որ սրթիս պիւթիւն որ աղաչեմք: Եւստի՝ քի ասածն վն մեղաց թողութե է. և մեք կու հաւատամք՝ որ յորժամ խոստովանահայրն և խոստովանաորդին որ կու միաբանին վն մեղաց թողութե յաւնուն քի, հայրն ան չիւզէսիղ կուտայ զայն խնդիրքն և հոգւովն սբլ կու բաւէ յանունն քի: Եւստի մեղաց թողութիւնս՝ է ամ խնդիրք և ամ փափաքանաց կատարումն. իսկ այլ խնդիրք՝ կամ նոյ հաճելի չեն, և կամ մեղի օգտակար չեն. և վն այնորիկ թէ ան որ տայ, կու բարկանայ, և թէ որ չի տայ՝ կողորմի. զէրէ չօձուխին և հարբած մարդոյն ձեռքն կրակ և սուր տալ է:

Եւստի ձեզ ով հրէսայք՝ պարզին տուաւ. և տահի ի բերաննիդ իբէն, բարկացաւ: Խնդրեցիք թագաւոր, տուաւ զտուաւդ. յարին ի տալն՝ բարկացաւ: Դաւիթ խնդրեց ադամայ սփաթովն մէկ որդի մի, տուաւ նմա բարկանալով զաբիսողով. յարին որքան պէրզահ բերաւ այն որդին ի գլուխն դաւթի, պէլի է:

Խթ.

Թէ տսեն, մովսէս հրամայեաց տալ թուղթ մեկնելոյ և արձակելոյ. և քն որ ասաց՝ Ոչ եկի լուծանել զօրէնս, արդիւլեւով զինութողութիւնն՝ լուծեց զօրէնքն մովսէսի. Եսայի. 19. 6.

Եւստի քի բրիստոս լուծեց զօրէնքն մովսէսի, և հաստատեց զօրէնքն նոյ: Օէրէ ան՝ աղամայ և ևայի համար ասաց քի՝ Եղիցին երկուքն ի մարմին մի: Եւստի տոս ասաց՝ Արդ զոր ան զուգեաց, մարդ մի՝ մեկնեացէ: Օէրէ ի մէջ առն և կնոջ՝ այնքան միաբանութիւն վէ ինթիֆախ կայ, որ մարդ զբնական հայրն և մայրն կարէ

Թողուլ, և ոչ կարէ Թողուլ զկինն

Վանդի առաց արամ վասն ևայի, Եւթմ սա ոսկր յոսկերաց իմոց, և մարմին ՚ի մարմնոյ իմմէ, սա կոչեսցի կին, զի յառնէ իւրմէ առաւ: Եւ ձեռն առաց՝ վն այսորիկ Թողցէ պր զհայր և զմայր, և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ, և եղիցին երկոքին ՚ի մարմին մի: Եւրեմն կինն՝ որպէս զոսկերս և որպէս զմարմին է առն իւրոյ:

Եւ մարդ՝ զիւր մարմին և զոսկերան ոչ կարէ բաժանել ՚ի միմեանց, նմանապէս և ոչ կարէ արձակել զբաղաբական մարմին իւր, ք զկինն, ապա Թէ ոչ՝ ընդդիմանայ նոյ և կու լինի մարդասպան: Վարձեալ քն զմիաւորեալ հոգին և մարմինն՝ յաւիտեանս յաւիտենից, անմեկնելի ունի և ոչ կարէ բաժանել զինքենէ, և պողոս առաքեալն՝ զքի միաւորութիւն օրինակ կուտայ միաւորութե առն և կնոջ ասելով Թէ՝ Խորհուրդս այս մեծ է, բայց ես ասեմ ՚ի քն և յեկեղեցի: Օհ քն՝ ինչպէս որ զմարդկայինս բնութի յիւր անձն հարսնացոյց միաւորելով, այսպէս ընդ եկեղեցւոյ միաւորեցաւ և ասաց, Ես ընդ ձեզ եմ զամենայն աւուրս մինչև ՚ի կատարած աշխարհի:

Վարձեալ՝ այս բաժանումս և այլըմիշ անելա զըթ է և բնութեան, զի Թէ բաժանումն՝ օրինաւոր եղած լինէր, ընդէր ձեռն գերկուքն մէկ կանէր, հէմ ձեռն կարէ զմարդոց շինածն քակել, և նահախ չի ասվիր, լաքին Թէ որ զայլ շինածն քակէ, ձեռամարտ և նոյ զըթ կասվի, այլ ձեռնադիրգա՝ զայլուն և զկինն մէկ արտաւ, և քն ասաց, Ձոր ձեռն զուգեաց՝ մարդ մի՛ մեկնեսցէ: Իմաի ոչ մովսէս, և ոչ այլ ոք կարէ քակել զաստուծոյ շինածն:

Լաքին՝ կարէր քակել զմովսէսի եանդլիշ շինածն, զէրէ մովսէս վն խստասրտութե հրէից հրամայեաց արձակել զկանայս՝ որ սպանութի չի գործէին: Տես որ քն չասաց Թէ, Եւ վն խստասրտութե ձերոյ՝ հրամայեաց արձակել ձեզ զկանայս ձեր, այլ Թէ մովսէս: Վմանապէս և հրէոյր չասացին Թէ, Եւ ընդէր հրամայեաց արձակել զկանայս, այլ Թէ՝ մովսէս:

Իմաի մովսէս որ սատէ մարդ էր, քն կարաց զանոր

չինսածն քակել, և զօրէնքն նոյ՝ յիւր առաջին թարիխն բերել, զերէն ձած՝ մէկ մարդ և մէկ կին ստեղծեց և միաւորեց. մարդկային չար ցանկութիւն՝ զկանայքն բազմացոյց, և խոտաւորուին հրեից՝ զարձակելն ՚ի մովսիսէ հնարեաց, Վէն նոր օրէնսդիրն եկաւ՝ զաւերեալ և խախտեալ օրէնքն նոյ՝ յիւրեն առաջին մէրբեզն հասցոյց. մէկ մարդոյ մէկ կին, և զայն սասաց անբաժանելի:

Եւ թէ վն կնոյ ամուսնութիւն անբաժանելի է, վերոգրեալ սէպէպներն թէպէտ բաւականք են, լարին ժողովելի է որ մէվճուտ գտնովին: Եւ յիստիս՝ զի ձած կայրեց, և մարդ չկարէ քակել, Արկորդ՝ զի յամուսնութեան լինի միաւորութիւն. այլ թէ որ քակելի լինէր, պէտք չէր միաւորել: Արորդ՝ զի մարդ կարէ թողուլ զհայրն և զմայրն, և ոչ կարէ թողուլ զկինն. ըստ այնմ, թողցէ այր զհայր և զմայր, և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ: Չորրորդ՝ զի կինն է ոսկր և մարմին առն. այլ ոչ ոք զօսկրն և զմարմին իւր կարէ ՚ի բաց ձգել, նմանապէս և ոչ բաժանիլ ՚ի կնոջէն: Հինգերորդ՝ զի պատկն է ՚ի խորհուրդ միաւորութեն քի և եկեղեցւոյ. այլ քն ՚ի մարմնոյն իւրմէ և յեկեղեցւոյ անբաժանելի է: Իմաս և պատկն նմանապէս անքակելի պիտի լինայ մինչև ՚ի մահ. զի մահն մարդոյ՝ իւր յաւիտեանականին եղուն է: Եւ եցերորդ՝ պէտք էր անբաժանելի մնալ պատկն, որ մեծագոյն սէր լինէր ՚ի մէջ կողակցաց: Եւ թէ երրորդ՝ զի զգաւակս իւրեանց հայրն և մայրն խօլայնա մեծցընէին: Եւ թէ երրորդ՝ զի ՚ի վն զաւակաց իբրև ՚ի վերայ հասարակ բարեաց խնամք տանէին:

Եւ սքին թէ առն, և վն պոռնկութե կնոջ կամ երկանն, կարեն մէկ զմէկ թողուլ. զի քն սասաց, Եւ թէ ոք թողցէ զկին իւր, և ոչ վն բանի պոռնկութեան, և առնիցէ այլ շնայ. և որ զարձակեալն տանու՝ շնայ:

Եւ եւմ քի, և եւթն սէպէպ կայ՝ որ մարդ զչնացեալ կինն չի կարէր թողուլ: Եւ վկայ թէ որ ինքն ալ նր նման շնացեր է: Եւ քինձին՝ թէ որ ինքն եղև պատճառ շոնութե նր. Եւ չիւնձին՝ թէ որ յետ գիտնալուն զչնութե կնոյն, թէքրարէն ՚ի հետն միաւորեցաւ: Տեօրտիւնձին՝

Թէ երբին ախէր վիւայեթ գնաց, և կինն գիտցաւ թէ մե-
ռեր է և ամուսնացաւ. յորժամ որ սաղ յետ դառնայ՝
առ իւր այրն պիտի դառնայ. և կամ թէ՝ այրն լսեց թէ
կինն իւր մեռեր է և այլ կին առաւ. թէ որ կնոջն ողջ
լինիլն իմանայ, զյետի առածն պիտի թաղէ: Վէշինճին՝
թէ որ կինն էանդիշ զաննով սխալեալ՝ ուրիշ մարդոյ հետ
անկեր՝ գիտնալով թէ իւր այրն է: Վէշինճին՝ թէ զո-
ռով մէկ ուրիշ մարդ մի ՚ի գլխու հաներ է: Վէտինճին՝
թէ յանհաւատութեմ ժամանակն շարթ արին երկուքին
մէկն՝ առնուլ զիրեար և հաւատաւ. երբ խափին դեմ կե-
ցաւ մէկն և չի հաւատաց, կտրէ մէկաւն թողուլ զոչ հա-
ւատացօղն, և պատժել է: Իլլա քի այր մարդն: Վ. յլ սե-
քի զինճի սեպեպն է բարոյական. զէրէ հիշ մէկ մարդ մի
զխացալ աչքն չի հաներ, այլ կու ջանայ բժշկել. և ոչ ոք
զբորոտ ձեռքն կու կտրէ, այլ կու ջանայ սաղաթմիշ ա-
նել. և ոչ ոք զցաւած գլուխն պիտի կտրէ, այլ զցաւն
տէֆ անէ: Վէշալիք ոչ ոք պարտի զշնացեալ կինն ար-
ձակել, այլ բժշկել:

Օ կրէ թէ որ ինքն շնացած լինէր, չէր կամէր որ
կինն յիրմէնէ բաժանուէր. այսպէս և ոչ ինքն պիտի
բաժնըվի ՚ի շնացեալ կնոջն, եթէ ոչ անկողնով մինակ,
այլ ոչ զայլ կին առնելով. այլ համբերելով, կամ մինչև ՚ի
մեռանիլն, և կամ մինչև ՚ի հաշտիլն: Վ. որին թէ այրն և
թէ կինն՝ որն որ խապահաթի տէր լինի, այլ այնուհետև
զպարտքն չի կարէր ուզել ՚ի սուչսուղն. զէրէ զիրեն
հախն կորոյս. այլ սուչսուղն՝ երբ և կամենայ կու
խնդրէ և կառնու:

Տօգուզունճի սեպեպն է, զի թէ վն շնութեմ հրա-
ման լինէր արձակելոյ այր զկին՝ կամ կին զայր, շատ և ան-
թիւ իֆթիրա և բիւհթան կու ծնէր յաշխարհի՝ ՚ի մէջ
առն և կնոյ. զի զշնութեմ սեպեպ կու բռնէին և մէկ զմէկ
կու զրպարտէին ՚ի պէսուչ տեղն վասն ատելութեմ և կամ
վասն չար ցանկութեմ իւրեանց և աչք ձգելոյն առ այլս:
Վ. յսպէս չինիմաշինգիք տեսան որ կանայք զարս կու դե-
ղեն, իրենք ալ օրենք դրին ալէսէվիյէ. թէ որոյ այրն որ

մեռնի , կինն մինչև ՚ի մահն իւր՝ այլ չամուսնանայ , և այս սէպէտովս դադարեցան կանայք նոցա յայրասպանութենէ . զէրէ ալ ումուտ չկայր :

Հասըլի քէլամ՝ ինչ սէպէտով լինի թող լինի , մութ լախ քրիստոնէին արծակել զկին և առնուլ զայլ՝ ոչ գոյ հրաման , թէ վն պոռնկուե՛ , և թէ վն այլ ինչ պատճառի : Իսկ թէ երկուց մէկն զհաւատն ուրացեալ իցէ , և կամ առածն խաբկանօք խիստ մօտ աղքատկան եղած լինի՝ արգիլեալ ՚ի կանոնաց . որպէս թէ որ զեղբօր աղջիկն , կամ զհօրաքոյր , և զմօրաքոյր , և կամ հօր քրոջ և կամ մօր քրոջ զաղջիկն առեալ իցէ , քակելի է : Կամ երկուց մէկն նախ քան զամուսնանալն՝ ամուլ իցեն , կամ այրն հատրմէ և կամ աղջիկն փէք ստխատ՝ որ չկարենայ զպարտքն հատուցանել . այսպէս սպանօղն կնոյ՝ մշտնջենապէս զրկի յամուսնութենէ ընդ այլոյ :

Իմանապէս կախարդներն և դիւատկան սիհիրպաղնէրն՝ մշտնջենապէս խելառներն՝ չեն կարէր ամուսնանալ : Կամ թէ երկուքն ՚ի միասին կուսուածիւն ուխտեցին չի խառնուած իբէն , կամ թէ մէկն միւսոյն կամօքն ուխտէ վն նոյ կուսուի՝ չի մերձեցած իբէն , միւսն կարէ ամուսնանալ . այլ կուսուածի խօստացօղն չի կարէր . զի ուխտի հաւատացն՝ անարգօղ և պոռնիկ կու լինի :

Իսկ վն շնութեն՝ միայն անկողնով առ ժամանակ մի բաժանելիք են և ոչ զայլ առնելով : Օէրէ և ինքն անթէպէտ ՚ի մեղաւորէն կու գարչի , լաքին ղխնամքն չի կրտէր ՚ի մեղաւորէն . զէրէ կասէ Եսայեայ , 43 . 24 , Ի մեղս քո և յանօրէնութիս քո վերակացու եղէ քեզ : Իմանապէս՝ չիւնքի խնամօղ և տիրօղ կնոջն՝ այրն է , ըստ այնմ՝ Առ այր քո դարձ քո՝ և նա տիրեսցէ քեզ : Իմօր ոչ պարտի արծակել ղխնամելին , այլ անկողնով միայն բաժանիլ առ ժամանակ մի՝ մինչև ՚ի հաշտիլն և կամ ՚ի մեռանիլն :

Օէրէ պոռնկելով առն և կնոյ՝ որն և իցէ , պսակն ոչ լուծանի . ոնք և մեղանչելով որ՝ զքրիստոնէական կնիքն զմկրտութեան և դրոշմին , անօր և բառնայ ՚ի մեղանչողէն : Իմանապէս շնութիւն և պոռնկութիւն ոչ բառնան զկտպ

պատկին , այլ բաժանեն միայն առ ժամանակ մի՝ և այն անկողնով մինչև 'ի հաշտին :

Եւսեւ եթէ քն վն շնուեալ արձակել հրաման տուեալ էր և զայլ առնելոյ , ոչ ասէին աշտկերտքն՝ եթէ այդպէս վասնդ իցէ ընդ այր և ընդ կին , լաւ է չամուսնանալ :

Այլ մեծ վտանգն յամուսնութե , վէ չէթինձէ մաս- լահաթ այն է , որ մարդ զշնացեալ կինն և կամ կինն զշնաց- եալ այրն խապուէ անէ վասն նոյ հրամանին և համբերէ :

Եւ

Թէ տսեն հրէայք , մէկ մի քի որ ասաց վարդապետ բա- րի՝ քն զայս խօսքս խապուէ չարաւ . այլ ասաց քի՝ Զիք որ բարի՝ բայց մի նա՝ Եւսեւ . 18 . 19 : Իմտի ինքն ոչ էր նա՝ որ զբարի անուան խապուէ չարաւ :

Եւսեւ քի , զշտակ գրածն՝ Ծուռ իմացայք ով հր- րէայք . զէրէ քն չասաց քի , եւ ոչ եմբարի . այլ թէ՝ եթէ ինձ բարի կասես , պարտիս և նա՝ ասել : Ինչպէս մէկ մարդ մի ղթագաւորն տեսնէ , և նր տէվէթլու ասէ , թագաւ- ւորն դառնայ և ասէ քի , տէվէթլու անուան՝ միայն թա- գաւորին կու վայելէ . իմտի տէվէթլու ասելուդ իսէ , թագաւոր պէտք է իր ասել ինձ որ տէվէթլուն ալ 'ի մէջն է :

Իմտի և քն՝ չէ թէ զբարի անուան խապուէ չարաւ . այլ զայն անուան՝ նոյ մինակ վայելուչ ասաց , զէրէ բնութ բարի՝ միայն նա է : Եւ կամէր ասել , թէ բարի ասելոյդ մէմնուն եմ , լսքին պարտիս գիտնալ՝ թէ բարի անուան նոյ մինակ մահսուէ . իմտի վն էր ասես զիս բարի՝ առանց նա՝ ասելոյ . որ եթէ բարի ասես , հաւատաւ և զիս գով նա :

Եւսեւ մէկ մի կրակին ասէր քի , էյ կարի քիք ջերմ . և կրակն ասէր թէ , քիք ջերմն ոչ այլ ինչ է , եթէ ոչ հուր . իմտի և հուր պիտիւր ասէիր զիս . և կամ արեւուն ասէր որ , թէ ով դու գերապայծառ լուսաւոր . և նա ասէր , թէ գերապայծառ լուսաւորն՝ արեգակն է . իմտի արեգակն պիտիւր ասէիր զիս , որ միայն գերապայծառ լուսաւոր եմ :

Եւսեւ թէ քն զայս բարի անուան յիւր վերայ ասաց՝ պէլլէ . զի քն գաւառապետ ևս կասվի . և յորժամ զմի- շակոց վարձն տուաւ , և առաջնոց մէկն արունջաց վն մէկ

դաճեկանին, ասաց նոյն գաւառապետն քի՛րնկեր չի ղըր-
կեմ զքեզ, և այլն. այլ եթէ ակն քո չար է՝ զի ես առատ
եմ: Ըյս առատ բառս ոչ այլ ինչ կու նշանակէ, եթէ
ոչ բարի. զի բարեոյն է առատօրէն և ճեմէրտաբար պար-
գեւել զիւր բարին. ուր որ արեն ճեմէրտե՛լի տալն զլոյս
իւր. և վն այնորիկ բարեոյն՝ քն նոյ պատկեր կապի: Եւ
առ լաթինս՝ փոխանակ առատ բառին, գրեալ է բարի.
կէոյս եթէ ակն քո չար է, զի ես բարի եմ: Իս. 20. 15.
Ըյսպէս և որ առ մեզ, 304. 10. 11, գրեալ է՝ Ես եմ հո-
վան քաջ, առ լաթինսն գրեալ է՝ փասթօր պօնուս, քն հո-
վաւ բարի: Եւ յերգս շարականին ասի վասն քի, չովիւ
բարի՝ խնդրեա զիս զմոլորեալս: Եւ յերգս պահոց ասի,
Որ մոլորեցայ ՚ի հօտէ քումմէ հովիւ բարի:

ԾԱ

Թէ տսեն, պատանի մեծատուէն որ էհարց քի, զինչ
բարի գործեցից և այլն. քն յաւել ՚ի վր պատուիրանի սի-
րելոյն զհայր և զմայր և ասաց, և զրնկեր քո իբրև զանձն
քո. որ ոչ գոյր ՚ի մէջ պատուիրանին:

Ըյսմ թէ, թէպէտ ՚ի մէջ տասն պատուիրանաց ոչ
գոյր, լաթին կայր յօրէնսն մովսէսի. Է. 16. 18. ուրա-
նօր ասի, Եւ մի՛ խնդրեսցէ վրէժ ձեռն քո: Եւ ընդ
որդւոց ժողովորդեան քո՝ ոխս մի՛ ունիցիս. և սիրեսցես
զընկեր քո իբրև զանձն քո. զի ես եմ տէր:

ԾԲ

Թէ տսեն, քն՝ Իս. 20. 23. ասաց որդւոցն որոտման,
Թէ նստուցանել յաջմէ իմմէ և յահեկէ ոչ է իմ տալ,
այլ որոց տուեալ է ՚ի հօրէ իմմէ: Ուրեմն չհարեր աւա ըզ-
պարգեն. որ ՚ի յրմպումն բաժակին չարչարանաց հրաւիրէր:

Ըյսմ քի, քն զամ ինչ զոր և կու գործէր, ինքն էր
գործօղն. լաթին զհայրն ան պատուելոյ համար՝ առ նա
կու վերաբերէր. իբրև առ աղբիւրն ամ կարողութեան,
յորմէ և ինքն ունէր գնոյն կարողութիւն: Ուստի ասեմ
քի, արեգական չէֆաֆն ասէր քի՝ Թէպէտ զաշխարհս
ես կու լուսաւորեմ, լաթին իմ թէմէն արեգակն է. չէ
թէ ինքն չէր լուսաւորօղն, այլ զի յարեւէն ունէրով

զշէֆաֆն և անբաժանելի ՚ի նմանէ , անոր համար արե-
գական տայր զուսուտրելն :

Այսպէս և քն՝ հօր նոյ ճառագայթ և շէֆաֆ դո-
լով , զինչ և առնէր և գործէր՝ առ հայրն կու վերաբերէր :
Անչ և վն վարդապետութեն իւրոյ կասէր քի՝ Բանն զոր ևս
խօսեցայ՝ ոչ է իմ այլ հօրն որ առաքեացն զիս : Ալ թէ՛
հա ետ ինձ զպատուէր զինչ ասացից և զինչ խօսեցայց :
Բէզպար և նստուցանելն ՚ի յաջմէ և յահէկէ իւրմէ , էր
մի հաւասար գործ ընդ հօր . լաքին վասն պատուոյ՝ առ
հայրն վերաբերէր : Այսպէս յովաբ սէրապէրն դաւթի
թագաւորին՝ ռաբաթ քաղաքն մոհաստէրէ էր ըրէր , և
մօտ էր առնուլ զնա . խապար ուղարկեց դաւթի մարգա-
րէին թէ շուտով հասիր , և դո՛ւ ֆէթ արա՛ , որ անունն
քեզ լինի և ոչ ինձ : 3 Բաբարաց . 12 . 27 :

Այսպէս և որդին նոյ՝ շիւնքի ընդ հօր նոյ մի միայն
կարողութի և ներգործութի ունէր , որպէս թէ բազուկն
և ձեռքն և մատուքն՝ միակ զօրութե քարշէին զհալաթ
մի , նը համար և զիւր գործն՝ առ հայր կու վերաբերէր :
Անչ և պաղի քէրրէ զգործն հօր՝ առ ինքն կու վերաբե-
րէր . ըստ այնմ թէ , Զի ոչ էթէ հայր դատէ զք . այլ
զմ՝ դառաւառն՝ ետ որդւոյ իւրում , զի նմբեան պատ-
ուէացէն զորդին , որնչ պատուեն զհայր : Ալ թէ՛ Որպէս
հայր յարուցանէ զմեռեալս և կենդանի առնէ , նոյնպէս
և որդի զորս կամի՝ կենդանի առնէ :

Ամտի ոնչ հայր նստուցանէ յաջմէ և յահէկէ , նմա-
նապէս և որդի միով զօրութե և կամօք ընդ հոգւոյն նոյ՝
նստուցանէ . պէրէ ոչ է իմ առաւ ասելն է , կէոյա ես չու-
նիմ զայլ զօրութի ՚ի հօրէ նոյ պաշխա և այրի սէշի . ուլ
յորժամ որ նա տայ , և ես ընդ նմա կուտամ : Այլ ՚ի
տալն բաղին , կուտայ և ձեռքն . և ՚ի տալն բանին , պէլի
որ նախ կուտայ միաքն : Եւ զոր հայր առնէ , զնոյն և որ-
դի՝ նմին նման գործէ : Իկէոյա զոր ինչ հուրն առնէ , և
ջերմութիւն հրոյն նմանապէս առնէ :

Ծ. Գ

Թէ տսեն , մատթէոս՝ 20 . 30 . Երկու կոյր կասէ

նստեին ՚ի ճանապարհին երկրովի • և մարկոս • 10 • 46 • որդի տիմէի բարտիմէոս կոյր նստէր կասէ յանցս ճանապարհին • իսկ զուկաս • 17 • 35 • մէկ կոյր կասէ • որ զըթէ միւս աւետարանչացն •

Լսեմք՝ երկու միւշկիւլին որն որ խավի է • զոյն ընդունելի է • Լրդ՝ մատթէոս երկու կոյր կասէ և զանուանքն չի յիշէր • այլ մարկոս ուէյան կանէ՝ թէ նորա հայր և որդի էին • հօր անուան տիմէոս • և որդւոյն բարտիմէոս • իբր՝ որդի տիմէոսի • իսկ զուկաս որ մէկ կասէ • զհայրն միայն կու յիշէ • և զորդին իբրև զմասն հօրն՝ զանց կանէ • քանզի սովորութի վէ ատէթէ նբյն զուկասու՝ շատ բան զօրութե իմացընել ըստ կերպի փիլիսոփայից •

Որ օրինակ • յորժամ կու պատմէ զյոսի գնալն ՚ի տաճարն յամէն տարւոջ • զծնողաց գնալն կասէ • և զյոսի գնալն՝ զօրութե և հետ նց կիմացընէ • տես զԳ՝ 2 • 41 • ուր կասէ քի՝ Եւ երթային ծնողքն նր ամի ամի յերուսաղէմ ՚ի տօնի զատկին • Եւ չտասէր քի • և յիսուս ընդ նո • Որքեմ պէլի՝ որ իլլա քի անոր համար կերթային • Լյսպէս զտիմէոս կուրին անուան բաւական համարելով զորդւոյ անունն զանց է արեր • զի մէշհուր կոյր էր տիմէոս • և գիտէր որ թէ զնա յիշէր • և որդի նր հետն կիմացվէր • անոր համար պօշէ թողեր •

ՃԴ

Թէ տսեն • մատթէոս՝ 21 • 2 • էշ և յաւանակ յիշէ • և մարկոս • 11 • 2 • և զուկաս • 19 • 29 • միայն յաւանակ տսեն • և յօհաննէս • 12 • 14 • էշ մի գտեալ և հեծեալ ասէ • այլ երկու աւետարանիչքն համաձայն յաւանակ տսեն • քի՝ մարկոս և զուկաս • իսկ մատթէոս՝ էշ և յաւանակ • և յօհաննէս՝ միայնակ էշ • որ զըթէն միմեանց •

Լսեմթէ • այս չորս աւետարանիչքս մինչ վկայութի առնուն ՚ի զաբարիայէ • որ զթագաւորն եկեալ ՚ի վր իշոյ և յաւանակի նորոյ նստեալ ասէ • Ուրքն մատթէոս ըստ բաւականին սունու զէշն և զյաւանակն • Եւ մարկոս և զուկաս՝ զյաւանակն միայն • որ զհանգամանս իշոյն թողուն • և լցուցանեն ՚ի մատթէոսէ և ՚ի զաբարիայէ • Եւ

յօհաննէս՝ մինչ ետես զյաւանակն յիշեալ յերկուց աւետարանաց, ինչն ոչ կրկնաբանեց. այլ զսասածն զաքարայր վկայութի բերելով, և զյաւանակն կու յիշէ. և մարգարէութեն զաքարայր՝ զիւր պակասութիւնն լցուցանէ: Ապրիլն թէ հարցանես, թէ քրիստոս եվկելա յէջն նստաւ, թէ յաւանակն:

Եւեմքի՝ ըստ վկայութեն յօհաննոս՝ եվկելա յէջն նստաւ մինչև ի մօտենալն յերուսաղէմ և ի տաճարն. և յորժամ յերուսաղէմ և ի տաճարն մտաւ, ցի ի դրսի դուռն երուսաղէմի յարեւելից, յիշոյն իջեալ յաւանակն նստաւ. և այս չէր առանց խորհրդոյ: Այլ ի հին՝ կու նշանակէր զազն հրէից, որ ալըշքիս էին իւրի և բեռնակրութե օրինաց. լաքին օրինօք չկարացին մտանել յերուսաղէմ և ի տաճարն երկնից. և կամ յերուսաղէմ ի տե սութի խաղաղութե: Իսկ յաւանակն՝ կու նշանակէր ըզխամ աղբն հեթանոսաց, յորոց վր հանգեաւ նորն, և տաւաւ մինչև յարքայութե տաճարն երկնից՝ կամ յերուսաղէմ: Աւ վասն այնորիկ յեփնքն, ցի աղբն հեթանոսաց՝ եղեն առաջինք. և մէկ սահաթ բանելով յայդի և կեղեցւոյն, առին մէկ մէկ դահեկան. իսկ. 20. 9. որ կը ցուցանէ պիտոքն արքայութեան, և զվարձքն տշխատանաց առարկնութեան:

ԾԵ

Թէ ասեն, քն չուներ էջ և յաւանակ, այլ տայիմա եայա կու քայլէր. ապա վն էր տասց քի, յորժամ որ լուծանէր դէջն և զյաւանակն, թէ որ հարցանեն քի՝ վն էր լուծանէր. սասաջիք թէ՝ նոն իւրեանց պիտոյ են. իսկ. 21. 3:

Եւեմքի, քն մատէմ որ անէր, և երկիր իւրն էին. ոչ կասէ դաւիթ, թէ Տեառն է երկիր լիւ իւրով. ախարհ և նաւ բնակիչք նորա: Այլ մարգարէն տմանէ թքեար են. յորժամ որ ամանէթի քէրն որ ուղէ, այլ պահողին իլախա չի մնար, պիտիւր հէմէն թէ սլիմանէ: Ինչպէս որ հրէայքն ի մարայ քաղաքն՝ խաբկանօք կողոպտեցին զոսկի և զարծաթ եգիպտացւոց, և սոյուճի չի սսացվան. զէրէմ արորջն հրամանաւն արարին:

Վեհապետը և քսորդի այ լինելով, ամ հայրենական բորեւոց նր տէրն էր . զէրէ կասէ դաւիթ քի, յառանգութի առն՝ որդիք են : Իմոի քսոր յիւր մալին վր հիւքմ ունէր . և զիրեն մալն ուղէլն իբէն, չկարաց մէկ մարդ մի գէմ գնել, զէրէ տեսան որ ամանէթի տէրն էր ուղօղն՝ լուռ կացին :

Ծ. Զ.

Թէ տաէն, քսոր յիւնէն ձիթենեաց ՚ի դառնալն ՚ի քաղաքն, զանպտուղ ձիթենին անիծեց . Լու. 21 . 18 և մարկոս . 11 . 13 . տաէ, թէ ոչ էր ժամանակ թղոյ . ուրեմն ՚ի զուր տեղն անիծեց՝ չիւնի ժամանակն չէր :

Եւսմ թէ, բանն ոչ էր ՚ի ժամանակն և յոչ ժամանակն, այլ յանպտուղութիւնն . որ նշանակէր այն թղենին՝ զկեղծաւորան, որք ունին պաւրէ բարեգործութե, և ոչ զպտուղն . ոնք և բռեւսլ սպիտակ գերեզմանքն՝ ունին զոսկերս մեռելոց և ոչ զկենդանիս ՚ի մէջ իւրեանց : Եւսմ թէ տաէս, հոպայ վասն էր անիծեց զթղենին՝ չիւնքի չէր ժամանակ թղոյ :

Եւսմ քի, երկիւղ ձգելոյ համար ՚ի սիրտս թէ տարիքիլ և կեղծաւոր մարդոց : Օէրէ թէ յանդեպ ժամանակի պտուղ չի տուող թղենին կանիծվի, ապա ինչ խտտր որ վսխտ և սահաթ ունենայ հաղորձայ ՚ի ձեռքն, և զինքն թէ մպելուէ տայ և խայրէթ չանէ բարեգործուէ : Օէրէ վախտն ու սահաթն չեն կարէր քէտէրութի աւնել բարեգործութե . զի ամ ժամանակ յարմար է ՚ի գործել զբարին . միայն մեղք գործելոյ ժամանակ չէ սահմանէր ամ : Եւսպէս թէ մպիհ կանէր նքն պօղոս տիտոսի աշակերտին՝ վասն քարողութե աւետարանին, թէ Հաս ՚ի վերայ ժամու և տարաժամու :

Իմոի՝ ովոք որ այն անպտուղ թղենւոյն պէս պէհանէ անէ՝ քի ժամանակ չունիմ բարի գործելոյ և զանց որ առնէ, կանիծվի ՚ի քսէ . զէրէ ամ որ չար գործելոյ ժամանակ չէ ստեղծէր, նա զժամանակն բարեգործութե կու գողանայ, և ժամանակ կանէ չար գործելոյ, և վսխտ բարեգործութեան կասէ քի՝ չունիմ ժամանակ :

ԲԱԼ այն թղենին անպտուղ՝ կու նշանակեր և ըզհրէայքն . որպէս և ՚ի զայրի տեղ ասացքն սու ապգեպան պահապան հրեշտակն , թէ Այս էրէք տարիէ որ դամ ինդրեւ պտուղ ՚ի թղենւոյդ և ոչ դտանեմ . կտրեա զլա . զիարդ զերկիրդ խափանէ :

Վէտզարիք և այս թղենիս անպտուղ և մէյվէսիզ՝ կը նշանակէր զհրէայքն , որ ՚ի ճանապարհս մովսիսական օրինաց տնկեցեալք էին , և քի քաղցելոյն մերս փրկուե՛ն՝ զպըտուղ բարեգործութեան շէին տար . նը համար անխժվեցան և չորսացան . զերէ անէծքն նոյ՝ շէրան կու բառնայ զհիւթն և զուփունէթն շնորհաց . և այլ ոչ կարէն պողսբերել :

Ո՛հասա՛լ Դարձուցանեա գերեսս քո ՚ի նոցանէ . պակասին և ՚ի հող դառնան : Լաւեալի , 17 . 10 . ասէ՝ փոխանակ զի թողեր զած փրկիչ քո և զոր զօգնական քո ոչ յիշեցեր , վասն այսորիկ տնկեցեա զտունի տնհաւատ և զսերմն տնհաւատ . յաւուր յորում տնկեցեա՝ վրիպեցիս : Եւ զոչ ժամանակն՝ վն բարեգործութե՛ն՝ ժամանակ անել պիտոյ . վն կարողութի՛ն կենալոյն յետև , զոչ պատուիրէլն ևս՝ պատուիրանի պէս էտա անել :

ԾԵ

Թէ ասեն , տմէն սիւվալի պէտք է նախ զճէվապն տալ , վն սօնրա խայրի միւշկիւլ բան սիւվալ անել . այլ քի որ հարցին քահանայապետքն և ծերքն , թէ Ո՛րով իշխանութաւնէս զայդ . և ո՛չ էա քեզ զայդ հիւբմդ . Իսա . 21 . 23 : Վրիստոս ճէվապ չի տուած իրէն . խայրի միւշկիւլ մի ՚ի մէջ բերաւ , և զնոցա հարցումն խափանեց , որ ընդդէմէ կատարեալ իմաստնոց :

Բսեմ քի , քն իբրև զած՝ ըմբռնեսոյ զխորագէտս ՚ի խորագիտուե իւրեանց . զերէ քանի անգամ փորձեցին որ քի իշխանութին յոյ էր , ուր երբեմն մինչ զքեօթրիւմ մի որ բժշկեց , Զարմացան նմ ժողովուրդքն . և փառաւոր արարին զած զտուիչն այնպիսի կարողութեան մարգկան . Իսա . 9 . 8 : Լա յայլ ուր ասացին քի՝ Ոչ քի կարէ զայդ նշանադ առնել զոր դուգ առնես , եթէ ոչ նմ իցէ ընդ նմն . 304 . 4 . 2 : Լա ՚ի ծնէ կոյրն որ մարմնով և հոգւով

լուսաւորեցաւ , ասաց հոգւով կուրացեալ հրէիցն , թէ Ոչէր այրն այն յայն՝ ոչ կարէր առնել ինչ յայն 9 . 33 :

Իմտի քի բոլոր բանն և գործքն՝ աէյան կանէին ըշնորա թծուծիւնն և զհիւքին : Իմտի ինչ իխտիզա ունէր հարցանել , թէ Որով իշխանութեմ առնես զայդ : Օէրէ ՚ի մէջ կուտպաշտից պիլէ օրէնք կայր , որ ով որ հարցանէր թէ պէտք է պաշտել զթծ և թաւտուել զծնօղս , զնա կու գատապարտէին իբրև զմոլորեալ : Եւ արխատուել ասեր է թէ , ով որ որ հարցանէ թէ արեգ տին լոյս է թէ խաւար , պէտք չէ այնպիսի տխմտիսին ճէվադ տալ . այլ նր իխտիզա է զայքն լուսաւորել : Վէշալիք և քի բոլոր բանքն և գործքն՝ թծայինք էին , և պէյան էր թծային հիւքմուռնէն , և անով կանէր . այլ ինչ հարկ էր հարցանել :

Երեսով մէկ մարդ մի ՚ի հեռուստ լուսաւոր բան մի տեսանէ և չիմանայ , մօտ եղողացն պէտք է հարցանել թէ ո՞ւրապա ինչ է այն . Եւրին թէ մօտ էր թայ և իմանայ թէ կրակ է , այլ ինչ պէտք է հարցանել թէ այս կրակ է մի . զէրէ սչօր կու տեսանէ , և զդռն կառնու :

Եւ յայէս թէ որ հրէայքն յիմար և է հիւսարէզ որ չի լինէին , քի բանն և գործքն կու վկայէին թէ այն հիւքմով , և ինքն թծ գորով կառնէր , և իւրեանց հարցածին ճէվապն՝ ՚ի մէջն էր . զէրէ զղինչ լինին , և որոյ հիւքմով ըզխօսին և զգործելն գիտէին , որ թվէր և թծային : Հեմ յայն սիւվային մէջն՝ մէվճուտ էր նոյ սիւվայի ճէվապն . զէրէ անտեք հարցին թէ , Որով իշխանութեամբ առնես զայդ . և ով էտ քեզ զիշխանութիւնդ զայդ :

Վե սասաց քի , Հարցից և ես ձեզ բան մի՝ տուք ինձ պատասխանի . մկրտութիւն յօհաննու՝ յերկնից էր թէ ՚ի մարդ կանէ : Որ թէ սակին յերկնից , քս ստելոց էր քի՝ ապա նր վկայուէն (որ զիս գառն այն և որդի այն ասաց և բարձօղ մեղաց սշխարհի . և թէ՝ Ես չեմ արժանի լուծանելոյ զիւրացս կօշկաց նր : Եւ թէ՝ Յառաջ քան զիս էր : Եւ թէ՝ Որ ՚ի վերուստն գայ՝ ՚ի վերայ է քան զամ . և զոր ինչ էտես և զոր լուսաւ՝ վկայէ) էր չի հաւատացիք :

Իմտի պէլի եղաւ՝ որ ես նորա վկայութեն կէօրէ՝

շինարի դառն նոյ և որդի նոյ եմ , պէլի որ յաստուծոյ
ունիմ՝ զհիւքմա զայս , քարոզելոյ , յանդիմանելոյ , և
սքանչելիք գործելոյ , ուրեմն պէյան եղաւ թէ՛ Որով իշ-
խանութեամբ առնեմ զայս :

Եւ զայսպիսի առարկութի վէ խարշըլըխ՝ որ պիր-
տէն պիրէ հէմ միւշկիւլ լինէր , հէմ միւշկիւլին ճե-
վապ , ոչ որ կարէր և կարող անել , ոչ պզատուն և ոչ արիս-
տատէլ : () Էրէ թէ մկրտութին յօհաննու յերկնից էր ,
և մախսուս էմրոյն նոյ , իմոի յօհաննէս զայն մկրտվածն՝
գառն և որդի նոյ ասելով , նա և որդի նոյ իխրար արու-
զնա , իմոի և քն ՚ի վերուստ և ՚ի հօրէ նոյ ունեցած կու-
լինի զհիւքմա և զհիւքիւմսն :

() Այս ևս պէլի արէ , թէ հրէայք գիտէին զճմար-
տութին , գիտէին և զմկրտութին յօհաննու յերկնից՝ էմ-
րոյն նոյ , լսքին վն չար նախանձու իւրեանց ստեցին՝ թէ
չեմք գիտէր : Եւ զայս՝ քն մէկ ուրիշ առակով և թէմ-
սիլով պէյան արաւ . թէ գիտէին զնա և գիտութե քս-
պանին : Ինչպէս . Թաք . 21 . 33 համարն . տանուտէրն առ
մշակներն ծառայս ուղարկեց՝ առնուլ ՚ի պտղոյ այգւոյն .
և նորա զանազան ուխուպէթով զնն սպանին . յետոյ յլեց
զիւր որդին , չար մշակքն որ տեսին զորդին՝ ասացին քի՛
Սա ե ժառանգն . եկայք սպանցուք և սպանին :

Իմոի՝ գիտէին հրէայքն զքն որդի նոյ , և նոյ հիւ-
քիւմսթի տէր լինիլ . լսքին առ նախանձու կուրացան և
ասացին քի՛ չեմք գիտէր . նոյ մկրտութին յօհաննու , թէ
յերկնից և թէ ՚ի մարդկանէ՝ ոչ գիտեմք : () Էրէ թէ
յերկնից ասէին , իխտիլա էր հաւատալ նր վիպութեն .
և զքն՝ որդի նոյ հաւատալ և նոյ հիւքիւմսթի տէր լինիլ
զնա : Եւ քին որոյ ասէ իմաստունն , Ջայս խորհեցան և
խաբեցան . զի կուրացոյց զնոսա չարութիւն իւրեանց .
Թաք . 2 . 21 : Եւ քին թէ որ ասէ որ , թէ պօղոս ինչոն
համար ասաց թէ՛ Ջ որ ոչ որ յիշխանաց աշխարհիս այսո-
րիկ ծանեաւ . զի թէ էր ծանուցեալ , ոչ արդեօք զտէրն
փառաց ՚ի խաչ հանէին . 1 Կորնթ . 2 . 8 :

Եւ եմ թէ , իշխան աշխարհիս՝ կոչէ զգեւան , որոց

գլուխն էր սադայելն • զոր քն՝ իշխան աշխարհի կոչէ •
 307 • 16 • 11 • թեպէտ նքն յոհան ոսկեբերան՝ իշխանօք
 աշխարհի • իմանայ դպիրատոս և զհերովդէս և զքահա-
 նայտալետոն • Զի ոչ գիտէին առ թէ այնպէս պայծառա-
 նայ խաչն • և աշխարհիս փրկութի լինի • և ան ընդ մարդ-
 կան հաշտի • և քաղաքն նց անկանի • և զվերջին շտրիսն ըն-
 դունի • Եւ արին հրեայքն՝ զնա ան բարեբար չի ճանաչե-
 ցին • անոր համար՝ զնա ճանաչելոց են ան դատաւոր ար-
 դար ի կատարած ի աշխարհի •

Սակայն թեպէտ բոլոր իշխանքն ոչ ճանաչեցին ըզ-
 նա • բայց ճանաչեցին բազումք • որ պէս նախնայել որ
 սոսաց • Ռաբբի դու ես որդի ւն • դու ես թագաւոր իս-
 րայելի • 307 • 1 • 49 • Եւ իշխանն որ եկեալն էր առ նա ի
 գիշերի զսուաջինն • և սոսաց առ քն • Ռաբբի՝ գիտեմք զի
 յոյ եկեալ ես վարդապետ • 307 • 4 • 2 • Եւ յովեւփ արե-
 մաթացին • որ էր այր բարեպաշտ և տրդար և աշակերտ
 հաւատացեալ • Եւ մեքն՝ մէջքն • գասպար • և պաղտա-
 սար • որք յայանուքն ոչ ի ծնանիւն ծանեան զնա • և հա-
 ւատով եկին յերկրպագուի ին՝ աստեղն առաջնորդուածք •

ԾԸ

Թեպէտ ասեն • քն օրինակաւ հարսանեաց մի՝ ցուցանէ զկո-
 չումն ի ծաշտկումն հալորդութե • և ի հարսնարանէն մէկ
 մի միայն գտավ անդարդ • և քրիտոս վասն մէկին՝ պէտք
 չէր առել քի՝ Զի բազումք են կոչեցեալք և սակաւք են
 ընտրեալք • Եւ պէտք էր առել • սակաւք են կոչեցեալ-
 քն • և բազումք են ընտրեալքն • զէրէ յայն մէջիսէն մի-
 նակ մէկ մի դատապարտեցաւ • Խաբէս • 22 • 14 •

Եւ թէ • այն բազում կոչվածներովն և սակաւ ըն-
 տրվածներովն՝ ոչ է իմանալի վստայն մէջիսի մէջն գտնը-
 վողաց • այլ զի յառաջ շատք կոչվեցան և հրաժարեցան • որք
 էին հրեայք • և յետոյ յանցից ճանապարհաց • յի մեղաց
 և ի կռապաշտութե՝ կոչեցան հեթանոսք ի հաւատն և յե-
 կեղեցին • և ի հարսանիս հալորդութե որդւոյ թագաւոր
 րին հօր ոչ յսի քի • Որ թեպէտ հաւատով մտին յեկե-
 ղեցին • արին բազումքն (որ այն մեկովն կիմացվին) շու-

Ներվզհանդերձ բարի գործաց այն մէջիսին լայեխ, կապ-
եալ ոտիւք և ձեռք կը հանվին ՚ի խաւարն արտաքին :
Հէմ այն առակին միտքն և մէջումն վն շտտին և բըշին
համար չէր, այլ վն ընտրելոց՝ և դատապարտելոց : Թէ ար-
ժանաւորքն կոչին յեկեղեցին, և արժանիք կու լինին
մարմնոց և արեանն քի և յաւիտենական կենաց : և որք ա-
ռեձէ սոսկ հաւատով կու մտանեն յեկեղեցին և առանց
բարի գործոց, ինրաճ՝ կու լինին : և ձեռք և ոտիւք կապ-
եալ կարկանին ՚ի դժոխն :

Այբին Թէ փրկեալքն շտտ են Թէ դատապարտեալ-
քըն, ասաց քն՝ Բազումք են կոչեցեալքն, և սակաւք են
ընտրեալքն : () Ինիսին էր ՚ի յոչեղեցն, որ ութն հոգի
մինակ փրկեցան : և ՚ի սոդոմացեցիւն, որ զովս և երկու
դասերքն զերծան : և ՚ի յերդն և ՚ի ցորեանն, զի սամանն
շատ և այրելի, և ցորեանն սակաւ և յամիար արքայու-
թեան ժողովելի : և յուռ կանն տալեանին, որ թէպէտ
զամեն ցեղ հայրաններ կու ըմբռնէ, այբին բարիքն մինակ
սէշելվ չ կու լինին :

ԾԹ

Թէ ասեն, քն պիտի գայր ՚ի հարկապահանջութիւն ա-
ղատել զխարայել : Եւրին ինքն ասաց՝ տալ զհարկ կայսերն :
Մատ. 22. 17 : Իսեմ Թէ, քի հոգ չէր աղատել ՚ի ժամա-
նակաւոր հարկէն և ՚ի թէքլիֆէն, այլ ՚ի յաւիտենական
դատապարտութեն : և զիւր պատկերն զհոգիս մեր՝ աղա-
տելոյ ՚ի մեղաց և յանհաւատութե : Իսկ այն խորձն և թէք-
լիֆն՝ հոգւոյն զտրար չուներին : Այբին հրեայք մէկ բան
հարցին, և քն վն էր երկու կերպ պատահանի տուաւ : զի
ասաց, Եւթայք տուք զկայսերն՝ կայսեր, և զնոյն՝ քն :

Իսեմ Թէ, հրեայք զպարտքն որ նոյ օրինաց և պատ-
ուիրանաց էր՝ անփութ առնէին և չէին հոգար էտա տ-
նելոյ : և վասն հարկի կայսերն՝ հոգ կանէին : Ինոր հա-
մար քրիստոս ասաց Թէ, զնոյ պատիւն և պաշտօնն՝ զտա-
սանորդն և զողջակեղան և զհոգիս ձեր որ է պատկեր նոյ,
աստուծոյ արվէք : և զպատկեր զհարկն կայսեր՝ տրվէք
կայսերն : Զի մի՛ ումեք պարտական գտանիցիք, բայց ԸՎ

միմեանս սիրելոյ ըստ առաքելոյն :

Եւ արքին հրեայք որ կու գարձէին թէ՛ մէսիայի գալստեամբն պիտի ազատվէին 'ի հարկապահանջութե կայսերն , չէին մտածէր թէ այն հարկապահանջութիւն՝ մեծնչան էր գալստեան նր , որ ցուցանէր զպակասիւն իշխանութե և գաւաղանին նց 'ի տանն յուդայի : Եւ որք ասաց յապր. նահապեան 'ի յորհնութիւն յուդայի թէ՛ Մի պահատեցի իշխան 'ի յուդայէ , և մի պետ յերանաց նր , մինչև և կեացէ այն , որոյ իւրն են հանգերձեալքն :

Եւստի պէյան էջկեարե նշան էր գալստեանն նորա՝ հարկին հրեից՝ տէրութեանն հռովմայեցւոց , որ կայսերի սիրքեմին և տուեալ հարկոյն կիմացուէր . զահիր պակասեալ էր իշխանութիւնն յուդայեան ազգին : Օր հերովդէս՝ անթիպատրոսի որդին որ եղովմայեցի էր՝ Թիբեալ էր նոցա հրամանաւ կայսերն (ստեալ ինչ յառաջ քան զԴնուէզն քի) որ զմանկունսն բէթլէհէմի կոտորեաց :

Եւ արքին թէ ինչո՞ւ համար հրեայքն զայս ֆէրզանտութեան սիւվալս արարին քի : Եւստի համար՝ որ յաւուրս աշխարհագրին՝ մէկ յուդա անուն գալիլէացի մի , և մէկ թեղոս անուն ապստամբ զօռպա մի էլուն , սուտ մէսիայ ձեանալով . և ասացին քի՝ պետք չէ որ անապաշտ հրեայքն հարկատու լինին կապաշտից . և շատ մարդիք հետ իւրեանց միլորեցուցին , որ յետոյ 'ի կայսերոցն հռովմայեցւոց՝ փնացան և կորեան մահուտմբ :

Եւստի չարամիտ հրեայքն՝ զայս անբարագութիւն յառաջ բերին և փորձելով հարցին , որ թէ ասէր՝ ոչ է պարտաւ ճարկս կայսեր : յոյն սահաթն մատենէին զնա հռովմայեցւոց . որք որ 'ի ժամանակս խաչելութե զրպարտեցին քի՝ Արգելու 'ի տալոյ հարկս կայսեր : Եւ քս զթն ասէր էր քի՝ Տիւր զկայսերն կայսեր :

Եւստի՝ թէ որ մէսիայն պիտի գայր 'ի կայսերի հարկապահանջութե անապաշտ , ինչո՞ւ համար չէրվա արին քի՝ Արգելու 'ի տալոյ հարկս , և այլն : Եւստի մէսիայի գալն՝ չէր վասն բաւանալոյ զհարկապահանջութիւն կայսեր 'ի պարանոցն հրեից , այլ վասն հոգեկան փրկութեան .

ի մեղաց , ՚ի դժոխոց , և ՚ի հոռոց տղատուութեան :

4

Թէ ասեն , վասն յարութե մեռելոց՝ յամաշուհն գիրքն շատ վկայութի կայր . (տես յօբայ . 14 . 13 . և 19 . 25 . և եսայեայ . 26 . 19 . և 66 . 14 . եզեկիել . 37 . 1 . 9 . դանիէլ . 12 . 12 . յօնանու . 2 . 11 . սփո- նիայ . 3 . 8 .) վն էր քն զպարզ վկայութիքն թողեալ , և յեւից երեք գլխոյն վեց համարեն նէ մալիմ՝ վկայութի եբեր , թէ Ասաց ձե՝ ՚ի մօրենւոջն . ես եմ ձե՝ աբրահա- մու . ձե՝ իսահակայ . և ձե՝ յակոբայ . և չէ աստուած մե- ռելոց՝ այլ կենդանեաց :

Իսեմ թէ , չիւնքի քրիստոս սաղուկեցւոց ճուղապ տուաւ . որ եթմն այր առնօղ կնոջն համար ասացին քի , ՚ի յարութե օրն՝ որոջն ՚ի նոցանէ կին լինելոց ե . կէոյա մէղախ անելով զյարութին մեռելոց . որոց քն ասաց՝ թէ ՚ի յարութե՝ կին առնուլ չկայ . զի հրեշտակաց պէս են : Եւքին՝ չիւնքի սաղուկեցիքն ՚ի մովսէսի հինգ գրքեն խայրի՝ գիրք չէին ընդունիր . և ՚ի մովսէսի գրոց մէջն յայտնի պէտքն վկայութի չկայր վն յարութե մեռելոց , սնոր համար քն ՚ի նոցա խապուլ արած գրոցն վկայութի բերաւ վասն յարութե մեռելոց զայն բանն : Եւքե թէ յարութի մեռելոց որ չկայր , աբրահամու՝ իսահակայ՝ և յակոբայ հոգիքն՝ զայ եղած պիտիր լինէին . և եօղ ե- ղած և ոչնչացած բանից համար՝ մարդ պիէ չի կարէր տէր ասվիլ , ուր մնաց թէ ձե՝ :

Իսմի՝ նորա առ ձե՝ կենդանիք էին հոգւով , որ յա- րութի պիտիր պոնէին , և սպա թէ աբրահամ իսահակ և յակոբ պիտիր կոչվէին . զերէ սատէ հոգւոյն՝ մարդ չի ասվիր , նմանապէս և ոչ սատէ մարմնոյն : Իւրեմն առաջի նախատեսուածէն այ՝ անոնք կէոյա քի յարուցեալք և կեն- դանիր էին . անոր համար ասաց յետոյ՝ Իսէ ձե՝ մե- ռելոց , այլ կենդանեաց : Եւ ոչ մեռեալքն կարեն զնա օրհնել , որպէս ասէր եզեկիա թագաւորն . այլ կեն- դանիրն կարեն օրհնել :

Իսմի՝ թէ հոգին աբրահամու՝ իսահակայ և յակո-

բայ կենդանիք են , և առաջի անգամ անհատական թէն կէտայ
քի և մարմնով յարուցեալք , ուրեմն գեղեցիկ վկայութի
էր այն բանն վն հասարակաց յարութե : 11 Է դարձեալ
մէկ իր մի՝ մէկ զաթ մի՝ առ անձ՝ այլ առաւել գոյութի
կայութի վէ վարլըն ունի , բան թէ ինքն առ ինքն . զէրէ
և փիլիսոփայք ասացին թէ՝ Նովաւ կեամք շարժիմք և
եմք . Գրք . 17 . 28 : 12 յԼ ուն որ կեանք և շարժող մարմն
նոյն հոգին է , այսպէս և արարչական պատճառ , կեանք և
շարժող հոգւոյն պատճառաբար՝ անձ է . 23 հոգիք ար-
դարոց ՚ի ձեռին այն են . ոչ մերձեացի առ նոսա մահ ասէ
սողոմոն . Իմաստ-Իւն . 3 . 1 :

Իմոն՝ աբրահամու՝ իսահակայ՝ և յակոբայ հոգիքն
առ անձ կենդանիք գոլով , և ՚ի ժամանակի իւրեանց յա-
րութեան՝ առ մարմնն իւրեանց միաւորելիք , այլ ամ ժա-
մանակ՝ առաջի անգամ տալիմ հազար է . վէ Եփէլ՝ ախիր՝ չկայ
առաջի նորա : Իմոն՝ կէտայ քի անոնք կենդանիք էին
տէյի , ասաց անձ՝ Ես եմ անձ աբրահամու՝ իսահակայ և
յակոբայ : 24 Էրէ ինչպէս ասացի ՚ի վերն , սատէ հոգւոյն
և սատէ մարմնոյն՝ մարդ և անհատ անուամբ աբրահամ՝
իսահակ և յակոբ չափիր : 25 Կա զի անձ՝ կենդանեաց անձ
կապի , և ոչ հոգւով մեռելոց . որոնք և թագաւորն՝ սաղ
մարդոց , և ոչ ՚ի վր մեռելոցն և ՚ի գերեզման իջելոց . զի
մէկտա անելէ՝ զթագաւորն կոչել մեռելոց թագաւոր ,
այսպէս և զանձ՝ հոգւով և մեղք մեռելոց :

ԿԱ

Թէ ստեն , չիւնքի քն ՚ի յազգէն դաւթի էր , ինչո՞ւ հա-
մար էրբ որ հարցուց քի՝ քն ո՞ր որդի է . և հրէայք որ
ասացին քի՝ դաւթի . ինքն իսպառլ չարաւ զանոնց ասա-
ծըն . այլ ասաց քի՝ Դաւիթ զնա ար կոչէ . զիմիդ որդի նր
իցէ . Իմոն՝ թէ որդի դաւթի չէ , ուրեմն և ոչ է մէսիայն :

Իսեմ քի , հրէայք միայն ՚ի մարմնոց կողմանէ զնա աս-
ացին որդի դաւթի , ինչպէս էր և սողոմոն . լաբին քն էր
և այլ ինչ , քն որդի այն : Իմոն ՚ի մարմնոց կողմանէ՝ որդի
էր դաւթի , և յանձնութե կողմանէ՝ ար և անձ էր դաւթի :
Եւ զայս՝ անձ էր չիւնքն տպաւորեց ՚ի յադամ , որ ՚ի հոգ

մօրէ արար զմարմինն , և վչմամբ ստեղծեց զհոգին , և յերկուց միաւորութեն արար անհատ անձն մի . և ասաց վասն այն միաւորեցեալ անհատին թէ՛ . Ահա ադամ եղև իբրև զմի 'ի մէնջ , Մ. յսինքն ոչ իբրև զմեզ . զի երէք անձինքն ոչ էին մարմնանալոց , այլ միայն որդին այ . անոր համար ասաց , իբրև զմի 'ի մէնջ : Մ. յլ ադամ՝ յարարեալ հողոյն և 'ի ստեղծեալ հողւոյն յայլ և այլ բնուէ՛ եղև մի անձն . Թէպէտ 'ի մասանց ստեղծեցելոց : Մ. յլ անմարմին հոգին տղամայ՝ ունէր զնմանութիւն անութեն քի , և հողայէն մարմինն՝ զնմանութի (առեցեալ 'ի կուսէն) մարմնոյն քի . զի ոպ ադամայ մարմինն 'ի կոյս հողոյ տունըլաւ , քեղալիբ և քրիստոսի մարմինն 'ի կոյս մօրէ :

Իմա՛ր՝ քն 'ի կողմանէ մարմնոյն՝ էր որդի դաւթի , և 'ի կողմանէ անութեն՝ անութէն էր դաւթի . Թէպէտ վն միոյ անձնաւորութեանն՝ համանգամայն էր որդի այ , և որդի անութին կուսին : Իմա՛ր՝ քն ոչ ուրացաւ զորդի դաւթի լինիլն . այլ կամէր ասել քի , ձեր վկայութեն կու հաւատամ . զի եմ՝ յաղգէն դաւթի . լսիլն ըստ վկայութեն դաւթի , եմ և անոր նր . հաւատար ընդ հօր : Սէրէ նրստիլն ընդ աջմէ այ , ոչ այլ ինչ է , եթէ ոչ ասել ընդ նրստողին՝ պէսպէրապէր . զի ընդ աջմէ սաղթարալի թագաւորին ոչ կարէ նստիլ , եթէ ոչ հաւատարն և պէրապէրն :

ԿԲ

Թէ ասեն , քրիստոս ասաց , Լու . 23 . 1 . Յաթոռն մովսէսի՝ նստան դպիրքն և փարիսեցիքն : Մ. յլ մովսէս՝ կամ աթոռ չունէր , և կամ թէ քահանայապետն կու նստէր . Իմա՛ր սխալ է գրեալն :

Իսկ թէ , մովսէսի աթոռովն՝ ոչ է պարտ իմանալ գիտապէս աթոռն . այլ զվարդօպետութե իշխանութիւն : Մ. պա թէ ոչ՝ պէտք էր ասել յաթոռն ասարօնի (որ պէտք էր նստիլ քահանայապետն) նստան դպիրքն և փարիսեցիքն : Եւ քի թէ աթոռով՝ վարդօպետական հիւքիւմսութն պիտի իմացվի , պէլի է 'ի քի բանէն , որ յետոյ ասաց քի՝ Ձոր ինչ ստիղեն ձեզ՝ արարէք և պահեցէք . Բայց ըստ գործոց նոցա մի՛ առնէք . զի ասեն և ոչ առնեն : Իր այս

բանիւս՝ քն ցոյց ետ, թէ բանն նց ոսկի էր, լաբին՝ իրենք
(որ բանին խօսողքն էին) պղինձ էին, կամ թէ շան տրկի
մէջն՝ ճէվաճիր ունէին լցեալ:

ԿԴ

Թէ ասեն, քն իսկ 23 . 8 , ասաց թէ՝ Մի զոր կոչէք
վարդապետ . զի մի է ձեր ուսուցիչ: **Եւ** յետոյ՝ իսկ 28 .
19 , ասաց թէ՝ Եշակերպէք զիմ հեթանոս . ուսուցէք
նց պահել զիմ զոր ինչ պատուիրեցի ձեզ . (որ է գործ
վարդապետի): **Իմա** քն զըթ խօսեցաւ իւրն:

Իսկ թէ, քն էր երկնաւոր վարդապետ՝ և արեգա-
կան պէս զլոյսն յինքենէ ունող, իսկ աշակերտքն քի՛ էին
փոխանորդք և երկրաւոր վարդապետք, և լուսնոյ նման
զլոյս վարդապետութե՛ն ՚ի քնէ առողք . անոր համար ասաց
քի՛ Ուսուցէք նոցա զոր ինչ պատուիրեցի ձեզ, **Եւ** ոչ
ասաց քի՛ ուսուցէք զինչ և կամիր:

Ո էրէ ինքն մատեմ որ երկնաւոր վարդապետ էր,
տնօրինաբար ՚ի հօրէ առեալ էր զվարդապետութիւն . ըստ
այնմ, նա ետ ինձ զպատուէր զինչ ասացից և զինչ խօսե-
ցայց: **Եւ** թէ՝ Ձոր եսն խօսիմ, որն ասաց ինձ հայրն՝
այնպէս խօսիմ . 33 . 12 . 49 : **Եւ** կամ թէ ոչ տնօրինա-
բար, այլ որն որ զէութի ձեռութեն ՚ի հօրէ ունէր, քե-
զպիւք և զիմաստութիւն: **Իսկ** առաքեալքն՝ յայն ինքնալոյս
արեգակնէն առ ին զլոյս որն զլուսին . վն որոյ ըստ չափու
իւրեանց՝ լուսաւորք և վարդապետք կոչեցան, կեօյա ամա-
նէթքեարք և վէքիւք նորա վարդապետութեանն:

Իսկ թէ ասեն, վէքիւ օլանն՝ ասլը չի կոչվիր: **Իսկ** քի,
տէ իմա և մոսկէսի վրա պէտք չէր որ ձեռն ունեն
դրվէր, կեօյա վէքիւն լաբին մոսկէս որ նոյ թարաֆէն
վէքիւ և մուսալթա կացուցաւ ՚ի վն փարաւօնի, կոչեցաւ
ձեռ փարաւօնի . էւ 7 . 1 . տէս որ վէքիւն՝ զասլին ա-
նունն կու ժառանգէ: **Իսկ** թէ՝ մի կոչիցիք ասէ ուսու-
ցիչք միայն բանիւս, այլ և գործով: **Ո** էրէ այնպէս ու-
սուցանէին դպիրքն և փարիսեցիքն, քի առանց գործելոյ՝
զոր ուսուցանէին: **Եւ** քն նախ առնէր, և ապա ու-
սուցանէր, և կամէր որ իւր աշակերտքն ալ գործով լի-

նէին վարդապետք և գործով զանուան ժառանգէին :

(1) Էրէ և քն չասաց թէ՝ մի՛ լինիք վարդապետք և ուսուցիչք : այլ թէ մի՛ կոչիցիք . կէջայ սոսկ անուամբ առանց գործոց մի՛ ցանկայք կոչել վարդապետք և ռաբբիք՝ այլ գործով հանդերձ , որ ՚ի հրէից քաբուռնեացն անչիմիշ լինիք . զի նորա ասեն և ոչ առնեն . ուրեմն միայն կոչմամբ են վարդապետք և ռաբբիք և ոչ գործովք . իմա՜ զուրկով իմ աշակերտք , մի՛ լինիք անուամբ միայն ուսուցիչք՝ այլ մանաւանդ և գործով :

Ապին զհաւասարութիւն մի՛ մոռանայք՝ զի եղբարք էք . և որքան որ ես յերկրի վր՝ եմ , երևելապէս էս եմ ձեր վարդապետն և ուսուցիչն . այլ յորժամ վերանամ ՚ի ձէնց յերկինս , դուք այլոց լինելոց էք երևելի վարդապետք . և հոգին քե՛զ ձեզ աներևոյթ վարդապետ և ուսուցիչ , ըստ այնմ թէ՝ Ուսուցցէ՛ ձեզ զամ . և յիշեցուցէ՛ ձեզ զամ զոր ինչ սասացի ձեզ . զի յիմէ անտի տուցէ : Եւ յիմէն յիմ՝ ասացեալ բանիցն . և կամ թէ ՚ի յիմ բնութենական հօրէն տուցէ և պատմեցէ՛ ձեզ : Որով կամէր ասել , թէ որքան յերկրի վր՝ եմ , դուք աշակերտք էք և ուսանողք . այլ յորժամ որ վերանամ , հոգւոյն սրբոյ յանձնեմ զձեզ ՚ի յուսուցանել աներևութապէս . և դուք այլոց լինիչիք վարդապետք երևելապէս , ըստ այնմ՝ Գնացէ՛ք այսուհետև աշակերտեցէ՛ք զամ հեթանոսս : Եւ որ համար պողոս առաքեալն՝ զինքն վարդապետ հեթանոսաց կոչէր մաթսուան :

ԿԴ.

(1) Եւ ասեն , քն զերկար աղօթքն խոտեց . որ ասաց դպրաց և փարիսեցւոց , թէ Պատճառանօք երկարէք զաղօթս . զի աւելի դատաստան ընդունիցիք . Իսաիէս . 23 . 14 : Եւ քրիստոնէայք երկար ունին զաղօթս . իմա՜ պիտի որ շատ դատապարտվին :

Եւ եմ քիչ եանդիշ իմացեր են . զէրէ օվոր պէ հոռտե տեղն և զփայտաղ մուրաճաթ անէ յայն , և կամ խաբէ զաղբատն քի՛քեզի համար աղօթք պիտի որ անեմ՝ ինձ դրամով փարայեկ տուր , շեւպհէսիդ կու դատապարտվի : Ապին՝ ինչպէս որ ՚ի պէհոռտե տեղն , քիչ աղօթքն շատ

կասվի, քեղալիք 'ի շահաւետ տեղն՝ շատ աղօթքն ալ քեղ
կասվի: Օհրէ շատն այն է, որ իկրէնէճէք եօլու լինի:
Իսկ քրիստոնէից աղօթքն՝ այ շաճելի և մախպուլ խնդրո-
ւածք են. իմօի ոչ են երկար, այլ են օրհնութիւք այ:

Եւ վասն այս օրհնութեա կասէր դաւիթ մարգարէն
քի, Օրհնեցից զիոր յամ ժամ: Եւ ժամ օրհնութի նը 'ի
բերան իմ: Քեղալիք և սերովբէքն 'ի տուէ և 'ի գիշերի
անդադար կօրհնեն զիմ, և ոչ ասին երկարաբանք: Եւ
զի նման հեթանոսաց զշատսխառութիւն արգիլեց քս, և ոչ
թէ նման անասողացոյց զերկար աղօթելն. զի հեթանոսք
այ բահաղու մարգարէքն մինչ ցերեկայ հայէին, թէ լուր
մեղ բահաղ. կամ խնդրէին 'ի կոռց մալ, զաւակ, և այլ
ինչ մարմնաւոր. իսկ դուք ասաց, մի՛ խնդրէք զայն որ
խնդիրէն կուգայ. այլ աղօթեցէք. և զօգուտն ձեր, և զայ
լայեխն խնդրեցէք որ տայ. որ այս չէ երկար աղօթք՝ մա-
տէմ որ օգտակար է:

ԿԵ

Թէ ասեն, քրիստոս զսեղանն մեծ և նք ասաց՝ քան ըզ-
պատարագն որ 'ի վերայ սեղանոյն. իմօի և պատարագն
մարմնոյ և արեան փոքրէ քան զձեր քարեղէն սեղաննե-
րըն. Խաթիւն. 23. 19:

Եւ թէ, 'ի հնումն պէլի՝ սեղանն քան զպատարագն
մեծ էր և նք. այլ 'ի նորումն ոչ այնպէս, այլ պատարագն
է որ սրբէ զսեղանն, զէրէմ սեղանն կու լինի վն պատա-
րագին. այլ 'ի հնումն՝ պատարագն կու լինէր վն սեղանոյն:
Օհրէ տես որ հրէսքն մատէմ որ զսեղան տաճարին չու-
նին, չկարեն զոհել. ինչպէս ասացին երէք մանկուսն.
Ոչ գոյ 'ի ժամանակի այսմիկ ողջակէզք և զոհք. և ոչ տեղի
տալոյ երախայրիս. Գանիէլ. 2. 28:

Եւ թէ առանց սեղանի պատարագ չի լինիր, յի-
րաւի է. զէրէ և սեղանն կու նշանակէ դքս և զիք խաչն.
առանց որոց ոչ կատարի խորհուրդ խաչին որ է պատա-
րագն: Եւ ոչ վասն այնորիկ սեղանն մեծ կու լինի քան
զպատարագն. ոպ և երկաթն է որ կու տպէ զոսկին, ամմա
ոսկին պատուական է քան զտպօղն:

ԿԶ

(Թ) Ե սսեն, ԽԺ սսաց՝ Թէ Զերկինս և զերկիր ես ընում։
 Եւ գաւթի մասաց՝ Թէ Զձմ տեղիս է տէրութի նորա։
 Եւ քսն սսաց, ԽԳ . 23 . 22 . Որ երդնու յերկինս՝ երդ-
 նու յաթոռն նայ . և յայն որ նստին ՚ի վր նր։ Իմաք քսն՝
 անպարագրելոյն տեղ սահմանեց։

Իսեմ Թէ, քսն զերկինքն աթոռ նայ տսելով, ոչ սսաց
 Թէ յերկինս ձեմ կու լինի կու պարագրելի . զի և եսայի
 յետ ասելոյն Թէ՝ Զերկինս և զերկիր ես ընում, նոյնն և
 սսաց բերանոյն նայ, Թէ Երկինք աթոռ իմ էն և երկիրս՝
 պատուանդան ոտից իմոց։ Ի՞յլ Թէ յանպարագրութեան
 կողմանէ սսես, և ահա ոչ երկինք և ոչ երկիր կարեն զնա
 պարագրել և ձեմ անել։ Ինչպէս սսաց սաղմոն, և Ահա
 երկինք՝ և երկնից երկինք՝ զքեզ ոչ կարեն տանիլ . և
 զիարդ առնն զոր շինեցի։ Եւ ահա գաւթի մասեր է Թէ,
 Տէր ՚ի տաճար նք իւրում, նոր յերկինս յաթոռ իւրում։

Ի՞յլ Թէ վն էր երկինքն աթոռ նայ կասվի։ Իսեմ
 Թէ՝ վն բարձրութեն, գեղեցկութեն, անապականութեն,
 զօրութեն, և ներգործութեն։ Որով առաւել կիմնցվին
 հրեշտակքն՝ յորս ԽԺ իբր ՚ի յաթոռով կու հանգչի քսն
 Թէ յերկինքն։ Իստայնմ Թէ, Եւ ՚ի բրովրէս և թուեաւ .
 սլացաւ նա ՚ի թևս հողմոց, Հեմ նայ խասիէթն՝ ՚ի յեր-
 կինս առաւել կերեի . վասն այնորիկ երկինքն՝ նայ աթոռ
 կասվի։ Հեմ քսն՝ ձիւմ հիւրի մտօքն խօսեցաւ . որ կու
 կարծէին զԽԺ ՚ի յերկինս բնակիլ և բաղմիլ։ Հեմ մար-
 դացելոյն քի նայ մերոյ՝ մախսուսէն աթոռ է երկինքն։

ԿԷ

(Թ) Ե սսեն, քսն սսաց՝ Թէ Օրէնք և մարգարէք՝ մինչև ՚ի
 յօհաննէս մարգարէացան։ Իկոյա քի կիբրվեցաւ մարգա-
 րէութիւն ՚ի յօհաննէս . զի յօհաննէս՝ զքսն տահի չի տե-
 սած իբէն մարգարէացաւ . և երբ որ տեսաւ և սսաց քի,
 ահա քսն գտուն նայ, այլ մարգարէութե հաճէթ չի մնաց .
 ԽԳ . 11 . 13 . Իպա նոյն մատթէոս, 23 . 34, վն էր ս-
 սաց Թէ՝ Ահա ասիկ ես առաքեմ առ ձեզ մարգարէս, ևն։
 (Կրկնեցաւ այս հարցումս, լսբին մանի չէ։)

Բայց թէ, ամ մարգարէք մինչև ՚ի յօհաննէս մարգարէացան, թէ բանն ամ գալոց է ՚ի մարմնանալ, և երբ որ մարմնացաւ, այլ այնուհետև կնքովեցաւ մարգարէութիւնն որ վս մարմնանալոյն: () Երէ երբ որ եկաւ կատարեալն, տեղի առաւ անկոտորն. ինչպէս ՚ի գալարեալն, ծածկին աստեղքն: || Է մարգարէն՝ առաւելով թէ մեծիւմ խօսեր էին, և պէտք էր որ օրինակաց միտքերն մէկնրովէր և բացուէր:

Իմոհ քն զնք առաքեալքն՝ մեկնիչ առաքեց մարգարէական խրթին բանիցն. անոր համար և նոքա մարգարէք կոչվեցան: Ինչպէս իմաստութեան թալիպն՝ իմաստասէր կասովն, քեզայիք և մարգարէութեց թարգմանիչ նք առաքեալքն՝ մարգարէք ասացվան: || Է դարձեալ՝ առաքեալքն մարգարէք կոչվեցան վն լեզուաց գիտութե. ինչպէս կասէ յովէլ. 2. 28. Հեղից յոգւոյ իմմէ ՚ի վն ամ մարմնոյ և մարգարէասցին: Ալ զայս վկայութիւն եբեր պետոս առաքեալն վասն զարմացողացն ՚ի վերայ լեզուաց գիտութեան առաքելոցն: Գործոց. 2. 17:

Վարձեալ՝ առաքեալքն էին մարգարէք, զէրէ զապագայից մարգարէացան, ոնք ագաբոս՝ զխթիսէն, և զպօղոսի կապանօք տանիլոյն ՚ի հոօմ. և յօհաննէս աւետարանիչն՝ ՚ի քնէ մինչև յերկրորդ գալուստն: Վարձեալ էին իմաստուհիք, զէրէ զեկեալ մէսիայն ճանաչեցին մարմնաւոր և հոգեւոր աչօք: Վարձեալ էին դպիրք. զի զօրինաց և զմարգարէից թէ մեծիւմ խօսածներն կու մեկնէին. զէրէ քն եբաց զմիտս նոցա ճանաչել զգիրս: Եւ. 24. 43:

ԿԸ

Թէ ասեն, քն զգաբարիա սպանեալն ՚ի տաճարին՝ որ էր որդի յովիադայ՝ առէ որդի բարաբեայ, որ է սխալ: Բայց թէ, յիրաւի սպանեալն ՚ի տաճարին զաբարիաս քահանայապետն՝ որդի էր յովիադայ. 2 Դնոց. 24. 20. ուր փոխանակ զաբարիայի՝ գրեալ է ազարիա: Ալ թէ ինչո՞ւ համար որդի բարաբեայ ասաց քրիստոս:

Իսխա՝ զի ըստ ծործորեցոյն երկ անուէն էր: Իսրին՝ ճին՝ բարաբեայ՝ կու թարգմանի օրհնօղ և բարեբանօղ

տն . վէ յիբաւի յովհադա քահանայապետն՝ եղև օրհնող
նոյ , և պատճառ անպաշտութե : Ինչիւնձին՝ որ յովհադա
բարաբրիա , կու թարգմանի որդի օրհնութե . և այն է յով-
հադա , որ լցուաւ օրհնութեւն նոյ , և սէպէպ եղև օրհ-
նելոյ զան : Տէօրտիւնձին՝ որ յովհադա կոչեցաւ իմաս-
տուն , և լուսաւորիչ յովասու արքային . 4 Բաժ . 11 . 9 .
և 12 . 2 . Այլ իմաստութիւն՝ լուսաւոր և անթառամէ .
Իսա . 6 . 13 . և իմաստութիւն՝ լուսաւոր առնէ զերեսս
մարդոյն . Ժողովք . 8 . 1 :

Իմաի և յովհադա՝ իմաստութե սէպէպովն՝ կոչեցաւ
բարաբրիա , որ է որդի օրհնութե . և ոչ գոյ մեծ օրհնու-
թիւն . քան զպորդեն իմաստութե : Ինչպէս որ պղատուն
ասէր վն իմաստութե , թէ Այսպիսի այլ ինչ բարի ոչ է
տուեալ յոյ առ մարդիք : Իմաի՝ այս յովհադա բարաբրիա
քահանայապետիս որդին զարարիա՝ սպանաւ ի մէջ տաճա-
րին առաջի սեղանին ողջակիցաց . 2 Յնաց . 24 . 22 :

Իպա թէ հարցանես , թէ ինչո՞ւ համար յարենէն ա-
բելի մինչև յարիւնն զարարիա որդւոյ բարաբրիա ի հրէից
պիտիւր խնդրվի : Իսեմքի , աբել և զարարիա՝ հաւասար
կերպիւ արդարք եղան . զի ոպ սբէլ ի կայէն եղբօրէն ,
քեզալիք և զարարիա ի յովաս թագաւորէն մօրտիրոսա-
ցան : Ի՞նչ ինչպէս որ արիւնն աբելի առ ան Փիրեատ կա-
նէր վրէժ առնուլ ի կայենէ , նմանապէս և արիւնն գա-
բարիայի . ոպ որ սոսաց , թէ Տեսցէ իմ և դատեսցէ . տես
2 Յնաց . 24 . 2 : Եւ թէ զինչ տեսցէ , Հրէայք ասեն ,
թէ արիւնն զարարիայի՝ ի տաճարի որմոցն սննջնջելի մը-
նաց : Իմաի կամէր ասել , տեսցէ ան զսննջնջելի արիւնն
իմ ի վերայ որմոցն և դատեսցէ :

Իպա ինչո՞ւ համար քն շատաց բի , և զիմ արիւնն
խնդրելոց է ի ձէնջ : Իսեմքի՝ քի արեանն գին և մա-
խապիլ է չկայր , և բոլոր դժոխոց տանջանքն ալ պիլէ , քի
արեանն հեղման մեղաց՝ հաւասար ձեզա չէին կարեր լի-
նիլ սպանողաց նր . անոր համար զիւր արենէն գանց ա-
րար : Ի՞նչ դարձեալ՝ անոնց արիւնն Փիրեատ կանէր առ
ան՝ ինթիխամառնուլ , այլ քի արիւնն Փիրեատ կանէր ,

և զթողութի կու խնդրէր 'ի հօրէ նոյ սոյանողաց իւրոց :
 (1) ի վասն աբելի տասց ան առ կայէն . թէ արիւն եղբօր
 քոյ՝ յերկրէ բողբէ առ իս , ցո վրէժ խնդրել . իսկ քի ար-
 իւնն աղաղակէ զթողութի խնդրելով 'ի հօրէ նոյ : Սաստի
 թէպէտ 'ի կողմանէ անպարտ արեանն ունէր զնմանութի
 ընդ աբելի և զաբարիայի , այլ ոչ 'ի կողմանէ վախճանին և
 գնոցն . զի վախճան քի արեան հեղմանն՝ էր փրկութի աշ-
 խարհի . իսկ նոցայն ոչ . և նոցա որիւնն՝ միայն իւրեանց
 գին էր . և քրիստոսին անգին և անչափ :

Եւ թէ ասես , թէ վնէր կայենի և յովսա թագա-
 ւորին մեղաց պատիժն անկանելոց է 'ի վր հրէից : Եւսմ
 թէ , հրէայք ըսալոր բարուց և ապերախտութե , ոչ պա-
 կաս գտան քան զկայէն և զյովսա կռապաշտ և ապերախտ
 թագաւորն . զի 'ի յովիտդա քահանայապետէն թագաւոր
 եղև յովսա , և անպաշտութե լուսաւորեցաւ 'ի նմանէ .
 և յետոյ զորդի նորա զգաբարիա արդար քահանայապետն
 քարկոծելով ետ սպանանել : Եւ մանապէս և հրէայքն՝ նց
 նման արարին քի և առաքելոցն . անոր համար 'ի նց հետ
 պիտի զատապարտվէին , և դատապարտեցան գերութե և
 սպանմամբ 'ի վէսպիանոսէ և 'ի տիրոսէ . և միշտ մնալոց են
 ստելիք մարդկան և ելեալք յաչացն նոյ :

Կթ

Եւ թէ ասեն հրէայք , թէ քրիստոս մէսիայն ձեր՝ 'ի խա-
 չին աղօթեց առ հայր ան , թէ թող սոցա զի ոչ գի-
 տեն զինչ գործեն : Սուրբն ոչ էր պարտ որ յետոյ տա-
 վաճի լինէր տիրոսի :

Եւսմ թէ , քն ոպ 'ի պատարագելն վն արեան իւրոյ
 ասաց , թէ Եւսէ արիւն իմոր վն ձեր և բաղմաց հեղանի
 'ի թողութիւն մեղաց : Եւսպէս և մինչ 'ի խաչին աղօթ-
 եաց , թէ չայր թող սոցա զի ոչ գիտեն զինչ գործեն :
 (2) Իրաւի թէպէտ աղօթեց վն ամենեցուն , այլ ոչ ամենեք-
 եան սպտեցան յաղօթից նորա . որպէս և ոչ կոյրքն լու-
 սաւորին 'ի ծագիլ արեւուն :

Եւսմ աղօթք նր թէէսիր արաւ 'ի կաղապիրտան , և
 անպտուղ արին զաղօթք նր խստասիրտոն , ոպ և ապառաժ

քարինքն թէպէտ ընդունին զանձրևն 'ի մահերեցթաւ և
յերես իւրեանց, այլ ոչ 'ի մէջն. վն որոյ անպտուղք մը-
նան, և 'ի սէրթուլթէ իւրեանց ոչ կաղաւան : Բայկէս
և զուր խոտասիրտք և անթլփատք սրտիւք և ականջօք,
այնչ շահեցայք յարենէ նր' : Գ) 'ի թէպէտ քն պէսուչ
դձեղ ցուցանէր առաջի հօրն, թէ ոչ գիտեն զինչ գոր-
ծեն, այլ այն էր վասն իւրոյ պիտարեզ բարուցն, և ոչ
թէ վասն ձեր պէսուչ լինելոյն :

Բայկէս դաւիթ երբեմն անյիշատար եղև առ սիմէի
անիծանողն իւր, թէ Տէր ասաց սիմէի անիծանել զդա-
ւիթ : Դ քին յետոյ սաղոմոնի վասիէթ արաւ, թէ յետ
մահուան իմոյ՝ զնր՝ ձէզան թերթիւ պահես, և նա արաւ :
Եւ թէպէտ դաւիթ օրհնէր զիւր հալածիչն, լաքին բղ-
տավաճութիւն նոյ յանձնէր տակով՝ Ած օրհնութե իմոյ
մի՛ լուեր, զի բերան մեղաւորի՝ բերան նենգաւորի բա-
ցաւ 'ի վր իմ : Ըր կտմէր տակ, թէպէտ ես անոխակալ լի-
նիմ 'ի վր իմ խասիմներուս, լաքին զիմ դատաստանն դու-
տես, զիմ տալան ընդ նս՝ դու քէթմ արէ : Ահ մեծ է
անկանել 'ի ձեռս նոյ կենդանւոյ :

2

Թէ ասեն հրէայք, ամովս 9. 11 ասէ թէ՝ Գալոց մէ-
սիայն՝ զանկեալ և զհործանեալ յարկսն դաւիթ շինելոց և
կանգնելոց է : Իսկ քն՝ մատթէոս, 23. 38 ասէ թէ՝ Թող-
եալ լիցի տունդ ձեր սուերակ : Իմա՛ր՝ զթէ բանն քը-
րիստոսի գուշակութեանն ամովսայ :

Իսկ թէ, ոնչ բժիշկն ոչ ևս պէտ ոնէ հիւանդին՝
յորժամ նր խրատին չի հետևիր և զտուած դեղն 'ի գործ
չի ածէր. նմանապէս և քն երկնաւոր բժիշկն՝ յորժամ
ետես թէ իւր փրկական գեղօքն՝ նորա կու վարին 'ի կո-
րուստ անձանց իւրեանց, վն այնորիկ զանձնիշխանութիւն
նոյ՝ չի բռնադատեց զօռով. այլ թոյլ ետ տակով, կորուստ
քո 'ի քենէ խրապէս : Եւ թէ՝ Բժշկեցաք զբաբելոն, և
նա ոչ բժշկեցաւ. վն այնորիկ թողաք զնա : Բայկէս և
հրէայք դատարարակեցան 'ի քսէ հոգեւոր դեղերով, լաքին
զէտ հաւու ձագուց չի վազեցին 'ի ներքոյ թևոց գիծութե

նր. վասն այնորիկ ձիգ ՚ի բաց թողան ՚ի նմանէ : Իսկ նոյ
պօշ թողուն, աւերման նշան է. ուրեմն քն՝ անձ էր, որոյ
պօշ թողելովն՝ նորա յաւերոժութիւն ժամանեցին :

Վասն՝ միթէ մոփէս չասաց մի, թէ ԱՅ տարածեաց
զթեա իւր ուն զարծուի և բարձեալ բերէր զնս. և որպէս
զարծուի ՚ի վերայ ձագուց իւրոց գթացաւ. **Եփեսոս. 32 :**
Իսկ սակայն վն տաճարին և ազգին իւրեանց՝ **Թէ** որպէս
սպառնացաւ ՚ի կուսպաշտին նոյ, յայտ է 2 **Մնաց. 7 . 19 .**
Եթէ դարձելք դուք և թողնիք զհրամանս իմ, և պաշտի-
ցէք զանս օտարս, բարձից զձեզ յերկրէն զոր ետու ձեզ.
և զառնս զայս զոր սրբեցի անուան իմոյ, ՚ի բաց դարձու-
ցից յերեսաց իմոց. և ոռաց զնա յառակ և ՚ի պատմութի յամ
ազգս. Ամենայն որ անցանիցէ առ նովաւ զարմասցի. **Թէ**
ընդէն արար տր երկրիս և տանս այսմիկ : Եւ ասացէն՝
վասն զի թողին զանձ հարցն իւրեանց. և այլն :

Իմտի՝ թէ նշանն բարեհաճութեանն նոյ ընդ բերայե-
ցիս՝ էր կայրութիւն տաճարին և քաղաքին երուսաղէմի :
Եւ յայտ է թէ այժմ ոչ են անասալաշտք : **Սէրէ** թէ վն կու-
սպաշտութե եթթմիշ տարի մնացին դերի և աղատեցան :
Իմտի այժմ քան զկուսպաշտսն վատթար եղան սպանանե-
լով զքն և ոչ հաւատարմին առ նս. և այս՝ 1845 տարի է՝
որ գերի են և ցրուեալք ՚ի մէջ ազգաց :

Իսկ որ ասեն, հապա դուք հայք և հռոմք բրիս-
տօնեայք էք, ոչրէ ձեր մեծութին և փառքն : **Իսկ** թէ,
մեզ ան այնպիսի խոստմունք չէր արած, որոնք որ աբրա-
համու և զաւակաց նորա : այլ ըստ իւր կտմանն առեւր էր՝
և կառ. ոչ տարովն՝ մէք նոյ հաճելիք եղաք : և ոչ յեա
առնելովն՝ ատելիք :

ՏԵ

Թէ ասեն հրեայք, ՚ի գալ մէսիային՝ մէկ լեռ մի պիտի
բարձրանայ յայլ իմն լեռան վր. Եւ տունն նոյ ՚ի վր գլխոց
լեռանց : **Եռայ. 2 . 2 :** Ի պրին այս չեղաւ զուհուր. իմտի
չէ եկեալ մէսիայն :

Իսկ քի, լեռ մի ՚ի վր այլ լեռին բարձր է քեւ-
կեղեցի ՚ի վերայ սինակոկային, որոնք սիօն՝ բարձր ասի քան

զսինայ, Օ էրէ անդ օրէնք խստուէ տրուաւ 'ի սինայ .
 իսկ 'ի սիօն՝ տրուաւ օրէնք հոգւոյն Կբյ, օրէնք գթու-
 թեան և ազատութե . ի սիօնէ ելցեն օրէնք, Այսպէս
 իմտի նոր լեառն սուրբ եկեղեցի՝ բարձրացաւ 'ի վի՛հ հնոյ
 լեառնն սինայի և սինակօկային նց ժողովրդեան . Անկաւար
 շնորհս փոխանակ շնորհաց : Օ ի որոյ յետ յիսուսն առուր
 գառնապենտութեն 'ի մարայ քաղաքն՝ տրուաւ հին օրէնքն
 ձեռամբն մովսէսի, այսպէս յետ յիսուսն առուր զենմանն
 քի 'ի խաչին, և ազատելոյն զմարդիկ 'ի դժոխային եգիպ-
 տոսէ, 'ի պենտեկոստէին տրուաւ նոր օրէքն 'ի հոգւոյն
 սրբոյ 'ի սիօն :

ՀԲ

Ի սեն հրէայք, թէ ամենայն ազգք պիտիւր երթան առայն
 լեառն 'ի մէսիայն . Էսայ . 2 . 3 . լաբին առ քն ոչ եկին
 ամ ազգք . իմտի չէ՛ եկեալ : Իսկ թէ, թէպէտ 'ի ժամա-
 նակս քի՛ առկաւ հեթանոսք եկին 'ի քի հաւատն . ուր աբ-
 քար թափաւորն, և հարիւրապետն զուսկիտնոս, և միւս
 հարիւրապետն ամտամբ իւրով . լաբին քարոզութե՛ առա-
 քելոց՝ յամ ազգաց հաւատացին 'ի քն, պէրէմ ամ ազգք
 որ կասէ, 'ի տեղի բաղմաց ամ ազգաց հաւատացելոց ա-
 սելէ : Ինչպէս կտսվի, թէ Առաջի սաղոմոնի կայր ամ
 իսրայէլ . 3 Բա . 8 . 14 : Այսքին կանայք և մանկունք չը-
 կային . այլ ամենայն ասելն՝ վասն հաղոր եղեալ ճեմայե-
 թին պիտիւր իմացվի :

Ի յսպէս և ամ ազգ որ կասէ, կեցաւ քի յամ ազ-
 գաց պիտիւր հաւատան 'ի քն ասելէ . և այն՝ քարոզութե
 առաքելոցն . զի Ընդ ամ երկիր ել բարբառ. նց : Առ քն
 զեկեղեցի իւր՝ նմանեցոյց ուսկանի, յորում գտանելոց
 էին ամէն սոյ ձկունք, ց յամէն սոյ ձկանց ըստ տեսակի
 և ոչ ըստ անհատից : Ի յսպէս սսի, թէ Ամենայն կեն-
 դանի եր 'ի տապանին : Իսելէ թէ՛ յամէն սոյ կենդան-
 եաց կային 'ի տապանն . այլ ոչ ամ անհատքն :

ՀԳ

Ի սեն հրէայքն, թէ մէսիայն մէկ նոր տաճար պիտիւր շի-
 նէ . ինչպէս ասէ զարարիա մարգարէն, 6 . 12 . Ահա

այր՝ և ծաղու մնանուն նր. և ՚ի ներքոյ իւր ծագեացէ և շինեացէ դոռուն տեսուն :] արին քո՞ դայս ոչ արար :

Բսեմ թէ , ոյս բանս ըստ կեղևոյն՝ կիմացվի վն դո-
րաբարեի , և ըստ եօղին՝ կիմացվի զմէսիայէն . զի նա շի-
նեց տուն և տաճար իւր զեկեղեցի՝ նման տապանին նոյ-
եայ՝ ոմէն ճինս հայվանաթից մէքեսն . և ոչ նման տաղա-
վարին սբբա համու , կամ սաղումնի տաճարին մինակ հրէից
բնակարան . Տաճար արքէ և որ էք դուք ասէ առաքեալն :
Եւ թէ՝ այլ Դուք տաճար արքէ կենդանւոյ էք : Յաչս արք
մէկ հագի մի զարգարէն շնորհօք , այլ առաւել է բան ըզ-
մարմնաւոր հազար տաճարաց շինելն : Ես եկից և բնակե-
ցայց ՚ի միջի քում ասէ արք :] Կայէ մեզմէս մարգարէն .
զեք՝ 26 . 12 : Եւ ասէ այս է մէսիայի շինած տաճարն :
] արին խորհրդական տաճար մի ևս չինեց քո՞ զկուսա-
կան տուեալ մարմինն միաւորաբար . զորմէ սասց . քակե-
ցէք զտաճարդ մահուամբ խաչի , և ես շինեցից յերկա ա-
ւուրս փառաւոր յարութեամբ :

ՀԴ.

Բսեն թէ , ՚ի ժամանակս մէսիային՝ ազգ յաղգի վր ոտուր
չի պիտի բարչէ . եւայ՝ 2 . 4 . որ ոչ եղև ՚ի գալն քի :
Բսեմ թէ , այն եղև . զի յայն ժամանակն՝ օգոստոս կայսրն
միահեծան կիշխէր աշխարհի . և ոչ կայր ճէնկ և ճիտա ՚ի
մէջ նմ ազգաց . և հրէշտակքն ևս վկայեցին , երկրի խա-
ղաղութիւն աւետելով :] ՚ի ասիցէ հրէայն , թէ խաղա-
ղութիւնն տայիմ պիտի ընայր :

Բսեմ թէ , տայիմ բառս՝ յամէն տեղ էպետի ցոյց չի
տար : այլ բաղում ժամանակ : Բէկորք մէկնազէնք չէ-
թէ ճիշտ ասորոց՝ ոչ ևս երին յերկիրն խորայէի . լաքին ե-
րին յետ մահուանն եղիսէի : 4 Բա՞ 6 . 23 : Բա յակոր
ասաց հրէշտակն , Անուն քո ոչ ևս կոչեացի յակոր : այլ
խորայէլ : Եւ սակայն յութն տեղիս յետ այնորիկ կոչի
յակոր . ծննդոյ . 35 . 10 :

ՀԵ.

Եթէ ասեն հրէայք , թէ յաւուրս մէսիային՝ ետպանի
հայվաններն՝ հեա ընտանի կենդանեաց պիտի շուրջ

գան • Էսայ՝ 6 • 5 • Բնակեացի գայլ ընդ դառին • և ինձ առ ուրու մակաղեսցի • և այլն • Իսկ այս ոչ եղև ՚ի գալն քի •
 Իսկմ թէ , այս կերպս խօսելոյ՝ է խոսակցութի մի
 րստ ատէ թի աշխարհի • զի յորժամ մէկ ատարէ թ ստհիպի
 կտրիձ՝ զսպիթ մի տիրէ մէկ երկրի , և գողք և ետրամազք
 որք պակասին , զտրպի մէսէլ է որ հալին կասեն , թէ
 գուրտ՝ գոյուն իլէ կէշինիր • Իբր թէ՝ մէկ մէկի զարար
 չէն անէր • () Ի այլաբանական մտօք՝ յուգա որդին յա-
 կրբայ նահապետին՝ կոչի առիւծ , բենիամին՝ գայլ , դան՝
 օձ • Ըստ յատկուէ ապագայ գիպուածոց և ոչ ըստ բնուէ •

Իէզալթբ և ՚ի գալստեանն քի , գայլաբարոյ յափըշ-
 տակողքն՝ ընդ անմեղ դառանց , և ընձու նման պէնկքի
 ֆիթնէպագնէրն՝ ընդ նք հաւատով մեղաւորութեաց ՚ի
 մէկ եկեղեցւոյ պիտիր ճարակին մարմնով և արեամբ տն •
 Իսկմ վայրենի գազարն կռապաշտ աղգքն հէթանոսաց՝ ընդ
 հաւատացեալ հրէից իթթիֆախ պիտիր անէն • Եւ յայտ և
 ՚ի գործա առաքելոց , թէ պետրոս մտեալ ՚ի տունն կուռ-
 նէլիսի հարիւրապետին եկեր զհաց • և գայթակղեցան ՚ի
 հրէից դարձեալքն • Եւ արին հոգին սուրբ ցոյց էր տրվեր
 պետրոսի՝ ոչ խտրել ՚ի մէջ նք և պղծոց յետ հաւատալոյ
 նց • որ նշանակեցաւ ՚ի մէջ կաաւի ցուցեալ պիղծ կեն-
 դանեզքն , զոր նմ սրբելոց էր զնոսա մկրտութեամբ •

() Էրէ առիւծն յորդ ուտելով ընդդէմ իւր թա-
 պիէթին , ինչ նշան եղած կու լինի • միթէ քի դալն յաշ-
 խարհ , զխառնութի թապիէթներն այլայլելու համար էր մի՝
 քաւ լիցի • այլ զմարդիկ ՚ի մեղաց և ՚ի դժոխոց տղատե-
 լու , և ըստ բարուց՝ ՚ի չարէն մեղաց առ բարին շնորհաց
 փոխելոյ • Եւ արին հրէայքն հէնիզ ՚ի ներքոյ քեօրկէի կան •
 քող ունին ՚ի վշ երեսաց • քի քողով ծածկեալ զնմաշուռչ
 գիրսն • և ոչ վերանայ այն քողն ՚ի նց մտացն երեսաց , մին-
 չև որ չի դառնան առ քն՝ ըստ առաքելոյն • անոր համար
 զնմ նք գիրս՝ ըստ մարմնական կերպի կը մեկնեն •

ՀԶ

Իսեն հրէայք , թէ մէսիայն ՚ի գալն՝ զթլփատութին պի-
 տիր հաստատէ և ոչ թէ վերցնէ • Իսկմ թէ , նց մտացն

կէօրէ՝ մէսիայն իրենց համար գալոց էր յաշխարհ , որ մարմնաւոր սղոտութի տայր , և թագաւորութի հաստատէր . իսկ հրէայքն կ'ըբ բարձին զթլփատութիւն՝ որ քժ գայր և հաստատէր . զի 'ի գալն նր՝ բոլորքն թլփատեցեալք էին : | Եբին քն գալովն յաշխարհ՝ զհոգևոր թլփատութիւնն , 'ի մեղաց զկտրումն պիտի ր հաստատէր . որն աւել երեմիա , թէ թլփատեցէք զանթլփատութի սրտից ձերոց : | Ըստ առաքելոյն՝ Ժէլէպ . 3 . 3 . թլփատութի մեք եմք , որք հոգւով դժժ պաշտեմք :

|| Է իլւա բի բի գալն յաշխարհ՝ վն փոխելոյ էր զհին օրէնքն դերութե՝ 'ի յօրէնս շնորհաց աղատութե : | Իսկ օրէնքն մոկէսի՝ զթլփատեալն պարտաւորէր . Էւլ . 12 . 48 . ըստ այնմ թէ , Ի պասեքի գառնէն ամ անթլփատ մի՝ կերիցէ : | Կառն զատկական իմտի օրինակ էր քի զենմանն 'ի խաչին , և ոչ որ 'ի մեղաց անթլփատ՝ զնա կարէ ուտել , այլ պօղոս առ քբեալն աւէ . Գալ . 5 . 3 . թէ զկայնմ ամ մարդոյ զի թլփատիցի , Էթէ պարտական է դժմ օրէնսն կատարել : | Իմտի քն նոր օրէնք տալ որ եկեր էր , ոչ ևս պէտք էր զթլփատութիւնն հաստատել :

'Եսե՝ Էթէ թլփատութիւն պէճիտ լինէր 'ի փրկուի , հրէից անթլփատ կանայքն ո'րն փրկելոց էին , և ո'րն 'ի դրախտն արքայութե մտանելոց : | Եսմ թէ՝ աբրահամ առանց թլփատութե՝ ինչպէս վկայեցաւ հաճոյ լինիլ նոյ : 'Եսե՝ զի թլփատութիւն ոչ էր յաւիտեական օրէնք , թէ և այնպէս գրած է . զէրէմ և վն քանոնացւոց երկրին առսաց Խժ աբրահամու , թէ քեզ տաց երկիրդ զոյդ և զաւակի բում 'ի յաւիտեան : | Եբին պէլլիէ որ հրէայք 'ի յաւիտեան չի մնացին յերկիրն աւետեաց :

'Եմանապէս և թլփատութիւն օրէն յաւիտեական որ կասվի , շատ Ժամանակ կու նշանակէ , նր փնջ 'ի գալուստն մէսիային . որ տալոց էր փոխանակ նր , զօրէն մկրտութե վերստին ծննդեան : | Իմտի օրէնն թլփատութեան ոչ էր յաւիտեական . այլ նշան էր միայն՝ զորդիսն աբրահամու ջոկելոյ յայլոց աղգաց , և զաթնատն ոչ էր հրամայեալ վն այլոց աղգաց՝ որք հաւատովն քրիստոսի պիտի

արդարանային և սէշիւիշ լինէին յանհաւատից :

ՀԷ

Եսեն թէ, մէսիայն որդւոց և զաւակաց ար լինելոց է .
 Անձինք ձեր տեսցեն զգաւակ երկայնակեաց . Էսայ . 53 .
 10 : Եւ դաւիթ ասէ, թէ Զաւակ նր յաւիտեան կացցէ :
 Եւ քին քս չոռնէր զաւակ՝ զի կուսութեւ կաց ֆնաց . Լա .
 Եսեմ թէ, Եսայի զաւակ երկարակեաց կոչէ զքս՝
 յետ յառնելոյն ի մեռելոց . զհրէ այն բոլոր գլուխն ի վր
 քի . և ի վերն՝ Եսայի նախ ասէ թէ, Եւ ար կամի սրբ
 բեւ զնա ի վերաց անտի . քս ի վերաց մահուանն : Եւ ա
 պա ասէ թէ, Եւ ք ձեր տեսցեն զգաւակ երկարակեաց :
 Եւ քին քս յաւիտեանականապէս յարուցեալ ի մեռե
 լոց . զի և ոչ ասէ՝ զգաւակս, այլ զգաւակ՝ որ է քրիստոս :
 Վեղարիք և բանն այ առ դաւիթ՝ էր վասն մէսիային որ
 ի յաւիտեան կելոց էր :

Եւ քին՝ հրէայք թէ առաւել ինստ անեն վն բող
 մութեան զաւակաց մէսիային, ահա ամ քրիստոնէայք՝ են
 նր հոգեւոր որդիք . զի ամուլ և տուլ եկեղեցին հեթանո
 սաց, քնիւ բողմածին եղև, և բողմածին սինակօկայն՝
 նուաղեցաւ ի ծննդոց . Էսայ . 54 . 1 : Պօղոս առարեալն
 ասէ, Եւ մեք եղբորք ըստ հաւատոյ որդիք եմք աբրա
 համու : Օհրէ և աբրահամ այն իխթիխաթովն մեռաւ
 թէ յորդոց իւրոց մէսիայն ծնանելոց է և յաշխարհ դա
 լոց . Ոյք ոչ յարենէ, և ոչ ի կամաց մարմնոյ, և ոչ ի կա
 մաց առն՝ այլ յոյ ծնուն :

ՀԸ

Եսեն հրէայք, թէ ի ծնանիլ մէսիային՝ արեգակն պի
 տիր եօթն խաթ պայծառանայ, և լուսինն արեգական
 պէս լուսաւոր լինի . Էսայ . 30 . 26 : Եւ քին այս չեղև
 ի ծննդեանն քրիստոսի :

Եսեմ թէ, այս ոչ էր լինելոց յառաջին գալստեանն,
 այլ յերկրորդին . զի առաջին գալուստն ծածուկ էր, ու
 անձրև ի վերայ գեղման թիֆաթիկի, որ յիշանելն ձայն չի
 տոր : Եւ թէ այն բանն զերկրորդ գալստենէն է, պէյսն
 կու լինի յետագայ բանիւքն թէ, Գայ յետ բազում ժա

մանակաց՝ վառեալ բարկուք և լի փառօք։ Օ՛ր յառաջ եկաւ հէզուլթէ և աղքատութիւն՝ նստելով յէջ և յաւանակ։ յերկրորդումն արդար վրէժխնդրութիւն, որ ասի բարկութիւն և լի փառօք՝ փոխանակ աղքատութեն։

ՀԹ

Եսէն հրէայք, թէ յաւուրս մէսիայի՝ աղքտ յուղայի փրկիլոց է և երէւ 23 • 6 • Յաւուրս նորա՝ փրկեսցի յուղա և 33 • 14 • Եւս քրիստոս զներհալն արար և իմար ոչ է նա մէսիայն։

Եւսմ թէ, քն որպէս զհասարակաց արեւ՝ ամենից լոյս ծագեցաւ և լաբին աչք ունեցողքն, քն հաւատացողքն ՚ի նա վայելցին զլոյս նոր և իմար քն յիրեն թարափէն՝ արար փրկութիւն ամենից և լաբին չորացեալ ծառերն յայն կենաց ջրէն չի դալարացան և կամաւ կուրացեալքն չի լուսաւորեցան։ Օ՛րէ երեւիտս մարգարէն թահմիէ յայս նկատելով ասաց, թէ Ահա աւուր գան ասէ Թոր և յարուցից դաւթի ծագումն արդարութիւն։ Որ կամի ասել, այս արդարութիւն արեգակս՝ զընդունակս լուսոյ իւրոյ մինակ կը լուսաւորէ և զի ոչ է արդարութիւն՝ զանգործս և զգործօղս յողորմոյ՝ միտպես վարձատրել և կամ թէ զկոյրն և զտեսողն միակերպ լուսաւորել և որ թէ արար քն, այն է գործողորմութիւն և ոչ գործ արդարութիւն։ Եւսին շինքի քն առ ոչխարս կորուսեալս տանն իսրայէլի եկաւ և իմար ալեւսէ վիյէ ամենից փրկիլէ եկաւ։ Եւ ինչո՞ւ համար երեւիտս՝ միայն վասն աղքտի յուղայի փրկութեն կու խօսի։

Եւս ասեմ թէ, Եւս խոստովանողք և հաւատացողք անուանն քի՛ յուղայեանք կոչին և զէրէ յուղա՝ խոստովանութիւն և դոհոլութիւն թապիր կու լինի։ Եւ վասն քի տէս յաւատարմին զբանն յօհաննու և Որ հաւատայ յորդի՝ լնդունի զկէանս յաւիտենակսն և որ ոչն հնազանդի որդւոյ՝ ոչ տեսցէ զկէանս և 307 • 3 • 36 • Եւ ինչքն Թորն ասաց, եթէ Որդին զձեզ ազատեսցէ և ճշմարիտ ազատք լինի ձեր։ Եւ գամիւն 12 • 1 • ոչ ալեւս վիյէ ասէ զփրկութիւնն և այլ թէ և Ի ժամանակին յայնմիկ ասրեսցի ժողովուրդ քն՝ Եւս որ գացի ՚ի դպրութեան կենաց և Եւ թէ

մինչև ուսցին բաղումք • և ոչ թէ՛ ամենեքեան • Ուրեմն
ոյր որ ՚ի գիրն փրկելեաց գրեալք և նախասահմանեալք
էին յոր տղգէ և իցէ • հաւատացին և փրկեցան • զնմանն
աւես ԳրԹԿ • 13 • 48 :

Երրորդ՝ աղոյն յուգայի մախսուսէն փրկեցաւ յան-
ձըն քի • զի ՚ի յուգայի աղոյն ծագեցաւ և մարմնացաւ
քն • ԷբԹԿ • 7 • 19 : Երրորդ՝ ՚ի սակաւ մամանակի պետ-
րոսի մէկ քարոզութեն՝ երեք հազարք հաւատացին • և ՚ի
սակաւ աւուրս՝ եղէն հինգ հազար • Եւ մինչև որ պօղոս
դարձաւ յիւր քարոզութենէն՝ հաւատացեալքն բիւրա-
ւորք եղէն • ԳրԹԿ • 21 • 20 :

Եւ հա մէսիայն այսպիսաբար եղև փրկիչ աղօղին յու-
գայի և բոլոր աշխարհի • որ է գերբնական փրկագործ ու-
թիւն • և իւր թագաւորութեանն լայեխ մեզի պախչիչ •
Եւ քին հրեայքն մարմնապաշտք լինելով • զմարգարէից գու-
շակութիան չէին իմանար ըստ հանի կերպիւ • այլ մարմնա-
ւորապէս կիմանային • և հալէ այնպէս կիմանան •

2

Եւսն հրեայքն • թէ դաւթի՛ որդի է պէտի չի պիտի
պակասի • որ նստիցի յաթոռ նորա • ԷբԹԿ • 33 • 17 :
Եւ արձեալ՝ միւմբիւնէ մի զտիւն և զգիշերն խափանել •
հնար չէ • նմանապէս միւմբիւն չէ որ դաւթի տէրութեան
ժառանգ որդի չլինի • և թէ աւագոյ չափ անթիւ պիտի
լինին որդիքն դաւթի մէսիային • լսքին ձեր մէսիայն՝ մէկ
որդի պիլէ չուենէր •

Եւ ահա ասեմ թէ • քն մատեմ որ բանն ոյր և անձ էր •
և եղև մարդ ՚ի դաւակէ դաւթի • ցորքան որ ՚ի զաւակէն
դաւթի ՚ի սք կուսէն առեալ մարդկութիւն անբաժանե-
լի է յինքենէ • որոյ որ ըստ անթիւ թագաւոր թագա-
ւորացէ • նմանապէս որդի դաւթի գորով ըստ առեալ
մարդկութեանն • միշտ նստեալ է ինքեամբ յաթոռն դաւ-
թի ՚ի ժողովորդս հաւատացելոց • ըստ այնմ հրեշտակին՝
Թագաւորեսցէ ՚ի վերայ տան յակոբայ ՚ի յաւիտեան • և
թագաւորութեան նորա վախճան մի լիցի • Եւ քին կոյր
հրեայքն հէմ կասէին • 304 • 12 • 14 • թէ Սէք լուսք յօրի-

նացն՝ թէ քնն յաւիտեան կայ : Հէմ հինգ հարիւր տարւոյ մէօհլէթ կու գնեն նորա թագաւորութեանն :

Արկորդ աւեմ թէ , պէլի միւմբիւն չէ որ տիւն և գիշերն խափանվի . իմաի դուր որ հինգ հարիւր տարի միայն թագաւորութիւն կուտայր մէսիային , և այն ահա 1845 տարիէ որ եկեր է . և տիւն ու գիշերն կինէ յիւրեանց կարգին են . պէյան կը լինի՝ որ ցերեկի և գիշերի կոցութիւնն կու վկայեն , թէ դաւթի որդին չէ պակսեր նստելոյ յաթու նը . և այն է մէսիայն մեր : Որ թէ և տիւն ու գիշերն կարեն պաթալ լինիլ յետ դատաստանին , և նը թագաւորութեն միւմբիւն չէ պաթալ լինելոյ . զի թագաւորութե նը վախճան մի՝ լիցի ասաց զաբրիէլ հրեշտակապետն : Արորդ աւեմ թէ , աւաղոյ չափ անթիւ որդիքն դաւթի , են հաւատով որդիքն մէսիային . իսկ ղետացիքն՝ են համայն կղերիկոսքն քրիստոնէից :

Իմէ որ ինտաճի հրեայքն ասեն , թէ յահարօնի ղետացոց որդւոցն հալէ կայ մեղ խախաւմ՝ պաշին : Իսեմ , եթէ այն ճշմարիտ քահանայապետ որ եղած լինէր , եվէլա յորդւոցն դաւթի թագաւոր ընկեր ալ պիտիւր ունենար . ղէրէմ Խօն գեր օրհնեալ՝ նախ ղդաւթի որդիքն է թուէր , և յետոյ ղղետացիքն : Իմաի մատէմ որ ըստ մարմնոյ թագաւորութի չունիք յողոյն դաւթի , և ոչ ունիք քահանայապետութի յողոյն ղետայ : Այլ թէ պարծիք ունիլ , այն իխտաղ է և շուք մարդոյ . այլ ոչ ճշմարիտ մարդ . և ոչ քահանայապետ : Օրէրէ մէսիայ թագաւորն մեր յաւիտեանական՝ ոչ է ըստ կարգին ահարօնի . այլ ըստ կարգին մեւթիսեդեկի . եբր . 7 . 15 . Դու ես քահանայ յաւիտեան ըստ կարգին մեւթիսեդեկի . Ես . 109 . 4 : Վէպալիւր խօսի և դանիէլ ղաւիտեանական արքայութե մէսիային , թէ Յատեան նստցի . և արքայութի նորա արքայութիւն յաւիտեանական . և Խօն իշխանութիւն նմա ծառայեսցեն . 7 . 14 . և 27 : Եւքին թէ պիտի ոչ Խօն իշխանութիւնք նմա ծառայեն հաւատով , եմմա ծառայեն նմա ըստ կառավարութեան :

Այլ թէ դաւթի ասաց , Լմենայն աղգք ծառայեսցեն թ :

նմա . որ ոչ պատշաճի սողովունի , այլ մէսիային . Բսեմ թէ ,
 ըստ մեծի մասին՝ աշխարհի թագաւորը քրիստոնեայք են .
 և ծառայեն նմա ըստ վճռոյ սուրբ սուետարանին . իսկ յա-
 ւուր դատաստանին և անդր , թմ թշնամիք նը՝ կէջայ . քի
 գատեմ եէրի և պինէք թաշիք նմա լինելոց են . Ասաց տր
 ցոր իմ . նիստ ընդ աջմէ իմմէ մինչև եդից զթշնամիս քո՝
 պատուանդան ոտից քոց :

ՁԱ

Եթէ ասեն հրեայքն , և մէկ նշան գալստեան մէսիային
 պնէր , որ ՚ի գալն նր շարժիլոց և կործանիլոց էին թմ
 ձեռագործ կուռք . Եւայի . 19 . 1 : Եթէ քի ղուք թէք-
 րարէն նորոգեցիք զկուսպաշտութի՝ ձեռագործ և դեղա-
 գործ պատկերս առնելով ընդդէմ հրամանին նոյ . Մի առ-
 նիցես դու քեզ կուռս ըստ թմ նմանութե . Եւայ . 20 . 4 :

Եթէ , քն եկեալ յաշխարհ՝ նստելով ՚ի գրկի
 թեթե ամպոյ նը թծածնին՝ գնաց յեգիպտոս . և հին թէ-
 ֆարիքներն վիպեն՝ թէ յիրաւի ձեռագործքն եգիպտաց-
 ւոց կործանեցան ՚ի մտանելն յի . քի ՚ի քաղաքն հերմոպո-
 լիս : Եթէ քի պն ձեռագործքն ունէին զնմանութի օձի .
 քարթի , կոկորդիլոս ձկան , արեգական , լուսնի , լուսն-
 թագին . կամ ամբարիշտ մարդկանց , որպէս բէլայ , և
 սէրապիս շաստուածոյ , որ էր ցլագլուս . և նշանակէր
 զլիովսէփ երախտաւորն եգիպտացւոց :

Իմտի նորա որք պօշ և հալա անմասն յածութենէ
 կուռքեր էին , (զորս հեթանոսք ՚ի տեղի նոյ կու պաշ-
 տէին , թէ ներքսապէս թծութի գոյ ՚ի նոսա , ուն և արիս-
 տոտէլ ՚ի գրքոջ աշխարհի թծային մարմինս կոչէ զաստեղս
 երկնից) լայէս էր որ պնպիսի սուտ շածքն կործանելին
 ՚ի գնալն ճշմարիտ նոյ մէսիային : Եթէ քի չիւնքի քն եկաւ
 յաշխարհ զձեռագործան կործանել . ՚ի վերայ տապանակին
 քաւութե կային երկու քերովբէք . և տաճարի որմունքն
 լիք էին քերովբէից պատկերօք . Եւայ . 25 . 20 : և 3 Բագ .
 6 . 23 : Եւ երկոտասան պղնձե տեօքմէ եղներ ՚ի ներքոյ
 ծովուն հալուողին , նոյն գրքոյ 7 . 45 : Ինչպէս տասն և
 երկու եղներն , և երկու առիւծքն ՚ի թահտին իւրում :

զառիւծքն , զեզիւնքն , և զքերովըէքն • 29 համարն :
 Ընապա զսնոնք ալ կործանեց մի • տէյմէտէ : Տէ իմօրի
 այնորիկ որ սուտ չածոց , և ընդդէմ այ հրամանին կուռ-
 քեր էին՝ զանոնք կործանեց • լաքին սնոնք որ այ հրամա-
 նաւն էին՝ չի կործանեց • որպիսիք էին քերովըէքն :

|| Է դարձեալ ասեմ , թէ եսայի վեցթեան ետես
 զսերովըէսն շուրջ զալ • միթէ մեղանչեց 'ի միտքն տպա-
 ւորելով զպատկեր նց : Կամ թէ՝ մովսէսի մտացն մէջ ան-
 տպաւորեց զձե և զկերպ խորանին վիպուլթէ և քերով-
 բէից • որ նա սնոնց ունամոն և նմանութիւն որ 'ի մօրն
 պահէր էր՝ շինեց և կազմեց • մէկէր մովսէս ազիլ մարգա-
 րէն կռապաշտուութեան փիլի եղաւ մի • հայա , բաւ լիցի :
 Օհրէմ կոսէ սողոմոն • Իսաա • 14 • 8 • թէ Անիծեալ է
 ձեռագործն և որ արար զնա : Ըն ձեռագործն անիծ-
 եալ է , որ նմանութիւն սատէ ստեղծուածոց է • զոր կռա-
 պաշտքն բնութիւն անտէյի կու պաշտէին : Եւ ան ան-
 գելեց զկուռք շինեւն 'ի նմանութիւն իւր , ինչ կերպիւ որ
 լինէր • զերէ մովսէսի և իսրայելացւոց 'ի լեառն սինայ՝
 ճիւ մէկ նմանութիւն չտուաւ ան :

|| Երբ որ քի և նոց պատկեր նկարեմք , չէ թէ
 զանոնք քերէստէն և զպոյստէն կրպաշտեմք , հաշա • զերէ
 գիտեմք որ յանոնց մէջն անուի չկայ , անճախ որ զանոնց
 անքն 'ի միտք բերելու համար կանեմք : Ինչպէս ասեմ , թէ
 հոգին նք անմարմին է , ձե ու նմանութիւն չունի • լաքին
 չիւնքի աղանակերպ և հրեղէն լեզուաց կերպիւ երևե-
 ցաւ , զայն մեղ երևած ձեւն կուքարչեմք : Կամ հայր ան-
 ճին աւուրց կասով վասն յաւիտենականութեւն , սպիտակ
 ալեօք կու նկարեմք • որք 'ի բնութեւն այնպիսի ձե ու
 նմանութիւն չունէին , և հալէ չունին :

|| Է չիւնքի բանն ան մարմնացաւ , զանոր պատկերն
 մտացածին չեմք նկարէր • այլ իբրև ճշմարիտ մարդացելոյ :
 Եւ զնոց պատկերքն՝ յիշատակ տէյի 'ի միտք նկարելի և
 նց վարիչիցն հետեւու համար կու նկարեմք : || չ պաշտե-
 լով զձեռագործն և զնրկն , այլ կու պատուեմք՝ երևելի
 այն նշաններովն զնոցա բուն տեարքն • որ մեր արած

պատիւնն նոյն պատկերաց, հետի է 'ի կռապաշտութե՝ որ-
քան արեւելք յարեմոսից և երկիրն քերկրէ: 11 Եւ լաբին, 'ի
լեւան սինայ՝ ած. թէ մովսէսի և թէ որդւոցն իսրայէլի՝
պատկեր նմանութի ցոյց չի տուաւ. և թէ միպի՜ արաւ որ
կէօյա սփաթ չի անեն յիւր շէքլն. սուպ եսայեայ մարգա-
րէին ինչո՞ւ համար յաթոռոյ վր երեւեցաւ. Էսայ. 6: 11
եզէկիէլ մարգարէին՝ կերպարանօք մարդոյ 'ի վր աթոռոյն. և
զհրեշտակսն՝ շէքլիւ չորս հայլանութից. Էզէլ. 1: 10. 26:

Իմոյ երբ որ կամեցաւ թէ չանեն պատկեր, աննման
և անձեւ երեւցաւ. և երբ որ ձեռով երեւեցաւ, միւսատե-
արաւ անելոյ. 12 Ի թէ գրեալ լինի պատմութիւն և կամ
նկարած, պատմութիւն է նախատպին պատկեր 'ի միտն
մարդոյ, և նկարեալն՝ պատկեր աչաց. կուղես զայն խա-
պուլարէ, կուղես զայն. 13 Եւ թախ կուոց մտօք չի լինա-
լուն յետեւ, ինչ սփաթ որ լինի՝ չէ՛ կռապաշտութի: 14 Ի
պատկերն շուք է պատկերի տիրոջն. և երբ որ մէկ թա-
գաւոր մի անցանէ, և 'ի շուքն նր մէկ մի թքանէ, և կամ
զսիկքէն ոտից կոխան որ անէ, թէ տիրայի մուստահախ է
թէ ոչ. պէլի: 15 Եւ ով որ անարգէ զպատկերն. քի կամ
բքց՝ նմանապէս թէ տիրայի լայեխ է. զեւրէ այն հայհոյանքն
չքոյն կամ սիկքէին՝ թագաւորին կու համարվի. քէ զալիք
ի թալէի լիսանն պատկերաց, անոնց տիրականցն կըսէ պվի:

ՁԲ

16 Ի որ տան, մէսիայն պիտի գայր՝ զթագաւորութիւն
յուդայեան և դաւթի պիտի հաստատէր. լաբին ձեր իխ-
թիխաթ արած մէսիայի դալստեանն, տիփտէն կորաւ մեր
իշխանութիւնն. վերջն յայտնի է:

17 Եւ թէ, մէսիայն տա՛հի չեկած իրէն՝ ձեր յու-
դայեան թագաւորութիւն բարձված պիտի լինէր. ինչպէս
ասաց յսկոբ նահապետն յորհնութիւն յուդայի որդւոցն
իւրոյ թէ՝ Մի պակասեսցի իշխան յուդայ, և մի՛ պետ
յերանաց նորա. մինչև եկեսցէ ակնկալութիւն հեթանո-
սաց, որ տրն է հանդերձեալ աշխարհին. Ժնն. 49. 10.
զոր և եսայի՝ հայր հանդերձելոյ աշխարհին կոչէ զնա.
Էսայ. 9. 6: Իմոյ թագաւորութիւնն դաւթի յաղգէն

յուդայի՝ մէթանէթ գտաւ յանձն մէսիային :

Ոմանք ինտաճի հրեայք՝ սուտ ումոստով զիրենք կու խաբեն , թէ մէք տաճառ իշխանութի ունիմք ՚ի տասն ցեղոն դերեալս ՚ի սաղմանասարայ՝ առ գետովքն գովզանայ և զլերամբքն մարաց . 4 թագ . 17 . 6 : Ասքին թէ սոստէ այս կարծիրս , յայտէ . զի թագաւորութիւնն ձեր ով հրեայք՝ յուդայի սղդէն և ՚ի դաւթի զաւակացն պիտիր յառաջ գայր և եկեր էր , և ոչ ՚ի յաղդէն ռուբենի կամ այլոց : Սիբիտս մարգարէն ասէ՝ ՚Կու բէթղաճէմ տուն եփրաթայ , ստկաւաւոր իցես լինիլ ՚ի հաղարաւորս յուդայ . ՚ի քէն ելցէ ինձ լինիլ իշխան խորայէլի . և ելք նր ՚ի սկզբանէ աւուրց աշխարհի : Այլ ոչ դաւիթ , և ոչ սողոմոն , և ոչ այլ որ ունէր զսկիզբն նախ քան զաշխարհի ստեղծանիլն . Գեթա . 5 . 2 :

Այլ ձեր սուտ ումոստն ոյժէ . զի ՚ի բէթղաճէմ՝ շատ ժամանակէ ՚ի վեր՝ մէկ տուն հրեայ պիլէ չիկայ ՚ի զւտացւոց աղդէն խայրի , այն ևս չիւպճէլի . զի և նոցա սինսիլէքն՝ տասն և մէկ ցելից պէս նէպէտիր պէլլիսիդ են եղէր : Այսպս՝ վն անտանելի մեղաց ձերոց , որ զեկած ճշմարիտ մէսիայն չի ընդունեցիր . և նեւան գալուսն ումոստ էք դրեր : Եւ և՛ զի յակոբ նահապետն՝ տասն ցեղից իշխանութե համար չասաց , այլ տուած նշանն վասն դաւստեան մէսիային , պակասիլն էր գաւաղանի և իշխանութե յաղդէն յուդայի . Մի պակասեցի իշխան յուդայ , և մի՛ պետ յերանաց նր . մինչև եկեսցեն նմա հանդերձեալքն . և նա է ակնկալուի հեթանոսաց . Ժնն . 49 . 10 :

Պախուսուս՝ որ այս 1845 տարիէ՝ որ ձեր հիւբմն ու հիւբիւմաթն բարձվերէ . տապանակն , տաճարն , մարգարէութիւն , սեղանքն , օրէնսդ իրն , տտեանն , և այլ ամ հոգեւոր և մարմնաւոր զիյնէթքն ձեր՝ միւղմահիլ եղէր են վասն մեղաց ձերոց՝ որ զեկած մէսիայն չի ընդունեցիր : Աւարի՝ դուք յակոբայ նահապետի ասածին ումոստ ունիր . և հակառակ հոգւոյն նք՝ որով նա խօսեցաւ . զասածն նր կու ստէք , և ուրիշ աղդի նէպէտիր իշխանութեամբն զձեզ թէսէլի կանէր :

(1) Երե մօտիկ գովղան գետոյն՝ կու հնարեն մէկ ու-
րիշ գետ մի՝ սաբատիօն անուն, որ յերկրաչափից, և զաշ-
խարհս ՚ի ներքոյ խաւէմի առողաց մտացն հեռի է՝ որքան
որ երկինք յերկրէ։ (2) Իւնքի այն ոսացեալ սաբատիօն
գետի ստուծին պէյսն կելնէ, ուաբի մանասէ անուն ոմն
խաբեբայ՝ և պատրօղ կուրուծեն հրէից. չեմ գիտեր՝
լուրին այլահայէմ նոր տապան մի կազմէր նոյեայ նման, և
զայն իւրեանց սուտ իշխանուծիւնն և տասն ցեղքն՝ ՚ի
լերանցն մարաց անցուցեր է յամէրիգա, որ է եէնի տիւն-
եայ։ Տես թէ ստուծին ինչպէս փաշավրայ կու փնտրտէ
՚ի կարկատել զինքն։

(3) Իմօր հրէայ, ձեր ումուտ արած իշխանուծիւնն՝
յերուսաղէմ պիտիւր լինի և յազգէն յուգայի. ինչ բան
ունիք ՚ի սաբատիօն գետն և յամէրիգայ. (որ անձախ թէ
ամէրիգայ երեք հարիւր քսան և երեք տարի է որ գտնըվեր
է)։ (4) Զոր այն երկիրն՝ բաց ՚ի լեւնցի և բարբարոս կու-
պաշտից՝ այլ ուրիշ միլէծ չկայր. թէպէտ այժմ գտանվին
զանազան աղգ քրիստոնեայք, թէ երկրացիք և թէ այլ և
այլ ազգ քրիստոնեայք. իսկ և ՚ի լերինս մարաց ոչ գտանին
բնաւ հրէայք, այլ միայն տաճկացեալ աղբն քրդաց։

29

Թէ ասեն, ամօթ է ասել զմծ գալ յորովայն կնոջ
բնակիլ, որպէս ասաց զայլէոս մէկ հրէայ մի առ սուրբն
աթանաս աղէքսանդրու հայրապետն։

Իսեմ թէ, ոպ ճէվապ ետ նքն աթանաս այն հրէին,
և ես ճէվապ տամ թէ՝ ամ իկրէնմիշ չի լինիր յորովայն
կուսին սարին լինիլն, մատէմ ինքն է ստեղծօղ որովայնի,
թէ կնոջ և թէ աուն, այլև ամ անդամոց նց. և ինքն է
սրբօղն յորովայնի մօրն զմանուկն։ Ինչպէս սրբեաց գե-
րեմիա յարգանտի մօրն և ասաց, հէնիդ տախի զքեզ չի
ստեղծած իքէն՝ գիտէի զքեզ. վէ տախի յորովայնէ մօրդ
չի ծնած իքէն՝ սրբեցի զքեզ։

Իսքին յատկէց մատէ. քմ ամն մեր՝ չէ թէ մե-
ղօք աղտեղեալ ՚ի կուսի որովայն սորին եղաւ. իլլաբի ՚ի
սուրբ և յանարատ նէտիրսիզ կուսի որովայնն. որ այն

տոճարին համար ասաց դաւիթ , թէ Սուրբ է տաճար քո
սրանչելի արդարութեւ : Ս ե ինչպէս որ արեւն ՚ի վերայ
մեռելոց ծագելով ինքն չի աղոթողի , իլաքի մեռելոց
շահ կանէ շորցնելով զժահահոտութիւն նոցա : այլ առա-
ւել թծ , որ ուր որ բնակի , կու սրբէ զնա և մարբէ :
զէրէ թէ զմեզս մեր սրբելով չի աղոթողի , ինչ խաւար
ևս ՚ի մարդուր արդանաի բնակելով :

27

Եթէ ասեն , թէ ետայի ասեր է՝ թէ Զաղգատոհմն նր
ով պատմեացէ , Երբին մատթէոս և զուհաս կու պատ-
մեն զաղգատոհմն նորա յադամայ մինչև ՚ի յովսէփ , և ՚ի
յովսէփայ մինչև ՚ի յադամ :

Եւսմ թէ , քն ՚ի մարդ կու թէ կողմանէ՝ պատմելի
ազգ ու սինսիլէ ունէր : այլ ՚ի կողմանէ թծութեն՝ միայն
զած հայր ունէր անպատմելի և անազգ : Եւսմքի՝ զէ ՚ի
հոգւոյն նբյ էր յղացումն ըստ արարչութեան կերպի ,
և ոչ ըստ նիւթական պատճառի , նորա համար անպատ-
մելի կասկի աղգատոհմն նորա :

Եթէ ասեն , իմաի հոգին նբ փոխանուի առն խառ-
նուկեցաւ ՚ի մարիամ : Եւսմ թէ , հոգին նբ արարողական
պատճառ եղև կազմութե մարմնոյն քի յարենէ կուսին :
ինչպէս որ խալէմն պատճառ է լալի ուսմին , այլ ոչ նիւ-
թական պատճառ : ինչպէս որդն՝ այսինքն խմբղ պեօճէ-
կին՝ լալի սոյային : Եւսմ թէ որն թծ զհոգն կազմեց ա-
դամայ մարմին , լաքին ինքն ոչ էր հոգւոյին նիւթ մարմնոյ
նր , այլ միայն արարչական պատճառ : այսպէս և հոգին
նբ՝ արարչական պատճառ էր և ոչ նիւթական :

28

Եթէ ասեն հրէայք , թէ բանն յակոբայ նահապետին
յօրհնութիւնն յուդայի , կատարեցաւ ՚ի դաւիթ որ էր
յազգէն յուդայի : Վատասխանեմ ըստ նբյն աթանասի ,
թէ դաւիթ իւք եղև իշխանացն որ ՚ի յուդայի զարմէն և
ոչ եղև վերջինն : և ոչ ՚ի պակասիլ յուդայեան հիւքիւմա-
թին եկն դաւիթ , այլ հէնիղ ՚ի սկզբանն : այլ յակոբ՝ ՚ի
պակասիլ իշխանութեն յուդայի ասաց զպալուստ մէսիային :

Իսկաքի՝ դաւիթ ոչ եղաւ ակնկալուածի և ուսմուտ հե-
թանոսաց, այլ միայն հրէից • իսկ յակոբ նա հապեան զայն
գալոց մէսիայն՝ ակնկալուածի հեթանոսաց առաց :

ՁԶ

Եթէ հրէայք ասեն, թէ մէսիայն և զհեթանոսս կոչե-
լոց էր ՚ի կեանս : Եւսմ թէ պէլի • զերէ դաւիթ յետ ա-
սելոյն ՚ի բերանոյ մէսիային , Տէր ասաց ցիս որդի իմ ես
դու և և այլն : Հէտոյ կասէ ՚ի բերանոյ հօր նոյ առ որդին •
Թէ խնդրեա յինչն և տաց քեզ զհեթանոսս ՚ի ժառան-
գութի և յիշխանութի քեզ մինչև ՚ի ծագս երկրի :

Իսկ որ ինստ անէ հրէայն , թէ դաւիթ իրեն համար
ասաց՝ Տաց քեզ զհեթանոսս ՚ի ժառանգութի : Եւսմ
թէ , դաւիթ երբ ժառանգեաց զհեթանոսս • զերէ թէ-
պէտ տիրեց դաւիթ տասն և երկու ցեղից վր , լալին երբ
տիրեց մինչև ՚ի ծագս երկրի • և երբ ներքև իւր հիւսիսն
ատկն ձգեց զհեթանոսս :

ՁԷ

Եթէ ասեն , և ուստից յայտ է թէ մէսիայն քն զհեթա-
նոս կոչեց : Եւսմ թէ , հեթանոսք չիւնրի մարգարէի և
յայտնութե նոր չեղան , լալին ՚ի բնութե նախորդութե
կրակովն բորբոքեալք՝ ՚ի զանազան իրաց և նմանութեան
ներքև՝ զնա կրփնտրեին , և յանունն նոյ կու խնկարկէին •
մինչև որ նա՝ ողորմեցաւ նոյ , և զինքն յայտնեց ՚ի ձեռն
առաքելոց • և միակ մէկ նորաստեղծ աստղով կոչեց զհե-
թանոս մոգսն յերկրապագութիւն իւր : Եւ դուք արե-
գական լուսովն կուրացայք • զի յայտնի էր նա ՚ի հրէաս-
տանի : Հեթանոսք մէկ աստղի լուսովն՝ զճանապարհն
որ տանի առ նա՝ գտան • իմա ՚ի հեթանոսաց թուրվան-
տայք եղան մոգ միւսնէ միւսին :

ՁԸ

Եթէ ասեն , նեւեկն մտնիմ գալուստ մոգութն : Եւսմ թէ ,
էվվէլտ մարգարէն դաւիթ ասէ , թաքաւորք արտաւայ և
սաբայ՝ բնծայ բերին քի : Ի քինձի վեայն հերովդէս , որ
տիւզէնի մտք կոչեց զմոգսն՝ իմանալ զանգի ծննդեան
նորա , որ երթայր սպանանէր զնորածին մէսիայն , զսնն

անելով, թէ նա եկեր էր զիրեն թագաւորութիւնն յա-
փշտակել: Իւջիւնձի վկայ՝ գերեզմանք անմեղ տղայոցն
բէթաճէմի, որք վս մէսիային՝ գառներու պէս մատաղ
եղան ՚ի հերովդէս զալում արքայէն:

Իկէ ասէն հրէայքն, մի թէ չէ՞ր մի կարեր մէսիայն
արգիլել՝ որ հերովդէս չի կոտորէր զանմեղ տղայքն: Եւս
թէ, մի թէ ան չէ՞ր մի կարեր արգիլել զփարաւօն որ
զմանկունս ձեր ծովահեղձ չանէր, և թէ կարէր՝ է՞ր չի
աղատեց: Եւսնոսպէս և աստ կարէր, էմմա կամեցաւ որ
մարգարէութիւնն ստպիթ լինէր. թէ Չայն գոչեաց ՚ի
հաւանայ. յալումն և ողբումն:

Իթէ ասէն հրէայք, պէլի փարաւօն կոտորեց կամ
ծովահեղձ արար զմանկունս եբրայեցւոց, լաբին ան-
վրէժ ժխնդիր եղաւ նոցա, և զփարաւօն ՚ի ծովն խեղդեց:
Եւսմ թէ, և առաւել քան զեգիպտացիս և զփարաւօն՝
ան պատժեց զհերովդէս և զհրէայքդ հալիլէ մինչև
ցայժմ. և էպէտի տանջովելոց էք աստ մարմնով, և ՚ի
հանդերձեալն անչէջ հրով:

Իկէ ասէն, հերովդէս եգովմայեցի էր որ կոտորեց
զմանկունսն, և զպատիժն գտաւ. մեք զինչ արարաք:
Եւսմ, դուք ևս զճշմարիտ թագաւորն ուրացայք, և
զկայսրն կռապաշտ՝ ձեզի թագաւոր խապուլ արիք ասե-
լով, թէ Չիք մեր թագաւոր բաց ՚ի կայսերէ. ինչպէս որ
մովսէսի ասացիք, թէ Ոչ կացոյց զքեզ դուռն ՚ի վր մեր:

ԶԹ

Իթէ ասէն, մէսիայի թագաւոր լինիլն յայտնի է, լաբին
դուք յաւելի անուն կու դնէք՝ ան զնա ասելով և բաճա-
նայ: Եւսմ թէ, քա մէսիայն՝ հէմ ան էր հէմ քաճանայ,
իւլաքի քաճանայապետ. զերէ դաւիթ կասէ թէ, հայր ան
ասաց ան իմում մէսիային, Նիստ ընդ աջմէ խմմէ: Եւ
թէ թագաւոր էր՝ ասէ, Դաւազան զօրութե առաքեսցէ
քեզ ար ՚ի սիօնէ. և տիրեսցես դու ՚ի մէջ թշնամեաց քոց:
Եւս թէ՝ նա էր իսկզբանէ առ ան և ծնեալ յայ ոպ ճա-
ռագայթն յարեգակնէն, ասէ՝ Ընդ քեզ է սկիզբն առուրց
զօրութե. ՚ի վայելութի քոց քոց՝ յարգանդէ յառաջ քան

զարուսեակ ծնայ զքեզ : Եւ յառաջ քան զարեւ էր անուն նր : Եւ թէ՛ յառաջ քան զարեւ էր , և յառաջ քան զարուսեակ , իմոյ անժամանակ էր , զի յառաջ քան զարեւն՝ ժամանակ չկայր : այլ անկէտ յաւիտեան մի՛ միայն : Տէ իմոյ քն ըստ անուածն անժամանակաբար ծնեալ էր 'ի հօրէ : 'Լաւ' քն քահանայ և քահանայապետ էր՝ ոչ ըստ կարգին ահարօնի , այլ ըստ կարգին մեւքիսեդեկի : Ինչպէս կասէ դու ի՞նչ 'ի բերանոյ հօր ոյ , Դու ես քահանայ յաւիտեան ըստ կարգին մեւքիսեդեկի :

Ի՞նչ որ խալթ անեն հրէայք , թէ այն վս սաղմոնի էր գրեալ : 'Եւսմ թէ , եպանն են խօսէր , զէրէ սողոմոն՝ քահանայ չեղաւ , և ոչ 'ի բոլոր կեանս իւր հաճոյ ոյ գտաւ : իլլաքի չար ևս արարեալ՝ մեռաւ առաջի տն : և ինչպէս մնաց քահանայ 'ի յաւիտեան : 'Լաւ զի ոչ էր 'ի զորմէն ահարօնի . և ոչ էր անհայր անմայր՝ որպէս զմեւքիսեդեկ որ օրինակ էր քի . զի քս անհայր էր յերկրի , և անմայր 'ի յերկինս :

Ո՞րն աթանաս ասէ , տէյիլ քի քահանայ միայն էր , իլլաքի և ան . վէ բնութիւն ան գոլով , մարմին առաւ 'ի մարիամայ կուսէն . որ մարդ լինէր՝ և վասն մեր մարմնով պատարագ վէր , և զհացն և զգինին՝ մարմին և արիւն իւր անէր , և ոյ հօր ընծայէր 'ի մէջ եկեղեցւոյ 'ի յիշատակ արինային պատարագին որ 'ի վերայ խաչին , ոյր օրինակն երևեցաւ 'ի մեւքիսեդեկ քահանայապետն : Հէմ ուրիշ քահանայից նման չօծվեցաւ իւղով . այլ մանաւանդ հոգւով սքով օծեցեալ լինէր և մնայր քահանայ 'ի յաւիտեան :

ԶԹ

Եւ թէ ասեն , ինչպէս 'ի յաւիտեան քահանայ մնալոց էր , որ մեռաւ առ պոնտացւոյ պիղատոսիւ : 'Եւ նքն աթանաս , անոնք որ մեռեալք են խորհրդով՝ զմահ նորա միայն տեսանեն , լաքին կենդանիքն՝ զյարութիւն նր կու նկատեն :

Ի՞նչ որ ասեն , ով կարէ խալթ անել թէ յարեալ : 'Եւսմ թէ , դաւիթ՝ որ ասաց վասն նր թէ , Ո՛չ թողցես զանձն իմ 'ի դժոխս . և ոչ ասացես սրբոյ քում տեսանել զապականութիւն :

Թե ասէն, տէ իմաի մարդ էր քո: Եւ տէմ ըստ նքն ա-
 թանասի, մարդ էր ըստ մարմնոյ, և ան ըստ հոգւոյ. վէ
 մատէմ որ մարդ էր՝ մեռաւ. վէ մատէմ որ ան էր՝ կեն-
 դանի էր, և յարուցիչ իւրոյ մարմնոյն: **Եւ** թէ ան էր,
 լուր եսայեայ. Եւ թովպացիք և սաքայեցիք եղիցին քեզ ծա-
 ռայր. և զկնի քո շրջիցին. և քեզ երկիրպագցեն. և ի քեզ
 յաղօթս կայցեն. զի ան գոյ ի քեզ. և ոչ է այլ ան բաց
 ի քեն. դու էիր ան և մեք ոչ գիտէաք. ան իսրայելի
 փրկիչ: Ամաչեսցեն անքեան՝ որք հակառակ կսն նմա:
 Կորոգեցարս. ք առ իս կղզիք, զի իսրայէլ փրկեցաւ զփր-
 կուծի յաւիտենից. և մի ամաչեսցեն մինչև յաւիտենս:
Եւ ասէ հրէայն, տես որ իսրայէլ փրկի ի տնէ ի
 յաւիտեն, և ոչ հեթանոսք: Եւն աթանաս ասէ, իս-
 րայէլ կոչէ զոք տաւրեալն: Թի որ չէ, անգի ինչպէս
 ետխշմիչ կու լինի, թէ մի՛ ամաչեսցեն մինչև ի յաւի-
 տեն. որ դուք եղաք յամօթ և նսխատինք ան ազգաց՝
 կորուսանելով զանգիւղաւ ձեր զհոգևոր և զմարմնաւոր,
 և հռովմայեցաւ ծառայելով:

Եւ որ մինչև յայս տեղս՝ հատակոտոր և նման մեղուաց ի
 ծաղկանց Ժողովեալ աշխարհականաց ճաշակելի մեղրու-
 խորիսիս կաղմեցաք գուեհկական շարադրութիւն: Եւ քին
 տակաւին ամենից քիֆայէթ շանելով, չիւնքի բաղումք են
 յաղդիս մերում զհայոց լեզուն իւրեանց չի գիտցողք.
 Եւ միշտ յաղբիւրն ծարաւի ընթանան և ծարաւ դառ-
 նան, զո այնորիկ կամեցաք որ յայսմ իրինձի մասին՝ միւս
 քիւնի մէրթեպէ խաղածա թիւրքձէ լեզուաւ՝ պայխա
 սրայիս կտրգաւ պէճիտ իրաց վր խօսիմք ծաղկաբաղ առ-
 նելով: Եւ կտրմէլ այլ իմն քրիստոնէական վարդապետուի
 ըստ մտաց հայկականին՝ քրիստոնէական ուսանելի կոչեցե-
 լոյն. թէպէտ այլազան կերպիւ, այլ ոչ այլակերպ մտօք:

Յանկ Նշանաւոր բաժնից՝ առաջնոյ մասին գրքոյս :

Բողոքատոհմն քի պատմելի և անպատմելի	142 :
Բըթեւն քի ՚ի խաչին՝ անօգուտ ոմանց	126 :
Բլուկերպուլթե ավուրց զանաղանուլթիւնն	95 :
Բոսքեալքն սրձափօղ և կապօղ	98 :
Բուսքեալքն՝ մարգարէք կոչին	124 :
Բժ և բնուլթին և արհեստն պօշ չեն անէր	40 :
Բստուծոյ ծնանիլն և օրինակ նորին	2 :
Բստուծոյ որդին որպէս կարէ մեռանիլ	12 :
Բրիւնն քրիստոսի տնդին	125 :
Բրձակել զկին վստն պոռնկուլթե որպի իմանի	102 :
Բւետարանիչքն թէպէտ միմեանց զըթ երևին , սակայն համաձայն են ճշմարտութեան	14 :
Բւետարանչաց՝ ա և բ կոյր աւելն որպի իմանի	108 :
Բանն քի՝ զխաղաղութի թողում ձեզ . և թէ ոչ էկի արկանել զխաղաղութիւն	69 :
Բանք և գործք քի՝ վկայք անուլթե նորա	112 :
Բարաքիա զինչ թարգմանի	124 :
Բարի՝ և ան աւելն , նոյն է ՚ի վերայ քի	105 :
Պայլ ընդ գառին բնակիլն որպէս	130 :
Պաւթի որդի լինիլն՝ որպի կերպիւ խապուլ չա	118 :
Պակաւ և յուգա գալիլէացիք	1116 :
Եկեղեցին քի է բարձրացեալն ՚ի վր լերանց	28 :
Եզրա կոչի յօհաննէս	95 :
Երանեաց քն զտեսօղսն և զոչ տեսօղսն իւր	90 :
Երանուլթին քի առ պետրոս՝ չէր ակնսուլթի	94 :
Երկդրամեան տալոյն՝ զմեզ ՚ի հարկէ ազատեաց	97 :
Երկինքն՝ վստն էր աթու նոյ ասի	123 :
Երրորդութե և միութե օրինակք	1 :
Օ աւակքն քրիստոսի ոյք են	133 :
Օ պարիա՝ որդի բարաքիայ	124 :
Օ սաղուկեցիսն՝ վկայութն մովսէսի յաղթեաց	117 :
Լամանուէլ և յս անուեն՝ մի և նոյն են	41 :
Լիազաւորելն քի ՚ի վր տանն յակոբայ՝ որպի իմա	41 :
Լիզենայն չէր ժամանակն՝ վս էր անէծ	111 :

Խիփատութիւն վասն է՞ր բարձաւ ՚ի քսե	132 :
Վասնմանկաւոր յաւիտենն՝ և էպէտի յաւիտենն զինչ է	24 :
՚ի խաչին մեռեալն՝ քսն էր և ոչ այլ որ	10 :
՚ի յաւիտենական դատապարտուէն փրկեց՝ և ոչ ՚ի հար	97 :
Իշոյն տէր էր քսն՝ որպէս ստեղծօղ	109 :
՚ի ստիւ վկայից՝ ստի և դաշն	12 :
Խնդիրքն մեր՝ երբեմն կատարին և երբեմն ոչ	99 :
Շնանիւն այ՝ վասն է՞ր նսեմ առ հրէայս	2 :
Հարսնարան եկեղեցին՝ և ընթրիս պատարագն	114 :
Հերովդ էս ինչ աղօ էր	54 :
Հոգւոյն սրբոյ հայհոյութիւն զինչ է	82 :
Հրէայք ոչ ճանաչեցին զքսն՝ ան	113 :
Հրէից իշխանութիւն բնաբարձ	139 :
Ճշմարիտ մարգարեքն քանի՞ կերպիւ կու լինին	75 :
Սատթէոս՝ յազգահամարն վսէ՞ր չ թգւորան ոչ	50 :
Սարիսմ կուսին՝ կին ասվիւն ինչ է	55 :
Սարմնանալն քի փրկութիւն աշխարհի	9 :
Սարմնանալոյն քի հարկաւորութիւնն	8 :
Ստիպն՝ յաւիտենական և ժամանակաւոր թգւոր	14 :
Ստիպն քսն՝ ան և մարգ	14 :
Սինչ և բառն՝ քանի՞ նշանակութի ունի	53 :
Սիրութի և երեւակութիւն այ՝ վկայութե հաստատի	4 :
Սկրտութե և թիփատութե զօրութիւն	47 :
Սովսէսի աթոռն զինչ իցէ	119 :
Սովսէսի հակասութիւն՝ ոչ ներհակի ճշմարտուէ	12 :
Տէ՛ւ և յաւանակ նստիւն	108 :
Տն էր խաչեալն և ոչ յետու բարաբրայն	10 :
Տուգայն զինչ թարգմանի	134 :
Տովհանէս մկրտիչն՝ ինչո՞ւ վերջին մարգարե կասվի	78 :
Տովհանէս մկրտիչն վասն է՞ր ասաց քի՝ թէ դու	
էս որ գալոց էս, եթէ այլու՞մ անկալցուք	72 :
Մատուցանելն քի յաջմէ և յահէկէ	106 :
Մնութե սակս՝ անկողնով միայն բաժանելի	104 :
Ստանաւորք ՚ի վերայ խոնարհութե	90 :
Ստանաւորք ՚ի վերայ նք անձանի	87 :

րդի մարդոց և որդի նոյ ասելն մի	91 :
ատարագն նորոյս՝ մեծ է քան զսեղանն	122 :
ատկերաց իբրեւմն 'ի հին օրէնս	136 :
ատկերն 'ի մարդս՝ 'ի յորս կայանայ	4 :
ատկերը նորոյս օրինաց ոչ են կուռք	137 :
ատրոս վկայեաց զածուածն քի	92 :
ատրոսի վէմ և սատանայ կոչիլն՝ ո՞րպէս իմանի	94 :
սակին անքակտելութիւնն	101 :
անդի՛ զ' կերպ ֆէնտով՝ որսալն զադամ և զքս	57 :
ատերն 'ի բերան ձկանն՝ զինչ	98 :
իրեւ զընկերն իբրև զանձն	106 :
բանչելիքն 'ի վկայութի հաւատոց	96 :
Տաճարն՝ բազում կերպիւ առնանի	129 :
Տէր ասաց ցիս՝ որդի իմ ես դու	7 :
Յա՛ առ հայր աղօթելովն ևս՝ անձ է	92 :
Յա՛ արտաքոց նբ գրոց ոչինչ գործեաց	26 :
Յա՛ զգործս իւր՝ առ հայր վերաբերէր	107 :
Յա՛ զօրէնքն ինչպէս լրացոյց և ոչ խափանեաց	20 :
Յա՛ էր հանօղն զդեւս՝ թէ հոգին նբ	81 :
Յա՛ ինչո՞ւ զինքն չի ծանոցց սատանայի	56 :
Յա՛ ինչո՞ւ կասէր, իշխանուի ունի որդի մարդոց	66, 80 :
Յա՛ մօրն կին դու ասելով՝ ոչ անարգեաց զնա	85 :
Յա՛ ո՞րպէս լուծեց զօրէնքն մովսէսի	100 :
Յա՛ վն է՞ր զինքն յօնանու մարգարէին նմանեցոյց	84 :
Յա՛ վն է՞ր զյօհաննէս մկրտիչն եղիս կոչեց	78 :
Յա՛ զօրէնս և զմարգարէս լուծանելն՝ ո՞րպէս	58 :
Յա՛ թողութի տալն հիւանդին՝ ինչպէս	66 :
Յա՛ 'ի նախկին գալստեանն չարչարելի	18 :
Յա՛ հաւատն կամաւ՝ և ոչ բռնութիւն	133 :
Յա՛ փառք էր պատարագիլն 'ի խաչին	11 :
() րէնքն մովսէսի՝ էին երեք կերպ	20 :
() րէնքն մովսէսի՝ հինգ բան կու պարունակէր	22 :
() րէնքն քի՝ ամենայն ցաւոց դեղ է	22 :
() րէնքն քի և օրէնքն մովսէսի՝ ինչպէս են	58 :
() րէնքն քի զօրաւոր, և օրէնքն մովսէսի՝ տկար	22 :

ՄՈՒԳԱՏՏԻՄԷ

Պու քիթապըն իբրնձի սէօհպէթինտէ՝ սըրա իլէ պէշան իթմէք իսթէրիլ՝ պաղի իթիգատըմըզ իւղըէ օլան նէս-նէլէրի : **I** սքին՝ նէ չօգ տէրեանըն տէրուներնէ Ֆիբրին քէշթիսին սալմաղ իլէ (զիրա իճթիրաղ չէքմէլի տիր զարգ օլմասնտան) վէ նէ՛ չօգ քէնարլէրինտէ ըհվանէ օլուպ , սէֆինէի օթուրթմատան իճթինսպ չէքմէք իլէ : **I**լլտքի ճէր շէյին վասաթ ու օրթասըր սէլամէթ վէ միւթէտիլ օլմասը՝ իլմի հիքմէթ Ֆիլօսօֆօսլարըն գալիլ տիր , **Վ**իձէ քի ճէսըին եօքարըսի՝ ճէվա , աշաղըսը՝ սու , իրիսի տախի մու-խսթարալը , անձագ՝ ճէսիր քէօփրիւ սէլամէթ տիր :

Վէզալէք՝ իլմի հիքմէթին օրթա պասպէթի սէլամէթ օլուպ , վէ ճատէ եօլ օլմագ հասէպի իլէ , նէ սաղա չօգձա՝ վէ նէ՛ սօլա մէյիլ վիթմէք իսթէյիւղ , մահձաւպ միլլէթի-միդին ճիւղի վէ քիւլլի Ֆիբրիլէրինէ կէօրէ՝ նիզամօ ատիլ ինսաֆ իլէ գարար գըլտըգ : **Օ**իրա հազընթի սիւլէյման իպնի տաւուտ՝ զարպի մէսէլ քիթապընտա պուլուրմուշ քի , նէ սաղա սսփ՝ նէ՛ սօլա , թարիգի շահտէն՝ պիր զէրէ շաշմա : **I**է ֆաղլի ամէլ տախի՝ պունա քէզսիք : **Օ**իրա՝ Ֆիբրին իւքսէք տէրէ ճէսի՝ ֆէրզանէլիք թապիր օլունուր , աշաղըսի՝ նա տանի ահմաղլըգ , օրթասըր ֆիրասէթ տէյիլիլ :

Փէս իմտի՝ պու հազիր գուլարի տախի , տէրեանըն տէ-րուներնտէն վէ զէմինին քէնարինտէն գօրգու չէքիւպ , նէ միզանի ագիլ իլէ տէրէայի գօզ գապուղինէ ճէզպ իթմէ-կէ թալիպ օլտուք , (քի տէնմէսին՝ ագիլտէն թաշըա օ-լմանլէրի՝ կէօյա շէքէր գաշըղը իլէ՝ աւաշրի եօլքմէք իս-թէր) վէ նէ՛ էֆսանէ մէսէլ կիպի իւֆգա իթմէկէ իճ-թիմամ էյլէտիք : **Վ**ի օլմայէա պաղըլէրի տէրինլիկին-տէն լախնէտար օլա , վէ պաղըլէրի եիւֆգալըղինտէն իթիգատըմըզ , վէ տին խուսուսինտէ օլան սէօհպէթիմի-ղի՝ զայիֆ զանն իյլէյէ :

ՎԷ՝ Ս Ս Է Լ Ա Մ :

1 Հաւատամք ՚ի մի անձ հայրն ամենակալ . յարա-
 րիչն երկնի եւ երկրի . երեւելեաց եւ աներեւո-
 թից . 2 Աւ ՚ի մի ար յիսուս քս որդին ան . ծն-
 եալն յոյ հօրէ միածին . այսինքն յեութենէ հօր .
 3 Անուանդ եւ ոչ արարած . Այն ինքն ՚ի բնութի
 հօր . 4 Որով ամենայն ինչ եղև յերկինս եւ ՚ի վե-
 րոյ երկրի . երեւելիք եւ աներեւոյթք . 5 Որ յազա-
 քս մարդկան . եւ վասն մերոյ փրկութեան իջեալ
 ՚ի յերկնից . 6 Սարգսացաւ . մարգացաւ . ծնա-
 կատարեալէս ՚ի մարիամայ սրբոյ կուսէն . 7 Հոգ-
 ւոյն սբվ . Որով հառ զմարմին . զհոգի . եւ զմիտ .
 եւ զամենայն որ ինչ է ՚ի մարդ . ճշմարտապէս եւ ոչ
 կարծեօք . 8 Չարչարեալ . խաչեալ . 9 Թաղեալ .
 10 Յերոօրդ աւուր յարուցեալ . 11 Այլեալ ՚ի
 յերկինս նովին մարմնովն նստաւ ընդ աջմէ հօր .
 12 Վաղց է նովին մարմնովն եւ փառօք հօր ՚ի դա-
 տել զկենդանիս եւ զմեռեալս . որոյ թագաւորու-
 թեանն ոչ դոյ վախճան . 13 Հաւատամք եւ ՚ի սբ
 հոգին . յանեղն եւ ՚ի կատարեալն . Որ խօսեցաւ
 յօրէնս եւ ՚ի մարգարէս եւ յաւետարանս . Որ էջն
 ՚ի յորդանան . քարոյեաց զառաքեալն . եւ բնակե-
 ցաւ ՚ի սուրբսն . 14 Հաւատամք եւ ՚ի մի միայն ընդ
 հանրական եւ յառաքելական սուրբ եկեղեցի . ՚ի
 մի մկրտութի . յապաշխարութի . ՚ի քաւութի եւ
 ՚ի թողութի մեղաց . 15 ՚ի Յարութին մեռելոց .
 ՚ի դատաստանն յաւիտենից . հոգւոց եւ մարմնոց .
 Յարբոյսովն երկնից եւ ՚ի կեանսն յաւիտենականս .

Իսկ որք ասեն՝ էր երբեմն, յորժամ ոչ էր որդի .
կամ էր երբեմն, յորժամ ոչ էր սբ հոգի : Եւ
թէ՛ յոչէից եղեն . կամ յայլմէ էութէ ասեն լինիլ
զորդին այ՝ և կամ զսուրբ հոգին . Եւ թէ՛ փո-
փոխելիք են կամ այլայլելիք . զայնպիսինն նշովէ՛
կաթուղիկէ և առաքելական եկեղեցի :

Ի սրբոյ Լուսաւորչէն մերմ ասացեալ :

Իսկ մեք փառաւորեսցուք՝ որ յառաջ քան զյա-
ւիտեանս . երկիրպագանելով սրբոյ երրորդութեն
և միոյ անժութեն հօր և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ ,
այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից , ամէն :

ԳԼՈՒԽ • Ը • Կամ ԲԸՆ • Ը :

ՊԻՐԻՆՃԻ ՔԵԼԻՄԱԹ

Ե՛վ զկէլա տին զէ ի թիգատրմբզոն գազին վէ շարթը՝ նիկիւց քը սի-
նօթօսուն շարթնամէսի միւշիւպիւնն :

Ի Խթիգատ իտէրիզ եէք խիւտայէ՝ ճէմի գուտրէթ
քեանի փէտէրի ազգիզէ • օլ քի եօգատն վար իյլէտի
էէրի վէ կէօկի • 2 **Ս** է պիր էֆէնտիւիդ եէք էվատի յս
քրիստոսա • օլ քի իպնուլաճ տըր • ալաճտան թէվլիտ
օլմա • Ըլաճտան՝ ալաճ • նուրտան՝ նուր • հազ ալաճ՝
հազ ալաճտան • **Ս** էվլուտ • տէյիլ քի մախիւգ • փէտէ-
րին իպնիւլ վաճիտի • օլ քի ալաճըն զաթընտան տըր •
3 **Ս** է անըն իլէ վար օլտիլէր • նէ քի կէօբաէ • վէ նէ քի
էէրտէ վարլըգ վար իսէ • կէօրիւնիւր՝ վէ կէօրիւնմէզ •
4 **(** Ը քի սառէմ ճիւսին՝ վէ անըն իսլասը իլին՝ կէօբաէն
նիւզուլ էթտի • 5 Շէսէալէնտի • ինսան օլտի • թէվլիտ
օլտի թէքիւլէն մէրիւմ պիքիրէ գղտան 6 Բուճի գուտ-
աուսուն գուտրէթի իլէ • **Ս** է անըն թէտպիրի իլէ՝ ալտի
ճիւսմ • ու ճան • վէ ֆիլըր • վէ ճէմի նէ քի ինսանտէ վար
իսէ • հազիգաթա վէ շիւպճէսիզ • 7 Իպթիլա շէքիւպ •
սալպ օլունուպ • 8 Տէֆն օլունտի • 9 **Ս** է իւլ կիւնտէն
սօնրա՝ գըլսամէ օլտի • 10 Զըքուպ կէօկէ՝ օթուրտի փէ-

տէրին ստղծնտէ : 11 || Է կէլէ՛ճէք տիր օ՝ ճիւղի ինսանի
իլէ . վէ աթանըն մէճտի սալթանաթի իլէ թէճէ՛սսիւղ իթ-
մէկէ տիրիլէրի վէ էօլիւլէրի . քի անըն փատիշաճըլընըն
նէհայէթի Եօգ ալըր : 12 | թիգտտ իտէրիղ տախի բու-
հուլլահէ . օլ քի պի խալգ ալըր վէ հէր վէ ճհ իլէ թէմաճ,
թէքիլիտիր : () Լ քի էնտի Եօրտանան նէհրինէ . վաղ էյ-
լէտի միւրուէլ իսայի . վէ սաքին օլտի էվիա ուլլահ Քիմ-
սէլէրտէ : 13 | թիգտտ իտէրիղ տախի Փազէթ պիր ճէ-
մի վէ բէսուլի մուգատտէս էկլէսիյէ : || Է անտէ իճրա
օլուան անճափ պիր թէմիտէ . վէ թէօվպէյի իսթիղ-
ֆալէ . տախի կիւնահլէրին մաղֆիրէթինէ . 14 || Է վա-
ֆաթ իտէնլէրին գըլսամէսինէ . էպէտի շէրաաթի մէվ-
լայէ . ճտն իլէ թէնին՝ ճէննէթտէ տախիլ օլմալարինէ :

|| Է էպէտիլ էպէտ հայաթտէ գալմալարինէ :

Լ աքին՝ անլէր քի տէրլէր՝ պիր էսնայի ղէմանտէ . Եօգ
իտի իպն . Էախօտ՝ պիր ղէման տախի վար իտի քի .
Եօգ իտի բուհուլլահ : | Էախօտ՝ Եօգտան վար օլտիլէր .
վէ Էախօտ՝ ղայրի վարդտան . պի խալգ . պի մէվթ իպն
ուլլահի՝ վէ Էախօտ բուհուլլահի . անճըլայըն քիմսէլէրի՝
լսնէթ իլէ բէֆ իտէր ճէմի՝ բէսուլի էկլէսիյէ ճէմիլէթ :

Հաղըլթի Ճիւղիս Եր Լուսաւորիչ աթամըղըն շարթնառնի :

Լ սքին պիղլէր մէճտ իտէրիղ անը քի՝ էպէտիլ էպէտ-
տէն սգտէմ իտի . սէճտէ գլմաղ իլէ մուգատտէս սէ-
լտաի հէմ պիր իլահիյէ . փէտէր . վէ իպն . վէ բուհուլլահ
գուտուսէ . ամին :

Գ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի Շ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Է

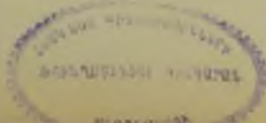
Պաշտօն զեքր օլունան քելմաթլէրն՝ թէֆսիրի , թապիրի , ք
մֆսաւի պէյսաննաւ տիր :

Հաւատաւք ՚ի մի անձ ՚ի հայրն ամենակալ . յարարիչն երկնի
և երկրի :

Լ Վիւէլքի քելմաթ իլէ ինանըրդ քի՝ մէվլա պիր տիր ,
վէ իսմի աթա տըր , վէ գուարէթ քեանի տիր . եէրի
վէ կէօկի եօգտան վար էտիճի տիր : () Երա պաղի զայիֆ
տին ալիմէր տէ միշէր իտի քի՝ պիր աին վէ պիր իթիգատ
լազըմ տէյիլ տիր . հէման հէրքէս քէնար իթիգատինէ
կէօրէ խէլաս օլուպ՝ սէլամէթ պուլուր : Լ արին պու
ղայիֆ մէսէլէ , վէ քիւլֆը օլտուղի նիւմայան տըր . զերա
աթէշփէրէսթլէր , շէմսփէրէսթլէր , մլթանի՝ կէալփէրէսթ
լէր տախի՝ պիրէր իթիգատ սահիպէրի օլուպ՝ խէլաս
պուլմաղար . վէ սէլամէթ էիւղիւնի կէօրմէղլէր . անըն
իչին էվիլէս իթիգատ կէրէք մէվլանըն պիրլիկինէ , նիճէ
քի տէյիլտի՝ իթիգատ իտէրիզ պիր ալլահ :

Ի քինճի քելմաթ իլէ ինանըրդ քի՝ օլ պիր մէվլա՝
հէր շէյէ գատըր տըր . օլ մէրթէպէ քի՝ հաթթա եօգտան
վար էթտի եէրի վէ կէօկի : () Երա պաղի քեաղիպ ալիմ-
լէր՝ տէրլէր իտի քի՝ իքի եօգտան՝ պիր շէյ հասըլ օլ-
մաղ , նիճէ քի րագամըն սֆըլարի ճէմիէթինսէն պիր սայի
ղուհուր իթմէղ : Լ արին՝ պիզ իթիգատ իտէրիզ քի՝ ալ-
լահըմը մատէմ քի՝ զըտ շէյլէրտէն շէյ փէյտահ իթմէկէ
գատըր տըր . (նիճէ քի աթէշտէն՝ սու նուսիւնէսի՝ պաղ-
տատըն քիւլթանի , վէ կէօրտէն քիւլթուր) . քէզալք գա-
տըր տըր եօգտան հէր շէյի վար իթմէկէ . զերա անըն
գուվլէթինէ գարշու՝ պիր շէյ կէլէմէղ : Լ Կէր քի կիւ-
նէշ նուր օլուպ , պէյազ ճէմալի աոիւմանի իթմէկէ գա-
տըր տըր . եա նէ գատար տահի՝ եէտի գուարէթ քեանի
ալլահ՝ եօգտան վար իթմէկէ :

Իւշիւնճի քէլմաթ իլէ ինանըր վէ ինգիատ իտէրիզ

քի՛ օ մէվլատէ՛ իւղնիւմիւ սէլտսէ , ետնի իւջ անձն վարէ
] Վիվէլքինէ աթա տէրիզ , քի օլ փէտէրի ալիզ՝ շէմս մի-
 սալի տէյէլիմ , քէնտի զաթընտան՝ նուր քէլամին թէվլիտ
 էթտի . վէ նէ՛հր միսսլի ըուհուլասի , կէօյա նէֆէս կիպի
 սինէսինտէն ագըթտի . քի պուշլար՝ զաթի տլասնն վար-
 լըղընտան տիրէր : Վ՛է զալիք գատըր իտի՛ եէրի վէ կէօկի
 էմր իլէ եարաթմաղտ : Վ՛է աղիպին պիրիսի մանիքոս նա-
 մընտա՛ խալթ իտէր իտի քի՛ իքի եարատան վար . պիրիսի՛
 կէօկի , մէլայիքլէրի , վէ ըուհիմիզի եարաթտի . վէ պիրիսի՛
 կէօրիւնիւր վէ պօղուլուր գատիմիզ շէյլէրի : Պուշուսն
 իշին օ աղիզ 318 փաթրիգլէր՝ թէվրատ վէ ինճիլի շէրի-
 ֆին հիւքմիւնճէ գանուսն վէ շարթ քէթպ էթտիլէր քի՛
 ճասիլ մագուլէսի օլտնլար իլէ եաղըմպալէր :

Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Շ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Է

Գալիլի գարարըն թէֆսիրի , թապիլի , վէ մփհումի պէյանիմաե տիր :

Եւ ՚ի մի տէր յն քն յորդին նոյ . ծնեալն յոյ :

Թ Է Ր Ճ Ի Ի Մ Է

|| Է պիր էֆէնտիմիզ յն քն իսկուլասէ . քի ալաս-
 տան թէվլիտ օլմա տըր : Թէֆէր : Զիւնքի պաղիլէր
 տախի տիտըրտազ օլուպ , քի տիւնեա ալէմի պիր տլաս
 եարաթմըշտըր . զանն էթտիլէր քի՛ օլ նուր վէ խիւտանըն
 ճէվհէրի տախի՛ եարատըմըշ մագուլէսի տիր . նիճէքի
 տէտի արիոս , վէ պաղիլէրի տախի : Զիւնքի էֆէնտիմիզ
 յն քն՝ կեահ իլահիյէթինի պէյան իտէր իտի միւճիւ-
 զաթլէր իլէ , վէ կեահ թէմամ ինսանէթլիյինի սապիթ ի-
 տէր իտի՛ եէմէկ իլմէկ իլէ . աճ՝ օլուպ , սուսամագ , եօ-
 ըուլմագ , վէ ուլուլմագ իլէ . զանն էթտիլէր քի՛ կէօյա
 պիրի պիրիսի իշինտէ գապլանմըշ , նիճէքի ֆնտըղ՝ գա-
 պուղի իշինտէ , վէ եախուտ՝ պիր խանէ իշինտէ կէլիպ

սարին օլմաշ տըր . օ ալաճըն քելամի . օ էճիլտէն՝ իրի է վ-
լատ տէսիլէր , նիճէ քի նեստօր :

Ինչն իչին նք հայրսպետէր տէսիլէր քի՝ իթիգատ
էտէրիզ քի յս քս ինսանիէթիլի իլէ՝ պիր վիճուտ տիր ,
վէ զալի զաթ տէյիլ տիր . սնճագ քի աթա ալաճըն զա-
թընտան տըր . վէ շէմստէն տօղան նուր վէ նուրտան տօղ-
մա՝ ալաճըն պիր կիւղէլլիղի տիր : Եւ էշլէ օլունճագ՝
տէ իմտի՝ ալաճ տըր . վէ պիր զաթ նուր տըր՝ տօղուրան
շէմս իլէ մաէն : Ինչն իչին տէսիլէր՝ (պիր էվատի յս
քրիստոսս , օլքի իսնուլաճ տըր , ալաճտան տօղմա :
(Կենալն յոյ . թծ յոյ . լոյս ՚ի լուսոյ . թծ ճշմարտ՝ յոյ
ճշմարտէ . ծնունդ . և ոչ արարած :) Եւ իճէ քի պիր տտէմ՝
այնայա պագսա՝ քէնտի քիսվէթինի կէօրիւր անըն իչինտէ՝
արսլան քիսվէթի կէօրմէզ , Վէզալիք՝ վէ աթա ուլաճ՝
միրաթ այնա միսալի քէնտիսինի տույուլ վէ կէօրիւր պիր
նուր տօղուրտի , քի անըն իսմինէ՝ իսնուլաճ տէնիլիլ :
Եւ կէր քի տէյէն օլուրաա , այնատա կէօրիւնէն տրաղ
տըր , վէ պինէֆա պագան տէյիլ տիր :

Եւ ճէվապ քի , ճիսմանի նէմէլէրտէ կէրչէք տիր
պու թէմսիլ . լաքին՝ ալաճտա մատէմ քի՝ զահիրի շէյ
էօգ տըր քէնտի զաթնտան զայրի , պիր զաթ նուր տօղար .
վէ նուրտան նուր տօղունճէ , էրքէ կէ տիշիյէ հաճէթ
տէյիլ տիր : Եւ իրա՝ շէմստէն նուր՝ վէ ֆիքիրտէն քէ-
լամ տօղմագ , շիչէքտէն կիւղէլլէք տօղար կիսի տիր , քի
տայիմա տօղմատատրուր . լաքին՝ նէ արթարլար , վէ նէ
էքսիլիլէր : Վէզալիք՝ մէվլատէ իւչ իւգնիւմ օլմաղ ի-
լէ՝ զաթը արթմաղ վէ էքսիլմէզ , Եւ շիւնքի պիր էս-
նատէ օլ նուր կէլիպ ինսանիէթիք տլտր , խաֆի օլմայա
քի՝ ալան վէ անլընան՝ իրի էվատ օլտիլէր . անըն իչին
միածին տէյիլտի . նիճէ քի , իրի նէճէֆտէն կէօղիւն
նուրի թէէսիր էյլէյէ , կէօղիւն նուրի իրի օլմաղ :

Եւ շիւնքի պագիլէրի տախի տէսիլէր , իսնուլաճ
իսա հաղէթիլէրի՝ շէրիք օլտի ալաճըն զաթընա , նիճէ քի
ալթուն՝ տթէշէ . լաքին պիր զաթ ալաճըն զաթընտան
տէյիլ իտի : Ինչն իչին տէսիլէր՝ (նոյն ինքն ՚ի բնութէ

հօր․) (եանի՛ էն ասը՝ ճաղիղ տխմանն ղաթընտան տըր․) զերա ինսանտան՝ ինսան, ադսլունտան՝ ադսլուն, վէ ալւահտան՝ ալւահ տողար։ 1 արին՝ տողոււան շէմն՝ տողան նոււր իլէ պիր ալւահ տըր իքի տէյիլ․ նիճէքի քէլամ ֆիրքիրտէն տողար՝ վէ էաղըլըր քէաղըտ իւզէրինէ․ քէլամ իքի օլմաղ, էինէ պիր տիր՝ վէ ֆիրքիրտէն պըրլմաղ։ Վէզալիք՝ յն քն էֆէնտիմիղ տախի՝ քէլամ միսալի փէտէրին ֆիրքիրտէն տողտու, սնտէն պըրլմատըր․ վէ քէաղըտ իւզէրինէ էաղըլըր ինսան օլտու գտա, վէ էինէ պիր գալտը։

Ի Ի Չ Ի Ի Ն Ճ Ի Հ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Է

|| Ըրով ամենայն ինչ եղև յերկինս և յերկրի․ երևելիք և աներևոյթք։

Թ Է Ր Ճ Ի Ի Մ Է

|| Է անըն իլէ վար օլտի՝ նէ քի կեօքտէ, վէ նէ քի էէրտէ նէսնէլէր վար իսէ․ կեօրիւնիւր վէ կեօրիւնմէղ։ Լիւէֆաիք։ Ը իւնքի ալւահտա իւչ իւգնիւմ վար տըր շիւպհէսիղ, օլմայա քի՝ գուտրէթինի վէ գուվվէթինի վէ իւլտիլէթինի տախի իւչ զանն իտէլէր․ (վէ չիւնքի պաւատէ զիքր օլուստի էվվէլքի շարթնամէտէ քի՝ օ գաալըր մէվլա վէ փէտէրի աղիլ՝ խալգ էյլէտի եէրի վէ կէօկի․) վէ քէլամոււլահ Բանն աջ՝ պէրապէր անըն իլէ իւհադ տէյիլ իտի խալգ իթմէտէ տէյէլէր, օ սէպէպտէն տիր քի տէտիլէր, վէ անըն իլէ վար օլտիլէր՝ նէ քի կեօքտէ վէ էէրտէ մէվճուտաթ վար իսէ։ Ը Երա գուվվէթ՝ գուվվէթ իտէն պըրլ տէյիլ տիր, վէ իլմ՝ տլիմտէն, վէ նարըն զարպի՝ նարտէն, վէ ագլ՝ ֆիրքիրտէն։

Վէզալիք՝ օքէլամոււլահ յն քն՝ փէտէրին պիր զաթ գուվվէթի, վէ ֆիրքիրն ագլի օլմաղ իլէ, տիւնէտ ալէմի խալգ էյլէտիքտէ՝ անտէն խարիճ տէյիլ իտի իւլտալի՝ պիր

գուտրեթ իւէ խալգ էթտիւէր : Վէ՛րապէք բուհուլաս
 իւշիւնճի անձն տախի՝ պիր գուտրեթ իւէ վար էթտիւէր
 եէրի վէ կէօկի : Վէ՛րապէք նէպի տաւուտ տէմիշ, (ալա-
 ճըն քէրէմի իւէ եէր տօլտու • վէ ալաճըն քէլաւի իւէ՝
 կէօք մէթին օլտու • վէ անըն նէֆսի բուհի իւէ ճէր վար-
 լըղին գուվվէթի) : Պուհա թէմամ վէ թէքմիլ էօրնէք
 օլմաղ • էմմա տէյէլիմքի • կէօյա իւշ գաթ լէսէն իւէ՝
 պիր լէնկէր վէ տէմիր՝ տէրեատէն շէքիւէ • վէ իւշ պար-
 մաղ իւէ՝ պիր շէյ թութուլա :

Վէ՛րապէք՝ ալաճտա իւշ իւգնիւմ • վէ պիր գուվ-
 վէթ պուհլարա պէնդէր : Օիրա՝ նէքի • խալգ օլտի վէ
 օլաճագ տըր • պիր գուվվէթ իւէ օլուր : Պիրինճիյէ՝
 տէյէլիմ գուտրեթ քէանի • իքինճիյէ՝ էանի քէլամուլու-
 ճէ՝ իլմին պահրի • իւշիւնճիյէ՝ նիկիւյի՝ էյլէքէր մա-
 տէնի : Վէ՛րապէք ճիրմի վէ պիւյիւքլիւկիւնտէն՝ պիլրիդ
 փէտէրին գուվվէթինի • վէ էճնասի միւխթէլիֆէ կէօն
 կէօն մախուգաթլէրին պոր սէշիլիղինտէն՝ քէլամուլու-
 ճըն իլմի տէրեատընի : Վէ էյլէք • սաղլըգ • վէ կիւզէլի-
 ղինտէն՝ բուհուլասըն էյլէքլէրի մատէնին :

Վէ տախի՝ պիր շէյ թէքմիլ օլմատա՝ լաղըմ տըր
 էվվէլա գուվվէթ • իքինճիլիմ իլմու ագլ • իւշիւնճիսի՝
 բատէթ : իւշիւնտէն պիրի նօգսան օլուրսա • թէքմիլ օլ-
 մաղ • իշ • նիճէքի պիր ատամ պիր խանէ էսփմագ իս-
 թէսէ • կէրէք տիր մալ • կէրէք տիր ագլ • վէ կէրէք տիր
 բատէթ : Պիրիսի նօգսան օլուրնա • խանէ թէքմիլ օլ-
 մագ • ալէմի պիր խանէ կիպի՝ էօգտան վար էթտի խիւ-
 տա • գուվվէթ իւէ • ագլ իւէ • վէ բատէթ իւէ • բի պուհ-
 ւարա իւշ իւգնիւմ վէ անձն տէրիդ • գուվվէթէ՝ փէտէր •
 ագլէ՝ քէլամուլուլաճ • վէ բատէթէ՝ բուհուլաս :

Տ Է Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի Շ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Ի

Որ յաղագս մեր մարդկան և վասն մերոյ փրկութեան՝
իջեալ ՚ի յերկնից :

Թ Է Ր Ճ Ի Ի Մ Ի

Ի պէնի տուած վէ տնրն խելասի իշին՝ կեօքտէն նիւ-
ղուլ էթտի : Իմէֆտի : Սէնադիպ միսայի տէյէլիմ քի՝
շէմսին նուրի եկրէ կնմէքտէն պայիս նէտիր . թօփրաղէ
խասիյէթ վերմէք , պիթէճէք շէյլէրի պիթիրմէք , էնվայի
զէխայիրէրի հասըլ էյլէմէք , վէ մատէնլէրի հսլլ իթ-
մէք , զիրա՝ հէր հսնկլ եկրէ շէմսին գուվլէթի քի եէ-
րիշմէղ , պէրր ու էսպան տրր :

Հաղրէթի իպնուլաճ տախի՝ տիւնէայա՝ նիւղուլ
էթմէքտէն , ճէմի ալէմ պէրր ու էսպան իտի : Իմրանի
միլլէթինտէն զայրի՝ բապպիլի պիր զայրի միլլէթ թանը-
մաղ իտի . տնրն բատէթինի՝ հիշ պիր քիմնէ պիլմէղ իտի :
անրն իշին՝ պէրր ու էսպան օլմուշ իտի . տինտէն իման-
տան պիխապէր իտի . ֆաղլիյէթ խուսուսինտէ տախի՝
ճաշիլ իտի : Իմմա՝ հաչանքի ալաճ ինայէթ էյլէյիւպ՝
քէնտի նուրինի տիւնէայա իրսալ էթտի իսէ , տէրեա
միսայի ալէմ տօլտու տին ու իման իլէ . (Լցաւ ամ երկիր
գիտութիւն տն իբրեւ զըուրս որք ծածկէն զծովս :) Սէ
հէր քէս աշնա օլտի ալաճըն էմրինէ . խելաս պուլտու-
լար կէշէն կիւնաճլարտան , շէյթան զարպինտէն , վէ
նարի ճիհէնէմտէն :

Ի պէր քի տէնիրսէ՝ հալէ միլլէթ վար տրր ալէմտէ քի՝
ալաճը թանըմաղար :

Իլլէվապ քի , մուգատտէր օլմուշ իսէ , տնլէր տա-
խի էլլէթտէ պիր կիւն ինճիլի շէրիֆին թորուա տա-
խիլ օլուրլար : Օրա՝ յս քս էֆէնտիմիզ պուլուրմուշ
քի , հիշ պիր քիմնէ պանա տախիլ օլամաղ՝ աթամտէն անա
ինայէթ օլմայինճէ . (Ոչ որ կարէ գալ առ իս՝ էթէ ոչ
հայրն երկնաւոր ձգեսցէ զնա առ իս :) Տախի կիլլի սէ-
պէպլէր վար ալաճըն տէրունի էսրաթինտէ քի՝ պիղլէր

վուգրուֆ տէյլիւղ Բնճագ շուգատար պիլիլիղ քի՝ ալիմ
ալլա՛հ՝ քէնտի թարափընտան կիւնէշին նուրինի պէյան
էթտի ալէմէ , նէճէֆ կիպի պիլլուր օլանլար միւնէվկէր
օլմուշար . վէ է կէր թաշա թէէսիր իթմէսէ նուր , էքսիբ-
լիք շէմին նուրինէ տէյիլ . իլլա քի՝ պէյնի գալլըն քիմ-
սէլէրին տիր թագսիրաթ : Եթաթտ՝ տէսթի տիպսիղ օլա
ապի քէվսէրի գապղ իթմէյէ . կէոյա պաղիսի իշիտիր էմ-
մա՝ թէզճէ ունուտըր : Եթաթտ՝ տէսթինին ազզը գա-
փանըգ օլսա . կէոյա պիր քիմնէ ինստընա գավի օլուսի
իշիթմէյէ ալլա՛հըն քէլամընը : Եթաթտ՝ տէսթինին աղ-
ղընը պիր քիմսէ տշաղը չէվիլսէ՝ վէ տիպինի մուսուլուգ-
տան թարաֆա . կէոյա սքսինէ հարէքէթ իթսէ տին ու
լամն գավիլլէրինտէ : Եթաթտ՝ ինայէթ քեանի աղիզ ալ-
լա՛հ , քէնտի ինայէթին գըյմէթինի կէօսթէրմէ իշին՝ քի-
մինի քէնտի տինինէ տավէթ էթմիշ՝ քի գատըրըն պիլէ-
լէր , վէ քիմինի պօշ գօմուշ վագթի կէլինճէյէտէք .
քի տինտար օլանլար՝ պիլլէլէր քի անըն բաճմի քէրէմի
լիլէ ինայէթ պուլմուշար , վէ քէրէմինտէն խալի օլանլար՝
գարանլըգ տա գալմըշար : Ով խորք իմաստութեն այ :

Պ Է Շ Ի Ն Ճ Ի Շ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Ի

Սարմնացաւ , մարդացաւ , ծնաւ կատարելապէս 'ի նք
կուսէն մարիամայ :

Թ Է Ր Ճ Ի Ի Մ Ի

Թէն ալոր , ինսան օլտու , աօղտու թէմամէն մէրէմ
պիբրէ գըղտան : Իսէֆտի : Զիւնքի յն քն էֆէնտիլիղ
հաղըթլէրի՝ քէլամուլլա՛հ Բանն այ տէյիլիւր , քէլամ՝ վէ
ագլ՝ հէր պար պէյան տէյիլ տիր . կեա՛հ ֆիքիրտէ սաքին
պուլունուր՝ կեա՛հ սէօյլէնիր , վէ կեա՛հ էաղըլըր քեաղըտ
իւզէրինտէ : Եթ քն ալլա՛հըն քէլամի՝ էպէտիտէն փէտէ-
րին ֆիքրինտէ իտի կիզլի . աղիզ ալլա՛հ՝ օ քէլամին վագ-
թի կէլինճէ՝ պիղէ պէյան էթմէք իսթէտի կէոյա քէօնի

խաթմ իւէ՝ ապատի իւղէրինէ եաղտը քէնտի քէլամինի ,
քի սլէմէ նիւմայան օլա վէ օրուա :

Օ իրա նէպիւէր ճան աթըպ միւշթագ իտէլէր օ
քիւվէթին ասլինի կէօրմէյէ : (Աբրահամացանկացաւ տե-
սանել զօրն իմ՝ էլէյ չգ , 12) : Սովաւս նիյաղ էտէր իտի
մէվլայաքի՝ օ իրսալ իտէճէյինի՝ իրսալ էյլէ . սաղ . իւր . 3 :
Տաւուտ Ֆիրեատ էտէր իտի՝ իրսալ էյլէ եւ մէվլա՝
սէնին ճէմալին նուրինի վէ սըճճէթինի : Ս է սաղոմոն
իպնի տաւուտ՝ տէր իտի . (Էլաւ . 9 . 10) . Եօլա , իրսալ
էյլէ օ սէնին իլլին տէրեսալինի՝ քի կէլէ պէնտէ սաքին
օլա , քի անտէն տէրս տլալմ : վէ սէնին ըստէթինի պի-
լէյիմ : Ս է պիլիսի տախի տէր իտի՝ նէ մութուլքի՝ սէն
սէմայի եարուպ վէ էնէ իտին : Օ իրա պիւր քիմնէ՝ պիւր
շէյին թասվիրինի կէօրիւնճէ՝ միւմքին տէյիլ քի անըն
ասլունը կէօրմէյէ միւշթագ օլմայա :

Սէպիւէր էվլիսպէր՝ իլմ տէրեսալինտէն պիւրէր մըգ-
տար ապի քէվսէր սուին ալմըշլար իտի . էմմա՝ օ տէրեսա-
նըն սէյրինէ մայիլ իտիւէր : Ս քին՝ օ աղիզ՝ թէնտէն
միւնէղէճ օլմաղ իւէ՝ կէօրիւնմէսի միւմքիւն օլմայիպ ,
անլէրի արզուլէրինէ եէրիշտիրմէք իշին՝ փէտէրի ազիզ
կէոյա շէմն կիպի նուրինի իրսալ էյլէտի պէրբաճ այ-
նայա , Էանի մէրիէմին պաթինէ . քի անըն՝ փաք վէ
լալի միսալի գանընտան ալուպ , (օլ քի թէմամալլաճ իտի)
թէմամ ինսան օլտուլ : Ս է նիճէ քի՝ շէմսին նուրի զէ-
մինէտէք էնէր , էմմա շէմստէն այրըմաղ :

Վէզալիք՝ օ քէլամուլլաճ տախի՝ նիւղուլ իտուպ
էնտի ինսանիէթիկէ . լաքին աթտուլլաճտան այրըմատր :
Ս է նիճէ շէմսին նուրի՝ գրմզի ճամաէն թէէսիր իտէր-
սէ , գրմզի կէօրիւնիւր անըն նուրի . լաքին՝ քէնտի ըէն-
կինտէն թէպալ օլմաղ : Ս է Ֆիքրին քէլամի քէաղըտտէ
էազըլըր իսէ , Էինէ Ֆիքրտէն այրըմաղ վէ թէպալ օլմաղ :

Վէզալիք՝ օ քէլամուլլաճ Բանն Էթ՝ ինսանիէթիկի-
միզէ տախիլ օլուպ , մէճտինէ պիւր նէսնէ նօգսան կէ-
թիրմէտի : իշտէ պէոյլէճէ նէպիւէրին արզուլէրի միւն-
գաթը օլտուլ :

ԱԼԹՆՃԻ ՇԱՐԹՆԱՄԻ

Հոգւոյն սրբով:

ԹԻՐՃԻԻՄԻ

Բաժնի գումարին մարիֆէթի իլէ: Թիւթիւր: Չիւնքի օ
քէլամուլլահ՝ աթաուլլահտան անասրդ տօղմուշ իտի է-
պէտինտէն էպէտ: Կէոյա քի՝ էկէր շէմն էպէտի օլտյ-
իտի, անըն նուրի տախի պիլէսինձէ էպէտի օլմուր իտի-
վէ գապիլ տէյլիլ՝ նուրի շէմնտէն այրումա գպիր զէրրէ
ղէման: Քէզալիք՝ օ անասրդ մէվլատէն տօղան նուր՝
աթասրդ անասան տօղունձա, ըուհուլլահ՝ Բի հոգի՝ կէոյա
պինա էմինի վէ խալիֆէ կիպի օ միւպարէք գանա հիւ-
սիւն վէրիպ՝ ինսանտա նէքի վար իսէ՝ օ զէրրէ գանտան
հասրլ էթտի պիգուսուր: () Լմէրթէպէ քի, կէոյա պիր
սինէք գանատի մըգտարինձէ՝ պիր մարանկօղ՝ պիր գալիսն,
էափա հէր ալէթի իլէ թէմամ:

II Է զէման միւրուր էթմէտի օ հիւրմէթտէ: Երանի՝
գանըն սլմասրնտա, ազալէնմէսինտէ, ձանլանմասրնտա,
վէ քէլամուլլահըն կէլիպ տօղին օլմասընտա, վէ իլահիյէ-
թինէ քէլամուլլահըն իթթիհատ օլմասնտա: Երա պուլնձա
հիգմէթլի իսփանըղտան՝ քի՞մ գասորր իտի թէքմիլ իթ-
մէկէ, անձաք քի ըուհուլլահ՝ հոգի՝ Բի: Սիձէ քի պիր
օտանըն փէնձէրէին ալտըգտա՝ զաֆիլ անսըղտան օտա
լչի նուր իլէ միւնէվլէր օլա զէման կէչմէղտէն: Սիձէ
քի ալտո՝ տիւնէա ալէմի խալգ էթմէտինտէ՝ էմինի վէ
խալգ օլանլէրին մապէյինտէ զէման միւրուր էթմէտի:
(Ասայ Է Էղէն.) Էմր էթտի՝ վէ խալգ օլտիլէր, քէզալիք՝
պու հիւրմէթտէ էինէ էոյլէձէ պիլինէ:

Աթասը օլլանի օլ փէյտա իտեր:
մէտէ իլինտէ Թիլի օլ կէոյա իտէր:
Նէնէ Էրլըլըգ միւրսէյէ օլ ձան վի ըրի:
ալտի պիտէլմանէ օլ տէրման վի ըրի:

Որովհետեւ զմարդն, զհոգի, և զիմ և զնմ որ ինչէ ՚ի Խարտ օ
 ճշմարտագէտ և ոչ Խարժէօս:

Ի մտի բուհուլասնն թէտպիրի իլէ՝ ալտի թէն, ու ճան, ու Ֆիբր: Չիւնքի յօհաննէս եվանկէլիսթիս՝ Էանի՝ ա-
 ւետարանիչ տէտի, ալլասնն քէլամի թէն օլտի. խաֆի օլ-
 մայա քի՝ ճանսըզ վէ ֆիքիրսիզ պիր թէնէ կէլտի սաքին
 օլտի օ քէլամ. կէօյա պիր մապէյն օտասնտա զսպանըր
 միսալի: Վէչէ չօգ մէլանէթ քիմնէլէր՝ պէշլէ տէրլէր
 իտի. (Որո՞ք ասաց ժանտն Էւտիքէս թէ օշ մարմին առ իս-
 կապէս. այլ առ աչօք անց ընդ կուսի խողովակի նմա-
 նապէս:) Կէօյա քի թէմամ ինսանէթլիք ալմատը օ քէ-
 լամ. անճագ քի՝ կէօղէ կշլէ կէօրիւնիւր իտի. վէ սոու
 նիճէ քի քիւնքտէն աքտգտա՝ քիւնքտէն պիր շէյ ալմուզ
 տէլիւ խալթ էթտիլէր:

Հաշա՞ քի՝ օ քէլամ՝ հալըէթի մէրիէմէ սաքին օլ-
 տուգտա՝ սատէ թէն ալտը տէլիւ աղնանա, Էախօտ կշլէ
 կէօրիւնէ: Երա նէշէքիլ. հէմ թէն ալտը, հէմ ճան, վէ
 հէմ Ֆիբր. քի ճէմիսինէ մէտար վէ իլաճ իտէ իտի:
 Օ իրա՞ օ ազիղ՝ ալմա թապիպ՝ ճէմի իմրաղլէրէ իլաճ
 իթմէկէ գատըր, վէ ճէմի իլաճլէրէ պիր տիւքքէան իտի.
 (Նա զցաւս մեր եբարձ. Էսա, 53. 3.)

Ե Է Տ Ի Ն Ճ Ի Ը Ա Ր Թ Ն Ա Մ Է

Չարչարեալ, խաչեալ:

Թ Է Ր Ճ Ի Ի Մ Է

Իսկէնճէ չէքիպ՝ մասլուպ օլուհտու: Թիւքսիք: Չիւնքի
 խասթէլիկին շիթտէթինէ կէօրէ լաղըմտըր իլաճ. ին-
 սանըն խասթէլիկի մարաղի՝ մէվթէրուլ թութմուշ իտի:
 Կիւնասնն շիտտէթի փէք Էաման օլուպ, սաղալմասի պիր
 վէճ՝ իլէ իմքէան օլմայուպ՝ միւհթաճ օլտու օլ Էարար
 թապիպին իլաճլէրինէ: Օ իրա՞ պէլի պաղը Էսնալէրտէ

խիւստօր յերիմ՝ նեպիւէր, եվիսիւր, սալիճ վէ սատիգ. քիմսէլէր իրսալ իլէյէտի իտի. Էմմա՝ հէր պիրիսի անճագ. քէնտի տէրտին գայկըսընա մէշղուլ օլուպ՝ գուրպանլար քէսիւպ՝ գանլար սալըպ՝ ըույի զէվնի գան իլէ կիւլիւթան էթտիլէր: 1 արին՝ մատեմ. քի մարտղըն շիտտէթի զայէթ գարպլու իտի, պիր վէճճ իլէ սաղալմաղա իմ. քէտն օլմատը:

1) Եսայիտա նեպի՝ պիշարէլէրին տէրտինէ նաղար իտուպ՝ տէտի. (Էսայ 1. 6. և 63. 9) պաշտան ալաղատագ ալա սաղըդ. իւղի Էօգ. 1) Է իլաճ. քէար իտէր վէ նէ Էուգը. 2) Է մէլայիւլար իլէ, վէ նէ Էլչիլէր իլէ, 3) անճագ. քի քէնտի կէլիպ՝ վէ անլէրի խէլաս էյլէտի. 4) Էլիէղոս նեպի՝ պիր միւրտէյէ տալէթ օլունտի. քի՝ վարա տիրիլտէ. 5) գէէղի նաւընտա շակիրտինէ վէրտի էլիլտէքի ասասընի, իրսալ էթտի. քի՝ կէօթիւրէ օլ միւրտէնին իւղէրինէ գոյա վէ հայաթ վիրէ. 6) Էմպիհի իւղի էյլէտի գէէղի, միւրին օլմատը. 7) Էթ. քի քէնտիւսի վարըպ՝ աուվա իլէ էօլիւյի տիրիլթտի:

2) Էէզի իպրէթ իտի նեպիւէրէ, վէ էլիսէոսըն ասասը՝ Էսկի նօմօլարա. պուշլարտան պիր մէտար պուլմատի միւրտէ ինսան թապիտթը, 3) Էթ. քի քէլամուլաս 5) ք. Է Էֆէնտիմիգ՝ ալտըղի թէնի իլէ իպթիլա շէքմէյինճէ, մնսլուպ օլմաղ իլէ գուրու էշճար խաչ իւղէրինտէ:

3) Էվլա՝ խէլաս էլիսէոս թապիլ օլունուր, հագգա. քի՝ Էֆէնտիմիգէ օ իսիմ Էագըշըր իտի. անճագ՝ էզիսէոս անա թէլպիհ վէ սատէճէ էօրնէք իտի. 4) Էս. հագգէթլէրի՝ թուֆանտան խէլաս պուլտու՝ աղաճտան Էափըլմըշ կէֆ իլէ. 5) Էթ. քան՝ ճէմի ալէմին կիւնասհի, նուհ 5) ք. Է Էֆէնտիմիգէ իպրէթ. 6) Էտպան կէմիսի՝ անըն խաչի սալպինէ թէլպիհ իտի. 7) քի անա պինիպ, իպքէնճէ շէքիպ, 8) գան տէօրիւպ, 9) մէքիլ կիւնասըն թուֆանընտէն պիղի խէլաս էյլէտի:

4) Էնի իարայէլ՝ միռանամ պիր գօնաղա կէլիպ՝ մըսըրտան չըգագտան սօնրա՝ սու պուլտուլալ զայէթ աճըլէ հիր, մուսա նեպի ֆիրէատ էթտի ալլահաքի՝ պէն պու

Ճէմայեթէ նէ՞ իշխրէյիմ, թաճմանի մէվա՝ անա պիր աղաճ՝ գրթասր կէօսթէրիպ՝ սուլա պրագ աւելի էմը էյլէտի . պրագտղի կիպի՝ ապիքէվէր սուլունա տէօնտի . օ աճը սու : Մըսու՝ ինսանըն կիւնաճը , իշխմէզ պիր մանա . մուսա նէպի՝ իպրէթ մէսիհուլլաճէ , կէօրիւնէն սղաճ՝ տնըն սալպի խաչը . քի աճը սուլա տիւշմէտիքճէզ , ինսանըն կիւնաճիւնէ շիֆա օլմասը :

Հաղրէթի տաւուտ՝ օ տուղ փարչասի ղէպէրտայի քօղիսթըն իւզէրինէ՝ չօպանլըգ ճէօկէնի իւլէ վարըպ ֆէթճ էյլէտի . քէգալիք՝ յս քս՝ շէյթանի լայինի : Պէնի իսրայէլ մարտան խէլաս պուլտուլար էմմա , գուզուլարն գանը իւլէ գափուլարըն էշիքլէրինի պօյարլար խաի : Մղաճտան գափու էշիքլէրի՝ խաչը կէօսթէրի խաի . գուզուլարն գանը՝ յս քս՝ քէլամուլլաճըն գանընը . օ խաչ վէ սալպ՝ օ գուզուլարն գանը իւլէ պօյանմատըգճաղ , ճէհէնէմմիսալի մարըն էասըրըղընտան պիզ խէլաս պուլմատըգ : Տիրա պուլ թէմսիլէր՝ թէվէքէլի լասթ կէլիշի տէյիլէր խաի , ճէր պիքինտէ կիլլի սըլար վար խաի :

Արէմիսա նէպի իշին՝ նիյէթ էթտիլէր էաճուտիլէր վէ տէտիլէր , կէլին աղաճ՝ գափալըմ օ էթմէքէ , վէ էօմրիւնի քէսէլիմ տիւնէատան : Պէյան էշքէտրէ էրէմիսա՝ յիսուս քս իպնուլլաճի կէօսթէրի խաի . ղիրա էրէմիսա՝ չայաթ վէրիճի էթմէք օլմասը . տնճագ քի՝ էֆէնտիմիզ . նիճէքի տէտի՝ պէնիմ նան քէվէր :

Ս Է Ք Ի Զ Ի Ն Ճ Ի Հ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Է

Իսաղէալ :

Թ Է Ր Ճ Ի Ի Մ Է

Տէֆն օլունտու : Թէֆֆի : Ալլէթտէ ֆէվթ օլան՝ տէֆն օլունտու : Ապին՝ էֆէնտիմիզ փագ բուհինի թէալիմ էթտիքալ , ղայրի մարիֆէթ տաիի կէօսթէրէ ճէք խաի ճիհէնէմտէ : Տիրա՝ շէմս կէօք իւզինտէ օլտուգտա :

եւր իւզիւնտէ՝ օլանլարա նուր վէրիր • վէ ախշամ կիճէ
էսնասընտա՝ եւր արթնտա օլանլարա • 1. ֆէնտիֆիզ սաղ-
լըղընտա՝ եւր իւզիւնտէ օլանլարա նուրինի իհասն էյլե-
տի • (Յայնժամ սչք կուրոց տեսցեն •) վէ վէֆաթնտա՝
բուհի վէ պրըլմաղ իլահիյէթի իլէ եւր արմա ճիհէնէ-
մէ նիւղուէ էյլէ տիկինտէ • անտէ գապղ վէ մահպուս օլան-
լարա՝ նուրանի իհասն էյլէտի՝ խէլաս իթմէք իլէ :

Օ սրտընտա նէպի տէմիշ տիրքի • սէն ահարն գանը
իլէ՝ չէօղտիւն խէլաս էթտին սէնին ճէօմաթինի սու-
սուզ գույուտան • (դաթ" • 9 • 11 •) Սուսուզ գույու-
ճիհէնէմ իտի • Հաղրէթի իւսուֆ գույուէա տիւհիւպ
չգմատգճաղ • մըսըր շէհրինի տոյում էթմէտի • Քէղալըր՝
վէ յն քն իպնուլաճ էֆէնտիֆիզ՝ գույու միսալի մէղարէ
մէտֆուէն՝ վէ ճիհէնէմ գույուսինէ էնիպ՝ գըյամմէ օլուպ
չըգմատգճաղ՝ տիւհէա ալէմ էյլիկ իլէ տոյում օլմատը :

Տ Օ Դ Ո Ւ Զ Ի Ն Ճ Ի Ը Ա Ր Թ Ն Ա Մ Է

Երրուցեալ յերրորդ աւուր :

Թ Է Ր Ճ Ի Ի Մ Է

Գ րւամէ օլտու • իւէֆտիր • Տաւուս նէպի տէմիշ վէ-
ֆաթի մէսիա իչին քի • սէն եա րսպպի՝ սէնին գուտ-
սինէ վէրանլըգ կէօսթէրմէտին • (սաղ" • ԺԷ • 10 •) Օ իրո
անլն պալասանլէնմիշ թէնի՝ պին երլ տախի մէղարտս
գալըսա իտի՝ չիւրիւմէղ իտի • 1. արին՝ յարութիւն վէ
գըյամմէ օլմասը իչին՝ տէմիշ • սէն իպնինի՝ էօլիւմտէն
գըյամմէ էյլէտին • անճաղ քի՝ վէֆաթ օլանլար իչրէ՝
եւքթա էղատ ու սէրպէստ տիր • (Եւ'ի մէ Բ. Եալա աղաու •)
Տէմէք իսթէր իտի քի՝ անճաղ քի պիրիճիք տիր քէնտու
քէնտիսին տիրիւէն :

Իմոի՝ սատէ ինսան ատէմ էվատի՝ քէնտուսինի
տիրիւտէմէղ իլահիյէթի օլմատգճաղ • Այալի նէպիլէր՝
հալի հայաթլէրինտէ էօլիւ տիրիլթտիլէր • նիճէ քի էլտա

վէ էլ զիսէոս • խոստուսա՝ մէսիհոս լուսն յս. քն • Նշխարնին
քէնփրկելի տախի՝ էօլիւ տիրիլթտի • Նաքին՝ պիւր քիսնէ
քէնտիւսինի (էօլտիւքտէն սօնրա) տիրիլտէմէտի՝ իպնի
մէվլա յս. քն էֆէնտիւիլտէն զայրի • Ինճիլի շէրիֆտէ՝
իքի եէրտէ էգէտէն պոսլուրմոշ իտի քի • Տիւքիւմաթըմ
վար ճանրմը ֆէտա էթմէյէ • վէ թէքրարէն տիրիլթմէյէ •
Սէ էսհոստի գրասի միւճիւղաթ նշանէսին թալապ իթ-
տիքտէ՝ տէտի քի • պու սէհրայի սէօքիւն • վէ պէն իւ •
կիւնէտէք թէքիլի էսփայըմ • Իմտի՝ հէմմէռէալ էօլիւ •
հէմկէնդանի էսփրճը • Իսօլիւ՝ մատէմքի ինսան • կէն-
դանի էսփրճը՝ մատէմքի ալլահ • Օ իրա պէտրոս ազիզ
առաքետլ տէմիշ տիր • (Ձի անհնարին էր նմա՝ ըմբռնիլ ի
մահոսանէ •) Կէօյաքի՝ միւմքին տէյիլ իտի էօլիւմ անը
թութուպ գապղ իտէ իտի • (Գրք • Բ • 24 •)

Օ Ն Ո Ւ Ն Ճ Ո Ւ Շ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Է

Ելեալ ՚ի յերկինս՝ նստաւ ընդ աջմէ հօր •

Թ Է Ր Ճ Ի Ի Մ Է

Ս իրաճ իտիւպ սէմայէ՝ օթուրառաւ աթանուհն սաղընտա •
Իէէֆտէր • Իլլահէյէթի խոստուսինտէ օ քէլամոսլահէ
էնմէք տէյիլիւր • մատէմքի ինսանիէթիկիմիզի քէնտի-
սինէ ճէղպ էյլէտի • վէ օլ քի հէր եէրտէ հաղըր իտի •
զայրի թարզ կէօրինտի •

Կէօյաքի փէրթէվսիզ կէօպէյինտէ՝ շէմսին նուրի
թէմէքիւն օլա • վէ շէմա՝ եինէ քէնտի տէրէճէսինտէն
հարէքիթ էթմէյէ • լաքին կէօքէ չգմագ տէնիլ՝ օ ալտըլի
ինսանէթիղին սէպէպի իլէ • Իիճէ քի քէհրիւպար՝ սա-
մանի • վէ մգլատըզ թաշի՝ տէմիրի քէնտուսինէ ճէղպ
իտուպ՝ հէր նէ էանա իսթէր իսէ շէվիւրէ • Եախոս շէմ-
սին ըսըճագլըղի՝ պուլուլթարըն մարիֆէթի իլէ՝ չալիւր
չիմէն իւղէրլէրինտէն՝ շիլէրի իրթիֆայէ շէքէ • Եախոս՝
ինսանըն կէօլէսի ասլինէ ուլուպ՝ հէր նէ ճանիպէ

տէօնէրսէ , քէնտի կէօլէսի տախի՝ անտէն շաշմայա՝
պէրապէր հարեքէթ իտէ :

II) Խախուգաթի մէվճուտաթ , ճիւղէսի ալլահըն կէօլ-
կէսի կիպի տիրէր : վէ ինսանիէթլըք էֆէնտիմիզտէ պէլի
ղայրի Թարզ , Էմմա երնէ խալզ օլուհմուշ տէյիլի : ան-
ճագ քի իլահիյէթին մէճտինէ տախիլ : Վէզալէք՝ վէ օ-
քէլամուլլահ՝ ալլահըն նուրի մէճտի օլմաղ իյէ , պու զէ-
մինէ նիւղուլ իտիւպ , գատիմի մէքեանինտէն շաշմայիւպ ,
չի՝ միսալի ալտուղի ինսանիէթլիկի իլէ՝ կէօկէ ըէվանէ օլ-
տու : II) է չիւնքի պու ալէմտէ տայիմա սիյասէթ չէքէր
իտի ալտուղի ինսանիէթլիկի իլէ , քի էէսար՝ վէ սօլ տէյի-
լի , ճէմի սղէթիւնտէն սօնրա՝ կէօկէ չըգուպ ինսանիլըի
իլէ ըահաթ պուլտուղի՝ փէտէրին սաղ էանինտէ օթուր-
մագ տէյիլի : Վի օլմայէա ֆիքր իտէլէր պաղի քիմնէ-
լէր՝ քի ինսան օլտուգտա , զաթը մէճտինտէն թէպտիլ օլ-
տու , վէ նուրի զիյասինէ նօգստն կէթիւրտի : Պունի նէ-
պի տաւուտ էզէլտէն տէմիշ իտի հաղըէթի փէտէրին լի-
սանի իլէ քի , (Ասաց տը ցնըր իմ՝ նիստ ընդ աշմէ իմմէ մին-
չէ եդից զԹշնամիս քո պատուանդան ոտից քոց) : Կէօյա
քի մէվա՝ պէնիմ մէվլտմէ տէտի քի՝ սաղըմա օթուր : Թա
քի սէնին տիւշմէնլէրինի՝ սէնին այալինէ թուրապ վէ
պինէք թաշի իտինճէյէտէք :

II) է պու տախի մալիւմ օլա քի՝ օթուրմագ ըահաթ
օլմագ տէմէք իլէ , օլմայա քի՝ իլահիյէթին պէհուղուր-
լըգ մանասընտա օլալըմ : Օ իրա՝ հաղըէթի ալլահ՝ ալէմի
խալզ էթտիքտէն սօնրա՝ ըահաթ օլտու տէյի՝ մուվէս
մարգարէ տէ պուլուրըր : քի մէվլայա մախսուտ տըր իլէ-
տիքտէ՝ հուզըր իլէմէք : զիրա անա վէվէ քէօշէսի տիր
ալէմի գօրըմագ , պէսլէմէք , հըֆղ իթմէք : I) Կախի՝
չիւնքի օ իպնուլլահ հաղըէթլէրինին՝ ինսանիէթլիկի իլէ՝
ըախնէտար օլտու պիլ հիւանիւ ըատէթ , ըահաթ վէ հու-
ղուր էթմէք տէյիլի փէտէրին սաղընտա օթուրմասընա :
II) է տախի՝ ալլահա՝ սաղ , սօլ տէյիլմէղ , անճագ քի զայրի
թապիր իլէ : նիճէքի՝ ուլթումագ , օյանմագ տէյիլի :
հաշան պիր ճիւղիճէ գահը իտէր , վէ պօշ գօրսա , կէօյա

կէօղտէն իրադ էթմէք կիպի, անա ուշումագ տէյիլըր, վէ
հաչան քի հարէքէթէ կէլիրսէ, անա ղյանմագ տէյիլըր:

Վէզալիք՝ վէ յն քն էֆէնտիֆիլն ֆէվթի՝ շէյթա-
նը աղիմ գահր իլէ ֆէթհ իտուպ՝ հարէքէթէ կէլմիշ ի-
տի. կէոյա քի օ էանատէ այաղ իւզլէրինտէ իտի. վէ հա-
չան քի տիւշմանլէրի ֆէթհ իտուպ՝ հուզուրէ կէլտի ի-
սէ, անա օթուրմագ թապիր օլունուր: || է տախի սա-
ղընտա օթուրմագ տէմէք, կէոյա քի պէրապէրլիղինտէ
տէմէք տիր: Վիճէ քի շէմֆին նուրի՝ շէմստէն եսա օլ-
մայրպ՝ անտէ սաքին օլմագ տէյիլէ: (Ծագի արեգակն .
և մտանէ արեգտին . և ի տեղի իւր ձգի . Ժող . Թ . 3 :

էմս տօլար, կէոյա նուրուլաճ փէտէրի շէմս-
տէն . թէմէքիւն օլուր, կէոյա փաք նէճէֆ միսալի՝ մէ-
րիէմին պաթնինտէ . եէրինէ տախիլ օլուր, մէվլանըն
սաղընտա պէրապէրլիկի հուզուրի միւրիւվէթինտէ:
|| է սէպէպի քի՝ պիղտէն ալտըղի ինսանիէթիկի իլէ՝
էօղիւր տիլէյէ պիղիմ իշին փէտէրտէն. (Որ և բարեխօս
խակ է վս մեր.) քի շէֆաաթճի տիր պիղիմ իշին. Օ իրա՝
մատէմ քի քէլտմուլաճ տըր՝ էօղիւրիւմիղի գապուլ է-
տէր. վէ մոտէմ քի թէն խուսուսինտէ պիղէ ագրան տըր՝
շէֆաաթճի տիր: Վիճէ քի պիր էլմաս թաշի՝ մատէմ քի
սէրթ տիր՝ թաշ տէյիլէ. վէ մատէմ քի նուր իլէ միւնէվ-
վէր տիր, շէմսէ ագրան տէյիլէ. էմմա պիր էլմաս տըր՝ իրի
տէյիլ տիր՝ թարզի ախէր օլմաղ իլէ:

ՕՆՊԻՐԻՆՃԻ ՇԱՐԹՆԱՄԻ

Պատրոշ է նովին մարմնոյն և փառք հօր ի դատել զկենդա-
նիս և զմեռեալս. որոյ թագաւորութեն ոչ գոյ վախճան:

ԹԵՐՃԻՒՄԻ

Վէլէճէք տիր ճիսմի ինսան իլէ, վէ աթանըն սալթանաթի
իլէ, ատապէթ իւզրէ թէճէպսիւղ էթմէյէ տիրիլէրի վէ
էօլիւլէրի. քի անըն փատիշահլըղընըն նիհայէթի եօգ տըր:

Խնայեալք : Չիւնքի՝ պաղի հերէտիկոսաբ տէրիշէր
 իտի քի՝ խաչ իւզէրինտէ իբէն՝ մէսիհին իւահիյէթի ին-
 սանիէթիկինի թէրկ իտուպ եստ օլտու : Լախում՝ ին-
 սանիէթիկինի շէմն իշինէ գասաղ իտուպ՝ թէնսիղ կէօքէ
 միրաճ էթտի . սնըն իշին տէտիկէր՝ կէլէճէք տիր օ ին-
 սանիէթիկի իլէ :

Դիճէ քի համբարձում կիւնիւնտէ՝ իբի մէլայիքի
 ազիղէր՝ տուքէտլարա տէտիկէր , պոլ յն մէսիհուլաճ՝
 պէօլէճէ կէլէճէք տիր , նիճէ քի սէմայէ կիթտիյինի
 կէօքտիւնիւղ : Իտիին՝ խաֆի օլմայա քի՝ իւահիյէ-
 թինտէն պարլուպ էյլէ կէլէճէք տիր . հաւա՛ . իլլա քի՝
 աթանըն սալթանաթի իլէ . քի սնըն վէ քէնտիւսինին
 պիր տիր մէճտի վէ սալթանաթի :

Սէ շիւն քի աթալէրէ առէթ տիր քի՝ էվաալէրինի
 քէնտիկէր թալիմ էթմէզէր . վէ թէտիպ ու կիւշմալ
 էթմէյէ՝ գըյամաղար , զայրի ուսթայէ վէրիւլէր :
 Վէգալիք՝ աթաուլաճ՝ իպնի հապիպինէ՝ թալիմ իշին
 թէսլիմ էյլէտի միւմին օլուլուգլարինի , իմտի՝ թալիմ
 վէ թէտիպ էթմէսինի տտիի՝ սնա սրփարիշ էյլէտի .
 (Հայր ոչ գաստէ զօր . և այլն) : Վէգալիք՝ էֆէնտիմիղ
 սապիգա պուլուրմուշ իտի քի՝ աթաուլաճ՝ հիշ պիր քիմ
 սէյէ թէտիպ կիւշմալ էթմէշ , իլլա քի ճէմն շէրաաթը՝
 իպնինէ վէրիւշ տիր . նիճէ քի շէմն՝ միւնէվկէր էթմէսին
 վէ էտգամաըն՝ նուրինէ վէրմիշ օլա :

Սալիհի օ նուրիէ իտէր միւնէվ վէր :

Փատիգէր օլ նարաէն պուլմաղ հիշ զա՝ ֆէր :

Իմտի շէրաաթ սնա մուֆափաղ օլմաղ իլէ , էօլիւլէրին
 վէ տիրիկէրին շէրաաթի թէֆթիշի՝ թէտիպ վէ կիւշ-
 մալի՝ օ մէսիհուլաճէ սփարիշ օլունմուշ տըր , քի օ շէ-
 րաաթ քէ սէճէք , վէ սնըն փաալիւճիլգընըն սօնու տիւրի
 էօգ տըր : Պուշու ճէպրայիլ՝ էզէլաէն ինճա էթտի իտի
 հաղրէթի մէրիէմէ քի՝ (Թագաուսրութէ նը վախճան մի՝
 լիցի) : Օլլա մատէմ քի կիւնէշ՝ կիւնէշ տիր , նուր՝
 սնտէն պարլուպ . քէգալիք՝ աթաուլաճըն միւլէթիէթի՝
 սնա էպէտ միւտտէթ տիր :

Փատիշահըդ խուտ միւսէլէմ տիր ան	ա :
տիյէմէզ քիմնէ անա չիւնիւչէ	բա :
Հիւ միւսքիմնէ անըն էնպազի	եօգ :
փատիշահ տըր Հէմէմ տ Հէմրազի	եօգ :

Օ Ն Ի Ք Ի Ն Ճ Ի Շ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Ե

Հաւատարմը և ի հոգին սուրբ • յաննդն և ի կատարեալն :
 Ըր խօսեցաւ յօրէնս և ի մարգարէս և յաւետարանս :
 Ըր էջն ի յորդանան • քարոզեաց զառօքեալն • և բնա-
 կեցաւ ի սուրբան :

Թ Ե Ր Ճ Ի Ի Մ Ե

Ի թիգաթ իտէրիզ տախի՝ ըուհի գուտակ , ու քի պի-
 խալգ տիր վէ թէքմիլ : () Ը քի սէրքէտի նօմօս թէնպի-
 հաթլէրին , վէ նէպիլէրին գալպինէ , վէ ինճիլի չէ-
 րիֆտէ : () Ը քի նիւղուլ էյլէտի յորդանան չայլնատ •
 վէ վաղ էյլէտի իրսաւ օլունան մէսիհի , վէ էվլիեալէր-
 տէ ստքին օլտու :

Թիւֆտէր : Չիւնքի ըուհուլահ հօգին « ք » հէր էյ-
 լիկին քեանի վէ քիմեասըտըր , օլմայա քի դանն օլունա
 (մակեդօն գալլինէ կէօրէ) խզմէթքեար փայէսինտէ , ու
 վէքիլհարճ միսալի տըրպ սարֆ էտիճի : () Ըրտ՝ անստեղծ
 պիխալգ վէ թէմամ մէվլա տըր • փէտէրի ալիդին զաթըն-
 տան ագսը՝ պիր չէյմէ տիր • վէ իլահիյէթիլիլէ՝ պիր զաթ
 տըր՝ աթա ու իպն իլէ մաէն • համագոյ վէ միասնական • օլ
 քի՝ չէմսին ըսըճագլըդինէ թէյպիհ օլունուր :

() Իտի մօզէսէ թէմպիհլէրի վէրիճի • վէ մէվլանըն
 հիւսնիւ ըտտէթինէ՝ գանուլն սահիպի վէ բէհնիւմ • վէ
 էնպիեալէրին գալպինէ՝ նուր իհսան էտիճի • վէ տիւր-
 պիւն միսալի՝ իրագ օլան նէսնէլէրի՝ հազըր մէվճուտ
 կէօսթէրիճի • վէ ինպէթլու մէսիհին թէնպիհլէրինէ՝
 պիր ուսթատի քեամիլ խալիֆէ : () Ը քի սք էկէղեցիտէ
 սաքին , էվլիեալէրի քէնտիսինէ մէքեան էտիճի : Ը քի
 չէքիլ հէր չէյլին՝ նուպ ու զիւտտէսինէ՝ ըուհ տէնիլիր :

պերրահ ըռւհ հագին ԿՔ՝ օ միւսպարէք շէշմէտէն օլմաղ
իլէ : Հոգի մտաւոր • պարզ • նուրբ վէ յստակ տէնիլիր :
|| Է Ֆիլվագի եօյլէ տիր • զիրա պիր զաթ՝ մէվլա աթանըն
գաթընտան՝ անըն իլէ պիր զաթ պիր մէվլա աղը :

Իմաի՝ պապիլէրի անա ալլահըն ինայէթի պարգէի
տէրլէր իսէ • պիզ անա՝ ըռւհուլահ տէրիզ • զիրա օլ աղիդ
տիր • քի՝ ինայէթ իհսան էտէր տայիմա ինսանըն գալպինէ :
| Լտնիլէրին պաղըսի գապուլ էտէր • պաղըսի էթմէզ • ար-
սինէ հարէքէթ էթմէք իլէ անըն էմրինէ վէ սուխիթէտպի-
րինէ • անըն իշին գահրինտէն՝ ինայէթինի տիւր վէ պալլա
էտէր պաղիլէրտէն • մէվլատէ գահր օլմաղ՝ էմմա տէ միշլէր :

Թիւնաի պատի գահր իլէ օլ պիր նա գէր •
գաւլի առի էյիլէաի գիր ու գէ պէր •

Օ Ն Ի Ի Չ Ի Ն Ճ Ի Շ Ա Ր Թ Ն Ա Մ Է

Հաւատալք և ՚ի մի միայն կաթուղիկէ և սուսքէլական
էկէղէցի :

Թ Ե Ր Ճ Ի Ի Մ Է

Իթիգաթ էտէրիզ անճագ պիր էկլիսայէ • օլ քի ճէմի վէ
րէսուլի տիր : Իլէգէթի : Օ իրա հաղըէթի ատէմտէն պէ-
րիւ՝ հիշ պիր էսնատէ՝ ճէմի սլէմ՝ ճէմիէթսիզ • վէ միւ-
մինսիզ օլմատը : Լտէմին ճէմիէթինտէ՝ էվլատ ու թօ-
րոանլարընտա • իթիգաթ տին ու իման վար իտի նուհուհ
գէմնինէտէք • զիրա գուրպանլար քէսիպ՝ իպատէթլէր
սէճտէլէր գլարլար իտի • վէ իթիգաթ էտէրլէր իտի ալա-
հըն վարլըղընա • վէ նուհուհն գէմնինտէն մուսայասաք
քէզալիք : Օ իրա քի մէվլա՝ անտէն ագտէմ՝ քէնտիսինին
վարըղըն անճագ պիլտիրմիշ իտի • պիր մուսայա պէյան
էթմիշ իտի քէնտի պիրլիկինի : || Է ինճիլի շէրիֆտէ՝
իւշ իւգնիւմ վէ պիր զաթ ու թապիաթ օլտուղինի : | արին
ատէմտէն՝ թա մտհշէր կիւնիւնէտէք՝ ճշմարիտ էկէղէցի
պիր տիր • էմմա կէօնէ կէօն միսիլիւ վարիշլէր իլէ :

Դի Դրոս-Բիւն։ Եւանդորդ քի՝ քիւիսատե պիր քէրէ տիր վաֆթիլ (Մի մկրտութի . մի նծ . մի հաւատ) Եւան օ քի վաֆթիլի միւքէրէրէր էտէր , ալաւհըն պիրլիկինի , տինին պիրլիկինի ինքեար իտուպ , բազմաստուած հերձուածօղ վէ փութփէրէսթ օլուր : (Իրա՝ մէվլանըն իւչ իւզնիւմ պիր ալաւհըղընա , գաստիմի շահիտ՝ վաֆթիղին պիրլիկի տիր , քի թէպտիլ օլուանալ . պիր նիշան վէ պիր մէօհիւր տիր :)

II Է վաֆթիլի միւքէրէրէր իտէն , վէ պիրլիկինէ իւթիլու վէրէն , յս քս Էֆէնտիմիլին պիր քէրէ եօլմէսինէ գանատթ Էթմէղ . վէ անըն խաչ իւղէրինատ չէքտիյի իսկէնձէյի՝ աղ կէօրիւր : Եւքեար էտէր տախի՝ մէվլանըն նք երրորդութի (Եանի սէլասի , պիր զաթ , վէ պիր իւսհի) օլտուղինի : II Է պէյէնմէյիպ օ մէվլայա՝ Եանի՝ ոյիւսգրիասէ , իլլա քի՝ քէնտի գալի խօթի իւղրէ՝ պիր ձէտիտ երրորդութիւն փէյտաս Էտէր : II Է Եսպիաս նէպիտէն սիթէմ իշիտիւր՝ քի տէմիշ . Էսպի . Խ . 13 . 25 . (Ում նմանեցուցիք զտէր . Է որո՞ւմ նմանութեան նմանեցուցիք զիս . Է բարձրացայց ասէ սուրբն :)

III ատրի քիւլի էտէր տախի անա՝ քի թէքրարէն վաֆթիլ էտէր , զիրա՝ վալլուս ափօսթօլուս Էբրայէցուոյ մէքթուպին ալթընձի ֆասլընտա վէ տէօրտիւնձի պէյիթինտէ պուլուրմուշքի , միւլֆին տէյիլ տիր պիր քէրէ թէմիտ օլանլարա՝ (քի չէշնիսին ալտըլար ինսպէթ ուլաւհըն նիմէթինտէն , վէ իւհադ օլտիլէր բուհուլաւհէ , վէ չէշնիկիր օլտիլէր օլմահպուպ ալաւհըն քէլամինէ , վէ մահչէր կիւնին գուվլէթինէ) Կէոյաքի հէր փէրս օլտուգտա՝ թաղէլէնմէք թէօպլէ ու իսթիլֆար իլէ . վէ թէքրարէն սալպ Էթմէյէ սոյ էտէրլէր՝ քէնտի նէֆսէրի իշին օլ իպնուլաւհի . վէ թէքրարէն քէնտիլէրին բէզիլ իտէլէր : II Է Էինէ օլմէքթուպին օնուկնձի ֆասլընտա , իկիրմի ալթընձի ատէթինտէ պուլուրըր : (Պիլէրէք Եաղըլանլար իշին՝ գուրպանլար տախի քեար Էթմէղ . իլլա քի անլէրէ գալաւաղի սէօնմէղ աթէշ տիր : Զիրա անլէր փայլմալ էտէրլէր իպնուլաւհի , վէ անըն միւպարէք գա-

նընի՝ դարը շեղ զանն է տեղէր : քի անըն իւէ փաք օլտի-
լէր : վէ նիմէթսլախը այիօն փնէ փնօ րուհուլահէ քիւ-
ֆըր հտեղէր :

Վկեր տէրսէ օլ մոլ (թաասիսլ) քի պաղի միւլէթին ջէրօմօ-
նիս ատէթի՝ նէ իւշ քէրրէ սուլս պտթըրմագ կիսլի
տիր, վէ նէ թէմամ վիճաւտինի սուլս կէօմմէք կիսլի :

Նշէվէլագ : թադատիր՝ թէտպիրի պօզտր տէմիւլէր :
Պոլ խոսոսուտա՝ էկէր պիր քիմնէ ահտինագս խոսուպ՝
ջէրօմօնիստէն պիր նագսան պիլէ իթսէ, մատէմ քի վաֆ-
թիդին ճէվճէրինէ նագսան կէթիրմէղ, վաֆթիդ թէ-
մամ օլուր, լաքին՝ քէնտիսի թագիրէ միւստահագ օլուր :

Պօրքիւրիօս մոլխալլիթի՝ մէղագ իտէրէք վաֆթիդ էթ-
տիլէր պաղի ըէֆիդլէրի լաքին էէք մէվա՝ այլադրիսա՝
քէնտինին իսմի շէրիֆին սապիթ՝ վէ սահիհէ չըգարմագ
իչին, մէղաքի կէրէք էէրինէ գապուլ էլլէտի : Սորը-
մըսէհին տախի վաֆթիդինի՝ քէղալիք : Սէ տախի՝ պիր
քիմնէ էլի իլէ պիր իշ իշլէսէ, տիւալ օլուլտուգ տա՝ պէն
մի էթտիմ տէր, հօգսա էլիմմի :

Փէդրօս ափօսթօլուն փայինի էիյգամագ իսթէտի
էֆէնտիմիզ : Փէդրօս չէքինիպ տէտի, հաշմ քի էպէտի
պէնիմ փայիմի էիյգայաւուն : () Լտէմ էֆէնտիմիզ տէմէ-
տի մի քի, սէնի էիյգամատըգճագ՝ պսնա իլհագ տէլիլ-
սին, մահրուսնուն պէնտէն, նի՛ն տէմէտի քի՝ սէնին
պաղինի էիյգամատըգճագ : Իլաքի՝ փայլէրին էիյգամա-
սինի՝ ճէմի վիճուտին իւղէրինէ զամմէթտի, խնաի՝ գա-
պիլիդ պէմանտէ՝ քի վագըթ եօգտըր, ղոյրի թարղ տախի
օլուր իսէ մանի տէլիլ տիր, անճագ քի մէղագ եօլու, վէ
իւշէնմէք հասէպի իլէ օլմայա :

Փէս պոլ տախի՝ աճայիսլ վէ հէյրանտա գալսճագ
պիր մանա : Քի լէօն իմիւրաթու՝ պաղատտ խտլիֆէսի-
նին սիւալլէրինէ ճէվապ վէրտիքտէ՝ տէմիշ քի ճէմի խը-
րիսթիանլէր՝ էպէտի հայաթըն չէնիսի վաֆթիդի ալտի-
լէր, վէ ճիւղի քիւլլի միւղաքիլէ իչին ղոյրի միւլէթլէր-
ալ, վէ իլաքի թահթի հիւքիւմաթիլիլալ օլանլէրտէ :
մատէմ քի խրիսթիան տէրլէր, թէրբարէն վաֆթիդէ

մէօհթաճ տէյիլէր • զերա մապէյնիփիլտէ պաշլըճա գու-
սուր եօգ տըր •

Օ Ն Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի Ը Ա Ր Թ Ն Ա Մ Է

Պի յարութին մեռելոց • ՚ի դատաստանն յաւիտենից • հոգ-
ւոց և մարմնոց • } արքայութին երկնից և ՚ի կէանսն յա-
ւիտենականս •

Թ Է Ր Ճ Ի Ի Մ Է

Սիւրաւելէրին գլխամէսինէ • վէ հուզուրի մահչէր կիւ-
նիւնէ՝ ճան իլէ թէնէ մահն • ճէննէթէ վէ էպէտի
միւտտէթէ • իմէօհթ • Սիւնքի պու ալէմտէ՝ հէմ պու
էսնատէ՝ հէր նէ քի էքէրսէ պիր քիմնէ • պիր կիւն լա-
ղըմ քի անլէրի պիշէ • (Զոր ինչ և սերմանէ ոք՝ զնոյն և
հնձէ) • Պոլ ալէմտէ չօգ սատիգ քիմնէթէ՝ զէրուրէթ
իչինտէ՝ տայիմա ըահնէատը օլուրլար • վէ գայըմ գատտար
էտրամաղլար՝ պախթ ու տէ վէթ իչինտէ տիրլէր • ()՝ հու-
զուրի մահչէր մէյտանինտէ՝ պիր շարշը վաղար տըր գու-
րուլըր • հէրքէսին մաթտի պէլլի օլուր • վէ հէրքէս սմէ-
լինէ կէօրէ էճրինի սլըր •

Սաքին յաւիտենական դատաստան տէմէր • շէրաաթի
էպէտ • կէօյա էպէտի քիւրէյէ վաղ օլունմասինէ տէյի-
լիր • քի ճիհէննէմ թապիր օլունուր • (Եյ գուտըթէթլի
լապպիմ՝ գուլունու խէլաս էյլէ էֆէնտիմ) • Սմա՝ օ
էպէտի շէրաաթ իլէ՝ քիմի էպէտի ճէննէթէ լալըգ օլուր
ամէլինէ կէօրէ • վէ քիմի էպէտի ճիհէննէմէ՝ թէնի վէ
ճանը իլէ մահն • Օիրա միւհլիւտիլէր տէտի՝ ճան զայ
օլուր վաֆաթտէ • վէ ըաֆաղիլէր՝ ճէսէտ տիրլլմէզ
գլխամէ օլմաղ տէյի քիզպ էտէրլէր իտի •

Սէպաղիլէրի տախի՝ ճէննէթի պին երլըգ տէտի-
լէր • կէօյա պին երլ մըգտարի պէման միւրուր էտէճէք •
Սմա՝ ճյմարիտ վէ սահիհ քիլիսէնին ճէմիէթինտէ՝ պու
իթիգաթ վար քի • ճան վէ թէն՝ շիւնքի պէրապէր զէվ

ու ճէֆա շէքտիւէր՝ Կուգապէլէսինի տախի ոյէրապէր
սլաւադար :

Իսկէր տէրսէ պիր քիմնէ • ճէմի զէման՝ ատէմտէն թա
մահշէր կիւնիւնէտէք՝ անձագ պիր տագիգէ պիր զէրէ
տիր • Ծախլի զէման իշինտէ իշլէնէն ամէլ տախի՝ պէլի •
էյիմաի նէ էպէտի ինայէթ ետրաշուր ստտիգ վէ սալիհ
քիմսէլէրէ Կէ նէ էպէտի աղապ լաղըմ քէմ քիշիլէրէ :

Իշէվապ : **II**՝ ատէմ քի՝ մէվա հաղըէթլէրի ըսհ-
ման ու ըսհիմտիր , սատրգ գուլարինէ՝ պիր եիւտոււմ
սու իշին տէրէպյի վէրիւր՝ քէնտի էմրինէ իթասթ էթ-
տիքլէրի իշին : **III** Իրա իսոշուհա կելիր կէօրիւնճէ , քի
քէնտի գուլու՝ պիր զէրէ մգտար զէմանին՝ անըն հու-
ղուրինէ Ֆիտա էթմիշ • քէնտիւսիտէ անա թիւքէնմէզ
էպէտ զէմանին պաղըլար : **IV** Է շիւն քի քէնտի գուլու ,
զէվա ու սէֆայէթտէն տէսթքէշօլտու , էպէտի քէնտի
ճէմալի իլէ՝ Ծ սատրգի էպէտի մութլու էտէր : **V** Նձագ
անլէր քի քէնտի զէմանլէրինի կիւնաշ եօլունա զայ էթ-
տիլէր , տալէթ քէանի մէվա տախի՝ անլէրէ աղապ
էտէր՝ քէնտի թիւքէնմէզ էպէտի զէմանինտէ : (Երթիցէն
տրգարքն ի կէանսն յաւիտենականս • և մեղաւորքն ի
տանջանսն յաւիտենականս)

Խոյանէթ քէօլէյէ՝ էպէտի քիւ	րէկ :
սատրգ սափ գուլունա՝ փագլավա	էտ րէկ :

Հաղըէթի ճիւճիս սուրբ Լուսաւորիչ Էփէնտիֆլէն շարթնամսի :

Իսկ մէր փառաւորեացուք որ յառաջ քան զփառաւորեանս •
երկիրագաւնելով սրբոյ երրորդ ութնէն և միոյ նաւթնէն
հօր և որդւոյ և հոգւոյն նոր , ամէն :

Թ Է Ր Ճ Ի Ի Մ Է

Իսքին պիղլէր մէտհիսաղ էտէրիլ անըքի՝ էն էզէլտէն
էպէտիլէպէտ իտի • սէճաէ գըլմաղ իլէ սէլտաի հէմ

էւք իւահիյէ • փէտէր , իպն , վէ մոգատտէս շէրիֆ
րուհուլահէ , ամին :

Լիւիկայ նք վէ արդի ճէմէթին՝ շարթ՝
ու իթիգաթ՝ ու գաւիլէրինի կէօրաիւրաէ նք Գրիգոր
լուսաւորիչ էֆէնտիւիդ , քի անա կէթիւրմիշ իտի սուրէ-
թինի օղու նք Արիստակէս , քէնտիւսի տախի գապուլ
իտուպ ինգիատ պիւլէ՝ պուսու տէյիւպ միւլէյիւպ մէօ
հիւլէտի • (լարին պիւլէր էօյէր վէ մէտհ էտէրիդ անը
քի՝ էն էղէլտէն էպէտիլ էպէտ իտի : Լիւ Աննա պիւլէ
սէճտէ գլմաղ իլէ սէլտսի ու էւք իլահիէ • ալթա , ու
իպն , վէ րուհի գուտսէ , ամին :

Փէս՝ մէվլատէ իւչ իւգնիւմ տէմէք՝ մէվլանըն
պիւրլիկինէ հիշ պիր դէրրէ մգատարի նօգսան կէթիւրմէզ •
հէմ լայրդինէ կէօրէ թէշպիհ պուլուսմաղ • անճագ քի
ինսանըն Ֆիւրինէ՝ գանսըն տէյիւ՝ պապի մէնադ իպլէր
վէրիլիւշ : Լիւճէ քի՝ տէրէա , չայ , ու չէշմէ պիր սու
օլուպ՝ անճագ քի իսիմլէրի պաշգա : Եւ չիչէկին գատ-
տի , բէնկի , վէ գօգուսի իւչ կէօրիւսիւր՝ էմմա իւչի
տախի պիր չիչէք տիր : Էմմա քէնտիւ գուլթալինտէ օ-
լուպ՝ շէքլի սուլա կնակ , վէ սուտան պիր այնայա վուր-
սա՝ օ շէմա իւչ օլմաղ իւչ եէրտէ կէօրիւսմէկ իլէ :

Լախստ՝ պիր էւք , վէ վահիտ տէմէկ իլէ՝ պիւրիք
իւչ օլմաղ • եինէ օ պիր տիր միւքէրրէր օլան : Լախստ՝
ինսանըն Ֆիւրի , սօլլը վէ ճանը պիր • անճագ քի՝ իսիմլէրի
պաշգա պաշգա օլմաղ իլէ , ճան իւչ օլմաղ : Լախստ՝ պիր
նէճէֆտէ իւչ րէնք օլսա՝ օ նէճէֆ եինէ պիր գալլը :
Օ իրա՝ մատէմ քի ճէվէրի պիր օլա՝ իւչ աֆտթ տէմէկ
իլէ՝ իլահիյէթի , գուտրէթի , իլմի , կիւպէլիկի իւչ
օլմաղ • իլա քի օ սէլալլըք՝ ալլահըն պիւրլիկինի զայէթ
սապիթ էտէր • զիրա չօգլըգ մանասը՝ օլ գատար անտէն
իրագ վէ պալտ տիր քի՝ հաթթա պիր տէյիւպ կէշմէլի
տէյիլիդ , իլա քի զայէթ էլլայէ պիր տէմէտիքճէզ •
Հագդա պու մէրթէպէ պիր քի՝ մէվլա հէր շէյէ գա-
տըր իքէն , քէնտիւսինի իքի էթմէյէ գատըր տէյիլտիր
տէսէք՝ եաղըլմայըզ :

Օ իրա էկէր իբի էթմէյէ գատրը օլսա՝ քէնտիսինի , հիսսայրը տախի էթմէյէ աճապա գատրը օլմանը մի իտի տէյիւ՝ էլպէթտէ տէյէն պուլունուր իտի : I մմա մա-տէմ քի՝ խալգ օլունուր կիպի զուհուրա կէլէլէր իտի՝ էյ իմտի խալիգ օլմաղլար իտի : (Այսինքն՝ մինչ ստեղծ-մամբ գային յառաջ , ստեղծող լինիլ չկարէին , զի ոչ ինքն ձծ՝ զստեղծուածն կարէ ամենեւին ինքեան համագոյ առ-նել , և ոչ ստեղծուածն յայն աստիճան կարէ ելանել մինչև ցանստեղծ լինիլ , զի ձծային ճշմարտութեն ևս ընդ դի-մանայ . որպէ թէ զսուտն առնել ճշմարտու)

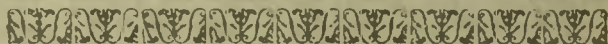
Իմաի պիղիւմ իթիգատիմիդ՝ մէվլա վահիտ վէ իւչ իւզնիւմ տէմէք իլէ՝ պիսեար ու չօգ տլմէք տէյիլ տիր . զիրա օ թէսլիս՝ շօլ մէրթէպէ պիր տիր վարլըգ խոսուո-սինտէ քի , օ պիր՝ հէմ պիր՝ հէմ օ պիր՝ էինէ սէլաս . տն-ճադ քի՝ իսիմ ու իւզնիւմ իլէ սէշիլըլէր : Իմտի թէսլիս տէմէք՝ իւչ ալլահ տէմէք տէյիլ : II Է շէրիք միսիլի-տէյիլ զիրա շէրիք քի օրթագլըգ թապիր օլունուր՝ անա տէյիլըր քի , իւչ քիմնէ պիր արայա մալ գօյուպ՝ զա-րարի ֆախտէի պերսպէր փայ կտէրլէր . վէ իւչի պաշգա պաշգա առնմ , վէ մալլէրի տախի քէզալըք , վէ հէրքէս սէրմայէսինէ կէօրէ ֆայիլ ալալէր :

Ինճագ հազրէթի մէվլա՝ անա դըյաս տէյիլ . զիրա պիր թէսլիս՝ պաշգա պաշգա վարլըգ տէյիլ . վէ թաշրա-տան մալ ալըպ՝ եէքտիլ օլմաղա մէօհթաճ տէյիլ . թապիսլթ պիր՝ զսթ պիր , նէ արթաք , վէ նէ էքսիլըր . ֆայիլը զա-րարի եօգ : III Էսէլտ՝ իւչ շէշիմտէ՝ պիր նազար օլսա , օ կէօզլէրէ օրթագ տէնիլմէլ : (Էմա , նուրի , վէ հարի՝ օրթագ տէյիլլէր , պիր շէմ տէյիլլըլէր . անճագ քի ֆէրգի պու գատար քի՝ իւչի պիր շէմ , լաքին՝ նուր իլէ , հարի՝ (սըճագլըղի) շէմտէն , վէ շէմա՝ անլորտէն տօղմա տէյիլ :

Իէզայիք՝ յն քն քէլամուլլահ , վէ բուհի գուտս , տթատէն . տնճադ տթա՝ անլէրտէն իլէրիյէ կէլմէ տէյիլ : Իշտէ պուլնլար պիր զէրուրի՝ զայիֆ թէմիլլէր տիր , վէ ագլի գանտրմաղ իշին թէշպիհ տլընըրլէր . եօգսա հադ-րէթի մէվլա՝ հէր էօրնէքտէն խալի տիր , հասըլի քէլամ :

(Ձերբորդութիւն քննել յանդգնութիւն . հաւատարմութիւն . ապաշտութիւն . ճանաչելն կեանք յաւիտենական) () սեպկատենն՝ որ լուսաւորիչ աթաւթն՝ նիկիայ սինհոգոստեն գաւիլն՝ քեֆայէթ հտէր տէյիւ՝ թէֆտիչինէ մամուր օլմայրպ՝ անճագ քի մէսհինէ մէշղուլ օլտու :

Ճէվէրի պիր՝ հեմ աւլի պիր : սէլաս իւքնիւմ՝ հեմ զաթի պիր :
 Սէն ֆիքրինէ վերմէ զահմեթ : տինէ տայան պուլ սէն բահեթ :
 Սէն Քըլայիք պիլէ պաան : էֆլէն պիլիքսէն կեօլ օլտան :
 Նէ գատար քի իւլլէ չրգսան : էէրէլլէլլիւն շէյլէ ճէսան :
 Տին գանապին գոմէ էրտէն : շահմէթ քի իմալիւն :
 Տէրսին ալ սէն բուհուլահան : թէշէքքի բ գըլ իհսանինտէն :
 Անի իյլէ սէն բէհիւմ : սիւրլէլլ գիւլին հիշ տայիմ :
 Ալիք փէտէր տիր թէսթիկիր : սիւտ իսթէսէն վիլլէլլ զէհիր :
 Նուրին էթմիշ սանա պիլան : շահմէ Նուրլու հօրտան հէման :
 Սէն հուգուրտէ սէնտէն հանա : ճէվալ վիլլիւ մսիս մէվլա :
 Էթթիկի միւ ճիգաթինտէն : պիլ վէ սէշմէ տիր հագսէն :
 Սըրշա իլէ սէն ճէվէրի : պիլ իթմէ կէլ սէն զէրուրի :
 Տինիլիզմէ հօգ տըր գուսար : ֆագիլէթլէ օլտըր մսարա :

Բան երկրորդ՝ զստեղծմանն աշխարհի :

Իսիւնի հէլիւմն՝ ճէվալէ ալէֆն իալթ օլմաը պէյանիւթէ
 Գէր :

Նիհանի ալէմ էպէտինտէն օլմայրպ . մէսէլա ճէշմ վար՝
 կէօրիւնէն քեայինաթ հօգ : Լիւյա ալէմին պինասի
 եօղ իլէն՝ բէսմի մէվլանըն ֆիքրինտէ իտի . վէ նէ զէման
 միւրատի ալիլէրի օլտու իսէ՝ էմր էլլէտի : Եւ թիւքէն-
 մէզ խաղինէսինտէն՝ հօգտան վար օլտու ճէմ ալէմ կէօր՝
 վէ զէմին՝ քիւլլի մէվճուտաթլար իլէ : Լայրին էն էվլէլ
 զէմանըն իլք իպթիասսընտա : վէ զէրրէ՝ Նօգտասընտա՝
 թէմէլ պրագաթի էէրի վէ կէօկի . վէ գալան կիւնլէրտէ՝
 զինէթ իլէ տօնաթաթի սէմայի վէ զէմինի : Իմտի շինտէն
 սօնրա՝ սիւալ ճէվալ միսալի կիւնլէմ եօլա :

Ավելի ահաւ է տեսիլքի՝ ինայեթ պուլուրասը ,
 աճապա միւսքիւն մի խտի եօգտան վար էթմէր . զիրա
 տերւէր քի՝ իբր եօգտան պիր շէյ հասըլ օլմազ :

Ալճէվազ . Պէլի ալլահըն գուարէթինէ եօլշիւ ,
 միզան վէ գարար օլմազ . վէ պիւլ քի՝ պիր շէյէ ազըլ երիշ-
 թիրէմէտիյիմիզ թագատիրտէ՝ տեմէսէք կերէք քի օլմազ
 վէ միւսքիւնի եօգ. տըր . () Իրա մուսա հազրէթլէրի
 պուլուրմուշ քի՝ զահիրտէ ալան օլան՝ պիրզէ մախսաւս ,
 վէ կիզլի օլանլէր՝ մէվալէ . () Է ազիզլէրին պիրիսիտէ
 տեմիշ քի , իթիզաթ տէլիմ քի՝ պիրլիմ ֆիքրիմիզէ
 սզմազ տսիսի չօգ շէյէ գարար տըր օ մէվաւ . (Է օարս-
 լէրէ՝ բանաստեղծ տէնիր . կէոյա քէլիմաթ եարատըճի
 վէ փէյտահ էտիճի :

Ակէր քի թապիաթ պուլսա գատըր տըր՝ (քի ալէմտէ
 հէր նէ շէյ վարիսէ՝ ճէմիսինտէն իպրէթ ալըպ՝ արայրպ
 էպեաթի միվգունէլէր փէյտահ իտէր) իլլա քի հազրէթի
 ալլահ . քի քէնտի եօզիւնի՝ նիւմիւնէ իտուպ՝ մախլու-
 գաթի եարատըպ փէյտահ էյլէտի՝ ֆիքրինտէ օլան ըն-
 սիլլէրէ կէօրէ . () Են նուրանի շէմա՝ քէնտիսինտէ ընդ-
 լէր եօլ իրէն՝ շիշէքլէրէ , մատէնլէրէ կէօնէկէօն ընդ-
 լէր վէրմէյէ գատըր՝ ալլահըն գուարէթի իլէ :

Ամա խէլլագի ճիհանի՝ հիսապսըզ էթմէյէ գատըր
 պիլմէլի . շիւնքի քեաինաթի եօլ իրէն՝ վար էթմի . () Է
 տսիսի մէվա՝ հէր խուսուստա թէրմիլ վէ քէմալ տըր . վէ-
 րանլըգ . ֆէսաւ , նօգսանլըգ էսէրի անտէ եօգ տըր . էմ-
 մա ճէմի ալէմ՝ ֆէնայէ ֆէսաւ գարիպ տիր . վէ կիւն
 կիտէ քեաթլիլղէ վարըլար . (վէ պատէ զալիք . հէր քէմա-
 լին պիր զէվալի , հէր զէվալին պիր քէմալի) : Ամա էկէր
 քի ալլահըն զաթլէ եօզիւնտէն օլտալար իտի , պուլ ֆէսա-
 լէրտէն խալի վէ էմին օլուրլար իտի . իմտի եօգտան շիւն-
 քի վար օլտիլէր , եօգլուղա մէյլ էտէրլէր . կիւն պէկիւն
 շիւրիւյիւպ ֆէնայա իւզ թութարլար . պուլստան պէյան
 օլուր քի , եօգտան վար օլմուշլար տըր . () Իրա էկէր քի

ալլահն զաթինտէն օլալար իտի, նօգսանլըգ օլմաստ կէ-
րէք իտի էօզլէրինտէ:

|| է տախի՝ մէվլա տայիմ պիր գարար օլուպ՝ գա-
մէր կիպի էքսիլիպ տրթմաղ, իլլաքի շէմատէն էֆզու՛ն՝
հէր պար արը վէ փաք օլուպ, մախլուգաթ կէօնէկէօն
թէպտիլ վէ թապիր օլմատէ, սսիւման տախի թիրշէ կիպի
գավրուլուպ պէրգարար օլմայըպ՝ իսպաթ էտէրլէր քի՛
անճադ պիր ալլահ տըր պադի ու գատիմ, քի հէր ֆէ-
սաստէն թաշրատըր. (Բայց դու նոյն ինքն ես. և ամբ քո
ոչ անցանէն, ամբեան իբրև զճորձս մաշեսցին և որոգ զմա-
գաղաթ գալարեսցին.) || Երբին սէն հէր պար օ շէքիլիին.
վէ զէմանին կէշմէղ. ձէմիսի էսպառ կիպի աշընուրլէր,
վէ թիրշէ կիպի գավրուլուրար:

§ Երբին տախի, աւար արշտարծ-բէն:

Պիրինճի կիւնիւն ամէլի խալպի պէյտնինտէ տիր:

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Բ Ի Ն Ճ Ի

|| օրմագ այըպ օլմայտ. էվվէլքի կիւնտէ՝ ըսպտիլ տլէմին
նէ՛էտարաթտը. գատճա վէ մուխթասարի քէրէմ ինայէթ
պոլլուրուպ՝ ագլըմը գանտըրսաըն:

|| Նճէվապ. || Ն Տապիլիյիմ վէ տօսթում. չիւնքի
հաղրէթի մուսա պոլլուրմուշ տըր, քի իլք իպթիտա հաղ-
րէթի ալլահ՝ վար էթտի տսիւմանի վէ զէմինի. || մաի
զիյնէթլէրինտէն մասաա՝ ասիւմանէ պէճիտ օլտնլէրի՝
տսիւման իլէ, վէ զէմինէ լաղըմ օլտնլէրի՝ զէմին իլէ պէ-
րապէր էարաթտը. || Ն իմաի կէօք իլէ մաէն վար օլտիլէր
մէլլիլիլէր, վէ անլէրին մէքեանի նուր իլէ միւնէվվէր
կէօք. || Իրա էէտի մոլորական սէյեարէլէր՝ քի հարէ-
քէթիլ երթըղլար տըր, վէ սայիր նիւճումլէր քի ֆէլէքի
սապիթտէ տիլլէր, (էէրտէն էէրէ հարէքէթ էթմէզլէր)
անլէրի տէօրտիւնճի կիւնտէ վար էթտի:

|| է տախի օ էզլէքի զէմանըն իլքինտէ էարաթտը.

ղէմանի՝ շէմն հէնիղ վար օլմաղտէն • կէօյա քի արընընը
պիր պէղ միսալի • (Օ իրա շէմն իլէ միւվաղէնէ օլուր պէ-
ման • (Արեգաինէ չափ ժամանակի •) Տախի եարաթար
տէօրթ տարերբի • քի արապի՝ էնասիրի արպայէ (թաղիլ
օլունուր • կէօյա ամէշ իլէ հավա, սու իլէ թօփրազ •
Օ իրա պունլար՝ թէնէվի շէյլէրէ վէ ճիսմանի նէսնէ-
լէրէ մէվտա տիրլէր • Տախի եարաթար գանլը գուլի կի-
պի ճիհէննէվի, մէքեան օլմազ իւզրէ՝ քէպիր վէ թէօվպէ
խթիպար էթմէյէն կիւնա հքեսրլար վէ շէյթան իշին •
Օ իրա ճիհանի ալէմ՝ մէվլանըն պիր սէհլա թախթի
տիր • հէմ սատիգ գուլարընա մէքեան լազըմ իտի • հէմ
գաթլէ վաճիպ քիմնէլէրէ թէրսհանէ վէ գանլը գուլու •
պիրի ճէննէթ, պիրի ճիհէննէմ •

Պիր մէքեան սալիհէրէ զէֆգ ու սէ ֆա •
պիր մէքեան զալիլէրէ ճէյր ու ճէ ֆա •

Երգութիւն Երկրորդի աւուր սպէղծագործութեան •

Ի քիմնէ կիւնիւն ամէյի խալգի պէյանիւտէ տիր •

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Ի Չ Ի Ի Ն Ճ Ի

Ի ուհանի փէտէրի սղիղիմ • քիմնէ կիւնտէ հաղըթի
մէվլա նէթալգ էյլէտի •

Ի լէվալ • Պէնիմ ըոուհանի օղուլմ • շիւնքի թէմէլ-
տէն սօնրա պինա գուրուլուր • հաղըթի ալահ՝ եէրի
վէ կէպի՝ հէր շէյէ թէմէլ տէյի պրադար • անաէն սօն-
րա լաղըմ իտի՝ քի մէվտալէր հաղըր օլտուգտա՝ հանկիսի
հանկի եէրէ մինասիպ իտէ • պըրըպ կէօյա իշէ միւպա-
շիրէթ էյլէտի •

Ի մտի՝ շիւնքի հաղըթի մոուսա տէմիշ տիր քի՝ սպի-
տէրեա իլէ՝ եէր իւզի գափանըւ վէ սիւթիւր իտի • հէր
էթտի հաղըթի ալահ՝ քի մապիտէրեա սուլի օրթասըն-
տան պէօլիւնէ • նսֆի միւտ էվլէր քէմէր օլուպ սէմայէ

ապրին օլա , վէ նսֆի եէր իւզինտէ չուգուրարի թօլաու-
րա , քի գէ մինին պաղի եէրլէրի գալա օլա , վէ պաղի եէր-
լէրի տէրեա , եմրի իլէ մաէն՝ իշ եէրինի պուլտու : | աքին
չիւնքի գէ մինէ պու քէրէ մի իյլէ տի , սէ մայէ տախի լա-
զըմ խտի ղի յնէթ վէ ռմէք , մախսուս պիր կէօր տախի եր-
տըղար իլին պինա իտուպ , վէ էլմա միսալի՝ լաճիվէրա իւ-
զինէ օ սէ մայէ թէ մէքին իյլէ տի կէօյա օ կէօր իւզինէ աւ-
լարի միսալար , վէ ախլէրէ կէօրէ մախսուս հարէքէթ թային
էթմէյուպ՝ օ սէ մանըն հարէքէթինէ տախիլ օլտիլէր :

|| է օ ապիտէրեայի՝ իքի փայ էթտիքտէ՝ օ քի սէ-
մայի տխթէրլէր իւզէրինէ թէ մէքին էթտի իսէ , ապլ՝ սէ-
մա , վէ պիլօրի՝ ախլման թապիր օլուստու . վէ օ քի գէ-
մինին չուգուրարինտէ գալար իսէ , ապիտէրեա տէյիտի :
|| է չիւնքի հալատան տախի իւֆգասըն՝ կէօյա ըուհինի
իւլվէ չէքտի իսէ , գէ մին իւլէրինտէ գալան սու՝ թօրթու
կիպի՝ աճը վէ թուզու գալար : || աղլիլէրի տէմիչէր քի ,
չէմին շիտտէթինտէն տէրեանըն տիպի եանմուղ իլէ՝ աւ-
տէն զուհուր իտէր տէրեանըն աճը օլմասը : | աքին պու
ղայիֆ մէսէլէ տիր , ղիրա շէմին հարի՝ օն պէշարչն մըգ-
տարի աւճագ քի թէէսիր էտէր տէրեայա , լաքին եէր
վար՝ քի տէրինլիղի եիւզ իքի եիւզ գուլաճ պիլէ օլուր ,
վէ եինէ՝ աճը արը սուլար :

|| է պաղիլէրի տէմիչէր քի , շէմ պուլտուլարըն
ղարպի իլէ , կէօյա սիւնկէր կիպի սույուս իւֆգասինի
իւլվէ չէքէր՝ գուսուրի աճը գալար : | աքին՝ պուտա
ապլէ սղմալ , ղիրա էկէր քի էօյլէ օլայ իտի , տէրեանըն
իւֆգասի թիւքէնէրէք՝ քէնտիսի գուրուլուպ թաշքէ-
սիլաէ կէրէք իտի : | աքին սահիհի պու տըր քի , էն է-
ղէլի սլաւ թապա տէրեա ապլինի աճը եարաթմը , քի
հայլաճաթար գօգմասնար , վէ սէֆինէլէր՝ թուզու ապ
իւլէրինտէ՝ աւան վէ գօլայճա հարէքէթ իտէլէր .

վէ սսէլտմ :

(3) — 4 — ԷՐՐԻՐԵԻ ՄԱՍԻՐ ՄԵԼԵՒԻՐԹԱՆԻՏԱՆ:

Իւշիւնճի կիւնիւն ամէլն խալի պէյանինտէ տիր:

Ս Ի Ի Ս Լ Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի

Իւնքի նեֆէսուլլահ քիթապն սեօհպէթինտէն օսան
կէլմէղ, վէ շէշնիսին սիւք. քէրտէն էֆլուն լէթիֆ տիր,
սիւալ էթմէյէ ճիճապ օլմայա. Իւշիւնճի կիւնտէ նէ՞վար
էթտի իսէ հազրէթի տլահ, ինհա էթմէնիդտէն զայնէթ
մէսրուր օլուրէմ:

Իշէվապ: Իշյ պէնիմիլմէ Թալիպ օղլում: Իւշիւն-
ճի կիւնտէ՝ զէմին իւզէրինտէ տաղընըգ սուլարը՝ տէրէ-
լէրէ ճէմ, տէրէպէ վէ կէօլէրէ Թահմէլ էթտիքտէն սօն-
րա, էմր էյլէտի քի՝ զէմին սուլանմիշ պաղէէ կիպի՝ պիլա
Թուխում, գըղ օղլան միսալն՝ Թիւրլիւ Թիւրլիւ զավգա-
վաթլէր փանճարլէր վէ հանգէ, Թուխում իլէ մանէ պի-
թուրէ: Իլէ հէր պիթիսի Թուխում իլէ քեսմիլ Թէքմիլ
պիթտիլէր. վէ ըուլի զէմին տօնատըպ: ճէրճայի կիւլիւ-
թան վէ պօսթան օլուպ, ընկէսմիղ գատիֆէյէ տէօնտի:

Իրա շիւնքի՝ էյլիք քեանի ըսպպիլ ալէմին՝ սէմայի եը-
տըզ վէ նիւճուլիէր իլէ՝ կէյա չըրաղտան միսալն շէմիլէր
իլէ միւզէյէէն էյլէտի, օ չըրաղտանէ կէօրէ՝ լալէլի պիր
տիրէխթ՝ վէ սէպղէվի պիր պաղէէ տախի լաղըմիտի զիյ-
նէթ, քի չըրաղտան Թէքմիլ օլայիտի: Վի եարատըլաճագ
տտէմէ, վէ հայվանաթ ճինսինէ՝ զատ ու զսիւրէ ճէմի
հաղըր պուլունա. քիմի էքրլ օլունմագ իշին, քիմի իլաճ,
վէ քիմի տախի կէօղլէրէ ըուշէնլիք վէրմէք. վէ քիմի
ըսհիյէսի իլէ՝ տտէմին պէյնինէ ֆէրրահ, վէ պուրնինէ
զէվա պաղըլպա: Ի՞մա պաղէլէրտէ օլան շէմիլէր՝ ան-
ճագ քի շիշէքլէրին ընկէրինի կէօսթէրիլէր՝ զայրի
հիւսիւն անլարա վէրէմէզլէր: Իպին սէմանն՝ շէմի մի-
սալն եըտըլարի՝ շիշէքլէրէ վէ սէպղէվիլէրէ՝ ճէմրէնք,
ճէմ շէշի, ճէմ ըսհիյէ իհասն իտէրլէր:

խելազի ճիհան ալէմի զըլտըդտա թէճէլ լի •
 հէր շէյի պիրէր հալիէ էթմիշ միւթէսէլ լի •
 Պէրկի տիրէթանի սէպզի տէր նազարի հիօշ էար •
 հէր ֆէրէզի տէֆթէրիսթ մարիֆէթի կիրտի կեար •

§ Յաշտո շարրարտի տաւր սփէշտագործութեան :

Տօրտիւնճի կիւնիւն ամէլի խալզի պէյանինտէ տիր :

Ս Ի Ի Ա Լ Պ Ե Շ Ի Ն Ճ Ի

Ա Ե նիյաղ իտէրիմ՝ տօրտիւնճի կիւնտէ նէ՞ վար
 էթտի հաղըէթի հազ՝ պէյան պուլուրասըղ :

Ալէճվաղ : Այ իլմէ միւթէլա աղիղիմ • ալլահիւ-
 ալէմսէն պիր նէրտիպան դուրուպ • այագ այագ սէմայէ
 չըգմագ իսթէրսին՝ երտուղէրին սէյրինէ ճան աթըպ •
 վէ անտէն սոնրա՝ ֆաղիլէթի՞ անլարի փայլինէ ըրքեապ
 իտուպ՝ ճէննէթէ տախիլ օլմաղա միւրատ իտէրսին • հէ-
 ման հէրքէսէ ալլահ նասիպ իյլէյէ • ամին •

Իմտի մալիմինիղ օլա քի • տօրտիւնճի կիւնտէ՝
 չիւնքի ճէմի նուրարըն խասի ալլահ՝ քէնտի նուրուն
 կէօլէէսին նուրի էնվէրլէր իլէ կէօթէրմէք իչին՝ խալզ-
 էթտի շէմսի • գամէրի • վէ պիլ ճիւմէ երտըղէրի •
 (Էմսի՝ նուրանիլէրին չէշմէսի կիպի • վէ գամէրի՝ շէմէ
 վէքիլ կիպիվէ երտըղէրի՝ գարը հօտիւնճ ալանլէր կիպի •

Պաղիլէրի տէմիշլէր քի՝ շէմստէն ղայրի՝ քէնտիլի-
 ղինտէն միւնէվլէր եօգ տըր • կէյա քի գամէր՝ վէ սայրի
 նիւճումլէր՝ անտէն նուր ալուրլէր • կէյա կէվճէրի թաշ-
 լէր միսիլիւ՝ զիրա կէօրմէտիքճէզ՝ ըշըք վէրմէղէր •
 Ալպէրտոս տէմիշ քի՝ շէմ միւնէվլէր իտէր երտըղէ-
 րի • լաքին եագըն օլունճէ՝ նուրինտէն մահրում իտէր
 անլէրի • նիճէքի տիւրիւք ալէֆ՝ չըրայը սէօնտիւրիւր՝
 քէնտի թարաֆա ղայիֆի չէքմէյիլէ •

(Էմս՝ եիւղ ալթմըշ գաթ պիւլիւք տէնիր ղէմին-
 տէն • քէնտիլիլինտէն նուրանի վէ միւնէվլէր • ղայրի

սէյարաւերէ գըյաս օլմայըպ, զիրա անլէր մէօճթաճ տըր-
լար անըն նուրինէ, Սէլաքին գամէրտէն ղայրի՝ ճէմի
երւտըլլար միւնէվվէր տիրլէր, զիրա ազիզ պօղոս առաք-
եալ տախի տէմիշքի, (Աստղքան զաստղ պայծառ է փա-
ռօք .) կէօյա երւտըլ երւտըլտան տաճի միւնէվվէր վէ
նուրսանի տիր մէճտիլէ: Հէմօլմէրթէպէ պիւլիւք նիւ-
ճուվէրի ղիյասըլ խալպ էթմէք՝ վէ ղայրիսինէ միւնթաճ
էթմէք՝ նասէզա խաի:

Հէմ տախի՝ շէմս իլէ գամէր պու ղէմինէ թային
տիրլէր նուր վէ ըջգ վէրմէյէ. տէլիլքի պալատէ սա-
քին օլանլէրէ, Օպիֆ կէօլլէրէ աստու, սաղ կէօլլէրէ
սէվկիւլիւ տիր, զէմանի սյիրտ վէ Ֆասլ խտէր, նէճա-
սէթլիւ երլէրտէն քիրլէնմէզ, Ամուր գապլէրի վէք-
լէտիր, փէք շէյլէրի եուվշատըր, չիչէքլէրի աչար, միյ-
վէլէրի եէթիշտիրիր, սաֆ նէսնէլէրէ թէէսիր խտէր՝
էմմա գատիսիլ գալմաղ, չէշմին կէօրմէքլիկինի կէրի թէ.
փէր, Նէրտէն իւֆիւնէթի եօգարի չէքէր, փայտփայ ա-
լէմին ինսաֆլէրին՝ ղիյասի իլէ միւնէվվէր խտէր, Պիլլէ
գարիպ օլուճագ՝ էազ խտէր, վէ պայիա ուղագ օլու-
ճագ՝ գըշ: Մէլմին չէշմի վէ պիր կէվճէր թաշի տիր.
սէմանըն օն իքի պուրճինտէ՝ օթուղար կիւն մէքս խտէր,
Պիր սէնէտէ քէնտի տէվրինի թէմամ խտէր, վէ կիւնիւ
իկիրմի տէօրթ սասթաթ, ապիսէմանըն հարէքէթի իլէ
թէքմիլ խտէր:

Պամէր, (որ է լուսին) կէճէյէ պարնըգ վէրիւ.
շէմստէն նուրուճի էօտիւնճ գարը ալըր, կեաճ էքսիլիւ՝
կեաճ արթար, խիւսուլֆ օլուճուր՝ էանի թուլթուլուր.
(նէ զէման քիրլէրէյի ղէմին պէյն էլ շէմս վէլլամէր թա-
վասըթ խաուպ արարլարասա), Սէլէքէլի կէօրիւնիւր՝ եէ-
րին կէօկէսինտէն, գաշէր կիպի քէմանլէնիւր՝ հաչան քի
ըրագլէնիր շէմստէն, զիրա միւնէվվէր օլուր, էանի կիլ-
լէնիր պիլլաւէն, սէմայէ սուլթան տէնիր, Օիրա շէմս
նէտի սէյեարէլէրին միւնանինտէ՝ էանի օրթասընտա օ-
լուպ, անլարլէն խասսէ ճէղպ խաուպ՝ իլճագ օլուր, վէ
թէնղիլ խտէր գամէրէ, վէ գամէր տախի նէֆշ խտէր

ալթընտա օլան նէսնէլէրէ :

Ղէտիտ օլունձա՝ էքին էքմէսի եեկ տիր • զիրա օլ
էսնատէ խասսէ իլէ տօլու տըր : I աքին քէրէսթէյի՝ այըն
էսկիսինտէ քէսմէլի • զիրա օլ զէման ուֆուսէթ ազ օ-
լուպ ազսաճէրտէ՝ չիւրիւմէզ քէրէսթէ : (էմինն ար-
տընձա րէվանէ օլուրսա՝ տօլար , իլէրիյէ կէչէրսէ՝ զսթիֆ-
լէնիւր • գամէրտէն զուհուր իտէր պահրըն էնմէսի վէ
գալգմասի • օթուզ կիւնտէ տէվր իտէր օն իբի պուրձի ,
քի կէնդանկերպ տէնիլէր :) II սէքիլ գաթ նոգսան
տըր էերտէն • I աքին շէմն գատար կէօրիւնիւր՝ ալլագ վէ
պիլէ էագըն օլտուղինտէն • Հէր պիր նիւձիւմէրտէ
կէօնէ կէօն խասսէ վար տըր • I աքին պիլ մէվլանըն իհսա-
նինտէն թէշէքքիւր էթմէլիյիլ , քի ճէմի անլէրի ատէմին
խզմէթինէ թային էթմիշ տիր • I գիլտար օլանլարէ՝ գուլ
տըրլար , պի սգըլ օլանլէրէ՝ զիյանքեսար • (էրէ : I , 2) սէ-
մանըն նիւձիւմէրինտէն՝ խէվֆ չէքմէյիլիլ տէմիշ հազ-
րէթի ալլահ • զիրա անլէրին սուլի հալլէրինէ ուլմայան-
լար , սնլարտսն զարար չէքմէլէր :

II է հիքմէթուլահ՝ անլէրի անձագ քի սէնէյէ ,
այա , հաֆթայա , կիւնէ , վէ սաաթա , էաղմուրա , քու-
լագլըղա , սօվուգ վէ սըձագլըղա նիշան վէրմիշ տիր պի-
զէ • վէ տէյիլ քի՝ ճիւղի քիւլիւրատէթիմիզէ զապիթ
վէ հիւքիւմտար • I նձագ քի՝ նէֆսի ազտըրըպ՝ պաղի
նասէղս հարէքէթէ սէպէպ օլուրլար • նիճէքի ֆիլ գը-
մըղի րէնիլի կէօրիւնձէ , ձէնքձի կիպի ալիլընլանըր • I աքին
ինսան ճինսինէ՝ ալլահ տիլկին վէ տիւմէն իհսան էթմիշ
խէվֆ ու հիձապի , իլիմ ու ֆաղիլէթ սէվտասըն • քի ան-
լէր իլէ ատէմ քէնտիսինի զապթ իտէր , վէ հայվանաթ-
տան սէչիլիւր • I աքին հայվանլարտա չիւլքի տիլկին ու
ագըլ տիւմէնի եօգ տըր , պիթէքլիֆ նէ էերէ օլուրսա
սիւրսուլ իտէրլէր :

Հիֆօկրատըն թասվիրինի պիր ալիմէ կէօսթէրտիլ-
տէ , թախմին էթտի անի՝ հըրսլի վէ հապայի նէֆսէ թապի
պիր քիմնէ • I աքին հիֆօկրատ տէտի քի՝ պէլի վագի տըր
թախմինի , I աքին իլմին հալվէսի իլէ , արղու հըրսլին ունու-

տուպ, փափ ու սափ օլտուժ: Իմտի ելտըղլարըն հիւքմի վէ սէյտրէլէրին զարպի՝ ագլի ատէմէ զիյան ու զսորտը իթմէզ: Կէր էօյլէ օլմասա իտի՝ ինսան հայվանտան սէ- չիլմէզ իտի, իլլաքի անլէր կիպի՝ սէյտրէլէրէ զապուռն վէ փայպէնտ եասիր օլուր իտի:

Ա. Ժ. Է. օլտըր հալինէ շաքիր օ.	լա:
Ն. Է. փսինի զապիթ իթմէկէ գաստըր օ.	լա:
Ք. Ի. Գ. քի իշմին իւտաւ էյ թազէ ճիււ վան:	
Ղ. Է. Է. Է. օլտեմ իւլլաս օլա հէ ման:	
Է. Գ. Է. Է. օլտըր պէլլայէթ պէտթէ	լի:
Ք. Ի. Գ. Է. Է. Ն. Է. փսինէ ալլապ ակըսէ	լի:

Յաշաֆս հինգերորդէ տաւր սոքեղծագործութեան:

Պէլլաքի կիւնիւն ամէլի խալգի պէյանիմտէ տիր:

Ս Ի Ի Ա Լ Ա Լ Թ Ն Ճ Ի

Ի՛րը զէնպուր՝ էկէր պիր եերտէ պալ մայասին պու- լուրսա, անտէն պրըլմազ: Ի՛յ իմտի պէն հագիրլէրի՝ չիւնքի պէնի ատէմիմ՝ պալ չէշնիսին ալլոյ՝ արը գո- վանինիզէ միւպթիւլա թէշնի օլուպ՝ տօյուռնճա չէշնի- կիր օլմագ իւթէրիմ: Իմտի պէլլաքի կիւնտէ նէքի վար իթտի իսէ ճէնապիւլ պարի՝ այան իթմէնիզտէն զայէթ մէսրուր օլուրուժ:

Ի՛լլաքիւլա: Ի՛լլահսալէմ՝ սէն ճէմի պահրի՝ չէքէր գաշըղն ֆիքրին իլէ՝ էօլմէք իւթէրսին: Հօշ, իլմին տէր- եասը յս քս մէսիհուլլահ՝ ֆիքրինիզի՝ նուրի իլմի իլէ զու- նիմէ իլլէյէ: Պէլլաքի կիւնտէ օլ գուարէթ քեանի ալ- լահ՝ ապիտէրեպա էմը էթտիքի՝ նէ գատար հայվանաթ լազըմ իսէ, Եէր իւզիւնէ զիյնէթ վէրմէք իչին՝ զուհուրա կէլսինլէր: Ո՛ր հավայա տայիր՝ նէ գատար գուշ վէ թուլուրլար լազըմ իսէ՝ վար օլուռնլար:

Պիլ էմիի խիւտա՝ ափանսըղտան պահր տէրեա՝ կէոյա քի մահզէնլէրինտէն վէ խաղինէ փնտէն՝ ճիւլլէ

Հայ վանածի զուհուրա կէթիրիս թաղել վէ թաշի , եերի վէ կէոյի՝ էնվայի Հայ վանած իլէ վիւր իյլէտի . զիրա նիճէ . քի նուր պիր եերտէ զուհուր իտէրսէ , զէման կէճմէզտէն . օ եերի միւնէվլէր իտէր . քէզալէք ճէնապիլ պարի՝ քի հէր եերտէ հաղըր տըր , խալիֆէ վէ ուսթատ քէնտիսի . սպիտէրէտ՝ էնկէզ վէ մէվտտ անըն տէսթի շէրիֆինտէ օլուպ՝ նիճէ էմրի հիւմայուէլէրի օլտու իսէ , տալրանըպ էմրինէ կէօրէ հարէքէթէ կէլտիլէր :

II է օ ուսթատ ալէմին մէմարինէ՝ պույրըզ գուլի օլտիլէր : II է անըն՝ վար , վէ ճէմ էթտիւկի մէվտտ ու քէրէսթէտէն՝ անա թէսլիմ իթտիլէր : ⁽¹⁾ Իրա ճէմի Հայ վանածիլէրին էնվալէրին՝ սպի տէրէտտէն վար իյլէտի դատըր մէվտ . անըն իչին ճէմի Հայ վանածիլէր՝ զիյէատէսինճէզ սպէ մէյլ էտէրլէր : ⁽²⁾ Ու ճէմի ճանալարլէրին աղալէրինի՝ ճիսմ ու ճէսէտլէրինի՝ քէմիք վէ օյնսպլէրինի , սինկիւր ու տամարլէրինի , վէ (զգայուլի) էհվասի էնտէրուէլէրինի , վէ զահրէլէրինի , ամմէ վէ խասսէ պիր ճիւմէլէ զէրլէտէն հասըլ օլանլէրի , պիր նաղարի պագիշ վէ էմրի իլէ՝ եերլի եերլինճէ աճայիպէն թէմէքքիւն իյլէտի : II է հէր պիր Հայ վանածէ՝ ճինսինէ կէօրէ կէօնէ կէօն թապիւթլէր վէ ատէթլէր իհսան իյլէտի :

I. Իստոտէլ ճէմի սլէմի պիր ճէնք օրտուսինէ թէշ պիհ իթմիշ , վէ հաղըթի մէվլայի՝ պիր սէրասքէրէ : I. իճէքի տէմիշ՝ մէհթէրհանէ վէ ճէնք պօրուսի չալընըր իսէ , քիմի սիւահլանըր , քիմի չատըրլէրի տէվլիլէրի , քիմի տթը էյէրլէր , քիմի սիւահլանա սէկիրտիր , քիմիսի գալգանի օմուղինէ սլըր , քիմիսի քէմանըն վէ զըրգըն կէյինիւ : I. Էզալէք վէ հաղըթի ճէնապիլ պարի՝ պիր մէհթէրհանէ էմրի իլէ՝ ճէմի սլէմի խալգ՝ վէ հէր պիրինի պաշգա պաշգա խզմէթէ թայլին իթտի :

I. Իմի՝ էմրին վէ վար օլմալէրին մապէյինտէ՝ զէման միւրուր իթմէյիպ՝ էմրի թէմամ թէքմիլ էյլէտի զէմին ու հավայի , վէ սուլար իչինտէ օլաճագ Հայ վանլէրի : ⁽³⁾ Ուշլարի՝ կէօկէ հավայա թավարլէրի՝ զէմինէ , մահլիլէրի՝ տէրէայէ , կէօլէրէ , վէ ըմմաղլէրէ զէյնէթ օլմադ :

վէ ինսանէ՝ քիմի Թաամ իշին, քիմիսի ղէվգ ու Ֆէրրա՜
իշին, քիմիսիսի սլինէք վէ եււք իշին, քիմիսինսի փօսթին
կէյմէք իշին, վէ քիմիսիսի իւսճ իշին, պէնի ատէմէ պույ-
րըդ գուլի իյլէտի:

Ֆիքրինիլէ գուշ կիսիլ օլ, ասիւմանէ բէվճէ օլ:

Լաթին օգտէն սէն հազէր չէք, աշլի հազէ տիւանէ օլ:

Գուշ վար չի էթ եկտիլիլէր, գուշ վար տըր քի՝ էթին եկէլէր,
Թաթլու օլտըն՝ սէնի եկէլէր, աճը օլտան՝ Թիւքիւրիւլէր:

Մէրաի սոսլան ղլմա եալուշ, հէր կիւն սլմմա Թաթմար սնի,
Թիւքի սյեար օլմա ոսգլն, վէ նէ կոլէ՜ սէն եապսուի:

Հըր ուճինտէն օլմա մաճի, զարգ օլմատէն հէմ չէք հազէր:

Դիւզնիլէ սէնի ալէր, օլ քի արուտէն սէնի կէզէր:

Ազիմ գուշէր Թէլ գափէտտէ, պէնտ օրիշէր տիւ ուճինտէն,
Թէն գափէտտէն համաի պիհէտ՝ նօլուր տայիմ սէն իյլէսէն:

Ճէթի ալմա սանա գուլ տըր, գուլ օլտէն սէն իյլէսէն:

Համաի պիհէտէ պիււլպիւլ օլ, ղէվգ պաղըշլա սէն իւստէ:

Յաղափ սպեղծման յարգանք:

Լտէմին խալգ օլմասը պէյանինտէ տիր:

Ս Ի Ի Ա Լ Ե Կ Տ Ի Ն Ճ Ի

Նէշնիկիրան պիր Թահամըն լէգէթին ալընճադ, գարար
գըլմազլար եէմէքտէ, չիւնքի ալէմի՝ ստէմէ պիր մէճիւ
կիպի նէֆայիս Թահամիլէրէ Թէտարիք էթտի մէվլա:

սուֆրա պաշրնտան հէնիդ խապէրուտար օլմատըք, անտէն
տախի պիր խապէր ալմադ՝ աճապա միւմբին մի տիր:

Իւճէվապ, Իւյ օղուլ՝ սէն սէմատէն նիւղուլ ի-
տուպ, նիւճիւմիլէրի իւլվէ գոյուպ, սէյարէլէրին կէոյա
էն սիւլֆի գամէրտէն խապէր ալմադ իսթէրսին, քի
պէլի կէօրիւնիշտէ ալուգ, էմմա խասսատէ Թէմամ պէր
գարար տըր, Օրա միւսպարէք չէմս՝ հէր պիրիսինին
խասսալէրինէ իլճադ օղուպ, էն գարիոյ գամէրէ Թէսլիմ
իտէր, վէ ինսանըն Թապիաթը տախի՝ գամէրէ քէղալիք՝
հէր խալգին տախի վէ սօնու տըր, Լաթին հէր պիրիսինէ
իլճադ, վէ ճիւմէնին տտէթլէրին քէնտուսինէ ճէղպ

իթմիշ տիր : Օ իրա թաշե իլհագ տըր վարլըղ իլէ : օթ-
լուղէ իլհագ տըր՝ պիթմէք , վէ գատա շէքմէք իլէ :
Հայվանթէ իլհագ տըր՝ կեօրմէք , իշթմէք , գօզլամագ ,
սէյլէմէք , հար վէ սօվուղի սնամագ իլէ : Սէլայիքէ իլ-
հագ տըր տօյմագ իլէ : Սէ տլահնը գուլթպէ տէրէճէի
մէրսթէպէսինէ շըգմաղ իսթէր գատրինէ կէօրէ՝ կէօլ-
կէ կիպի սսլինէ ուլլագ իլէ :

Սէ տախի ինսանա մախսուս տըր՝ տտէպ ու էր-
քէան . զիրա հայվան՝ անճագ քի ֆայիտէսինէ վէ գէվ-
գինէ թալիպ տիր : Սէ տախի՝ ինսան նիզամ՝ վէրեր հէր
շէյէ ագլըն միզանի իլէ . ֆիքրի իլէ՝ վէրթավ իտէր ալլահ
գաթընա : Ինճագ՝ էկէր քի նէֆսինէ զապուն օլուրսէ ,
հայվանլար քիսվէթինէ տախիլ օլուր . շիւնքի հըրսլէնիւր
իւնլիւր կիպի . տարըլըր քէլպ կիպի . գապար՝ տալար՝
գուրա կիպի . զարէզ պաղէր մօր կիպի : Սէ տախի ա-
տէմէ մախսուս տըր հէր շէյէ մուհապպէթ իթմէք , քի
ֆիքր սարֆ իտէր հէր շէյի տույմաղա . վէ հազղ իտէր
թէֆհիմ իթմէքտէն , մէքրուհ շէյտէն իկրէնիւր՝ վէ հի-
ճապ իտէր . հէլալի հարամի թանըր . շէհիրվարի օլմաղէ
միւշթագ տըր . գանուհա՝ շէրլիյէ՝ թէնպիհէ տախի րազի
տիր . մահճուպ հայվան տըր , կիւլէր՝ կիւլէշիւր Պիր քիւ-
շիւճէք ալէմ տիր . (միքրօկօզմօս) հէր շէյին ատէթինէ տա-
խիլ . բուհ՝ վէ թէնտէն միւրէք քէպ . ճիսմանի քէպլի-
նաթըն ճիւղիտէսի տիր :

Իմաի ճէնապի պարի՝ էյլիքքէանի օլմաղ իլէ , մուֆթ
՝ ու մէտճանէն՝ քէնտի էյլիքլէրինէ իլհագ իթտի ատէմի ,
քի անըթանըյա հէր էյլիքլէրին սէրվէրի վէ տէրէասը .
վէ թանըմաղ իլէ անը՝ սէվէ , սէվմէք իլէ՝ էտինէ , էտին-
մէք իլէ՝ մութլի վէ միւրիւվվէթլի օլա : Պու էվվէլէքի
ատէմի եարաթաը մէվլա թօփրագտան . բուհ իլէ հայաթի
ճան վէրտի . Բուհի խուսուսինտէն՝ ինսան , ալլահա թաս-
վիւր տէնիւր . վէ հիքմէթ թարաֆինտէն՝ (կէօյա ճրիական
պարգէք խուսուսինտէն) մէվլայա մէնէնտ տէնիւր : Իտէմ՝
ճինսի մէլայիքտէն տախի էֆղուն՝ ալլահա թասվիւր տէ-
նիւր . ֆիքրի , զէհնէ , վէ րատէթի էճլինտէն . պու իւշ

Նէսնէ պիր տիր ինսանտէ . վէ պուշարըն հասէպի իլէ ,
 եէք սէլտսի մէվլայա՝ ինսանըն բուհի մէնէնտ տիր :

|| Է տախի՝ նիճէքի ալլահ ալէմին հաքիմի , քէզա-
 լիք վէ ատէմ ճինսի՝ գատրինէ կէօրէ հիւքիւմտար տրր
 հէր նէսնէյէ . վէ նիճէքի՝ ալլահ հէր եէրտէ տիր զաթը
 իլէ , վէ ինսանըն ճանը՝ ճէմի թէն իչրէ : || Է տախի՝ մէվ-
 րա ետրաթտը ստէմի ագիլտար , կիւնահատէն փէրհիզ վէ
 սէվմ իտիճի , հիւքիւմ իլէ գուտրէթլի : Տախի՝ հազրէթի
 ատէմէ վէրտի ալլահ թաալա ճէսէտ՝ բուհինէ թապի ,
 հըրստէն խալի , էօլմէքտէն էզատ : () թէն՝ օլ էսնատէ՝
 ասի տէյիլ իտի ճանըն էմրինէ , իլլաքի միւթի . բուհին
 սէպէպի իլէ՝ պիրաւմէվթ ու նաւիւրա . վէ հէր խուսուստէ
 միզանինտէ պէր գաւրար օլմաղ իլէ : || Է տախի հայաթ
 վիրիճի միլլէնին խասսէսի իլէ , քի տայիւմ պէսէր իտի
 անըն թէնինի . վէ իլլաքի մէվլանըն հըֆդի էմանինտէ
 օլմաղ իլէ :

|| Բուշարտան մաատա՝ տէօրթ թիւրլիւ ետրտրմճի
 տախի անա բապպի իհտաս իլլէտի : | Վվէլա՝ բատէթ՝
 շէրիյէ մութապիգ , քի պուշա ինսաֆ տէնիր : | Քինճի՝
 շէրր իշէ գարշու մըրըլտամապ , վէ խայիրէ զայրէթ իթ-
 թիրմէք : | Աշիւնճի՝ մարիֆէթ ֆէհմի , քի ագլինէ նուր
 վիրիճի տիր , քի անըն իլէ թանըյա բապպիյի , տիւնէայի ,
 վէ քէնտինի : Տէօրտիւնճի՝ վէրտի աչդի , էմր ու բատէ-
 թինի քըզտըրմագ , բապպիյի վէ ագրանինի սէվմէք իչին :

Տախի՝ պու խաքի ատէմին ֆիքրինէ՝ պիր հէյրան-
 լըգ վագի իտուպ՝ գապուրդասի ալմինտէն պիրին իխ-
 րաճ , վէ անըճիսմ ու ճէսէտ իլէ թօլտուրոպ հայաթ ու
 ճան վիրուպ՝ հազրէթի ատէմէ՝ զէվճէ նասպ իթտի . քի
 օլտըր ճէմի պէնի ատէմին պիւլիւք վալիտէսի : Հազրէթի
 ատէմ անըն իսմինէ՝ հայաթ տէտի . կէօյա հայաթի ատէմ
 ճինսինէ՝ վալիտէի էվվէլ :

Տախի՝ էմր իլէ՝ տիքտի պիր պաղշէ տրախթանի՝ հէր
 նատիրաթ միլլէ իլէ , վէ կիւղէլ սօլմաղ աղաճէր իլէ
 թօլու : || Է օ խաքի էվվէլատէմի , վէ հալվայի՝ ճէն-
 նէթպան իթտի տըրախթէ , քի հէր միլլէտէն եէյէլը

(պիտիւնտէն մատա) վէ հէմտի սէնայէ տայիմ մէջողու օ-
լտլար : I տրին տիրիղ էթմէք հասէ տի իլէ՝ մէն իթմէտի օ
պիր միլլէտէն , անճագ քի սընամագ իշին անլէրին իթա-
էթինի : II շտէ պունճա թագիմէրի կէօրիւպ շէյթանի
լային (քի մէվլա իթտի գուլարինէ) վէ հագմ իթմէյիւպ՝
մար իլանէ կիրուպ ալտատըպ՝ ճէննէթտէն իխրաճ իթ-
թիրտի օ մահճուպլէրի :

Օ իրա պագտը քի՝ հաղէթի ալտա՝ ատէմին ազ-
մինտէն տըպ՝ հապվայի խալգ իյլէտի • վէ ազմին եէրի՝
եինէ պիքիրէ գըզ կիպի թէմամ թէքմիլ գալտը իսէ , էլ-
պէթտէ պունտա պիր հիքմէթ վար տըր՝ պու թէքին է-
լամէթ տէյիլ տիր • զէման օլա քի պիր պիքիրէ գըզտան՝
հագրէթի մէսիճ իպնուլտա՝ կէլէ տիւնէայա թէն ալա ,
վէ անէսի թէմամ վալիտէ օլա , վէ հէմ պիքիրէ գըզ գա-
լա՝ տօղուրտուգտան սօնըա , վէ պէնի հիւքիւմաթիմտէն
մաղուլ էյլէյէ : III ա պունուլն չարէսի • օ միյվէ հասէպի
իլէ՝ ալտաթմագ՝ վէ գաղէպէ կիրիֆթար իթմէք տիր իշ ,
քի սէմայէ չըգուպ՝ պէնիմ եէրիմէ թէմէքիւն օլմայա-
լէր : IV է տախի ոյէն նուրտէն՝ անլէր խաքտէն հասըլ օ-
լուպ՝ օ սէմայէ տգիմէթ իտէրլէր , միւշկիւլ պիր մանա :

Քէնտին էօկմէք ատէթի շէյաթին	տիր :
Քէնտին էօկմէղ օլքի ճան արիֆի	տիր :
Տէտի ատէմտէն աղաղիլ պէտմէր	էմ :
Օլտի մէլու անլն իշին լա ճէ	բէմ :
Ատէմ օլմուշտըր թէվազի պիրլէ	խաք :
Նարի սէրքէշիքտէն օլտի տէրտի	նար :
Պուլտի տաէմ իզգէթ իսթիղֆար	իլէ :
Օլտի օ շէյթան խօր՝ իսթիքպար	իլէ :

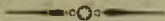
Իսկ ինչից Պապ՝ Էկեթ Կեպայից — աշխարհի իշխաններէն՝ լա-
պից — հասարակ զեյնէն իրէր :

Ս Ի Ի Ա Լ Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի

Ի վիճելու սօրմադ աշխարհի օլմայեա՝ նէ՞սէ պէպտէն ալե-
մին ֆասլինտէն սօնրա՝ կիւնահըն թապիրին պէյան
իթմէյէ ճան տթըլտի, պէյան պուրոլա :

Ի լիճէվա՝ **Ի** յայ պէնիմ նուրի տիտէ րուհանի օղ-
լում՝ շիւնքի հաղըթի տտեմ ու հալվա՝ հէնիզ օ մու-
ֆէրրիհ ճէննէթ թապիր օլունուր պաղզէնին սաֆասըն
սիւրմէտէ, մէվլանըն րատէթինէ մէշղուլ վէ միւպարէք
թէնպիհին էտատէ գուսուր իթմէյիւպ՝ տօղրու րահէ
րէվանէ օլմուշ իքէն, շէյթանի լլլին հալմ իթմէյիւպ՝
օղրու միսալի զաֆիլ օ աղիզլէրին իւզէրինէ հիւճիւմ, վէ
եարէլմէք գաստի իլէ զարէղին պէյան իլլէտի : **Ս** է
եասագ օլան միյվէնին խասսէսինի պիր զալլի թարդ աղ-
նատըպ՝ օ մահճուպլէրի էօլտան շաշըրտի, վէ քէնտիլէ-
րինի խալդ իտէն աղիզ խիւտանըն կէօղինէ խօր իլլէտի :

Ս է պու հալ իւղըէ՝ անլէր տախի սաֆասըն սիւրմէ-
տէն՝ ճէֆայէ կիրիֆթար օլտիլէր, կէօյա քի՝ աշը եէմէ-
տէն՝ թիւթիւնինտէն պօղրուտուլէր (զիրա անճագ քի՝ իւշ
սաաթ մգտարի ճէննէթտէ սաքին, վէ մէվլանըն թէնպիհինի
թութմատըգլարի իչին՝ ճէննէթտէն իիւրաճ օլտիլէր) : **Ի** շտէ
պիւսէ պէպտէն ճայիղ կէօրիւնտի՝ քէայինաթին խալդ օլ-
մասընտան սօնրա՝ կիւնահըն թապիրինի պէյան իթմէք :

Երազստ հոգեմէր Դըշ :

Իսկանի ֆրսդըն հատտի թարիֆի պէյանինտէ տիր :

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Ք Ի Ն Ճ Ի

Ի ասթէլէրէ տտէթ տիր՝ փերհիզ օլան շէյլէրին սէպէ-
պինի՝ թապիրպլէրինէ սիւտլ իթմէք, քի նի՛չին շու թաամ :

խթիմալ օլմայաճագ : Պէն տախի կիւնահըն զարարընի՝
աթամըղըն ճէննէթտէն իխրաճ օլուհմասինտէն տույտուհ
քի զէհիր միսալի պիր մանա իմիշ կիւնահ . էմնա թապի-
րինէ՝ հէնիզ վուգուֆ օլմատըմ , թապիրինտէն տախի՝
պիր մտպուք իւէ պէնի չէշնիկիր էլլէ :

Եւ իւնէվալ : Եւ պէնիմ չէշիմ նուրի , վէ ճանի ա-
զիզ օլուհմ : Եւ սաէզա իտի խասթէյէ՝ թապիրպինէ սիւալ
իթմէք փէրհիղին սէպէպինի , անճագ քի իթիմատ պիրլէ՝
րազի օլմագ ճայիզ իտի թէնպիհինէ : Եւ սքին՝ չիւնքի ին-
սանըն ֆիրրի պիր եէրտէ գարար գըլմաղ , տայիմա էֆ-
զուհ պիրմէյէ ճան աթար . վէ հէր նէսնէնիւն սէպէպիւ-
րինի պիրմէյէ թալիպ տիր : Եւ մաի՝ ճայիզ տէյիւտիր իս-
թէյէն ֆագիրէ՝ տուր վէ սապը իլլէ տիմէք . իլլաքի՝
միւմքինի մէրթէպէ նիւաղըն գապուլ իտուպ , պիր սաաթ
էվվէլ մէսրուր իթմէլի պիշարէյի . իտէլիմ իմտի անա
կիւնահըն թապիրինի :

Եւ կիւնահ՝ Էարատանա տաի օլմագ , վէ էմրինէ թէն-
պիհլէրինէ իթաաթ իթմէմէք տիր : Եւ տախի կիւնահ՝
բստէթ իւէ՝ ստըլ ու ինսաֆէ մուղայիր հարաքէթ իթ-
մէք տիր : Եւ տախի կիւնահ՝ մէվլանըն էմրինէ վէ թէն-
պիհինէ գարըն զըթ տիմէք վէ իշլէմէք տիր : Եւ տախի
կիւնահ՝ գատիմ ու պագա պիլաթագիր , էլլիք քէտանի ալ-
լաճտան էիւզ չէվլիրպ , վէ Ֆսնի նասապիթ նէսնէլէրէ
պէնտ օլմագ տըր :

Օ՛ւնէ Գըն ըսէրին :

Եւ կիւնահըն ասլը վէ զաթը նէ՞ օլա :

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Ի Ձ Ի Ի Ն Ճ Ի

Եւ քրուհ կիւնահըն ասլը՝ վէ զաթը նէ՞ օլտուղինէ՝ հէ-
նիզ վուգուֆ օլմայրպ , անճագ քի թապիրինտէն խա-
պէրտար օլուպ՝ էմնա ասլը զաթը նէ՞ տիր , վէ մաիլու-
գաթտէն մի տիր , պէյան իթմէնիղտէն մէմնուհ օլուրուհ :

քի զայնք եւ զայնք իբրա՛հ իտուպ՝ չէ շնիկիր օլմայեմ՝

Ի չճէվապ, Կիւնասըն ասլը զաթը ճէվճէրի եօգ տըր, անճադ քի ամէլի ֆաղըն էքսիքլիկի տիր. վէ պիր փուսիտէյի չիւրիւքլիք վէ նաչիղ նէսնէ տիր: Դիճէքի ահշապ օտուէն էանսա՝ անսա վտրլըգ տէնմէղ, անճադ քի վարլըղըն էքսիկլիղի տէնիր: Վճէվալիք վէ կիւնաս՝ շէրը ու պիր ղէ չիրնադ զուհուրաթ տըր, ասլը էքսիկլիք տիր՝ վարլըգ տէյիլ: Դիճէքի գարանլըգ, խասթէլիք, պիրի նուրուէն վէ պիրի սաղլըղըն էքսիկլիկի տիրլէր. լաքին վարլըգ իւզէրինէ ճիւլիւս իտուպ՝ գարաւր գլուրլէր:

Ի մտի կիւնասըն ասլը եօգլըգ տըր, մտիլուգ տէյիլ. զիրա սլլա՛հ՝ հէր շէյի եօգտան վար էթտի, վէ հէր պիրիսինին մըգտտրինէ կէօրէ՝ նէքի ճայիղ կէօրտի խէ, էյլիք վէրտի: Ի կէր քի կիւնաս տախի վարլըգ օլսա իտի, անիտէ պիր հալ իլէ թէսէլլայի խաթը իտուպ՝ իշլէյէնէ՝ թաղիր ու թէտիպ իթմէղ իտի:

Ի է տախի՝ հէր շէյի պիրէր սէպէպ իլէ էարաւըպ՝ հաղըթի տաէմէ թէսլիմ իյլէտի: Կիւնասըն սէպէպի եօգ տըր, վէ չէշիսի տախի շէրի տէյիլ տիր, չիւրիւքլիք մանասրնտա պիր զուհուրաթ տըր՝ այաընլըղըն էքսիկլիղի կիպի. թէմէլի պիր շէյ տէյիլ տիր: Դնճադ քի՝ ճիւզի քիւլիյէթտէն վէ ըատէթտէն իլէրի կէլիւ պիր ֆանիլիք տիր, տնըն իշին տաէմէ թէսլիմ օլուէնմատը՝ քի պուէնու տախի գուլլանա:

Ի կէր քի տէնիրսէ, խայըրը վէ շէրըի՝ ալլահ էարաթմըռ տըր: Խայըրը էարաթտը պէլի ամէննա՝ քի սէպէպի վար տըր. լաքին՝ շէրըի էարաթմատը հաշա՝ քի պիր շէյէ ֆայիտէսի վէ սէպէպի եօգ տըր: Ի մտի շէրը լաֆղը իլէ՝ գազէպի տուլաճաղըղ, քի կիւնաստէն հասըլ օլըր: Պէլի պու խուսուստա՝ շէրը ալլահտան տըր. զիրա հէր քիսին կիւնասընա պէտէլ օ՝ տըր թաղիր իյլէյէն: Ի իսալ՝ գլթըգ վէ խասթէլիք վէրէն. ճիհէննէմէ կպէտի վաղ իտէն:

Ի մտի պու գազէպլէք՝ եօգտան կիւնաստան հասըլ օլուրլէր: Կազէպի վէրէն՝ կէոյա չէքտիրիյէ իրսալ իտէն

վէղեր տիրւածքին՝ կիտէնին գապահած թինէ սէպէս տէյիլ
 Պոռնուքի թապիաթ գապուլ իթմէլ , եա նէ գատար
 էյիլի քեանի ալլահ , ॥ է հազրէթի մուսս տէմիշ քի .
 (Ժնն . 70 . 31 .) Ալլահ՝ նէքի խալգ իթտի խէ , կէօրտի
 քի հէփիսի էյի տիրլէր , 129 իմաթ՝ կիւնահ էյի օլմա-
 մաղ իլէ , մախլուգ օլմազ :

3-Ե-Ի-ՆԵՐԴԵՐԹՈՒՆԵԱՆ ՎԵՅ :

Կիւնահըն մալիւմաթի զարար ու զիյանը պէյանինտէ տիր :

ՍԻՒԱԼ ՏԵՕՐՏԻՒՆ ՃԻ

Վվէլու պիլմէլ , քի շէրր տիմէք՝ իւշ թիւրլիւ օլուր .
 պիրի կիւնահ , պիրի գաղէպ , պիրի զարար ու զիյան ,
 Կիւնահըն թապիրինի՝ իքինճի սիւտլտէն խապէր ալ .
 Վազէպ՝ կիւնահըն էճրի տիր . վէ զարար՝ ալլահըն նուր
 ճէմալինտէն մահրում օլմադ տըր , Վիճէքի պիր զապիթ՝
 պիր սէրքէշ եարամազը իւղինէ չըգարմատան գաթլ իթ-
 սէ , եարամազըգ՝ կիւնահի տիր . իւղինէ չըգարմասի , զա-
 րարի տիր . վէ գաթլ իթմէսի , գաղէպի տիր , Կէլէլիմ
 կիւնահըն խասսէսինէ . կիւնահտան իւշ թիւրլիւ զարար
 խապէթ իտէր , Պիրի՝ իշլէյէնին հալի հայաթինտէ .
 պիրի՝ վաֆաթինտէ . վէ պիրի՝ վաֆաթտէն սօնրա ,
 , Հալի հայաթինտէ ինսանըն՝ իտէր պոռնուրը , թապի-
 աթըն թէմէլին էիգար իհրապ կիպի . Ֆիքրի՝ մէն իտէր
 տօղրու թանրմադտան . վէ իշտահընի քէօրլէտիր Ֆաղիլէ-
 թին հարաթէթինտէ . սօյար իւրեան իտէր ալլահըն վէր-
 տիյի ինայէթտէն . քիրլէտիր ստէմին բուհինի . էպէտի
 Ֆէվթէ՝ պօրճուր իտէր ինսանը , Վիճէքի օ միյլէ իշին
 տէնիլտի . (Ժնն . 2 . 16 .) Հէր հանկը կիւն էէրսէն՝ էօլէ-
 ճէքսին , Վալպի տէրուինին աստէմին՝ աճըլատըր էքշի աշ
 իտէր . (Էրէֆա . 2 . 19 .)

Կէօր քի՝ նէ գատար Ֆանի ու աճի տըր հապի
 սէնտէն տիւր իթմէն . (Խաալ . 18 . 3 .) իւշ միսալի սէրթ-

լէտիր ինսանըն գալպինի : Պասիգ կիւնահքէար՝ հաչան
քի ֆսգըն տէրունինէ երիշիրսէ , նասիհաթ տիյնէմէզ .
գիրաւ ատէմի հալինտէն պիտապէր իտէր : Նիճէքի քէլպ
կէմի իշինտէ՝ պօղաղընտան պաղլու թաշի տուլմայա՝
թաքի կէմիտէն տէրեւայաւ տթըլա :

Սահիհ հայաթտէն (քի մէվլա տըր) մահրումիտէր :
(1 . Բադ . 17 . 4 .) Նիճէքի սաւուղ թագաւոր՝ սինէսի
իւզրէ տիւշտիւ՝ քէնտի գըլըճի իւզէրինէ վէ էօլտիւ :
Խնանի իտէր պիր ղայրի ճիհէննէմ . գիրաւ ֆասիգ ա-
տէմ՝ թամահի իլէ՝ պիր ամէշտիր , տիւնէայի եիւտսա՝
գանաաթ իթմէզ . Օրնա խոսուսինտէ՝ նէճասէթ կիպի
գօգար . ահմագլըզ գարանլըղի տիր : Ղաւրա՝ վէ զիւլալ
տըր տէրունի գալպի իլէ . սուսանլըզ տըր՝ չիրք հալվէսի
իլէ . շէյթան տըր՝ հարէքէթի իլէ :

Խմտի կիւնահ՝ ատէմի սոյար իփիւրէտն իտէր :
(Ժնն . 1 . 2 .) Ջէմին պօշ վէ թէտպիրսիզ իտի . Օրա
տիւնէայա մէյլ ու ինթիսապ իտէնլէր՝ գուրու մէմէ է-
մէրլէր . (Երէ . 17 . 13 .) զիրաւ ապուքէվսէր շէշմէսին
գոյուպ , հայվանլէրին թօփուղի եէրինտէն ապ իշէրլէր :
Լլտատըր ատէմի չիւրիւմիշ ահշապ կիպի , քի անձագ կի-
ճէտէ ըջգ վէրիւր . վէ օլթատէ եէմ միսիլիւ՝ մահիլի
սայտ իտէր . վէ քէնտինի եագմագ իշին՝ ահշապ տէվչերիւր
սըրթընա : Սէ մէլուսնէ հէմ խղմէթ օլուր , քի իթտիլի
խղմէթինէ պէտէլէպէտի քէնտուսինէ ազապ իտէճէք տիր :

Տախի կիւնահ՝ ատէմին վաֆաթինտէ պու զարար
ու զիյանլէրի իտէր : Իգրահի կէթիւրիւր ատէմէ պու ալէ-
մին զիյնէթլէրին . թամամ ու իշկիլէրին . իկրէնտիւրիւր
տօսթլարընտան . նուրտան , վէ հուղուրտէն . վէ տախի ձէ-
սէտինտէն մահրում օլուր . վէ օ սըֆաթ իլէ պուլամագ .
իլտքի մուլթասարըֆ օլմասին պիլէ իսթէմէլիւպ , նիճէ-
քի թէնին եարրսի չիւրիւմիւ . օլսա զիւլալտէն : Օրա
ֆասիգ քիմսէ՝ խէվֆլէնիւր թէնին կէօրիճէք՝ քի եինէ
կիյէճէք տիր : Սէ ատախ ֆասիգ ատէմ՝ շաշքըլանըր
մէվթինտէ , շէյթան հիւճիւմին իւզէրինէ կէօրիճէք՝ քի
ըուհինի գափսա կէրէք , վէ խըսըմ՝ ազրասպլէր՝ մալի-

նի. (սղբոց. 1. 3.) տիւշմէնէրի՝ թութ գափ իտէրլէր
սնի մէվթինտէ :

|| Է վաֆաթտէն սօնրա՝ կէօր քի ֆսգ նէ՝ զարար
իտէր ֆասիգէ : Շիճապտէ գալուր էթտիյի ֆսգընտէն .
(նա-ու. 8. 5.) պէյան իտէյիմ սէնին այիպինի : Կիւշ
իտէ վէ իշիտէ մէսիհոլաճըն սիթէմինի քի՝ աճըլդմտէ՝
պանա թաամ վէրմէտինիդ : Բաճաթ ունուրտէն մաճրում
օլա : (սա. 22. 13.) Տէր զինճիր իյլէյին շու եարամա-
զըն փայ ու տէսթինի : վէ տիւր իյլէյին նուրտէն թաջրա :
Պայիտէսիդ օլա անա օ տուա՝ վաֆաթ իտէն պու ճա-
նա : (ճէննէթին հուղուրինի՝ իհսան իյլէ եա րապպի) :
Տինի մէսիհէսն ճէմիէթին եարտըմի՝ տնա ֆայիտէ գըլ-
մայա : (էսայի. Դ. 24.) Օ իրա գուրտու էօլմէզ. վէ նարի
ճիհէննէմ սէօնմէզ. տիւշէ ճիհէննէմէ : (չոյո. 18. 21.)
Էլ տէյիրմէն թաջի կիպի : Բարըւա ազիզ մէվլաատէն : վէ
անրն գուլարի մէճիսինտէն : (սա. 25. 41.) տիւր օլուն
պէնտէն էյ լանէթ ուլաճլէր : Թէօվպէ ու իսթիզֆար
իթմէք՝ թաքէթտէն տիւշէ : (Էբէ. 8. 20.) Եազ կէչտի՝
հարման թիւքէնտի : հէր էթրաֆտէն րաճին ումուտու
քէսիլէ. գանլը գույուտան՝ պիր ֆէրտ իէլաս պուլմայա .
ասըրուպ՝ պօղուլմայա . չարմուղէ կէրիլէպ՝ տայիմ աղըրյի
տույէա : () գ իլէ ուրուլմաղէ ճան աթրփ՝ քիմնէ ուր-
մայա . պիր գաթրէ ապէ հասրէթ գալըպ՝ քիմնէ իհսան
իթմէյի : Պուլարա կէօրէ պիհիսապ իղրապլէր տախի
վար՝ էմմա ալանա սիվրիսինէք սազ տըր : ալմայանա տա-
ւուլ գուրնա աղ տըր՝ տէմիշլէր :

Պէ զէթգին սիւր ըրաֆապի տեր սան	կա :
Թէվաթուր տըր հիշ օգ տէքսիմի պան	կա :
օլ հուղուրտէ քիզպի զահիր օլտուգ	տա :
չօգ արասուռն պուլմասուռն պիւր րէհնիւ	մա :
Լայիք մի տիր սօր ու սիւալ օլմա	սա :
գուլմ ու թատտին ֆըսգին ֆէսալ պուլմա	սա :
սէօնմէզ աթէշ թամու պիլէ օլմա	տա :
Էկտանըն կէօզ եաշի եէթմէզ մի սան	կա :
Անճաք վար տըր սահիւ մեզատի մաճ	շէր :
Թէլալէ վերլէ ֆիյլին խայր ու	շէր :

ՆԱԹԵՐԻՄ Հագ Խնձիւ շէհատեմ է
 ես սերինտէն էքսիլէնի գլու մե
 Պառ իմիգամթէն սէլամեմ պուլան
 ՇՈՒ քիզլիլէն րահէմ իւղին կէօրէն
 Թէլլէշ իշրէ տայիմ գալուր մի հիշ
 գան իւղի մի հէման գալուր տայիմ
 Սէն փիւրկիւն զահմիէ տայան
 սէն շիւր օլուպ անա դաստին ա
 Հագգ քիւ լալլիքինէ վերսէ՝ նէ՝
 ճիւլմի ֆըսպին տայիմ օլսոն մի
 Օյան ֆաքիր պու դաֆլէմտէն հագէր
 ույգու տէկիլ պու վաֆամ տըր հա կէր
 Թէտպիրին կէօր ճէվապ վաւ տըր վիրէ
 ատուլէմ սահիպի քէֆշէ կէլէ
 Շէհրիեարան զիւլուլաւ տըր աւնի
 ապի նիճէ տէփրէնուրսէ նէ եա
 պոյուն էկիւպ իտէրլէր համո ու սէ
 օ մինպու իւզրէ գըլալար Թէմնի
 Սէրպլէրուն տիւր իտէրլէր զալը
 ագիլ ֆաղիլ ճէմ իտէրլէր աոռէ
 հէման իւլտա պօշմի գօմիշ ալէ
 նէ իսթէրլէրսէ իթմիլէր միւտոտա
 Սէրոտ աբստն տըր կէօղ գափամիշ կէօղթ լէր
 նաշ իթտուկի պատէի պիր կիւն տէօ
 սապրէ պէտէլ նարտին սիւահ օգ
 պիր վուրուշտէ ալէմի վիրան ի
 Վէլ սէօզիւմէ իթիւմաո գլու էյ ա
 Թէտարիք կէօր զէման էլտէյքէն մա
 օ էսնատէ փահա վիւրիւսէն ա
 զէրրէ զէման սսթան էօգ ալլահա

տէր :
 կէր :
 լուգ :
 էօգ :
 օգ :
 Թօգ :
 մայիպ :
 ճայիպ :
 պիւպ :
 շայիպ :
 շէք :
 շէք :
 ճէք :
 ճէք :
 նա :
 նա :
 նա :
 նա :
 մի :
 մի :
 մի :
 լէր :
 քէր :
 էյէր :
 տէր :
 տէմ :
 տէմ :
 լէմ :
 լէմ :

ՀԱՅԿԱՆ ԳԵՂԱՐԱՆԻՆԷՆ :

Ս'աղբուրլըգ վէ իսթիքպարլըգ պէյսանինտէ տիր :

Ս Ի Ի Ս Լ Պ Ե Շ Ի Ն Ճ Ի

Ի իւնահըն մէքրուհ օլտուղինէ պինայէն՝ ալէսէվիյէ
 վուգուֆ Թահսիլ իթիլիյինիպտէն մէմնուհ օլտուգ : Շ ախ
 ու տալ պուտաղինտէն տախի՝ պիղի խապէրտար իթմի-

նիլտէն՝ զայնք մէսրուր օլուրըզ :

Եւ իհնաճ՝ պիր եէտի պաշու եժտէր .
(յապ . 17 . 9 .) վէ եէտի տալու պիր զէհրլի աղաճար :
II է տախի՝ պիր զիֆիրի տէրեա տըր , բի անտէն եէտի
ըմադ (թաշար : II է տախի՝ (ծնն . 20 . 19 .) եէտի զա.
պուէն է զբիւղ կեալ տըր , բի եէտի սէմիլ է զբիւղէրի
խաթիմալ իաէրլէր իտի Ֆրաղուհուէն ըույտսինտէ :

Եւ նէղէլքի պու եժտէհանըն սէրլի՝ վէ զէհրլի ա-
ղաճըն տալը՝ զիֆիրի տէրեանըն չալը՝ վէ զապուէն կեալ-
լէրին էօն այաղը՝ մաղրուրըզ վէ իաթիբպար (թապիր օ-
լուհըր : Վի իալըն սուլի զաննինտէ քիւչիւք , էմմա
պիր քէպիր էնկէրէր , վէ շտհմարան մարէ պէնկզէր , զէ-
հրլինտէն քիմնէ խէլա պուլամալիչ : II է տախի մաղ-
րուրըզ՝ պիր զէհրնաք վալիտէ տիր , բի զէհրլինի՝
սիւթ եէրլինէ էմաիրիւր հէր (թիլիյէ . իմաթ (թապիրին
տախի կէօրէլիմ :

II՝ աղրուրըզ տըր՝ պիր իգտամ պիրլէ ուլու փայէ
արտընճէ եէլթէնմէք՝ էաղլիչ Ֆարլի իլէ : (I) իրա մաղ-
րուր քիմնէ՝ հասէթ իտէր ալապինէ՝ քի փայէտէ ագրան
օլմայալէր քէնտուսինէ : Իւքսէկինէ , բի փայէտար օլ-
մուշար քէնտուսինէ : Իգրանինէ , բի նիչին պէրապէր
օլմուշար քէնտուսինէ :

III՝ ու կիւնաճ՝ կիւնահլէրին՝ էն իլքի (թապիր օլու-
նուր : IV վէլքի սէպէպ՝ քի հէր Ֆըսգ իշինտէ պուլու-
նըր՝ նիմէք (թուղ կիպի . զիրա անսուղ հէր Ֆըսգ (թուղ-
սուղ (թաամտըր : V ա կէրլի՝ հէր կիւնահ զէհրլի . էմմա
մաղրուրըզ սիւլիմն տիր . մարաղի մէվթ խասթէլիք ի-
չինտէ՝ (թավուէն տըր . (յապ . 4 . 6 .) մաղրուրուէն խասթի
մէվա տըր . վէ ինայէթին՝ (թէվաղլի ալապ կէօկիւլիւ
քիմնէլէրէ վէրիւր Իւմրուճա գարպուղ իւղէրլինտէ՝ տա-
լըմէքս օլմաղ՝ աշաղը էնէր , վէ ապ՝ ըւվանէ օլուր՝ իւճէ
տաղըն (թէփէսինտէն տէրէյէ : VI աուղ՝ մաղրուրըզ հա-
սէպի իլէ՝ տաղ կիպի փաաիշահլըղընի զայիպ էթաթ . վէ
տաուուտ՝ ալապ կէօկիւլիւ օլմաղ իլէ , ալապ տէրէ կի-
պի պուլտու տէվէթինի : VII գալիք վէ աղաղլի (բի սա-

գայել տիր) մէլայիբլէրին ուլուսի խտի , խաթիրպար իլէ-
խօր օլտու , տիւշտիւ փայէրինտէն . վէ Եկրինէ նասայ օ-
լունտի միբայէլ հրէշտակապետս խաթիրպար՝ մէլայիբլի սէ-
մաստէն կիրտապի ճիհէնէնէմէ սալտի : Խաթիրպարի իպնուլ-
լահէ ճիսմի ինսան կէյտիրտի . աստէմի՝ ճէնէնէթտէն իւ-
րաճ իյլէտի . (զո-ի . 23 . 43 .) Գանլու օղուլի՝ ճէնէնէթէ
տախիլ իթտի : խաթիրպար՝ նէմրութ Գաւմին պիր լիսա-
նին՝ Եէթմիշ իբի լիսանէ չէվիրտի : Խաթիրպարի՝ Եէթմիշ ի-
քի լիսանի՝ պիր լիսանէ ճէմ իյլէտի օն իբի հէվարիուլու-
լէրտէ : խաթիրպար՝ նաբուգոդոնոսոր պաղտատ փատիշա-
հին՝ հայվանա չէվիրտի : Խաթիրպարի՝ հիւանի իւսուֆ մահ-
պուպի՝ միսրա սուլթան իյլէտի : Սաղըուլըգ՝ Ֆրաղու-
նի՝ տերեատա ղարգ էյլէտի : Խաթիրպարի՝ հաղըթի մաւ-
սայի ֆէրիշթէ տերէճէյի մէրթէպէսինէ թէպտիլ իյլէտի :
Պաւպպէնիւն իւսթի՝ իւքսէք օլտուղինտէն՝ մալըուր կի-
պի՝ պիր շէյ հրֆղ իթմէզ , տերուանի կէօք միսպի՝ հէր
Չէյէ՝ պաթնի գարըն օլուր :

Իքինճի սէպէպ , քի խաթիրպար՝ հէր ֆըսգն իւք
իպթիտասըտըր . քի անըն իլէ մէլայիբլի՝ շէյթան օլտու՝ քի
տէտի . (Էսայի . 14 . 13 .) պէնիմ թախթիմի սէմայէ
գօյուպ՝ մէվլայա պէրապէր օլայիմ : Սաղըուլըգի՝ աստէմէ
տախի՝ պուրահի կէօսթէրտի . (Ժնն . 3 . 5 .) քի Եկէր Թ
մէլլէտէն Եէրսէնիզ , ալլահա մէնէնտ օլուրսուսուլ :

Իւշիւնճի սէպէպ , քի անտէն տօղար հէր ֆըսգ վէ
կիւնահլէր : Օրա մաղըուր աստէմ՝ հէր աստէմտէն իւս-
թիւն օլմաք իսթէր , տերտնաք օլուր պիրիսինի կէօրինճէ՝
քի պէրապէր օլուր քէնտինէ . իշտէ պուստան ղուհուր
իտէր հասէտ վէ ղարէզ : Իհի ղարէզ՝ քիմէ քի հասէթ
իտէրսէ , տերադէպ թահվիրլէնիւր անա . իշտէ անտէն տօ-
ղար տարկնլըգ վէ խըշմ՝ վէ քիմէ քի տարըլսա՝ Էօճ՝ ալ-
մասըղի իշին՝ թասալանըր , օլուր քէահլիլ ու թէմալէլ .
թասա՝ իսթէր թէսէլլա , օլուր նէքէս թամաի : Խաթիրպար
քէար խտախս՝ տիւնէվի մալի իլէ տօյում օլուճաք , օլուր
ղէվգ ճի , Եէյիճի , իշիճի : Օրէվգ՝ ալ ֆէնտիրիպ նէֆսի՝
իտէր ղինայէ մէշըուլ , իլթէ պու հալ իւղը՝ ճէմի

Ֆրսգն՝ պտշի վէ իւքի տէնիր իսթիքպար , կէօյա՝ հէր տալէբին քեզրի , վէ հէր պինանլըն թէմէլի :

Անայի թուֆանտէն սօնրա՝ իսթիքպար օլտու թէմէլ՝ օ փալանկայա , քի նէմրուտ մուպաշիրէթ իթտի էափմաղա՝ ուճի սէմայէ եէրիշիր , շիտաէթի պարսն՝ վէ թուֆանի աղիմէտէն էմին օլմագ իլին . լաքին գատըր մէվլա՝ պիր պատի էսէր իլէ՝ թէմէլինտէն երգըպ էէր իլէ էէքսան իյլէտի : II աղուուր օլանլէր տախի՝ պիր իւճէ փալանկա պինա էթսինլէր՝ քէնտիւ իսթիքպարլէրինի , վէ հաւայա օգ տթուպ՝ սէմայէ փերթալ էթսինլէր . քի պիր ճիւղի խտթէլէք ըուզկէտրի իլէ՝ օ գատըր մէվլա՝ երգըպ վիրան խէր անլէրին էափաղի պինայի :

Ամայի՝ պիղծն անտիղըոս իտի , քի թէնի շիշիպ՝ իճրանի սէլ կիպի ագըպ գուրտանտըգտա՝ լաշէսինին մէքրուհ գօգ ուսինտէն՝ քէնտիւ տախի իկրէնինճէ՝ տէմէյէ էիւղ թութալ . (1 նո՝ . 9 . 11 .) լալըգ սէղա վէ ֆարղ տըր մէվլայա միւթի օլմագ , վէ պու չիւրիւք ճէսէտէ տայանմամագ , վէ էօլլուլիւ պու թէնին գապղէսի իշլէ՝ ալլաճ կիպի սէմայէ իւրլէ ուշմամագ . նիյաղ իլէ ահտ ու փէյման իթմէյէ պաշայըպ ալլաճ աղիլէ . օլ քի անա քէրէմ , ինայէթ իթմէսէ կէրէք իտի . իշտէ հէր մաղըուրլէրէ՝ պուռնուն էմապի տօգուռնաճագ տըր : Աֆէստ փիսկոպոսուռնա քէղալէք խապէր վիրիտի . (3-յա . 2 . 5 .) ֆիքրի իլէ նէրէտէն տիւշտիւն , վէ թէօվպէ իսթիղֆար իլլէ էկէր միւսէմնա խաէր իսէն , սէրիէն կէլիպ՝ սէնին գուլէնի թէմէլինտէն սարսար ինհիտամ իտէրիմ :

II աղուուրն թէնի վէ ինատի՝ սանա գուլէ տիր , պիէմրի խիւտա՝ էէք իշարէթ իլէ՝ սարսըլըր վիրան օլուր : II է տախի իսթիքպարի քիմնէ՝ պատ իլէ տօլու պիր իշքէմպէ տիր , քի պիր սիւղէն զախմի իլէ՝ աէշիլըր սէօնէր : I ֆլաթուռն խանէսինէ՝ պիր տաղի ալիմ կէլիպ՝ չաըըլի իլէ մագաթլէրինի չիղնէյիպ՝ տէտի չարըլըմ իլէ փայիմալ իտէյիմ պղատօնուն իսթիքպարլինի , պղատօն տախի տէտի , էմնա սէնտէ իսթիքպար իլէ չիղնէյօրսուռն հա : I շթէ պիրի պիրինին մաղըուրլըլինի՝ պիրէր փէտ իլէ եր-

գուպ վերան իյլէտիւէր : Իշտէ իննէ՝ քի տօլու թուղումը
սէօնտիւրիւր : Իսթիքիւսարին մէվթինտէ տախի՝ պուռ տա-
հի սահիհ տիր : Ի՞նչպիսիք հէրովդ էս փատիշահ՝ պիր մե-
լայիքին ֆիսքէսինէ թագէթ կէթիւրէմէյիպ՝ օլ սատթ
գուրտլանըպ կէպէրտի :

Հէր քիմ պէտ խույ տըր ա կէրը զինտէ տիր :
զինտէ սահմա սէն անի քիմ միւրտէ տիր :

Յաղագս նախնայ :

Հասէտ ու զարեղ պէյանինտէ տիր :

Ս Ի Ի Ե Լ Ե Լ Թ Ն Ճ Ի

Քէպիր ֆըսգըն իքինճիսինէ՝ հասէտ ու զարեղ տե-
նիր : վէ թապիրի՝ էլ ալէմէ էյլիք սայ իթմէք : վէ
պախթ ու էյամինէ հասէտ իթմէք : Ի՞նչ տախի՝ էլ ալէ-
մին էյլիկի իւղէրինէ թաստլանմագ : Հասուտ քիմնէ՝ էէր
սըջսնի : Եսխօտ պայգուշ միսալի՝ կիւնէշին նուրինտէն
հաղղ իթմէղ : տայիմ էլ ալէմին քէտէրի իլէ սէմիրի :
Ի՞նչ է կէր. քի գապիլ օլսա՝ քէնտու շէշմին նուրինէ տա-
խի հասէտ իտէր : վէ ֆիլվագի էյլէ տիր : Վարի հասէտ
իլէ պաղըրինի էագար : (սիրաք . 30 . 26) : Հասէտ իլէ
խըշմ՝ էքսիլտիր ատէմին էօմրինի : Վախանճ է սրտմտուի
նուտղէն զկէանս մարդոյ :

Էլ քէտէրի՝ քէնտուսինէ տիր սա	Փ .
պախթի ալէմ՝ պէնէրին տիր ճէ	Փա .
Օլնա հիւրբեմ տիւշմին իյլէրա զա	Փաթ .
պագի գալմաղ քիմնէլէ զիրա հա	յաթ .
Չիւնքի կէօլտիւն տիւշմին աթմիշ րահա	թի .
հաղըր օլ սէնտէ՝ հէման զօյ ղաֆլէ	թի .

Ի՞նչի հասէտ քէնտիւ քէտէրինտէն օլ հատտէն էրիմէղ :
նէ գատար քի էլ ալէմին էյամինտէն : Ի՞նչ բասիլիոս
տէմիշ : գօմշուսուն պաղի միյվէ տար : Թարլտսի ուղտայ

իլէ փիւր , թափուգլարի սէմբրմիշ՝ աղիմ՝ զէմ՝ ու տէրա
տիր հասուտուռն սինէսինէ : Սէնէքա Ֆիլսոֆոս տէմիշ ,
քիմի քի զերբիմիդտէն տիւր իտէրիզ՝ անըն տափրանիչին
կէօզն իլէ պիլէ կէօրմէք իսթէմէյիզ : Սքին պի եմի
իւիւտա . չօգ քէրրէ եհնի վարէզ՝ քիմէ քի հասէտ իտէր՝
անըն տէվէթինէ սէպէպ օլուր : Սիսալի հաղրէթի իւ-
սուֆին գարընտաշէրի . քի զարէզէ պինայէն՝ էօզ գա-
րընտաշէրին քէօլէ տէյի՝ պէյ իթտիլէր , էմմա մէվլա՝
անի մլորտ սուլթան իյլէտի : Սուուգ տաուտէ հասէտ
իսուպ՝ քէնտուսին մաղուլ . վէ տաուտի անըն թահտինէ
ճիւլուս իյլէտի :

Սմտի պուֆայշէնին՝ պէշ տիւթէրի գըզն վար տէ-
միշէր : Սվվէլա՝ քէն , տաուլիք , տայիմ՝ զարար իսթէմէք
քիսնէյէ , էյլիք իսթէմէմէք : Սքինճի՝ էլին քէտէրինտէ՝
սէվինմէք : Սէյիւնճի՝ էլ էյսմինտէն սըգըլմագ : Տէօր-
տինճի՝ կիզլիճէ զէմմ իթմէք : Պէշինճի՝ թէվաթուրէն
զէմմ իթմէք , քի անտէն տախի ալա կէօրիւնէ օզէմմամ :

Սէ տախի՝ գաթի չերքին տիր զարէզ . զերա էհնի-
ղարէզին սահիճ էօմրինի քէսէր : Սիճէքի էքմէք՝ շախ-
սի մէրտէ ֆայիտէլի , էմմա՝ սապի թֆիլյէ զիյսն տըր :
Հասուտ՝ ըսթմալիւ քիմէյէ պէնկզէր , քի նէֆայիս
թաամանէն պիլէ զարար կէօրիւր : Հասուտըգ ալահա
ղայէթ զըթ տըր . զիւս՝ ալահ օլ մէրթէպէ էյլիք քէանի
տիր քի , շէրրտէն տախի խայիր փէյտահ իտէր . լաքին
էհնի հասուտ՝ օլգատար ալապ տըր քի , խայիրտէն պիլէ
շէրր փէյտահ իտէր : Սլաճ՝ քէնտի էյլիկինէ իհագ ի-
տէր գուլուռնի . էհնի զարէզ՝ հիշ : Սէ տախի՝ ալահէ
ատէմին էյլիկի՝ հաղմի քէօշէ տիր , վէ քիւտիւրաթի՝ նա-
խօշ : Սհնի զարէզ քիմնէյէ՝ ալահտան աթա վէ ինայէթ
օլուռնան՝ նախօշ կէօրիւնիւր :

Սէ նիճէքի ֆաղիլ ատէմ , հէր նէսնէյէ էարտըմ-
ճի օլուր ֆաղիլտէն , պուռնուռն զըթի՝ հէր խայիրի շէյի՝
հասուտէր քէմիկէ իտէր էարտըմճի : Սէօյա նան իլէ ,
կէտանըն էօմրինի քէսէր . նուր իլէ՝ գարանըլ իտէր .
փանզէհիլ իլէ աղըլար : Սմտի պուռնուր՝ ալթուռնի փի-

ընդէ չէվերերէն , ճէվհէրի՝ շամուրտ , պողտայի՝ սա-
մանէ , քէվսէր շարապին՝ սալի մէվթէ , պալի՝ ղէհիրէ ,
կիւնաիւզի՝ կէճէյէ , վէրտի՝ թիքէնէ , պալստանի՝ ֆըշ-
գըյա :] սնէթ օգուր նէպի իսայի օմիսիլիւ քիմնէլէրէ .
վայ քիմէյիյէ ֆէնա՝ այտընլըղէ գարանլըգվէ թաթլույէ՝
աճի տէրսէ : (Էյթանտան յէթէրտիր էհլի ղարէլլ ղիւս օ
ագրանինէ հասէտ իթմէլլ էհլի ղարէլլ քէնտի չէշմինէ տա-
խի հասէտ իտէր , թաք քի ագրանըն յիւր չէշմինի չըգարա :

]] Էնէրա ալիմ տէմիշ քի , նէ միւթլի իտի՝ քի էհլի
ղարէղին հէր էէրտէ կէօղի օլթյ իտի , քի ալէմին պախթի
էյամի իլէ՝ սէրէնճամ չէքէ իտի :] Էշթիււր միսալի՝ զըրգ
երլ սագլար ղարէգի . Վաթրո միսալի՝ էօյիւնաէն կէչէնի
գափար , արթտան կէչէնի թէփէր : Տախի՝ պէնկղէր եա-
վուգ քէլփէ , էօնիւնաէն թիլքիլէնիւր՝ օղրուհճա ըսըրըր :
]] Էնկղէր տախի իւտայա՝ պուս իտէրէր խամը իտէր :

]] Է պիտին աաէմէ , քի զարտը իթմէյէնէ՝ զարար վէ-
րիւ . վէ շաշի աաէմէ՝ քի հիշ թօղրու պագամաղ :

Կէլ օլմա գաղ մէյիտ չէշմինէ	մայիլ :
քիմնէ Էմիլին քիմնէ իթմէ հէմ	գաշիլ :
Սուրի հիմտի հասէսլէ սագլար ղէր	ըր :
Էհմէլ հէմ Էէտիրմէլ չէքէլ հագէ	ըր :
Պա՝ կէտայէ քէրէմ իթմէ քէյիլ	տիր :
քէրէմնէ փէր ուսթլին չօլտգ էյ գա	տիր :
Սագի մէվլա վէրինճէ նէլ պու հա	սէտ :
հայիլի սանա՝ հասէտինէ հէմ լա	նէթ :
Փէրվանէ մի իսալգ էթալի սէնի խիւ	տա :
մօմ սէօնտիւլիւսյ պօրճ էթալի՝ մի սէն է	տա :

Գաղափա ագահուրէան :

Պէրայի թամաի քի աալը նիկ	պէտ :
օլքի իթմէլլ աաէմի իսլաւ է	պէտ :

Ս Ի Ի Ա Լ Ե Է Տ Ի Ն Ճ Ի

2 Իւնքի ըահի օլտըգ գուլումէթ էլինէ՝ պիրհասէպիլ
իգտիլա՝ սէվահիլէրին տախի սէյր իտէճէյիլ , իմտի

Թամս՝ նէ տիր Թապիրինտէն խապէր վերմէնիզատէն էմին
օլուրուզ :

Լւիթվապ : Լւտհալէմ Թամսյի ֆոսլ իթմէք իլէ՝
պիր Ղայրի իլիմ Թամսինէ էշդիա օլմիշ կէօրիւնիւեօրուղ

Իտէլիմ անրուէ ֆասլնի ըէ
էէվտանիլէ իւաճ օլտուն վէսսէ

մամ.
լամ :

Թամսո՛ տըր՝ պիհուտէ վարդը սէվտասի • վէ տախի՝
ճան աթմագ արթուն ճէվինէ : Խասիս Թամսաքէար ա-
տէմ՝ իւշ աղըզի սիւլիւկէ պէնիլէր՝ քի սալա տոյմագ
պիլմէզ տիմալի ֆէսատ իլէ • գանը իշէր՝ գուսար • վէ Թէք-
րտրէն իշէր • տէհունի իւշ աղլի • զերա՝ եաքի էտինիր
մալի գուլի իլէ • եաքի յալմաղ իլէ • եաքի մուրապպա իլէ :
Պու իւշ տէհուն իլէ՝ Թամսի ատէմ՝ գըշար կէտայէ •
էօքսիւզի • տուլ՝ ու տէրտիւնտէ : (տաւ • 30 • 15 :

Սիւլիւկիւն իւշ տիւխիլէրի վար իտի՝ զոյլթ սէվ-
կիւլիւ • վէ պուշլար անի տոյուրմատիլէր : Սէ տախի
պէնիլէր մար էըլանէ • քի պալասան աղաճինի հասէտ ի-
լէ պէրլէր • գումաղ քի քիմաէ ալա • վէ քէնտուսի իսթի-
մալ էտէմէզ : Սէ տախի պէնիլէրլէր արը զէնպուրէ •
քի պալի տէվշիրիլէր չէշէրլէրտէն • վէ քէնտուլէրի
ֆէվթ օլուրլար պալլըղ իշինտէ : Վէղալէք խասիս ա-
տէմ՝ պալ կիպի տէվշիրի մալի՝ ալահըն չիշէք կիպի
գուլարլնտան • ֆէվթինտէ էգըլ իտէրլէր վարիսլէրի •
քէնտիլէրի ճիհէննէմիլինտէ պալլըղէ պաթարլար : Սէ
տախի Թամսի ատէմ՝ պէնիլէր էօրիւմճէյէ • քի ճիւղի
ղէմանտէ պաղըրնտէն Թէլ չէքիպ աղինի գուրար • պիր
մուսֆըգ պատի պարսն իլէ՝ էրթըրըր աղի անըն :

Մուսֆըգ պատ՝ էանայի ճէնք՝ զուլի զա
չէտիտ պարան՝ կէլէն քէտէր՝ քի էտէր զա

պիտ •
տիտ :

(1 տիլթէ • 6 • 9 •)

Լիմ պայ օլմագ տիլէրսէ • գազայէ օղար՝ տուղաղէ
աիւշէր՝ մէքրուհ սէվտայէ սալար քէնտինի • քի զարգ
իտուպ ըուհի էօմրինի՝ ֆէվթ ու զայ իտէր : Խասիս

Թամաճքեար՝ (Եփես. Կ. Կ.) փութփեղեմթ տէնիր, քի
 ֆարդին մէվաներն՝ տխրին, ումուտուն, վէ մուհապէթի-
 նի՝ ալթունէ կիւմիւշէ սարֆ իտէր, վէ չիքքէ՝ պէնտե
 օլուր, լանէթէ՝ օխէր:] անէթ օխասիս պէնտէյէ՝ քի
 էֆէնտիսի ձէօմէրտ օլա տէնմիշ, տայրմա միւհթաճ՝ դա-
 լըր:] Ուգարէյէ ճիւղի շէյ էէթէր, Թամաճքեարէ՝ ա-
 լէմ էէթմէղ: Ղէմի մախլուգէ գըթ տըր:] Ելայթ-
 լէրէ՝ քի ձէօմէրտանէ սաջարլար ալտէրն ինայէթինի:
] Եմայէ վէ նիւճիւմէրէ, քի քէնտիլէրինն նուրին՝ վէ
 լաճմէթ ու սլատի սէպաճլէրին՝ տիրիղ իթմէվէր էէր-
 տէն: Տալայա՝ քի նէֆէս ալուպ վէրմէտէ՝ էարտըմ՝ ճը
 տըր:] Կ ու տէրէտայա՝ քի պուռնա նէֆայիս մաքիւլթ
 վէրիր, վէ դօղու արապա օլմուշ ինսանա:

] Է պիէմրի խիւտա՝ Տիշպիր շէյ էօգ տըր՝ քի քէն-
 տի էյլիկին իճսան իթմէյէ ալէմէ:] Նաագ քի Թամաի
 խասիս՝ գուրու շէշմէ, միյվէսիղ պաղ, բըզսըղ շէֆ,
 վէ զիյասըղ շէմ օլմիշ ալէմտէ:] Է լայրին՝ խաղինէ է-
 տինմէք Թամաի խամ նիյէթի իլէ, մէն օլուռմուշ Տէր
 քիմսէտէն:] Կրին՝ էճիլ էյալսաճիպլէրի՝ ձէմ իտէպի-
 լիւրէր Տէլալինտէն՝ էվլատ պէսլէմէք իշին:] Է փատի-
 շոճլէր՝ մէվէքէթին պապթ, Տըֆղ, վէ Տիրասէթ իթմէք
 իշին, վէ տիւշմանլէրէ Թիրէագ օլմաղ իւղէ:] Է սա-
 ճիւպ խիւտտամ քիմսէլէրէ ճայիղ տիր՝ ֆուգարէ էթ-
 պայիլէրին պէսլէմէք, վէ տէրտիմէնտլէրի կէօղէթմէք ի-
 չին:] Իրա էկէղէցի՝ խաղինէտար տըր ֆուգարէյէ,
 խաղինէ սահապի տէյիլ տիր:] Սաջմաղ իշին տէվշիրէձէք,
 խաղնէ ձէմ իթմէք իշին տէյիլ:

] Է տաիի՝ Թամաի ատէմ էպլէճ պաղիրկէան տըր,
 ճիւղի պէճա իլէ պէյ իտէր ձէննէթ ու մէսիճուլլաճի,
 էմալի յուգա օթուզ զուրուշէ:] Երտիր նէֆսինի, գի-
 րա զաճմէթ իլէ տէվշիրիր, գօրգու իլէ սագլար, տէրտ
 իլէ զայ իտէր:] Կ իտէր զիճնինի ատէմին. ֆրթուռա-
 տէն գուռապ՝ գուռագլար գուրշուռնի տէնմիշ:] Ոկրատէ
 ալիմ՝ կիւմիւշ քիւլիւշէսին տէրէտայա պրագուպ՝ տիտի,
 զարգ իտէյիմ սէնի՝ քի զարգ իթմէյէսին պէնի:] Երթար

աստէ մին իւրէյիկն՝ Թիքէն կիպի : Տիպսիզ քիլէ փէ նարի
 ճիհէնէմ կիպի՝ եէթէր տիմէզ : Տոյմազ պիր տէրեա կի-
 պի : ալէմին ըրմագլէրին ճէմ իտիպ՝ հիշ տիշարիյէ ագ-
 մապ : Պու զիյէանքեար անէ տէն՝ եէտի Թֆլի հասըլ օ-
 լուր . եանի՝ պիթէրահըլըգ . զարար ու զիյան վէրմէք .
 պիհուղուրըգ՝ սէվտայի խամլէ ճէմ իթմէտէ . ալմատա
 վէրմէտէ՝ ետլան եէմին . ալտամագ ֆիթնէ պաղլըղի իլէ
 օղրուհիճէ . աշքեարէ ալտամագ . զամըլ իթմէք քիմնէյի
 ալէհէն :

Վէլ տէսթինէ սէն նիզամ վիր զանի	օլ :
խասիսլիկէ բուսթէթ վիրմէ մանի	օլ :
Վարըգ սէնին փիւր կէտանըն բուհի	տիր :
պահը իննտէ սուսուզ գալմիշ մահի	տիր :
Սալ պօղտայի էֆղուհ օլմագ իոթէր	սէն :
մահէր կիւնի պիրինէ պին տէվշեր	սէն :
Փագիր զէրէ կիւն կէօսթէր կէլ էյ զա	նի :
չէշմինէ նուր վիր օլ միւճիզաթ քէա	նի :
Գահը խոտ պէնտ իթմիշ խէն կէ	տայի :
աֆ իթ իւթապըլ օլմագ գուլ էյ	տայի :

ՀԱՄԱԿԱՆ ԺԱՆՈՒՆԱՆ :

Պէրայի միւթէքեասիլի վէ միւսահէլէթ . կէոյա իհմալ-
 լըգ վէ թէմպէլլըք պէյանինտէ տիր :

Ս Ի Ի Ս Լ Ս Կ Ք Ի Զ Ի Ն Ճ Ի

Վայելտէ՝ անձագ մէրտիկէ՝ Փաղիլէթ տիրէր իմիշ .
 իմտի անըն զըթի՝ Փագըն ղայէթ նիկպէտի տիր , չիւն
 քէմէր գուշանուպ կիրտիք սավաշէ , մէլուհ խասմիմիդտէն
 տսիւի՝ պիղի խապէրտար իյլէ :

Վլէվապ : Սէնին ղայրէթին էյ աղիղ՝ ղայրէթ իլէ
 պիղի կիրտապէ սալըթօր , իտէլիմ իմտի անընտէ ֆասլինի :

Խիւնպէլլըք տիր՝ ախրէթէ տայիր հարեքէթտէն՝ իւ-
 չէնկէնլըք կէօսթէրմէք : Ս է տսիւի՝ Փաղիլէթ ամէլ ի-
 չին ղայրէթ իթմէք , վէ իւչէնկէն օլմագ ալահըն թէն-

պիհլէրինին հտասինտէ • վէ կէոյիւս կէրէրէր խղմէ-
թինտէ մէրտ օլմամադ • վէ ղէմկին օլմադ հտայի խղմէթ-
տէ՝ կիւճ զսննի իլէ :

Պիւ նիկպէտի թէնպէլիք՝ հէր գօլայ խղմէթի՝ վէ
Ֆաղլի ամէլի՝ ղայէթ չէթին կէօսթէրի թէնպէլին կէօ-
ղնէ : Վ չէթէր թէնպէլ Ֆաղլի տէվէ՝ ճայիլի ամէլ •
կէոյա օրուճ՝ փէրհիլ իպստէթ՝ վէ ղիյարէթտէ • քի
պուռնա թոսա աւ ղէմ տէնիր : Լաթոսա եմրի հտգի պօշ
գօյուպ՝ ըսհաթին արամադ • քի պուռնա թէնպէլիք տէ-
նիր • պուռ տըր մէրտլիկին ղըթի : Օ իրա մէրտլիք տիր՝
չէթին չէյէրէ հլսուռնուպ միւպաշիրէթ իթմէք • վէ քէա-
հիլէ տիր՝ գօլայ խղմէթի՝ կիւճ զանն իթմէք • (առաջ •
26 • 13 •) • Խէնպէլի պիր եհրէ իրսալ իթսէն • ալսլան
պէրէր եօլու փէր • վէ մէյտսնի ճէլլատլէր • (առաջ • 15 •
19 •) • Ըսհի թէնպէլ խար թիքէն իլէ գափանըգ տըր •
Խէնպէլ քիմնէ՝ գօլքաք թիւճճար տըր • կմմա Ֆայիտէ
իթմէսի եօգ • ղարարը չօգ •

Խէնպէլիքտէն չօգ ղարար իսպպէթ իտէր • Լ վլէ-
լա իւչէնկէն օլուր ալլահըն թէնպիհլէրին սագլամասըն-
տա • (ծննդ • 3 • 16 •) • սննըն թէրի իլէ նիմէթին եէ •

Ի քիմնի՝ լանէթ իսթէր օլուր՝ ինճիր աղաճի կիպի •
(յաթէս • 21 • 19 •) • քի պէրկէ եսփրաղնտէն ղայրի՝
ասլա միլվէսի եօղ իտի •

Իւհիւնճի՝ միւթտպիգ օլմամաղ իլէ հէր միւթլու-
գէ • քի հէր պիրիսի՝ խղմէթլէրինէ մէշղուլ տիրլէր ըուղն
չէպ • միսալ չէմա • գամէր • քիվաքիպլէր • քի տայիմ հա-
րէքէթտէ տիրլէր • Լ՝ հշապ աղաճլէրի տախի՝ գըշ եսնա-
սինտէ իւրեան օլուպ • գուվլէթին սաքլտրլէր • վէ ղէմա-
նինաէ՝ առէթ իւզրէ հարէքէթ իտէրլէր • Հայվանաթան
տախի՝ խղմէթլէրինէ մուգայէթ տիրլէր • (առաջ • 6 • 6 •)

Վ ալ մուրի գարընճատէն հիլպէթ ալ էյ թէնպէլ •

Տէ օրտիւնճի՝ թէնպէլ ղայ իտէր միւպարէք իսթիդ-
Ֆաղլն ղէմանին • մէվա ինպէթին • վէ ճէննէթին միւլ-
քիւէթին • Բուհանի գաղանճինէ օլուր մանի • ղերա պու-
ամէլտէ պաղըրկեանլըգ իթմէյէն՝ պիր չէյ գաղանճադ •

Պէշինձի՝ մէլանէթ թէնպէլլեր ֆսգի՝ թիքէն իւ
փիւր իտէր ինսանըն բուհինի . (տաալ . 24 . 30 .) քեահի-
լին թարլասին կէշտիմ՝ թիքէն իւթ թօլու իտի . զերա տուր-
կուն սու՝ գօգար , վէ գուլանըմայան սիւա՝ փապանուր ,
վէ չիֆտ սիւրիւլմէյէն թարլա՝ թիքէնլէնիւր :

Լթընձի՝ թէնպէլ շէյթանա մէքեան հազըր իտէր .
զերա քեահիլ ատէմ՝ գուշ թիւյի էսստըգ տըր իպլեսէ ,
վէ գափուսի սլըգ տըր հէր գապոյէ . զերա իշիւլտա ս-
տէմի՝ էկէր պիր ճին աղաբըր , քեահիլի պին . 1) է տա-
խի թէնպէլ ատէմ՝ գափուսուղ պիր շէհր տիր . վէ
թիր ու քէմանէ նշանկէահ :

Լէտինձի՝ նիգամէ ինթիսլ վէրիւր . զերա էքմէտէն՝
պիշմէք իսթէր . 1) է քէտի միսալի պալըղա սէյիրտիր ,
էմմա հիշ սույա եազլաշմազ :

Սէքիզինձի՝ քեահիլ ատէմ՝ չիրէֆ ֆսգէ քէնաու-
սինի անպար իտէր . զերա մէօհմէլ բիմէ՝ հէր գազէպէ
շէշմէ տիր . (2 խֆ . 10 . 1 .) Հազըթի տաուուա՝ սէֆէր
ղահմէթինտէն տըրամ պուլուպ՝ բերսաքէյէ խօր պազըշ-
լէ պաքըլ՝ մէյիլ վերտի զինպէ . Բափիյի ինձիլի շէրիֆ
տէր . (Գրծ . 17 . 21 .) Լթինանըն ալիմլէրի՝ ղայրի իմէ
մէշղուլ տէյիլէր իտի , անձագ բի նէվգուհուր մասալ
սէյլմէյէ , վէ կիւշ իթմէյէ :

Տօգուզինձի՝ քէնտինի կէօսթէրիւր էպլէհ պէրրանի
զերա սայիգէ՝ կէօք կիւրիւլտիսինտէն խէ վիլէնմէզ . 1) օք
կիպի կիւրլէտի յիսուս քն վազինտէ վէ չարմըխտէ , տախի
շիւրլէսէ կէրէք մահշէր կիւնիւնտէ . ղայէթ էպլէհ տիր
օքի կէօղին շէօփինի ալմազ կէօղինտէն . (մաթ . 7 . 5 .)

Լյ միւրայի սօֆի՝ էվլէլա ալ կէօղինտէն շէօփինի :

ատէմի : Հայվան կիպի իտէր • (աւգւստ • 48 • 13 •) Ճինսի
ատէմ մոլաղղէմ իտի , գըյմէթին պիլմէտի • պէրսպէր
օլտու հայվանա :

Իւշիւնճի՝ նէֆտի պողաղ՝ զինայէ մէշղուլ իտէր ա-
տէմի • (աւգւստ • 15 • 13 •) քիւշիւք օղու թէլէֆ իթտի
մալինի՝ զիրա զինայէ մէշղուլ օլտու :

Տէօրտիւնճի՝ տիմսղի ֆէսստ ատէմէ պէնկղէր :
Պիլթսօֆօղուն պիրիսի՝ միւշթագ իտի թուրնանըն պոյ-
նինէ , քի չօգ էֆսուն էբլ իյլէյէ • զիրա չօգ եէյիճի ա-
տէմ՝ քէֆաֆի նէֆս իշին եէմէղ թասսի , անճագ քի
ղէֆգի իշին • զիրա չօգ եէմէսէ զէֆգ օլմաղ :

Պէշինճի՝ փուլթիւրէսթտէն զայէթ ալադ տրր •
զիրա տնէր ալթուէն թափարլար , չօգ եէյիւն՝ իշկէնպէ-
սինէ : (փէլէպէյա • 4 • 19 •) Որոց ձծ որովայնէ : (է
2 օբէնայ • 32 • 15 •) Գիրացաւ ստուարացաւ • եթող զձր
ձծ իւր : Սէմիրտի թասաղ օլտու • խալիդի րաճմանի՝
զիքրինտէն չըգարտի :

Իւթընճի՝ նէֆսինէ թասպի օլան՝ րուհի գուտսէ իւ-
հագ օլամաղ • (Շնչաւոր մարդ՝ ոչ ընդունի զհոգւոյն նոյ)
Նէֆսէ թասպի օլան ատէմ՝ ալաշըն րուհինի գապուլ
իտէմէղ • զիրա ձէֆ նէպիլէրէ՝ օրուճ՝ փէրհիլի իլէ ինհա
էթտի մէվա քէնտիւ էմրինի • մոսայա , էլիյասէ , տա-
նիէլէ : Օ իրա օրուճ , փէրհիլ , ստէմին զիհնինի փաքլէր
նսպ իտէր այնա միսալի՝ քի հէր շէյ իշինտէ կէօրիւ-
նիւր • էմմա իսլի այնէ կէօսթիւրմէղ :

Իշէտինճի՝ րուհանի խղմէթէ մանի օլուր • զիրա չօգ
եէյինճէ՝ ատէմ թէմպէլ օլուր օգուլմատա , եալմատա ,
իպատէթտէ , իսթիմատէ • զիրա սէմիղ իշկէնպէտէն՝ ինճէ
մադամ , փէնտ ու իլիմ , զուհուր իթմէղ :

Սէքիլինճի՝ եաթագ իտէր ատէմի՝ մէլուն իպլիլէ •
(մար • 6 • 27 •) պիղէ իլին վէր վարալմ խընդիլէրէ կի-
րէլիմ : Պէնտ իլէ թէնի աղտըրըր , րուհի՝ աղտընա ասի
իտէր • գուլունի չօգ պէսլէյէն՝ էնճամինտէ ասի սու-
լուր • (աւախայ • 26 • 21 •)

Տօգուղինճի՝ սուշսուղ եէրտէ գտնիլ իտէր ատէմի ,

նիձէքի հերոգուէս շտրապ քէյֆի իլէ՝ դաթլ իյլէտի յօ-
հաննէս մկրտիչի։ () Նուռճի՝ թէլէֆ իտէր պապատան
գալան մալ ու միրասի։ (Անդ վատնեաց զինչս իւր)։

Ազիւ օլտոր հալինէ շտրիւ
նէֆալինիւն հէմ պապթինէ գատըր

գլա՝

գլա՝

() Նուռճի՝ թէլէֆ իտէր պապատան

Ա՛հքրուհ զինա ֆագի պէյանինտէ տիր։

ՍԻԻԱԼ ՕՆՈՒՆՃԻ

Ի՛նչ ալէմ՝ չուհ պու մէքրուհ չերքէ մէյլ՝ վէ տիւննայէ
Կէլմէլերին անձագ պուհուհն իչին զանն իտէրէր։ միւմ
քինի մէրթէպէ՝ պուհուհն ֆասլինի տալսի իյլէյին։ քի
պաղիլէրի պու պալչըղի նէճասէթտէն խէլաս պուլլէր։
վէ չէ չնիսին սլմայանլէր՝ իսթիմա իթտիքտէ՝ չէքինէլէր։
Ի՛նչէվէդ։ Ի՛նչսթէնէս ալիմին աղղի գայէթ գօ-
գար իմիշ։ սիւսլէթտիլէր քի՝ սէպէպի նէ՛օլա՝ ճէվտայ
իթտի քի՝ աղղամ գօգտի՝ լիսանէ կէլմէլէրին ֆասլին
իթմէք իլէ։ Ի՛տէմ ճինսի (էմրի հագ իլէ) հէլալինտէն
մաստա՝ հայվանաթտէն սէչիմէք իլին՝ օլ հաթտէն պու
չերքտէն իկրէնսէ կէրէք իտի։ քի ասլա վիէնտ ու նասի-
հէթէ մէօհթաճ օլմայա իտի։ Ի՛տրին հէր ֆիզըն զէֆգ-
լիսի կէօրիւնիւպ՝ էճրինտէն պիսապէր օլմալ իլէ՝ տիգ-
կինսիզ աթ միսալի՝ հէր հանկի գանձղէ օլսա՝ սիւրսալ
իտէրէր։ Ի՛մաի ինհա իթմէք ճայիլ տիր՝ քի մէքրին վու-
գուֆ օլուպ չէքինէլէր։ Ի՛նչսպիլրի պու թալուհուհն։ վէ
իլաճ գապուլ իթմէյէն տէրտին՝ չու չէքիլ։ () Ինա տըր՝
գալպ ու ճէ սէտին հըրս իլէ իմթիզաճ իթմէսի։ մէքրուհ
սէվտատէն դուհուր օլուպ։ զիրս գալպի իլէ մէյլ իթմէ-
տիքտէն սօնրա՝ նաչարի վէ զէրուրի տէնիր։

Պու աթտէրին՝ եհտի պաշի վար։ Ի՛վվէլա՝ էզատ՝

էզատ իւէ Ի քի հէնիզ նիքեաճ ալթընտա պուլունմամիշ-
 Լէր Ի քինձիսի՝ ֆայշէլէք չօղունա մէյլ իթմէք իւէ Ի վէ
 աշքեարէ ֆայշէ իւէ եաթմագ Իւշիւնձիսի՝ նիքեաճի՝
 նիքեաճի իւէ զինա իթմէք Ի քի պունա քէլպիք տէնիր •
 զիրա քէլպին մախսուսի եօգ տըր Ըէօրտիւնձիսի՝ գըղ
 պօղմագ տէնիր Գէշինձիսինէ՝ սրքապղծութի տէնիր •
 կէօյա պիքիրլիզինի նէտիրսիգ սագլամադա աճտ ու շարթ
 իտէնին՝ գըղըզլինի պօղմագ Լւթընձիսինէ՝ խըսըմ ագ-
 րապայէ՝ զինա իւէ խլյանէթ իթմէք Լքտինձիսի՝ լու-
 թիլէք տէնիր Ի օլունա վարմագ Ի պալատէ զիք օլունէր
 հէփիսի մէքրուհ Լաքին լութիլէք՝ մէքրուհին մէքրուհի
 տիր Իսմինէ վէ քէնաուսինէ եիւզ պին լանէթ ։

Պու ֆայշէ վալիտէնին՝ սէքիզ պինդի վար տէնիր ։
 Իւվէլա չէշփն բուհին քէօր իտէր Ի զերա՝ զինատէ աաե-
 մին ֆիքրի պօղուլուր • (աշիք էլի քէօր սանըր • տէօրթ
 եանին տիվար սանըր ։) Ի քինձի՝ ֆիքր իթմէմէք էօլիւ-
 մի Ի վէ ճիհէնէմի Իւշիւնձիսի՝ գատիմիլլէք Ի կեաճ
 պունի՝ կեաճ անի ֆիքիրլէնմէք Ըէօրտիւնձիսի՝ քէնտի
 նէֆսին սիյանէթի Ի քի իսթէր չօգ եաշամագ Ի վէ չօգ
 զէվլ իթմէք իլին Գէշինձիսի՝ աթէշէ սալմագ քէնտու-
 սին Ի անձագրի՝ սէվտասինէ էրիշէ Լւթընձիսի՝ աաա-
 վէթի օլմագ թանղրի իւէ Ի զիրա ալլաճ սէվմէզ զինաքեա-
 րի Իլլաքի քէնտի եարտըմին տէֆ իտէր զէնփարէտէն ։
 Լքտինձիսի՝ տիւնեա սէվտասի մալ Ի սաղլըգ Ի գուվէթ •
 քի անլէր իւէ՝ զէնփարէ իրէր հավէսինէ Ի էրիզինձի՝
 մալֆիրէթ ու աճրէթ ումուտինտէն վէ ճէննէթին սալ-
 թանաթիւնտէն էլ չէքմէք ։

Վէք զարարու զէհէր տիր զինա Ի զերա ալլաճ փաք
 բուհի սէվէր Ի չէյթան՝ նէփաքի ։ (39 • 40 • 16 •) աղա-
 զիլ ուլուր նէմի եէրտէ Ի բաճաթ իտէր զինա իշինտէ ։
 Ի տարտ տըր էն սսըլ միւլթէլտսինէ ։ (1 Խըն • 6 • 28 •)
 քիմզինա իտէրսէ Ի քէնտի ճէսէտինէ գըեար Ի լութիլալ
 վէրիր ալէմէ ։ (39 • 5 • 1 •) տուղաղ օլտուներգ տալէան
 պէքձիսինէ Դիհէննէմէ թէսլիմ իտէր բուհինի ։ (2
 Խա • 12 • 10 •) խանէնտէն էքսիր օլմայէ գըլլէ՝ տա-

և ուտէ տէնտի՝ բէրստբէնին ահալինտէ : (Օտպուռն ի տէր քէնտինի նէֆսինէ : (Ժնն . 3 . 17 .) մասեմ քի զէնին սէօղինէ ուշտուռն՝ լանէթ կիրսին թօփրաղինէ : (Օպ ագիլ իտէր : (յօսե . 4 . 11 .) շարապ ու զէն՝ էպլէհ իտէր տտէմի : (Գագտէն խէլասըն միմբինի՝ էէպէպիլտէն գաշմադ : (յօբ . 31 . 1 .) շարթ իթտիմ կէօղիմէ՝ քի պագմայիմ գըղ օղլտնա : (էլլէսիտտալէս . 26 . 10 .)

Քիմ քի կիրիւր սէօհպլեթի ահննկէ
պուլաշուր էլպլեթ գալաօի պիւր Եէ

բէ :
բէ :

II է տախի՝ վաֆաթ կիւնին ֆիբր իթմէք : (էլլէ . 7 . 40 .) զիբրինտէ թութ էօլիւմ կիւնին . վէ էպէտ ղինտէն էմին օլուրսուռն : Ղպրէթ վէ գուվվէթ իլէ տայանմադ : Տաւուտտան փաք : սիւլէյմանտան ալիմ, վէ սամփսօնտան մէրտանէ շախս էօղ իքէն՝ պու զինա իէ ֆրթուռնայա օղրտտիլէր . վէ փիւր իզտրապ օլտիլէր . քիմ գօրգմատի իսէ՝ փէրս օլտու : II է տախի՝ հէր պար մէշղուլ օլմադ պիւր էյի տտէթ : քի իպիս շէյթան պօշ վագըթ պուլուպ՝ իխթիլաֆ վէրմէյէ : 'Լէֆսին քէօրլէթմէք՝ օրուճ վէ իպատէթ իլէ : Իլք էվվէլ պուլուռնաճադ էանաաէ՝ մէթին տուրմադ : (Ժնն . 3 . 15 .) օ՝ հազըր օլտ սէր ու րասինէ սէրին :

Փ է Ն Տ Ն Ա Մ Է

Պու իհրագտէն քիմ իճթինապ չէքմ	տի :
ուպի թուֆան աւա ֆայտէ իթմէ	տի :
Չէհրլի մար պիւր պազըլէ մէվթ ի	տէր :
չէշնիսին ալմատէն ուրուր ֆէվթ ի	տէր :
Նիչէ մէրտան պու տուգաղլէ տվան	տի :
մահի կիպի թօրա տիւշիւպ պաղլան	տի :
Սէր օլուրտան հըրս ու ազէ միւպթէ	լա :
հէր Եանինկտէն իւսթինէ տիւշէր պէ	լա :
Նէֆ-իլէ տիւնեայի թէրգ իթ էյ փիւ	սէր :
կէլլաւան թա կէօղլինէ խէվֆ ու իա	թէր :
Նէֆս ուճինտէն Նէշէ միւրդի նամիւ	րատ :
տիւշտի տամէ իյլէսի սէյատի	շատ :

Պու յայնն Նուշ իտեն սանմա ուշու	տի :
ուշուստի սահիւն անձագքի էօլ	տի :
Պահար իշինտէ նիւէ քէշթի զայ օ	լուր :
անձա ֆասիգ պու զէհիւրիւէ պայ օ	լուր :

Տ Է Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի Պ Ա Պ

Յօդ Է Էօլեն առաքինութեանց Բժշկականաց :

Եւտի շիֆայի ֆաղիւթիւրին պէյանինտէ տիր :

Հագտեն աղա օլան Էտի իաղի	լէթ :
քի անլէր վէրիւրէր տէրալլէ սըհ	հէթ :

Իբի թիւրիւ տէրա ու մարաղի մէվթէ կիրիֆթար օլտու պէնի ատէմի Պիրի ամէլի խոսսոսսինտէն՝ Էտի ֆըսգի լանէթէ , քի Էտի ֆաղիւթին զըթի տիրէր :
 Ս Է պիրի տախի՝ ըռհանի խասթէլիկէ , քի անլէր Էտի խորհուրդ սըրրի իլէ տէֆ օլուրլէր . պու իբինձինին հէնիղ վագթի տէյիլ՝ տուրսուն շիմտիլիբ :

Ս Ի Ի Ա Լ Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի

Զիւն տէրտի սէյլէյէն օլուր՝ աճէպ օլմայա՝քի նէտէն Էտի ֆաղիւթ՝ Էտի պաշտու աթտէր ֆագըն զըթի վէ իլաճի տիր . պէյան պուրուլա :

Ի լէվալ , Ի լէր քի շէյթան Էտի ֆագի էքմէյէ գատիր օլտու՝ ալլահըն թարլասի ինսան ըռհինէ , գուտրէթ քեանի ալլահ՝ օրաղ իլէ պիշմէյէ գատրը տըր օ մէքըռհ աֆիօնի ճանըն թարլասինտէն : Ս Է տախի՝ շէյթան Էտի ատէթ թալուանի փէյտահ իթտի իսէ , մէվլա Էտի թիւրիւ փանգէհի իլաճ իթտի անլէրէ գարշու :

Ի լէվլա՝ մաղրուրուղէ գարշու՝ նուրի իման վէրտի խաքի ատէմէ , քի անըն իլէ էվլատի ատէմ՝ մաղրուրէթին պաշինի փայիմալ իտէ , վէ ալլահըն ինամ իթտուկի

նուրի իւէ՝ ֆիքրին վէ գալպին՝ Թէվազի պիրլէ պուլրուգ-
գուլէ իլլէյէ : Օ իրա տին իթիգատի՝ (2 Խընթադ - 10 • 5 •) ֆէթ իտէր ֆիքրին ինատինի , վէ ալթ իտէր
ինսանըն զսննինի :

Ի յինճի իլահիյէ Ֆազիլէթէ՝ ումուտ տէնիր , քի
անըն իլէ ումուտ իտերիզ անհեթին մէճտինի , վէ ալլա-
հըն վատի քերէմ իթտուկինէ շիւպհէսիզ ինանըրզ , քի
էն գարիպ վէրիր մուստահադընէ : Պու ումուտ՝ վարեա
միսալի՝ Թաման՝ գայտ կիպի էզէր , վէ ումուտ հասըլ ի-
տէր ինսանըն գալպինտէ . զիրա Թամահսուզ՝ ալլահ գա-
տըր տըր գուլունի պէսլէմէյէ :

Իւչիւնճիսի՝ ըզգի խիւտա վէ մուհապպէթի հազի-
գէթիյէ , քի անըն իլէ հասէտ ուղարէզ՝ եաթաճազ եէր
պուլամազ (հաւ • 13 • 10 •) զիրա մուհապպէթ՝ քիմնէյէ
զարար զիյան իսթէմէզ : Պու իւչիւնէ՝ Ֆազիլէթի իլա-
հիյէ , եսնի՝ ածապին առաքինութիւն տէնիր :

Տէօրաիւնճիսի՝ խոհեմութի , ֆէհմ ու ֆիրասէթ .
պու տըր գահրի՝ տարկընըղի՝ զապթ ու պէնտ իտէն . զի-
րա թիրեագիլիք՝ ահմադլըգտան իլէրի կէլիր , քի տէլի
վէ սէրհօշ կիպի՝ հէր եէրէ սիւրսալ իտէր :

Պէշինճիսի՝ մէրտլիք քէսկինլիք , քեահիլ ու
Թէնպէլիկի ֆէթհի պապ իտէր . վէ օ տէրաէ՝ քէվսէրի
շէրպէթ տիր :

Իւթընճիսի՝ նէֆսի փաղլըգ վէ ողջախոհութիւն՝
ղինայէ գարշու գալգան տըր :

Իհտինճիսի՝ արդարութի վէ ատալէթ . սէֆայէթէ
(քի որկրամուլութի տէնիր) նիզամ վիրուպ՝ արթըզ վէ
նօգսանտէն Թապիաթը մէն իտէր :

Լ՛ալէսէ վիշէ Ֆաղիլէ թին հատտի թապիրի պէյանն՝

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Ք Ի Ն Ճ Ի

Զիւն Ֆաղիլ ամէլ մարի էնկերէք Ֆըսգին թիրեագի տիր՝ մէսմուհիմիզ օլտու , լաքին թապիրինտէն տախի պիլմէսինէ մուշտագիմ :

Լ՛ալէվապ : յաղիլէթ տիր՝ գալպին պիր էյի բու-հանի ընկեալարլըղի , քի անըն իլէ՝ էյի կէշինիր ատէմ , վէ անի՝ քիմսէ՝ քէմ հարէքէթէ տախիլ իտէմէզ . զիրա մէվա անի հասըլ իտէր ինսանըն զեքրինտէ : Բուհանի ընկեալարլըգ տէնիր , քի ճէսէտին ընկեալարլըղինտէն անշիլի . անըն իլէ խօշ վէ էյի կէշինիր ատէմ . զիրա պաղի հարէքէթ՝ նի խալիր տէնիր՝ նէ շէրր . նիճէքի ղէմա-նինէ կէօրէ , վէ գանուն իւղրէ թաամ իսթիմալ իթմէք , ուշուամագ , կէ ղինմէք :

Վաղիսինէ՝ քէմ վէ շէրր տէնիր . նիճէքի ղինա , հա-սիւտլէք , զուլմ ու ղիյան : Լ՛ամա Ֆաղիլ ամէլ տայիմ էյիկէ տայիր նիշանկեալ տըր . նի սաղա սափըտըրըր ա-տէմի , նէ սօլա , սունապքի՝ միեանէ կէօն մէթաախլ րահի կէօղլէր : Վիճէքի՝ ճէսիր քէօփրինին եօգարիսի հավա , աշաղիսի սու , օրթասի սէլտմէթ տիր :

Ո՛ է տախի՝ էյեամ ու քէտէրտէ՝ մաղըուր վէ շի-քէսթ օլմամագ՝ Ֆաղիլին ատէթի տիր , քի օրթա պա-պէթտէն շաշմաղ . քէնտի ալէհինէ՝ պիր ճահիլեա իղզէթ՝ եա իթապ իթսէ , նէ արթար իղզէթի անըն՝ նէ էքիլիր քէմալինտէն : Ո՛ է տախի՝ անի քիմսէ քէմ հարէքէթէ տախիլ իտէմէզ . նիճէ թէվաղիի մաղըուրլըգ իլէ շէրլք իտէմէզ , էկէր իտէր իսէ , շէքէրի սիրքէյէ իթխալ իտէր՝ վէ թէվաղիլըք պօղըլըր : Վի անի՝ մէվա հասըլ իտէր ինսանըն զեքրինտէ տէնտի . զիրա Ֆաղիլ վէրիճի մէվա՝ էյիլք քէանի տիր , անտէն քէմ շէյ զուհուր իթմէզ :

Ո՛ է տախի՝ Ֆաղիլէթ՝ էյի ատէմէրտէ սաքին օ-լըր , վէ անէրի խալիր սահիպի իտէր : Ո՛ է տախի՝ ալ-

լահ անի պիղտե խալց խտեր՝ տենտի . զիրա տին , իման , վէ ըշգի խիւտա՝ ալըշմաղէ պաղըւ տէյի , ալւահտան ինայեթ տիր . գալսն տէօրտի՝ ատէթէ պաղըւ տըր . էօյրէնմէք իլէ գօլայլէնիւր : Այ տաիի՝ Փաղիլէթ տիր գալպին նիզամի , զերա Փաղիլէթ՝ պիր նիզամի փատիշտհէ պէնղէր , հաշան տօղըու զիքր օլունուր , էօլիւնձէ պույրօւլուր , վէ սալի իլէ ինայեթ գըլունըր :

ՀԱՅԿԱՆ ԱՊՊՈՍՏՈՆԱՆԻ ԱՊՈՍՏՈՆԱՆԻ :

Տէր իզդէթլի Փաղլի ամէլէ

ՍԻՒՍԼ ԻՒՉԻՒՆ ՃԻ

Զիւն էֆլաթուն տէմիշ քի՝ իլիմ կիպի մէօթէպէր՝ մէվլատէն իշսան օլունմուշ պիր շէյ եօգ տըր ատէմէ . Փաղլի ամէլ տաիի՝ մէօթէպէր ու իզդէթլի մի տիր :

Եւէվէր : Սիլի՝ իլիմ ու ֆիրասէթ րուհանի Փաղիլէթ տիր ֆիրիրէ , անըն իշին մէօթէպէր վէ իզդէթլի տիր : Իլիմ՝ կէօյա րահնիւմա , վէ Փաղըլ՝ րահվար էօլաճի . իլիմ՝ խալիֆէ , Փաղըլ՝ իշկիւղար : Իլիին իզդէթլինտէն՝ քէլիմաթ պագի գալսուն . Փաղլի ամէլին իզդէթլինտէն խապէր վէրէլիմ :

Եւվէլա՝ Փաղիլէթ իզդէթլի տիր . զիրա ալւահ անի խալց խտեր ինսանրն րուհինտէ , քի նուր կիպի ֆիքրէ զիյա վէրիր :

Իքինձի՝ տըրզէնպուր կիպի՝ անձագ քի կիւզէլ շիշէքլէրէ գօնար , էյի ատէմլէրտէ սաքին օլուր . վէ քէմ ստէմի տաիի աղիզ մէօթէպէր խտեր , էկէր քի անա միւթի օլուրսա . էմմա տիւնեանըն մալի վէ սալթանաթի՝ էյիյէ ֆիհայէ սաքին օլուր պէր գալտէ :

Իւլիւնձի՝ նամատար խտեր ատէմի՝ Լըլտըզար իշինէ շէմ ու գամէր կիպի : () Եւմէթէպէ նուրսնի օլա ամէլինիլ՝ քի հարէքէթլինիլտէն կէօրէնլէր իսթիմա խտուպ՝

համար ու սէնա իտէլէր աթանըլա՝ քի սէմատէ տիր •
(Իսթիք • 5 • 16 •)

Տէօրաթիւնճի՝ ճէննէթէ նայիլ իտէր ատէմի ֆաղլի
ամէլ • (1 իսթիք • 4 • 20 •) Ղէննէթ սէօզ իլէ օլ-
մաղ • իլլաքի ֆաղլի ամէլ իլէ •

Պէլլինճի՝ ինսանըն ճանինէ ֆաղլի ամէլ՝ պիր միսլի
էօզ րուհանի ճիլլինլի տիր • (սաղ • 44 • 14 •) պինդի սուլ-
թանին մէճտի տէրուհի տիր •

Բլլթընճի՝ ֆաղլի ատէմին էճրի պէտէլի՝ ալլահ տըր •
(ճէննէթ • 15 • 1 •) սանա քիրա պէն օլպըմ աբրահամ •
Պաղլիլէթ ճօզ շէյէ պէնդէր • Բլլթուհէ • (էլլէ • 2 • 5 •)
ալթուհն սընանուր փօթա իլինտէ • Կիլի խալինէյէ •

(Իսթ • 13 • 44 •) Ղէվէրի թաշէրէ՝ տօնանիլ պիր գապ
կիպի՝ հէր գըլմէթի թաշէր իլէ • Ղէնր ալէթինէ •

(2 իսթ • 10 • 5 •) պիղիմ սիլահըմըղ տիւնէ վի տէյիլ տիր •
իլլաքի՝ րուհանի • Սիլվէտար աղամէ • (Իսթ • 7 • 17 •)
էյի աղամ՝ էյի միլվէ վէրիլ • Պու աղամ՝ պիթէր գօր-
գու իլէ • սուլանըր ինպէթ իլէ • քէօքլէնիլ իման իլէ •
Պիթէր աշգ իլէ • պիւյիւր հավէս իլէ • գուվլէթլէնիլ
մուհապպէթ իլէ • Եէշիլլէնիլ ումուտ իլէ • տալ պուտագ
սալար՝ էյլին արտըն կէօզէթմէք իլէ • շէշէլլէնիլ նասի-
հէթ իլէ • միլվէլլէնիլ ֆաղլի իլէ • եէթիլըր սապըր իլէ •
տէվլէրիլըր վաֆաթ իլէ •

(Իսթ • 4 • 4 •)

Տէր տին ու իթիգատ ֆաղլի մէվլանիյէ •

Ս Ի Ի Ս Լ Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի

Տին ու իման՝ ումուտլէնտիյիմիղին ճէվհէրի տիր • (էք-
րայ • 11 • 1 •) քի իրագ վէ կէօրիւնմէղ շէյլէրի՝ ֆիքրի-
փօզ գարիպ կէթիլիլ տիւրպին միսպի՝ տէտիյինտէն ա-
ռաքեալըն՝ ագլըմ ճիւղի գանտը • վէ լաքին պու մա-

հալտէ՝ ճէվհէրի նէ՞ կէօնէ պիլէճէյիզ, թէֆհիմ էթմէ-
նիզի ըիճա իտէրիմ:

Եւ ճէվհէրի, Պոլս թապիրտէ՝ ճէվհէրի պիլէճէյիզ պիր
թէմէլ եհրինէ, քի անըն իւսթիւնէ պինտ դուրուլըր՝
ըուհանի եսփըւտ. ինպէթ՝ պու ալէմտէ, վէ՛ ճէննէ թիւ
մէճտի օ տիւնէատէ: Իմտի ումուտըմըզն թէմէլի՝ իթի-
գատ տըր, ումուտ՝ իթտիլիմիզ շէյլէրին մէթանէթի տէ-
նիր: Ս իրա տին իթիգտտի՝ պէյէնտիրըր ֆիքրիմիզէ ու-
մուտէնտիլիմիզ նէսնէլէրի, ֆիքրիմիզէ եագըն ու գա-
րիպ կէթիրըր իրագ շէյլէրի. նիճէքի ալէմին խալդ օլ-
մասին, վէ մահչէր կիւնիւնի: Պոլս հայտթի իման՝ ֆազլի
ամէլ իլէ տիրի տիր. զիրտ՝ քիմտէ քի տին վար, ու ամէլ
եօգ տըր, էօլիւ ատէմէ ոլէնզէր, քի կէօզի վար՝ էմմա
կէօրմէզ. շէյմէ՝ էմմա սուսուղ. (յախօք. 2, 20.) ամէլ-
սիզ տին՝ էօլիւ տիր:

Յազաֆու իտտըլէլիւնէան հաւասոյ:

Պէրսյի քէմալէթի իման ու տին:

Ս Ի Ի Ը Լ Պ Ե Շ Ի Ն Ճ Ի

Եւ ըուհանի էֆէնտիմ. նիյազ իտէրիմ քի՝ պու մա-
հալտէ տինին քէմալէթինէ նէ՞ լազըմ տըր՝ իֆատէ
պույուլուրտըր:

Եւ ճէվհէրի, Տինին թէքմիլինէ պիր գաչատէթ վար:

Եւ վիլէլի՝ տին գալի ու թէքմիլ օլմազա՝ իլազըմտըր՝ քի
օ էզէլի հագգէ ապանմըշ օլա: Սիճէքի մօվսէս ագիլ-
պալիզ օլտուգտա. (էքրայ. 11. 24.) ինքեար իթտի
պինթի ֆրաղոււնա էվլատ օլմոսին. էրզանի կէօրտի ճէ-
մաթ իլէ սէրէնճամ շէքմէսին. նէչէքի՝ պիր միւտտէթ
տիւնէանըն զէվլին սիւրմէտէն իսէ:

Ի քիմիճի՝ մալզէյիէն օլա աշիլի հագ իլէ. (շուհ. 7.
47.) էմմալի՝ մարիամ մադդաղէնացի, քի զայնէթ սէվմէք
իլէ մէսիհուլլահի, նէճաթ պուլտի ֆագինէ, վէ իսէլա

օլտու իթիգատ իլէ : Իւչիւնճի՝ սըթգի պիւթիւն տին-
տար . (Տար . 15 . 28 .) էյ գարի՝ սըթգին թէմամտըր .
միւրատինճէ իհսան պուլտսըն : Տէօրտիւնճի՝ քի մէթին
օլա ֆաղլի ամէլի իլէն . (Գործ . 10 . 2 .) Նիճէքի կուռ-
նէլիոս եիւզ պաշի : Պէշինճիսի՝ քի գուվլէթլի օլա .
(Էբրայ . 11 . 34 .) ալլահըն աղիզ գուլարի՝ իթիգատ իլէ
ֆէթհ իթտիլէր տիւնեայի : Լթընճիսի՝ քի ալլահըն էմ-
րինէ՝ թսպի ու սութի օլա . (Ժնդ . 12 . 4 .) Նիճէ
քի խալիլ իպրահիմ :

Իշէտինճիսի՝ թէվաղի պիրլէ՝ (խոնարհութք) ալթ
իտէ թապիսլթըն կիւճիւկին՝ նք ամ ամ ին կիպի . քի տե-
տի գաբրիէլէ՝ իշտէ հազըր ճարիյէ իմ : օլտուն պանա
վատի միւճտէն իւղըէ : Եպին՝ տին ու իման՝ ինճիլի շէ-
րիֆին շահատէթի իլէ : զիյատէսինճէ մէթանէթ պու-
լուր . զիւրա օ տինին սէվապի եգգ տըր՝ էկէր սագլին զան-
նինէ տալիլ օլուպ գարար գըլար իտէ :

Յապսա Ներգործութեան հաստատոյ :

Յէր խասսէյի իման :

Ս Ի Ի Ա Լ Ա Լ Թ Ն Ճ Ի

Եր նէսնէնին գըյմէթի՝ խասսէսինտէն պէյան օլըր .
տինի մէսիհին խասսէսինտէն՝ միւմքինի մէրթէպէ նա-
գըլ իյէ նիյաղ իտէրիմ :

Իւթէվապ : Ստհիհ տին շիւպհէսիզ՝ տինի խատըր ,
քի խասսէնին հէր պար կէօսթէրմիշտիր : Լիւնահտէն
խէլաս իտէր , Նիճէքի մարիամ մագդաղենի . (Դւ-ի . 7 .
30 .) իթիգատին՝ սէնի խէլաս իլէտի . վար սէլամէթ
իլէ : Լտէմն գալպինի փաքլէր . (Գործ . 15 . 9 .) իթի-
գաթլէրի իւղըէ՝ գալպլէրին փաքլէյիպ : Պու իթիգատ
իւղըէ : (Դւ-ի . 23 . 43 .) գանլը օղրու՝ ճէննէթէ տալիլ
օլտու : Բէթթիւմիէր սաղալտը . էմմալէր նուր կէօրտի .
միսքինլէր շիֆա պուլտու , էօլիւլէր տիրիլտի : Պու

աճաղիպէրի՝ սալթ մէսիհոսւլաճ իթմէտի , իլլաքի անըն
խամի իլէ չօգ քիմսէլէր :

Իկէր էսքի նսմաստա՝ պազիլէրի տախի միւճիւղաթ
էթտիլէր իսէ , եինէ կէլէճէք մէսիհոսւլաճըն իթիգաթի
իլէ իթտիլէր : Իկէր յեսու իպնի նաւի՝ շէմսի պէնտ
իթտի իսէ , անըն իսմինի թաղըր իտի . (յէսու . 10 . 12)
Իկէր եսպլի նէպի՝ շէմսի կէրի բէտտ իթտի իսէ , աճա
քէղտիլէր . (էսպի . 38 . 8) : Ս իրա՝ յեսու , էսպլի , վէ յի-
սուս՝ պիր մանատըր : Ս է եսպլիչ տինէ՝ ալլաճ պու խաս-
սէի վէրմէղ : Իսմի մէտիճ՝ օլ ճատտէն գուվլէթէ մայիք ,
քի էվիէա ու էմպիէա՝ անա մոնթթապիր . վէ միւճիւղաթ
իթտիլէր իսէ՝ անըն իսմի իլէ իթտիլէր : Ս է ճաշա՝ քի ալ-
լաճ եաղիչ իլէ՝ եարտըմ՝ ճի օլա . կէոյա քի՝ սիհիրպազ
վէ ճին տալէթ իտինէ նասսար օլա :

Իմտի իսավի գուլարի՝ նէ իթիգաթ իլէ իլէ միւ-
պաշիրէթ իթտիլէր իսէ , անըն իսմինի վիրուպ՝ մէսիհոսւ-
լաճ իթիգաթի իլէ էթտիլէր : Ալլաճ տախի միւլէտի քի՝
պէլն սաճիհ տիր պու իթիգաթ , վէ իթտի անլէրին սըթգի
միւճէ պինճէ : Ս իրա մէվլա՝ քիլպ շէյէ սաճիհ տիր տէ-
մէղ , մէշհուր տըր քի՝ ճագ աօղրու իլէ տիր , աօղրու սիւր-
սէր , էմմա՝ տիւշմէղ . եարտըմ՝ ալլաճըն տըր :

Ս է նագիպ իլին կիւշ իլլէ . նը առսքէալն պօղոս՝
աթինսյէ վարրպ , գիոնէսիոս էն պաշ ճօճալէրի իլէ՝ տին
խուսուսինտէ վէճ իթտիլէր : Պիր էօլիւ բաստ կէլիպ՝
պօղոս տէտի գիոնէսիոսա , էկէր մէսիհիմին իսմի իլէ՝ պու
էօլիւ տիրիլիրսէ՝ ինանըր վէ իմանա կէլիլմիսին : Տէտի
գիոնէսիոս՝ պիր քեաղըտ իւզէրինէ եաղ պանա՝ քի օլ-
մայա սեօզինտէ իթթիլաֆ իտեսին : Վասլուս տէտի՝ նէ
մինասիպէթ , կէր տիլէրսէն՝ ճէր շէլ շիւպչէսիլ օլա ,
սէն սէօյլէ քի՝ պօղոսուէն իթիգաթի իլէ՝ մէսիհոսւլաճըն
իսմինէ՝ էլ էօլիւ՝ տիրիլ . տէտիլի կիպի , էօլիւ գըլճամէ
օլուպ՝ վէ գիոնէսիոս՝ տինի մէսիհէ տախիլ օլտու , վէ
չօգ փուլթիէրէսթիլէրի տինէ կէթիրտի :

Ս է օզիմիղ պիլմէյէնլէր իլին տէյիլ , անճագ քի պի-
լիպտէ՝ քէնտիլէրին իզմաղէ շէքէնլէր իլին տիր : Պու

իման իթիգաթի իլէ՝ մէճալ պուլտու քէնանիլէ ալրէթին գըղի • (սա • 15 • 28) • Պու իթիգաթ իլէ՝ մութլի օլու-նուր • (30 • 20 • 20) • Նէ՝ մութլի քի կէ օրմէյիւպ ինա-նալար • Ստամուր օլունուր գատիմ • (30 • 11 • 20) • սէն իման իլէ մատմուր սուն •

Պու տին թէմէլի իւղէրինէ՝ պաղլիսի պինա իտէր էնտիլէ տիւշիւնմէսին՝ զէրր կիպի • պաղլիսի՝ սիմ վաղին քիմ վաղ իտէր իթիգաթսըղ՝ ինամ պիլէ վաղ իթմէղ հագգ խուսուսինտէ • պաղլիսի՝ պինա իտէր ճէվճէրի թաշլէր՝ ֆաղլի ամէլ իլէ • Սիւա իթիգաթսըղ ատէմ՝ պինա իտէր գում իւղէրինտէ • պաղլիսի օթլըգ՝ տիւնիէվի զէֆգի • Պաղլիսի գամիշ՝ լիսանի ասիրի՝ մէգգաս կիպի սէյլէմէք իլէ •

{ } = 1000

Պէրայի ումուտ •

Ս Ի Ի Ա Լ Ե Կ Տ Ի Ն Ճ Ի

Սումուտ տիր՝ պիր շիւպհէսիղ ուսասհիճ ֆաղլիլէթ՝ գա-գայա միւրվէթին • Լնայէթի մէվա վէ ֆաղլիլէթտէն ի-լէրի կէլմիշ • Պու ումուտուն սէպէպի՝ ալլաճըն նիմէթի տիր • պիղիմ ամէլիսիղ տէյիլ տիր • կէյա զէրրէ զէման իշին-տէ՝ էպէտի մութլի օլմագ • Սիւա զահմէթսիղ կիւն-տէլիւր ումագ • Եօլսուղ տըր • (Յոյսն թարց վաստակոց և աշխատութեան յանդգնութիւն է) •

Սումուտ պագայէ տիր • կէշէն իշին տէյիլ • Լնագ-քի՝ կէլմիշ զահմէթ իշին օլուր • Լաքին զահմէթտէն սօն-րա՝ բահմէթ իշին տիր սըճհէթի • Սումուտէնիւր ֆաղլի ատէմ • իթիգաթ իտէր վէ ֆէնա ատէմ • Ղէնէնէթմէքտն օլանլէրտէ՝ ումուտ գալմագ զիրա իլահաղիր կէօրիւրէր ումուտ իթաթլէրինի •

Պու ումուտուն հսքիմի մէվա տըր • Էարտըմ ճիսի՝

Ֆաղիւլ ասեմին ամէլի: Պաղիսի սլաշա կիւվէնիւր, քի
կիւնտհինէ շիֆա պուլա: (սաղ. 30. 2.) Սանա կիւվէն-
տիմ րապարիմ ութանմայիմ էպէտի: Պաղիսի ումուտէ-
նիւր՝ ինամիչին: (սաղ. 31. 10.) Քիմ ալաշա կիւվէ-
նիւրսէ, անին րաշմի պէտէն օլա տէօրթ չէվրէսինտէն:
Պաղիսի ումուտէնիւր սէստէթլի օլմադա: (սաղ. 28.
27.) Ալաշա կիւվէնէն՝ խէլաս պուլուր: Աթալարը-
մըզ սանա կիւվէնուպ՝ խէլաս պուլտիլէր: (սաղ. 21. 5.)
Ալաշա կիւվէնէն՝ արսլան միսպի գուվվէթլի օլուր՝ պիւր
իճթինապ չէրմէտէն: (1 խադ. 17. 37.) Նիճէքի տաւուտ
մէրտ գողիաթտէն: (2 իս. 7. 41.) Սէ սրբուհի շա-
մուհէ՝ պիւր կիւն իչինտէ եէտի էվլատտէն չըգուպ՝ ասլա
քէտէրլէնմէտի: Սուրուտ իլէ պալաէնիւր ասեմին զիբրի:
(Էսայի. 4. 31.) Անէրքի ումուտուէն գօրլաթ ալաշա,
նէվճիվան օլուրլաթ գուվվէթ իլէ:

Սուրուտ՝ պէնդէր սաղաւարտէ. քի Էրզնէր վէ տէ-
միր թաքէլ թապիր օլուրուր: (Էփէս. 6. 17.) Ալաշա
խէլաս թաքէսին պաշընըզա: Տախի պէնդէր՝ (Էփէս. 6.
19.) Ճան գուրթարտն տէմիր լէնկէրէ: Հայաթի ի-
լաճէ: (սաղ. 25. 1.) Ալաշա կիւվէնտիմ՝ քի խասթէ
օլմայիմ: Տախի պէնդէր միֆթայէ՝ քի սչար պապի ճէն-
նէթի. վէ իթիգաթ էթտիյիմիզէ սաշիպ իտէր: Տախի
պէնդէր քէվսէր աղաճինէ: (Իսայ. 3. 4.) Սուրուտլէրի
քէվսէր իլէ փիւր օլուպ:

Իմտի՝ էկէր զարգ օլուր իսէն պահրի ամանտէ, ճան
գուրթարտն տէմիրտէն այրլւմա: Սուրուտ՝ տայանաճադ
սասա տըր՝ գօմա էլտէն: Իուհանի մուրապպայէ աշիգ ի-
սէն, Ֆաղիլ ամէլի պօշ գօմա. զիրա անէր՝ փիւր իտէր-
լէր ումուտինի: Ակէր թիւճճար միսպի մալ ալմադ իս-
թէր իսէն, պահասին հաղիւր իլլէ: Ղենէթին միւլքիէ-
թի՝ սերէնճամիլէ ալընըր: (Գործ. 14. 21.) Աղիմ սէ-
րէնճամիլէ տուխուլ իտէճէյիզ պիւզ օրաճմէթէ:

Տէր աշգի հագ:

Ս Ի Ի Ա Լ Ս Ե Ք Ի Ջ Ի Ն Ճ Ի

Պէն աշգ պէնտէնիդ՝ միւշթագ իտիմ պու ապուքեվսէր
մէյտէն նուշ իթմէյէ , իսապէթ օլտու զիբրիմէ կէ-
թիրմէնիդ : Ս՝իւնթագիր իտիմ պուլմալա՝ աշգի հագ գէ
րէհնիւմա . իմտի թապիրինտէն վէ հէր խուսուսինտէն՝
պէնի տիւշատ իյէ նագլ իլէն :

Աշգիւպ : Կէրչի՝ մուհապպէթտէն տոյուլմադ տէ-
տիրլէրի , անձագքի աշգի հագ գէ եալաշըր . տէ՛ իմտի կի-
րէլիմեօլա : Աշգի հագ գէ տիր՝ տէրունի տիլտէն , վէ ճա-
նի կէօնիւլտէն՝ սէվմէք մէվլայի , քի . քէնտուլիկինտէն
էրդանի տիր սէվմէյէ . վէ բուհանի եօլտաշիւրիմիզի սէվ-
մէք՝ օ՝ սէվկիւլիւ մէվլա իլին : () Երա մահպուլ եա-
րան , վէ տօսթի գատիմ տիմէք , անձագքի քիրտկեարէ
եագըշըր . օլքի մահպուլ կիւղէլիկի զայրիսինտէն տի-
լէնմէզ , քէնտիլիկինտէն զաթի ճէվհէրի կիւղէլտիր . վէ
ալէմ՝ անըն կիւղէլիկինտէն հիւսիւն պուլուր . Կիճէքի
նիւճիւմլէր վէ կէօնէկէօն շիշէքլէր՝ (տէյէլիմ) շէմտէն :

Հաղրէթի սիւլէյման տէմիշ իլիմ քիթապլնտա քի՝
էկէր նարէ , վէ ապէ , վէ էկէր նիւճիւմլէրէ նազար գը-
լուպ՝ օ՝ պէնտէլէրի ալաճ զանն իթթիլէր իսէ , պիլմէք
լայիգ ու սէզա իտի՝ քի անլէրի խալգ իտէն՝ տահի իւս-
թիւն տիր . (Իսապ . 13 . 3 .) զերա կիւղէլիկին խալիֆէսի
տիր՝ անլէրէ մէթանէթ վէրէն : Ամտի անի՝ խալիս ու
փաք գալպ իլէ՝ նամիւրայի իթիգաթ իլէ սէվմէլիյիդ :
Խալիս ու փաք գալպ տէնտի , կէօյա՝ փաք զիհն ու զիբր
իլէ անի տույմալըյըլ :

Հաշտութիւն շահագործութեան սխալ :

Պէտք է ինքնակաշտ մոնոպոլիա :

Ս Ի Ի Ա Լ Տ Օ Գ Ո Ի Զ Ի Ն Ճ Ի

Ընդհանուր իրաճիւղէ վէ մոնոպոլիայէ ձեւակերպէ , լաւ նազեր վէ մէնէնտի օլմայուպ . լաքին ֆէրգ ու թարգ լաֆղի իւլէ , պէնի պահեր թամակ սալտընըգ , իմտի այան իթմէք իւլէ , պէնտէնիդի մէսրոնը իյլէյէ-իդ :

Իւլէվապ , Իւյ պէնիմ կիւղիտէ հապիպիմ . ինսաֆսըդ ճինսի տէմ , գանասթ իթմէյիւպ աշգի հագգ իւլէ , օղըռնձոտ օ իսմի շէրիֆի շալուպ , շիրք իւսթիւնէ գօմիշէր : Իւլէ ճիւղիձէ մոնոպոլիայէ իւլէյիւնէ շէշիկիւր օլուպ , հէր սէվտայի մէրագին տտինի , աշգի հագին իւլէրինէ նագլ իթմիշէր : Իւլէ իւլէնէվի տէնիւր մոնոպոլիայէ . պիրի թապիսթ մէշրէվի իւլըէ (սէր բնական) , պիրիսի , տիվանէլէք վէ աշգիալըգ սէվտասի , զայէթ մէքրուհ սէվտա իւլըէ , պիրիսի , մագպուլի :

() մոնոպոլիայէ քի թապիսթտէն տիր , անըն իւլէ հէր ուլկուլն թապիսթտէ սէվիւր , օլքի էյիկէ իւլհագտըր : Ընդիալըգ սէվտասը , պաշա պէլա , վէ մէն օլըռնմոնշ , մէքրուհ հարէքէթէ տայիր տիր : Կալտը քի , աշգի մագպուլ մոնոպոլիայէ , ալաւ , վէ ինսան պէյնինտէ , հէր վէճէ իւլէ մագպուլ տըր : Կիւլէ քի շէֆգի իլիմ , շէֆգի ֆալիլէթ , շէֆգի հագ , շէֆգի ճէննէթ , վէ տտիսի պուշարա տայիր օլանիւր :

Ընդհանուր մոնոպոլիայէ ֆաղլի իւլհիյէ տէնիւր , (տապիսթտէ ճօային) , քի անըն իւլէ սէվիւր մէվա . քեար իշին տէյիլ , անձագքի հէր վէճէ իւլէ , էրղանի տիր սէվիլմէյ , վէ էկէր սէվմէսինտէ : Ընդի թապիսթ , նէ ֆայիտէլի , նէ գարարը . անըն իւլէ հէրքէս սէվէր քէնտիւնէ ֆայիտէլի վէ կէշինէձէք շէյլէրի : Ընդիալըգ սէվտասի , զայէթ մէքրուհ , վէ անձագքի սաֆա ու զէվգ իւլին տէնիւր , պու սէվտա իւլէ , բիսիսի տիթանէ , քիսիսի զինայէ մէշըուլ տըր :

Անդրի հագգէ կէլ լմին օւ էյ փիւ	սէր :
Ընդի հագգէ գաւոր իսթէմէզսէն է	կէր :
Սէն ճէվէրի նէճասէթլէ ոյէյ իթ	մ :
անտէն ադա օլան շէֆօր զոյ իթ	սին :
Հաշա՝ սէնտէն պօք պէօճէյի տէյիլ	սին :
նէճասէթլէ թէքէրլէնիլ կէզէ	նէ :
ճէվէր ասին զօմա հէր թաշ իւսթիւ	նէ :
շէրիֆ իսթին վիլմէ մահսյուս կարի	լուս :
Եարի սատիգ՝ տօսթի գատիմ՝ պիլ ալ	մէ :
սէօզիւմ տիյիլէ իթմէյէսին սօնրա	

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԵՐԳԻՐԾՈՒՄԻՆ ԱՆԻՐԿՈՒՄԸ

ՏԵՐ ՀԻՆԵՐԻ ՎԵ ԽԱՍԱԼԵԹԻ ԱՆԳԻ ՇԵՐԻՖ :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Ո Ի Ն Ճ Ի

Սիւնքի պիղն եօգտան վար իթտի ըսպպի՝ վէ հէր տէմ՝ պէսլէր, օ վէճճիլէ՝ ինսաֆի օլանէ՝ քէֆայէթ իտէր իտի անի սէվմէյէ • պախուսուս • քի վատ իթմիշ գուլարինէ ճէննէթի • լաքին պուշլար իլէ գանաաթ իթմէյուս՝ ալա-նէն նիշան իսթէրիզ վագի օլանլէրտէն • քի նէճհինէր վէ խասսա վար տրր աշգին էսիրինտէ :

Լաճէվալ • Լաճ աղիզ՝ եկէր քի աշգին սէվտասի օլ-մայա իտի սէնտէ • եէլթէնիլ մի իտին օ մահսյուսպին ար-տինէ • Պատպան աշուս՝ ըէվանէ օլմագ տէրէատէ՝ վէ պիլմէմէք ըուզլէարին հարէքէթին՝ աճէպ տիր • Իմտի՝ սէվա հիլլէրտէն տօլաշարագ աշգին հինէրին սանա պիլ-տիրէլմ • Իմտի պիլլ քի՝ աշգի մոհսայպէթ՝ կիւնահըն ճիւրմինի պաղըշար • (քու-ի • 7 • 47 •) Աֆ օլտուն պու-նուն ճիւրմի • զիւրա զայէթ սէվտի՝ աէտի յիսուս մա-րիամ մագդաղինէ :

Ս՝ուհայպէթ՝ գուպահաթին ճիւրմինի՝ զիւրինէ ալ-մաղ • (1 իւրն • 13 • 4 •) Սէր՝ ոչ նախանձի • Ս՝ուհայ-պէթ՝ հասէտ իթմէզ • ֆիլթ վէրմէզ • մաղըուրլէնմէզ • քէնտու հագընա թալիպ օլմազ • սէվինմէզ էլ ալէմին

գրուսուրի իւղէրինէ : **Ա**շգի մէվլա՝ (սէրն 79) թէնպիհտէ
գրուսուր իթմէղ : (7901 • 13 • 8 •) Քիմքի սէվէրսէ :
թէնպիհի էտա խտէր : **Ա**թէմին գալպինի միւղէյէն խոուպ
տօնատրը : (1 7901 • 13 • 4 •) **Ա**ռհապպէթ՝ էօզկէ վատէ
տիր : տէմի՝ քէամիլ ու պապիղ խտէր :

Պէն սիղէ տախի իւլիլրաճ կէօսթէրէյիմ • սէրվէր
պիր էօլ տրը մոհհապպէթ • անսըղ էկէր լիսանի ասիր՝ վէ
մէլլիգ լիսանընտան տախի խսպէրտար օլսամ : էօգ փայէ-
սինտէ իմ : Ճէսէտիմի տախի գուրպան իթսէմ նար իլէ :
վէ ճիւմէ մալիմի վէրուէմ կէտալէ : մոհհապպէթիմ օլ-
մադտէն սօնրա՝ պիր շէյ տէյիլիմ : զիւ վէ թուճ միսալի՝
սէտա վէրիճի էմ :

Առհապպէթ՝ ալլտհըն մէճտի սալթանաթինէ նալիլ
իտէր : (7901 • 14 • 23 •) Քիմքի սէվէրսէ պէնի : պէն վէ
աթամ՝ անա կէլիպ սաքին օլուրուղ : **Ա**րզանի գըլար աշ-
գի հազգէ • քիմ սէվէրսէ պէնի : աթամտէն սէվիլիւր :
Վէնտի վիճուտինի՝ Ֆիտա իթթիրիլ ալլտհըն մոհհապ-
պէթի իլէ : **Ա**թէլ աքրահամ աշգի հազգի իլէ՝ էվլատին
գուրպան իթմէքտէն իճթինապ չէքմէտի : **Ա**է պօղոս ա-
ւաքէալ տէտի • (7901 • 21 • 13 •) **Պ**էն էֆէնտիմին հու-
ղուրինէ՝ հազըր էմ րուհիմի ֆիտա իթմէյի : **Ա**է մէսիհ
էֆէնտիմիղ տէտի • (7901 • 18 • 12 •) **Պ**աաէիքի պանա
սոունտի աթամ : իշմէսէմմի կէրէք : (**Ա**)՝ էօլիմքի մէվ-
լանըն ըգգինէ տիր ալլիքէվսէր շէրպէթի տիր :

Պու աշգ՝ փիւր օլուհէն տէմին գալպինտէ՝ ճէն-
նէթ չէշմէսի կիպի թաշար սէպիլ օլուր հէր պաղ ու
պօսթանէ : ագրան ու էմսալինէ : **Ա**շգ իլէ խալգ իլլէտի
ալլաճ ճէմի ալէմի • (7901 • 3 • 16 •) : **Ա**շգ իլէ՝ ինսան ճիւ-
մինէ տախիլ օլտու մէսիհուլաճ • (7901 • 12 • 32 •) : **Ա**գնա-
թիս թաշի կիպի քէնտուսինէ չէքտի պէնի ատէմի : **Պ**էնի
ատէմ մահի կիպի պու էէմի իլէ ալլանուր : վէ ճէննէթին
թօրինէ տիւշէր :

Վէլ բուհինի ֆիւսան էթ աշգի հազ
 կէր տիւնըսէն անի իտէսին պա
 ճիւղի գէման իշրէ էտին միւտտէ
 օլ սէն ֆազիլի ֆըսգին տիւր էթ ատէ
 Նար պու էմնա բուհին իտէր միւնէլ
 Եօրունա սէն ինթիրազ չէքմէ ճան
 Ըէմնէ՝ միրամ իյլէ՝ հիյսկէմ ալ ան
 Եագար զայլին՝ քէնտի Եանմազ իհլագ
 Նար աշգինլէ Եանար ֆըսգին զայ օ
 էմնա բուհին նուր մալիլէ պայ օ

դա
 դա
 Թին
 Թին
 վէր
 վէր
 աէն
 տէն
 լուր
 լուր

Յազագս նշանաց սիրոյն :

Պէրայի նիշանի վէ ալամէթի մուհասպուլէթ :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի

Սիրոյն ու հսէր իլէ պիլինիւր սատիգանէ տօսթլըգ՝
 վէ աշգիեալըգ :

Ինթէլ-դ : Սատիգ տօսթ՝ տօսթուլն խսթրինի Եըգ-
 մազ, խսթրինի սայար . խամթէքլիֆինտէ՝ ինճինմէզ . իւ-
 քիւն գալտորրոր . շաղլըղինտէ՝ շաղ օլուր , տէրտինէ՝
 տէրման . Թասս էսնասինտէ՝ պէրապէր Թասալանրոր . մա-
 լինի՝ սիյանէթ իթմէզ տօսթուլն ուղղուրինէ : Հէր պար՝
 զիքրինէ կէթիրիւր , գուսուրինէ գալմազ . Եաղլըսա՝ նա-
 սիհէթ իտէր . սիթէմին վէ փէնտին՝ գապուլ իտէր . այրը
 սէչի պիլմէզ . ուղղուրինէ ճան աթար . նէ իսթէրսէ՝ տի-
 րիղ իթմէզ : Պախթ ու քէտէրինտէ՝ շէրիք օլուր , իլա-
 քի քէտէրինտէ . Եյսմլինտէ՝ սէվինիւր , գազասինտէ՝ Թա-
 սալանրոր . իսթէր քի ալէմ՝ քէնտուսի կիպի սէվէ՝ սէվ-
 կիւլինիւր : Վարիպ օլսա՝ հազղ իտէր , իրագ ու պայիս
 օլսա զէմ չէքէր . ումուտուլն քէսմէզ՝ ըիճասին գապուլ
 իտէր . քէնտինիւր անտէն զայրի պիլմէզ . տօսթի սէվմէզս
 պիլիւր , քէնտինիւր սէվէր :

ՅԵՐ ՄՈՒՀԱՍՍԱԿԵԹԻ ԳԱՐԸՆԱՐԷ:

ՅԵՐ ՄՈՒՀԱՍՍԱԿԵԹԻ ԳԱՐԸՆԱՐԷ:

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Ի Ք Ի Ն Ճ Ի

Եւ զքն չէ շմէսի՝ ապիւր ընկան կիպի ագար • լաքին՝ հանկի պող ու պօսթանի սուվարմայի իսէ՝ պէյան պուրուլա:

Եւ չէ չէ: Եւ չէ սէվիյէ հէր էմնալիմիդտէն՝ մուհասայակեթի տիրիդ իթմէսէք կէրէք • անձագ. քի՝ րաշի հադգէ՝ մանի ու միւղաշիմօլմայակէր • զիրա եօլսուղ մուհասայակեթ՝ քէմալ իւղրէ պիր ատապէթ տիր • պուլ իլաճի՝ թագտիրճէ իսթիմալ իթմէլի: Եւ յայա ֆասիգ ատէմի շէյլէ սէվէրիդ, քի անըն ֆըսգընի սէվմէյէլիմ:

Ի մոտի՝ պէնի ատէմ՝ տինի իսապիլ՝ քրիստոնէայ օլսնլէր՝ սէվէճէքլէր պիրպիրիսինի՝ պիղայրի քէնտիւլէրի կիպի • զիրա պիրպիրիսինէ ազա ու էնտամտիրլէր: Հայվանի դոյրուն՝ իսասթէյէ կէօլէկ օլուր • էա նէ գաւառ պէնի ատէմ. քի՝ հայվանի նաթըգ տըր: Եւ ի իլաքի քրիստոնէայ գաւառի քի՝ պիր աթա կվատի՝ վէ պիր աւազանտան տօղմա տըրլար • պիր բուհ իլէ տիրի՝ վէ տին գաւառնաշի, վէ պիր ճէննէթի ալայէ թէվէճճիւհ իտէրլէր: Եւ ու աշգի՝ պիղէ տէրս վէրիւր թապիաթըն գանուհի: (Եագ. Բէս • 6 • 9 •) Հէր նէ քի ումարսըն զայրիսինտէն, սէն տախի անի տիրիդ իթմէ անտէն: Սանա քէվլէք իսթմէգափն, քէմ իթմէ սէնտէ:

Եւ տախի՝ հիյակեթ ալաճաղըղ ճէմի հայվանլէրտէն քի հէր պիրիսի ուլիսինի վէ էմնալին սէվէր • վէ մատէնլէր տախի էմնալինէ իմ թիգաճ իտէրլէր: Եւ քի՝ սէվիլմէտէն՝ սէվմէսի տախի եկք տիր • զիրա՝ էկէր քի սէվէրսէք՝ պիլիւրիդ սէվիլիւրսէք՝ էյլէ զանն իտէրիդ: Եւ տախի՝ էկէր քի սէվէրսէք՝ էյլէ պիլիմ՝ սէվիլիւրսէք՝ էյլէ զայրիսինի տիր: Եւ վէրսէք՝ պօրճուսուղու էտա իտէրիդ, սէվիլիւրսէք՝ տէյին թալապ իտէրիդ, սէվէրսէք՝ գազանըրըղ, սէվիլիւրսէք՝ զայրիլէրի գազանըր: (305 • 13 • 35 •) Եւ քէպի մէսիհին շակիրտլէրին պուլ տըր էսէրի:

Ահսիհին ալտ՝ Թէնսիհին պուտ տըր պիղէ • Թէնսիհին
պէնիմսիղէ պուտ տըր քի՝ սէվէ՛սինիղ պիրպիրինիղէ • Պու
տիւրպիւն իլէ՝ նապար էտիճի օլուրուղ մէվլայէ • (1 ցօհ •
4 • 12 •) Որ սիրէ զեղբայր իւր՝ մնայ ցած • և տեսանէ
զնա • (1 ցօհ • 4 • 20 •) Լամալինի կէօրիւս պէվմէղսին՝
խիւտայի կէօրմէյուսլ՝ նի ճէ սէվէ՛ճէքսին • Ալլահի կէօ-
րէն եօգ տըր • կէր պիրպիրինիղէ սէվէրսէք • ալլահ
պիղտէ սաքին օլուր •

Պերու կէլ սէն էօղիւր իթմէ աշգի	Եւր •
շէմսի նաքին տիրիղ իթմէ սէն հէմ	Վար •
Ճէֆլէօիւզ նուրին ճէօմէրտ վիրմէ	տէ •
կէչ սէն ահի տեսմուն զայլթ ալգլէք	տէ •
Իքի թէնսէ պիր ճան օլմագ Նէմա	նի •
նըսըֆ ճան պիլ հապիսլ եար ու ազրա	նի •
Հէր քիմ պէտ խոյ տըր ա կէրչի զինսէ	տիր •
զինսէ սանմա սէն ահի քիմ միւրտէ	տիր •
Հէր քիմ սէօյլէր ճիւրմ ու պայլին իւղէ	նէ •
Եարի սատիգ պիլ սէն ահի էօղիւ	նէ •

Յետո՛ւ սիրոյ Բնամայ •

Տէր մուհապպէթի տիւշման •

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Ի Ի Չ Ի Ի Ն Ճ Ի

Այլէ պիղ տօսթուումուղու կէրէկի կիսչի սէվէմէյիւսլ •
կիւճ թէքլիֆ կէօրիւնիւր տիւշմէնի սէվմէք •

Իշէէէդ • Իշ տօսթուում՝ հէման սէն իսթէր իտին՝
թութի կիսլ՝ հէր պար սիւքքէր եէմէյ • պաղի էս-
նատէ՝ ֆօտուլա՝ փարլավա ու պէօրէքտէն եէկ տիր • էյ-
լիկէ էյլէք իթմէք՝ հէր ատեմ իշի տիր • քէմլիկէ էյլէք
իթմէք՝ էր ատեմ իշի տիր • Խալլաքի պիղի սէվէր իսէ •
վէ էյլիկի իլէ իրշատ իտէր իսէ • մէկէր քի պիղ ֆաղի ու
էյլիկէ՝ մի իղ • անճագքի սախի՝ ճէօմէրտլիքտէն կէլիւր •
սէն տախի անտէն հիյսլէթ ալ՝ էիւրիւ վար • Տիւշմէնէ

(բուհանի թարսփինտէն) պիր ֆերտ՝ զարար ու զիյան իթմէսէք կերէք . իլաքի տուա իլէ էսրտըմ իտէճէլիլ , քի ալլաճ ինսաֆ վէրէ . թէօվպէ ու իսթիղֆարէ կէլէ , վէ ալլաճն էմրինէ թապի օլա :

II Էէկեր տիւնէվի մալ ճիհէթինտէն հըրսի աղմիշ՝ վէ սմէյէ զարարի վար իսէ , թապիրինէ իրղալ վէրմէլէյիլ . քի իպրէթլալէմ օլա : Տիւշմէնէ էյլէք իթմէք կիպի՝ ինթիգամ ալմագ օլմաղ . զերա սթէշ իւլէրինէ սու տօլ տուրմագտան ֆէրգի էօգ : (Կոօ՝ . 12 . 20 .) Էէկեր տիւշմէնին աճ իսէ՝ էքմէք վէր . վէ էէկեր սուսուղ իսէ՝ սու վէր . պունի էտինճէ՝ աթէշ էալտըրըսըն սնըն պաշինէ : Կիսպիրի քի , սնըն սօվսմուշ գալպինէ՝ նար աշգին տօլտուրուրսուն , կէօյա մուհապպէթինտէն էէկեր սօվսմուշ իսէ , ըսընտըրըսըն աշգ իլէ : I քրին՝ էէկեր քի սմէյէ զարարի վար իսէ , զտպիթէ մուֆավլաղ տըր , զերա՝ զտպիթէր նաֆիլէ էէրաէ սիլաճ գուշանմալար , աւն ճագքի՝ ամէնին լաճաթի իչին ֆարղ ալթընտա տըրար : I արամաղը իպրէթիպլէմ իթմէյէ , վէ ըրվէհէյի սիյանէթ ու հիւմանէթ իթմէյէ մուսալաթ օլմիշէր :

ՀԱՄԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱԼ

II) Էրայի պասիրէթի վէլ ֆիրտաէթ :

ՍԻԻԱԼ ՕՆՏԵՕՐՏԻԻՆՆԻ

I, իյաղ օլունուր քի՝ պալտաէ զերբի միւրուր իտէն իւշ ֆալիլէթ՝ նիշին թծային տէնիլաի , պէյան պուրուլա :

I, լէվէպ : I ֆային վէ իլահիյէ ֆալիլէթ ահնիրէր , զերա աւելէր նիշանկէաճ մէվա տըր : Տին ու իման՝ իթիգաթ մէլանէթ վէրիլ ալլաճն վարըղինէ , սուլէմի խալպ իթմէսինէ , մաճէր կիւնինէ , վէ պունլարա էմսալ օլանլէրէ : II մուտ , վտաի քէրէմինէ շաճիտ տիր . վէ աշգի մուհապպէթ՝ աւն էտինիպ՝ սնըն իլէ հէյրան օլմասինէ տէնիր :

Այդին պոռ տէօրթ ֆաղիլէթ՝ ինսանա մախսուս տէնիրլէր • քի անլէր իլէ պէնի ստեմ՝ քէմալէթ պուլուր • Խոհնմալթի • քի պասիրէթ ու ֆիրասէթ տէնիր՝ տէօրթ էանըն կէօղէտիճի պիր սլիմ՝ փառիշահէ պէնդէր • քի ֆաղիլ • մէրտ • ու տոտլէթ սահապի ոլա • Մտեմ տախի՝ քէնտի վիճուտինի պոռ ֆաղիլէթլէր իլէ՝ քեամիլ ու պալիզ իտէճէք • Պասիրէթ իլէ՝ ֆիլբրինէ նիզամ վէրէճէք • մէրտլէք իլէ՝ խշմինէ • զահիտլէք իլէ՝ հըրս ու շէհվէթինէ • տոտլէթ իլէ՝ ճէմի տմէլ ու վիճուտինէ • Հէմ տախի՝ ֆիլբրինէ • խշմինէ • վէ շէհվէթինէ • քի հէր պիրիսի՝ տոտլէթ իւզուէ նիզամ պուլուլէր •

Մըն իշին տոտլէթէ՝ ֆաղլի ամֆ ճէֆ • վէ հէր քէսին լայիգինէ կէօրէ վէրիճի ֆաղլէ տէնիր • զերա առաւելէթ՝ հէր ֆաղլիլէթի ճէմ իտէր քէնսուտինէ • վէ նիզամ վէրիւր վէլն իլէ՝ վէ ճէղպ իտէր հէփիսինի • Խմտի նիմէք թուզ կիպի՝ հէր թաամէ լէզլէթ վէրիւր • վէ վէզնէնին տիլի կիպի՝ արթըզի վէ էքսիյի ֆէրգ իտէր • Սիրա պասիրէթին իւլլի տէրէճէսինէ՝ ֆէրզանէլէք • վէ սիւլֆի տէրէճէսինէ՝ ահմադլէք • օրթաաննէ՝ ֆիրասէթ ու խոհնմալի տէնիր • պուլլարի ոյիրտ իտէն՝ առլի նիզամ տըր •

Պոռ տէօրթ ֆաղիլէթ իլէ՝ պէնի ստեմ՝ հէր իշինէ ագլի էվլէլ օլուր • վէ հէր ֆըսգ իլէ՝ մէրտ կիպի ճէնք իտէր • Պասիրէթ իլէ՝ քէնտինէ նիզամ վէրիւր • էլ ալէմ իլէն՝ տալ ու տատ իլէ • Օինաէ գալիպ կէլիւր՝ զահիտլէք իլէ • վէ քէտէրինտէ՝ մէրտլէք իլէ • Սէ տախի՝ ֆիրասէթ իլէ՝ խայրի վէ շէրլի պիրպիրիսինտէն ոյիրտ իտէր • մէրտլէք իլէ՝ կիւճլիկինտէ • զահիտլէք իլէ՝ գուլանաճաւղինտէ • վէ առաւելէթ իլէ՝ ինամ ու սաշմասինտէ • Պոռ տէօրթ ֆաղիլէթ՝ կէոյա տէրկէտհ ըհլէնէսի տէնիրլէր • զերա՝ նիճէքի գափու՝ ըհլէնէ իւզլէրինտէ տէօնէր • քէզալէք պէնի առէմին էօմլի՝ պոռ տէօրթ ֆաղլի ամէլին իւզլէրինտէ •

Սէ տախի՝ ֆաղիլէթի շէհիրվարի տէնիրլէր • զերա՝ շէհիրվարլէք էոյրէտիրլէր առէմէ • Սայրէթի տախի տէնիրլէր • զերա ղայրէթ իլէ էտինիրլէր • Տախի սովորախան

վէ ասեթի տէնիրէր, զիրաւ ստեթ ու թապիւթ իտինմէք
 իլէ տողարլար: || է աթի՝ ինսանի տէնիրէր, զիրա՝ ա-
 տեմի թէմամ ինսան իտեղէր: || է ինսան՝ պուռլար իլէ
 շէտհրէթ պուռլուր պէնի ասեթ իշինտէ: || է օլուր քի՝
 ալլատ՝ վերկիտի իլէ, մէտէլա պիր սոհմագ՝ ագիլ օլա, պիր
 քէտհիլ՝ մէրտ օլա, պիր զինաքեար՝ զահիտ օլա, վէ պիր
 զալիմ՝ աթիլ օլա, պու վէ ճճ իլէ հէր ֆաղիլէթ՝ ալլատ՝
 վերկիտի տէնիր:

{ } Երբեք չազատ խոհեմութեան:

|| Երբեք պատրիկթ՝ ու ֆիրասեթ պէյանինտէ տիր:

Ս Ի Ի Լ Լ Օ Ն Պ Ե Շ Ի Ն Ճ Ի

|| Եթ զանէ՝ թապիւթ հիւքմի տէնիր պիլերիտիք, նե՞
 էճիլտէն տտեթէ մախսուս օլան պատրիկթէ՝ ֆաղիլէթ
 տէնիր, պէյան իթմէնիլտէն՝ զայլէթ մէմնուն օլուրլը:

|| Եթէ վագ՝ Պատրիկթ՝ իքի թարղ ալլանըր, պիր քի՝
 սաֆի ագլը էվվէլլիք տէնիր՝ քի անըն իլէ հէրքէս մէ-
 մուլ օլան խղմէթինտէ՝ Եօլունճա հարէրէթ իտէր, վէ
 պիր քի՝ ֆիրքին գանունի մի ճէպինճէ, բուհին զարար
 ու զիյանին սէշէր պիրի պիրիսինտէն, վէ զլքրինէ տող-
 րունճա բէհվար օլուր, վէ տողրունտէն զայլի՝ պիր շէյէ
 մէյիլ վէրմէղ վէ իթմէղ, Տիւնեաստէն իկիւնիր, վէ տիւն-
 եատէ օլան զէվգ ու սէֆատէն իգլաճ իտէր, անճագ մէվ-
 լլի զերր իտէր, վէ բուհին թառլուստէն թալապ իտուպ՝
 անա կէօրէ նիլամ վէրիր, պու հալ իւղէ՝ պատրիկթ
 ֆիլի՝ ֆաղիլէթ տէնիր:

|| Եթ ֆաղիլէթ մախսուս տըր կէշէնի վեր իթմէք,
 էլ հաղլըրի՝ կէօղէթմէք, վէ ախիրինտէն՝ իճթինապ շէք-
 մէք, Պունուն իշին տէնիլմիշ, նէ քի իշէր իտէն՝ էվվէլ
 ֆիրք իլէ քի անտէն նէ՝ տողար, Պու արը ինսանի՝ արիֆ
 ու ագիլ սահիպի թէտարիք մուր կիպի ֆիրքիտար իտէն:
 Եթ (յիշողութիւն) իլէ՝ ֆիրք իտէրիլ սէլէֆտէն

կէջէնէրի : թէ տպիր իլէ՝ թէ տպիր սահիպի ոլուրուղ ախիր ու սոնուհտա :

Պատիրէթ պիր գանուհ տըր՝ հէր ինսանիյէ ֆաղիլէթէ • զիրա անըն իլէ առէմ նիզամ վէրիր քէնտիսինէ , էհլէ պալլինէ , վէ շէհրէ : Տախի նիզամ վէրիր լիսանինէ , վէ զին թէրաղի իլէ մագամ սէյլէմէքտէ : Սէ ամէլի տէնիր՝ քի անըն իլէ շէրտէն էան վերուպ՝ խայիրէ մէյիլ վէրիրիլ :

Պատիրէթ իւշ նէվի տէնիր • տիւնիէվի , նաթիգի հայվանի , վէ մէվլանիյէ : Տիւնէվի տիր՝ կէջինէճէյի տէվէ շիրմէք իչին : Հայվանի նաթիգ տիր՝ կէյա ֆայիտէ իչին հարէքէթի : Սէ վլանիյէ տիր՝ խըլմէթի ալտհըն զայլէթինտէ՝ մէրտ օլմագ : Պատիրէթին մարիֆէթի՝ ալտանմամագ , վէ ալտաթմամագ :

« Երեսուն և երեք »

Պէրպի իթիտալ , զահիտաթ վէ փալլըգ :

Ս Ի Ի Ս Լ Օ Ն Ս Լ Թ Ն Ճ Ի

Իւնքի հըրս ու շէհլէթ՝ թապիւթա գարիպ տիր՝ նիշին անըն զըթընա ֆաղիլէթ (առաքինութիւն) տէնիր :

Իւլէվապ : Հէր շէյին իսրաֆի՝ ֆըսգ տէնիր : Իստի՝ էկէր քի հըրս ու շէհլէթ գանուհտան թաշրա օլուպ ֆըսգ տէնիրտէ , անըն զըթի զահիպիք ու ֆաղիլէթ տէնիր : Ինըն իչին զահիպիք շէյլէ թապիր օլուհուր քի , պիր շէհրիվարի ֆաղիլէթ տիր • փիւշման օլաճագ շէյլէրէ մայիլ օլմամագ • հէր խուսուստէ վէզինն շաշըրմամագ • վէ իլաքի նէֆսին՝ ֆիրբին թէրաղիսի իլէ պէնտ իթմէք , կէյա պոյունտուրուգ պիրլէ՝ զինա հըրսինի՝ ֆիրբինէ թապի իթմէք :

Էհհրիվարի ֆաղիլէթ տէնտի , զիրա հայվան ճինսինտէ՝ թէրք ու առէպ օլմայուպ , պէր գայտէ՝ պիւս հիւճապ հըրսիլինէ ույուպ՝ հէր նէ եհրտէ օլա չիֆթլէ-

շիրէր, վիւշման օլաճագ շէյլէրէ մայիլ օլմամագ տէն-
տի, կէոյա հէլալինտէն մաատա՝ զայրիսինէ մէյիլ վէրմէ-
մէք. անիտէ՝ ղէմանինտէ, վէ եէրինէ կէօրէ: Մըն ի-
շին հէր խուսուստէ վէզին շաշըրմամագ տէնտի, կէոյա
գանուստէն թաշրա հարէքէթ իթմէմէք: Խապիւթին՝
վէ էմրի հագգին՝ աբսինէ եիւրիւմէմէք, ղերա ինսանէ՝
հայվանի նաթիգ տէնիր: (այսինքն՝ կէնգանի բանսկան)
հէր շէյի՝ միզան ու վէզն իլէ գուլանան:

Օտհիտլիք՝ միւթէպէր տիր ոլիր գաջ վէճ՝ իլէ. ղերա՝ միւզէյէն իտէր տօնատըր ինսանըն բուհինի ողջա-
խութի: Օրա՝ նիճէքի էլ էմէկի իլէ՝ մէշհուր օլուր
մարիֆէթլի ֆիքք, քէզալիք նէֆսինի զալթ իտէնէ՝ ա-
գիլ տէրիզ. վէ տախի թէմէքիւն իտէր ատէմի՝ ճէննէթի
սլատէ: Մըն իշին՝ հաջան հաղրէթի ատէմ վէ հայ՝
մէվլանըն էմրինտէն չըգտըլար իտէ, աշվալլէրինտէ կիճի-
շիք գուհուր իտուպ, ճէննէթտէն իխրաճ օլտիլէր:

Տախի ուլու մէրթէպէյէ նայիլ իտէր ատէմի, նիճէ-
քի հաղրէթի իւսուֆի՝ մըսըրա սուլթան իյլէտի: Վար
իշինտէ՝ նուր իտէր: (կէոյա թէն իշինտէ) նիճէքի օիւլ
ջօճուգլար՝ բաբիլոն քիւլիսանի իշինտէ՝ զայիթէ կէօրմէ-
տիլէր: Սէ տախի՝ մէլայիք փայէսինէ տախիլ իտէր ա-
տէմի. ղերա՝ անլէր թապիւթտէն զաշիտ ու փաք տիրէր
շըրսի ղինատէն. ինսան՝ անլարտէն ալա օլուր՝ նէֆսինի
զալթ իթտիքտէ: Լիւլ միսալի օլուր զաշիտ՝ թիքէնի
շըրս իշինտէ: Պուլանմաղ ապիքէվսէր օլուր զաշիտ՝
էսնայի թուֆանտէ:

Պիւ տըր ատէմին տիգլինի՝ քի հարուն սթի զալթ
իտէր: Լէմինին տիւմէնի՝ քի անի գուլանուր: Տէմիրին
էյիսի՝ քի փասի տէֆ իտէր սլաթտէն: (Սէ մէրթէպէ-
քի՝ ատէմին իթիպարին արթըրըր. շահէր պիլէ կէօղէ-
րինտէն գըսգանըր իքէն սուլթանլէրի, շիւպհէսիղ հա-
տիմէրէ ինանուրլէր. եա նէ՞գատար մագպուլ օլուր՝ ջօլ
քիմ բատէթ իլէ զաշիտ ու փաք օլա: Մտէմին բուհինի
հէյաթի շիշէքլէր իլէ միւզէյէն իտէր: (էրֆ. 2. 2.) Ու
շուշան ի մէջ փշոց, այնպէս է սիրելին իմ ի մէջ գատերաց:

Արձաթէպէր Թիքէնէր իջինտէ ։ պննի՛ն պէնիմ մահ-
պուպիմ՝ գըղար պէյնինտէ ։

Օ՜ ահիտիք՝ ատէմին ըուհի չէշմինի միւնէ վիւէր ի-
տէր ։ անրն իչին յօհաննէս աւետարանիչ՝ ըէֆի քէլիմաթ
սահլուպի օլտու ։ քի պիքիր ու փաք իտի ։ Ահմայէ ըէվանէ
իտէր ։ զիրա պու խապլիյէթ իլէ՝ (2 Յոհն . 12 . 2 .) պօղոս
տուքէալ՝ իւչիւնճի գաթ սէմայէ չըգաթի ֆիքրի իլէ ։
Ղէննէթի սլանրն գուչարի՝ եանի ֆէրիչթէլէրի տէրէ-
ճէսինէ չըգարուր ինսանի . (Լաբ . 12 . 25 .) Օ՜ իրա մէ-
լայիքլէր կիպի՝ եվլէնմէք վէ ճիմա պիլմէղլէր՝ օ՜ ճէննէթէ
նայիլ օլան ազիղլէր ։ Ա՜յ տախի՝ ողջախոհութի փաքլը-
ղի՝ օրթա պապէթ սէլամէթ պիր բահ տիր . նիճէքի ճէ-
սիր սու՝ վէ հավա մապէյնինտէ՝ օրթա պապէթ նէսնէ՝
հէր պար դէմսուղ եօլ տրո ։

Օ՜ ահիտիք՝ պէնղէտիր ատէմի մէսիհէ ։ օլ քի փայ
իւսթիւնէ տուրտու՝ շոյիրտլէրին տրասընտէ օթուրտու
իւլամէլէր օրթասընտէ ։ սալպ օլունտու՝ իքի օլըոունու
իչինտէ ։ սամանլիք պէչիկէ գօնտու՝ իքի հայվան արա-
սինտէ ։ Օ՜ հաննէս աւետարանիչէ կէօրիւնտի՝ իքի զէր-
րին չէմիտան մապէյնինտէ ։ Տէֆն օլունտու զէմինին ճէ-
նանի իչինտէ . (Իսիրտ երկրի) ։ Ահմայէ ըէվանէ օլտու
հավա իչինտէ ։ Հուղուրի մահչէրէ կէլէճէք տիր՝ տէ-
րունի զէմին իչինտէ . գուաթի շէրիֆտէ՝ քի զէմինին
պէյնի տէնիր ։

Յազաֆա արիս-իւնն ։

Պէրայի շէճաաթ՝ վէ մէրտի իմալ ։

Ս Ի Ի Ս Լ Օ Ն Ե Ե Տ Ի Ն Ճ Ի

Եճաաթ վէ մէրտի իմալ՝ (արիուլթիւն) պիր Թիւվանա
վէ զօրմէնտի ամէլ օլտուղին պիլմիչիզ . լաքին հայվա-
նաթտի՝ տախի պուլուլմաղին՝ նէտէն ֆազիլէթ տէնիր ։

Իլթէվալ ։ Հայվանաթտէ՝ արսլանա մէրտ ու թիւ-

վանա տէնիր • Լաթին Թապիրաթին իգ Թիդասընտէն վէ ճիւղին
քիւլլին իլէ օլմատըղինտէն՝ Ֆաղիլէթ տէնմէղ • Լաթին
պէնի աւտէմին մէրտիլի՝ անա գըյաս օլմայուլ՝ Ֆաղի-
լէթ տէնիր • Օ իրա մէրտի Թիւվանա՝ իւշ պուպէթ տիւշ-
մանէ զալիպ կէլիր • Ճէսէտինէ Կտիւնէսյէ Կ վէ չէթանէ •
Օ իրա հէր կիւճ խզմէթէ՝ պիվէրվա մէրտ աբասն կիպի
սիւրասլ իտէր • Եէր զանն իտէր մէրտանէ ֆէվթ օլմասի-
նի Կ պիպ իլէ ալէմտէ կէչինմէսինտէն •

Լ Է տախի՝ մէրտ Թուվտնալըգ՝ շէոյլէ Թապիր օ-
լուհուր • Լ Էրտլըք շէհիրվարի Ֆաղիլէթ տիր Կ քի ինսան
րուհինի՝ իճթինապի քէտէրտէն՝ իւքսէյէ գալտըրըր • վէ
պիր ֆէրտէ խէվֆ շէքտիրմէղ պիր շէյտէն՝ անճագ-քի մէք-
րուհտէն • վէ մէրտանէ կիպի շէքտիրի պախթ ու գաղայի •
Լ Է տախի՝ մէրտլըք՝ խէվֆ շէքտիրմէղ ճան Թէնտէն ալ-
րըմասինտէն Կ վէ Թապիրաթին սըգլէթինտէն փէրվա ու
միւղտհիմ շէքտիրմէղ • Լ Է անլէր քիմ՝ քէսամիլիղէ Էրիշ-
միշէրտէ Կ ճէֆայի՝ սէֆա կիպի շէքէրլէր • իճթինապ շէք
մէղլէր • տարըմազար • չիրք ֆէնայէ արղու իթմէղլէր •

Պասըլ ու Թաարիֆին իթաիք՝ կէօրէլիմ ճիւղիտէ
մէտհինտէն • Լ վվէլա՝ (աւալ • 15 • 19 •) մէրտին Էօլու
իշէք տիր Կ վէ քէասիլին՝ խար Թէքէն իլէ փիւր •

Ք • Իլիմ՝ ու Ֆաղիլէթտէ տախի օ շէքիլ • պիրի տօլու
Ֆաղըլ իլէ Կ պիրի աճմագլըգ իլէ • (Ք • 1 Խաֆայէյ • 5 • 3) •
Լ Էրտլըք՝ իտէր տիւշմէնի ֆէթհ • քէասիլ օ-
լուր ալթ ու նիկպէտ •

Գ • Բուհանի մալ ու Էրղաքին սագլար զայ իթմէղ •
(զաւսա • 11 • 21 •) հաշան մէրտ փիւր սիւհ իլէ պէքէր
խսէ խանէսին Կ սէլամէթ պուլուր մալ ու Էմվալի •

Դ • Կէտայի՝ վարըլ իտէր • (աւալ • 10 • 3 •) Տէս-
թանի մէրտան՝ մալ իլէ զանիմէ օլուր • (Է • Խա • 11 • 12 •)

Ե • Ղէննէթի՝ զօր իլէ գափար մէրտ • (Բուռնք
յափշտակէն զնա) •

Զ • Վանտիլին Էաղինէ գանաաթ իթմէղ Էէտէք ի-
շին Էաղ ալըր գապ իլէ • (Խա • 25 • 2 •) Առին ձէթ ա-
մանօք ընդ լապտերս իւրեանց •

է. (էւեյ . 17 . 6 .) Սէրտ թիւվանա՝ թաշտան սու-
չըգարըր մովսէս կիպի . լաբին քեահիլ թէմպէլ՝ աքար
սուի պիլէ գուրուտըր :

Ը . Սէրտ օլան քիշի՝ քէնտի իգտիպարին ունու-
տուալ՝ հատուն պիրուն իշէ միւպաշիրէթ իտէր : (սաղ .
30 . 25 .) Ղայրէթ էտինիղ . վէ գուվէթլէնսին իւրէյինիղ :

Թ . Իւրահ իթտիրիւ տիւնէվի զէվգ ու սէֆայի :
(էբբայ . 11 . 24 .) Մուսա ագըլ պալիղ օլունձէ , փարաւօ-
նուն գըղընա էվլատիէթի գապուլ իթմէտի :

Ժ . Սաթի սըգլէթտէ՝ սապըրլը իտէր քիշիյի : (էբգ .
8 . 6 .) Մուհապպէթին աշգի՝ վաֆաթ գաստար զօրլու տըր :

Ժա . Պաղա ու քէտէր վաթթինտէ՝ էօղիէ էօլտաշ
տըր . (2 Գիւթէս . 2 . 3 .) Թաճ ալամաղ ճէնքճի՝ Թա
քի էօլունձա ճէնք իթմէղսէ :

Ժբ . Իսաղիշ սէվտայի՝ ֆէթհի պապ իտէր . (յօբայ .
7 . 1 .) Ղիրա ճէնք մէյտանի տիր պու ալէմ տէմիշ հագ-
րէթի էյիւպ :

Պա . մէրտիք՝ քէնտուլիղինտէն ֆաղիլէթ տիր . լաբին՝
ճէնկաւար միսալի՝ պիր գաշ ալտթ ու սիւսհէ միւհթաճ տըր :

Ե . վիլէլա՝ մէրտանէ քիշիյէ , լաղըմ տըր իլիմ ու
հալին փէնտ ու նասիհէթի . (2 Խաբայեյս . 8 . 16 .)
նիձէ յուգա մախաբէ՝ թէսէլտ քէլիմաթ իլէ , Ղայրէթ
գուշաղին գուշանտըրտի ալթի պին էթսայիսինէ , քի
չօգլուգտէն իճթինապ չէրմէյէլէր :

Իւրինճիսի՝ մէրտանէլէրին Ղայրէթինտէն իպրէթ ու
մէշգ ալմաղ իլէ : (6 . 27 .) Նիձէքի էղիաղար քահանայ
տէտի , Թուվանա միսալի ըէվան օլտըմ պու ալայտէն ,
քի փիրլիկիմէ լայըգ կէօրիւնէմ :

Իւշիւնճի՝ Թալիմի ճէնկի՝ էլտէն տիւր իթմէմէք ի-
լէ . Ղիրա հաղրէթի գատիր մէվլա , (Գա . 3 . 1 . 2 .) քա-
նան էլինէ վէրտի պէնի իսրայէլէ . լաբին՝ Թալիմ իշին՝
պաղի միլէթի գաթլի տմ իթտիրմէտի , քի ճէնք վարիշին
ունուլթմայա իսրայէլ գալմի :

Տէօրտիւնճի՝ ումուտ զահմէթին պէտէլի . (2 Ինայ .
15 . 7 .) Ղայրէթ էտին՝ կէվշէմէսին տէսթինիղ . Ղալ օլ-

մաղ էլինիպին զաճմէթի վէ պէտէլի :

Սէ շինճիսի՝ տիւշմէնին զայիֆլիկի • զիրա՝ խստաթի-
միւ շէյթան՝ զայիթ զայիֆ տիր՝ ֆէթհ իտէմէղ քիմ-
սէյի • անճադ քի մէյիլ վէրէնի • Սէ տախի՝ սթգի պիւ-
թիւն տուա՝ մէրտիկէ տէսթիկիր տիր • (17 • 22 •) Նիճէ
քի միվսէս՝ էլէրին սէմայէ գալտըրուղ տուա էթտի իսէ •
ճէնքճիլէրի զպիւպ օլտիլէր տիւշմէն իւզէրինէ • Սէ տա-
խի՝ ալլաճա թէ վէքիւլ օլմադ իլէ • (Դադ • 15 • 16 •) Նիճէ
քի սամփաօն՝ պիր խուամար չէնկէսի իլէ • պին շախսի մէր-
տի գաթլ էյլէտի :

Յազգո աւաթինսթեան արդարսթեան :

Տէր ֆաղիլէթի ատալէթ :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Ս Ե Ք Ի Զ Ի Ն Ճ Ի

Սիւնքի հաղդէթի հագ՝ պու քեայինաթի ալէ մի վէղն
ու նիզամ իլէ եօգտան վար էթտի • վէ հէր նէսնէի տալ
ու տատ իլէ մէսրուր իյլէտի • վէ օլ գանուէն իւզրէ հէր
պիրիսի հարէքէթ իտէրլէր • շէմա ու գամէր • ճէմի նիւ-
ճիւմլէր • տէմա • ու պէմին • պաճը ու հալա իյինտէ հայ-
վանաթլէր • վէ պիլ ճիւմլէ մախլուգաթ • վէ իլաքի պէնի
ատէմ • չիւնքի պու նիզամ իւզրէ հէր պիրիսի հարէքէթ
իտէրլէր՝ նիճիւն ատալէթ ֆաղիլէթ տէնիր :

Ի շէվապ • Խապիաթ իւզրէ վէրիլէն նիզամտէն՝
հէլ պիր նէսնէ չըգամուղ • հէր շէյ նասիպինէ կէօրէ ա-
լուպ • ալտըգլէրինէ գանաւթ իտէրլէր • Սքին շէյթանի
լային՝ վէ ֆնինի շայըրուպ • նասիպինէ գանաւթ իթ-
մէյիւպ • իւլվէ չըգայրմաէր իքէն • փայէսինտէն տիւշիւպ
մէլուս օլտու • վէ պէնի ատէմէ աախի տուգադ գուրուպ՝
վէզնինտէն չըգարտի նաճագ իյլէտի :

Իմտի ատալէթ իւզրէ հարէքէթէ՝ ֆաղիլէթ տէ-
նիլտի • վէ շէյլէ ֆասլ ու թաարիֆ օլունուր քի • ատա-
լէթ տիր՝ հէրքէսին լայիգինէ կէօրէ՝ գանուսնի իւզրէ

էպէտի իտէր : Սէ տախի սեմայի էլինտէ գալըր գա-
տիտի . զիրա օ ալէմտէ՝ խոհեմուծի պասիւթէ հաճէթ
տէյիլ՝ սագընաճող օլմամող իլէ : Սէրտլիկէ իհթաճըգ
էօգ , զիրա՝ ֆէթհ իտէճէք խասիմ էօգ : Սէրտլիկէ
էհթաճըգ էօգ , զիրա ճէսէտին հըրսի պէնտ օլուր :

(Էրաւթ պէշ շէյտէն պօղուլըր . ըրըշլթտէն ,
գօրգուտէն , միւրայիլթտէն , քէն ու զարէզտէն , վէ տհ-
մագլըգտան : Սպին արդարուծի տալ ու տատ իթմէյէ
հարաթէթ վէրէնլէր պուշլար տըր : Սվվէլտ՝ ինսանըն
տօղրու գաստի . զիրա տօղրու վիւճիւտէ՝ էյրի ֆիլըր էա-
գըշմաղ : Սքինճիսի՝ թապիսլթըն գաստի մէյիլ , քի տօղ-
րուի՝ զաթինտէն սէվէր : Սէյիւնճի՝ հայվանլէր քի ճօգ
շէյ էօյրէտիլլէր պիլէ . ատալէթէ գարիպ՝ աքսլան թա-
լիմ վէրի պիլէ մէրտ թիւվանտ օլմասըն : Սէյիլէ՝ տալ
ու ինսաֆի . զիրա փիլ ու մանտէ՝ աթասընի պէսլէր :
Սքլան ալինտէն՝ գուշար կէշինիլը : Սքլանղը՝ խա-
նէտարլըգ էօյրէտիլ : Սքլը զէնպուր , վէ մուրի գարըն-
ճա՝ իշիււղարլըգ : Սէրտլիկէտէք ճէնքլէշ ատալէթ իլին :
(Էյլէս . 4 . 33 .) Էօլիւնճէյէտէք ճէնքլէշ ատալէթ իլին :

Սէ էկէր խասլիյէթինտէն խապէր իսթէր իսէն
կիւշ իլլէ : Սթթիլ ու միւրիւվլթթի իտէր պէնի տ-
տէմի . (Էսգ . 5 . 6 .) Սթթիլ օլա օլքիմ թէշնէ օլուր :
Սէ պէտրոս հէվարիօն տէմիշ , (Էյլէս . 3 . 13 .) Էկէր
ատլ ու տատ իլին սիասէթ ճէքէրսէնիլ , մուծիլ սիլլէ :
Սթի իտէր աշղիէտսինի . (Էյլէս . 20 . 30 .) Պալալէնիլ
ատիլ տաւ : Պէնտ իտէր ինսանին հըրսինի , (Էսգ . 11 .
5 .) Պէտէնին պէնտ իտէ ատալէթ քէմէրի իլէ : Սլէլաս
իտէր ֆէվթի էպէտիտէն . (Էսգ . 10 . 2 .) Ատալէթ
գուրթարըր վաֆաթտէն : Սկէվհէրի թաճ իլէ միւղէյէն
իտէր ինսանըն պաշինի . (Էսգ . 4 . 8 .) Պագա ու միւն-
թաղիլ տիլ պանտ ատալէթին թաճի : Պէտէլ ու էճրին՝
իհսան իտէր . (Էսգ . 17 . 25 .) Էտա իտէ պանա ըսպպիմ՝
պէնիմ ատալէթիմէ կէօրէ : Սթալէթ՝ թէմէքին օլուր
տին ու իմանտէ . (Էսգ . 4 . 3 .) իթիգատ իթտի
աբրահամ մէվանըն վատի քէրէմինէ , վէ ատալէթ էէրինէ

մադպուլ օլունտու : Տուայե Էարորմ՝ ճի օլուր : (սաղես :
33 • 18 •) Ատիլէր օդուտու : վէ մէվլա իշիթտի :

Պ Է Շ Ի Ն Ճ Ի Պ Ա Պ

Յաղափս Էօնն պարգէնց հոգնն պրո :

Բուհի մոգատտեսին՝ Եէտի ադա , պախշիչ վէ նիմէթ-
լէրի պէյանինտէ աիր :

Ս Ի Ի Ա Լ Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի

էր Փաղլի մէվլանիյէ՝ (տօպցին առաքինութիւն) ալ-
լաճտան ադա ու պէրկիւղար վէ պախշիչ տիր պէնի
ատէմէ : լարին՝ մախսուս Եէտի ադա ու պախշիչ՝ նէօ-
լա , պէյան պուրուլա :

Իշէֆֆապ : Պու Եէտի ադա ու ինայէթ՝ պալատէ
ղեր օլան Եէտի Փաղլիէթին տէսթիկիրի տիր , քի պուսլար
իլէ՝ Եէտի Փաղլիէթին զաճմէթլէրի գօլայլանը : Դիւճէ.քի
պիր իւշկիւղար , իսթիմա Էտիճէք , քի կիւնտէլիքտէն
մաատա՝ պախշիչ տախի վարար իշին թէքմէլինտէ , պախ-
շիչ սէվտասի իլէ զայրէթի չօդ իտէր իշիմէքտէ : քի զա-
լիք՝ վէ ճիւնէթին վատի քէրէմինտէն մաատա , (քի Փա-
ղլիէթին կիւնտէլիկ տիր) ադա ու պախշիչ տախի վար
տիր տէյի իսթիմա Էտիճէք , ճանի կէոյիւլտէն Փաղլիէթէ
միւպաշիրէթ իտէրլէր Փաղլիէր :

Պու Եէտի ադա ու ինայէթ՝ Եէտի քէպիր Փլսղըն
ղըթի տիրլէր զիրա մէլան շէյթան՝ ալլաճա զըթ՝ Եէտի
Փլսղի փէյտաճ իթտի , քի պէնի տաէմի՝ խօր իտէ չադ-
դըն կէօլինէ : Հաղրէթի մէվլա բուհի գուսս՝ պու Եէտի
պախշիչին՝ ինամիթտի պէնի տաէմէ : քի անլէր իլէ՝ ինսան
օ Եէտի Փլսղի փոյիմալ իտէ , վէ տէրաինէ իլաճ իլլէյէ :

Պաւ եւ տի՛ ադա ու պախշիշին՝ եվէլէքինին իսմի
(իմաստութիւն) իլիմ ու հիբմէթ տէնիր : Ի քինճիսինէ՝
(հանճար) իտրաք ու ֆէհմտէնիր : Իւշիւնճիսինէ՝ (խոր-
հուրդ) թէտպիր փէնտ ու նասիհէթ տէնիր : Տէօրաիւն-
ճիսինէ՝ (զօրութիւն) տիլավէրլիք պէհատըրլիք տէնիր :
Պէշինճիսինէ՝ (գիտութիւն) պիլիշ ու ֆազլ տէնիր :
Իւթընճիսինէ՝ (աճապաշտութիւն) թագվա , խուտափէ-
րէսթլիք , եախստ՝ ըսհմանլիք տէնիր : Իշեաինճիսինէ՝
(երկիր) իճթինապ ու իհթիրադ :

Իճթինապ իլէ՛ ըէտա օլունուր մաղրուրլիք . թագվա
ու ըսհմանլիք իլէ՛ հասիւտլիւք , պիլիշ ու ֆազլ իլէ՛ խըշմ
ու տարկընլիք . տիլավէրլիք ու պէհատըրլիք իլէ՛ քեաշիւ
ու թէնպէլիք . թէտպիր ու փէնտ իլէ՛ թամահքէարլիք .
իտրաք ու ֆէհմ իլէ՛ նէֆսի պօղազ . իլիմ ու հիբմէթ
իլէ՛ զինա ու շէհվէթլիք :

Հաղափա պարգէն է Իմաստութեան :

Տէր տղաի իլիմ ու հիբմէթ :

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Ք Ի Ն Ճ Ի

Չիւն թալիմիլէ՛ օլունուր լիլիմ , նէ՞վէճիլ իլէ՛ ադա ու
պախշիշ տէնիր իլլի հիբմէթէ :

Իշէվապ : () Էճիլտէն ադա տէնիր , զիւրա առա-
քիւութի ֆաղիլէթի տախի՛ ալահ վէրկիսի տիր : Ի աքին
մէվլանիյէ ֆաղիլէթտէն մասաա՛ տէօրթ ֆաղիլէթի ին-
սանիյէ՛ զայրէթ իլէ՛ իտինիլիւրէր : Վէհզալիք վէ՛ իլիմ ու
հիբմէթ՝ չալըշմադ իլէ՛ հասըլ օլուր , համա վէրկի ալահճըն
օլմադ իլէ՛ (պարգեք) ադա տէնիր : Եղոմոն տէմիշ , ալ-
լահ իհսան իտէր իլլի , վէ՛ անըն իւղիւնտէն տիր ֆէհմ
ու ֆազլ : Եւ օ իլիմ՝ քի մէվա վէրկիսի տէյիլաթի ,
(յափե . 3 . 15 ,) անա տիւնիէվի , նէֆսի , ու շէյլթանի
տէնիր : Օ իրա օ տըր ալիմ՝ քի ֆազլն ամէլ իլէ՛ , իլիմ-
տարլըղինի սապիթ իտէր :

Օրհնագիւ պէտքէսոր ազնին վար	խէ :
խէ վիթ ի թմէ սանտ՝ ազնուն եսու	խէ :
Հէր քիւմ է հիւ հալիւմ օլա ու փոք	տիւ :
փաստիշահ տըր՝ պէնտէսի տիր անա	իւ :

Սէ տախի՝ իւրի հիւրմէթ իւէ թանըրը սէրպէստիէ ճէ-
նապի հազգի . (1 Խափ . 2 . 9 .) . քի անը թանըմագ տըր
պիղէ իֆթիխտոր : Սէ տախի՝ թալիւրի իւրի իւէ թանըրը
օ ազիղ . մէսէլա՝ ալլահի կէօրէն եօգ , էմմա՝ ազլ իւէ
պուլմուշտար : Եւ իւրի լուհ իւէ՝ չէ չիկիթ օլուրը անըն
էզզէթինէ . վէ անըն իւէ օլուր պէնի ատէմ ազլի է վվէլ :

Իւրի հիւրմէթ էշիկինտէ պէնտէ	օլ :
տէրկէահինտէ օյամիգ տուր զինտէ	օլ :
Կէր ալմայէ փէրթալ ի թմէ քիսթէր	սէն :
Փազու իւրի չիֆթէ գանտթ իյլէ	սէն :
Կէր պու նարի բահինլուսա սէն իտէ	սին :
օ ալէմտէ միհման օլմուշ պիլէ	սին :
Պու ալէմին զիյնէթինտէն նէ ֆայ	իգ :
կէօթէրէն նուր օլմայինճէ Լ՝ ա	զիգ :
Նուրի ալէմ պի ազլ ու ֆազլ օլուրք	տէ :
գալուսթ իյնտէն սանա նէ ֆայ	տէ :
Կէօգի աչըգ տէրուսա նուր օլ	մայա :
Ֆիթրի վարքէն նուր իւրի եօգ՝ նէ օ	լա :
Պիտմէ իւմ նէ տիր սէն պիլ Լ՝ փիւ	սէր :
պիւր շէճէր տիր քիմ պուլուսմիշ պի սէ	մէր :

Յետե գալիէ հանտար :

Տէր ադա՝ ֆէհմ ու իտրսք :

Ս Ի Ի Ը Լ Ի Ի Զ Ի Ի Ն Ճ Ի

Սիրասէթ ֆէհմ ու իտրսք՝ քի պիր տիր , զաննըմտէ
ֆիթրին մարիֆթի կէօրիւնիւր . վէ գատիմտէն ադա
օլունմուշ մէվատէն , նէ վէճ՝ իւէ փէշկէշ տէնիր :

Իւլէվադ , Տէտիք քի՝ ֆըսգին սէպէպի իւէ՝ աղիմ
ադա ու ալահ վէրկիսի՝ պէնի ատէմտէն զայ օլուր , վէ

մէլուան շէյթան՝ ըուխսէթ պուլուայ՝ պու թարլայէ կէ-
նէկէօն զէհրլի տէլիճէ էքտի : Վերէֆէանի ըուհի
գուսս՝ շէյթանըն հէր պիր զէհրինէ պէտէլ՝ պիրէր
(ադա) պարգէ իհսան էյլէտի :

Իմտի՝ զիրրին մարիֆէթի տէնիր Ֆէհմ ու իտրաք .
լսքին՝ ալլահ վերկիսի օլմաղ իլէ , ադա ու ինայէթ տէ-
նիր : Պուսուս իլէ Ֆէհմ իտերիզ մէվլայի՝ տիւնեա ա-
լէմիլէ թաթպիգ իտերէք . կէօյա՝ շէքերի՝ շէքերլիտէն ,
ասը նուրի՝ միւնէվլէրտէն , վէ միւհթամ՝ պիգուսուր-
տէն : Սէ տախի՝ իտրաք ու Ֆէհմիլէ՝ Ֆիրրիմիզ միւ-
նէվլէր օլուպ , քիթապտէն աշնա օլուրուզ մէվլայա . քի
նիշին պաղի քէրրէ նուր տէնիր , տաթլու տէնիր , վէ
պուսլարա տայիր՝ հաղըր իսմի իլէ զիրք օլուսուր : Օրա՝
ըուհիմիլէ նուր վէրէն , խայրի շէրրի պիրա իթտիւրէն ,
քէնաուսինի Ֆէհմ իլէ պիզէ պիլտիրէն՝ էինէ քէնտիսի
տիր . վէ զէհնիմիլէ լէզզէթ վէրիճի , քի ըուհանի շէյլէ
րի՝ իշթաճ իլէ թալիմ իթտիրէ . անըն իշին տաթլը ու
լէզէթլի տէնիր : Պու ադա իլէ՝ թէտպիր սահիպի՝ վէ
կէօզի աչըգ օլուրուզ , քի շօլ միսլիլէ հարէքէթտէն

նէ տաղար :

§ աշտգա պարտիէ խորհրոյ :

Տէր ադայի թէտպիր ու նասիհէթ :

Ս Ի Ի Ե Լ Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի

Թէտպիր փէնտ ու նասիհէթ՝ նէկէօնէ պիլինէճէք ,
պէյան պույրուլա :

Իլէֆէլդ : Թէտպիր ու նասիհէթ՝ պիր աշնայիշ
տիր . լաքին թէտպիր՝ միւշավէրէ տախի ալնանըր :
Նասիհէթ՝ իւշ թարղ :

Իվվէլա՝ նասիհէթէ միւշավէրէ տէնիր . վէ միւշա-
վէրէ օլուր օպիր կիւճ մասլահաթ իշին : Սէ էնճաօթ
քի՝ Ֆիրրէ թէմէիյէթ վէրիր , պու՝ խոհէմուլի պասի-
րէթտէն ուղագ տէյիլ՝ հէման պիր տիր :

Ի բինձի՝ փէնտ ու նասիհէթ տէնիր, օլ միսիլլիւ Թէնպիհէ, քի սօրձու իթմէղ, ճայիղ տիր, էմմա ֆարզ տէյիլ. նիձէ քի պուլուրմուշ է ֆէնտիմիղ, պիր եիւղիւն վուրանէ, չէ վիր օ պիր եիւղիւնի տախի. իթմէքտէ սէվսայ, իթմէմէքտէ՝ թագիր իճսպ իթմէղ:

Իւչիւնձի՝ հէյրանի վէ սմէլի հարէքէթտէ՝ պսսի-րէթի խոհեմաբար սէչմէք կիւճ մասլուհաթլու նէսնէլէ-րի. էկէր ֆաղլի էմր օլա, էկէր քի էմրի ճայիղի օլա. պուննա՝ տէրունի պասիրէթ խոհեմաթլի վէ ադա տէնիր: Լաքին՝ օլ քի նասիհէթ ու փէնտ տիր՝ էմրի տէնիր. վէ օլ քի պասիրէթ տիր՝ անճագ էյի ու ֆէնայի պիրա իտի-ձի տէնիր. զերա պուլուրմաղ, անճագ քի կէօթէրի:

Հաղափա պարգէնի զորոյն:

Տէր ադայի տիւվէրլիք ու պահատըրլոգ:

Ս Ի Ի Ա Լ Պ Ե Շ Ի Ն Ճ Ի

Ստիր տիւվէրլիղին Թարիֆի Թապիրի՝ պէյան պուլ-րուլա:

Ի ճէլէղ. Տիւվէրլիք՝ գուվէթլի վէ ճիյերլի Թա-պիր օլուրուր, քի տնըն իլէ սապր իտէր ֆաղլի՝ հաչան սըգլէթ չէքէր իսէ ֆաղլի ամէլտէ: Լ է տախի՝ պիր խայիրլը իչէ միւպաշիրէթ էթաիքտէ, տէրունի գուվ-վէթի իլէ՝ մերտանէ շիր միսալի իհթիրաղ չէքմէղ կիւճ-չիւրտէ: Գաղլի մերալիյէ՝ էագըն կէօրիւնիւր գուվ-վէթ, Լաքին զայրի տիր. զերա մերալիք՝ ֆաղլի ինսանիյէ վէ ֆաղլի չէհիրվարի տէնիր: Ի ճմմա գուվվէթ՝ ադա ու պարգէն տէնիր:

Լ է տախի՝ մերալիք զայրէթ իլէ հասըլ օլուր, նի-ձէքի աթէշ իւֆլէմէք իլէ. Լաքին՝ պուրուղիւսը միսա-լի, էախօտ՝ նար կիպի ալըշալըրը աթէշի: Լ նի չալըշ-մաղ իլէ էտինիր ինսան՝ էէվմէյէ կիւնտէլիք կիպի. պու-նի չալըշմասան՝ հիւրմէթ միսալի՝ զիյատէ պախշիշալըր:

Ընդհանուր քիմիական հետազոտությունները, պոուլի-
թալիմի ֆորմիլ աղա պոլիմերի օժիպիւր ահանի սիւսհ տըր .
պուլ կեոյաքի սիւսհէ սու վերիճի վէ պիւլէյիճի պիւլէյի
տիր : Ըրիւթի կեոյա պիր փէհլիվանլըգ տըր . պուլ աի-
լավերլըք՝ փէհլիվանէ պիր սիւրիւնէճէք եաղ տըր , քի
խասմիւստէն թուլթուլմաղ էտէր . օ զաճմէթլի , պուլ
եարտըմճի :

Յաշափս պարգիւի գիւրգիւն :

Պէրայի աշայի իւր :

ՍԻՒՍԼ ԱԼԹՆՃԻ

Պասիրէթ ու ֆիրասէթ՝ աղնայիշիմտէ պիւլմէք իւրի իւր
պիր կեօրիւնիւր , նէտէն պուլ աղա ու ինայէթ տէնիր :
Իւլմէթլի . Պասիրէթ ու ֆիրասէթ քի խոհեմուլթի
տըր , շէհլիվարի ֆաղիլէթ տէնիր . զիրա խոհեմուլթի ֆի-
րասէթ՝ թապիաթըն պինասիւստէն հասըլ օլուր . իւր ու
ֆաղլ՝ իթիգաթըն տին ու իման թէմէլինտէն : Իւլմէ մախ-
սուս տըր՝ սահիպ օլանի թալիմ էթմէք տէրուստէն , քի
ճիւմհիւրի խէզալէ մապէյնինտէ եաղըլմայա : Իւլմէ
իւլ շէյ լաղըմ՝ խէզալէ պէյնինտէ էյիւ կէչինմէյի :

Իւլվէլա՝ հաղըր ճէվապ օլմալը՝ հաչան տին խու-
սուսիւստէ սէօհպէթ էտէր իսէ խէզալէ մապէյնինտէ :
Իքինճիւրի՝ իճթինապ շէքէրէք ետն վերէճէք շէրր իշ-
տէն : Իւլչիւնճիւրի՝ քի տիւնէեվի վարլըղնի ֆէհմիլէ
սարֆի իտէ : Ի է տախի՝ իւրի տիր՝ բանսկանուլթի գա-
նուլնի միւլճէպինճէ՝ ամէլինէ նիզամ վերմէք , վէ գատ-
րինէ կեօրէ՝ ամէլին թաթպիգ էթմէք ըրգայի մէվլայէ .
պուլ իլիմիլէ՝ կիզլի շէրր պիրտ օլուսուր . կեոյա շէքէր
իչինտէ , գան՝ զէհլը :

Քաղա ու ալիմ օլան՝ պիւլիւ քէնտի նի .
մալաէն հիսսէ ալըր՝ սաղլըր պաշ տի նի :

Ներսէսն հասըլ օլտու՝ վէ նէ՞ հալտէ	տիր :
Եւ ինչ մի տիր աճէպ՝ եօգսա զինտէ	տիր :
Քննտու հատտին պիլէք՝ ասեմ իշի	տիր :
Ե տէկիլուն տինի շէյթան իշի	տիր :

Յաշտոս պարգևի անգղա-բէան :

Պերայի նիմէթի թագվա ու խիւտափերէսթի :

Ս Ի Ի Ա Լ Ե Կ Տ Ի Ն Ճ Ի

Թաշտոսթի՝ քի թագվա ու խիւտափերէսթիք թապիր օլունը՝ նիշին ադա պարգէք տէնիր :

Ի լճէվապ : Ի նըն իշին՝ քի ալաշը թանրմագ և ալա-
հըն ինայէթի իլէ օլուք • զիրա՝ մէսիհուլաշըն տինինէ
պիր քիմնէ տախիլ օլամաղ, (շահն • 6 • 44 •) թա քի ալ-
լաշտան ինայէթ օլամաղգձաղ : Ե չիւնքի հոգի ան-
աթանըն ռուհի տիր և անըն ինայէթի իլէ պիզ մէվայի
թանրըղ իմն իլէ • ժ էճիլտէն խիւտափերէսթիք ան-
պաշտոսթի՝ ադա տէնիր : Ե իւշ չէյաէ գարար գըլար :

Ե մէվանըն խզմէթինտէ • մէվանըն խըզմէթի նէ՞
տիր տէրսէն՝ անի ուլու պիլմէք • հէր չէյտէն միւնէզ-
գէհ • գուարէթ քեանի • իլմին պահրի • վէ էյիլէրին ճիւ-
զիտէսի : Ի քինճիսի՝ իթիպար էթմէք հին և նոր կտա-
կարանլարա • իթիգատ էթմէք քի ալաշըն կէոյա նէֆէ-
սինտէն նիտա օլունմիշէր • վէ թէրքի հտէպ իլէ թէն-
պիշիլէրին սագլամագ • վէ սայիէթ իւզըէ տէրս վէրմէք •
Իւշիւնճիսի՝ ուլուտան հիճապ չէքմէք • ագրան իլէ՝
ագրանճա կէչինմէք • վէ ալապ ու կէտալէրէ եար-
աղմ էթմէք :

Յաշտոս պարգևի երկն-շին :

Տէր ադայի իճթինապ՝ ու իհթիրագ :

Ս Ի Ի Ա Լ Ս Ե Ք Ի Ջ Ի Ն Ճ Ի

Ի իւշի իճթինապ՝ պիր տէրունի գօրգու տըր • եա-
գըն գաղատէն զուհըր օլուպ • (շայրի ադալէր միւ-

Ֆէրրիճ տիրէր)՝ վէսըգլէթ վէրիճի՝ նիճին ադա տէնիր :

Եւ լէվապ : Վօրգու իլէ չիւնքի շէրրտէն էմին օլուր վէ գաղատէն խէլաս պուլուր ատէմ, իմտի շէրրտէն էմին վէ գաղատէն խէլաս օլան՝ Ֆէրրաճ օլուր . անըն իլին գօրգու՝ ադա տէնիր : Օ իրա պու իճթինապի՝ գալպի-միզտէ՝ ալաճ հասրլ էտէր, քի քէնտի գուտրէթինտէն պիզ գօրգարագ՝ Ֆլսգտէն իրաղ, վէ Ֆլսգ ին սէպէպի իլէ կէլմիշ գաղատան խէլաս պուլուպ՝ էմին օլալլմի : (յճհանէն . 4 . 18.)

Եւ լէր յօճաննէս էվտնկէ լիսթիս տէմիշ, իճթինապ չէքէն՝ մուհայպէթտէ քեսմիլ տէյիլ տիր : Տէմէլի քի, օ ազիդ՝ տիւնէէվի գօրգու իլին սէօյլէմիշ . զիրա՝ մալ ճիհէթինտէն վէ ճիսմին զարարինտէն իճթիրաղ չէքիպ՝ ըոհհին զիյանինտէն գօրգմաղ իսէ պիր քիմնէ, օ գաղէպէ կիրիֆթար օլուր, վէ ալլաճըն աշգինտէն մահրում գալլըր : Օ իրա՝ էկէրքի տէրունի աշգ իլէ սէվէ իտի ըսպպիլի, մալ ու ճիսմին զարարինտէն իճթինապ չէքմէղ իտի :

Եւ մաի պիլմէիլիլ քի՝ գօրգու գաշ թարլ օլուր : Վիր գօրգու վար՝ քի թապիաթ անըն իլէ հէր զարարլը չէյտէն իճթիրաղ չէքէր . պու իճթինապէ՝ ադա տէն-մէղ, զիրա հայվանի նաթիգ՝ պուսուսն իլէ հայվան կիպի գօրգար :

Եւ ինճիսինէ՝ իճթինապի ինսանիլէ տէնիր, քի պիր քիչի քիչի՝ ճիսմին զարարինտէն իէվֆ չէքէր, ու ճանընը ութէչէ եագար . պու իճթիրաղ՝ ալաճ վէրկիսի, վէ ադա տէյիլ տիր :

Եւ չիւնճիսի՝ տիւնէէվի տէնիր, քի պիր քիչի մալլըն զիյանինտէն գօրգար :

Տէօրտիւնճիսի՝ իճթինապի պէնտէվի տէնիր . (Ճա-ռայական երկիւղ) նիճէ պիր պէնտէ գուլ՝ աղասինտէն գօրգար, քի թազիր չէքմիլէ . քէզալիք՝ պուսուսն իլէ գօրգուլուր՝ քի ըսպպի նարի ճիհէննէմէ աթմասըն քէն-տուսին . պու իճթինապ՝ ադանըն պիր նէվի տիր վէ ալաճ վէրկիսի տիր, քի գօրգարագ՝ Ֆլսգ իլլէմէյիլ՝ քի իւճ-րէթիմիլտէն մահրում օլմայալլմի :

Պէշինճիսինէ՝ իճթինապի եզելի տէնիր . պուռնուն
իլէ՝ հէմ րապպիտէն գօրգարըզ, հէմ նարի սագէրտէն :

Եւթընճիսինէ՝ իճթիրաղի եվլատիյէ տէնիր . նիճէ
քի եվլատ տայիմ չալըջըք քի՝ աթասընըն ըրգասինտէ
պուլուռնա . վէ անըն ինճինմէսինի խթէմէզ, գաճըրլան-
մասուն տէյի իճթինապ չէքէր . քէզալիք՝ վէ պիր քիչի
պուռ մինվալ իւզըէ գօրգաճագ քի՝ րապպիսինի ինճին-
տիրմէյէ վէ անտէն տիւր օլմայա . վէ մաճպուպ էար
սլաճատան այրըլմայա :

Եւ սօնրսքինէ՝ իճթիրաղի հիճապի տէնիր . պուռ
էպէտի ու պագա տըր ճէննէթէ . նիճէքի արդ աղալարի՝
փատիշահն գարշուսինտէ տիվան տուրուպ՝ հէմիշէ գօր-
գուտա տիրէր . վէ հիճապ էտէրլէր՝ անըն ուլու վէ
աղիմ տէվլէթի իգպալինտէն . վէ քէնտուլէրին խօր ու
հագիր օլտուգլէրինտէն . պուռ էմսալ միւճէպինճէ աղնա
հիճապի :

Հագ գօրգուսին կէր էար կթմէ կօզիւ	նկ .
հէրամ ու ֆրսգ հիշ կէօրիւնմէզ կէօզիւ	նէ :
Ղաթալ չէքիճ ահնի տիր իճթի	րաղ :
գալպտէն չէքէր ֆրսգ մըսմարին սանմա	ազ :
Ազիւ ֆաղիւ օլմագ խթէրսէն է	կէր :
չէրիք օլտուն գօրգու սանա սէրպէ	սէր :
Գօրգան առէմ խանէսինտէ փիւր տիր	շատ :
գօրգմայանլէր էպէտ օլմաղլար իր	շատ :
Ելմսիւզ պուլութ գօրգան առէմ սինէ	սի :
հաշին սիլէր գօրգմայանըն անէ	սի :
Իճթինապլէ կէլ գաղատան էմին	օլ :
խալիւ կիպի եիւզի եէրտէ զէմին	օլ :
Սէլաթէր րահ խթէր իսէն ալէմ	տէ :
իճթիրաղտիր սանա րահվար պուռ պապ	տէ :

Ա Լ Թ Ը Ն Ճ Ի Գ Ա Գ

{ } — Լ Գ — Գ — Թ Ը Ն Ճ Ի Գ Ա Գ

Սէքիզ ատէտ թուպաթի պէհիշթ պէյսանինտէ տիր :

Բաշին հարցուն հասարակար ման էրան-բէն :

Սիւալ պիրինձի սլէսսէվիյէ մաթլուլըդ իշին :

Դ իւնքի մոթլու միւրիւվէթլու գոթլու , վէ
էհի ճէննէթ օլմագ՝ ալլաշըն ճէմալինի կէօրմէսի-
նէ իթիգատ կաեր միլէթի մէսիհէ . վէ աւա նազար-
կէաճ օլտն՝ հէմվար մոթլու օլուր , նիշին սէքիզ
տէնիր՝ պէյանս Կուլյորուա :

Իշէվապ : Բաշըն ճէննէթի՝ մէճտ իլէ փիւր ու
միւղէյեհէն տիր . վէ մէճտին՝ հատա ու իւքեանի եօգ տոր .
րագամէ կէմէղ , ագլէ ֆիրրէ սղմադ , Դ իրա՝ ալլաճ՝
սատիգ ու սալիճ գոլլարընա՝ օլ մէրթէպէ մէճտ ու սալ-
թանաթ հազլըր էթմիշ տիր . (1 300 , 209) . քի նէ կէօղ
կէօրմիւշ , նէ գոլադ իշիթմիշ , վէ նէ ստէմին զիքրինէ
կէմիշ . Ի աքին էֆէնտիմիշ մէսիճ իպնուլաճ՝ տէրեա
քէնարլէրինտէն՝ տէրեպի պիղէ սէյր էթալիմէք իշին՝
գալպիմիղէ սղաճագ գաաար , չէշնիկիր էթմիշ տիր պիղի .
զիւրա՝ տիլ իլէ թապիրի միւլքին տէյիլ , հէման կէօր-
մէյէ միւհթաճ տոր :

Դիաւիթ մարգարէ՝ ճիւղի բիւլի գոլադ միսաֆիրի
օլտուքտա՝ խապէր վէրմիշ քի՝ նիճէ քի իշիթտիքսէ ,
էօյլէճէ կէօրտիւք ալլաշըն շէհրինտէ . Ի միւս նէ՝ կէօրաի
նէ՝ իշիթաի , թապիրինէ գատոր օլմայուլ՝ կէօրմէմիշ
կիպի իղմաղ էտէր : Ի է պիզ . տալի՝ պու սէրֆիւրադ-
լըղին ու սէրվէրիղին թապիրինտէն շիմտիլիք պօշ գօյուլա՝
նազար էտէլիմ քի , պու մէրթէպէյէ նէ՝ իլէ րէվանէ

օլապիւրիւրիւղ • վէ գաշ գըռա տիրէր պիպէ տէ օթիկէր
օլուպ՝ պու տէրէճէյէ տախիւ էտէնիւր :

Ավվէլքինէ՝ ըուհանի կէտալըգ տէնիւր , իրինճի-
սինէ՝ մահճուպլըգ , իւչիւնճիսինէ՝ եասի • տէօրտիւնճի-
սինէ՝ ատալէթ աճլըղի • պէշինճիսինէ՝ ըահճանլըգ • ալ-
թընճիսինէ՝ տէրուհի ճան փարլըղի • Եէտինճիսինէ՝
սուհի՝ ուսալիհէ • սէրիլինճիսինէ՝ տալ ուստա , կէոյա
Փապլի տալ իչին՝ իֆթիրայէ օլըպուպ՝ գօվուլմագ :

Պաւ սէրիլ մուլթըլըգ՝ ղէնճիւրնամէ՝ պիրիպիրին-
տէն շէոյլէ հասըլ օլուրլար : Ըուհանի կէտալըգտան՝
(.քի ճան Փուքարէլիլի թապիր օլուհուր , վէ թէրքի սէվ-
տայի ալէմ՝ տէնիւր) հասըլ օլուր մահճուպ եալաշլըգ •
ղիրա՝ օրի ղայէթ թէվաղի իտիւպ՝ գահր էթմէղ , իմի
հէմ օլուր մաղլըմ : () Ըքի օլտու մաղլըմ ու եալաշ ու
թէրքի տիւնեա , պու ճիհանտէ տէրտիմէնտ վէ գուր-
պէթտէ գալըպ՝ սէմանըն հասրէթի իլէ ահ ու Փիղան
էտէր • եա քի քէնտի Փըսգի իչին • (վէ էկէր Փըսգի կիւ-
նահի եօղ իսէ , էլ ալէմին կիւնահի իւսթիւնէ ղաւմին
օլուպ աղէր • տէրտի կիպի գալըլուր եաս ու փուս •) եա-
խօտ աղէր՝ քի եարր սատըգ ըապպիտէն տիւր օլմուշ
տըր : “Լիճէ քի տէմիշ տաւուտ նէպի , (սաղ . 119 . 5 ,)
վայ պանա քի շօգճէ ղէման օլտու՝ տարի գուրպէթ-
լիքտէ եալանտըղըմ :

II է օքի՝ աղլայաճագ կիւնահտան խէլտա պուլ-
մուշ , լաքին ալէմին Փըսգին աղէր , քի նիշին օ սատըգ
եսու ալւոշըն էմրինտէն թաշըա հարաքէթ էտէրէր՝ ա-
ճըղուպ սուսանըր մէվանըն տալ ու տալինէ : (շախօտ՝
Փասիգլէրի էյէտամտէ , վէ Փաղիլէրի քիւտիւրաթտէ
կէօրիւպ , աճըղուպ սուսանըր՝ քի հայան ալւահըն ատա-
լէթինտէն հէր պիրիսի միւստահագինէ կէօրէ փայլինի
ալաճագ տըր :

II է պու միսիլիւ ալւահըն ատալէթինէ աճըղան ,
օլուր ըահճանի • եա քի կէտալէրէ ըահմ ու քէրէմ էթ-
մէք իլէ , եախօտ պիւաղլէրէ՝ փէնտ ու նասիհէթ ըահ-
մինի տիւր էթմէյիւպ՝ ըահնիւմա օլուր ըահի հագգէ

տողրու։ Այն օլքի բաճանի օլուր և տէրուներն՝ փաք ու
խալիս էտէր հէր ֆաքտէն։ Արին մէլուն շէյթան՝ ան-
ճաղքի բուհի փաք քիմնէլէրէ զարէղ իտուպ և իֆգի-
իֆթիրայա օղրատուպ և հալգըն պէյնիտէ ինթիլալ պրա-
ղրը և վէ խալգըն եիւրէյինի սօվուտըր օփաքիզաթ քիմ-
սէտէն։ Պէլի օքիչի՝ առի տատի (արդարութի) ինն՝
պիհուգուր օլուպ գօվուլուր զուլուլքէտրտէն և էմմա
նէ մութլու քէնտիսինէ։ Պուռնի տատի պիլմիշ օլքի՝
ղէնճիր պիր հալգա իլէ օլմազ և թաքի չօգ օլուպ պիրպի-
րինէ կէչմէտիքճէ և Վէզալիք վէ երանուլթիւնուն պիրի
էրսիր օլուրսա և եախօտ տաղընըգ օլուպ պալիսի՝ ատէմի
մուլթլու (երանէլի) էթմէղլէր և իլա ճիւմլէսի մէվճուտ
օլմալը։

Երեսուցի արարներն։

Բուհ իլէ կէտա օլմազլըգ պէյանինտէ տիր։

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Բ Ի Ն Ճ Ի

Ետալըգ՝ ալէմին այնինտէ վէ մուլտար օլանէրին զան-
նինտէ՝ պիր սուլֆի ու ալապ թարիգ տիր և նէտէ՞ն
մուլթլու օլա բուհանի կէտա։

Ելքէվապ։ Եա իսթիման օլմալըշ՝ քի էֆէնտիմիշ
պուլուրմըշ, օլքի ալէմին կէօղինտէ իւլվիտիր և ալաշըն
տիվանինտէ տիւլֆի տիր և քէզալիք՝ վէ կէտա ֆուգարէ-
լէր։ Արին բուհանի կէտալէր՝ ֆուգ ու հէրամտէն
հալի տիրլէր և անըն իչին գուլթլու միւրիւվվէթլու օլուր-
լար տիւնեա մուհապպէթինտէն էլ չէքմէք և կէօյա թէնին
զէֆգինտէն և վարլըգտէն վէ ուլու փայէտէն և զիրա անլէ-
րին այնինտէ՝ զէֆգ ու սէֆա՝ իգրահի տիր պիր ճէֆա։

Այն տատի՝ ճան իլէ ֆուգարէ տիրլէր՝ թէվազի
քիմնէլէր և քի պատի քիւպարլիգտէն հալի՝ բուզկեարի
մաղրուլըգտան թէհի տիրլէր և քի սլաշտան զայրի՝ հիշ
պիր քիմնէտէն իշթիրալ չէքմէղլէր և օլաքի՝ անտէն

գ. օրգանայան լէրտէն ի գրահ հտէրլէր : Սէ տախի՝ ըոհհի
կէտալէր տիր . (Բ , Կոթ . 6 . 10 ,) քի հիշ պիր շէյէ մալէք
տէյիլէր , վէ հէր շէյէ մալէք տիրլէր :

Կէր Թէվազի փայ օլտինսէ Նմ՝ մա	Նի .
հէնիշ բլբեապ փայլնէ պիլ սէն ա	Նի .
Տաղի ալիմ օլ էֆլաթան տահրա	Թին .
փայմալ իշլէ շարու գ իլէ զիյիէ	Թին .
Միւրտէ տիլ տիր պայ օլանլէր ալիմ	տէ .
միւրտէ ճանի՝ զինտէ սանմա օթէն	տէ .
Բուհի կէտա՝ օլ սէն Ֆաալիգ օլմա	պայ .
գանաաթ գլլ շէհրէտար օլ կիյ ա	պայ .
Ալթուն հէլի քէմիք տօրու սին օլ	մա .
շէճէր սանալգ փիւր զէրտար օլ ապի	մա .

Հաշտի հեշտիւն :

Հալիմիք վէ մահճուպլըգ պէյանինտէ տիր :

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Ի Չ Ի Ի Ն Ճ Ի

Սիւն արխտոտէլ տէմիշ քի՝ պէնի առեմ՝ պիր մահ-
ճուպ հայվան տըր : Իմտի օքի՝ քէնտի էօղլանտէն մահ-
ճուպ տըր , նիշին մոլթլու օլա :

Իշլէվա : Սէ կէր Թապիաթտէն օլան Ֆաղլիյէթ՝
մոլթլու էթմէզ մի քիմնէյի . մէլլիդլար զաթր Թապի-
աթտէն Ֆարզի տիր : Սէ հէր ֆըրգ ու զինա Թապիաթ-
տէն խարիճ տիր . անըն իշին Ֆաղլիլէր մոլթլու օլուպ ,
Ֆասիգլէր լանթթէ սիփէր օլուրլար , քի գանոունտան
Թաշրա հարէքթէ տէրլէր : Իմտի մահճուպ օլան՝ փէն-
պէ սիլահ տըր , լտքին տէմիր ալաթի քէտէր , նէ էարէ-
լէր , նէ էարէլէնիր : Սիթէմ իշիթսէ՝ գահըր էթմէզ ,
մոհհապպէթ քիլիմաթի կիպի գապուլ էտէր : Վէպու-
թէր կէօկէրլին կիպի էօտի էօգ տըր . անըն իշին հիշ պիր
քիմնէյէ զարար ու զիյան էթմէզ . օլ քի տէրտտէն ալ-
մազ , տէրտէ կիլիֆթար օլմազ՝ տէմիշ արխտոտէլ :

Ս'եզլանըն՝ պիր նեզի գուղուսի տիր եավայ առեմ, եկէր քեպիր՝ եկէր սաղըր՝ ճիւմէսինէ խալիլ ուսեզ կիւլի տիր. անըն իշին յոհաննէս մկրտիչ մէսիհոսւած եֆէնտիմիզի՝ գուղույա պէնդէթտի: Ս'է եֆէնտիմիզ տէտի քի, պէնտէն հիյպէթ ու իպրէթ ալըն քի՝ մահճուպ ու թէվապի ալլապ կէօնիւլիւ էմ: Ս'աղլըմ առեմ՝ եաղէ պէնդէր, քի գապտան տէօքիւլիւրսէ՝ հիշսէս ուսէտա չքարմաղ սու կիպի:

Ետգալըգ՝ վէ ալլահա մախսուս պիր Ֆաղիլէթ տիր. նիճէ քի հաղրէթի սիւլէյման իպնի տաուուտ տէմիշ, (Իսաա. 12. 18.) սէն քի սահիպ խուրուսուսն՝ մահճուպանէ հըֆս էտէրսին ճիւմէյի. վէ աղիմ հըֆս ուսապր իլէ՝ պէսլէրսին ալէմի. զիրա գարիպ տիր սանա գուտրէթ, հէր նէ վագըթ իսթէսէն գատըրսըն: Կէոյա էլ ալէմտէն գալպ ու գուվիլէթ ալմաղա էհթաճ՝ տէյիլսին, նիճէ քի աթէշէ հաճէթ տէյիլ տիր հասրինի հօտիւնճ ալմաղա. հէր նէ վագըթ էմի օլուսսա, իշին կէօրիւր (ալլահըն էլի էափ տըր, էմմա իշի փաք տըր) տէմիշլէր: Ս'ահճուպէր տախի քեզալիք՝ խշըմանէ հարէքէթ էթմէզլէր. հէր նէ զէման ահ էթսէլէր՝ մէվալը հաղըր պուլուրլար ինթիգաւալալըճի: Ըմա մաղլըմըն ահինի՝ չըգար ահէսթէ ահէսթէ:

Հազադս էրանուլէան սգաւորուլէան:

Եսա ու մաթէմին մութլուլուղի պէյանիտէ տիր:

Ս Ի Ի Ա Լ Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի

Եսա ու մաթէմ՝ ճէննէթտէն խարիճ՝ օլմալը. նիշին մութլու տէնիր:

Եթէշի, Պէլի էշլէ տիր. լաքին կիւնահքետըլաւ տէսթիկիլ օլուպ՝ ճէննէթէ տիւխուլ էտէր: Նիճէ քի իյնէ՝ իփիյի՝ տիբիլէն շէյէ կէշիրիլ, էմմա քէնտուսի անտէ գալմազ. պիղ տէմէյիզ քի՝ ճէննէթտէ՝ եսա ու

մաթէմ վար, անձագքի՝ ֆրագ ու կիւնահըն իւաճը տըրէ
 Օ իրա՝ աղւամագ ու ֆիրեատ էթմէք՝ ճէնէթին պիր
 միֆթահի տիր, Լիւնահին իւթիւնէ էաս ու մաթէմ
 էթմէք՝ կէոյտ վարեա իլէ՝ հաճէր ֆրագի էգմէք տիր
 Ե տախի՝ էաս ու մաթէմ էտէրլէր՝ ալլահին քեամիլ
 ու ալիհ գուլարր, քի պու տարի ճիհնտէ՝ էարի սա-
 տըգ ալլահին ճէմալինտէն պոյիտ ու իրագ, վէ տարի
 գուրպէթ իշինտէ միհման օլմուշտր:

{ } ազադէ Երեւան Ե Ժողովուրդի Երեսմ:

Ընդ ու տատէ աճըգմագ՝ թէշնէ օլմագ պէյանինտէ տիր:

Ս Ի Ի Ա Լ Պ Ե Ա Ի Ն Ճ Ի

Ընդագագ վէ սուսամագտան առլ ու տատ իլին, Նէ՞
 տույաճագըզ:

Երեւան, Ընդ ու տատէ աճըգմագ վէ սուսամագ՝
 պիր սէրքէշի հապվէս տիր՝ ֆաղիլէթ տայիր, քի տէ-
 ռունի աշգ իլէ միւշթագ օլուրուղ ֆաղիլէ սմէլէ: Ե
 տախի՝ առալէթքեանի ըապղինին ճէմալին կէօրմէյէ հաս-
 րէթ չէքէրիլ, Պու առլ ու տատին Նիշանկէահի՝ ճէնապի
 ալլահ տըր, զիրա պուլնուն տէրուլինտէ տիր սարին՝ տին
 ու իման, ումուտ՝ ու մէվլանին աշգի մուհապպէթի, Պու
 նարի էօտ իլէ՝ հարլէնիր վէ ըսընրր ինսանըն ըուհի, քի
 հէր մախլուգտա անըն էմրի էտա օլուհա:

{ } ազադէ Երեւան Ե Ժողովուրդի Երեսմ:

Ընդհամէթիլին մութլուլուղի պէյանինտէ տիր:

Ս Ի Ի Ա Լ Ա Լ Թ Ն Ճ Ի

Տէրալմէնտ ու նաչար կէտալէրէ՝ ըահմէթ ու մէրհա-
 մէթ էթմէք՝ զայէթ սէվապիլ պիր ֆաղիլէթ տիր, սոյ
 է

միաստի՝ ֆրսգին՝ նարինի սեօնտիւրիւր • էմմա պէտէլինէ
րահմէթ պոլլմագ նէ՞տէմէք տիր՝ ազնաւագա միւհթաճըմ:

Իլճէվապ, Բահմէթ տէմէք՝ աշգի մէվլա իշին՝ ֆու-
գարէնին հալինէ մէր համէթ էտիւպ՝ նօգսանին տօլտուր-
մագ տէնիր: Եւ տախի՝ րահմէթ տիր քի տիւնեալըգ
իլէ էտինիրիդ ճէննէթըլի • իշտէ րահմէթէ պէտէլ՝
րահմէթ պոլլմագ: Ի՛մմա ֆուգարէլիք՝ իքի սէհիմ
տիր • պիրի տիւնեալըգ նաչարըլի, պիրի րուհանի նաչար-
ըլի • իրիսինէտէ էէտիշէր թիւրլիւ րահմէթ վար:

Տիւնեալըգ րահմէթի, նաչարէլին աճըղընը տօլուր
մագ • սուսուզըղընը գանտըրմագ • իւրեանլէրի կիյտիր-
մէք • ղարիպլէրի միհման գապուլ էթմէք • էասիրլէրի
գուրթարմագ • խասթէնին վարուպ խաթըրնը սօրմագ, վէ
սահիպսիդ միւրտէյի տէֆն էթմէք:

Բուհանի րահմէթ տիր, սուլլուսուսն ճիւրմինի պա-
ղըշամագ • ֆասիգի աղարտմագ • պիագլ էպլէհի թալիմ
էթմէք • փէնտ ու նասիհէթ էթմէք շիւպհէտարէ • թէ-
սէլա էթմէք տէրտնաքի • տուա էթմէք կիւնահքէարին
խէլաս իշին • վէ թալիլ էլըուհ ստպըլը օլմագ՝ քէնտի-
միզէ գատըր էտէնլէրէ: Իյուիյէ էյուիէ էթմէք՝ հէք
ատէմ իշի տիր • քէմիլիյէ էյուիէ էթմէք՝ էք տտէմ իշի
տիր տէմիշէր:

ՀԱՅԿԱՆ ՄԵՐՈՒՆԻՆ ԱՅԿԵ

ՊԵՐՈՅԻ ԹԱՀԻՐԱԹԻ ԳԱԼԱ:

Ս Ի Ի Ա Լ Ե Ե Տ Ի Ն Ճ Ի

Իյաղ էտէրիմ քի պու փաքըլգ սէպէպի իլէ ինստնա
նէ՛իհտա օլուր՝ պէյան պոլլուրտաշըլ:

Իլճէվապ, Պու միւրիւվլէթ իլէ՝ նէճէֆ ու մի-
րաթ միաստի՝ ինսանըն գալպի փաք ու նասպ օլուր օլ
մէրթէպէ, Թա քի մէվլապի կէօրմէյէ օալէմտէ լայըգ օ-
լուր: Եւ պուսալէմտէ՝ իման իլէ կէօրիւպ՝ ղայէթ սէվ-

մէջէն անի ճանն աթարաշիգի մէվլա՝ թաքի տիւշտէ լուշա սինաէ անի սպըգլար . վէ միւմքինի մէրթէպէ անըն իլէ ակօճպէթ հտէր . Օ իրա՝ հէկէր քի ինսանին ֆէհմի ղիքրի՝ եաղլլմագաէն փաքլէնիւպ՝ վէ ռատէթի ֆէնայէ մէյիլ վէրմէտէն խէլաս պուլուրսա , իման ու իթիգաթ իլէ փիւր օլուր . վէ ճիհանի ալէմ իշինտէ՝ մէվլայի սէյր հտէր . զիրա գալպի փաք օլմայինճէ , քիմսէ կէօրէ՝ մէզ թանղրիսին :

§ Յաղագս էրանս-թեան խաղաղութեան :

Սուլճ ու մասըւհոսն մութըւլուղի պէյանինտէ տիր :

Ս Ի Ի Ա Լ Ս Է Ք Ի Ջ Ի Ն Ճ Ի

Չիւն ճէնապիլ պարի՝ քէն ու ղարէզ պիլմէզ, նիճէ քի ղապիթ եարամաղը քի գաթլ հտէրսէ , ղարէզ քէնի իշինտէյիլ , անճագ քի առալէթ իշին՝ եարամաղը իպրէթի ալէմ հտէր . նար տախի եագար՝ ղարէզին կիւտմէր իշինտէյիլ, անճագ քի թապիսթտէն վէրիլէն խղմէթինի հտաէտէր : Ի մտի՝ հաղրէթի հագ տախի ղարէզ սագլամաղ իսէ գուլունա , գուլուն գատրի նէ՝ օլաճագ քի անըն իլէ սուլճ ու մուսալիհէ օլա՝ պէյան պուլլըուլա :

Իշլէվադ : Սուլճ ու մուսալիհէ՝ եախօտ պարըշտըրմագ տէնիր , հայան պիր առէմ ֆաղիլէթտէ գարալ գըլար , վէ ալլահտէ պուլուր զէֆի ու սէֆաւթինի . էմին օլվագլէ տիւնեատէն , ճիսմինտէն , ու շէյթանտէն . քի անլէրին թիր ու քէմանլէրի՝ անա թէհսիր էթմէզ , Ի մտի պուլ մինվալ իւղրէ՝ մէվլայէ գուլ օլան , սուլճ ու սալիհ օլուր մէվլա իլէ : Ս է հէր թարաֆտէն էմնիէթին պուլլտուգտէ , միւտտայիլէր պէյնինտէ՝ պարըշտգ վէ սուլճ էթմէյէ պաշ գօշար . մուսալիհ վէ սուլճ ճի օլուր , վէ ճէննէթին միւրիւվլէթին պուլուր :

Յաղագհ հոլովեցման վասն արտաբերեան:

Եւ ու տասն իշին սիւրբիւմէք վէ գովումագ պէյա-
նինտէ տիր:

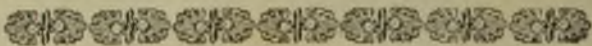
ՍԻՒԱԼ ՏՕԳՈՒԶԻՆՃԻ

Եւ թիմաւորը պէլքի սիւրբիւմն վէ իսքեան օլունուր
տտէմ սուչու եւրտէ, անըն չէքտիյի սէրէնձամ տախի
միննէթէ կէչէր մի:

Եւ ճէվապ, Ս՝ատամքի՝ ստիւլ պիր քիշէյէ օլմա-
տըր ճէզ՝ միննէթէ կէչմէղ. իւլա քի պիսուչ եւրտէ՝ շօլ
միսիլիւ Ֆէլաքէթ կէլտի իսէ պաշընա, նէ մուլթու. ղի-
րա՝ էօյլէ օլմատըղը հալտէ, հէր գապէպէ կիրիֆթար օ-
լանէ՝ նէ մուլթու տէմէլի իտիք: Եւ Ֆէնտիմիզ՝ էնձա-
մինտէ պէյան էթմիշ պուլու աւաքէսալարըն էիւղինտէն
քի, նէ մուլթու սիզէ, հաչան սիզի գովարար՝ իսքեան ու
թաղիր էտէրլէր, վէ հէր քէմ սէօզի վէ իֆթիրայի էտէ-
լէր, իրշատ օլուն՝ սէվինին. ղիւրա էճրինիզ՝ ճէննէթտէ
էֆղուլն օլուր: Պու սօնրուքինի տախի՝ ազիմ յէ վարդա-
պէտլէր՝ ղոյրի միւրիւվէթ էէրինէ սայուպ, սօգուզ
տէ միշէր միւրիւվէթի. լաքին տղու սէքիզինձիսինին
թապիրի տիր՝ պաշքա տէյիլ:

Պու տըր մէրտիյի՝ իսաւի ճէնկճիլէրինին. պու տըր
մէհէնք թաշը՝ իսալիս ու գալպ մատէնլէրին. պու տըր մի-
ղանի՝ թէմամ ու նօգսան ղարպլէրին: Եւ Ֆի օլմայէ քի, ճէննէթ
փոյէսի վէ մախսուս իսմի, էն էգէլքի միւրիւվ-
վէթէ, բուհանի կէտալիյէ, վէ աալ ու տասն իշին իսքեան
օլմալէրէ վէրիլմիշ. հէմ պու աալ ու տասն մուլթալմագ
տըր հէր պիրինին թէճրիւպէսի: Եւ տապա՝ հէր էալմաշ
ու մահճուպ՝ ինայէթտէ՝ն մի, էօգսա թապիրիլթըն իգթի-
ղասինտէն մի մահճուպ օլմուշ՝ պու միղան պէյան էտէր:
Եւ գէթ ու սէրէնձամ, վէ իֆթիրա վագթինտէ էկէր
սապր օլտու իսէ, պէլլիքի մահճուպլըղը տէրունի տիր:
Պիր քիշի ահ ու ֆիղան էտէր իմիշ, աշապա կիւնաշի
իշին մի տիր, էօգսա մալ ու մահճուպ իշին, պու մէհէնկտէ

սրնանրո: Բաճմէթ էտէր՝ սէքետթ վէրիւր իմիշ . պու-
քիւրրէտէ դալլ օլմայինձէ՝ զէր ու աճէն օլտուղին պէյան
էտէ մէզ . սայրիլէրի տախի քէզալիք:

Ե Է Տ Ի Ն Ճ Ի Պ Ա Պ

{ } ազգա գաւանց պարտէրանայն Ե՛ր Գաւարտիւր:

Հազրէթի ճէնայիլ պարինին սլէսսէվիյէ օն թէնպիհլէրի
պէյանինտէ տիր:

Ս Ի Ի Ա Ա Ա Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի

Պէնի իսրայէլ՝ մըսըրըն էասըրըղինտէն իւլտա պու-
լուպ՝ գուտսու շէրիֆէ գարիպ կէլինձէ՝ իրչատ օ-
լուրլար իրէն, անսըգտան պիր գաչ տէֆա աքսինէ կէրի
տէօնտիւլէր: Խաթըրընը պիր էէրէ կիթմէյէ . ալլաճ ա-
լիմ՝ սէնտէ պէնիմ ազիզ թալիպի րաճնիւմամ, կեաճ
պիզի պէհիշթ ճէնէթէ գարիպ կէօթիւրիւպ . անսըգ-
տան կէրիլէյիւպ, պէրրու էապան չէօլլէրէ միճման էտէ-
էօրսուլն: Վըրգ սէնէ տախի սասպըր էտէլիմմի՝ գուտ-
սու շէրիֆէ տախիլ օլուլնձայէտէք . խօշ սապըր սէլա-
մէթ, էվմէք էլտմէթ:

Լըճէվապ: Լըճ թալիմի աշգիւտ . ճէֆասըլ՝ սէֆա
օլմազ տէվիլչէր: Պէնի իսրայէլ՝ մըսըրտէ փըրասա,
սօղան ու սարմուսազ իսթիմալ էթմէախըձէզ՝ պէրրու
էապանտէ՝ Հազրէթի հազտէն քէրէմ պուլուպ՝ գուտ-
րէթ հէլվասին վէ պրլտըրձին քէպապին իսթիմալ էտէ-
մէտի: Ի՛ է րուհանի գուտըթէթ հէլվասը աղիզ օն թէն-
պիհլէթի, էկէր իշթաճիլէ թէքմիլ էտիւպ, կէօյա իսթի-
մալ էթաէ իտի՝ ճէնայիլ պարի գաճըր իտուպ՝ անլէրի
տալլէրտէ կէզտիրմէզ իտի: Ի՛էն տախի պէհիշթ ճէնէթ-
թին միւրիւվէթինէ եագըն կէլիւպ, իձթինապ չէք քի

աղիմ քիմեկէր ձէննէթէ գարիպ օլմուշար իբէն՝ կէլի
թէ փտիլէր . վէ սէլամէթ րահին զայիպ էթտիլէր :

Վէ զայիբ վէ հազրէթի ատէմ ձէննէթտէն իսքեսն
օլտուգտէ , էվլտալէրի հագ Եօլնի գայիպ իտուպ՝ հայ-
վանի նաթիգ քիսվէթին զայ , վէ հայվանի զայրի նաթիգ
քիսվէթինէ կիրուպ՝ նտսէղա հարսքէթէ շուրու էթ-
տիլէր : Ինն իչին քէրէմքեանի մէվլա՝ նուհ վէմանինտէ
պիր իբի թէնպիհ իլէ՝ պէնտ էթտի պէնի ատէմի . վէ մը-
սըրտէն իսէլտա իտուպ՝ րուհի էմրաղլէրինէ՝ օն թէնպիհ
իլէ իլաձ էյլէտի՝ մովսէսին վիսաթաթի իլէ . վէ նուր վէր-
տի՝ անլէրին ճան կէօղլէրինէ : Եւրին՝ անլէր օ շէմի
նուր իլէ Եինէ տօղըու րահի զայիպ էթտիլէր , թա քի
մէսիհուլա՝ թապիպին՝ իլաձ ու ինայէթինէ միւհթաձ
օլտուլար . օլ քի տէտի՝ պէն իմ րահ , պէն իմ հագ ի-
գէթ , պէն իմ հայեաթ . վէ պիր քիմէ՝ ձէնապի աթա-
ուլահա տօիլլ օլամաղ՝ պէնի րահնիւմտ էթմէտիբձէզ .
զիրա՝ անրն իթիգաթի՝ տէրկէաշի ձէննէթ , վէ պապի
պէհիշթ տիր :

Եւրին՝ թէնպիհին թապիրինտէն պու պապտէ իա-
պէր վէրէլմա՝ թէնպիհ տիր՝ Եմրի մէվլա . պիր ֆէյլի
էթմէյէ՝ Եմրի տէնիր . նիձէքի՝ սէվ սէնին րապպիինի
()՝ քի էթմէմէյէ տիր՝ նէհի տէնիր . նիձէքի՝ զինա
էթմէ . վէ սայրիլէրիտէ պուռնա տայիր : Ինլէր քի Եմրի
թէնպիհ տէնիրլէր՝ հէմվար պօրձլու էտէրլէր , Եմմա՝
միւտտամ էթմէզլէր . նիձէքի աթանա , վալիտէնէ , թա-
ղիմ էյլէ . Հա կէրչի՝ անլէրէ պօրձլուլու իբրում՝ էթ-
մէյէ . Եւրին կէկէր քի պիղի ալլաճըն Եօլուռտան մէն էթ-
մէզլէր իսէ . զիրա՝ օ Եսնատէ՝ թանղրիմիլի Եֆղուռն սէ-
վիպ , անլէրտէն Եան վէրէձէյիզ :

Եւրին Նէհի թէնպիհլէր , Եպէտի պօրձլու էտէր-
լէր . քի պիր վէձհ իլէ իմքեանին պուլամայիզ թէպտիլ
ու թաղեր էթմէյէ . նիձէքի՝ զինա էթմէ , չալմա , գա-
թըլ էթմէ . պուռնարտէն Եան վէրմէք , վէ թաղեր էթմէք
իմքեանի Եօգ տըր :

Պուռնու պիլմէլի՝ քի պու Եմրի վէ Նէհի թէնպիհ՝

տախիլ օլմաւշ դաթի թապիսթ իւզրէ թէնպիհանլէր :
 Օ իրա նէհի թէնպիհէ տախիլ տիր՝ օլ քի տէնիր . նէ քի
 իսթէմէզսին՝ քի սսնա էտէլէր , սէն տէ էթմէ զոյրիսինէ :
 իսթէմէզսին գաթըլ օլմասին , գաթըլ էթմէ : իսթէմէզ-
 սին մալինէ էլ տէսթ սուճա , էլ մալինէ սուճմա տէս-
 թին : իսթէմէզսին ըրզինէ քիմէ նոգսան կէթիրէ , էլին
 ըրզնա կէշմէ : Սալ ու էմլալինէ , վէ պէվճէնէ իսթէ-
 մէզսին քի թամա էտէլէր , թամա էթմէ սէն տէ էլին մա-
 լինէ , ու պալինէ :

Սէ էմրի՝ թէնպիհէ (քի տէնիր , նէ քի իսթէրսին
 սսնա էտէլէր , էլլէ՝ սէն տէ անի զոյրիսինէ) տախիլ տիր
 պուճլուր . ճանի կէօնիւլտէն վէ տէրուճի տիտէն՝ սէվ
 բապպինի . թապիմ ու իգրամ էլլէ աթա ու վալիտէնէ .
 շէնպիհ սապվաթս կիւնիւնի թաղիմ իլէ սագլա : Սէ պու-
 թէնպիհլէրին սրապիսի մէվապէ տալիր , վէ պապիսի էօլ-
 տաշլէրիմիկ տալիր տիր : (Նըն իշին՝ իբի հաճէրի լէվճ
 էիւղէրինտէ քէթալ օլուճմաւշ իտի :

Սվվէլէփնտէ էաղըլմշ իտի իւշ թէնպիհ : Սվվէլ-
 քի , մէվաւնըն թէվճիտ պիրլիյին զէքր էտէր իտի . աթա-
 ուլաւճը պէյան էթմէք իլէ : Սքինճիսի՝ սահիհէթ իւզրէ
 եէմին իշին . վէ սահիհէթ տիր մէսիհ իպնուլաւ , իւշիւն-
 ճիի՝ բուհանի իզմէթէ մէշղուլ օլմագ իսպաթ կիւնիւն-
 տէ , բուհուլաւճի պէյան էթմէք իլէ :

Սքինճի լէվճտէ՝ էէտի թէնպիհ էաղըլմշ իտի՝
 մուհիպ էարան վէ էօլտաշ իշին : Սվվէլէփ իլէ՝ էլլիյի-
 միկէ իւճագ էթմէք աթա ու վալիտէմիկ . (թաղիմ էլլէ
 վալիտէնէ) : Սալան ալթըսը՝ մուհիպպի էարան իշին , քի
 անլէրէ քէմլիք էթմէյէլիմ . ամէլ ու ֆէյլ իլէ , տէրուճի
 գալպ իլէ , վէ լիսանիմիկ իլէ :

Սմէլ ու ֆէյլ իլէ՝ զիյան էտէրիկ իւշ թարղ . էա-
 խօտ պինէֆս քէնտու էօլլէրինէ , գաթըլ էթմէք իլէ .
 անըն իշին պուլուրմաւշ , էօլտիւրմէ . էախօտ զէվճէլ-
 րինէ , միսալ՝ զինա էթմէ . էախօտ՝ մալ ու էմլալէրինէ ,
 միսալ՝ չաւմա : Սէ տէրուճի գալպիմիկ իլէ՝ վարաւր է-
 տէրիկ էաւանէ իբի թարղ , էա հալաւանի նաթիգինէ ,

կէօյա զէվճէսինէ • միսալ՝ աշիգ օլմա եարանին էհլինէ •
եախօտ՝ հայվանաթինէ վէ հմլաքինէ • միսալ՝ աշիգ օլմա
էլին վարդիղինէ • Եախօտ լիսանիմիգ իլէ • միսալ՝ եալան
շահիալիք էթմէ եարանին հագգինէ •

Հալափա աւաջնոյ պահու-բանին • * Ես եմ տէր նա թո՛
մի՝ ունիցիս զայլ նա՝ առաջի իմ • և մի արասցես քէզ
կուռս լստ ամենայնի նմանութեան •

Պլեբայի լէնպիտի էվլէլ • * Պէն իմ սէնին ըտպպի ալ-
լահըն • էտինմէյէսին զայլի ալլահ հուղուրիմաէ • վէ էթ-
մէյէսին քէնտինէ փուլթար՝ զինհար թէշպիհէն •

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Ք Ի Ն Ճ Ի

էր նէսնէնին նիղամի գտտիմիսի վէ ատալէթի՝ լիւնքի
հագրէթի հագ. տըր • հէր շէյի՝ միղանի ատի իլէ խալդ-
էթմիշ տիր • գատիմի վէրտուկի նիղամ՝ քէֆայէթ էթ-
մէզ մի իտի ճիւմլէյէ • քի թէնպիհաթ իլէ պէնտ էթ-
տի պէնի ատէմի •

Ելթէվապ • Ելիւնքի ատէմի ըտհաթ վէ էմր սահի-
պի խալդ էթտի մէվլա • կէօյա տիւշէր գալդար • քի հէր
նէսնէտէն սէշիլէ • օլտու քի մարազի մէվլէ կիլիֆթար
օլտու պէնի ատէմ • եարատանին էմրինէ իթասթ ու ին-
գիստ էթմէմէք իլէ • Ճայիզ ու միւգթէղա իտի թէնպի-
հաթ իլէ՝ օլ էղէլքի գարարէ կէթուրմէյէ պու տէրտի-
մէնտի • քի ճան կէօյինի աշուպ՝ իւրէան օլտուղին պի-
լուպ՝ տէրտինէ տէրման պուլա իտի • Եմտի՝ ճայիզ իտի
թէնպիհաթ իլէ պէնտ էթմէյէ պու հարուն աթի • վէ
տիղկին իլէ սէրքէշլիլինի զապթ էտէ իտի • քի մըղ տարին
պիլուպ՝ հատտինի թանիյուպ՝ վէ զարար ու զիյանին-
տէն սագընա իտի •

Եմտի էն էվլէլքի թէնպիհի՝ իւշ թագսիմ ու սէ-
հիմ օլմագ իւղէ պուլուրտու • Եվլէլա՝ պէնիմ իւղիմաէ
եախօտ պանա պէտէլ՝ սանա մէվլա օլմագ իւղէ նուսպ

էթմէյե-ին : Կէոյտ ֆէրիշէ ու մէլայիքէ թէմէնեա
էթմէյե-սին : զիրա՝ ճիւղէնիւն սէրվէրի պէն իմ : Ի. քին-
ճիւսի՝ պիր ֆէրտ տէգրմէ սէնէմ՝ վէ նաճար փուստտ
իլէ եօնուլմուշ փուլթ եափմտեաւն պէնիմ իսմիմէ : գիւրա՝
իլաշիյէ-վիւն էօղի ու զաթիմ անլէրտէ պուլուշմաղ : իսմի
շէրիթիմ անլէրէ ույմաղ եաքըշմաղ : Ի. չիւ-ճիւսի՝ հայվան
օլա : շէմա ու գաւէր : վէ ինսան օլա : պուշլարն շէրլինտէ
հիշ պիր շէյ եափմայաւն : Թէմէնեա ու ինգիւստ իսուպ՝
ղինհար սէճտէ գըլմտեաւն : զիրա իշթիմալ տըր՝ պէլթի
մըսըրտէ ֆիրավուշ գաւվինէ ույուպ՝ անլէր կիպի զա-
նէմ ու կեալ պաշի : վէ թիմաւ հ պալըղին շէգլին ույտու-
րուպ թափմայաւն՝ քի թափարար իտի :

Իմտի պուշլէրէ վէ էմալինէ սէճտէ գըլմայաւն՝
վիւճուտին հարաքէթի իլէ : վէ պէնտէ օլմայաւն ճան
իշթաշի իլէ : Ե պուշտան այան օլուր : քի միլէթի
իսավի (քրիստոնէալէր) թողիրէ սիթէմէ էշթաճ տէյիլ-
լէր : զիւրա եաղըան շէքլէ ու քիւվէթէ թաղիմ էթմէզ-
լէր : կէոյա անըն րէնկինէ սուրէթինէ : անճագ քի էթ-
տիքլէրի թաղիմ ու իքրամ՝ օթասվիլէր սահիպլէրինէ
տիր : Կիճէ քի՝ շէհրէսարն տիվանը : վէ պայրամ պու-
լուշմաւնըն : եախօտ պայրամ նամազինէ կիթմէնիւն
թասվիլի եաղմըշ օլսա : անճագ փատիշահի կէօրմէյէն-
լէրէ պիր ալամէթ կիպի էսէր տիր : Ի. իմ քի օթաս-
վիլէ՝ զաթի էօղի իլէ փատիշահ տըր տէսէ : գաթլէ վա-
ճիւպ օլուր : զիրա փատիշահ՝ զիլուլահ վէ թանդրի
եափուսի տիր : օթասվիլ՝ անըն կէօլէսի վէ ինսան
մարիֆէթի տիր :

Ե տախի՝ օտղիղ ալահ՝ հէր էմալտէն միւնէզ-
ղէհ տիր : մէլայիլէր տախի քէզալիք : Ե քին՝ էմպիալէ-
րին րուստսինտէ կէօնէ կէօն քիւվէթ իլէ կէօրիւնմիւշ :
Ե մէլայիլէր իշին մուսայա էմըր էթմիշ քի : սէլի
սանտուգին թավանըն իւզէրլինտէ՝ իքի քէրօֆիմ գար-
շու գարշույա նագըլ էլէլէ : պուշուշ մուֆասալին
հայմասինտէ արա :

Յոսիֆ Եղիշի Գառնի-Յին: * Սի երգնուցուս ուստ
յսնուսն տեառն նյ քոյ:

Պէտքի Բէնդի-Յին: * Եւան երէ եէ մին էթ մէյէ սին
աէնին ըսպպի ալաճընըն իսմինէ:

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Ի Ձ Ի Ի Ն Ճ Ի

Երեսնի Թէնպիճ իլէ՝ մէն հտէր ըսպպի՝ քի պօշ ալա-
րա եէրտէ՝ (ստէթ հտինուպ վէ իլա քի եալան երտէ)
եէ մին էթ մէյէ իլիմ: Եւ եփէնտիմիլ պուլուրմնէլ քի
ֆիմնպոտ զինհար եէ մին էյլէ մէյլին: Տէման սիլլին քէլի-
մաթինիլ, վար՝ վար օլա, վէ եօգ՝ եմգ օլա, պու լիքի
հմրի նիճէ Թաթպիգ էթ մէյլին:

Եւ ճէվապ: Եւ շէլի իլէ նաղար գըլմնեալուալ-
լաճըն էմրինէ: Բաճմանի մէվա՝ օ հսնատէ շոճիտէ պէ-
տէլ՝ հագիգէթ եիւզրէ օլանի՝ հմր էթ մէյլին: վէ խասթէ-
լիյէ իլաճ կէօսթէրմիլ էէ մինի էփէնտիմիլ յն քն երկ-
նաւոր Թապիպ: Տէմէք իսթէր քի՝ պէն ֆայիղիմաէն
կէչտիմ: միւմբինի օլայ իտի քի՝ ինսան ճինսի՝ նէ տէրտէ
կիրիֆթար, վէ նէ իլաճէ միւճթաճ՝ օլայ իտի եէ մինէ:

Եւ նագիպ տիրչօճուղուն պիրի-ինէ վալիտէ սի տէր
քի՝ օղուլ էրմէք եէ քի ուսթայէ կիտէսին: օ տալի
տէմիլ օլա, նէ եէրիմ, վէ նէ ուսթայէ կիտէրիմ: Եւ մի՝
իքի Թէնպիճին սէօլի պիր, էմմա ըէվայէթի միւ իսթէ-
լիֆ: Եւ կէր եօյլէ օլմիյէ իտի, մէսիճուլաճ էփէնտիմիլ՝
չօգ եէրտէ ինճիլի շէրիֆտէ՝ եէ մինէ պէտէլ տէմէլ ի-
տի, էլճագ էլճագ (տմէն ամէն) տէրիմ սիլէ:

Եւ նր սուսքեալն պօղօս՝ եէ մին իլէ սապիթ էթ-
մէլ իտի քէլալմինի քի, || հ-օճ. 1. 9. Վէպէ ինճ ւճ զոր
պաշտեմն ||: Եւ շահտ տիր պոնա ալաճ, քի սնըն պէնտէ-
սի իմ: Եւ երա հագիգէթ եիւզրէ օլան եէ մին՝ մէթանէթ
վէրի կէրչէք շէյէ. անճագ շիւպհէլի եէրտէ՝ եէ մին ճի-
ճապ էթ մէլ. ալաճալի՝ տէմէք իլէ կէչմէլին: Նիւղի
քիւլիլ շէյ իչին, վէ եալաճ քիլպ իլէ՝ ալաճի շահտ
կէթիլմէք, սնըն իսմի շէրիֆին նաֆիլէ ու պէր հալա
էթ մէք տիր:

Եւ վկայեալ քի՛ ալլաճն հագեցեթիւն պիտմեալիւ
լիսանէ՛ ալմաղ իլէ՛ նաֆիլէ՛ ետէր անն իսմինի . վէ ի-
քինճիսի իլէ՛ զերր իթտուկի աղիզէ՛ իթալէի լիսան է-
տէր , եսլան եէրտէ անի շահիտ կէթիւմէք իլէ : Պու-
թէնպիհն գարշը՝ իւչ խաթա վաթ . աւտիյի սէօղին՝
քիզպ օլտուղին պիլէրէք եէմին կթմէք . եախօտ՝ նա-
մէրգաթ Թարիգի իլէ եէմին կթմէք . եախօտ՝ իթտուկի
եէմինին՝ մուղայիրին կթմէք :

II Է տախի՛ եէմինէ հզտատ իշէր ատէմ՝ ամէլի ի-
լէ . եախօտ՝ տէրուանի գալպի իլէ . եախօտ լիսանի իլէ :
Տէրուանի գալպ իլէ թէքեասիւլէ տէրէր պու թէնպիհ-
տէն Ֆասիգ քրիստոնէլէր , քի ալէթի կէօրիւնիւշտէ
քրիստոնէայ տիրէր . պուշար եիւղտէն վապթիղ օլտն-
լէրէ պէնզէրէր . քի մկրտութի ալըրէր , լաքին նամէ-
թին շնորհքին ալմաղէր : I Խսան իլէ , հաշան սթգի պիւ-
թիւն վէ տէրուանի տիւտէն համա ու սէնա ու տուա էթ-
մէզէր : I մէլ ու ֆէյլ իլէ , միւրայիլէր . քի ըսպպինին
իսմի շէրիֆինի՝ միւլահազա լիսան իլէ օգուրլար . վէ փաթ
ու շէրիֆ գալպ իլէ անմաղար :

Հաշափս էրբըրդ պատիւներն : * Սրբէս՝ զօր շաբաթուն :

Պէրաշէ իէնպիշէ սալիս : * Իբրամէն թէվահիւր էյլէ
սէպթ կիւնինի :

Ս Ի Ի Ա Ա Ա Ա Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի

I Եւ իւնճի թէնպիհն՝ ճիւմա երթէսի խապաթ կիւնիւն՝
փաթ սաքլամաղ իշին օլաճագ . էմմա պու թէնպիհն՝ ես-
հուտի թայիֆէսինէ մախսուս օլմալը , պիզէ կէօրէ
նէ՛ իգթիղասը վար :

I Եւ իւնճի : I Եւ թալիպի իլմխալիլիմ , շիւնքի էսկի
նօմա պիւր նէվզուհուր կէօլկէ ու թասվիւր իտի՝ մէսիհին
զէմանի սաատէթլէրինէ , կէօլկէ կէչմէտիքճէզ՝ էն ասըլ
ճիւմպիղէ գարիպ օլմաղ , կէշտի կէօլկէ՝ կէլտի էն ասըլ

աբ կիրարկէ : Օ իրա օ իսպաթ կիւնի՝ կեօյտ մէվլանըն
րահաթ օլտուղու կիւն իտի • քի քեսյինաթի թեքմիլ էթ-
տիքտէ , րահաթ էթտի եէտինձիսի կիւնտէ : | արին՝
հիչ մէվլայէ եօրուլմագ տէնիթ մի , մատամ քի ճէսէտի
ձիսմի եօգ տըր • ես նէ՝ տէմէք իսթէր իտի հալլոէթի
ճէնսպիլ պարի :

Պիր էսնատէ տիւեր ղէմնտէ՝ պէն քէլտուլլաճըմը
տիւնեայա իրսալ էտէյիմ , քի կէլիպ պիր պիքիրէ տուխ-
թէր գըղտան՝ ինսան ճէսէտինէ իթթիհատ ու մութթա-
սըլ օլա : () թուղ իւչ սէնէ զահմէթ շէք • սալպ օլու-
նա • վաֆաթ էտէ • վէ մէղարտէ տէֆն օլուպ՝ րահաթ
օլուպ՝ վէ իւչիւնձի կիւն գըյամէ օլա • վէ զէմին ու սէ-
մա՝ օլ զէման թէքմիլ օլա • վէ պու իսպաթ կիւնին՝ կի-
րակի փաղար կիւնիւնէ թէպտիլ էտէ : | է նիձէ քի էն
էղէլքի կիւն՝ (եէրի կեօյի թէճէլի գըլտըգտա) կիրակի
իտի , վէ տէտի հաղըթի տլաճ՝ նուր ու զիյա խալգ
օլա , քէզալիք վէ էֆէնտիմիղ մէղարտէն գըյամէ օ-
լուպ նուր տօղտու :

II է նիձէ քի՝ եէտինձի կիւնտէ տէտի մէվլա՝ թէք
միլ օլտու պիր ու սէմա • քէզալիք վէ իսա մէսիհուլլաճ՝
չարմըլ եիւզէրինտէ տէտի՝ իշտէ հէնիղ հէր շէյ թէք-
միլ օլտու : Տէ իմտի՝ պու սպիղ ու միւքէրրէմ կիրակի
կիւնի , րաֆի ու սէրվէր օլտու օլ իսպաթ կիւնինտէն :
Հէմ պէնի իսրայէլ՝ պու կիւնտէ խէլսա պուլտու մըսը-
րըն եասըլըլինտէն • վէ պու կիւնտէ գըյամէ օլուպ մէ-
սիհուլլաճ՝ ձիհէնէմին սիասէթինտէն խէլսա էթտի
քէնտի գուլարընը՝ օ նարի սագէրտէն :

III է տախի՝ էլլի կիւն թէքմիլինտէ՝ մուսա թուրի
սինատէ ալտը օն թէնպիհի • մէսիհուլլաճ՝ էֆէնտիմիղ
գըյամէ օլուպ , էլլինձի կիրակի կիւնտէ՝ իրսալ էյլէտի
րուհի գուտսի առաքեալարա : IV է մահճէր կիւնի տա-
խի՝ (պաղի իւլամէմիղ գալլինձէ) օլաճագ տըր կիւ-
րակէ կիւնիւնտէ :

Պու կիրակի կիւնի իչին՝ սապահատան՝ միւր ու ան-
պէր կէթիրէն նիսվանլէր՝ կէօրտիւլէր էֆէնտիմիղ

մէճտի սալթանաթ իլէ գըյամէ օլմուշ վէֆաթտէն ։
Պիղղէր տտիի գուլումաթ իլէ պու հափիսխանէ ճէսէտ-
տէն խէլաս պուլուպ ֆէվթիմիզտէ՝ չին սապահ օլուր
պիղէ ։ էկէր քի ֆաղիլ պուլունուրսագ ։ ա՛նի կէօրիւ-
րիղ նուրի միւնէվէր միսալի ։

Իմոի պէն սանա սօրայրմ, իսպաթ կիւնի մի սալ՝
օլտու՝ եօգսա կիրակի ։ ագիլտար օլան տույար ։ Պու
կիւնի՝ օն իրի առաքեալար զէմանիտէ՝ գաթի աղիղ
սագլարլորիտի ։ քի անձագ համտ ու սէնա, վէ պատարագ
կէօրմէքտէ մէշուլ օլուլար խտի միլէթի իսալիլէր ։
Րուհին անձագ քի րահէթի տիլ՝ ֆրագ ու կիւնահտան
ֆարիղ կէլմէսի ։ էլ չէքմէք տիւնէվի ֆէյլ՝ ու ամէլ-
տէն, վէ զէքրի հագ իլէ հէյրան օլմագ կիրակի կիւնտէ ։

Յաղափ շրբորտ պասսիւրանէն ։ * Պատուեա զՏայր քո
է զմայր ։

Պէրա՛ն Ռէհլէ՛ն բաղլի ։ * Իբրամ էթ փէտէրինէ վէ
վալիտէնէ ։

Ս Ի Ի Ա Լ Պ Է Շ Ի Ն Ճ Ի

Տէօրտիւնձի թէնպիհտէ՝ թափիլ էօմը վէ սըհհէթ սաղ-
լըգ կէօրիւնիւր, էմմա պու թափիլ էօմը՝ էաշտէ՛մի օլա ։
եօգսա պէհիլթ ճէննէթտէ ։

Իշէփապ, թէնպիհ էթտի հաղրէթի հագ քի՝ ա-
թանա վալիտէնէ իբրամ ու թափմէյլէ, քի թափիլ էօմը
վէ սըհհէթ ու սաղլըգ պուլասըն, ()՝ աղիղ մէվլա՝ ճէ-
սէտիմիղի պիլէ գայըրըր՝ ամէննա հագգա քի ըուհիմիղի ։
Իմոի թէնպիղին սաղլըղ իլէ՝ ճանըմըղ գայըրմագ, իքի-
սինի տտիի հիւմայէթ ու սիյանէթ էթմէք իսթէր ։

Նիճէքի՝ խուսար էշէճիլէ թիմար էտէր եհմ վէ-
րիւրիղ քի պիղի վէ իւքիմիղի գալտուրէ ։ քէղալըք վէ
պիղիմ ճէսէ տիմիղ պիղէ խումար տըր՝ պէսլէսէք կէրէք ։
քի օրուճ ու փէրհիլ տուա ու զիյարէթիմիղէ էսլտահ

օլա ւ բուհիմիդի վէ երեքիւմիդի կէօթիւրէ ։ () լտու քի՛
աթա ու վալիտէմիդէ թադիմ էթմէք իլէ ։ թալիլ էօմր օ-
լուրըդ տիւնէատէ ու տիւրէթտէ ։ () Իրա հէր քիմ քի՛
ղայրիսինին էօմրիւնի սիանէթ էտէ ։ հաղրէթի հագ
տախի անրն էօմրիւնի հիմայէթ ու սիանէթ էտէր ։

Պու թադիմի թէնպիհ իլէ՝ իսթիմա էտէրիդ քի ։
սատէ լաֆիլ իլէ՝ մէթհ էթմէք իլէ կէչուրմէսէք կէրէք
աթա ու վալիտէմիդին թադիմ ու իրրամինի ։ իլա քի՛ ան-
լէրտէն պիդէ նէ՛ քի աթա ու ինայէթ օլտու իսէ ։ մու-
գապիլին էթմէք իլէ ։ () Իրա անլէր շիւնքի մէվաւտէն
սօնրա՝ պիդէ իքինձի սէպէպ տիլէր ։ պէսլէմէյէ պօրձ-
լույուզ ։ Ե պիդէ շիւնքի զահմէթ ու մէշագգաթ իլէ
պէօյիւթտիւլէր ։ հայաթ ու սաղլըգլէրինի սիյանէթ
էթմէլէյիլ ։ Ե շիւնքի՝ պիդէ փէնտ ու նասիհէթ վէր-
տիլէր ։ իրզալէրինտէն թէքէսիւլ էթմէմէլիլ ։ Ե
շիւնքի պիդէ սէրմայէ սահիպի էթտիլէր ։ կէչինէձէք-
լէրին կէօրմէլիլ ։

Ըթա տէնիլէր պիդէ՝ վէ իլմ ու մարիֆէթ թալիմ
էտէնլէր ։ զիրա անա՝ պապա՝ էկէր քի վարըղըմըլա սէ-
պէպ տիլէր ։ անլէր՝ ֆաղըլ ու ֆաղիլէթիմիլ ։ Ըթա
տէնիլէր վէ փիլ էթթիարէր ։ վէ միւլէր շէհրիարէր ։
պուշլարտան հիճապ իտուպ ու թանաճաղըլ ։

Բուհանի աթա տըր՝ իլա քի հոգևոր առաջնորդ-
լար ։ քի տայիմ բուհանի էվլաուլէրինին էյլէլինէ սայ է-
տէրլէր ։ հագգին էօլուսու կէօթէրիլէր ։ պապա կիպի
փէնտ ու նասիհէթ էտէրլէր ։ վէ հէր գուսուրլէրինի
թէքմէլ էտէրլէր ։ Իմտի՝ թալիպքէարլէրէ տախի ֆարզ
տըր՝ անլէրին էքսլիլինի կէօրմէք ու պէսլէմէք ։

Ե պր կիպի կիլ պահիրտէն չէք ա	պի ։
ապի խօշ իմ օլ պուլուտէ սէն թա	պի ։
Ըթան ու վալիտէնիլէ պահր	տպ ։
սէն էպր օլ ըմպէք իլէ չէք իմ կիւ	լապ ։
վիւճուտինէ սէպէպ տիլլէր Ե փիւ	սէր ։
էքրամ իմ սէն լուլը տիլլէր սէրպէ	նա ։
Խիւտա հագ տըր սրհհէթ վիլէն ալին	նա ։
իլլէթ իմ սէն հագգէ տիլ օ թէմին	

Բահի հագանն խեղդեցնէ սէնի	մէն .
նազիք վերտ օլ խարտեն պիմմիշ օլ հէ	մէն .
Գուտրեմին եկեմալըճէ թագիմ իմ	տայիմ :
իզդեմ իսկն հեմիշէ պուլուր թա	զիմ :

ՀԻՄՆԱԿՆ ԶԻՆԳԵՐԻՐԵԴԻ ԿԱՐԱՆԻՐԱՆԻՆ : * ՍԻ սպանաներ :

ՊԵՐՈՅԻ ԲԵՆԿԱԿԻՆ ԻՌՈՎ : * ՂԱԹԸԸ ԷԹՄԷ :

ՍԻԻԱԼ ԱԼԹՆՃԻ

Այլն ինսան՝ նէ՞ զալըմ իհրազ տըր . քի թանղըի պինասին պիր վուրուշտէ եագար միւնհէտէմ վերան հտէր . պէլի հէր պար կեօրիւրիւզ՝ էմմա իթիմաթ կելմէզ՝ քի աճապա օլտղան շէյ մի տիր պու . լաքին պուլնատան տախի իճթինապ շէքմէք իշին՝ ճիւզի քելիմաթ սէշլէսէն տիյնէնիր :

Ալթէ՛վապ : Ան էվլէլքի գանլը՝ կայէն , անտէն էվլէլ՝ ըուհիմիպէ գասա էտէն՝ օլտու մէլուէն շէյլթան . քի օլտու պէնի ատէմէ պիրաճմ՝ պիր ճէլլատ . պու իքիտէն տէրս ալըպ շայիրտէրի , պիր պիրիսինէ գըլմաղա պաշ գօշտուլար :

Վէրէմ քեանի ըապպիյէ զայն թ կիւճ կելիպ՝ պուլնու տախի թէնպիհէրինէ տախիլէյլէտի : Ալ է զսպիթլէրէ իզին վերտի՝ քի օլ միսիլիւ զալըմ ու զէտտարլէրի՝ գաթըլ ու վիճուտլէրին գալտըրալէր տիւնեստէն , քի քէնտի գուլարը էմին օլալէր :

Իհրազ՝ էմմա նէ իհրազ : Իհրազ՝ մալի ինսանէ դաստ էտէր պիէմըի խիւտա . էմմա պու զալըմ՝ ատէմին ըուհինէ : Իհրազ՝ պիր երլըգ պինայի եագար . պու զալըմ՝ էլլի ալթմըշ երլըգ , վէ սաղիւրէ քէպիրէ գըլուպ , զէրրէ զէմանտէ երգար վերան էտէր թանղընըն պինասըն : Պու թէնպիհիլէ՝ պէր գոյտէ մէն էտէր մէվա՝ գաթըլ էթմէսին :

Ալթին ալէսէվիյէ մէն էտէր իըշմ ու թահալիւրի . էկէր տէրուհի՝ քի իըշմ տէնիր . էկէր տէհան ու աղզի՝ քի շէթըմ ու իթալէի լիսան տէնիր , էկէր ֆէյլ ու

ամբարձր քի ելի իլէ վուրմասինէ ։ վէ սաշը սագալը էօլմասինէ տէնիր ։

II է նաշէրի նաշագ էերտէ գաթըլ էթմէք ։ իւշթարդ օլուր ։ I Վվէլքիսի՝ նաշագ տէնիր՝ էօլէն թարաֆընտան ։ քի պիսուշ օլա ։ I քինձիսի՝ էօլտիւրէն թարաֆընտան՝ քի զապիթ օլմայա ։ I Վշիւնձիսի՝ զապիթ խոսոսոսինտէ ։ հաշան գաթըլ էտէն զապիթ օլա ։ էմմա տապիթ իշին գաթըլ էթմէք ։ անճագ քի՝ էօճ ու ինթիգամ ալմոգ իշին էօլտիւրէ ։ էախօտ՝ խըշմիր էոստամայոուպ՝ թահագվիւր իլէ խաթա էտէ ։

Պիւմ քի խըշմիր էոստամ է՝ թաղէ ճիւլ վան ։
ղոսսէտէն օլ տէմ խէլաս օլտի հէ ման ։

Երազս վեցերորդ գրքիւնէն ։ * II ի շնար ։

Պիւրնի թէնպիտի սաթիս ։ * O ինա էթմէ ։

Ս Ի Ի Ե Լ Ե Ե Տ Ի Ն Ճ Ի

I իւնքի պիրինձի սիւտալտէ տէնտի ։ քի էմրի վէ նէհի թէնպիտէր՝ թապիաթտէն վերիլէն թէնպիտէրէ ուշկուն տըր ։ զինա տախի թապիաթ էիւղրէ ֆէյլ օլմաղիլէ ։ նիշին թէնպիտ իլէ մէն օլմաշ ։

I լէվէլգ ։ I իւնքի կիւնահ ու ֆըսգ՝ հէր շէյին էթրաֆինէ տէնիր ։ թապիաթա քիֆայէթ էտէր գտտար՝ պիղարէղ րապպի՝ իլաճ կէօսթէրմիշ ։ պիր էրքէյէ՝ պիր տիշի ։ I Վմա՝ թուղ էքմէք խայինի պու թէն գանաաթ պիլմէյիւպ ։ հըրսի սէ վտասինէ ուշուպ էթրաֆինէ վէրտի ։

Ճէնապիլ պարի՝ հպվանաթտէն ինսանի սէշմէք իշին թէնպիտ էթտի քի ։ գանուհիմ էիւղրէ վաղ էյլէյին ։ վէ էթրաֆի սիղէ հարամ օլա ։ Պու զինանուշ չիքր ու լանէթ օլտուղինէ պինայէն՝ իքինձի պտոպտէ՝ աօգուզինձի սիւտալտէ՝ պիր մըգտար սոյլէնմիշ տիր ։ սէն տէ անըր ։
ս իլէ գանաաթ էյլէ ։

Երեսփոխ Եօթնէրորդ պատգամն : * Սի գողանար :

Պէտքն թէնպիտէ սապի : * Սիրիգաւ էթմէ :

Ս Ի Ի Ա Լ Ս Ե Ք Ի Զ Ի Ն Ճ Ի

[Սիրիգաւ վէ հըսըզըզի թապիր իլէ պէյան էթմէնիզ՝ նիյազ օլունուր :

[Զէնվադ : Չարմագ տըր՝ օղըուհէ պիր քիմնէնին մալու էմլալինի սիրիգէ էթմէք . վէ պիլտ էմրի սահիպին մալինի գուլանմագ : Խըսըզըզ տըր՝ էմրի հադգէ պիր խիյանէթլիք . չիւնքի աննըն թէրի իլէ էքըլ էտէսին տէմիշ գասմինի . օղըու իսէ՝ էլ ալէմին աննըն թէրինի իսթիմալ էտէր :

Խիյանէթլիք տիր վէ տախի թապիաթըն նիզամինէ , քի հէր պիրինին նաֆագասըն ալիրտ էթմիշ . վէ զալիմ օղըու՝ էլ ալէմին նաֆագասինի աղղըտան գասփար . գայրէթլի թապիաթի՝ գըլըճ գասպգէ իչըէ կիպի փասլանտըրըր , վէ օլուր քէահիլ ու թօրտգ :

(Լուր մէվլայէ գըթ . քի անըն վէրտուկի էօմրի էքսիլտիր՝ գաթլէ վաճիպ օլմաղ իլէ : Լուրտուն քէսէր քէնտինէ մուգատէր օլանտէն , վէ զայրիտինին մուգատտէրին չէքէր աղղինտէն : **(**Լուր վէ գանլի՝ էլ ալէմին կէչինէ ճէյին աղղինտէն քէլպ կիպի չէքմէք իլէ : Տախի՝ խիյանէթէ իրթիքեապ էտէր օղըու . փատիչաճ զարպինէ նօգսան վիրուպ՝ կէօնէ կէօն գալպողանլըգ իլէ : չէրատթէ տախի խիլալվէրի՝ ռուշվէթ իլէ : Վի էսպի նէպի տէմիշ ռապպինին աղղի իլէ : **(**Էսնէ . 1 . 23 . **)** Հիւքեամնիլ ասի՝ օղըու իլէ չէրիք տիրէր . ռուշվէթի սէվէրլէր . էօքսիւզլին հագգընի՝ հագ էթմէլլէր . վէ տուլլէրին չէքվասինէ կիւշ էթմէլլէր . էմմա՝ պիր գաչ միւշկիւլ վար՝ հալլ էթմէլի :

[Վվէլա՝ էկէր պիր քիմնէ չէյ չալտըրլպ , քէնտինին օլմագ էիւզըէ , պիր թագրիպ իլէ չալարսա քէնտուսին օլմագ էիւզըէ՝ խըսըզ տէնիլ մի :

[Զէնվապ : Պէլլ , հագ էէրինի խուլտու . լաբին

քենտուսի կիզի եթմէք հասէպի իլէ՝ օղրու տէնիր։
Լաբին՝ շէրան իսպաթ էտէր իսէ քի քենտուսինինքին,
 ալմըշ, անձագ թաղիրէ միւհթա՝ օլմազ, լաբին՝ էզէլքի
 չալան՝ հրի գաթ էտասինէ պօրձլու օլուր։

Իքինձի սիւալ . մալ սահիպինին իլմի օլմատան՝
 պիր տտամ անրն պաղինէ կիրսէ , մէյվէսինէ էլ սուն-
 սա , օղրու տէնիր մի։

Լաճէվապ (էլէյ . 23 . 25 .) **Լկեր** գարնի տօյունձէ
 իսթիմալ իտուպ , անա դանաաթ էթմէյուպ , զապ իլէ
 պիլէ կէօթիւրէ՝ խըրսըղ տէնիր . քէզալիք վէ թարլա-
 տան էքինի էլի իլէ տէվչիրսէ պիր քիմսէ վէ օրաղ իլէ
 պիչմէսէ՝ օղրու տէնմէղ։

Իւչիւնձի . գրթլըգ էանասինտէ քէֆաֆի նէֆս
 իչին տօյաձագ մըգտարի չալսա։

Լաճէվապ **Խըրսըղ** տէնմէղ . զիրա պէճիտ ղէման-
 տէ՝ միւվին օլմատըղի հալտէ՝ զստ ու զսիւրիէ ձիւմ-
 լէյէ մոխսուս տէնիր։

Տէօրտիւնձի . հաքիմին զապիթին իսղմէթքեարի՝ ա-
 զասինին էմրի իլէ՝ պիր քիմսէնին շէյին սիրիգա էտէրսէ։

Լաճէվապ **Պաթիւ** վաճիպ տիր . զիրա աղասինէ
 տախիլ օլմամըշ՝ ֆէնա իշէ պույրուգ գուլու օլմաղա .
 հէմչիւնքի աղասինին սէօղի իլէ քենտուսինէ զարար էթ-
 մէղ , քէզալիք վէ տէրէ էթմէմէլի . **Ընձագ** պու հալ
 վար քի , պէնի իսրայէլ՝ ալլահըն էմրի իլէ ալտատըպ մը-
 սրըրն ղէվձէլէրին վէ գօմշուլէրին՝ տիւղէն իլէ սօյտու-
 լար։ **Լաբին** պու՝ անա էմալ օլմազ , զիրա ալլահըն
 տըր մալ վէ էմվալ . սահիպինին էմրի իլէ ալլահըն օլուր .
 կէօյա խըզմէթքեար՝ աղանրն սանտըղընտան քէնտինէ
 գաֆտանլըգ ալա։

Պէչինձի . գարարտէն սիյանէթ իչին՝ պիր քիմսէ՝
 սէրհօշուն սիյահըն օղրունձէ սէլպ էթսէ , էախօս նա-
 ֆիլէ էէրտէ գաղէպէ կէմիչ՝ պիրիսինին գըլըձին սիրի-
 գէ էթսէ , վագտի կէլինձէ սահիպինէ թէսլիմ էթսէ։

Լաճէվապ **Խըրսըղըգ** էճրինէ պօրձլու օլմազ , զի-
 րա խայիրլի սէպէպ իլէ տէֆ էթմիշ օլուր գապայի , պիլա

միւշիււոյ վէ սէպէպէրտէն մատաւ, իւրըսդլոգ տըր պիւտ
եմրի սահիպին՝ հէր նէ իսէ սէլոյ ու սիրիգա էթմէսի:

Հաշտոյս ու իւրաքանչիւր պատուիրանէն: * Սի սուտ վկայեր
զընկերէ քուամէ:

Պէրսէ իւրիւրէն ուրիւ: * Եւստան շահատէթլիք էթմէ
եօլտաշըն հագրնա:

Ս Ի Ի Ա Լ Տ Օ Գ Ո Ւ Զ Ի Ն Ճ Ի

Պու նէհի իւր նէկէսնէ շէյ մէն օլունուր, պէյան
պուլունրաւը:

Եւթիվալ: Պու թէնպիհ իւր մէն օլունուր հէր
քիզոյ՝ ալըլիւրիշտէ. վէ հէր քիզոյի շահիտէթ՝ հուզուրի
շէրիտէ. վէ հէր նէ եւրտէ օլուն իսէ. մատամ քի զա-
րար իսապէթ էտէ պիր քիմնէյէ. եւ մալինէ, եւ վի-
ճուտինէ. լաքին՝ եսլան վար քի զարարը, եսլան
վար քի ֆայիտէլի:

Ֆայիտէլի քիզոյ՝ նիճէքի ագճէն օլտա՝ ֆայիշէյէ
կիտէն՝ իսթէտիքտէ, եախսա՝ պիւաղին օլտա՝ վէ եօվքէլի
ատէմ իսթէսէ պիրիսինի վուրմագ իչին՝ եօգ տըր տէյէ-
սին. եսլան՝ էմմա ֆայիտէլի: Եւսլան վար՝ շաքա միսիւ-
լիւ. նիճէքի մէգգահէլին ուլտուրմա լաքի: Եւսլան
զարարը, քի անտէն զարար շըգար տէյէնէ, վէ քիմին
եիւզէլինէ տէնիրսէ:

Եւսլան շահիտին գազէպինի՝ հազրէթի հագ քէսիւյ
աթմըշ (2 քիւսոյ. 19. 18.) Վէկապիւ շահիտ՝ նէ քի
միւհիւմէտէրսէ պիսուշ քիմնէնին պաշինէ կէթիրմէյէ,
քիզոյի զահիր օլտուգտա, Վֆէլաքէթի անրն պաշինէ շէ-
վիւրէսինիզ: Պու թէնպիհէ տախիլ տիր մահէլ եւրինտէ
սէլոյ էթմէմէք կերէք քէլիմսթի. լաքին՝ էկէր քի կիւշ
եաէն՝ էպլէհ ու տին իսուսուսին մէզաք էտէր օլնայա,
զուրուպի էմմալարը:

ճակիւն անկեալմագ Կկերե գաս տին :
 տօմուզ պուրնուան զէր կէվէրէր սա տին :

Յազաֆս իններորդի և աստերորդի պատերանաց զսչ ցան-
 քանուոյ :

Տօգուզինճի վէ օնուռնճի Թէնպիհէր՝ շէհվէթ վէ ար-
 զու Էթմէմէք :

Ս Ի Ի Ս Լ Օ Ն Ո Ի Ն Ճ Ի

Պու նէհի Թէնպիհէրի ագլուրզ գանաճագ գատար՝
 իղհար Էթմէնիզ րիճա օլուռնուր :

Ելծէվապ : Պու Թէնպիհի իւ մէն Էտէր մէվա՝ քի
 արզու Էթմէյէլիմ Էարան ու Էօլտաշին խանէսինէ , զէվ-
 ճէսինէ , պէնտէսինէ , ճարիյէսինէ , Էօքիւղինէ , Էշէյի-
 նէ , վէ հէր նէ խէ : Պու իքի Թէնպիհի իւ մէն Էտէր
 հաղրէթի մէվա՝ քի իսթէքլիկ նիյէթի իւ մէն Էտէր
 գալպտէն արզու Էթմէյէլիմ Էլ ալէմին ալրէթինէ . վէ
 կէօղիւմիւղտէն մէն Էտէր՝ կէօղէ կէօրիւնիւր հէր նէ
 իսէ Էարան Էօլտաշին :

Ելքին՝ րուհին վէ ճիսմին կէօղէրի իյնէտէն ինճէ
 Թիւ ու օգլէր օլուպ , մէրմէրէ տսիսի Թէհիւր Էտէրլէր .
 վէ արզու չէքմէմէք՝ հատաի իմքէան օլուպուպ , լաքին
 արզույա րիզու վէրմէսէք կէրէք . զիւրա՝ տիպիինէ կէլմէղ ,
 վէ հիւքմ ալթընա պէնտ օլուպ : Պ Է իմքէանի Էօգ արը
 արզու չէքմէմէք . լաքին իգրահ Էթմէսի գալիլ տիր .
 կէօյա Էմնալի խընդիր Էթի . Էախսօ օլուճ կիւնտէ նէ-
 ֆաիս Թաամ կիպի :

Խէմնիլի միճաղի շէհվէթ վէ արզու . (կէօյա Բա-
 րդուկանապէն) խանէ տիր՝ տաէմին նաթիգ ճտնի . նիս-
 վան տըր՝ ճէսէտի . պէնտէ տիր՝ արզուլէրի . ճարիյէ տիր՝
 կէօյա խանէ իչինտէ հալէս ու հրոսի . Էօքիւղ կեռվ
 վէ իլէք Թալար տըր՝ պէնտէլէրի . խուճար Էշէք տիր՝
 Թէվէքէլլէյի :

Նէթիտ արգու իլէ նազար իծմե	կէլ :
էլ մալ իշին՝ ճան սւ պաշէ եիծմե	կէլ :
Նազար պագըշ թիր սւ օգ տրր շիւպէ	սիգ :
կէօյէ ուշան գուշի ալլէր միշէթ	սիգ :
Քիքրի նաթիգ մարի կէօզիւ կէլ օլ	մա :
արգու իլէ էլ մալինէ օգ աթ	մա :
Բըզգ մուգաստէրիսէ կէլուր աթմա	ճան :
գանաաթ էթ նասիպինէ շաքի	բան :
Օլ քի սանա պու կիւն բուհի ճան վէ	բիր :
ղեմ էթմէ հիշ եարին սանա նան վի	բիր :
Արգու իլէ աշնտիւրմէ տէրու	նին :
կիւլէ էէմի էթմէ գալպին լիպա	սին :
Իսթէմէսին քիմ գէնինէ կէօզ ու	բէ :
սէնտէ ուրմա կէօզ էլ ալէմ գէնի	նէ :
Նէ տիր պու հըրս արգու սէնտէ նէ տիր	պու :
նէ քի սէնտէ՝ օ տիր անտէ՝ նէ տիր	պու :
Պահրի ալէմմի տիր գալնըն տոյնազ	հիշ :
պէ հէյ ատէմ շիւն տոյնաւըն կէլ վաշ	կէլ :

Յազար Գլխաւոր Գործարար Դիւան Եւ Ընդհանր

Պէտքեր սեփական թէնպիհի աշգի հագ , վէ եարանի :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Պ Ի Ի Ն Ճ Ի

Պ ու թէնպիհ իլէ նէթիւրլիւ հարաքէթ էթմէլիյիլ
պէյան պույուրմանըլտան զայէթ մէսըուր օլուրէմ :

Ելլէվապ : Պիլ խալիգիմիլի զայէթ պէ զայէթ
սէվմէլիյիլ . քի հօզի զաթի իլէ սէվմէլիյիլ մահպուպ
եար , վէ հէր նէ խզմէթ էթսէք լայըգ տըր :

Ելլէլլա՝ հէր նէսնէնին վար տըր էլլիյիլ , սըհհէ-
թի , վարըլլի , պիրլիյիլ , ֆայիտէսի , էմմա՝ պուլլար նէս-
նէյիլ խալիլ ու զուհուրաթ տէրլէր : Սէվլատէ պուլլար՝
տալի ու զաթի տիրլէր . նիճէ քի տալլ կէվճէր էլմաս ,
վէ քէաղըտ էիւզէրնտէ կէվճէր՝ էլմասին թագլիթի ,
շէմա՝ ու թասվիրի :

Ի քինճի . քի անլն մէնէնտի նազիրի եօգ տըր : Բապ-
պի՝ հսայի նէպինին աղլիլիլ տէմիշ , (էսայ . 26 . 5 . և 44 . 7) :

Կրթութեան համար էթաթիւղ մէվլանըզը , վէ քիմէ՛ թագլիթ ուշաուրաուսնուզ . համարիմ վար իսէ՛ իլէրի կէլսին , սէսա վէրսին : Հիշ միւլքինսէ անըն կնպուղի եօգ . փատիշահ տըր՝ հէմմէմ ու հէմրաղի եօգ : Բայն աշիքեալէ սիր՝ քի նատիրութան պիր շէյ օլսա , ճիւմլէ ինսան արզուլէր անի կէօրմէյէ , եախօտ հարինմէյէ : Նատիրութըն պինազերի տիր մէվլա . իմտի՛ աշղի նատիրաթ իլէ սէվիլէ ձէք տիր : (2 քէն-ց . 6 . 5 .) Ճանի կէօնիւլտէն վէ սէրուսնի տիլտէն , ճիւմլէ թագաթ ու կպէտի զերրի իլէ :

Իւշիւնճի . հէր նէ քի Ֆիքր էթսէն՝ էյի , նուրանի , քեամիլ , մէթին , խօշ , պիմէվլթ , ձէվճէրի , վէ սայիր պուսնլարըն համալի , օտըր ճիւմլէնին սէրվէրի : Չիք դը բարի , բայց միայն ան , (ք-խ-ա . 18 . 19) , զաթի կօղի իլէ եօգ տըր էյի , անճագ պիր ալահ : Բժ լոյսէ . (1 յօհանէս . 1 . 5 .) ալահ նուր տըր քէնտիլիղինսէն : Կթեամիլ . (աա . 5 . 48) եղերուք դուք կատարեալք , ոպ և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալէ : Սիղ քեամիլ օլուսն , նիճէ քի սէմայի սթանըզ քեամիլ տիր : Սէթին . (էբրայ . 1 . 11 .) դու նոյն ինքն ես և ոչ փոփոխաս : Սէն ըսպպի ապրիմս պէր գարէրսըն՝ հիշ թէկպիլ օլմաղ սըն : Խօշ վէ լէզիլ տիր . (սաղ . 33 . 8) առաւուս նէպի սէմիշ , չէշիտին ալըն վէ կէօրիւն քի զոյթթ լէզիլ տիր մէվլա : Պիմէվլթ . (1 փի . 1 . 17) օլպիմէվլթ էպէտի չէ հրեարէ՛ համա ու սէնա : Ճէվճէրիլէրին տախի սէրվէրի . (յօհ . 1 . 3) զիրա՛ ճիւմլէնին ձէվճէրի , վարլըզի , անտէն սէպէպի եզէլտէն խալդ . օլմիշլէր . վէ անըն զիլիւ կէօլիէսի տըրլէր ճիւմլէսի : () Լմէլթէպէ քի՛ էմրի իլէ ճիւմլէսին խալդ . էթմիշ , վէ իշարէթ պիրլէ՛ ճիւմլէսին հըֆլ էտէր . վէ զէրրէճէ զէման գուվլէթին չէքսէ , ճիւմլէսի նաշիլ օլուպ՝ եէր իլէ եէքսան օլուրլար :

Տէօրտիւնճի . պու կէօրիւնիւր կէօրիւնմէզ , սէմա ու զէմին , մէլույիք ու ինսան , վէ պիլճիւմլէ սէմաթէ , հէվաթէ , զէմին ու պահրի տէրեաթէ օլանլէրի՛ պիր էմրի իլէ եօգաան վար էթտի : Նիճէ քի՛ սանթուրի վուրտուրտէ , հէր թէլլէրի՛ պիր միւսէննա սէտա էտէրլէր

տէմիշ արիւստոտէլ : Իմաի՛ եկէր տԹա ու վալիտէմիզի
սէվմէյի պօրձիւրուղ , քի պիղէ սէպէպ տիրէր էմրի
հագ իլէ՛ եա նէ՛ գատար սէվէճէյիղ ճիւմէ՛ ճէվհէրիմիզի
վէրէնի : (1 Յոն . 4 . 7) Դէ՛ն վար քի տըմամըշ սըն . վէ աւ-
աըն իւէ , նէ՛ իֆթիխար էտէրսին տըմամըշ կիպի :

Պէ՛ շինճի . տօսթու ու մէրթէպէ սէվմէլի , քի ու-
մուտ օլմայտ Թարաֆէյին Ֆայիտէյէ : Ղէմի ալէմին ի-
շինտէ՛ անճագ քի պիր մէվլա տըր քի գուլարընը սէվէր
մուֆթ մէճճանէն . զիրա անլէրէ միւհթաճ տէյիլ . իլա քի
ճիւմէլի սնա միւնթաղիր ու միւհթաճ տիրէր : Դլմին
պիրի տէմիշ . տիւշտիւմիսէ՛ ել սուսուպ պէնի գալարը-
տը . հաւան գալղարմիսէ , պէնի ԹուԹտու . վէ հաւան
էթիթալմիսէ , րահէլմու օլուպ պէնի կէօթիւրտի :

Դլթընճի . րապպիմիզի սէվմէլիյիղ , քի խայրլի տ-
մէլիմիզի՛ օ տըր Թէմիշիթ վէրէն . նիճէ քի աթէշ տէ-
միրի ըսընտըրըր քի շէրիճէ տայանա , վէ ուսթառին էմ-
րինէ մէյլ էտէ : Բէղալիք վէ ճէնապիլ պարի՛ պիղի ը-
սընտըրըր քէնտի աշգի իլէ . ֆէյլիմիզէ Թէմիշիթ վէ-
րիր . քի անըն աշգի իլին ճիւմէ՛ սէրէնճամ՝ պիղէ խօշ
կէօրիւնիւր . (307 . 15 . 5) պէնսիզ պիր շէյ էտէ մէղսինիզ :

Դէտինճի . ալլա՛ պիլլէրէ տախի գարիպ տիր պիղ-
տէն . վէ պիղ՛ ճիւմէտէն էֆգուս սէվէրիզ պիլի : Իմաի
անի տախի էֆգուս սէվմէլիյիղ պիղտէն , քի զիյատէսին-
ճէղ պիղէ եագըն ու գարիպ տիր : Սէ սէպէպի խու-
սուսինտէ՛ ճէվհէրիմիզին ճէվհէրի տիր . վարըղըմըզըն
վարըղը : Սէնագիպ ու Թէմսիլ տիր՝ քի տէմիշ ալիմէ-
րին պիրի . րապպի՛ մուսին գուլարին գալպինտէ շէօյէ
տիր , նիճէ քի պիր տամաա քէնտու մէնուսէթինտէ .
(փեսայ յոռագաստի) : Փատիշա՛ քէնտու միւլքինտէ .
գուլէ՛ հիսարտէ . Թալիմի հոճա՛ մէրթէպինտէ . պիր այնի
ճարի՛ պաղճէտէ . նուր՝ ֆէնէրտէ . խաղինէ ու կէնգ՝
Թարլտտէ . մէյ՛ շիրախանէտէ . նիկին՝ հաթէմտէ . կէվ-
հէր՝ եիւղիւքտէ . մէօհը՛ քնաղըս եիւղէրինտէ . իլաճ՝
տիւքքէանտէ . Թասվիր՝ այնատա . ոյսլ՝ կէօմէճտէ . սէ-
մէր ու մէյլէ՛ շէճէր աղաճտէ . եաղ՝ գոնտիլտէ : Եախօա՛

նի՛ձէ քի բու՛հ՝ թէնտէ • նուր՝ կեօղտէ • լեզլէթ՝ դաւամտէ • լսքին ճանարդ ճէսէտ՝ միւրտէ • նուրսուզ չէշմ՝ նիմէքսիզ մանձա՝ իգրա՛հ էտինիլէճէք : Սէվլաւարը հէր ահէնէ մըզնաթըս թաշի • քի ճիւմլէսին քէնտիւինէ պէնտէտէր ճիւմլէնին թութգուլի՝ վէ ճէզպ էտէն մըսաւրի : (Ճանլուքի տուրըր թէնիմ իշինտէ • վալլուշի քի սէնին իշին տիր՝ էշ սղիղլէրին սէրվէրի րասպիմ) :

Սէքիլինձի • խալիգիմիղի սէվմէք • Ֆայիղի պիղիմ տիր • գիրաւ անրն պէր գարար ուքէսիլ ղաթի էօղլնտէ • պիր շէյ արթմաղ վէ էքսիլմէզ • Սէնագիւ տիր • քէմալ էհլինէ՝ պիր ճահիլ էա իզլէթ էա խիթապ էթսէ • նէ սրթար իզգէթի անըն՝ նէ էքսիլըր քէմալինտէն • Ճէվաշիւրձի՝ պիր կէվճէրի թանըսա • անձագ քէնտիւինին մարիֆէթին պէյսն էտէր • կէվճէրէ պիր թարափգա էտէմէզ • Պուճա էմալ ալլահրն գուլլարը՝ անր թանըմագ իլէ • անձագ քէնտիլէրին իֆթիխարլէրին թարափգա էտէրլէր • անըն պիր Ֆէրա՝ իւնվան ու շէօշլէթինէ թարափգա էտէմէզլէր :

Տօգուլինձի • մէվլայի սէվմէք անըն բիղտաինտէ պուլուճմագ տըր : (յոհ • 14 • 23) Սր սիրէ զեա՝ զպատուիրանս իմ պահեսցէ • Վիմ քի սէվէրէս պէնի • թէնպիհիմի սագլար : Ենըն թէնգիշի նէ՛տիր՝ մէվլայի ալայ ու սէրվէր (ծայրագոյն) պիլմէք : Եարան տինտաշ իլէ պիր բուհ օլմագ • կէտույէ րաշմ ուքէրէմ էթմէք • ագիւ • Ֆազիլ • թէվալի • մաշձուպ • սալիշ ու սատիգ • օլմագ • սուհուլէթ իլէ կէշինմէք • Ֆըսգ ու վիյանտէն դաշընմագ • վէ պուճարա տայիր շէյլէրէ իշթիմամ էթմէք • իմաի պուճարըն Ֆայիտէսի պիղէ տիր :

() Նուճիմի • պու ալէմտէ թէնպիշին սագլայանէ • օ պիր ալէմաէ՝ պինէֆս քէնտի ղաթին կէօսթէրմէլէ վաա էթմիշ տիր : (էաշի • 33 • 17) Սթագաւորն փառայ աեսցեն աշօք իւրէանց • Սալթանաթ սաշիւպի օ փատիշահի՝ կէօրէլէր կէօղլէրի իլէ • օ պահրէ կիրմէտիքմէզ • տէրինիլինի պիլմէզ քիմէն :

Իսկնձի բէնդէհ, * Եւորան ու տինտաշինի՝ նէֆօին կիպի
սէ վէսին • (Շէտաշոյ • 19 • 18) :

Ի վիզլա՝ քիմնէ քէնտի նէֆօինէ քէմ իսթէմէղ • Եւ որ
առեայ զսնձն իւր • (Հաճի • 13 • 10) : Եւ աշգի մուհապ-
պէթ՝ եօլտաշինէ քէմ իսթէմէղ • Ինն թոսթմա գա-
րընտաշինէ գալպինտէ • Ֆասիդ օլուհնձէ • սիթէմիլէ ա-
ղարլա • ինթիգամ տլմագ • գաստինէ տիւշմէ • վէ զարէզ
սագլամա միլէթինէ :

Ի քինձի • աշգին ետրանին թալիմ էտէր պիզէ թա-
պիսթըն թէնպիհի • նէ քի արդուլէրսին զայրիսինտէն •
էտա էթ սէնտէ անա • վէ նէ քի իսթէմէղսին սանա օլա •
էթմէ սէնտէ զայրիսինէ • (Կաթէն • 7 • 12) :

Իւշիւնձիսի • հէր մէնէնտի էմալ՝ սէվէր քէնտի
էմալինի • գուշար քէնտի տգրանի իլէ կէզինիր • գոյուհ
ու զսնէմ • իսաթէյէ սոյէ կէօլլէ էտէրլէր • տէրտլի
տէրտինտէն ալմար կիպի :

Տէօրտիւնձիսի • ետրանըն գուսուրինէ գալմամագ •
իլա քի աճրմագ • նիձէ քի հալինտէն ճան տարրլադ ճիս-
մին խաթասինէ • իլա քի՝ տէրանագ օլուր սնըն խասթէ-
լիսինտէ • (Եւ միլէթի իսալի՝ քի պիրպիրիսինէ աղալէր
տիր • իմաի՝ պիրպիրինին էքսիքլիյինի թահաթիւլ էտէձէք-
լէր • (Կաթէն • 6 • 2) : Օ միմեանց բեռն բարձէք • Սիր
պիրինիզին եիւքին եիւքլէնին :

Սիւշինձիսի • տինտաշինի սէվմէք • անըն էյլիյինէ սայ
ու իջթիմամ էթմէք • քէտէրինտէ՝ քէտէրլէնմէք • պախ-
թինէ՝ հասէտ էթմէմէք • ֆիզանինտէ՝ պիլէսինձէ աղլէ-
մէք • իրշատինտէ՝ իրշաա օլմագ • (Հաճի • 12 • 15) : Եւ
ընդլացօղս • խնդալ ընդ խնդացօղս :

Եւթընձիսի • շիւնքի թապիսթ իւզըն՝ պիր պապա
էվլատիրզ • վէ ըուհանի պիր աթաուլահէ ահրէթ օղուլ-
լարիիզ • իմաի պիլատէր միսալի՝ պիր պիրիմիլի սէվէձէ-
յիզ • կէօղ՝ կէօզինէ զարար իսթէմէզ :

Հիւսէթի • Օ էմանի էվայիտէ՝ իքի հապիպ ես-
րան վար իտի • պիրիսի գազպէ օղոյուլալ թութուլաու :

զայսիթ հոգոգութիւնէ գայտիպէնտիլէ կեօթիւրինճէ, եա-
րանի իշխտինճէ՝ վարտի զայսիթին հոգոգութիւնէ՝ տէտի
քի, օխաթայի պէն իշխտիմ, սիղ պիտուչի եանլը թուլթ-
մոլշուոնուղ, () պիրի տէտի, հաշա՝ սուլթանըմ՝ պու-
նուն խապէր ու ալեահի եոգ տըր պու իշտէն, պէն իմ
սուլլու, պանա հագարէթ էյլէյին, պիտուչ տախի քե-
պալիք, (էրահաթի քէթմէտէմէյոուպ, փատիշահ տույ-
տու քի մուհապպէթտէն տիր աշվալէրի, իքիսին տախի
խէլաս իտուպ, նիյաղ էթտի քի, պէնի տախի աշպինիզէ
իլհագ վէ էարանլըղինիզէ իւշիւնճի էյլէյին, վէ հէտիյէ
իլէ էօլլատի, Տօսթլըգ պէյլէ լազըմ՝ տօսթում,

Եւտինճիսի, պիր պիրինէ կիւճլիքտէ տէսթիկիր օլ-
մագ, Եւէր պիր քիմնէ զալիպ կէլիքտէ, իքիսի գարշու-
լէր անի տէմիշ սոգոմօն իմաստուն, էմմա վալ պիրէ՝ քիմ
էօլլատ էալլընըգ օլա, Վարիդոր Խաթաան տէմիշ, սատիգ
տօսթ՝ սայա ճաւէ տիր, վէ պիր մամուր փատիշահլըգ
տըր, կիղլի պիր խաղինէ, վէ մէօհիւրլիւ պիր պնի ճալի
չէշմէ տիր, զէմանինէ կէօրէ ալըլըպ՝ նուշ օլոււուր,
սատիգ տօսթուն փահասի ոլմալ,

Կէլ աղիզիմ՝ հարի սատիգ պիլ հա	գի :
ալուանաւն աեւլ՝ սիլի ֆէրա գօնա հիշպա	գի :
Պիլ տամլա աշգլինէ պէլ իթ օպահ	լի :
կէօղ եաշինէ պէտէլ սէն պիլ օնէհ	լի :
Վէմ շէքմէ կէլ աճէպ քիլի հար ի	տէմ :
աեւլ պիր հար ի էյլիկ քէմիլ էյ ա	տէմ :
խալիգլէ էիւք օլլա սէն էլլ փէ	լի :
Փատիգի օլ պէսլեր էմմա նաշա	լի :
Էմմա՝ նիլին պէյլէ օլա էլլ ճի	վան :
ալիւն անի ալլալըմի օհագ սիւպ	հան :
Նտէլի տիր պու շէրատթ պիլլա	հի :
պէնտէյէ պէլ իթմէք պիլնաղիւր շա	հի :
Անաէն առլա տիլնաշիլին իլէ պիլ ճա	օլ :
լիլի գանատ իլէ ալիլէ իլիւն	օլ :
Էիլիլ նէֆտէ թապի օլտին իթտին	էար :
Էիլէ հարաէն տէրտէ պուլուրտուն մ	տար :
Աթէշ ա տիւշմէն քի պուլէ ֆըրտէ	թի :
կէօրէսին պիր տէմտէ պօղար ահօհպէ	թի :

Անգլի ետրան ապի քեզներ տիր էմ	մա :
սեռնութիւնը նախի տագէրի ապի	մա :
Պու ալ միւս է Լարսըջ օրան միւրուէ	տիր :
Լարի սասիգ պուլան հէր տէմ զինտէ	տիր :

Հ) Եւ զիս աւետարանումն խրատաց՝ շքես յաւել քն ՚ի վերաց
սասանց պատմութեանցն Ինչեւի :

Պէտքայի փէնտնամէի ինձիւի շէրիֆ . քի հիւրմէթ իլէ թա-
րադգաս օլունմուշ մուսանըն օն թէնայիհի երւղէրինէ :

Ս Ի Ի Ա Լ Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի

Լ ճապատ սապիդաս օն թէնայիհի քեֆայէթ էթմէֆ մի
իտի պէնի ստեմէ . չիւնքի պաղիսի՝ էմրի . վէ պա-
ղիսի նէհի օլմաղ իլէ . էտէ ճէրիմիղի վէ էթմէյէ ճէրիմիղի
կերէյի կիպի նադըլ էտէրլէր իտի :

Ի չէֆֆայ (Խապիպլէր պաղի ետրալէրի տաղայոյուպ .

սօնրա թաթլը մէհլէմ տախի գօրլար ետրէ էրւղէրինէ :

Ի սնի նօմօս ու թէնայիհիէր՝ տաղլամագ կիպի սէրքէշ
եօլլուճա իտի . թէնայիհի ինձիլ՝ (էախուտ փէնտնամէ նա-
սիհէթլէր) թաթլը մէհլէմ կիպի ետրէյի սաղալտըճը :

Ի նլէր ֆարղի . պունլար վաճիպի . անլէր պինայէ
թէմէլ պունլար՝ հիւսն վերիճի մէվճուտսթ . անլէր սա-
պիլէրէ շիր . պունլար ագիլ պուլիղէ նէֆայիս դաւամ . ան-
լէր ամէլի . պունլար թէօհֆէ հիւայէ :

Ի նլէր իլէ սէմայէ րէվան օլունուր . պունլար իլէ
ճէննէթին տէրիէահի աշըլըր . անլէր պիրէմալ ճէօմա-
տթէ թէնայիհի . պունլար էվատի ախրէթէ փէնտ ու
նասիհէթ տիրլէր :

Ի նլէրտէն պիր ֆէրտ թէքէասիւլ էտէն՝ թաղերէ
էհթաճ օլուր . պունլար թաղերէ միւհթաճ էթմէզլէր .
լսիքն իշիմէքտի՝ սէվսպին էֆղուն էտէրլէր . անլէր
ճիւմլէյէ ֆարղ . պունլար թէրքի տիւնեայէ ֆարղ . վէ

է հչի տիւնեայէ ճայիղի տիրէր • զիրա՝ պուշլար րատէթէ պաղլը • իւնեայի հչէր իլէ՝ խէթատէն է մին օլուրուղ • փէնա ու նասիհէթ իլէ՝ խէթատէն սէպէ պինտէն •

Վերէլմ՝ պաղ ու պաղճէյէ սանի զէն	պուր •
Ճէմ էաւ լիմ՝ թէօհփէ շէշէք միւք ու ան	պէր •
Հասիւթիս պաղ էաւ լիմ՝ շէհրիւս	րէ •
Հիւանի փէնա իլէ սասն օլալմ հադ պիր եւ	րէ •
Սըրաբայի թէքմիլ էտէր սապի քի	շի •
Իւմի հիքմէթի տէրս էթմէք քէալիլ ի	շի •
Պէնտէ իսէք՝ ճան աթալմ թէնպիհիէ	րէ •
զատէ իսէք՝ կիւշ էաւ լիմ՝ պու փէնալէ	րէ •

() — — — — — Իրան — — — — — Իրան — — — — — Իրան •

Պէրայի փէնա տէրվիշանի Ֆադիրի •

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Գ Ի Ն Ճ Ի

Ի մէյէ մախսուս վատ օլուշմուշ իտի պու քիթապ • պու էանտէ տէրվիշիք մամէյէ մախսուս օլմայըպ • նէտէն իգ • թիզա էթտի պու րէ լիմաթի անլէրէ տայիր սէոյլէ մէք •

Ի լճէվադ • Ի օնաւորական իսալի տէրվիշիք՝ սամէտէն իսարիճ օլմայըպ • պախսուսուս՝ քի թապիպէր տիւք • քեանինաէ հէր իլաճ թէքմիլ պուլուշաճադ • անրն իշին պիհասէ պիլ իգթիզա՝ անլէրին տէրտինէ կէօրէ՝ իլաճ կէօթէրիւտի • Ի պրին՝ սապըր էաւ րաէն • սէնաէ նասիպին սլըրուն՝ սանս մախսուս փէնալէրտէն • էկէր քի քեամիլ օլմադ իսթէրաէն • Զիւնքի էֆէնտիմիլ՝ սահլայի սալթանաթ իտի իլահիյէ թարաֆընտան • վէ կէտալըպ՝ իսալի ալէմ զաննինաէ փէք ալապ կէօրիւնիւր իտի • անս առիւի նուրի էնվէր ճամէ կէյտիրմէք իշին • Ֆուգատրէ ճիսմինաէ կէլտի տիւնեայէ • քի շայիրալէրինէ այան էտէ ճէննէթին սալթանաթի իւնվանտէ օլմասինի •

() Էճիլտէն պուլուրաու քի • հէր քիմ թէքքի տիւնեա ու մալու էմվալինի պէյ իտուպ՝ արալմճէ կէլ

մէջ իսէ և պանա շոյիրա օլամադ • (զաւ • 14 • 33) • Օ իրա մալ սէվաասի վէ մէվլանըն մոհհապպէթի՝ պիր եւերտէ գարար գըլամադ • Սահիհ տէրվիշի իսավի և եկեր պիր փուլ սահիպի օլսա՝ տէրվիշ անի տէմիշէր •

Երիւնձի փէնտ • քէնտի էն ասըլ րատէթին թէրք էթմէք և վէ ուլուսինին էմրինէ տաիլ օլմադ • քիմ քի տրտըրճէ կէլիսյ՝ րատէթին թէրք վէ նէֆսինի ֆիտտ էթմէզ իսէ և պանա րէֆիգ օլամադ • (տա • 19 • 29) • Պոլ նասիհէթ տաիս՝ կրօնաւորլարա մոխսուս տըր • քի ուլուլէրին թէնպիհինէ մոլթի ուլ րադի օլաճագլար • էկէր քի էմրլէրի՝ ալահըն էմրինէ մոլթապըգ իսէ և տօղրու սէօզլէրինտէն թէճավուզ էթմէսէլէր կէրէք •

Եւշիւնձի փէնտ • էինէ կրօնաւորլարա մոխսուս և պէտի զահիտլիք (ոզլախոհոթի) հըրս ու նէֆսին քէօրլէթմէք • Տէմիշ նասիհէթինտէ էֆէնտիմիզ • հատիլլէր վար և քի րատէթի իլէ հատիմ օլմոլալար՝ ճէննէթին աշգի իլէ • (տա • 19 • 12) • Աշախօտ՝ քիմ քի սվրէթէ նազար գըլտը իսէ շէհվէթի արզու իլէ և (գալպի իլէ անըն իլէ) ղէնա էթտի • (տա • 5 • 28) • Ալքին ղաֆիլ կէօրիւպ րիզասըզ արզուլէմէք և սաղըր կիւնաս տըր • րատէթ իլէ րիզա վէրմէք տէրուստէն՝ ղինայի թէքմիլ էթմէք իշին և եախօտ հավէսին կէշիրմէք ղէքրի իլէ՝ քէպիր կիւնաս տըր • Օ իրա՝ դաամ քէնտիլիղինտէն լէզզէթ վէրինձէ և ղալէթ իշթահ իլէ իսթիմալ էթմէսի՝ նէֆսի հայվանիտէն կէլիսյ՝ օլուր պիատէպ • քէզալիք՝ քէմ նիյէթ իլէ ղէնէ և նազար էթմէսի • պու իւշ փէնտ ու նասիհէթ՝ տէրվիշի իսավինին ճէվէշի տիրէր •

Տէօրտիւնձի փէնտի նասիհէթ • տիւլմէն իլէ տօսիթառէ կէշինմէք տիր • Ալվինիլ տիւլմէնինիլի վէ էյիլք սայ էտին առուլէրինիլէ • (տա • 5 • 44) • Պոլ պիղարէզ փէնտէ՝ ղըտ տըր օկիւֆթար • Կէրշի՝ հալի միւշկիւլ տիր քիշի տիւնեստէն քէմ ալմադ և էմմա՝ ճէմի տիւնեստէյէր ստուտէն ինթիգսամ ալմադ • Պոլ նասիհէթ՝ ամ մէլէ մոխսուս տըր • ղիրա հէր քէս պինէֆս քէնտու տիւլմէնին սէվէ ճէք՝ մատամ քի ինստն տըր • Լաքին՝ ֆըս-

գընի սէվմէյէճէք Կ մատամքի մէվայէ զըտ տըր . Ե՛յլէ սէվ ֆասիգի , քի սէվմէյէսին անըն ֆըսգընի , () միսիլլէ տիւշմէնէ էյլիք էթմէք՝ կէոյա անը շիրքսէն խէլաս էթմէք տիր . պու հալ իւղրէ՝ ճիւմլէ պէնի տտէմ պորճլու տըր քէնտի խասմինէ էյլիկ էթմէղէ : || Է շիւնքի զարէզ սագլամագ քէպիր կիւնաս տըր , տիւշմէնէ ավֆ էթմէք՝ զարէզտէն կէլիր , իմտի օլաու Էհլի զարէզլաքին՝ Էկէր զարար պիվտէն իսապէթ էթմիլ , վէ արգուլէրիզ պարըշմասին , զարարըն տէֆ էթմէք նիյէթի իլէ , պու Էմիլ թէնպիհ տիր : | Էմմա՝ Էկէր զարար անտէն իսապէթ էթմիլ , վէ ինտտինէ տայանմը սուլֆ իսթէմէզ , զարարը շէքէն վարըպ նիյազ Էտէրսէ պարըշմաղէ , պու քէտմիլլիքտէն կէլիր . Լաքին՝ հէրքէս պուլա պորճլու տէյիլ , Էմմա սէվապի Էֆգուլն օլուր :

|| Է շիւնքի տէնէ՝ հալիմ ու մաղլըմըգ տէնիր : || Էր Էիւղիւնէ վուրտնա , շէվիր օպիր Էիւզիւնի . (Խա . 5 . 63) : || Դու միւսիւսպէթէ Էկէր հազմ էթտին սապըր իլէ , օլտուլն հալիմ ու Էավաշ . վէ տայանմայուպ շէթըմ ու զարէզէ Էթմէտէն Էան վէրտին իսէ , հազգըն սնտէ գալտր . Էմմա՝ սէն սէվապինի զայ Էթտին , վէ քէմալլէն նօգսան կէթիրտին : || Դուլա տայիր տիր . (Խա . 5 . 40 , 41 .) Գաֆթանին շըգարանէ , անթէրինի տախի վէր . վէ նաֆիլէ Էէքսէ՝ պիրիսի գաթ Էօն իտուպ սիւրիւքլէրսէ պիր միլ , սէն անըն իլէ կիթ իքի միլ : () Էրա՝ Էկէր միւլայիմ ճէվապ՝ րէտտ Էտէր խըշմի . (Խա . 15 . 1) , նէ՝ գատար զուլմի թատտտիէ սապըր Էթմէսի . պու տըր պիր աճի շէրպէթ , քի Էնճամի տիր սէլամէթ : Շիւնքի պիր քիմսէ՝ իսավի տէրվիշին պիրին Էիւզիւնէ պիր շամար վուրինճէ , օֆսգիր հալիմ՝ շէվիրտի օպիր Էիւզիւնի . մէլուլն ճին թարթէթ կէթիրէմէյուպ , վաշ տիյէրէք տէտի քի , զայէթ զօր տըր գուվլէթլի իսա իպնի մէրիւմին . վէ ֆիրտր Էթտի : || Է մարկոս ճըգնաւորա կէօրիւնիւպ շէյթան տէտի . նէ՛լիէ սիզ պիզի ֆէթճ Էտէրսինիզ . Էկէր օրուճիլէ՝ պիզ սալա պիր շէյ Էքլլ Էթմէյիլ . Էկէր նէֆսի վարըլլ իլէ , պիզ սալա զինա պիլմէյիլ . Էկէր

իւրեանդորդ իլէ Կ, պիղ տուլա ճամբէ կիլմէյիդ Կարին՝ սիդտէ պիր թէվտղի (խոնարհուածիւն) վար, անըն իլէ սիղ պիղի զսպուսն էտէրսինիդ:

Ի թընճիսի . մէրհամէթ փէնտի . քիմ քի իսթէր սէնտէն ղէրեաթ՝ վէթր . (ճափ . 5 . 24): Լախսոտ՝ էկէր քեաթիլ օլմադ արդուլէրսէն Կ հէր նէն վար իսէ Կ վար պէյ էթ վէր կէտալէրէ . (ճափ . 19 . 21): Լարին՝ սօն նէֆէստէ վէ ղայէթ նաչարլըգ վար թինսէ իլտիւստին իհասն էթմէք՝ էմրի տիր . էթմէմէսի քէպիր կիւնտհ տըր: Լմնա՝ քէնտի նաֆտգասրնը վէրմէք՝ քեաթիլէր իշի տիր . ղիրա տգա դանսաթ էթմէք եէկ տիր՝ չօղունա մալիք օլմագտէն իսէ . նէ քի արդուլէրսին էլտէն Կ մուգապիլէսին տիրիդ էթմէ: Լարին՝ եօլունճէ շէյի արդուլէմէք իշին տիր պու վէնտ . ղէնինէ Կ վաւտինէ արդուլէմէք եօլսուղ, եա եօլունճա վէ միւմրինլի շէյի նիյաղ էտէ Կ քի օտախի սէնտէն նիյաղ էտէրսէ Կ վերմէսի եօլունճա վէ միւմրին օլտ . ուստէտի ըրդինէ՝ նօգսան օլմայա: Լարին՝ վէրմէյէ գուտրէթ օլմայինճէ Կ իօշ աիլ իլէ մէսրուր էթմէք ճալիդ տիր . պիր ֆաղիլէ ղէֆգ իլէ խապէր վէրմէք, ճամբէ կիլտիրմէքճէ տիր՝ եա սիմուդէր:

Ի ղէտինճիսի . հադիդէթ իւղրէ օլա սէօղ վէ կիւֆթար . նէ քի վար գալպի տէրունինտէ Կ շէքիլ օլտ վէ լիսանինտէ: Ի ղիլն քէլիմաթինիդ Կ վար՝ վար օլտ Կ վէ եօգ՝ եօգ օլտ . (ճափ . 5 . 37): Լէ պու օլմէրթէպէ Կ քի հադիգէթինիդ ճիւմէյէ մալիւմ օլտպ Կ պիլա անտ ուէէմին տէօլինիլէ իթիմատ էտէլիր: Լմնա վագթի նաչարլըգտէ՝ շտհիտէր մէվճուտ օլմայինճէ Կ ստհիհ էէրտէ էէմին՝ ալլաշըն էմրի տիր . անճագքի ատէթի միւսթէմիրլէսի օլմայա էէմին էտէնին . նիճէքի ալըշ վէրիշտէ էտէրլէր ալաթմադ իշին: Լէվտանն իսմինտէն ղայրի Կ վէ ինճիլն շէրիֆին Կ օլշէյէր քի մէվապէ սուսուլըշ տիր Կ ղայրիսին ատինէ էէմին էթմէք՝ փութփէրէսթլէր սայլըր:

Լէքիլինճի . ղինա ու ֆըսդին սէպէպինտէն գուշմագ: Լէշին սանա իխթիւլ վէրիւսէ՝ չըգար . եէք

չէշմ' ճէննէթէ կիթմէք էֆլուտ տըր օ տիւ չէշմ' իլէ ճի-
 ճէննէթէ կիթմէտէն իսէ օ (Լաա օ Կ օ 29) օ Լ աքին' պու-
 զարպի մէսէլ տիր օ զիրաւ րառէթ սահիպի' ճան տըր օ էկէր
 քի կէողտէն կէշմէլի տիր իթիթիլալ վէրմէսի իլին օ իմտի
 ճանտէն տախի կէշմէլի' էմր էթմէտի իլին օ Լ աքին' հա-
 շմ' օ քի էֆէնտիմիդ պու Նիլէթ իլէ պուլու-րմուշ օլա օ
 Լ'նճագ քի օ կէօղին կիպի պիր մահպուպ տութուռն օլաա օ
 վէ տլաշըն եօլուռնտան էրքանինտէն սէնի մէն էթսէ օ
 քէս անսէն անճիլէլին տութուլուղի օ պիր տութուռն էքսիք
 օլաա Թէք քի սէն իթիթիլալ վէրն տութուռն հասէպի իլէ
 ճիճէննէթէ պէնտ օլմայասըն օ իմտի' հէր իտթանըն վէ
 կիւնաշըն սէպէ պինտէն' ուղադ տուլմագ տէմէք իսթէր օ
 Լ է տախի' սօլ կէօղի իլէ պարմագ տըր' քէմ Նիլէթ իլէ
 պագմասըն օ սաղ կէօղի իլէ' էլլի Նիլէթ իլէ օ էմմա' իքի
 պագըտէն տախի էկէր իթիթիլալի զաշիր օլա օ կէօղ չէ-
 վերմէլի օնճիլէլին պագըտան օ Տէսթիլէ տուռմագ տա-
 խի' քէղալէք օ զիրա' էկէր զարպի մէսէլ կիպի օլմայա
 իտի օ կէօղ' էլ' վէ այագ իլին օլայ իտի' սօլ կէօղ' էլ ու
 այագ տախի իթիթիլալտէն խալի օլմայըպ' անլէրտէր րէ-
 տըտ էթմէլի իտիք օ

Լ'թինանըն իւլաւէլլի Նօմօս Թահրիր էթտիլէր
 քի օ պիր ստէմ քէնտինէ գըլար իսէ' էլին քէսմէլի օ
 Լ է պէնի իսրայէլ գալմի' գանուռն էթտիլէր քի օ էկէր
 պիր քիմսէ քէնտինի գաթըլ էտէրսէ օ իւշ կիւնէտէք
 տէֆն օլուռմայէ օ Լ ֆլաթուռն տէմիշ օ պիղ պիր գասլ ի-
 չինտէ պէնտ իղ օ վէ քիմսէնին հատտի եօգ տըր օ գասլ-
 տէն քէնտուսին իսրաճ էթմէլէ վէ խալիգէ գաստ էթ-
 մէլէ օ անճագ ճէղպ էտէնէ գալմագ ճայիգ' քի պաղա-
 տուկին քէնտուսի չէօղէ օ Լ է տախի' չէշմ' տիրէր էլալ
 վէ էհպագ ու տութուլար օ էլ ու տէսթ տիրէր' ֆէլլ ու
 սմէլլէր օ այագ ու փայ տիրէր' պէնտէլէր օ էկէր քի
 րաշի հագգէ քէտէր վէրիրէր իսէ օ միսլլիւ տութ-
 ուղի անլէրտէն քէսմէլի օ

Տօգուղինճի ֆաղլի ամէլի տօղրու Նիլէթ իլէ իշ-
 քէմէք օ Լ ֆիլ օլուոյ' ֆաղլի ամէլլինիլի խալըն նազա-

րինսէ եթմէյէսիւ . քի խալցի ալէմին մէտհինէ գափըւ-
մայասիւղ . (Խոփ . 6 . 1 . 3) : Եւ քին՝ վաղ ու փէնտ ու նա-
սիհէթ եթմէք օղոռնճէ օլմաղլար . էմմա՝ եկէր պոռն-
լար սըթգի տէրոռնի մէվա իշին օլալէր , օսէպէպ իլէ
սէլպ էտէրլէր աշիքէար օլտոռնին : Եւ քիա Ֆազիլին գալ-
պի՝ մէվապէ պան տըր , քի իսթիքպար իշին տէյիլ . օե-
ճիլտէն աշիքէարէ պիլէ օլտա , կիլլի տէնիլ . վէ էօյլէ քի
օլմայա իտի , պիր քիմսէ՝ հիյպէթ վէ իպրէթ օլմաղ իշին՝
աշիքէարէ եթմէսէ կէրէք իտի վաղ ու փէնտի :

II Է տախի՝ կէօղէ գարշը եթմէք տէնիլ՝ իւճըէթ
պէհանէսի իլէ օլան ֆէյլ ու իլիմ . լաքին էն ասըլ լիւաճ
իշին օլան ֆազիլէթ ու ֆազըլ՝ աստէմ իշին օլմամըլ օ-
լուր . զիլտ՝ ալլաճ գալպի տէրոռնէ պտգար , վէ ինսան
գափմի՝ ասէմին եիւզինէ : II Է տախի՝ նէտէն պէլլի օ-
լուր քի , պիր ֆազիլ լիւաճ իշին վաղ՝ փէնտ ու նասիհէթ
էտէր . հաչան քի քէլափինէ՝ ամէլինի թաթպիգ էտէրսէ :
Եւ քիա վէ ուսթատ սէնաթ էհլի՝ սատէ թէնպիհ իլէ
շայիրտինի թալիմ էտէմէղ՝ թա՝ իշէմէքտէ քէնտոռսի
էօն պապ օլմայինճէղ :

III Նըն իշին տէմիշ էֆէնտիմիղ քի , նուրանի իմի-
նիղ խալքի ալէմ էօնիւնտէ , էօյլէ միւնէվվէր օլա քի
կէօրէլէր (մէյվէնիգտէն աղաճին պիլէլէր) ամէլինիգտէն
խթիմա իտոռպ , վէ սէմայի աթանըլա՝ համտ ու սէնա
էտէլէր . (Խոփ . 5 . 16) : Եւ քիա՝ ֆազլի ամէլ , վաղ ու
նասիհէթին իսպաթի տիր . նիճէ քի մէյվէ՝ աղաճին :

IV Էօյլէ օլուռնճէ , կէօյլուս կէրէրէք վաղ ու փէնտի
պիփէրվա էտէր պիր քիշի . լաքին եկէր ֆասիգ օլուպ ,
քէնտինէ նիղամ վէրէմէյուպ , զայրիսին եիւքէ գօշար ի-
սէ , իսթիլտէ պայիս օլուր . իլաքի ֆըսգի պէյան օլա :
Եւ քիա՝ խալցի ալէմ տէյէպիլիլ քի , եկէր տէտիքլէրի
սահիհ , վէ քէնտոռսի իթիգատ իլէ վաղ եթսէ իտի , էվ-
վէլա ամէլի իլէ՝ վաղ ու փէնտինի իսպաթ էտէր իտի :

V Ուռնլար իշին տէմիշ յն քն՝ էանի ֆարիսէլէր իշին
քի . տէրլէր , էմմա հարաքէթ եթմէղլէր . աղըր եիւք
գօրլար , էմմա պարմաքլէրի իլէ էարալմ էթմէղլէր .
թ

(Իսա . 23 . 4) : **Ո**՛հ է հեկեր քի պիր վայիղ կիզլիճէ ֆաւիգ օլտուվէ սաւադաթ իւզրէ վաղ է տէփայլտէսի՝ կիւշ է տէն լէրէ տիր լաքին քէնտիսի կիւնաստէն հալի օլմադ . զիրա կէ օսթէրիր քի իբրահնտէն նաչարի վաղ է տէր . պուտ տէտիքլէրիմիլ՝ օնինճի նասիհէթէ տախի քէֆայէթ է տէր :

(**Ն**սուհի . Ղայէթ պիրլէ ղէմճէքմէք դաւամու իշքի իշին , **Վ**իբր ու էնտիշէ չէքմէյին քի , նէէքըլ է տէլիմ , վէ նէէլէլիմ . (Իսա . 6 . 25) , **Լ**էօյա՝ մադաւաթ օլտն՝ ալաղլինիլէ կէլիր . անըն իշին ղէմճէքմէյին , **Լ**ւմա պու վէնտ իլէ՝ ղայրէթի մէն էթմէ ղէֆէնտիմիլ . անճադ քի էթրաֆին աղուլէմէսին մէն է տէր : **Ո**՛հ տախի՝ վայիղէր իշին տիր պու նասիհէթ . լաքին՝ ղսնն էթմէքի անլէրէ վէնտ է տէր՝ մուֆթ ու մէճճանէն էէմէք իշմէք . զիրա անլէր տախի ֆիբր ու լիսան իլէ չիւնքի վաճմէթ չէքրլէր , լայըգ մուստասագ տիրլէր վալիէէտի պէտէլէ էէմէյէ իշմէյէ . նիճէ քի չիֆթ սիւրէն կէալ՝ ղասմէթինէ պէտէլ՝ էքինտէն էէմէյէ լայըգ տիր :

(**Ն**պիրինճի . գարընտաշըն սզարլամագ՝ տինտաշըն էաղըլմասինտէ վէ խիլաֆինտէ , **Լ**կէր գարընտաշըն սէնտէն էանա պիր խաթա է տէրտէ , **Թ**էնէլիւր էյլէ վար անի ազարլա . (Իսա . 18 . 16) : **Լ**նճագ սզարլամագ ճիւղի քիւլի կիւնաս իշին իսէ , փէնտ ու նասիհէթ տէնիր . վէ քէպիր կիւնաս իշին իսէ , ֆարղի վէ էմրի տէնիր : **Վ**իրա էմր էթմիշ տիր հաղըթի մէվա քի՝ (զեա . 19 . 17) , սիթէմ իլէ սզարլա էօլտաշինի՝ քի անըն կիւնասըն վարարի՝ սանա տէյմէյէ . զիրա՝ օլ էանատէ ֆասիգի աղարլամագ , սնա րահմէթ վէ չիրքէֆտէն անի խէլաս էթմէք կիպի տիր : **Ո**՛հ է հեկեր սիթէմ ու աղար իլէ օլտու իսէ , կէօյնիւնիւ ալ թէսէլլի էյլէ : (2 Գլ . 4 . 2) . նիճէ տէմիշ պոդոս առաքէալ , ազարլա , սիթէմէյլէ , վէ էինէ թէսէլլա էյլէ : **Լ**աքին՝ աղարլամագ՝ էէրինէ վէ ղէմսնինէ կէօրէ օլմալը , **Լ**էրինէ կէօրէ , քի գալապալըգ իշինտէ օլմայա . զիրա՝ տիւշմէնի չօգ գօվմագ կիպի՝ էարար էթմէ տիր : **Վ**էմսնինէ կէօրէ , զիրա սէրհօշի քէյֆ տրասընտա աղարլամագ , աթէշ իւսթիւնէ էաղ տօլտուլմագ կիպի տիր :

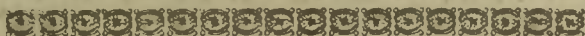
Իւշ պապէթ կեօթերիր է ֆենտիմիլ պու աղարի : Ի՛՛վ-
վէլա՝ մուհապպէթ թարիդի իլէ • քի պու օլու-ր կիշ-
իճէ : Իքինճիսի՝ գօրգու վերմէք իլէ • կէոյա իրի եւ
առէմ մապէյնինտէ : Իւշիւնճիսի՝ ութանալըմաղ իլէ •
կէոյա գալապալըգ իշինտէ ճէօմաթին հուլու-րինտէ :

Վէ պու իւշ պապէթ սիթէմսէն սօնրա՝ ինտսինէ
միւսուր օլուր իսէ • ճէօմաթսէն սալգասինի քէսիդ
աթմաք՝ լանէթի մէքթուպ իլէ : Պու փէնտ՝ ճէօմաթէ
մախսուս տէյիլ • անճագ քի քէպիր գապահաթ իշին տիր :
Վէ տսիսի՝ աղարլոյտն՝ գասաի ինթիգտմ ալմագ իշին
էթմէսէ կէրէք աղարի • անճագ քի իսլահ էթմէք իշին :

Կիւշ էթ աւրվիշ հագ մսինին պէնտէ	սի :
մէճաէ նիճէ խասիօխտի քէնուու	սի :
Տէրուրի մէճա իլէ փիւր աի օմէլ	լա :
սալթանաթի էօգ պիլիւսի տայի	մա :
Օլ թէվաղի ֆաղիլ կէա սէրֆիւ	րագ :
պուլար ճէվէր սանա զայրիսի ա	րագ :
Կէլ րաթէմին փայմալ էլլէ ուլա	նէ :
աօղսու էմրին թաճ էլլէ սէն պաշի	նէ :
Փաքի զաթ օլ նէֆսին էլլէ փայի	մալ :
օլ ալը սանա ճէնիւթտէ խաղիւ ու	մալ :
Տիւշմէրին սիլ է՛յ տիվանէ ալէ	մի :
մարաէն թիրեագ ալ տէրսինէ տէրմա	նի :
Եալաշ օլ սապըր իլէ սիւթիւն հաճէ	րի :
սանա վուրան առլսուէն աղլի սէն կէ	րի :
Քապիլին տէրալինէ էթալին իւէ մէ	աւր :
լազի ճէնիւթ չէշին Էագարն պիքէ	տէր :
Սազի՛ օլա տայիմ սէնին քէլի	մաթ :
քիզայ ու Էալան շէլթան իշին կէրէ	աթ :
Գալալին իսէ մէլան ֆլաղի սէպէպ	տէն :
խէլաս պալտուն ահէնկէրին խալին	տէն :
Քաղի ալիմ խալգ տիմսին տիլէր	սէն :
հագգ Էօրիւնտէ Էօլլէ կէշին ճիւլան	սէն :
Քէլի ֆլաղին պայիսինտէն իրալ	օլ :
ահէնկէրին տիւքքէանինտէն ֆլալալ	օլ :
Շէմ տուալի Էագմաղ էմմա դարալ	աուր :
ղայրէթ պիլլէ հէման անտէն կէրի	ուր :
Իմալթէի աօղտուն իսէ կիւ էթ	մէ :
սանսարէ կէլ կէօթիւր զահրէմ տէ	մէ :

Կէտաւ իշին Թէքի Էթնէն Նի
 աւմէ աւայ Էթնէ լէճ աւ հէմ ճի
 Պատէ վերտին ֆուզ աս իւրին կիւ
 սաման կիւյի հէմ աւգուրաւն ախլ
 Նաւիգիւն գաւաւթ Գըլ Դասմ
 համու էյլէ սէն հէր պիր լոգումն եէն
 Լէզզէթիմէ սէն ալաւնում Թէզ կէ
 Փայսէ զարար Թապիւթ տըր քի սէ
 Ըրիք օլնագ իսթէն զսէն ֆըսդէ
 իշէյլէն Թապիր Նուար քի էթ
 Տէրճ Էտէրէք օն լքի ֆէնթի Գո
 պաւ պլյիթտէ պաւլաւսէն Էթմէ զայ

տա.
 տա.
 իւէ.
 իւէ.
 տէ.
 տէ.
 շէր.
 շէր.
 սէն.
 սէն.
 բիւ.
 իւյ.

Ս Է Ք Ի Զ Ի Ն Ճ Ի Պ Ա Պ

Ճաշար Էթնէ Խորհրդոյն Էթնէյոյն

Պերայի Էթնէ Խորհրդի հիւրէթ վէ Էսէրի խիւտա , քի
 քիլիսայէ մախաւա տըր :

Ս Ի Ի Ա Լ Պ Ի Ր Ի Ն Ճ Ի

Պերայի Էթնէ սիւաւ իւրին աւախաւարի տիր : Ըստ օլ-
 մայս սիւաւ Էսէրսէմ քի , Էթնէյոյն Նէթապիր
 օլունուր : Իսթի Նիյսազ Էսէրսէմ հիւսապմէնս պէնտէ-
 նիլ , քի ճէնապլէրի քէրէմ յոլլուրաւսըլ՝ միւշէիւլիւմի
 հալլ Էթմէյէ :

Իշէյլէյի : Չիւնքի մէսիհուլլաւ հիւսնաւիւրդ պու-
 յուրմուշ քի , իսթէյէն ալըր , տիլէյէն պուլուր , տէր-
 կէսհի թաղ Էսէնէ՝ ալըլըր : Ըստմ պապի հիւրէթի
 մէսքէսնին թապիրիին , քի ասուտէ հալլ վէ թէսէլլայի
 խոթըր օլտըր :

Էթնէյոյն վէ քիլիսա՝ պիր բիւսյէթտէ հալլըն զան-
 նինտէ՝ ճէմսաւթ մէքէսնի իսպաէթ իսնէսի աղնանըր .
 Էթնէ պիր մէսքէսն՝ քի տնտէ տուաւ սէնա օգուլուր :
 Իմա սաւհի թապիրի՝ Էթնէյոյն տէմէք՝ տին Էհլ ճէ-

միեթի տէմէք տիր • քի անտէն՝ իամի՝ մէքեանի իւս-
թիւնէ նազըլ օլունմուշ • **Դիմէքի** խանէ սաճիպին
իամի՝ խանէ իւսթիւնէ • վէ ճէվելլին սաթի՝ դապուպին
իւզէրինէ նազըլ օլունս :

II Է չիւնրի պալատէ զէքը օլան եէտի սրը ու հիք-
մէթ՝ տինի խաւի տինտարլէրէ մախսուս տըր • հոնկի մէս-
քեանտէ իճրա օլունուրլէրսէ • (խորհուրդ եկեղեցւոյ)
քիլիսա սրը վէ հիքմէթի թապիր օլուրլէր • **Պու** եկե-
ղեցի լաֆլի՝ էվվէլա մէլայիլէր կիւրիւհինէ տէնաթ՝ ա-
դամ վէ եւա խալդ օլունմաղտէն • (Գալա • 4 • 26) • **Իւլլի**
գուլթսի շէրիֆ (սէմայի) էզատ՝ քի վալիտէի տիր ճիւմ-
լէնին • (Էֆրա • 12 • 23) • **Խուր** վանտէ քիլիսա տախի
տէնիր • (մատուցեալ էք յեկեղեցիս անդրանկաց) գարիպ
օլմուշսուսուղ օսէմայի **Թու** րվանտէ քիլիսայէ • **Պու**
հիսապտէ տիրլէր վաֆաթ էտէն սատիգ վէ սալիճ մէ-
սիհին պէնտէլէրի •

Իքինճիսի • քիլիսա տէնիր վէ ֆասիգ ճէմիէթէ •
(սալիս • 25 • 5) • Ատեցի զԺողովս շարաց • իբրաւ հիթ-
տիմ պէն ֆասիգի ճէմիէթինտէն • պու վէ ճճ իլէ՝ քիլիսա
տէնիր վէ նէճիմի ճէմիէթինէ •

Իւշիւնճի • հագիգէթ իւզրէ՝ եկեղեցի վէ քիլիսա
տէնիր խիւտափէրէսթ մէսիհուլլաճին էթսայի ճէմիէ-
թինէ • քի եէտի հիքմէթ իլէ սէչիլիպ • վէ պետրոս ա-
ռաքեալն իթիգատի իւզրէ պինալէնմիշ տիր • վէ գուրու-
լուր՝ րուհուլլաճն ինայէթի • վէ եպիսկոպոսարըն բէի
թէտպիրի իլէ • **Պու** քիլիսանըն՝ տէօրթ ատէթ նիշա-
նէսի վար •

Ի վվէլա պիր տէնիր • պիրա հալլուրէթի տտէմտէն աբրա-
համա տէյին • վէ անտէն մովսէսէտէք • վէ անտէն մէսի-
հուլլաճէտէք • վէ անտէն հուզուրի մաճշէրէտէք • պիր
իթիգատ իւզրէ պինալէնմիշ տիր՝ կէօնկէօն բէնկէր
իլէ • **Պերգի** անճագ քի մէսիհտէն էվվէլ կէլէնլէրին ի-
թիգատի՝ մէսիհ յս քն կէլլէլէք տիր տէյի իման կէթի-
րիլէր իտի • վէ մէսիհտէն սօնրա՝ կէլտի տէյի իթիգատ
էտէրիզ • քի կէլտի •

Եւ քինձի ի իւրիւմէն վէ ճէմի տէնիր (այսինքն կաթուղիկէ) նիձէ քի պիւր շէճէր՝ տալլէրի պուտագլէրի իլէ, պիւր շէճէր վէ ալաճ տէնսէ, պէլի միլլէթի իսապի չօգ, Էմնա իթիգատլէրի՝ իսա իպնուլաճ կէլտի տէյի իման կէթիւրիլլէր:

Եւ շիւնձիսի շէրիֆ վէ գուտս տէնիր (այսինքն սք) Էպէպի քի՝ Էէտի չիքմէթ իլէ վէ իսիւտանըն էսրսրի իլէ միւլէմն օլմուշտըր: Եւ Էտսի մուգատտէս ու փաթ տէնիր, քի անըն տախիլինտէ պուլուանլէր անձագ քի մուգատտէս օլուրլար Էէտի պապ էսրսր՝ կէօյս սրըլար իլէ:

Տէօրաիւնձիսի Ֆէրիթէ կէսն վէ (առաքելական) տէնիր կէօյս ցն քն Ֆէրիթէ իւթիւնէ թէ միլլէնմիշ վէ անըն օն իքի չէվարիուլէրին իթիգատի իւլլէ պինալէնմիշ վէ տախի (էփէս 2.2) Էնպիւեալէր՝ վէ մէսի չին Ըեսուլլէրի գապի գարարի տին ու իմնլէրի մուձէ պինձէ մէթանէթ պուլմուշ:

ՅԵԿԻ ԽԱՐԴԵՐՈՅ ԴԵՐԱՍԻԱՆ:

Պէրապի սրբ ու չիքմէթի վաֆթիղ ու թէմիս:

ՍԻՒԸԼ ԻՔԻՆՅԷ

Սրբ ու չիքմէթ՝ կիլլի շէյի տէնիր, նէ՞վէճ՝ իլէ պուայանի նէսնէլէրէ՝ սրբ ու չիքմէթ տէնմիշ:

Եւ ճէվաղ: Սրբ անա տէնիր՝ քի չէր քիմսէյի մուլիւմ օլմայա, անձագ քի սրբաշ օլանլէրէ: (Դաճ 11.34) Կիւմ պիւտի մէվլանըն սրըլըն, վէ քիմ սրբաշ օլտուանի իլէ տէմիշ պօղոս առաքեալ: Եւ չագրէթի ճէնապիլ պարի տէմիշ, տէրունի սրբ՝ պէն իմ, վէ պէնիմֆիլէրինէ պյան աղը:

Իմտի՝ նիձէ քի սրբ պապինտէ՝ մէթթուպ չաթէմ իլէ մէօճիւլլէնիր, վէ չէր քէսէ պէյան օլմաղ, քէպալլի վէ Էէտի սրբ ու չիքմէթ քրիստոնեայ տին իսապի օլան:

լէրէ պէյան տըր , վէ անրն քիլիսասընտէն խարիճ օշանլէր-
տէն կիզլի տիր , վէ մէօճիւրլէնմիշ մէվլանըն իսմի իլէ :
Լիշյա սէտէֆ պաթնիկտէ՝ տիւրրի եէքթա , վէ գապուղի
տէրուհիտէ՝ ճէվիզ , վէ գօվան իշիկտէ՝ պալ : Եւ անըն
թապիրի թարիֆի տախի պէյան էտէր : Եւրրի Տիքմէթ
տիր՝ կէօրիւնմէզ նիմէթէ՝ այտնի պիր սուրէթ :

Պոլ սուրէթ ալթինտէ՝ նիճէ թէմիտի սուլյու տէ-
րուհիտէ՝ մէվլանըն գոււվվէթի վիճուտէ կէթիւրիւր պի-
զիմ խէլտաիսիղի : Եւ իճէքի սու իլէ վաֆթիզ իտուպ օ-
ղուրուպ թէմիտ էտէրիզ , օ վաֆթիզ՝ վաճիտ ալլաճ ու
սէլաս իւգնիւմ . փէտէր , ու իպն , ու իոուճի գուտսին
իսմինէ օլմայինճէ , Տիքմէթ թէքմիւ օլմալ : Եւ իճէքի
թուրտսըզ ֆէրմանըն իթիպարի եօգ տըր , քէզալթ
վէ մէօճիւրսիւզ իմզասըզ մէքթուպին : Եւմաի մէվլանըն
իսմի ադէ եանաշըպ , սատէ սուլի՝ սրը ու Տիքմէթ
էլլէտի :

Եւ աֆթիզին ֆասլինի կէօրէիւմ : Եւ աֆթիզ տիր՝ տէ-
րունի ապտէ էայգամագ՝ (սք երրորդութի) եէք
սէլաս մէվլա թէսլիսին իսմինէ : Եւ տըր Տէր Տիքմէթին
տէրկէտճի . քիլիսա ճէմաթինէ տախիլ էտէն . վէ
սէմայէ իէճնիւմա օլան : Եւ վաֆթիզին ճէվէրինէ
տայիր՝ պէշ մախսուս նիշան վար :

Եւ վիւլա՝ մէտիճ էֆէնտիմիզ իճատի ու նէվ էմրի
մուճէպինճէ՝ նիտա իլէ օգոււմագ վաֆթիզ օլանըն իւս-
թիւնէ սք երրորդութի իսմինի , վէ տէմէք՝ պու ֆիլան
գուլարի՝ վաֆթիզ օլուսուր իսմինէ Լթա , ու իպն , վէ
իոուճի գուտսին : Եւ գուսուր վէ պիքէսիւր օգոււմալ
իլէ . վէ տէմէմէլի էայգամաղէ պէտէլ՝ պէն գարկէ տէր
էա ըսլատորըմ :

Եւ քինճիսի՝ սու իլէ օլա . կէրէք ապի պաճը օլա , կէ-
րէք գուլի , վէ չէշմէ : Եւ մա՝ իմպիլթաէն չէքիլմիշ ապ իլէ
օլմայա , կիւլ սուլի վէ սայրի կիպի : Եւ սու տախի օլմըգ
տար օլա , քի մէվճուտ վաֆթիզ օլանըն վիճուտին ըսլատա :

Եւ չիւնճիսի՝ օլքի վաֆթիզին էտէր , օ միւպարէք
կիւլթարի՝ եէք սէլասին իսմինի՝ քէնտուսի տէյէ . իւշ

քերրէ պաթըրմագտէ՝ հէր պիր իսմի անաւ : ճանուան շոր
 անմէքտէ , պիր քերրէ պաթըրա . յանուան Որդւոյ տէ-
 մէքտէ՝ պիր . վէ յանուան շորդւոյն սրբոյ անմէքտէ՝ պիր
 քերրէ . քի օ իսմի սեւասին թէքմիլնտէ , իւշ քերրէ
 պաթըրմասի՝ թէքմիլ ուա :

Տօրաիւնաի՝ վաֆթիզ էտէնին վէ վաֆթիզ ուա-
 նըն նիյէթլէրի պիր ուա . վէ իլա քի իշ էրի՝ վաֆթիզ
 էտէնին : Ս իրա վաֆթիզ ուան՝ եկէր սապի իսէ , նիյէ-
 թի՝ անէսի վէ պապասի նիյէթինէ պաղլը արը . վէ պի-
 զիմ տէտիյիմիզ՝ ագըլ պաղլը իշին իտի :

Պէշինաիսի՝ օ քի վաֆթիզ օլուրսա , իթիգատ լա-
 զըմտըր . եա պինէֆսիհի , եա փէտէրի վէ մատէրի իմանի
 իլէ , եա սաղտըճին քէֆալէթի իլէ :

Ս իւաւ է տէրսէն քի , նիշին վաֆթիզ ապիլէ օլուր . տէ-
 յիսմ սանա : Ր լիմէրին գաւլինէ կէօրէ՝ պէնի տտէմ՝
 թագսիրաթինէ պէտէլ՝ օլտու պիագըլ , օլտու նէփաք ,
 վէ տիւշտիւ ֆէնա արղույէ : Ս աի ապ՝ շէֆաֆլը՝ պէր-
 րահ , վէ սօուգ արը . վաֆթիզ օլան՝ ագըլ օլուր՝ սուլուան
 շէֆաֆի կիպի . նէփաք շիրքտէն փաք օլուր՝ պէրրահլըղը
 իլէ . վէ հարարէթինտէն սօուր՝ ապին պէրուտէթի սօ-
 ուգըլուղի իլէ : Ս է տախի ապիլէ օլուր , քի հէր եէրտէ
 պղլուլուր . ագճէ էօլիւր էթմէզ պէհասի խուսուսինտէ :

Իւշ թիւրլիւ վաֆթիզ վար . ապիլէ , նար իլէ , դան
 իլէ : Ր պ իլէ թէմիտ՝ խելաս էտէր հէր կիւնահտէն վէ
 խաթասինտէն . փիւր էտէր լութֆ իլէ , վէ ալլըլմազ
 մէօհր նագըլ էտէր ինսանըն լուհինտէ :

Նարի վէ աթէշի մկրտութի քի ըուհուլահ տէնիր ,
 սիլէր սիւփիւրիւր չօգ քերրէ ինսանըն գալպինտէն ֆըս-
 գին շիրքէֆինի , օ կիւնահքեարըն իսթիզֆարինտէ վէ սա-
 հիհի հարարէթինտէ : Ս է տախի՝ աթէշի մկրտութիւն
 տէնիր , հաշան պիր քիմսէ նար կիպի թիւթէրէք արղու-
 լայա թէմիտի , վէ վաֆթիզ էտէն պղլուլուլմայա : () ար-
 զու իլէ վէֆաթ էտէրսէ , անա մկրտութիւն եէրինէ
 սաղլըլը՝ սեւամէթ պղլուր . զիրա իթիգատի՝ վաֆթիզին
 եէրինէ օլտուրըր :

Իսկ վե գան իլէ օլան մկրտութիւն՝ շէհաւէրէ մախսուս քի, հէնիզ տայ իլէ թէմիտ օլմատէն գան իլէ եայգանըր փաքլէնիր. վէ օլսաաթ եօտիւիւն ալըր՝ ճէննէթէ տախիլ օլուր. Պոլ վաֆթիդէ իպրէթ խոի թուֆան քի, օֆտսիդէ իրի ալէման սիւտի. պոլ անճագ ֆրսգի սիլէր. ալէմի զէյն էտէր:

Տսխի՝ պէնի իսրայէլ՝ տէրեստէ, վէ կէօլէվաք պոլլուտ իլէ թէմիտ օլուր. առնրտ տիւիւլէ թէմի գուտ. ի շէրիֆէ. քէզալէք մկրտութի՝ սէմայի գուտսի շէրիֆէ պիզի տիւիւլէ էտէր. Իպրէթ օլտու թէմիտէ՝ վէ խորան շէրիֆին տախիլնտէ քի հաւուլ. զիրա՝ պէնի իսրայէլին իւլտաաի անտէ եայգանաալքճէզ՝ իւղմէթի մէվ. լայի էտա էտէմէզլէր իտի. վէ քիմ՝ քի տինի մէտիճէ տախիլ օլուրսա, թէմիտսիզ միւհալ:

Սէ տախիլ՝ սիւրեսանի նէէման ուլուզլուքտան խէլաս պոլլուտ՝ նէհրէ եօրտանտէ էէտի քէրրէ իգանմազ իլէ. վէ մէսիհուլլուհ էֆէնտիիլ՝ սէմանն տէրկէահին ուլմազ իլին՝ թէմիտ օլտու. տթանըն նիտասըն՝ հիքմէթ իլէ իշտաաիրտի ալէմէ. վէ րուհի գուտսի՝ քէպուլթէր շէրիֆտէ ույան էլլէտի. Պոլ թէմիտին րէսմինի կէօս. թէրտի. Լըթույք մկրտէցէք յանուան ճօր՝ և Որգւոյ՝ և ճոգւոյն սրբոյ տէմէք իլէ:

Ենճաւինի կէօսթէրտի, քի տնըզ պէհիշթէ տախիլ օլուրմազ, նիճէ տէտի նիկոդիմասա, տայ՝ ուրուհի գուտուտտէն տօղմաալքճէզ, ճէննէթէ կիրէմէզ պիր քիմնէ տմէլի իլէ. (307. 3. 5): Սկրտութի իլէ՝ խէլաս պոլլուրուզ աթամըլլէն կիւնահինտէն, խէլաս օլուրըզ ճիւրմի խէթաաինտէն, իպրէթի՝ պէլազ կէօլէք տիր:

Եպրին՝ պոլ էսնատէ՝ մաղրուրուզի տաղի նէֆսինէ եարար քիմնէլէր՝ մուգարրէր էթմէք իլին, հէր միլէթին վաֆթիդինէ պիրէր պէհանէ իլէ իլլէթ գոյմուշլար, օֆարիսէօսէ էմալ՝ ճիւմէ ալէմի զէմէթալքտէն սօսրա, էրմէնիւտան թայիֆէսինէ տախի (կէոյա օգէվալլու կիւմրիւ կճլլէ թէշպիհ) տիլ ուլպաալլ, ֆիքր ու զիքրէ կէլմէյէնի՝ մէվստի խնաթի իլէ, տօղրու տումէնի՝ սու

իշինտէ էյրի ու շիքէսթ կէօրմէք իլէ միմէմիշլէր քի՝
էն գարիպ շիքէսթ ու էյրի տիր • իգթիզա էթտի քի՝
տէտիքլէրինին քիզպինի զահիր ու նիւմայան էտէլիմ՝
սրու պապտէ :

Նվվէլա խալթ էթմիշ քի, էրմէնիլէր պապի քէրրէ միւ-
քէրրէր իտուպ վաֆթիդին քէլիմաթինի, սէլաս պիէզէլ
փէտէր, սէլաս իպն, ու սէլաս քարակլիտիս (միթիթարիշ)
րուհի գուտաին իսմինէ էտէրլէր վաֆթիդի :

Նլթէվապ : Հաշմ քի էրմէնիէան նք էկէզէցի՝ պու-
խալթիյէթի ռույասինտէ՝ պիլէ կէօրմիւշ օլա • հանտէ՝
գալտի քի էյլէ իթիգատ էյլէյէ • իլա՝ նիճէ քի ինճիլի
շէրիֆին, վէ նիկիա սիւնհոդոսուն գալի վէ շարթիխէ •
(քի պու թիւրքճէ քիթապին էն էվվէլինտէ թահիր ու
թապիր օլունտու) օ մինվալ իւզըն էտէրիգ վաֆթիդի •
Նճադքի պիր մէվա իթիգատ, վէ իւշ սֆաթ օլմագ
իւզըն թէսլիս • օ էէք սէլասըն իսմինէ գարար գլարըզ :

Ո՛ր է ապօստօլարըն էիւզ օն տէօրտիւնճի գանու-
նինտէ՝ գլէմէսին էլի իլէ ադա օլունմուշէ վուգուֆիզ
քի տէմիշ՝ էկէր էպիսկոպոս, էկէր փափազ, մէվանըն
կիւֆթարի մուճէպինճէ վաֆթիդի էթմէյուպ, իսմի
Ըթանըն՝ վէ իսմի իպնիւն՝ վէ իսմի մուգատտէս րու-
հուն • էա իւշ Ըթա, էա իւշ իպն, էա իւշ րուհի գուտս
իսմինէ էտէրսէ վաֆթիդի, փափազըզտէն ազլ օլա :

Ո՛ր է պիդ տէրիւ • քիմ քի պէյլէ իթիգատ էթ-
մէզսէ, լանէթ օլսուն օնա • վէ քիմ քի զարէզէ պինաէն՝
շէմի չամուր իլէ սէլպ իտուպ՝ իֆթիրայէ միւթէզամմին
իլլէթ էտէրսէ, թէլիֆ ու քիթապինէ վէ քէնտուսինէ
օն պին լանէթ :

Ո՛ր է տախի՝ էիւզ օն պէշ գանունինտէ՝ ապօստօլ-
ար՝ գլէմէսին ազգի իլէ տէմիշլէր քի, էպիսկոպոս, վէ
փափազ՝ իւշ վաֆթիդ էթմէյէլէր • անճադքի պիր վաֆ-
թիզ էտէլէր • օլ քի մէսիշ էֆէնտիմիդին վէֆաթինէ
պէտէլտիր, իլէյա իւշ քէրրէ պաթըրմագ սու իշինտէ՝
յն քնուն մէվթինի պէյան էտէր • վէ իւշ քէրրէ սուտան
գալտըրմասը, իւշ կիւնլիւք գըլասմէ օլմասինի • պու

դանուկներէ հրմէնիեան քիլիսասի վուգուֆ օլուպ' գա-
նուանէն յաւաղ :

Արքին՝ շաշի չէշմ' օլան՝ տիւնեա տլեմի օլ միսիւ-
րիւ զանն էտէր . կէօյա ճիւմլէսի՝ շաշի չէշմիլի տիրլէր .
վէ ինատինէ միւսըր օլուպ' քիլպի քիթապինտէն բուճու
էթմէղ , քի սքսինէ տղնատըղը նիւմայան օլմայա : Արքին
պիղ նուրի զիյա իլէ՝ բուհի չէշմիլիլէ զիյնէթ վիրուպ'
տօղրու բահտէն տէօնմէյիլ . քիմ քի սքսինէ գօլար
իսէ , տնա պին լանէթ :

Ա՛յ տախի՝ փէք զըտընա վէ սքսինէ կէլիլէր իլէ ,
ճէվապ վէրմէլիքի . արիստոտէլ մէթաֆիյիքանըն պէշինճի
քիթապինտէ վէ ալթընճի պրախինտէ տէմիչ քի , անլէ-
րին քի իսթիմաթի՝ օլ նէսնէնին քի նէ օլտուղին պէյան
էտէր , միւմքինի եօգ տըր , ապա պըրըմաղ . նէ զաման
իլէ , նէ մէքէսն իլէ . վէ նէ կիւֆթար իլէ : Ա՛յ պիրլէք
իւզէրինէ տէմիչ քի , պիլ՝ հոյլէ սէշիլմէղ վէ չօղտըմաղ
իսիմտիր , քի հէր նէ Կասար պիր տէսէն , եինէ օ պիր
տիր՝ պիրլիք արթմաղ . վէ չօգըգ տախի՝ պիրինին ճէմի
վէ զամի տիր :

Ա՛մտի պու վէճ՝ իւզրէ , նէ գատար պիա գըրանըն
ատի իսմի քի միւքէրրէր օլսա , եինէ օ պիրլիք տիր . տէյիլ
իսէ՝ քէնտիլէրի տախի՝ իւչ քէրրէ տէմէք իլէ , պիօս
օթէօս , պիօս իսքիրօս , պիօս աթանտօս , տօգուգ
իւգնիւմ ու սըֆաթ իթիպար էտէրլէր պիա գըրպի :
Արքին՝ անլէր տօգուղ քէրրէ տէմէք իլէ , պիղ ինան-
մայըլ քի տօգուղ իւգնիւմ տէրլէր պիր մէվէպի . եա
հանաա գալտը , պիղ պիր քէրրէ տէրիղ օլւչ իտի չէ-
րիֆի : Ա՛մտի քէնտի գապիլէրինէ կէօրէ՝ քէնտիլէրի օ
հաղըթի վահիա ու թէսլիտ արթըրըրէր . վէ պիղ պիլ
քէրրէ տէմէք իլէ՝ եքր ու սէլաա տէրիղ :

Ա՛յ տախի տէրլէրսէ , քի մաշտոց քիթապինտէ ա-
տէթի հոյլէ էաղըլըն : Ճէվապ քի՝ օրոգինէսին քի-
թապլէրինի տէօրա եիւղ երլ մըգտարի զէման գապուլ
իտուպ , վէ պէշ նամիտար աղիզլէր տախի մէտհինի էթ-
միլլէր իքէն , պէշինճի սիւնհոդոստէ՝ լանէթ իլէ իխրաճ

էթտիւէր քիթապլէրինի • լաքին՝ էքիսիա անըն իչին հէ-
րէտիկոս օլմատի • նիճէ քի տէմիշ էֆստրատիոս հէքիմ
չէլէպի • Վէզալիք • վէ էյրի ձէտվէրտէն՝ տօղրու չիդի
օլմասի միւհալ :

Նըն իչին օ պասմա քիթապտէ՝ էաղըլմագ հասէպի
իլէ՝ գալէմ սէվհ օլուպ՝ պու իւշ իսմի սէլասի տէյէ ձէք
էէրտէ • իւշ քէրրէ տէմիշ • լաքին ձէմի փափազաբըլու-
ղըն ատէթի պու խուսուտէ անա գըյաս տէյիլ իլաքի
թապիաթ փէնտի օլմուշ կիպի՝ վաֆթիդ էթտիքտէ՝ օ
հօրնէյէ հիշ ասլա նաղար պիլէ էթմէղէր • Սէ աֆօ-
րօգ իլէ թէնպիհ օլուհմուշ պէօյիւքլէրիմիտէն • միւմ-
քի տէյիլ՝ քի օ պասմա քիթապլըն անձագ օ էէրճիյէվինէ
իթիպար էտէլէր • զիրա էաղըլմա փաղար տրը :

Սէ սայըսըղ էազմա քիթապլէրիմիդ վար • քի այ-
նիհի բումլոր կիպի տիր փէնտի վէ նասիհէթի օ խու-
սուտէ • Սէ նիճէ քի օրոգ ինէսին քիթապլէրինէ՝ ամէլ
էթտիւէր ֆաղիլէթլի էպիսկոպոսլար տէօրթ էիւզ երլ •
վէ սօնրաքիլպի գոհիր օլտուգտա • իխրաձ օլուպ քիթապ-
լէրի՝ վէ էկէղէցի էտղըլմաղ տէնիր • Վէզալիք վէ պիր
պասմա քիթապտէ իստամփա տէյէլիմ օ չէքիլ օլմուշ •
քիլիսամիդ անա պէնտ տէյիլ վէ էյլէ էթմէղ • իլաքի
իֆգ ու իֆթիրա էտէնէ լանէթ օգուր :

Նքիհի իսալթիյէթի • վէ պաղի քէրրէ վաֆթիղն քէլի-
մաթին թէպտիլ էտէրէք՝ տէրիմիշիդ քի քս եօրտանէյէ
հէլիպ վաֆթիդ ալտի այիօս իօաննիստէն • վէ պէն սէնի
վաֆթիդ էտէրիմ՝ սէնի մէվլայէ պէնտէ էթմէք իլէ :

Նլէվալ • Սու տախի պալատէ զիր օլան միսրլիւ •
իսմի վար՝ ձիսմի եօգ • անձագքի՝ օ միւպարէք քէլիմաթի-
միղին մէֆումի շու շէքիլ • պու ֆիղան նամինտէ ալաշըն
գուլու՝ թէրպիյէտէն սօնրա վաֆթիղէ կէլիւպիվաֆթիդ
օլուներ • Աթա • ու իպն • ու բուհի մուգատտէսին իս-
մինէ • Սթըն ալընրպ քրիստոսուն գանի իլէ • գապուլ
էթմէք իլէ ահրէթ էվլատըղին սէմայի աթայէ • վէ վա-
րիս օլուպ յս քսա • վէ պէյթուլաւհ օլուպ բուհի գուտտէ •
Սու աշաղքի՝ իւշ իսիմտէն սօնրա տէյիլէնէր՝ զիյնէթ

ու թափսիլ միասլի տիրելու ֆարզի ու պէճիտ տէնմէ ղէրոյ
Վէճմալէ չլինէ պիր ճահիլ՝ եա իզղէթ եա իթապ էթսէ ,
նէ իզղէթի արթար անըն , նէ էքսիլիւ քէմալինտէն :

Աւչիւնճիսի տէմիշ քի պապի էանտաէ պիր քէրրէ պա-
թըրմաղ իլէ վաֆթիղ էտէրլէր :

Աւճէվապ : Աս պու էվէլքի խալթիյէթինէ ույ-
մատի եա քի իւչ քէրրէ պաթըրմաղտէ՝ պիրէր քէրրէ
միւքէրրէր էտէրլէր քէլիմաթի տէտի . աղղըն էօլչիւսի
թէրաղիսի էօղա՝ հա տէսին հա տէսին : Ապին՝ պու
էնճամիտէ տէտիլքէրինին տախի ապի օլմայրպ , իսթիմա
էթսինլէր ֆագիր բուսիեան միլէթի , քի նիճէ քէնտու-
լէրինի իսֆաէտէրլէր՝ քէնտուլէրին կէօյա քի օգուսնուչ-
լէրի . վէ ճէմի խրիսթիանլըղի թէմէլինտէն երգարլար .
վէ մուհասպպէթէ պէտէլ՝ (քի էֆէնտիմիղին թէվապի-
սինէ նշան ու էլամէթ ու իպրէթ տիր) քէնտիլէրի քսուսն
պանտէրատի ալթընտա , շէյթանլըն զոյրէթինի կիւտէր-
լէր . էտավէթ պըրադմաղ իլէ՝ մահճուպ քսուսն գուգու-
լարի պէյնիտէ : Ապին՝ չիւնքի էմասլի խընղիւր՝ պաղ-
ճէյէ տիւխիւլ խոուպ , հիւսիւնտար չիւքլէրլին բահիյէ-
սինտէն իյրէնիւպ , նէճաւէթ տէվչիրմէյէ թալիպ օլուր-
լար . ըսթամփանըն կէօրիւրլէր էաղնիչին՝ նիչին էլ էա-
ղիլլին կէօրմէվլէր աօղըսին , քի տէնմիշ . պու իւչ
իսմի վէրտիքտէ , իւչ քէրրէ չօճուղու պաթուրէ սույա
սու իչինտէ :

Տօրտիւնճի տէմիշ քի , քն էօրտանէ կէլտի յօհաննէա
վաֆթիղտա գուրպինէ . վէ պէն սէնի տախի վաֆթիղ
էտէրլմ , մէվապէ պէնտէ էթմէք իլէ՝ տէր իմիչիղ :

Աւճէվապ : II է պու տախի էալան սոր . լաքին իշ
թէմամ թէքմիլ օլտուգաան սօնրա , մատթէոս էվանկէ-
լիսթիղին ինճիլ շէրիֆի օգուսնը , էֆէնտիմիղին էօր-
տանէ կէլմէսին նաղըլ էտէրէք . նէ՛րչին , կէօյա տէմէք
տիր՝ քի իօաննիս մկրտիչ՝ իսթիվֆար վէճճի իլէ թէմիտ
էտէր իտի ճէմաէթի . քի անճագ պիր թէտպիր թէտարիք
իտի՝ կիւնահըն մաղֆիրէթինէ . լաքին՝ (զհոգին սուրբ)
բուհի մուգատտէսի վէրէմէղ իտի :

Պէն շիւքիւրէք՝ քի էֆէնտիմիզ թէնէղիւք էյլէտի
անըն վաֆթիզինէ • վէ նատիրսիզ կիւնահտէն մասոււմ օլ-
տուղի վէճ՝ իւէ օ պիզէ պէտէլ ըուհի գուտսի ալտը վէ
պիզէ պաղըշտտը • Ս է տախի՝ օ վաֆթիզ իշին տէյիլ
քի մատթէ ոստէն օգուշուք՝ անճագ քի իլք ու էյէլի տիր
մեւոհըն սրրի հիքմէթինէ • քի հիքմէթի խաթէմ տէտիք
պիզլէր • Ս է պուհա խապաթ տախի՝ քի էն նիհայէթինտէ
վաֆթիզին՝ պիր գաշ պէյիթ իփսալմօզտէն սօնրա տէրիզ •
համա ու սէնա՝ Աթաու իպնու ըուհի գուտսէ էյէտիլ
էյէտաւմին • իշտէ պուրսաճըգաւ թէրմիլ օլուք վաֆթիզ •
վէ պաշլանըր իքինձի հիքմէթ խաթէմի նիշան •

ԸՆՀ հէզար հայիֆ ու տիրիշ ըում քիլիսասինէ • վէ մահ-
ճուպ ձէմաէթինէ • քի նէ շէքիլ թիւքիլէրէ եէմ՝ եէրի
օլմուշ տրը • Ըահուտիլէրէ սիւալ էտէլիմ • նիկոդիմոս
ձէվապ վէրիւր • շէրաէթիմիզտէ եօգ տըր • քի պիր ատէմին
ալէհինէ՝ իլամ սիձիլ ու հիւճձէթ քէթպ օլունտ • վու-
գուֆ թահսիլ էթմէտիքձէղ • (305 • 7 • 51) • Սիւալ էտէ-
լիմ վէ փեստոս փութփէրէսթ հաքիմէ • ատէթ մի տիր
պիսուշ ատէմի • պիր նէսնէ՝ իւթիւնէ սապիթ օլմա-
տտն • խասմինէ թէսլիմ էթմէք • եօդ տէմիշ փըրաքսիս տօն
ապօստօլոն քիթապընըն իկիրմիպէշինձի ֆասլինտէ • վէ օն
ալթընձի սայիսինտէ •

Իմտի օ քիթապի եսփան մէլուն՝ քի ապինէ վու-
գուֆ օլմատէն • իֆգ ու իֆթիրա էտէր պիճուրմ վէ
պիսուշ իւղէրլէրինէ՝ չըֆթտէն վէ փութփէրէսթտէն
տախի ալագ տըր • Ս է գալմիւրիզտէն տախի պիրիսի՝
քի կէոյա ձէվապ օլմագ իւղրէ • պիր իքի քեաղիտ կիւֆ-
թար եազմըշ՝ զայրէթ կիւթմէք նիյէթի իւէ • հա կէր-
շի ձէվապ՝ էմնա եարէյէ կէօրէ մէլհէմ տէյիլ տիր •

Իմտի օլա քի՝ պու քէլիմաթիմիզտէն հիսսէ ալուպ •
ճանի ազիզիմիշ օլան ըուվիեան մահճուպ ձէմաէթի պու
շիւայհէտէն էմին օլուպ • վէ ահրէթ գարընտաշլէրի իւէ
իթթիֆագ պիրլէ՝ մուհապպէթէ մէշղուլ օլուլէր • ալին •

Յազատ առնան հաւասար, և հրեշտակներն ՚ի սասանայէ :

Պէտքոյի թալիսի իման, վէ բուժուի մին էլ շէյթան :

Ս Ի Ի Ա Լ Ի Ի Չ Ի Ի Ն Ճ Ի

Պիւն սապիլէրտէն է ֆզուէ տըր վաֆթիղ օլանլէր, և անլէրին թալիսի վադթի տէյիլ, նի՛ճէ օլուր պու :

Ի շէվապ : Ի խաթիլէ տիր սէօղ. սապիլէր՝ թուրմքեար սաղտըճքէ ֆալէթի իլէ թալիմ օլուրլէր, վէ բուժուէ տէրլէր ըէճիմտէն. պուէլար՝ պիր թէտպիրի թէտարիք տիր վաֆթիղ իշին. քի ալան՝ պիւսին սլտուղի կէվհէրին գըլմէթինի. վէ վէրէն տախի՝ խնդիր պուրնինէ ասմասըն կէվհէրի : Ի գիւ պալիղ օլանլէրէ ֆարզ տըր թալիմ իւչ այ մըգտարի զէման. էն աղ՝ գըրգ կիւն. է վվէլքի պապտէ քի թմ է թախիմի օն իքի պէյիթի :

Ս է տախի թալիմէ իշթիեաճ տրլէր՝ տին խուսուսինտէ ճէվապ վէրմէք իշին. վէ տախի էղպէրտէն տայիմ զիքըր էտէլէր՝ նէ իթիգատ իւղրէ օլտուղլտրինի : Ս է շէյթանտէն բուժու իտուպ՝ լանէթ օգուժապ. անա. զիրա օմէլուն՝ պիր մըգտար հիւքիւմաթ կէոսթէրտի պլնի ատէմ իւղէրինէ, հաչան իսայի մէտիհէ տէտի տաղ պաշինտէ սլէմին էմլաքի իշին, քի պանա վէրիմիշ տիր. հէր քիմ սէճտէ գըլարաւ, անա հիյպէ էտէրիմ ճիւմլիսինի : Ի նըն իշին՝ քիմ քի տինի մէտիհէ տախիլ օլուր իսէ, լանէթ օգուղուպ բուժու էտէր անըն հիւքիւմաթինտէն : Ս է շարթ էտէր անտէն սօնրա՝ պիր մէվապէ պէնտէլիք էթմէյէ :

Յազատ Խորհրդոյ աւրբ Երուզիմ :

Պէտքոյի հիւքմէթի խաթէմ, վէ նշանի շէրիֆ :

Ս Ի Ի Ա Լ Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի

Պու իրինճի սըրի հիւքմէթէ նէ՞ էճիլտէն խաթէմ ու նիշանի շէրիֆ տէնիր՝ պէյան պուլրուլա :

Եւ զձեռնս իւր տնայնս, մէօհր ու ելամէթ տէ մէք տիր, յիւնի իսրայէլ, նիշտն թարիգի, սիւննէթ թաշընը իտի հայաստէնէ, իտրէթի թազ վա նիյէթի իլէ. վէ իպնի իպ-րահիմ օլտուղինէ իտրէթէ պինսէն. լաքին՝ մէսիհուլա հիսալի գալմի, անըն խաթէմ ու նիշանին՝ աննիլէրինսէ թաշըրէր իթիխար հասէպի իլէ:

Պու ելամէթի խաթէմի իսայի՝ ցա քա ճէնկճիլէրի-նին նըշանէսի տիր. բի պուսու իլէ շէյթսնըն ճէնկճի-լէրինսէն սէչիլիլէր. նիճէքի նիշտնը զանէմ՝ (գոյին) նիշտնը զանէմսէն. վէ նիճէքի հէր միլէթ քէնտի լի-սանի իլէ: Պու տըր աթթար էաղի՝ քի մէսիհին կիւլէշճի փէ հիլիանլէրի էաղանըր, մէլուն շէյթսնըն ճէնկինսէ թութուլմամա գիչին:

Պու հիբմէթի սրրին ճէվհէրի ու մէվատի. (նիւթն) վաք զէյթ էաղի իլէ միռօն պէլէսան էաղը տըր. զէյթ էաղը՝ հէր էաղտէն էֆլուսն մէվատի նուր տէնիր: Եւ մովսսական քիլիսատէ՝ անտէն զայրի էաղ գուլանմաղար իտի հէր մէվանիյէ խուսուսինսէ: Եւ ճապ պիղտէ՝ նուր իլէ միւնէվիլէր վաֆթիզ օլանի կէօթէրիր: Եւ պէլէ-սանի աթթարին խօշ պուլի, խօշնամլըղին վաֆթիզ օլանըն կէօթէրիր. աննրնտա օլուր պու նիշտնի խաթէմ:

Եւ օլքի պու մէօհրի խաթէմի շէրիֆի ալաճագ իսէ, էվիլէլա վաֆթիզ օլմուշ օլսա կէրէք. պու խըզմէթ Եպիսկոպոսա մուֆափաղ տըր, լաքին քահանալարա միւ-սաստէ օլուսմուշ տըր հասէպիլ իգթիղա: Եւ տէ օլուր, քի հիճապին թահթի տիր. քի պիլա հիճապ՝ տինիլիղին զաթր լազրմ օլտուղու էանտէ, պիփէրվա իգրար էաթ. պուսու իլէ օլուր բիմնէ՝ մէսիհին նիշանըր գուլու:

Պէտք է հիշել թէ սերմերը, շէրիֆ գուրպան ու
նէսիքէթը :

Ս Ի Ի Ա Լ Պ Ե Շ Ի Ն Ճ Ի

Ավայելտէ գուրպանէն՝ հայվանութեան օլուրտը իտի .
պաւ էսնատէ՝ նկվէճ՝ իւլէ թէպտիլ օլտու մէսիհին նէ-
սիքէթի գուրպանին :

Այժէվապ . Ավայելտէ գուրպանէն գտնը՝ նուշ
օլունմաղ իտի՝ անճաքի տէօրիւլուր իտի . վէ քիմ քի
ինսանըն գանին տէօրէ իտի, գանինէ պէտէլ գան իտի .
վէ հալիեալ էյլէ տիր :

Այժմ հաղրէթի ալլահ՝ օ գուրպանէն հաղգ
էթմէյիւպ, զայրի պիր շէրիֆ գուրպանէ միւնթաղի օլ-
տու . հաղրէթի մէսիհ շարքիլ իւզէրինտէ սոլունուան
գուրպանէ . (սաղմա . 50 . 21) : Տաւուտուն աղզի իւլէ
տէյիւպ՝ օլ զէման մագպուլ օլուր սանա գուրպան, հա-
ջան օ միւպարէք պէսլի կէսվ սանա գուրպան վէ հէտիյէ
սոլունուր իտէ՝ սօֆրա խաշ իւզէրինտէ : Ս է պոլունուն
իպրէթինի՝ կէօլկէ ալթընտէ կէօսթէրմիշ իտի, քի միւ-
պարէք քալէտան սանտրղի էօնիւնտէ՝ օն իքի փաք խա-
մուրսուղ նիշասթէ էքմէք, վէ պիր տէսթի շարապ գօր-
լար իտի, (գիտար . 14 . 5) : Այժմ օ հայվանի գուր-
պանէն իւսթիւն :

Ս է հաղրէթի մէքիսէգէկ պաշ քահանայապետ, հա-
ղրէթի իպրահիմի սէլամլամաղէ (թէշէքիւր պիրլէ)
թէնէղզիւլ պուլուրտուքտէ, էքմէք իւլէ մէյ փէշկէշ
սոլունու . վէ հաղրէթի իպրահիմէ՝ հէր նէֆայիս դաւա-
լէրտէն մագպուլ կօրիւնտի, Տիւրա նէսլի իտի՝ օ պու-
լունտու սահապ ալթընտէ՝ զայրի սերվէրի պիր գուր-
պանէ էմալ պիրտի օ էքմէք իւլէ պատէի :

Լէրչի կնպիէալէրին շէշմի ըուհի, թուլանի ուղուն
պիր տիւրպիւն իտի . քի օլ տէյնի պայիտ օլանի՝ գարիպ
կէօրիւլէր իտի տին իթիգատի իւլէ . (յօդանէս . 8 . 56) :

Ի պրահիմ պենիմ վագամի կիւնիւն իրագաէն կէօրիւպ՝
 իրշաա օլտու տէմիշ .յն քն մէսիհուլաւ հօնաթիւզ :
 Սէլի հայրեթի հագ՝ հէր պար քէնտի աշգի մուհապ-
 պէթին՝ ինան գավմինէ աշան էթմիշ իտի իալդ . էթմէ-
 աէ՝ պէսկէքաէ . վէ հըֆղ էթմէաէ . լաթին աաէմ՝ ճին-
 սի՝ անըն իթիպարին հագիգէթի իլէ պիմէաիլէր . թա-
 քի քէնտի նուրուլուհը՝ տիւնէայէ իրսու իտուպ՝ վէ
 րաղի օլտու անըն մէվթինէ . հէման պէնի աաէմ՝ շէյ-
 թանըն ետարլըզինաէն խէլաա ոլուլա . (շէհն . 3 . 16) :
 () Լ մէրթէպէ սէվտի ալաւ ճիհանըն աաէմին . քի պիր
 թանէ էվատին տախի գուրպանա վէրտի :

Ի մտի պու աշգի մուհապպէթին էսէր՝ մատամ քի
 գալաճաղ իտի . անըն իլին մէսիհուլաւ հօնաթիւզ . նէ
 հայվտն էթինէ . նէ ինան էթինէ . իլա քի պու շէրիֆ
 գուրպանը՝ էրմէյէ վէ շարապա նազըլ էյլէտի : Սէ պու
 սէպէ պաէն՝ պու սրրին իսֆինէ՝ իւլալէմիլ՝ հիքմէթի մու-
 հապպէթ վէ աշգի մէվլա . ու աշգի պէնի աաէմ տէտի-
 լէր . զիրա պուստան սէրվէր մուհապպէթ էսէրի օլմազ :
 Ի մտի՝ պու շէրիֆ նէսիքէթ՝ տէօրթ շէյ իլէ թէք-
 միլ օլուսուր : Ի վվէլա՝ քի պու հիքմէթի նազըլ էտէն՝
 քահանայ օլա : Ի քինճիսի՝ մէվաա ու ճէվէրի՝ էրմէք
 իլէ շարապ օլա : Իւշիւնճիսի՝ էտէնին ֆիրրինտէ նիյէթ
 օլա : Տէօրալւնճի՝ րէսմի քէլամ . (առէք կէրէք՝ այս է
 մարմին իմ . արբէք ՚ի սմանէ՝ այս է արիւն իմ) : Իւլնդ
 էքըլ էտինիլ՝ պու տըր պէնիմ ճէսէտիմ . վէ նուշէյլէյին
 պու մէյտէն . պու տըր պէնիմ խուշիմ :

Սէվատի խուսուսինաէ՝ իրի մէվատտէն թէքմիլ
 պու՝ պու սրրի հիքմէթ . նան . ու մէյտէն . էմմա հիք-
 մէթի թարաֆինաէն՝ պիր պատարազ վէ պիր նէսիքէթ
 աէնիլ : Նէֆ վիճուաի մէսիհին՝ պու հիքմէթաէ մէվ-
 ճուա . վէ հէր պիր զէրրէտինաէ թէքմիլ տիր : Ի ին
 քի միւրաթ այնէնին աէյնիւնաէ՝ շէմ պէր զարէր կէօ-
 րիւնէ . վէ էկէր աօլրանաա՝ հէր պիր փաղաւինաէ
 շէմ թէքմիլ կէօրիւնէ : Սէ տախի՝ նիճէ քի նիտա
 ու սէաա՝ պիր տէհանաէն շոգըլ . հայր պուլուսան

սայրաւոյ ատէմտէն իշխելէ :

Պոռ միւսպարէք շէրիֆ հիքմէթին թէշպիհ ու իպրէ-
թի՝ էֆղուն աւր նէֆէսուլլահ քրթապինտէ : Նիշանին
կէօսթէրտի՝ հապիլին , նուհուն , վէ իպրահիմին գուր-
պանլէրինտէ : Սէլքիսէգէկ քահանայապետին , նաւն ու
մէյինտէ : Իյամուրսուզ պայրամին գուղուսինտէ : Ե գու-
ղունուն տէմի գան իլէ , պէնի իսրայէլ մըսրտէն չը-
դպ , ֆրավունտէն խէլաս օլտուլար : վէ պիղ շէյ-
թանըն էասըրլըղինտէն խէլաս պուլտուգ՝ պոռ ճէտիտ
շարապ ու պատէ իլէ :

Սէ տախի՝ գուտրէթ հէրվասի՝ ալթուն թէսթի
իշինտէ , պունա էմնալ իտի : Սէ տախի՝ կէօնէկէօն
գուրպանլէրին՝ ասի զաթի վէ էօղի իտի շէրիֆ գուր-
պան : Սէ տախի՝ պունուն էսէրի կէօրիւնտի արտաշէսին
զիյաֆէթի մէճլիսինտէ : վէ օնա մէնէնտ սօֆրայէ՝ քի
տէմիշ հազրէթի տաւուտ : Սէ հազրէթի տին էա բապ-
պիմ՝ պէնիմ էօնիւմտէ պիր սօֆրա , տիւշմէնին կէօղի
էօնիւնտէ : Պատրաստ արարէր առաջի իմ զսէղան , և
այլն : (տալիս . 22 . 6) :

Յաւագի գիրքունց շէրիֆունց պատրիք :

Պերայի սէրվէրի աճայիպաթի՝ գուրպանի շէրիֆ :

Ս Ի Ի Ա Լ Ա Լ Թ Ն Ճ Ի

Չիւնքի պոռ հիքմէթ (վէ խորհուրդ) հէք վէճի իլէ ա-
ճայիպ տիր , նիշին ատէթ գօնտի աճայիպլէրի տէմէք իլէ :

Իշէֆվապ : Օլիւրա՝ պիր թիւրլիւ տէյիլ , վէ օ շէրիւ
պիր իպրէթ ու լուղէթ եօգ տըր ճիւմլէսին պէյան է-
տէն , անըն իշին աղիմ տէնիր :

Ի վիլէլա՝ պունուն հիքմէթ ու աճայիպի՝ քի քիւ-
շիւճէք էքմէք , վէ ճիւղի մէյ պէյնինտէ , թէմամ վիճու-
տի իլէ պուլունուր էֆէնտիմիլ : օ վէզն իլէ՝ քի խաչ
իւղէրինտէ իտի : Նիճէքի պիր ճէպէլ տէյնի նար՝ թօֆ

իշինտե մէքս ուտ : Եախօտ՝ պիր ալուճ՝ պարուծ իշինտե :

Իքիւնձի՝ աճայիպ քի, Էթտիյին վե շարապին արաղի մուսլէգտե գալըր • Նիճէ քի վերաի խանէտէն իխրաճ իտուպ թաշրայէ չըգարասըն, վերտին ըայիհէսի գօգուսի, խանէտէն խարիճ օլմայա :

Իւչիւնձիսի՝ քի էքմէք վե շարապ՝ թէպտիլ օլուրլար մէսիհին ճէսէտ ու խոււնինէ • անճագ մէվատ ու նէսէք օլմազլար անըն ճէսէտ ու տինինէ • զիրա՝ պիքիրէ գըշ օղլոն մէրիէմին վիրտուկի մէվատե թէպտիլ օլուրլար • Նիճէ քի էքմէք թէպտիլ օլուր ինսան թէնինէ, Էմմա մէվատ օլմազ ինսան ճէսէտինէ :

Տէօրտիւնձի՝ եկէր վաֆիր էքմէք նագըլ օլունստ օհիքմէթէ, մէսիհին ճէսէտի չօղալմազ, իլլաքի հէր պիր էքմէքտե՝ պիր տիր մէսիհ էֆէնտիմիլ • Նիճէ պիր շէմս, ճիւմիէ ախթէր երլտուղլէր իշինտե • Եախօտ՝ պիր միւրաթ ալիա՝ պին սէհիմ օլտա, հէր պիր սէհիմինտե՝ շէմս թէքմիլ կէօրիւնէ :

Պլէշինձի՝ օճիսմ, սայիսըզ էքմէք պէյիինտե պիր տիր • Նիճէ քի պիր ալազ՝ սայիսըզ տաեմ կիւշինտե :

Իւթընձի՝ օէքմէք կէօզէ կէօրիւնիր, պուլ վե լէզզէթին վիրուր, աւսթ իլէ սոււնուլուր, Էմմա՝ տէրուս նինտե օլան ճիսմի կէօրիւնմիլ վե սուլանմազ • Նիճէ քի ճէսէտին հարաքէթինտէն՝ ըուհի տուլասըն, Էմմա՝ քէնաի ըուհի կէօրմէյէսին • Եախօտ՝ սայիգէ շիմէյի կէօրմէյիւպ, սէտասըն իշիտէսին • Եախօտ իւմուրթայի կէօրիւպ, իշինտէքի փիլիձի կէօրմէյէսին • Էմմա՝ փիլիձի կէօրմէմէք իլէ, իւմուրթա պէյիինտե օլտուղինի՝ ինքեար Էտէմէզսին :

Իշտինձիսի՝ օէքմէք տօղրանսա, տէրունինտե օլան մէսիհ տօղրանմազ • Նիճէ քի ալիէյի տօղրասան, իշինտէքի կէօրիւնէն սուրէթ տօղրանմազ :

Սէքիղինձի՝ էքմէյին վե շարապըն սըազլէրի զայ օլունճէ, անտէ ճիսմ ու տեմ գալմազ :

Տօգուզունձի՝ էքմէյին վե մէյին՝ զաթի էօղի գալմայըպ, եինէ քէլէվիլէ իւղմէթլէրին Էտա Էտէրլէր

տոյութեանը իլէ • նիճէ հիւսնա գուշի ելմանըն պույի գո-
գուսի իլէ տոյա՝ ելմայի իսթիմալ էթմէմէք իլէ •

§-ը-դ- ներդրած-թեան հարց-թեան •

Պէտքայի խտայիլէթի շէրիֆ գուրպան •

Ս Ի Ի Ա Լ Ե Կ Տ Ի Ն Ճ Ի

Այլոյիք տէրէճէսինէ միրաճ էթսէ պիլէ պիր ասեմ •
տախի լոյիգ ու մուստահազ աւելի տիր քի պու մէճլիսէ
տէսթ սուհա • լաքին՝ խասլիլէթինտէն խասպէրտար օլ-
մասի ճայիլ տիր •

Ալէէլ-դ • Ալվէլա՝ նք յօհան ոսկիբերան տէմիշ
քի • պու սօփրանըն շէշնիսին տլան • մէրտ պիր տըսլանէ
թէպտիլ օլուր • օլ տէյնի • քի կէոյա աղպլնտան աթէշ
փիւսկիւրիւր շէթման իւզէրինէ •

Ալքինճի՝ պու արը օմաճայիպ թասպիպին էափտըլի
մաճուհ • քի իսթիմալ էտէրէք • օլ մէրթէպէ մէլանէթ
վէրտի թապիւթինէ • քի շէտիտ զէ հիլլէր՝ սնա թէէսիր
էթմէտի • (1 հարկաշար • 11 • 30) • Ալքին՝ լոյիլինէ
կէսրէ սոհնմիէն • կէօնէկէօն տէրտէ կիրիֆթար օլուր •
վէ վազըթսըլ վէֆաթ էտէր •

Ալշիւնճիսի՝ պուհա թէմսիլ իտի գուտրէթ հէլվա-
սի • քի հէր իսթիմալ էտէնին՝ կէոյնիւնէ կէօրէ շէշի
ու լէղլէթ վէրիւր իտի •

Տէօրտիւնճի՝ պու արը օհուրանի նար • քի էտէր
տտէմի միւնէվվէր • էմմա էազմաղ պէօկիւրթլին թիք-
նինի • պու նար • ահէնի թապլայըպ • էմսլի նար էտէր •
վէ քէնտուսի ահէնէ (տէմիւրէ) տէօնմէզ • Քէզալիք՝
պէնղէր նուրի զիայէ • քի նէճէֆէ կէվհէրէ թէէսիր
էտէր՝ կէօնէկէօն ընկլէրին կէօսթէրիւր • էմմա՝ քէնտիսի
գաթիւտէն թէպտիլ օլմազ • II է պու հիքմէթ տախի՝
պիզի նուրի միւնէվվէր էտէր • վէ տէրուհիփղտէ օլան
շէֆաֆլէրի ֆաղիլ ամէլլէրի՝ պէյանէ չըգարըր • նիճէ քի

չազմագ թաշը չէլիկէ սոգանտըգտէ՝ աթէշ փիւսկիւ-
րէ . ատիսի տէմիր կիպի սօռւմիշ գալպի ինսանի ըսընտը-
րըր մէվլանըն աշգի իլէ :

Պէշինճի՝ պէնզէր վէ օնարէ՝ քի սէրովքէ գաւճ՝
իլէ կէօթիւրիւպ սոգանտըրտի էսայի Նէպինին ալղը-
նա . վէ պի էմրի խիւտա՝ չիւքի կիւնասհինէ մաղֆիրէթ
պուլտու . (էսաշէ . 72 . 6) :

Լթընճի՝ պու շէրիֆ հիքմէթ՝ հայվանաթ պէյ-
նինտէ պիլէ՝ քէնտի միւճիւղաթին պաղի քէրրէ կէօս-
թէրտի . Օ իրա պիր էսնատէ գօճա գարընըն պիրիսի
իսթիմա էթտի . քի պու հիքմէթին գըթասին աւըր գօվա-
նինէ գօյսալար , աւըր չօղալըր , էյլէտի պու Ֆագիր ֆիք-
րինէ կէօրէ : Հիքմէթինտէն սիւալ օլունմազ , աւրլար
ճէմօլուպ՝ գօվան իչինտէ պիր աճայիպ քիւմպէթլիւ քի-
լիսէ իհտաս էյլէտիլէր պալմումիտէն . վէ պիր միհրապ
(սէղան) կիպի իճատ էթտիլէր . վէ օմիւպարէք գըթասին
իւղէրինէ գօյուպ , պիր տայրէ կիպի տէօրթ չէվրէսինէ
տիվան տուրուպ , նէյլէն միսալի կիւֆթար իլէ ավազ ,
վէ պիւլպիւլ ու գանարիյէ էմնալի՝ մոսէննա կիւֆթ ու
կիւյ էթտիլէր . թա՛քի պու էհվալ թէվաթուր օլուպ՝
րուհպանլէր վարըպ՝ ազիմ իբրամ ու թազիմ պիրլէ քի-
լիսայէ նագըլ էթտիլէր :

Լէտինճիսի՝ լութֆ ու նիյմէթ իհսան էտէր . նիճէ
քի գուտրէթ հէվասի կէօկտէն էնտիքտէ , ըահմէթ
տախի էնէր իտի մաէն պէրապէր :

Սէքիզինճի՝ պունուլ իլէ ատէմ կիւնասհինէ մաղֆի-
րէթ պուլըր : Որ վն ձէր և բազմաց՝ բաշխի 'իթողըթի
մեղաց : Պունլարա տայիր էմնալ չօգ քիթապլէրիմիզտէ ,

արայան պուլուր :

Հայտնի ճշմարտացի, և խելի ճշմարտի:

Վերջեր իսթիմալ էտեճէյի, վէ նէթիւրլիւ էթմէլէրի
պէյանինտէ տիր:

Ս Ի Ի Ը Լ Ս Ե Ք Ի Զ Ի Ն Ճ Ի

Պէն զանն էտերիմ. քի, մէլայիգ. թարիգինտէ օլանլէր, նաչարի պու հիքմէթի էքըլ էթմէյէ լայիգ տիրլէր:
Արքին նաաիրաթմէն տիր օլ միսիլլի ստէմ պուլունմա-
սի, էա նիճէ օլտաւգ:

Ալէֆլայ: Ակէր մէվլանըն լութֆի իհսանի օլմայա
իտի, մէլայիքլէր տախի սուլաւմազլար իտի պու հիքմէթէ:
Օիրա էլամէթինէ՝ սէրաֆիմին պիրի գըսաճիլէ սո-
գանտի. վէ տախի տնլէրէ մախսուս տէյիլ տիր պու հիք-
մէթ, մատամ. քի ճիսմ ու ճէսէտտէն հալի տիրլէր: Ալ է
լաքին՝ ինայէթի իհսանի հագգի իլէ, վէ միւմֆինի մէր-
թէպէ դոյրէթ, վէ պիր սըթգի ումուտ իլէ, պու հիք-
մէթէ ճանիպ ու գարիպ օլուր ինսան:

Ալ է տախի՝ չիւնքի պու հիքմէթ՝ նար միսալի պուլ-
տուղու թալաչի էագար, (դիտերլի մեղս) թէօպէ իսթիղ-
ֆար իլէ՝ քէպիր կիւնահլէր խաֆիֆլէնիրլէր, վէ միւն-
հէտիմ օլուրլար, միւմֆին օլուր իսթիմալի: Անըն իչին
սարկաւագ. նիտա էտէր քի, իճթիլայ իլէ, իթիգատ իլէ
իլէրի կէլին, վէ փարլըլ իլէ պիրլէ իսթիմալ էյլէյին:
Ալ է կէերքի պունուս իպրէթի իլէ, էսայի կիւնահլէնտէն
իւլտս պուլտու, էա նէգատար ասլընը իսթիմալ էտէնլէր:

Արքին՝ պաղիլէրի պու հիքմէթին լութֆի նիմէ-
թինէ իլհագ օլուրլար, հաչան սըթգի թէմամ ճանի կէօ-
նիւլտէն կիւշ էտերլէր. պուլլար սուրք պատարագըն
էօղինէ շէրէք օլուրլար, (այսինքն՝ շնորհացն): Ալ է պա-
ղիլէրի՝ նէ էօղինէ վէ նէ քէնտի հիքմէթէ իլհագ օլուր-
լար էքըլ էթմէմէք իլէ. նիճէ քի քէպիր ֆասիղլէր.
(ոլք մահապու մեղօք աղտեղեալք են): Պաղիլէրի ալուր-
լար հիքմէթի, անճագ ալմազլար նիմէթինի. (գհաղորդն
սունուս, այլ ոչ ղշնուրհն), նիճէ քի պաղի պիսէզա ֆա-

սիգւէր, Պաղկէլէրի՝ հէմ հիւսնէթին ալըրլար, վէ հէմ նիմէթին. նիճէ քի սալիճ ու փաք նէֆս ոլանլէր:

Իւշ թարզի առէմ էրըւ էտէնլէր դապասսթըլը օլուրլար: Ի՛վլէլա օքի զէմանինէ կէօրէ սլմալ. էն ազ՝ սէնէտէ պիր քէրլէ. լաքին՝ յօհան ոսկեբերան՝ պուռնուն վազթինի՝ կէրէկի թէտարիքէ սըփարիշէտէր: Իքինճի՝ վազթինէ կէօրէ. էմմա լոյիղինէ կէօրէ թէտպիր էթմէմէք իլէ: Իւշիւնճի՝ քի իսթիմալ էթտիլտէն սօնրա՝ ֆըսդի կիւնաստէն սազընմաղ:

Պաւ միտիլիւ առէմ, կէօյա միհմանի իքրամ պիրէ ալըր խանէսինէ, վէ շէթմ ու թազիր իլէ գօվար: Ետախի՝ օ միտիլիւ առէմ յուդայա պէնղէր, քի իսթիմալ էթտիլտէն սօնրա՝ վարտը դամըլ էյլէտի էֆէնտիսինի: Եպէնղէր հէրովդէս թագաւորա, քի թէմէննո հասէպի իլէ, իսթէր խաի մէսիճ չօճուղու գաթըլ էթմէյէ: Ետախի պէնղէր սըխողումա, քի գարընաշինի զիյաֆէթ պէհանէսի իլէ՝ գաթըլ էյլէտի:

Եախօտ պէնղէր եահուտի դաւմինէ, քի (ծաղկազարդ) շէշէք տօնանմասինտէ մէտճ էտէրէք՝ մէսիհի տիւրիւլ էթտիլէր գուտսի շէրիֆէ՝ վէ պէշ էիւնտէն սօնրա սալպ էթտիլէր: Պէնղէրլէր տախի կայէնէ, քի հապիլի՝ պաղչէսինին սէյրինի աավէթ խոուպ՝ էօլտիւրտի: Եախօտ միւրայի քիմսէյէ, քի լիսանի իլէ մէտճ էտէր, վէ գալպի իլէ գանընը իշէր: Եախօտ՝ էվսոյուճի օղոույէ, քի սոյկուէն վէրէն իլէ պէրապէր աղլէր: Իմտի կէլէլիմ քի, նէ շէքիլ թէտարիք իլէ սուլմալը պու մէճիսէ:

Ի՛վլէլա՝ էֆէնտիմիղ պույուրմուշ քի, քէմէրինիզ պէլինիզտէ փէք պաղըլը օլա, վէ դանտիլինիզ թիւթմիշ օլա, վէ սիղլէր թէտարիքտէ տուրուէն, կէօզ գուլագ օլուպ պէքլէյին, քի էֆէնտիմիղ նէ՝ զէման տիւկիւնտէն տէօնէճէք տիր: Ի՛էմէր պէլտէ՝ մէրտ թիւվանէլիք. վէ գանտիլ նուր իլէ միւնէվլէր՝ ինսանըն թիլգատի իլէ տօլը՝ տին ու իմանը տըր, տիւկիւն էվլինտէն տէօնմէսի, նը պատարագըն թէքմիլի տիր, քի ճէմսէթէ կէօսթէրիք վէտէնիր քի, քիմ քի լայըդ տըր՝ իլէրլիյէ կէլիւպ իսթիմալ

էտէ • զի՛րա՝ պու Տիբմէթի՝ ֆաղլի ամէլ ու տէրունի իման
ժլմայինձէ • քիմնէ էքըլ էթմէյէ լայլգ օլմաաղ •

Ի քինձի՝ պէնի իսրայէլ՝ փասկտիյէտէ՝ գուզուի
նիձէ իսթիմալ էտէրլէր իտի • Պուշագ պէլտէ՝ արգու ու
մագ էլէրլինտէ • ճիղմէ փայլէրլինտէ • հարպլիձէ • քէմիք-
լէրլին գըրմայարաք • էրթէսի կիւնիւնէ գօմայարաք • պաշի
իլէ գույրուղինէտէք • վէ քէպապ իտուպ • խաշլամա
էքըլ էթմէզլէր իտի •

Խապիրլինէ կէլէլիմ • Պուշագ պէլտէ՝ արգու ու
շիրք հալէսին րէտտ էտէրէք (զցանկութի երկամանց) •
Չօմագ էլէրլինտէ • լազըմ տայանաճագ տին ու իման •
Ղիլմէ պագտա • միւրտէ ամէլէրի փայլմալ էտէրէք •
Հարպլիձէ էէմէլի • թէֆտիշին արտըսըռա էէլթէնմէմէք
իլէ • Վէմիքլէրլին է՛զմէյէրէք • պու Տիբմէթին սրըրնը •
ուզլէ եաթըրմամաղ իլէ • Երթէսի կիւնիւնէ պըրաքմա-
մաղ իլէ • էրթէսի կիւն՝ մահշէր կիւնի տիր • պու մէշի-
սին ախիրի տիր՝ պիր տահի իճրա օլունմաղ • Պաշ վէ
գույրուղին պիլէ էէմէք • պաշտըր՝ էֆէնաթիլիլին իլա-
հիյէթին տինի • տիւմ վէ գույրուգ տըր • ինսանէթլիյին
իթիգատի • պու իթիգատ ժլմայինձէ • պիր քիմնէ օմէճ-
լիսէ տախիլ օլմաաղ • Վէպապ էտէրէք • կէոյա տէրունի
աշգի մուհապպէթ իլէ իսթիմալ էթմէք • անլէր խաշլամա
սու իլէ երլէր • քի տիւնէէվի աշգի՝ մէվլանըն աշգընա
տէյիշ էտէրլէր •

II Է տախի՝ խամուրսուղ էքմէք • վէ եապան մարօլի
իլէ էքըլ էտէրլէր իտի օ գուզուի • II Է պիլլէր՝ խա-
մուրսուղ էէմէլիլիլ • կէոյա թաղէ էքմէք իլէ • էքշիմիշ
ամէլ իլէ էքըլ էթմէյէճէյիլ • III Էննէթսիլ պիր քիմնէ՝
օ գուզուտան էէմէլ իտի • վէ քիմ քի ֆըսգտէն ըուճու
իտուպ քէսիլմէզ իսէ • պու միւպարէք հիքմէթ գուզու-
սին էքըլ էտէմէզ •

«Յազատ էրդրտ» աղւլիւսը-նէն :

Պէրսի սրբի թէօպէի իսթիզֆար :

Ս Ի Ի Ա Լ Տ Օ Գ Ո Ի Ջ Ի Ն Ճ Ի

Թէօպէի իսթիզֆար՝ միւլէթ պէյնինսէ՝ պիր ֆաղլի ա-
մէլ վէ պիր աթիլէթ տիր . քի ճիւմէսի տախի քիլիսայէ
էվլատ տէյիլ իքէն , պու ֆաղլի ամէլի գապուլ վէ թէօպէ
իսթիզֆար էտէրլէր : Ի՛մտի ֆաղլիլէթ տէնսէ , տախի
էախշի՞մի տիր՝ սրբի թէօպէ տէմէտէն :

Լւթէվապ : Հէր պիր նէնէյէ՝ խասլիյէթինէ կէօրէ-
նամ գօնուր . վէ թէօպէնին պիր խասլիյէթի՝ ֆըսգէ
պէտէլ թէօպէ վէ էճրին էտա էթմէսի տիր : Պու վէճ՝
իլէ՝ ֆաղլիլէթ տէնիր : Լաքին մատամ քի՝ քիլիսա էլին-
տէ միֆթաճ միսալի տիր , էֆէնտիմիլտէն թէսլիմ օլու-
մուշ ըուհպան թալիֆէսինէ , քի թէօպէ էտէնէ աշար-
լար , վէ թէօպէսի օլմայանլէրէ գափարլար . անըն իշին (քի
քիլիսայէ մախսուտ օլմաղ իլէ ,) սրբ ու հիքմէթ տէնիր :

«Յազատ էն չէնէն աղւլիւսը-նէն է ներդրծո-նէն :

Են օլա թէօպէ ու իսթիզֆար ու խասլիյէթի :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Ո Ի Ն Ճ Ի

Հէր շէյ շիւնքի թապիր իլէ պէյան օլուսուր , պուսուր
ֆասլի թապիրին տախի էթմէք ճալիզ կէօրլէրմիւսիւղ :

Լւթէվապ : Ի՛պաշխարութի օլտըր քի , պիր ֆասիգ՝
իշէտիյի ֆըսգտէն ըուճու էտէ ֆիրէատ իլէ , վէ աղ-
լէյէճէք ֆըսգի՝ թէքըսը իշլէ՛մէյէ : Երա ֆըսգի ա-
մէլ՝ պիր նէքպէթ քիր վէ լէքէ տիր . վէ անըն հէմ-
մամի վէ լէքէ սապուսի՝ կէօզ էաշը տըր :

Պու կէօզ էաշի իլէ՝ տաւուտ մաղֆիրէթ պուլ-
տու . իւտուտ Գէր հէր կէճէ էաթաղըմի շէշիմ էաշի
իլէ : Պուսուր իլէ էզէկիա թաղվալէրին «էրվէրի՝ օնպէշ
ժա

սէնէ տախի հօմբինէ սըհհէթ պուլտու : Պուռնուն իլէ նինուէնին շէհիբլինի՝ իւշ կիւն իսթիզֆար իտուպ , պիլ ճիւմլէ եէրէ զարգ օլմագտէն խէլաս պուլտուլար : Պուռ իտի մարիամ մագդաղենացիլի՝ պիբիբէ գըղտան տախի սէրֆիւրազ էտէն : Պէտրոս առաքեալը պուռ իտի եվ վէլքի փայտսինէ տախիլ էտէն : Պուռնուն իլէ աջակողմեան աւաղակ՝ ճէնէթին միֆթահին պուլտուպ , ֆասիգլէր իսթիզֆարինէ բահնիւմ օլտու : Վաշ տէֆա եասըր օլուպ փէրուշան օլուրտա իտի պէնի իսրայէլ , վէ մանտսէ թագաւոր , պուռ տէսթի կիրլէ խէլաս օլուլար իտի եասըրլըգտան :

Բ. շոգ օլուպ պուռ մահպուպ եարէ , վէ թապիպի տիւք քեանէ աղիղ աթալէր , էնպիալէր , եարէլէրի եօղ իքէն , էլ ալէ մին կիւնահլէրին՝ քէնտիւլէրին կիպի՝ կէօղ եաշի իլէ սղլէրլէր իտի : Երիճէ էնովք նահապետ , երեմիաս , եսայիս , դաւիթ , վէ պօղոս առաքեալ . (Գ՝ 2 : 2 . Խոր . 13 . 2) : Բ. տայիմ թասալանըր իտի ֆասիգլէր իշին . քի ֆըսգի իշէյիւպ՝ թէօպէյէ կէրմէլէր իտի :

Ե. մամ՝ պուռնիտէ իսթիմ էլլէ քի , մէլուն շէյթան՝ հէր շէյին իշինէ պիրէր զէհիրնաք իլէթ գարըշտըրմըշտըր : Զիւնրի պուռ մէթին գալէյի ֆէթհ կակմէղ , գալէ գուլարի իլէ ճէնկլէշիր :

Պաղիւլէրի թէօպէ իշինաէ իքէն , թէքըար օֆիղան իթտուկին իշէտիր՝ մէգաք ու զէֆգլէնմէգ հասէպի իլէ : Պաղիւլինէ ֆիթ վէրիւր , քի տախի սէնին թէօպէն զէմանի տէյիլ , կէնճլիյինէ հայիֆ էտէրսին : Պաղիւլինէ տախի ֆիթ վէրիւրքի՝ կիւնահլէն օլմէրթէպէ աղիմտէյիլ ալահ էանինտէ , նէ գատար քի խալգի ալէմզանն էտէր . էմմա՝ կիւնահ սիւլիւմէն տիր , կէրէքսէ աղ օլուուն . հապիրտէն էօլտիւրմէզ , էմմա՝ եափճէ եափճէ էօլտիւրիւր : Պաղիւլին ալտաաըր՝ քի ալահ քէրիմտիր , հէր նէ վագըթ ահ էթսէն , ալֆ էտէր : Հիճապ փէրտէսինի պըրաղըր ատէմին սիմասինէ , վէ զիբրին փէրտէսինի եըրթար՝ ֆասիգի ոյի ատէպ էթմէք իլէ : Պաղիւլինէ իպրէթ կէթիւրիւր՝ աղիղ քիմնէլէրին տիւշիւպ գալգմասընը , հաղրէթի

տաւառաւ , մանասէի , պէտրոսի վէ սայրիւէրի :

Արքին՝ զանէթ էպլէհ տիր օքիշի՝ քի կէօրէ տիւ-
շէնլէրի , վէ քէնտիւսի իճթինապ չէքմիյէ տիւշմէրտէն ,
Վախոստուս , քի անլէր պիղէ իպրէթ տէյիլ տիւշմէյէ .
անճագ՝ էկէր քի տիւշտիւք իսէ , անլէրին մալֆիրէթ
պուլմասըն հիյպէթ ալըպ՝ գալգալըմ :

Այլ է տախի՝ թէօպէ վար նաշարի : Հաշան պիր քի-
շի սըգլէթէ օղըար , անըն սէպէպի իլէ իշթիրաղ չէքիպ
թէօպէ էտէր . պու Ֆիւզիւլիւ զօր զօրինէ վէ նաշարի
տէնիր . նիճէ տէմիշ տաւառ . (առգ . 31 . 4 .) մաղպուս ու
սէֆիլ օլտոււմ , պանա թիքէնլէր տէյտի : Իկէօպէ վար
կէճտէն կէճ , հաշան պիղարուրի ֆըսգտէն ֆարիղ օլուր
պիր քիշի՝ փիրլէք հասէպի իլէ . պու կիւնահաշտէն ֆարիղ
կէլմէտի , անճագ քի կիւնահաշ քէնտուսինլ . թէրք էթսի :
Իկէօպէ վար նաշէրի , նիճէ դամմաղ յուգանըն , քի
նէհրի ճարի յիսուսի գոյուպ , գուրու չէլմէտէն վարտը
սու տիլէնմէղէ , էֆէնտիմիղի գոյուպ , խախամ պաշիյէ
վարտը թէօպէ տէտի :

Իկէօպէ՝ մաղֆիրէթլի , շէրիֆ , մուգատտէս , վէ
ֆայիտէլի տիր . նիճէ տէմիշ ալիմին պիրիտի , էյ պտիւ-
թանի թէօպէքէարըն թէվալի . էյ իսթիլֆար էտէնին
մէթին ումուտու . նիճէ գուտրէթլի սին՝ օլ գուտրէթ-
քէանի մէվանըն հուղուրինտէ . նիճէ գօլոյճա ֆէթհ
էտէրսին պի ֆէթհի . նիճէ օմէրտանէ զապիթի՝ րահ-
մանի աթայա թէպտիլ էտէրսին : Լէոյա ֆասիգ քիմէ՝
թէօպէնին զարպիլիլէ՝ պաշը ուճուստա քի (հաղըր տու-
րան ճէլուտըն էլինտէն) գըլըճը չէրէ ալա :

Պու տէյի իսթիլֆար նիճէ օլաճագ տէրսէն . էվ-
վէլա օլմալը աճր աղըր իլէ . կէյա իլք էվաալը մէվթ օլ-
մուշ օլոյ իտի , նէ չէրիլ ֆիղան էտէր իտի . քէզալիք՝
միւրտէ ճանի իւզէրինտէ օմինվալ իւզրէ , Լատէթ պիրլէ
վէ ճանի կէտիւլտէն սէվինէրէք էթմէլի անի , քի նա-
միւրտէ ու պագա գալաճագ տըր , նիճէ զայրէթ էտէր
մէվթանի խասթէ՝ էօլմէսին կէճիքտիրմէք իլին : Վիտմիլ
ու թէքմիլ օլմալը ղիւրա՝ ստհիհ թէօպէյէ՝ կէճ տէյիլմէգ :

խեղճարի • (սիրտ • 5 • 8) : Իւշէնմէ մէվայէ եանա
րէվան օլմասընա • զիրա զարգ օլաճագ քէշթինին՝ րէսէնին
էնիգոււնի շէօզմէքտէն իսէ , հէման քէսմէլի : || Իւտամ
օլմալը վէ մէթին • (էր4 • 5 • 3 •) ճամէմի սօյուլնտուժ՝ նիշին
կիյէյիմ • Եիյգատըմ պապլէրիմ՝ նիշին քիրլէտէյիմ :

|| Է տախի՝ Թէզվարի օլմալը • Թէօպէի՝ կիւնտէն
կիւնէ պըրաքմամալը • զիրա (շս-ի • 13 • 6 •) վէրագլիւ
ինճիր աղաճի՝ մէյվէսիզ օլտուղու իշին , քէսիլմէյէ Էմր
օլտու : || Է տախի՝ րասպպի՝ հավսալը վէ սապըրլը տըր ,
Էմմա՝ ուրմասի փէք աղըր տըր : || Էլի՝ կիւնահքեարըն
Թէօպէսինէ Թէշնէ տիր , Էմմա ասի մէլայիքլէրի նիճէ
վազըթ կէշմէտէն նարի ճիհէնէմէ զարգ Էթտի :

|| Է տախի՝ ուլու մէրթէպէյէ տալէթ օլոււմու-
շուղ • Թէօպէի կէճէլտիրսէք՝ անտէն մահրուժ օլուրուղ :
|| Է տիւշմէնիմիզ մէլոււն շէյթան՝ րահիմիղէ քէտէր վէ-
րիր • նիճէ քի Ֆըրափոււն՝ պէնի իարայէլէ՝ մըսըրըն Էա-
սըրլըղինտէն խէլաս պուլմասընլար տէյիւ : || Է տախի՝
Թէօպէ իսթիղֆարէ զայլէթ Էթտիրիր վէ տիւնէա ալէ-
մին քէտէր ու սէրէնճամի • կէօյա տէմէք իսթէր քի ,
պէնտէ՝ սէվիլէճէք պիր շէյ Էօգ տըր , նիճէ քի սիզ
զանն Էտէրսինիզ :

§-ԵԻ՝ զշման , Բէ շէնէ :

|| Էրայի նատիմ ու փիւշմանլըգ՝ քի նէօլա :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Պ Ի Ի Ն Ճ Ի

|| Ու մահալտէ նատիմ ու փիւշմանլըղին Էգսամին վէ Թա-
րիֆին սղա Էլ Թէվսիլպէյսն Էթմէնիզ՝ րիճա օլոււուր :

|| Էթէվ-պի Չիւնքի իսթիղֆար՝ (ապաշխարուլթիւն
Էրէք մասն Է) իւշ գըթա տըր • պիրի՝ փիւշմանլըգ , պիրի՝
մուգիւր ու կիւնահինէ Էթրաֆ օլմագ , (յի խոստովա-
նիլ զմէղս ,) վէ պիրի՝ կիւնահինէ պէտէլ Էճրինի Էօ-
տէմէր : || Էրա հէր Ֆըսգ՝ Էա գալլի Ֆիքիրտէն հասըլ :

օլուր, քի անա պէտէլ տիր՝ տէրունի փիւշմանլըգ. եւս-
խօտ լիսանտէն, քի անա պէտէլ տիր՝ միւթերիֆ ու մու-
գիրըր օլմագ. եւսխօտ Ֆէյլի ամէլտէն, քի անա պէտէլի
էճրինի շէքմէք տէնիր. տուա, օրուա՝ զէքքեաթ, քի վէ
սայիր խայիրլի թէքսիֆ իլէ:

Ու իւշիւ՝ իսթիղֆարին գթասի, մէճլիսի շէրիյէ
պէնզէր. Ֆիքրի՝ շիքեայէթճի, լիսան՝ մուգիրըր, վէ հա-
քիմին թաղիրի՝ պէտէլի ճիւրմ: Ու է տիւնէվի շէրաաթ-
տէ՝ քիմ քի դապաշաթինի իգրար էտէր մուգիրըր օլուր,
թաղիրէ միւշլթաճ՝ օլուր: Ու արին՝ ալլաշն հուղուրին-
տէ՝ քիմ քի մուգիրըր ու միւթերիֆ օլուրսա, խէլաս
պուլուր: (Սա դու նախ զանօրէնութիւն քո զի արդա-
րասցիս): Ուն սէօյլէ կիւնաշին՝ քի սալիճ ու ատիլ
օլասըն:

Սմտի տէյէլիմ քի նէ՞տիր նաաթիմ ու փիւշմանլըգ. քի
փիւշմանլըգ տըր՝ ըրիզա իլէ կիւնաշ իշին պիր տէրունի
տէրտ, մուգիրըր օլմագ Ֆիքրի իլէ, վէ մաշէլ եւերինտէ՝
էճրինի է տա էթմէք գաւլի իլէ: Տէրա վէ աղըր տէնիր՝
հէր արազի վէ պիւէմրի ըրիզա սըգլէթէ. էմմա՝ փիւշման-
լըգ ըրիզա իլէ՝ տէրաէ տէնիր, քի իթաուկի Ֆըսգաէն՝
տաէմ իքրաճ կէթիրուպ՝ տէրունի գալպի վէ ըրիզա իլէ
Ֆիքրի իզթիրապ օլա: (Ս) իրա՝ պիւ ըրիզա կէլէն տէրտ ու
աղըր՝ Ֆայիտէսիղ տիր. էմմա պու նաաթիմիք Ֆայիտէլի
տիր՝ պու վէճճ իւզըէ:

Փիւշմանլըգ՝ Ֆալլի ատալէթ տիր, էմմա նիյէթէ
գօմագ իթիրաֆ օլմասըն. (ղխաստովոնիյն) թէօպէ՝ իս-
թիղֆարին՝ (մասն) ու գթաոր տըր: (Ս) Լուր քի՝ պազըսը
մէվլանըն լութֆի իհսանինէ զալիպ կէլիր. կէօյա թաշ
կիպի՝ էաղմուրի գապուլ էթմէգ. անա (խասասիրտ) ու
փէք իւրէքլի տէնիր. նիճէքի ահէն ըսընմայինճէղ ա-
թէշտէ՝ զարպի գապուլ էթմէգ: Մապա պու սէրթլիյէ՝
ալլաճ սէպէպ տէնիր մի: Հաշա՝ զիրա ալլաճ՝ լութֆին
իհսան էտէր Ֆասիգին գալպինէ, քի օ սէրթլիյի եիւ-
մուշատըր. իմտի՝ օ սէրթլիյէ բենտուսի սէպէպ տէյիլ:

Ու է կէլէր Ֆիրտվուն իշին տէնիրուէ քի, ալլաճ՝

անընդափնի սերթլէնտիրտի . (Էլէց . 50 . 1 .) ամէննա՛
ինայէթին ըէտաւ էթմէք իլէ . նիճէքի նարի ահէնտէն
չէքսէն , ահէն սերթլէնիր . էմմա՛ նար անըն սերթլիյինէ
սէպէպ տէյլ տիր . անճագքի տէրիր՝ քէնտիւ ասլընա թա-
պլ օլըւր 1 . Կէր տէրսէ Ետայի մարգարէ : (Ետայ . 63 . 17 .)
սախթ ու փէք էթտին սէն պիղիմ գալպիմիլն , քի սէն-
տէն իճթինապ չէքմէյէլիմ :

Տէմէլի քի՛ ինայէթինի տիւր էթմէք իլէ . նիճէքի
Ֆիրափուներն գալպի՛ միւճէլէտ օլտու . զիրա՛ գարիպ օ-
լան նիմէթէ կիւշ էթմէսէ պիր քիմսէ , (խտտասիրտ) ու
միւճէլէտ օ էսնատէ տէնիր . քի զարպ ու սիկքէյէ զա-
լիպ կէլիր գալպուլ էթմէղ . լսքին՝ զարպին տէյլ տիր գա-
պիէթ , անճագքի սերթ տէրուհին : Բէզալիք օ գալպէ՛
միւճէլէտ ու փէք տէնիր , գալպ ու տէրուհտէն ալահըն
լութֆ ու իհսանի տիւր օլուհէն :

Տէյլէքի անի ալահ փէքլէտիր , անճագքի էիւ-
մուշատան ինայէթինի չէքէր լայրգ օլմայանտէն . վէ
սախթ տիլ օլան՝ սախթ գալըր . քի՛ խտտասիրտ : 1 . մմա՛
չիքէսթ ու գըրկըն տէնիր տէրուհն , հաչան ըրլա փաղարի
մէյլէտէր ալահըն ինայէթինէ , վէ կիւնահի իշլէմէքտէն
կէրի չէքէր ըտտէթինի . 11 . Է զիլիշ տէնիր տաէմին
տէրուհի , հաչան քի իշթահի վէ արզուսի իլէ իյրէնիր
ֆըսգին լէզզէթինտէն :

1 . մտի պիլմէլիյիղքի , իքի թարղ տէնիր տէրուհի
սղըր : 11 . Իրի՛ ըտտէթ իլէ , պիրի՛ ճիսմի հայվանի իլէ .
օլ քիմ ըրլա ու ըտտէթ իլէ օլուր , պիր իգրա՛ սըր
ճանտէ : 11 . ունա տայիմ պօրճլույուղ , քի մաղֆիրէթ
պոլլտուգտան սօնրա , տայիմ ֆիքրիմիղէ տիւշտիւքէզ՝
իգրա՛ իտուպ իյրէնէլիմ կիւնտճըն չիլքլնտէն : 11 . Իրի
տախի՛ ճիսմի հայվանի տիր . նիճէքի ֆիղան էթմէք , աղ-
լամագ , սըլլամագ : 11 . ունուհ միւտտէթինէ՛ Իլլի հիքմէթ
իւլամասի՛ ըրլա վէրմէղ . զիրա պու միւսիւլիւ նատիմ
փիւշմանլըզ՝ միւտտամ օլմասա կէրէք : 1 . Լսքին՝ օլըւր-
սա , ֆարզի տէյլ , անճագքի քէամիլլիքտէն կէլիր Եթէ
տէտի գալիթ նէպի . (լուաքի դմագիշեր զմահիճս իմ .)

իւտում հէր կեճէ եւթաղըմը չէշմիմ ետշի իլէ : Վէդա-
լիք՝ վէ մարիում մագդաղէնացի , վէ պետրոս առաքեալ ,
քի Ֆիղսնի միւտում էթտիլէր :

Փիւշիմանլըգ վէ նատիմ օլմագ՝ պաղի եսնատէ օլ
տէյնի բուխսէթ պուլուր , քի կիւնահի վէ էճրինի պիլէ
ազֆ էթտիրիթ՝ իրի սեպէպ իլէ : Պիրի՝ մէվլանն աշպի
իլէ . քի օլ մէրթէպէ իյրէնտիրի Ֆասիդի Ֆըսգին լէզ-
ղէթինտէն , քի աշըդ օլսնն գալպինտէ սէ օնմէզ պիր
նար օլուր . նիճէ քի մարիում մագդաղէնացիին տաշկըն
մուհասպպէթի՝ հէմ կիւնահիտէն վէ հէմ էճրինտէն
անի խէլաս էյլէտի :

Իքինճիսի՝ ճէսէտի ղգայակաւ աղըր . քի ըստէթի
օյսնտըրըր օլ մէրթէպէ , քի աղէյիւպ սըղայանն Ֆըսգի
վէ էճրի՝ մալֆիրէթ պուլուր : Պուսուտա պիլմէսի Ֆարգ
տէյիլ՝ էմմա՝ ճայիզ տիր . քի նէ գէման աճըսա կէրէք
պիր Ֆասիդ՝ իթտուկի Ֆըսգի իյին : Տէմիշ ալիզին պի-
րիսի քի , հաջան քի ըսպպի ազֆ էտէր պիր գուլուն
ճիւրմինի , անի պէնտ էտէր միւտում իգըրաճըգ իյինտէ :
Սաղֆիրէթ պուլան՝ տայիմ աղէսիւն , վէ աղէմէքտէն
շազ օլսուն , վէ աղէմէմէսի իյին՝ տայիմ աղէսիւն :

§ Խաթա Խոբհրտի Խոստիւն-Բէտն :

Պերայի հիքմէթի իգըրա Խիթրաֆ :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Ի Ք Ի Ն Ճ Ի

աղրէթի տաւուտ , (սաղիս . 137 . 1 .) մուգիրըր օլուր
անճագ ըսպպիյէ տէմէք իլէ քի , մուգիրըր ու միւթէ-
րիֆ օլայրմթէմամ տէրուէնիմտէն սանա ըսպպիմ , Իմաի՝
հէր քէս տէրուէնի գալպին , անճագ քի պիր ըսպպիլ
ալէմինէ պէյան էտէճէք , վէ ղայրիսինտէն սըրըրնի
սագլայաճուգ :

Իչէֆլապ : Իքի թարզ մուգիրըր օլմագ վար , Պիրի-
սի՝ տէրուէնի , քի գալպինի անն իլէ անճագ մէվլայէ

նիւմայան էտէճէք տէրտիւ, Պիրիսի տախի, ալւաճ Թա-
րաֆընտան պու խըզմէթէ միւպաշըր օլանլարա՝ ըուհպան
ու ալիմ փափազլարա : Պուենտ սըրր ու հիքմէթ տէնիր •
զիրա՝ քիլիսա խիւտտամլէրինն թէֆթիշինէ միւհթաճ
պիր մանա տըր • վէ մէվլանըն հիւքիւմաթի գուտրէթինէ
պաղլը պիր հիւքիւմաթ տըր • քի անըն իլէ ըուհպան ու
փափազ գաւլի, ալւաճա վէքէալէթէն՝ միւթէրիֆ օլան-
լէրի՝ չէօզլէրլէր ֆըսգին զէնճիրինտէն : Պու հիւքիւմա-
թի՝ մովսէսին ըապպիլէրինէ վէրմէտի հապրէթի մէվլա •
անճագ քի անլէր՝ տէրալէրինի կէօսթէրէնլէրէ՝ իւաճին
պէյան էտէրլէր իտի • քի շու տէյնի խասթէլիզէ՝ շու
միսիլիւ քէսիլէ : Ույուզ՝ միսքին՝ խէլաս պուլըւնճա, շու
ֆարզ օլա քի էտա էտէ • նէ՝ չէքիլ քէթպ օլուենմուշ
տըր զէտացուց քիթապինտէ : (էտացուց • 13) :

Սիւալ էտէրսէն քի՝ նիշին պու հիւքիւմաթ ան-
լէրէ վէրիվէտի, անճագ մէսիհին գուլտրինէ : Շէվապ
էտէյիմ չիւնքի պու էէտի սըրր ու հիքմէթ մէսիհուլա-
հըն սալպ ու սիյասէթ չէքմէնին հիտայէսի տիր, օլ էս-
նսլէրաէ՝ տախի սալպ օլմամըշ իտի մէսիհ յի քի, վէ պա-
պի սէմա՝ աշըլմամըշ իտի • անըն իշին պու հիւքիւմաթի՝
գըլյամէ օլտուգտսն սօնրա ինամէյլէտի շայիրտէրինէ •
քի պէնիմ տինիմէ տախիլ օլանը, պանա վէքէալէթէն՝
սէպիլին Թահլիլ էյլէյին կիւնալէրի պէնտինտէն : Սէ
քիմի քի իթլագ ու սինսիլէսին Թախիլէ էտէրսիգ պու
սլէմտէ, իթլագ օլալար վէ սէմաթէ • վէ քիմի քի պէնա
էտէրսէնիլ, պէնա ու տէր զէնճիր օլա օսլէմտէ :

Օիրա՝ ֆըսգի ամէլ, պիր զէնճիր տիր քի՝ ֆասիգի
պէնտ էտէր • պու զէնճիրտէն պէնտ օլան՝ քէնտիւ քէն-
տիսինի չէօզլէմէզ : (Տուուէք մեղսց պատեցան զինն)
ֆըսգին Թօգալէրի պէնի պէնա էթտիլէր ըապպիմ, տէ-
միշ նէպի տաւուտ • իմտի՝ նաթան մարգարէյէ օլտու
միւհթաճ չէօզլէյէ : Սէ տախի՝ գանուէ գայաէ տիր
հէքիմլէր պէյնինտէ, քի խասթէ Թապիլպ՝ քէնաուսինէ
իւաճ էտէմէզ, վէ գուլիէէ տիւշէն, քէնտիլիլինտէն չը-
գամաղ • վէ քէնտուսինի պէնտէ կիպի պէյ էտէն՝ խէլաս

էտէ մէջ . վէ քէնտինի գաթըւ էտէն՝ տիրիւտէ մէջ :

Կիւնաճ խաթթելիյի՝ մարաղի մէվթ տիր . (Էսայ . 1. 6.)
պաշտան պաղաւտար՝ եօգ տըր սաղ եէրի : Երեսուղ պիր
գուշու տըր . զսքարիւս նէպի տէմիշ . (Զաւարի . 9 . 11.)
սէն աճտի խոունին իլէ , խէլաս էթտին գուշարընը սու-
սուղ գուշուտան : Երաթլէ պէտէ վաղի քիւրէկ տիր .
(Յօն . 8 . 34.) կիւնաճքէտար՝ կիւնաճըն պէնտէսի տիր :
Բուհանի պիր էօլմէք տիր . (Էփէսաց . 5 . 14.) գաւլըն
միւրտէլիքտէն . (արի որ ննջէսդ ՚ի մեռելոց) : Իմտի պու-
խէթալէրտէն՝ պիր քիմէ քէնտիսինի խէլաս էտէ մէջ ,
միւհթաճ տըր զայրիսինէ : Եւ պու տըր քիլիսայէ վէ-
րիլէն հիւքիմաթ քա էֆէնտիմիլտէն . քիմի քի պաղէր-
սէնիզ պու ալէմտէ , պաղլանէ ասիւմանտէ . վէ քիմի քի
չէօլէրսէնիզ , չէօզիլէ սէմատէ :

Կէլէլիմ խոստովանութիւն ու իթիրաֆըն Թապիրի
Ֆասլինէ : Իթիրաֆ տըր , քի անըն իլէ սագլը տէրտ
պէյան օլունուր՝ սաղլըգ ումուտու իլէ : Երեսուղ պիր
իլէ այան օլուր խոստովանութի գըթասը՝ օլքի կիւնաճ
տըր : Խոստովանութի հարաքէթի վէ մաղֆիրէթի՝ պէյան
էթմէսի տիր . վէ սէպէպի՝ մաղֆիրէթ տիր : Երեսուղ
միշ հազրէթի մէվթ քի , սէն սէօլէ կիւնաճընը , քի մաղ-
ֆիրէթ պուլուպ՝ փաք ըույ սալիհ օլասըն : Երեսուղ
մաթի՝ նիշին մէլայիլէ վէրմէտի ըապլի տէրսէն , անըն
իշին քի պիտէրա իտիլէր . վէ տէրալի պիլիւր տէրտլինին
հալինտէն տէմիլլէր :

() Եպէլէ հետեմունք ու մէվճուտէսի վար , քի ֆրս-
գըն շիտտէթինէ սէպէպ օլուրլար : (Փայէ . եէրի . չօգ
էյլէնմէսի ֆըսգտէ . սէպէպ . իլիմ . զէման . ճիւզի խա-
թա . ահա . թարգի կիւնաճ . ուլու մէրթէպէ . սայի . եաշ .
իլիթիլալ . սալի . վարըշ) Փայէտար , քիմսէնին կիւնաճը՝
թարադգալը տըր . նիճէ էպիսկոպոս . քահանայ . վէ փիյա-
տէ ճէմաէթին կիւնաճը պիր սօյ օլաս , փայէտարընքի շէ-
տիտ օլուր : Երեսուղ մէքէտն . քիլիսատէ վէ թաշրատէ
օլան ֆըսգ՝ պէրապէր օլմազ : Եյլէնմէք կիւնաճ իշին-
տէ , պիր սէնէ . արթըգ՝ էքսիք : Եպէպի . ճիւզի սէ-

պէսպէսն՝ աղիմ կիւնահա կիրիֆթար օլմագ, Իւթի • զերտ
ալիմ ֆտղիլին կիւնահա շէտիա օլուր պի սգըլ օլմնտան։
(1) Էմնին • աճապա սղիղ պայրամարտամի, Եօգսա պայա-
ղը կիւնտէ, Շիւ-ղի խաթա • նիճէ գալպի պուլունմաղ
իլէ, քէպիր ֆըսգէ մէյիլ վէրմէք՝ գարշը տաւրմմագ։
Բհաթը • քի ահա էթմիշ օլա պիր խալըրը շէյէ • ուրու-
ճէ, զիւտարէթէ, թէրքի տիւնեալըլէ, վէ նէֆսինէ ույուպ
ահտինի պօղա։ Խիարզը • աճապա լութիմի իմիշ, Եօգսա
ղէնփտրէ • ուրմուշ էմմա, էխթիւտարէմի, Եօգսա շախսի
թիւվանէյէ։ Բուլու մէրթէպէ • մարասամի իմիշ, ուէյ ու
իրիճալ, Եօգսա փիյատէ։ Բայրսր • քի գաշ տէֆա հէր
ֆըսգտէն իշէտի։ Լաշը • սապիմի իտի, Եօգսա ագըլ-
պալիղ։ Իխթիւլ • (գալթաղղութի) նէգատար առէմէ
իխթիւլ վէրտի ֆըսգի իլէ։ Բալը • քի ասըլ զատէմի
իտի, Եօգսա փիյատէ։ Բարըշը • քի նէվարըշ իլէ իշ-
լէտի զիւսըլ, զուլմի վէ սայրիսին։ Պուսնուտա պիլմէլի,
քի ֆասիգին ֆըսգինէ վուգուֆ պիլէ օլա խոստովանա-
հայր, Եինէ պօրճուտը մուգիրըր օլմաինէ • զիրա պի-
լիր իտի տաէմ կիպի, պիլմէղ իտի հարիմ կիպի։

Եյոստովանութիւն իթիրաֆի, կիւնտէն կիւնէ պը-
րսգմագ ճալիղ մի աճապա։ Ի.բի շիւպհէ վար։ Պաղիսի
տէմիշ քի, զէման միւրուր էթմէտէն թէղլարի օլմալը՝
էկէր զէման միւսատտէ էտէր իսէ։ Պաղիսիտէ տէմիշ
քի, պու թէնպիհ շիւնքի էմի տիր, մէնի տէյիլտիր՝
հէր վէճիլէ պօրճուտ էթմէղ • անճագ քի Եէրինէ վէ զէ-
մանինէ կէօրէ։ Բէ Եկէղէցի էմի տիր, քի էն ալ՝
անէնէ պիր տէֆա՝ հէր ագիլպալիղ միւթէրիֆ օլա վէ
սրբութիւն ալա։

Բալին՝ զէմանինտէն թաշրա՝ մուգիրըր օլա պիլիր •
էկէր սրբութիւն ալաճագ պիր քիշի, Եախօտ պատարագ
Ետէճէք պիր քահանայ • վէ տախի՝ Եկէր պիր ուզագ
Եէրէ կիթմէլի օլա՝ քի քահանայ պուլունմաղ • վէ Եկէր
ղայէթ իճթինալ շէքէճէք զէման օլա • նիճէ թափուն
Եանապի, վէ ճէնէկ մահալի։ Լախօտ՝ տէրունի գալպին-
տէն սըգլէթ շէքէրսէ, ինսաֆի խըղճմտանգատն ինլաս

պուլնագ իշին՝ մուգիրը օլաճագ : Լախօտ՝ պիր ալիմ
Ֆազիլ հոգեւոր հէքիմէ րոստ կելիրսէ , քի տէրտինէ
իլաճ էտէ պիլիր՝ սրորինի աջաճագ :

Հաղաթս ներգրծանիւնն խոսալանսննն :

Պերայի խասլիյէթի իգրար ու իթիրաֆ :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Ի Ի Չ Ի Ի Ն Ճ Ի

Պու հէքմէթին լէղզէթինի՝ խասլիյէթինտէն իսթիմն
էտէճէյիղ . չիւնքի պողճէյէ կիրաթ , պիր տէմէթ չի-
չէք տախի պունտան տէվչիրսէք , մանի ու միւղահիմ
վաճի մի օլա :

Լալէվէդ . Լա էյ աղիդ՝ պողճէպանն ինսանէթ-
լիք նիշանէսի օլտըր քի , աղասընն միհմանլէրին՝ թէհի
տէսթ եօլլամայա : Պու միւպարէք հէքմէթին խասլիյէ-
թի սղիմտիր :

ա . Լէլէճէք գաղայի տէֆ էաէր . նիճէ քի՝ զամէք
կայէնի գաթըլ իտուպ , նաչարի նիսվանլէրինէ միւ-
թէրիֆ օլուպ , կայէնին էէտի գըսըմ գաղէպինտէն
խէլաս պուլտու :

բ . Սուգիրը օլմաղ իլէ , սէլպ օլուր ֆըսգ . վէ
էթմէմէք իլէ՝ պէյանէ չըգար . նիճէ տէտի հաղըէթի
հագ նէպի տաւուտա . սէն էթտին պու ֆէյլի օղըու-
ճէ , պէն էտէյիմալէմէ գարչը . զիրա՝ պիղ այան էաէր-
սէք թապիպէ տէրտիմիղի , օմաալիւճէ իլէ սէլպ էաէր
գափատըր :

գ . Սէվլանն թահապվիւր խըշմընը ըէտտ էտէր .
նիճէ տէտի հաղըէթի ալլահ տաւուտու տէհանի իլէ .
սոնս օլտում , աղըղ աչամատըմ , քի սէն էթտին . կէօյա
միւթէրիֆ իլէ :

դ . Տաղէր միսալի ֆըսգին տալկալէրի , ֆասիդի
ղարգ էտէր՝ էկէր քի պու հէքմէթ տէսթ սոնուպ խէ-
լաս էթմէղ իսէ , նիճէ քի պէտրոս առաքէալա՝ մէսի-

հուլիսի 1-ին Կիւնիսի մէջ . վէ նէպի տաւուտ Թեօպէ էթ-
տիի կիպի , նաթան տէտի՝ սլաւ հէշիրտի սէնտէն
Ֆրագին խեթասինի :

Է . Նէմի ալեմ ֆասիգէ տաւաճի իքէն , միւթերիֆ
օլտուգ տա , ալաթի սիւսհէրին աշաղի գօրլար . զիրա՝
ամանա գըլըճ՝ օլմաղ տէմիլէր :

Դ . Խուտայի պէյան էտէր գուլունա . զիրա տէմի
աղիզին պիրի քի՝ էկէր մուգիրըր օլմաղ իսէմ լապպիմ՝
պէնի սէնտէն կիղէյէ մէմ , սնճագ քի սէնի պէնտէն :

Ը . Պլէնա էտէր վէ խոստովանահայրըն աղղընը , օլ-
մէրթէպէ քի քէլքիթին իլէ պիլէ աշըլմաղ . նիճէ քի պիր
քահանայ արր վէրմէտիյի իշին գաթըլ օլունուպ՝ պիր վէճ՝
իլէ աղղընը աշանատիլէր . վէ աղիզին պիրի տէմիշ , անըքի
խոստովանութիւն վէ իթիրաֆ կիպի պիլերիմ , հէր
պիլտիյիմտէն զայէթ աղ պիլերիմ :

Թ . Տէրալի խասթէի սաղալտըր . նիճէ տէտի տա-
ւուտ , կէտա ու տէրալի իմպէն լապպիմ , սէնին մուխալ-
լիս տէսթին՝ պէնի գապոլէլ էյլէյէ , Սուրբն բարսեղ
տէմիշ , տէրալինին էարէսինի էօրթմէք , տէրալիյի էօլ-
տիւրմէք տիր . Ի՛մտի՝ տէրալի տէրալինի սէլպ էթմէք ի-
լէ՝ քէնտիսինի հէլաք էտէր . նիճէ քի յուգա՝ տէրալինի
էֆէնտիսինէ այան էթմէտիյի իշին՝ վարտը քէնտի քէն-
տիսինի տատր :

Թ . Պու աղիզ իթրաֆ , (խոստովանուի) , զիֆթ իլէ
դաթրան տըր քի ապի տէրեատէն խէլաս էտէր սէֆինէի :

Ժ . Նէնէթին տէրկէահին աշար . նիճէ քի աշա-
կոլմէան աւաղակա :

Էյ կիւնահէար չէքմէ պիֆէրտ իճթի	նապ .
կէօղիւն էաշըն տէրտիւնէ էթ-էն կիւ	լապ :
Սէն չէթանըն տուգագ ֆէնտին պէյան	էթ :
Ինթիրաղ չէքմէ սըրրինի այան	էթ :
Ալապպի քէստին անտէն պէօլլէ	ճէ :
Րուճու էթտին խասիմ էարտէն ֆէլթի	ճէ :
Եարէնի աշ իլաճ գօսուի թապիպ	էար :
Թէշէնիշտէն ինթիրաղ չէք հապիպ	էար :

Չորքին իբէն մահմադ ուլմագ իսթէր սէն :
 պու սիւրմէյի պէնկէր կիւյի թաշը սէն :
 կէլ մուգ իրի ուլ պու մէշիստէ եօգ թա զեր :
 անձագքի վար իլաճ տէրտէ պինա զեր :
 Ութանայրպ ֆըսգ իլէ օլտուն միւր տէ :
 նէ վար հիճապ թէօպէ իլէ օլմագ զին տէ :
 Շիրի մատէ փէլէնկ իլէ զինա էտէ :
 վարըր եայբար քէնտին ճարի նէհիր տէ :
 կէօզ եաշին իլէ ույ սէն ֆըսգին րահէ սին :
 անմասըն հագ տիրսէն ֆըսգին գօրգու սին :
 Ալիմ թապիւպ սէնին ետրէն քի տաղ լէր :
 ազրի վէրիւր՝ էմմա սէնտէն չօգ աշ լէր :
 Տուա ետեր սէնտէն ետաւ օ թա պիւպ :
 քի սաղալուպ հագգէ օլտարն գա րիւպ :
 թէօպէն իլէ սէմա միլճուտ շատ օ լուր :
 պէհիշթ խանէն մամուր ու ապատ օ լուր :

Հալաֆ հապաշին , խմ փախարիւնի մըլայ :

Պէրայի ետայի , եախստ պէտէլի կիւնտէ :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Տ Ե Օ Ր Տ Ի Ի Ն Ճ Ի

Սիւնի ֆըսգի ամէլ՝ րիզայի մէվանըն զտաինէ պիր
 հարաքէթ տիր . վէ տիւնեէվի փատիշահէրին էմրինէ
 (քի զիլուլահ թապիր օլտուրլար) ամէլ էթմէյէնլէր ,
 գաթլէ վաճիպ տէնիրլէր . իմտի՝ վէ րապպինին էմրինէ
 ինթիլաֆ հարաքէթ էտէնլէր , գաթլէ վաճիպ օլտուրլար :

Իլթիվա . Սէվլա՝ րահման ու րահիմտիր . եկէր
 տտալէթ սիլահըն իշլէտէ իտի , պու սլէմ պիր նէֆէս
 պիլէ մէթանէթ պուլամագ իտի , Լճըն իյին տէմիշ տա-
 ւուա նէպի , սէն պուլուրմուշտու ըապպիմ , քի տիւնեա
 տէմ՝ րահմի իլէ շէնլէնիր . Իմտի րոտմի քէրէմինտէն՝
 ճիւղի քիւլի ֆիրեատիմիզէ տայամայուպ , ալաթի հար-
 պին գապպէյէ պէնտ էտէր . վէ օլուրինէ կէօրէ՝ հէր նէ
 իսէ՝ էօղիւրիմիզի գապուլ էտէր , վէ իսթիլֆարիմիզի
 մագպուլ էտինիր . կէօր քի՝ մէլայիլլէր սուշուսու ազֆ
 էթմէտի , զիրա՝ անլէրտէ թէօպէ ու իսթիլֆար պուլ-

մատի : Հայրամանթտէն գտաւ ինթիգամ տլմագ եօգ ,
զիբա՝ թապիթին իգ թիլտսինէ կէօրէ հարէքէթ էտէր .
լէր , անլէրէ կիւնահ սայլլմաղ . ինսան գալմի մաղֆիրէթ
պուլուր՝ պպլինի գապիէթինի թանլմագ իշին , վէ թէօ-
պէ իսթիլֆարէ կիւվէնմէսի իշին :

Իմօթի՝ ճիւրմի էտանլն թապիրինտէն իսթիմա էտէ-
լիմ . քի նէ տէմէք տիր : Իտա տէմէք , կի յրա տէյինինէ
մուգիրըր օլմագ վէ էօտէմէք : Իկւնահ՝ պիր պօրճ տըր
մէվլայէ . մուգիրըր օլմագ ալը՝ գապիէթինի թանլմագ
իթիրաֆ օլմաղ (խոստովանութիւն) իլէ : Եւ էօտէմէք
տիր , կիւնահինէ կէօրէ սղապլն շէքմէք մըգթարինձէ .
(շաշա . 18 . 9 .) նէ տէյնի իւնվան վէրտի իսէ քէնտու-
սինէ , օլ գատար էաս իլէ էօտէյին :

Եւ մովէսին նօմոսինտէ տէմիշ րապպի . (2 օրէ-
շաշ . 25 . 2 .) զալիմին՝ զուլմինէ կէօրէ թաղիր օլունա :
Եւ քին՝ մըգթարինձէ տէմէք տիր , զիբա՝ հայվանա կէօրէ
իւքին իւքլէլլէր . նիձէ տէյէլիմ . քի՝ մէճլսի շէրիտէ վէ
հուղուրի իւրֆանտէ , պիր պէլտէի իհրտգէ վէրէնի
պուլտուգտա՝ գաթըլ էտէրլէր . էա պու թաղիրէ՝ շէտիտ՝
անլն ճիւրմինէ պէտէլ օլտու մի գաթըլ օլունմաղ իլէ .
վէ օ շէհիրին զարարի էօտէնաթիմի . հաշա՝ լաքին իպրէ-
թի սլէմ իշին վէ անտէն ուլու թաղիր օլմամաղ իլէ ,
անլն իլէ գանաթ էտէրլէր :

Վէգալիք՝ վէ րապպինին հմրինէ գարշը՝ ֆասիգ
իշէր էարամալլըղ . պուլուր իլաճի , էինէ տնրն լութֆի
քէրէմի , վէ թաղիրկիրին գուարէթինէ կէօրէ թաղիր
օլունմաղ , էա տուա իլէ , էա օրուճ փէրճիլ իլէ , էա
զէքքեթ վէրմէք իլէ : Եւ քին՝ ֆրսգըն զտոինէ կէօրէ
հէր նէ իսէ իլաճի : Իմօթի օլտու քի՝ պու պէտէլ՝ ճիւր-
մինէ կէօրէ պիր ճիւրիւմտիր :

Տէյէլիմ՝ ձէնկլէր օլուր տաղ ու տաա իշին . իշ
էէրինի պուլտուգտան սօնրա , մուսալիհէ օլուրլար իքի
խասիմլէր . լաքին նէ քի զարար իսապէթ էթտի իսէ պի-
սուհէ , սէպէպ օլան էտասինէ պօրճու ալը : Վէգալիք՝
վէ նաթիմ ու փիւշմանլըգտան , վէ մուգիրըր ու միւթէ-

րիՖ օլուպ մաղֆիրէթ սլուլտուգտան սօնրա , գալըր տախի զարտրին էօտէմէսի :

Պու օլուր էվվէլա՝ քի խոստովանհայր թէնպիհ իլէ պէնտ էտէր ֆասիգի , քի պիր տախի օֆըսգէ մէյիլ վէրմէյէ , բուճաւ էյլէյէ օթարիգտէն . վէ զուլմի իլէ տալատըլի հէրումմալի՝ կէրի վէրէ . պուլար թէմէլտէնիւր էտայի տէյինէ : Սէ տախի՝ թէնպիհի թէրիտ իլէ ֆարղ էտէր՝ էտանըն ֆայիլի իչին՝ կէրի տուլմագ էտամաղին շիրիքէթինտէն :

Սէ տախի՝ էմր էտէր ֆըսգին ասլինէ մուղայիր . թէնպէլէ՝ մէրտլիք . նէքէսէ՝ ղէքքէտաթ . պինամաղա՝ տուա . հասուտէ՝ պիղարէղլիք . ղէֆգճիլէ՝ օրուճ փէրհիլ . քի պուլար էտանըն ճէվհէրի տիրէր : Սէ տախի՝ սէրվէրի (գէրաղանցագոյն) ֆաղիլէթլէր թէնպիհ էտէր . նիճէսինէ . ուղագ էէրէ՝ ղիյարէթէ կիթմէք , էախօտ՝ օն իքի փէնտ ու նասիհէթտէն՝ պիրիսին իքիսին հալինէ կէօրէ էտանըն մուգիրը օլմագ :

Սմտի՝ պէտէլիյէ (փոխարեն) , էամիւտտալի օլուր , Նիճէ գաւիթ մարգարէնին հէր կէճէ աղլէմէսի կիպի : Լախօտ մուգապէլէսինէ կէօրէ՝ մէրտանէ տէփրէնմէք իլէ . ղիրա՝ ճանի կէօնիւլտէն էթմէլի օֆէյլի , քի էօլմէզ օլուլ գալաճագ տրը : Լախօտ էօլչիւսինէ կէօրէ . կէօյա նէ գատար էյլէնտի իսէ կիւհաճ իչինտէ , օլ գատար էյլէնէ թէօսլէ իչինտէ . լաքին՝ պուլար ֆարղինէ , վէ ճայիղինէ կէօրէ օլաճագ :

Հաղաթս իւէ անի՞ էն փառանս փառարինէ :

Տէյինին էտաաի գաչ գըթա տրը :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Պ Է Շ Ի Ն Ճ Ի

Պու մահալտէ կէր սէղա կէօրիւլիւր իսէ՝ տէյինէ էտասընգասամլէրինտէն խապէր վէրմէնիլ ըրիճա օլուլուր : Լաքէլի , հէր ֆըսգին պէտէլի քէնտինին զտաի

օլաճագ . լաբին՝ Ֆրսդի ամէլ , եա քի մէվլայա գարջը
օլուր , եա քի տինտաշ էարէնինէ , եա քի պինէ Ֆս քէնտի
է օղինէ գարջը , ինըն իշին տուտ , սէնա , ալլահա գարջը
օլան կիւնահա պէտէլ տիր , Ռահմ ու քէրէմ , լուծֆ ու
դէքքէաթ , գարընտաշինէ իթտուկի զուլմէ պէտէլ տիր .
վէ օրուճ փէրհիզ՝ պինէ Ֆս սէ Ֆայէթինէ պէտէլ տիր .
պուշարա գարիպ տիր՝ յանըգ տուրմագ , զիւարէթէ
վարմագ , քէնտի քէնտինէ թէտիպ էթմէք :

II է տախի՝ օրուճ իլէ՝ թէնին արզուսին պէնտ է-
տէր էօրսէլէրիզ . (1 յոհ . 3 . 17) : Այլ քէնտի իլէ՝
էտին խօր պագըշին . տուտ իլէ՝ տիւնէէվի միւթէք-
պիրիզին . օրուճ իլէ՝ նիզամ վէրիւր Ֆսսիգ քէնտի նէֆ-
տինէ . տուտ իլէ՝ էտա էտէր տէյնինի մէվլայա . զէք-
քէաթ իլէ՝ նիզամ վէրիւր կէտայէ :

II է տախի՝ իւշ պոպէթ էյլէք վէրիւշ պիզէ րապ-
պի . րուհ , թէն , վէ տիւնէալըգ . Ռուհիմէզտէն՝ վէրէ-
ճէյիզ տուտ . թէնիմիլտէն՝ օրուճ ու փէրհիզ . տիւնէա-
լըգտան՝ զէքքէաթ :

II է տախի՝ խաթա , ու գաղա , եա քի կէլիւր մէվ-
լանըն խօր պագըշինտէն , (հաշան ինայէթին րէտտ էտէր
գուլուտան) . եա քի կէլիւր էարան ու էօլտաշտէն , եա քի
պինէ Ֆս քէնտիւ է օղինտէն : Տուտ իլէ՝ տէֆ օլուրուր
րապպիտէն կէլէն գաղա . զէքքէաթ իլէ՝ էարան էօլ-
տաշտան կէլէն խաթա . վէ օրուճ փէրհիզ իլէ՝ քէնտի
պինէ Ֆս է օղինտէն կէլէն գաղա :

II է տախի , կիւնահ , միֆթահ միսալի գափատըր
տէրկէահի սէմայի . (2 յոհ . 3 . 44 .) գափատըն սէմայի
էպր ու պուլուտ իլէ , քի պէնիմ տուտ ու սէնամ՝ սանա
էէրիշմէյէ : II ու գափանըշ պապի սէմայի՝ աշար տուտ .
զիւրա տուտ՝ պիւր միֆթահ տըր , քի անըն իլէ աշարըզ
սէմայի , վէ ալըրըզ պիզէ պէճիտ օլան նիմէթի . II ափա-
տըր կիւնահ վէ ատէմին տէրուրի տալպին . (1 յոհ . 3 . 17 .)
պիւր ատէմ՝ տինտաշ կէտայի կէօրիւպ , վէ րահմին տէր-
կէահիինի պէնտ էտէրէ , նէ շէքիլ ալլահըն աշգի մու-
հապպէթի անտէ օլմուշ օլուր : II ու գափանըշ տէրուրի

գտնուի աշար զէքքէաթ: Օրրա բաճմանըդ՝ միւրայիմ-
լէնտիրիր ատէմին եիւրէյնի . անըն իշին եաղա պէնզէր
բաճմանըդ:

1) Է տախի՝ կիւնեհ գափատըր ինստնն զեհնինի .
քի պուհու աշար օրուճ իլէ վեքհիլ . (Եսէիէլ . 10 . 2 .
5 . 14): 'Եիճէ քի գտնիէլ մարգարէ՝ իկիրմի պիր կիւն
օրուճ՝ տուրմալ իլէ , ճէպրայիլի կէօրտի , վէ նէճէ ալլա-
հըն սրըլարինէ վուգուֆ օլտու :

Հազարս Խորհրդս Վերջին օգոստոս :

Պէրայի հիքմէթի սրը , էնճամի ինթիհայի եաղլէմէք :

ՍՒՒԱԼ ՕՆԱԼԹՆԺԻ

Պաղի մէղպուրէր՝ պուհու սրը ու հիքմէթ եէրինէ մագ-
պուլ կէօրմէմիլէր . լաքին՝ քիլիսայէ մտխտուս օլտուղու
նիւմայան տըր . իմաի՝ ճէնապինիլին զաննի նիճէ իսէ՝
պէյան պույրուլա :

Լաճէվապ : Զիւնքի պիղլէր հաշարէթ մագուլէսին-
տէն տէյիլիլ , պուհու տախի սրը ու հիքմէթ գապուլ
էտէրիլ . զիրա՝ ըապպիմիլ , հէր մարաղա կէօրէ իլաճ
կէօսթէրմիլտիր : Լսկի գափիլտէ՝ միսքին վէ ույուզլէր
իշին՝ կէօնէկէօն գուրպանլար , վէ գուրպանըն գանը տէմէ
իլէ՝ միսքինլէր իւղէրինէ սէրփմէյէ էմը եթմիշ իսի :

Լէնի գափիլտէ գուրպան խուշի՝ Էֆէնտիմիլին
գանին նուշ եթմէյէ իլին օլուհուտ : Լաքին՝ սրը պա-
պինտէ՝ քի անըն իլէ ըուհիմիլ պէսլէնիր , ճէտիտ հիք-
մէթ օլմագ իւզրէ . քէպիր կիւնահլար իշին՝ թէօպէ իս-
թիլֆարի իլաճ կէօսթէրաի . վէ ճիւղի քիւլլի թագսի-
րաթ իշին , վէ շիֆա պուլմագ իւզրէ պագի մարաղտէն ,
պու եաղլէմէսինի իճատ կէթի՝ տուա իլէ գարը շըգ :

Պիրի կէօղէ կէօրիւնիր , պիրի ըուհին շէշմինէ :

Տուա՝ իթիգատէ պաղլը . վէ եաղը՝ աւրուշի աղա-
լէրէ ֆէրրաճ վէրմէր իշին . շէշմ , կիւշ , աղըլ , պուրուշ ,

վէ տէսթ իլէ օլաւն ճիւղի քիւլլի կիւնաճէրին տէֆի
գաւառսինէ իլաճ տէյիւ թային . վէ իսթիլֆարին գու-
սուրինի թէքիլէ թմէսի իլին՝ պու նէվգուհուր ճիքմէթի
էմրէ թտի :] Եթին՝ պիւր հալ վար քիւ վաֆթիլ ու թէ օ-
պէ իսթիլֆար միսլիլիւ՝ պու հիքմէթ օլ գաւառ պէճիտ
տէյիլ . զերա՝ պուլնսուղ տախի պապի ճէննէթ ալըլըր :

] Վմա՝ իլտիյատ պիւր քէրէմ օլմաղ իլէ . հազըրճէ
պուլուլնսուլն տէյիւ՝ հայոց Խը եկէղէցի՝ իսթէմի շէրիֆ
(դրոշմ) իլէ մաան պուլնու պաղըշլար ճէմաէթինէ . քի
քիլիսանին իսթիէտար իւլամասի տուասի իլէ . վէ պու
եսողը էնճամ, քի էլէլտէն վէրիլեր, անըն տախի էարտըմի
պիլլէ . կիւնտէն կիւնէ գուհուր էտէն թագսիրաթէ
մէճալ օլաւ :] Իրա՝ տաէմանսընտան տօղտուղու պիւ-
լէ . վէֆաթէ իւղ թուլթար . վէ սաղմ տըղմ մէլարիս-
տանէ գարիպ օլուր :] Պու հիքմէթէ՝ սապիլէր պօրճու
տէյիլ . զերա մէճնուլն թարիֆինտէ տիլլէր . ճահիլանէ
հարէքէթլէրի՝ միւսաստաէ օլուլուր :

] Է տախի՝ շիֆա պուլաճագ իսթէյէ տախի
ճայիլ տէյիլ վէրմէսի տէրլէր լաթինլէր :] Եթին էանկ-
լըշ . զերա՝ յալիբոս առաքեալ՝ պուլնու ճէսէա վէ ճան
տէրտինէ շիֆա վէրմէսի իլին աշիքէտար էթմիշ տիր :] Պու
հիքմէթ՝ փափաղ գալմինէ մոլֆալմաղ տըր . լազըմ տախի
մոլգատտէս էսողը զէյթուլնի . իսայըրլը նիլլէթ . տուա
միսլիլիւ րէսմի քէլլմաթ :] Խասթէնին էաղ սիւրէճէք
էէրլէրի՝ կէօզ գուլագ . պուլուլն . աղըր . սըրթը . վէ
էլլէրի . վէ սէպէպի ինթիճա՝ նիճէ քի պալատէ զիբըր
օլուլտու :

] Կալիբոս առաքեալըն քէլլմի պու հիքմէթ իւղը՝
շու շէքիլ տիր :] Խասթէլէնտէ պիւր քիմնէ . տալէթ էթ-
սինլէր քիլիսանըն իսթիէտարլէրին . վէ տուա էթսինլէր
խասթէնին իւղէրինէ . էաղլէսինլէր լապպլինին իսթիլէ .
վէ օ տուա՝ իթիգատ պիլլէ՝ իսթաա վէրէլէր օ տէրտ-
լլէյէ . վէ էաթաղինտէն ալագլսնտիրէ անը մէվա . վէ
էկէր՝ ճիւղի քիւլլի գուսուր քէսիր կիւնաճը վար իսէ .
մաղֆիլէթ պուլուլ :] Վմի տուա իթիգատ պիլլէ՝ շիֆա

վերին խոսթեյէ . վէ օ եաղ՝ շեֆա վերին արահն խոսթ
իւէ : Ապրին՝ տեօրիւմիզ կիպի՝ ճայիղի հիքմէթ տիր՝
պէճիտ ու ֆարզի տէյիլ :

Այլ իւշ եիւղ իկիւմի աէնէ մըգտարի՝ յակոբոսուն
մէքթուպի շեւպհէլի խոի . քիլիսանըն իւլտամսի պէյնին-
աէ . վէ նիկիայ սինհոդօսինաէ գարար գրլունտը անըն օլ-
առւղու . վէ օ պիր հիքմէթէր կիպի՝ անձէ ղէման շեօհ-
րէթ պոլմամըշ խոի . կէօր քի ֆարզի աէյիլ իմիշ , անձագ-
ճայիղի : Պախուսուս քի , մարիֆէթինտէն տախի պէյան
տըր , քի ճիւղի քիւլլի ֆըսգ , վէ պագի գտլան խոթիլ-
ֆար է աասինէ թային օլունմուշ :

Հազար Խորհրդոյ Խորհին յիւլէշ-ը :

Պերսի հիքմէթի փայէ տէր տախիլ քիլիսէ :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Ե Կ Տ Ի Ն Ճ Ի

Պալտաէ ղերբ օլան հիքմէթի էսրար , քիլիսա էվլատէ-
րինէ ալէսսէվիյէ մախսուս օլմագ կէրէք , փափաղըգ
փայէսի նիշին ճիւլմէյէ մախսուս աէյիլ տիր :

Իւլէվ-ղ : Ինըն իշին , քի թապիպիլք հէր քիմ-
աէյէ մախսուս աէյիլ , Լաքին խոսթէլիք՝ ամմէյէ : Ղիւմ-
հիւրաէ՝ ղապիթիլք պաղիսինէ թէվճիհ օլունմուշ . վէ
էքսէրի թապիլէր տիր : Այլ պոլ բուհպան վէ փափաղ-
ըգ բուլթպէսի՝ մէլայիքէր իպրէթի տէնիր . ղիրա՝ ան-
լէր իւշ բուլթպէ տիր , վէ տօգուղ քեօմէ : Իւլվիտէ
օլանլէր քեամիլ՝ վէ քեամիլիլք վէրմէյէ մուստլամթ տիր-
լէր : () Բթտտա քի՝ նուր վէրիճի : Իւլիւնճի պէ օլիւք՝
փաք էտիճի տէնիր :

Պիսղուփօսլար՝ բաֆի վէ ուլու փայէ տէնիր .
ղիրա՝ քեամիլիլք , փափաղ նասայ էվմէաէ , անլէր . քիլի-
սաաէ ուլու տըրլար : Փափաղլար՝ վաֆիթիլ իւէ՝ նուրի
ղիյա իւէ միւնէվվէր էտիճի տէնիրլէր . վէ սսրիլուագ՝
պաշ խըղմէթքեար տէնիր վաղ իւէ . վէ տինէ ապիր իւլի՝

Թալիմ էթմէլէրի իշին, փաթլէյիճի տէնիլէր :

Պոռնլարա մահսուա տըր՝ ճինլի մէճրուհլէրէ եէմին վէրտիլմէք . վաֆթիղէ կէլէնի՝ շէյթանտէն ըուճու էթ-
աիրմէք . ինճիլի շէրիֆի քիլիսաաէ աշխէարէ օգու-
մագ . վէ պիսգուփուլարա գարիպ տուրուպ՝ պատարագ-
տա խըղմէթ էթմէք :

Ապին՝ կարգ լաֆզի ալթինտէ, եէտի տէրէճէ վէ
պուրճ վար : Պոռ եէտի փայէտէն էվվէլ՝ զիւլֆին սա-
չին քէսմէսի իլէրլէր : Ալէյա քի, օքիչի մէվլայա տախի-
լի խըղմէթ օլուր . զիւլֆին գըրփմասի կիպի, ալէմին գայ
կըսին թէրբ էտէճէք, վէ անճագ քի փայէսինէ մահսուա
խըղմէթէ մէշգուլ օլաճագ : Ալ է սաչըն գըրփմասինտէ,
միւտէվվէր թաճ՝ կիպի սաչ քօնուր . կէյա ըապպինին
խըղմէթինէ պէտէլ թաճ՝ իլէ սէրի միւղէյէն օլուր
գըրալտըր կիպի :

Տառնի հէր քիմին պաշլէր խըզմէ	Թէ :
Էրիշուր էւկէթտէ ախէր իզզէ	Թէ :
Խըզմէթ իշին հէր քիմ պաղէնիւր քէ	Ջէր :
մաղֆիլէթ պաղինտէն օ պուլուր սէ	Մէր :

Պոռ փայէ տիր քիլիսա տախիլինտէ՝ պիր ըուհանի նի-
շան . քի անըն իլէ հէր խըղմէթէ թային օլանէ՝ վէրիլիը
պիր ըուհանի հիւքիւմաթ քի իշլէրիզ : Օ իրա հազը-
թի հագ՝ նիճէ քի սէմատէ եըտըղլէրի թային էթտի
հըֆզ էթմէյէ պու ալէմին նէսնէլէրին, քէզալիք վէ
ըուհանի միւլքիլէթինտէ սուրբ էկէզէցիտէ՝ պաղիլէրին
իւլվի վէ պաղիլէրին սուլֆի թային էթտի . քի պիր պի-
րիսի իւսթիւնէ հիւքմ էտէրէք, նիզամ եէրինի պուլա :
Օ իրա տիւնէէվի հիւքիւմաթ՝ զապիթլէրէ սըփարիշ
տըր . վէ ըուհանիլէր՝ քիլիսա խիւտտամլէրինէ : Պոռնուռ
ալթի ատէթ շարթի վար :

Ալվլէլ՝ քի վէրէն էպիսկոպոս օլա : Իքինճիսի՝
մէվատի (նիւթն) պէլէսան եաղը իլէ՝ աննընտէ վէ էլին-
տէ նիշան օլա . օլ քի փափաղ փայէսինէ նագըլ օլու-
ր . վէ ափատանըղի՝ էլի իլէ գապըզ էտէ էպիսկոպո-

սուռն տէսթինտէն : Իւշիւնճիսի՝ հէր պիր փայէի վէր-
մէքտէ : անս մահսոռս քէլափի՝ էպիսկոպոս էմրի իլէ նի-
տա էտէ : Տէօրտիւնճիսի՝ քի պու փայէի ալանլար Էր-
քէկ օլալէր : Պէշինճիսի՝ տողոռ վէ սահիճ նիլէթ օլա
վէրէնտէ վէ ալանտա : լաքին ալանտա՝ ալմադ : զէքրի նիլ-
էթի պիլէ օլմասա : օ խաթէմ՝ ըռհինտէ սոգոռլմադ պիր
նիշան օլուր : տէյէլիմ քի՝ նիմէթին ալամադ : էմմա էպիս-
կոպոս էկէր մէվսք թարիգի իլէ վէրսէ փայէի : ալանտա
պիր նիշան իսապէթ էթմէդ :

Իւթընճիսի՝ քի փայէ ալան՝ վաֆթիդ օլմուշ օլա :
Պու հիքմէթաէ՝ վար քի սատէ սրր ու հիքմէթ տիր : նի-
ճէ կէօրլէնէն նիշան ու տվատանլոգ : քի անլէր իլէ վէ-
րիլի ըռհանի հիւքիւմաթ : վար քի : սատէ ճէվհէլի մէ-
վատ տըր : նիճէ նիմէթ : քի ալըրլար լալըդ օլմուլար : վէ
վար քի՝ հէմ մէվատ տըր : հէմ հիքմէթ : նիճէ քի իս-
թէմ մէհհի՝ ըռհինտէ :

Յաշաֆ Բէ ԺանԷ Էն ասթանն : յէլէլէյ-Է :

"Ե՞զատար օլա քիլիսայէ մահսոռս փայէլէր :

Ս Ի Ի Ա Լ Օ Ն Ս Է Ք Ի Ջ Ի Ն Ճ Ի

Իւ պու մահալաէ քիլիսայէ մահսոռս օլան մէրաթէ պլէ-
րի պէյան էթմէնիդ ըիճա օլուռուր :

Իւթէվ-Է : Իէտի փայէ տիր ճիւմլէսի : Իվվէլի՝
(դռնապանութիւն :) քի գափուճի վէ տէրպան թապիր
օլուր : Իքինճիսի՝ գրատթ էթըճի : օգուլիճի : Իւշիւն-
ճիսի՝ անտ ու եէմին վէրիճի : Տէօրտիւնճիսի՝ շէմիտան
կիր ու շէմասա : Պէշինճիսի՝ նիմտիակօս (կիսաստրկա-
ւագ) : Իւթընճիսի՝ սէրտիակօս (աւագ սարկաւագ) :
Իշտինճիսի՝ փափազ : քի մուազգէմտիր ճիւմլէսինտէն :
վէ ճիւմլէսինին ախրի նիհայէթի տիր : զիրա ալթըփայէ
տարլէր՝ նք պատարադտէ քահանայէ իսատիմ ու խըզ-
մէթքէար տիրլէր : օ ալթը պասամագ իլէ՝ կէոյա սիւլէյ-

ման իսկնի տաւուտուն թախթինէ ըաֆի օլոււնուր :

Պաւնապան վէ տէրկեա՛հ պէքճիլէրին իւմուրի օ տըր քի , աֆօրօս լանէթի իլէ՝ թէտիպ ու կիւշմալ օլան-
լէրտէն չըֆղ էտէրլէր մուգատտէս հուզուրի • (շխորա-
նըն և զսեղանն) :

Պարտթ էտէնլէրին իւմուրի , նէպիլէրին քիթապ-
լէրին օգոււմագ :

Ի՛նտ ու եէօին վէրիճիլէրին խըղմէթի քիմ քի կե-
լիր վաֆթիղ օլմաղա , մէլոււն ճինլէրի անտ իլէ մէքս էտէր
լէր օլ սապիտէն • հիւճիւմէթմէմէք իչին յօճուղուն ճէ-
սէտինէ • վէ անտ էթտիրիլէր վաֆթիղ օլանը՝ շէյթա-
նըն միւլհազաթինտէն :

Էմմաս ու շէմմիտանկիրլէրին խըղմէթի , ինճիլ
գրաաթ օլտուղի էսնաաէ , մում եսիգ մագ ինճիլի շէրիֆ
էօնինաէ • քի եանան շէմի՝ կէօսթէրիր ինճիլի շէրիֆին
նուրի զեյասին :

Իլիտիաղօսուն խըղմէթի՝ հէտիյէի նան վէ մէյի՝
սէրտիաղօսա թէսիլմ էթմէք • վէ առաքեալսորըն քի-
թապլէրինի գրաաթ էթմէք :

Երտիաղօսուն խըղմէթի տիր , հաղըր էթմէք նը
վէ շէրիֆ գուրպանըն մէվաալէրինի • վէ իքինճի խըղմէթ
լէրի տիր , ինճիլի շէրիֆի գրաաթ էթմէք • վէ վաղ էթ-
մէք գուտրէթինէ կէօրէ :

Ետինճիսի քահանայութի՝ ճիւղէնին սէրվէրի վէ
մուազզէսի • Պուշլարըն էվվէլի խըղմէթի՝ շէրիֆ վէ մու-
գատտէս գուրպանի թէքմիլ էթմէք • վէ ըապպիյէ հի-
տայէ սուլմագ • իքինճի իւմուրլէրի , պէնտ էթմէք թէօ-
պլէսիղ ֆասիդի • վէ սինսիլէսինի թախլիյէ էթմէք
իսթիղֆարինտէ :

Պու էէտի ըութայէ փայէյի՝ մէսիհուլլա՛հ էֆէնտիլիղ
յիսուս քրիստոս՝ պիրէր պիրէր պէյան էթաի ֆէյլին
իճրա էթմէք իլէ :

Տէրպանլըղի պէյան էթաի , հաչան իիտէն գամի
էափըպ , մատրապաղլէրի գովտու սէհրաթուլլուհտէն ,
(շօհանէն : 2 • 15) :

Վարաթլըղի, նէ՛ զէման քի նաղարէթտէ՛ նէպի
էսայինին քիթապին վերտիւէր էլինէ. քի այաղա գալ-
գըպ օգուտու. (զա-խո. 4. 17):

Ինտ ու եէմին վերմէսին, հաչան ճինլի ատէմէր-
տէն ճինլէրի իսքեան էտէր իտի. (Խաբէս. 9. 24):

Եմմասլըղի, հաչան տէտի՛ պէնիմալէմին նուրի.
(յօհաննէս. 8. 12):

Վիմտիակօսլըղի, հաչան փեշթէմալ գուշանըպ՝ հէ-
վարիօնլէրին փայլերին եուտի. (յօհաննէս. 13. 4):

Սէրտիակօս շէմմասլըղի, հաչան հիքմէթլէր հիքմէ-
թի՛ թէն իլէ խունին շայիրտլէրինէ իհսան էյլէտի, վէ-
ուլգուտան օյանտըրտը իսէ. (զա-խո. 22. 46):

Փափաղլըղը, հաչան խաչ իւզէրինաէ շէրիֆ գուր-
պան օլտու. վէ իւլփի էյվանաէ՛ նան իլէ մէյի հիքմէթ
էյլէտի. (յօհաննէս. 19. 18):

Հաղափս Խորհրդոյ պատկին:

Վերայի հիքմէթի ու թեզէ վվիւճ:

ՍԻՒԱԼ ՕՆՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃԻ

() Լ քի թապիաթ իւղրէ հարաքէթ տիր, նիշին սրը ու
հիքմէթ տէնիր:

Իլճէվապ: Սատամ քի գափի ատէմին չօղայմասի-
նէ՛, բապպի իլաճ կէօսթէրտի, թեզէ վվիւճ՝ օէճիլտէն
թապիաթ իւղրէ տէնիր. հայվանլէրէ տախի մախսուսաւըր
պերէքէթ հասէպի իլէ. զերտ անլէրտէ մախսուս էր ու
ղէն՝ այրի տէշի տէյիլ: Իշմէս մատամ քի՛, ատէմին վէ
հայվանըն թեզէ վվիւճի՛ ինայէթլի վէ կիզլի սրը կէօսթէ-
րիւ իտի, իպնուլահըն կէլիպ ճիսմի ինսանէ էէքճիհէթ
օլմասին, անըն իշին թեզէ վվիւճ՝ սրը ու հիքմէթ տէնիր:
Օիրա՛ պու ահտի նիքեահաէ՛ իւչ լուեթֆ ու իհսան
կէօրիւնիւր. էվլատ, ինամ, վէ հիքմէթ: Իվլատ, բապ-
պիլէ իւղմէթ իշին: Ինամ, քի գօճա՛ գարի միւրա օլա-

նէ տէյին , պիր պիրիսինէ հագիդէթ կէ օսթէրիպ , եա-
թագւէրին՝ էլ ալէմտէն հըֆղ իտուպ փաք թութալար ,
պիրի պիրինէ հագիդէթ կէ օսթէրմէք իւղոն : Խորհուրդ
վէ հիրմէթ , քի պէշարէթ ու թէմիլ տիր յս քս էֆէն-
տիրիդին ինսան օլմասինէ :

Իմտի կէօրէլիմ թապիրինի : Թէպէվիլիւճ (պսակ)
տէնիր , կէօյա հէլալ վէ տալիանէ երբէյին վէ տիշինին
չիֆթէլէլմէսի , էպէտի պիր եէրտէ կէչինմէք գափլի իլէ :
Հէլալ տէնտի , զիլսա՝ եագըն խըսըմագ րասպա իլէ իմթի-
ղաճ էթմէք շէրի տէյիլ տիր քրիստոնեայ գափլիտէ :
II է տախի՝ տախլ տէնիր , քի իքիսինին իմթիղաճինտէն
է վլատ գուհուր էտէր :

Իմտի լուծիլէք հէլալ տէյիլ , ղերա էվլատ գուհուր
էթմէղ անձիլային նիքպէթի հարսքէթտէն . վէ լուծիլէք
իմթիղաճինտէն՝ թապիտթ պիլէ իլլէնիւպ , ինայէթինի
տիւր էթմիշ տիր էվլատ խուսուսինտէ , նիճէ գաթըր՝ քի
գարըլըգ հայվանտան գուհուր էտէր : Իպէտի պիր եէր-
տէ կէչինմէք գափլի իլէ տէնտի . ղերա նիճէ քի՝ ճէսէա
ու ճանի եէքտիլ էթմիշ հագ , վէ իլլին եօգ տըր քի պիր
քիմնէ քէնտիսինէ գըյա գաթըլ էտէ մէվթինէտէք :
Կէլալէք՝ վէ երբէյի տիշիլի շըլ միսիլիւ պէնտ էթմիշ
պիրի պիրինէ մէվլա , քի սնճագ Էօլիւմ չէօզէր օպաղը :
Ինճէ քի էֆէնտիմիղ պուլուրմուշ . (Չոր անձ գուգետց ,
մարդ մի՝ մէ կնեպէ) : Ինի քիմ ալլահ չիֆթ էթտի , տ-
տէմ չէօզմիլէ :

I տքին՝ պիր տրայա կէլմէզտէն էվլէլ՝ գան գանա
գարըլմատան , թէրքի տիւնէա օլմագ հասէպի իլէ , եա-
խօտ իքիսի մաէն , եախօտ պիրիսի , կուսուլթի տհա էթսէ
լէր , իլլին վէրիլըր սէպիլլէրին թախիլէ էթմէյէ . ան-
ճագ ղայրի վէճճ իլէ միւսիլին տէյիլ : Երա իքի թարղ
պաղալիշ վար . պիրի՝ րուհ իլէ թէն , վէ պիրի՝ երբէկ
իլէ զէն . իքիսի տախի վէֆաթ իլէ չէօղիւլիւր :

II է թէրքի տիւնէալըգ տախի , պիր էօլմէք կիպի՝
նէֆսինի միւրտէ էթմէք տիր . անըն իլլին՝ պիրի եա իքի-
սի թէրքի տիւնէա օլալար , օպաղալիշ չէօղիւլիւր . վէ

անտէն սօնրա ելէնէն մէջէն զայրիսի իլէ . զերա բուհանի մէջէն իլէ . տիւնէն տէն միւրա օլուուար . վէ միւրա օլան . թէ վէ վիււա՝ էտէ մէջ :

Պու վէ ճ՛ իլէ տէ միշ ցն քն . քիմ քի պէնիմ աշգըմ իլին . թէրրի տիւնէն օլուարա . եիւզէր գաթ է ճրին ալա . վէ էպէտի հայաթին տէ մինի տիւրէ : Պու հիքմէթ պաշտնըն . նիշան վէրմէք իլէ . մէթանէթ պուլուր . պիր պիրինէ ըիզա վէրմէք իլէ . թէրմիլ օլուր . իմթիպաճ իլէ .

կէոյա ճիմա իլէ :

Պու հիքմէթին տէ օրթ սէպէպի վար : Պիրի ամէլի (տարադական) . էրքէյին վէ վէնին տէրունի . պիր պիրիսինէ պէյէնմէսի շարթի պէյանի իլէ : Իքինճի՝ մէվատի (նիւթական) . իքի շախս էրքէանի . էրքէկ վէ տիշի : Իւչիւնճի՝ ըէսմանի (տեսական) . կէլին . փարմադինէ հաթէմ գոմասի . վէ օգոււնան տուա : Տէօրտիւնճի՝ նիհայէթի ախիր (վախճանական) . քի իքի թարդ տըր . պիրի՝ էվլատ զուհուրա կէթիրմէք . վէ զինատէն խէլաս պուլմազ . իչին . վէ պիրիսի՝ վախճան ու նիհայէթի իքինճի տէնիր . քի շօգ թարզ օլուր : Ըրա՝ թէգէվիււա՝ հասէպի իլէ . իուսուուէթ ըէֆ օլուպ . տսթլըգ զուհուր էտէր . անըն իլէ հասըլ օլուր վարիս . սէրվէրի վէ աճայիպ նէսնէլէրէ պէշարէթ տիր : Իֆէնտիմիդին պէնի ստէմ օլմասինէ : Հագգի՝ սապիթ էտէր էվլատի էվլատիյէ . իզգէթի արթըրը . վէ տսթլուղու կէնիշլէտիր . իքի էապանճիյի՝ ագրապա էտէր . գըսգանճլըղի տիւր էտէր :

Տէօրթ թարզի ստէթ՝ թէգէվիււա՝ տէնիր : Պիրի՝ գօճա գարի պէյինտէ : Իքինճի՝ Փաղիլէթի ամէլի իլէ . նիճէ քի մէվաւնըն . վէ Փաղիլին պէյինտէ : Իւչիւնճիսի . քիլիսա . վէ ցն քն պէյինտէ . քի մուհապպէթ վէ միւտ տէթի էպէտի իլէ . պիրի պիրինտէն պրըլմասը մուհալ տըր . պու վէ ճ՛ իլէ մէսիհուլլա՝ էֆէնտիմիզ . քիլիսայէ տամատ տէնիր : Տէօրտիւնճիսի՝ ճէննէթտէ մէճտի սալթանաթ պիրլէ . մէվաւնըն վէ ճէննէթմէքէսնլէր պէյնինտէ . քի էպէտիլէպէտ օրուհանի սաֆայէթին նիհայէթի օլմապ :

ՍԵՐՃԱԼՈՐՈՒԹԻ (քի ճիմն տէնիր) և տէօրթ վէճ՝
 իլէ օլուր։ Լավատ իշին։ Պօրճարըն էտա էթմէք իշին։
 Թարաֆէյին վինատէն էմին օլմագ իշին։ Պու իւչտէ
 կիւնաճ եօգ։ սօնրա քի աճագ քի սաֆայէթ իշին՝ պուշ
 տա՝ աղ չօգ կիւնաճ սըղսր։ Երա՝ հայվանի հըրսէ
 գարիպ տիր։ վէ հայվանի նաթիգ՝ անլերտէն հէր պապ-
 տէ սէչիւմէլի։ քի մէլայլէթ թէշպիճ օլան ֆիքրի։ կէոյա
 եաղ իշինտէ ֆիթիլ կիպի պօղմիյէ։ Հէմ խաֆիֆլէնիր
 պու հըրս՝ իւչ սէպէպին պիրինի ղերրէ կէթիւմէք իլէ։
 Լըր վէ ղէնին պէյնինաէ ֆըսգ սայըլըր՝ պիւլտգթ
 ու նասէզա էէրտէ։ ֆէնա գալոյ իլէ։ եաղլը բօրտամ
 իլէ։ ույգու արասընտա։ ոյ պաշընտա՝ ղէն փաքլանմայ-
 ինճէ։ համիլէ օլտուգտա՝ տօղուրմասինէ եագըն օլուն-
 ճա։ տօղուրտուգտան սօնրա՝ ասէթէ մուխալիֆ պիր
 գաչ կիւն սապըր էթմէմէք իլէ։ Ս է կէր քի՝ իքիսին-
 տէն պիրի՝ շէրիքին էմրի իլէ պիր գաչ կիւն անտ ու
 աճտ էթմիշ իսէ։ եախօա՝ թէօպէ ու իսթիգֆօր էսնա-
 սինտէ պիհուղուր էթմէք իլէ։ անճագ քի շիրքէթինէ
 սէպէպ օլմամագ շարթի իլէ։ նաչսրի պօրճուկու էտա
 էթմէք գալի իլէ օլսա։ մուսաատէ օլունուր։

Տ Օ Գ Ո Ւ Զ Ւ Ն Ճ Ւ Պ Ա Պ

Եւրոպայի վերջնայն մարտոյն . մահաւան , յարութեան ,
արագութեան , եւ դժոխսց :

Պերայի տեօրթ ե վախիր ու նիհայեթի պէնի ատեմ . լի-
ֆեվթի վելլիյամէյի , լիճէննէթի պէհիշթ վէ լիսագէրի
ճիհէննէմ :

Ա լսոն աւելայ վերջնայ մարտոյն , սր է մահն :

Պերայի ե վելլիի ախիրի պէնի ատեմ , քի վէֆաթ տըր :

Բ իմ անեաճ տէյիլ պու կեօրիւնէն գարիլէյէ՝ քի
գըլաւուղսուղ վարըլըր . քիմ պիլմէզ՝ քի չիւրիւք
թահտա միխը թու թմաղ . քիմ պիլմէզ՝ քի գում իւղէ-
րինտէ պինտ մէթին օլմաղ . լնսանըն եօմրի՝ պիր պէն-
տէսիղ գալայ տըր , հէր թարսֆտան տիւշմանա աջըգ .
(նէտիր ինսան) . վէֆաթ աենտէսի , կէչիճի եօլճի , միհ-
ման՝ ել խանէսինտէ :

Պիր շէմի տիր՝ ըռղկեարէ գարըր . պիր ճամէ՝ կիւ-
վէ եէմի . պիր տիւմէնսիղ կէմի՝ թիւնտի պատիլէ ջալ-
գանմատ . պիր պահրի սողըր՝ ըռղկեարտէն գարարին
պուլմաղ . եօրիւմճէ աղի , քի զէրրէճէ ըռղկեար երը-
թար . նէճասէթ քիսէսի : (1) շիքէսթ զիգ ու մէյիլը՝
տոլրմայըր մէյի ագըտըր . ըէմըլ վէ գում սատթի՝ ապ-
իմ ագմատա . պիր շէճէր տիր մէյվէտար , ապինէ պալթա
հապ հաղըր :

Պ ուրուր օլմա մալէ միւլքէ՝ տէմէ եօգ տըր պէն կիպի .
(1) մուխայիֆ ըռղկեար եսէր՝ ստվուրուր հարմէն կիպի :
Պիր ալթոռնտան միւսէննա սանտըգ տըր ինսան , լըքին՝
ադրէպ իլէ իլի փիւր : Պիր նէճէֆ սիւրահի եկէր ալ-
թոռն գատար ապանապա , ալթոռն սիւրահիտէն տախի

գլխով թիւ օլուր լաքին՝ մատամ չեքէթի տիր, իւնվանին տէն տիւշէր անտէն տախի մուխտլիֆ տիր ինսանըն էօմրիւ Պիր պիւլուրի էկէր գրսգանտարգ գուլանսան, պէշ էիւզ եր տայանըր Ծիսմի ինսանինէ գատար քի զիյատէ պէսլէսէն՝ օլ գատար զայիֆէնիւր:

Իսմի՝ չիւնքի էօլիւմիւն իմբեսնի էօգ տըր, պօրծ տըր պիր քէրրէ էտա օլմալը ֆաղլի տմէլ իլէ էօլմէնիւն շարէսինի պագմալը հէր սաաթ, վէ հէր նէֆէս ալըպ վէրմէտէ՝ սէնի էօլէճէք պիւլ Ս էօլ թէտարիքի կէօր, անի քի կէօրէճէյիտին ֆէվթիտէ՝ էկէր քի ագըլ զայ օլմիյէիտին: () Լ քի օ էսնատէ թէտպիր էտէր քի վագթի էօգ տըր, անա թէշպիհ տիր՝ քի տիւշմէն հիսարի մուհասէրէ էթմիշ վէ քէնտիսի սուլէ մուրտաաթ էտէր պիր սաղ իլէ: | աքին տիւշմէն տէրկէահէ գարիպ օլուն ճէ, շէօհարանիւն սաղինէ կիւշ էթմէգ վաալ սանրը գալասինի՝ տար օլտուղուն պիւմէգ զընտանի միհնէթ իշրէրէնճի ինատէ տիր:

Լէօզ իւմուպ աշրինճէ՝ տէվրան կէշէր, շէյլէճէ կէշինմէլի՝ հէր տէմ էօլմէք զիքրի իլէ, վէ օլ միտիլիւ էօլմէլի՝ գաստի էպէտ տուրմաղ իլէ: Լագտի էօմրիւն հէվայէ վերուպ, վէրէսիյէ տէվշիրմէյէ թալապ էտէր սին հայիֆ սանա վէ պանա:

Չիրք էլինտէն չէք ճամէնի, վէ նիսթիտէն րուհի նի: () ալէմտէ նտտիրաթ տըր սայ՝ ուլէքէ սապու նի:

Լէչէնէ մաղի տէմէ միւրտէլէր սէտասըլ էտէրլէր սանա նիտայի: Լիճէ ալտանըր ինսան պու չարիֆ պիվէֆայէ: Բէնափնտէն էօն կէլէնլէր՝ թաշթի թուրապտէ տիր տէմիշէր: Ղէնկէափարի տիր պու ալէմ՝ ճէնկ էսնասինտէ հէմմամ ու մէճլիս՝ պիհոտէ տիր ճէնկճիյէ: Պայիա րահէ րահպէր օլան՝ թէտպիրին անա կէօրէ էտէճէք:

Ղէմի էօմրիւն պիր կիւն տիր, էաթագ գապրին նէ մալիւմ անա կէօրէ պիր կիւնիւնտէ՝ տէվշիր պին երլըգ զախիրէի: Չարսու փաղար անտէ էօգ ալան սաթան նէպէտիտ, հէրքէս պուլնտա գաղանտըղին եէյէճէք:

Մաւր գարըն՝ ճա՛ եազին տո՛ւրմա տէ վշերիր Կ զըշ Եսնասի
 դէֆգին սիւրէր պիղարուր Խէնպէլլիյի՛ քեա՛հիլ տտէ թ
 Ետինմիշ Եսնըր տայիմ քի չալմագ իլէ Կէշիհիւր Խէն
 պիշէր Կազանան Եէր Ենէ վէրիւսէն Ելին իլէ Կ Կիտէր
 ճանըն իլէ Կ

Միւրաւիսանէ տիր պու ալէմ Էյ ճիւ	վան Կ
Նէ Էյլմիլի չալիլ Թաիպուր ու Նէյ	զան Կ
Ըհ ու Թեօպէ աւազին Էյլէ՛ Նէյ	զան Կ
սէմա ու զիր՝ սէտանէ օլտուն խէյ	լան Կ
Սահիհ սըհէթ Խաթի սէն Կէլ մէվա	տէն Կ
Կէշիշ Կիպի պիլ պու Էօրիլ Կէշի	տէն Կ
Ճիւզի Էօրիլն իշին Նէր տիր պու ճէ	ֆա Կ
Էզապին չէք աիտէն քի Կէլիր վէ	ֆա Կ
Չէֆգ ֆուրսէթին ֆիլթ Էյլէ Էյ սէն ճէ	նան Կ
Էպէտ Էօրիլնէ տիլէրսէն մյ ու	նան Կ
Պու ալէմի իւէյալ Թիւշ պիլ սէն հէ	մն Կ
օյան պու տիւշ տէյիլ պէտթէր վէֆաթ	տէն Կ
Էյ տրիղա սէրպէսէր ոյլտուտա	իւզ Կ
օյանըգ օլ քիմ ճիհանաէն իւստու	Կէօզ Կ
Եօլ ճիհանէ՛ րապպինէ օլ քիլ զին	տէ Կ
զինտէ օլմազ՝ ճիհանէ քիմ տիր պէն	տէ Կ
Գաստ Էտէսին տէմմ սանա պիհու	տէ Կ
անճագ ֆըրդին քէս պաշին Էյլէ միւր	տէ Կ

Եսապա Էրիւրդի վէրճիյ Եարդան Կանիէն յարուլէան Կ

Պէրապի Էրինճի Նիհայէթի գըյսմէյի պէնի տտէմ Կ

() տապէթ քեանի վէ ճէմի գուտրէթ սահիպի հապրէ
 Թի մէվա Կ զիր ու պալա Կ վէ քեալինտթի ալէմի Կ պէնի
 ատէմ իշին Թէճէլլու Էյլէթի Կ անճագ գալմի ինսանը՝
 քէնտթի իշին Կ քի անը Թանըէա՝ սէվէ Կ վէ տնըն աշգի
 իլէ՝ Էմսալի ահէն մըգնատիս Թաշի իլէ՝ անա տօղրու
 մէյլ ու րէվանէ օլա Կ աքին՝ պուռուն իմքեանի օլմազ
 իտի Կ Էկէր տէրտիմէնտ պէնի տտէմ՝ Էպէտի միւստէթ
 իլէ՝ Թինի Թիւրապ պէյնինտէ գատիմ գալա իտի Կ

Ս Է տալի՝ պու ալէմտէ՝ Էկէր զալիմ Էկէր մազ-
 Ե Գ

լըմ, քիմի պատժ իլէ քիմի նէպատժ լըդ իլէ սավաշ ետէր
լէր • քիմի վարլըգ՝ քիմի նաչարլըգ իշինտէ մէքս օլմուշ-
լար • միւսթահադլէրինէ կէօրէ նախալլէրին ալմայրպ
շաշմ • քի տապլէթ քեանի բոպոլիլ ալէ մին՝ հայվանա-
թին հադգըն հադ իտուպ, քէնտի գուլլորին հադգընը
խալթալ էլլէյէ :

Իւկնտի էմրինէ մուֆտավալ էլլէտի • նէ վէման
միւրատի ալիլէրի օլուրսա, ճէմի ինսանը տիրլտուպ՝
հուղուրինէ տալէթ էթմէյէ • քի հէրքէս լայլիլինէ կէօ-
րէ՝ ես իդվէթ ես էլտալին ալա • քի մէվանլն տալ ու
տառի ալէմէ պան օլա • զալիմ՝ զուլֆինէ, ֆաաիգ, ֆըագի-
նէ, կէօղտէն տիւշիլին հալինէ, վէ վէնկին՝ պիրահման-
լըղինէ կէօրէ :

|| Է տառի՝ չիւնքի պու տարի տիւնետտէ՝ ճան իլէ
թէն պիր եէրտէ գազանտիլէր, էախօտ սէրմիյէյի զսյ
էթտիլէր, լայրգ սէզա տէյիլ տիր զահմէթինի պիր եէրտէ
չէքէն՝ բահմէթինտէն մահրում օլա : Իիճէ սըրըգ համ-
մալլէրի պիր էիւք գալտուրալէր՝ պաղտինէ քէրէմ՝ պա-
ղտինէ պիթէմ էլլէմէք • քէզալլէք ճանի սէվնտիրմէք,
վէ ճէսէտի իւղտէն պըրոդմագ նասէզա :

Իմանի ճէնապի հադ՝ հէր նէանէյի նիզամի իլէ խալգ
իտուպ, պու խուսուստէ ալէմի նիզամըղ պաթալէ պը-
րագմագ, ըէվա կէօրմէյուպ, պիր կիւն թային էթմիշ
տիր, քի ճէմի պէնի տառմի գըյամէ իտուպ, հուղուրի-
նէ տալէթ էտէ՝ պօրու միսալի հիւքմի իլէ : || Է ինսա-
նըն հէր պիր զէրրէ հիւլէսին, հէր պիր սահլպին վիճու-
տինէ ճէմէտէ • վէ էմրի իւղրէ՝ հէր բուհ քէնտի ճէ-
սէտինի թանրեա, վէ թէնինէ մուգապիլ օլա • վէ թէնին
զէրրէլէրի՝ բուհինէ • նիճէ քի պին գօյուլն զսնէմ իշին-
տէ՝ հէր պիր գուղու քէնտի սնէսինէ վարըպ տա-
խիլ օլա :

|| Իւսալ էտէրսէն քի, միւսթիւն միւրտէ ճէսէտին տի-
րլմէսի : Ուէվապ վիրէմ քի՝ աճապա միւսթիւն մի ույու-
մուշ տառմի սէտա իլէ յանտըրմասը, պէլքի պուշտա
կիւնիւք վար՝ սէս վէրէնէ, լաքին՝ ալահընէ էմրինտէ

կիւնիւք հաշաքի օլա • նիճէ քի եմրի իլէ եօգտան վար
օլտուլար : || է գամէր նուրունի զայիւլ խտուլ՝ ե ինէ
թապէլէնիր :

|| է նիճէ գըշ էսնասինտէ շէճէր էօլիւ մէլթէպէ
սինէ կիրուպէյեամի պէհարտէ՝ կէօյա գըյամէ օլուրլար :
Վէլալիք վէ ինսան գալմի գուլումամթ էյեսսմինտէ ֆէվթ
օլուլ Կ պահար էյեսամի մահշէր կիւնիւնտէ նէվպահար
օլուր գըյամէ իլէ :

|| է տախի՝ պէման խուսուսինտէ՝ ճէմի ինսան՝ պիր
տէմտէ տիրիլիր , լւիքին՝ կէօնէկէօն քիսլէթ իլէ • ֆա-
սիգլէր՝ չիրքին սիյաւէթէ մէվտա օլարտգ • ֆազիլէր
թապիւթի՝ հէր վէճ՝ իլէ թէքմիլ • (էֆէսայ • 4 • 13) •
Նճագ ճիւմլէսի պիգուսուր • հէր պիրիսի՝ մէսիհուլա-
հըն եաշինտէ թէմամ • Երա՝ հազրէթի իսանըն գըյա-
մէ օլմասը՝ ճիւմլէնին գըյամէսինէ՝ պատի ու սէպէպ
տիր • իմաի լայրգ տըր քի , օնէ եաշտա գըյամէ օլտու-
լիսէ , օճէշնիյէ կէպրէ օլա՝ տիրիլիլ ճիւմլէսի :

|| է տախի՝ իրի սուրէթ տիր վէֆամ • բուհ էօզի
իլէ էօլմէղ , էմմա կիւնսհ իլէ էօլմէք տէնիր • վէ թէն
էօլուր իսկէնճէ իլէ , ճան տիրիլիր ինայէթ իլէ , վէ
թէն մէճա իլէ : || է տախի՝ նիճէ քի կիւնահտան ֆէվ-
թի գաղա թօրէտի պէնի տտէմ իւզէրինէ , քէլալիք վէ
բուհին ինայէթի իլէ՝ հայսթի վէսիլէ օլա թէնին մէճ-
տինէ : Տէօրթ սէպէպ ճէմ օլա օ գըյամէտէ • մէվտա
զուհուր էտէ • թիւրապ՝ (թօֆլաք) մէվտա օլա • բուհին
վէ ճէսէտին եէքճիհէթի • լէսմ նիհայէթի , քի հէր
ատէմ էթտիյինէ կէօրէ էճրին ալա :

Նէ թէպիլին վար իսէ կէպր մէկէ	գիւմ :
գուրպան օլա սանա պաւ էսնաւ էօ	գիւմ :
Մահշէր կիւնին ուն լաթիֆէ ունմա	կէլ :
թաթ իրիւլիլին զիլլինէ էթմէ էն	կէլ :
Մահշէր կիւնին քիւմ էթմէ գաւ իրի	գաթ :
էարատանի ինքիար էաւր գաթ պէ	գաթ :
թիւնճար օլան պէլ ու շիւլա էթմէ	լի :
քիլմն սաթլայ՝ քիմին սլըպ կիլմէ	լի :

Օրտուս փառար տրր գուրուլան օ մեճ լիս օ
 հագ իւզրէ մեծային օլուսուր թէլ հիս օ
 Լուծըֆի աւ իհսան հագտէն ալտըն սէր մայէ օ
 չիւրքէ վերտին ֆըսգէ էթտին սէն մայէ օ
 Պէշլէ մի ալտըն սէն հագտէն նասի հէթ օ
 սօր սիւալ էսգ մի տիր սանտըն ագը պէթ օ
 Լեթպրյինին ֆէլլին էէվէն սօրար սին օ
 Թագլիւ Թագլիւ լայիղինի ալտըն սին օ
 Հէման տիւ օ շէհրիէսը պէշ օ
 էյի ֆէնա ֆէլլին էթէլլէ մի թէֆ տիշ օ
 Մահի կիսի էէմի իւսուսպ գալար սին օ
 հիշ օլթայէ իլիշմէթ ումար սին օ
 Տէրէս տէյնի պիւր կիւն ֆիքրին ալլա նուր օ
 մահի կիսի ապտէն շըգար կէօրմէ շ նուր օ
 Օ'սին տէյիլ սիւլիւմէնի պիւր հաս տըր օ
 ալթան վէրաք իւէ սըվնիլլէ պիւր գաս տըր օ
 Չէհիւր ու մար իւէ փիւր տիւր տէրու նի օ
 քիւմ էքըլ էթտի' մէվթին օլտու զէպու նի օ
 Հագգա' սալիհ առէմ ֆէհմի տէլլիլ պու օ
 աւճագ ֆասիլգէր իշի սիր էյ ա պու օ
 Մէրադի սէվտայէ օլան միւպթէ լա օ
 սալմա սէօյէր պէլլէ սէօզին նէ պէ լա օ
 Պատէ քէլֆի տէլլիլ հաշմ պու զաֆ էթթ օ
 միւրտէ ճանէ իպրէթ տիր պու տէլա էթթ օ
 Կիւլար պուստէ զարար էտէր իսա պէթթ օ
 մէրա շիր օլմագ տինէ էթմէք ըրալ պէթթ օ
 Էլլի ինսան' իուս մէրգան նասէ զա օ
 զիր ու զէմին իչրէ տուրմէք նէ' իգթի զա օ
 Էէմնի տինէ գարիպ կէլսէն նէլ օլուր օ
 չիւրիւք շէճէր նուրինէ օլմա զու ըուր օ
 Եըլալլ պէօճէկ ֆիքրին իւէ էօլէր սին օ
 նուրի ալէմէ մաւթապիգ էտէր սին օ
 Մահշէր կիւնին իմքեար էթմէք իւէ' սա պիթ օ
 էտէր օլքի իշիթմէսիւն տիր զա պիթ օ
 Ագիլ ֆագիլ օլան զուլմէթի սէվ մէգ օ
 տինին գօյուպ ֆիքր արտընճէ հէմ կէզմէք օ

պէն յինտէ՝ աճապիտ ինձուէր փէյտա • վէ ճէմի ալէմ զէյն
լիէ միւղէյէնն օլմուշ րահմանի րահմանն •

Ի տքին՝ պուռնար ճիւմէ վէ սայրիւէրի՝ հէնիզ տիւշ
վէ խէյալ թասվիր ու կէօլէէ պիլէ տէյիլէր • օ ճէննէթի
տլայնըն սալը զաթինէ • Եւ մէքսիզ պիր թամամ • պիլա
սալշատիրվան ու չէշմէ • էախօտ՝ կիւնէշտիզ պիր ալէմ •
մաշխիդ պիր պաշր • վէ պի հալվանաթ պէրր ու էապան
ալըրար • օ ճէննէթին պիր գըթա զէյնի գուրպինտէ •

Ի խէշպիշ օլմագ իւղըն զէրըր էտէյտիթը՝ պիր փա-
տիշահըն սարայընըր • միւղէյէնն օլմուշ հէր նատիրաթ
զինէթ իլէ • (Է ճէր սերվիլէրի՝ զիւմիւթի էէշիլ կէվ
հէր օլա իտի • Կիւլխսթանի՝ գըրմըրըր էազուլթ • սիւն-
պիւլ ու պէնէֆշէսի՝ կէօկ էազուլթ • (Խտրըվանիւրտէն
կիւլապ ու սիւքըր շէրպէթի • մէյ ու ապիքէվսէր ագ-
սա իտի • Վէտասէլէրի էլմաս՝ էէր գըթատէն • հէր պիր
շէմի • պիրէր շէմն ու գամէր օլա իտի •

Ս՝ Է ճէր փիււր աճանըրըր • սինիլէրի սաֆի զէրր •
էօրթիւլէրի՝ փէշ տիպասի • տիղ փէշկիրլէրի՝ իսթօփա
նաթուրալ • Նէֆայիս դաւալէրի՝ թէրքիպի միւք ու ան-
պէր • Նիմէթի՝ րէվսէր գուտրէթ հէլվասի • մէյ ու պա-
տէսի՝ հազընէթի սիւլէյման իպնի տաւուտուն՝ իլիմ ու
ագիլ ճամէսի տէյնի զէրրինէ իւնվան վէրիճի •

Ս՝ Է նտէլէրի՝ մէլայիթ շէրլինտէ նէվճիւվանիւր • խըղ-
մէթքէարլէրի՝ շէճէրի սերվի միսուլի սաֆ սաֆ տիվան
տուրալէր • Նէյլանլէրի՝ ինսան մարիֆէթինտէ պիւլպիւլ
ու գանարիէլէր • վէ պուռնարա էմալ հէր մէվճուտէսի
նատիրաթտէն օլայ իտի • տաիի կէօլէէ վէ թասվիր պիլէ
օլամագ իտիլէր ճէննէթի ալանըն պիր զէրրէ զէյնէթ ու
սաֆասինէ • զիրա՝ պուռնարըր կէօկ կէօրմիւշ • գուլագ
լիլթմիշ • ֆիրըր խապէր վէրր •

Ղ՝ Է ննէթին մէճո ու սալթանաթինի՝ կէօրմէտիքճէղ
թապիրի իմրէան տէյիլ • Կէօզ կէօրմէմիշ • գուլագ
իլիթմէմիշ • վէ առէմն գալպինէ տիւշմէմիշ անլէր • քի
հազընէթի հագ ճէնապիլ ոլարի՝ հազըր էթմիշ սաթիգ
գուլարըն • (Ինքիւր • 2 • 9) •

Ճիւմէ՛ղ զերբը՝ օլանլէր՝ մէվճուտ պիր նէսնէտէ՛ տախիլ օլաւար իտի . նիճէ , (Իւսսա . 16 . 20 .) գուտրէթ հէլվասի՛ դատալն մէլայլը թապիր օլանտէ , հէր դատալին լէզզէթի . քեզալիք մէվլանըն՝ ճէմալնտէ՛ , հէր էնվայի մէճառ ու սաֆա հաղըր մէվճուտ տըր : Ի՛նըն իշին հազրէթի տաւուտ՝ հէր նէսնէնին սաֆասինի սիւրիւայ մըգատարինճէ , իպնի՛ սիւլէյման՝ դայէթ մուպսիլիզէ թարրիգի իլէ , պիրինէ օսան կէլիպ՝ տէտի , տոյարըմ՝ անճագ . ճէմալն մէճալին կէօրտիւքտէ ըսայպիմ . վէ օղուտ տէմիշ , հաւալի պօշ ճիւմլէ սի . էլպէթտէ թասսվերինտէն իգըրա՛հ իտուպ , ալլընը արարար իմիշ :

Տէմէսի վար սիւլէյմանըն . (Ժոշ . 2 . 4) : Պի հիսապ շէյլէր իճատ էթտիմ . պինա էթտիմ պանա սերայլէր : Տիւտիմ պազլէր , էտվաըմ պազճէլէր . հէր նէֆայիս մէյվէտար շէճէլլէր իլէ զէյն էյլէտիմ . հաւուզլէր միւսսէննա՛ . քի ապի իլէ սուլայըմ պէրր ու էապան օրմանիսթանը : Լատինտիմ պանա պէնտէլէր , վէ հիւրրիւ էմնալի ճարիէլէր : Հայվանաթ սիւրիւլէրի : Ղէմ էթտիմ զէր ու սիմպի հատտ ու հիսապ՝ ճիւմլէ փատիշահլէրտէն իւսթիւն . նէյլէնլէր էտինտիմ էլքէկտէն վէ պէնտէն : Եսֆայէթէ տայիր՝ ճիւմլէ ահէնկի : Իճատ էթտիմ շաղըրճըլէր էրքէկտէն վէ նիսվանտէն . վէ ուլուլէնտիմ պէնտէն էվվէլ կէլէնլէրտէն . վէ իլիմ ու սոգըլ պանա թարազգա օլունտու : Երեմիւրէթ՝ նէ քի շէյմիմ նագար էթտի իսէ , մահրում գալմատըմ ճիւմլէ սինտէն . վէ մէն էթմէտիմ կէօյիւմիւ հիշ ոյր շաղըրգտան : Եսրին ճնճալմիտէ նաղար գըլաըմ վարիշէրիմէ , կէօրտիմ քի ճիւմլէ սի նաֆիլէ սէվտա իմիշ . անճագ պիր շէյ պուլուտում , քի սոգըլ օլան , ըէֆի իմիշ պի ագիլտէն :

Իմի՛թ՝ հաղրէթի սիւլէյմանտէն ալէյէլիմ քի՛ սէն օն պին գաթ իւսթիւն իմիշսին . նիհայէթի սօնու վար մի էօգ մի : Երեմա ճէննէթ պէհիթիլն զէրրէ սաֆատի՛ ճիւմլէ սինտէն ալա վէ էֆղուէն : Երա՛ հվվէլի վէ ուսիլիթ՝ պիր մէվլա տըր . վէ անըն ճիւմալին կէօրմէսինտէ՛ օսան ու իգըրա՛հ թօգ տըր մին պաւառ , միւտտէթ տայիմ

պէր գալար տըր : 11 Է շաղլըղընը սալիհէրին՝ ճիւղէ-
սինի պիր տըրայա կէթիրսէն , անձագ .քի տէրեւտէն պիր
տուլիտ սու օլուր օլմաղ : Տէյիլ քի ըսպայի գըրգանըր
ճիւղէ սին սսան կէթմէքտէ , անձագ .քի՝ տէրունի ինսան
թահաւմիւլ էտէմէղ :

() Լ տէյնի էֆղուէն տըր ճէննէթին շաղլըղ , քի
հէր քէս քէնտի իւնվանինտէն մաատա , վէ ագրանէրին
շաղլըղընտան իրշատ օլուրլար : () Լ մէրթէպէ պի հիւսայ
տըր օսէվինձ , քի ալէմաէ նէ գատար հիւսայի վար իսէ ,
րագամէ ալմամաղլար : 11 Է միւհէնտիլէր (էրկրաշափ)
էօլէմէղլէր : 11 Է պիլձիւմէ սարֆի , մանթըգի , վէ լի-
սանի ասիր էլֆաղի տիւղէր՝ նագլինի , վէ իլմի հիքմէթ
իւլամտի տախի՝ քէլիմաթ իլէ թապիլին էտէմէղլէր :

() ատ օլուրլար ճէննէթմէքեանլէր՝ քէնտիւէրտէն
րէֆի , մէվանըն ճէմալին կէօրմէք իլէ . քէնտիւէրտէն
աշաղի՝ սէմանըն կիւղէլլիլինտէն . տէրունի քէնտիւէր-
տէն , ճանըն վէ թէնին իւնվանինտէն . քէնտիւէրտէն
խարիձ , մէլայիք ու ինսանէ րէֆիգ օլմասինտէն :

() պէհիթ ճէննէթտէ հաղըթի մէվա՝ ճիւղէ
տէրունի գալայի ինսանըն՝ տիլի իլէ թապիր օլմաղ սէվինձ՝
իլէ՝ փուր էտէր : Չէյմի ինսանէ՝ օլա միրաթ ու այնա :
Կիւշինէ՝ նէյ ու քէմանէ : Տիւմաղինէ՝ պալ ու աւէլ :
Պուրնինէ՝ պալասան ըպիհէսի : Տէսթինէ՝ սունաձագ
կիւլ նարի վէրտ : () մէքեանըն նուրի զիյասին՝ գապզ
էտէմէղ զիր ու զէմին : Շէննէթ պիւլլիւլի մէլայիքլէ-
րին ալագին՝ աղնամաղա միւհթաձ : 11 ար ըպիհէ քէվ-
սէրի գօգու , քի ըուզկեար տաղըտամաղ : () Լ տըր պիր
շէյնի լէգպէթ , քի իսթիմալ էթմէք իլէ՝ օսան կէլմէղ ,
վէ էքսիլմէղ :

Ինտէ կէօրիւնէ մէվա՝ պի նիհայէթ . սէվիլէ՝ պի
իգրահ , մէտհ օլունա՝ եօրուլմամաք իլէ :

Ինտէ՝ սիւլէյման իպնի տաւուտուն իլմի՝ նատան-
լըգ միւսալի կէօրիւնէ : Չիլքին կէօրիւնէ աքիսողոմուն
շիրին ու մահպուպիլի : Լիւմէրտիք՝ սամփսոնուն մէրտի
թիւվանէլիլի : Կէտալըգ՝ օգոստոս կայսերին վարլըղ :

Ի՛նտէ՛ պիւր նէսնէ եօգ զարար ետիճի՛, պիւր շէյ եք-
սիլմէզ արթմազ, վէ տէ ոքիւ իւր ու պ սաչըլմազ: Ի՛րդուլէյէ-
ճէք պիւր շէյ եօգ տըր խարիճտէ՛, տէրուհտէ պիւր շէյ
եօգ իյրէնէճէք: Ի՛նտէ՛, ալլա՛ն օլա ըուհի շէյֆինէ՛,
նուրի զիյա՛, ըտտէ թինէ՛, պի նիհայէ թ սուլ՝, զեքրինէ՛,
միւտտէ թի ե պէտիլիք:

Ի՛նչ նուրի տիտէմ, գուճադա՛ն օհայաթի՛, քի խայի-
րէթ տիր պիտիսիր՝ փիրլիքսիզ թիւվանըգ տըր՝ գարան-
լըգսըզ նուր տըր՝ թասասըզ շաղլըգ՝ պէնլիքսիզ վէ սէն-
լիքսիզ սիւհլէթ: «Ի՛ր» ըատէթ՝ պիւր թէ պատլ՝, պիւր շէյ-
րիեարլըգ՝ ե պէտի միւտտէթ: Ի՛նչ քի վառ էթմի՛, ըտպ-
պի գուլարինէ, նէ իթիգատէ սըղար, նէ իւմիտ իլէ վա-
սիլ օլուհուր, նէ աշգ իլէ գապզ օլուհուր: Ի՛նտէ սէ-
վիլէճէք մէվճուտ՝ արդուլէյէճէք՝ պիւր գարէր: () Թիւր-
վէթ՝ իքի շէյտէ գարար գըլտը՝ հէր էյլիլին մէվճուտին՝
տէ, վէ հէր գազա ու քիւտիւրաթին ըէֆինտէ:

Հայիֆ հէզար պու ճիհանի սէվէ	նէ:
օ ճիհանտէն պիւր խապէր կեզէ	նէ:
Մա՛հի կիպի պահրի ալէմտէ կէ	զէն:
աւիթի մի օ զէր ու ահլէնի սիւ	զէն:
Նիհայէթի օլան իլին ճիֆա	չօգ:
պի նիհայէթ օլան միւրլէթ իլին	եօգ:
Ըլթուհն եաղին էքեապուրլէր տար	լէր:
էօմր արթըրըր զայլէթ անի ումար	լէր:
Նիհայէթի էինէ էօլմէք մուգատ	տէր:
ճան աթմազլէր անա քի տիր պիքէ	տէր:
Զիյէթի խապանին սէյրինէ վա	րան:
զիլուլա՛ն տիր տէյիւ գիքիւ էտէր ա	եան:
Օ կեօլէլ ապինէ թամպիգ էյ	լէ:
էյ պի ուշ գալ՝ հիճապինտէն հէյրան	տէ:
Ղէմ ու քէտէր խարիճ տիր օ ալէմ	տէն:
մալ ու էմիւլ զայլէթ չիւքին նիւթի տէն:	
Էպէթ միւրվէթին արդուլէրսէն թա	ճին:
Փազլի ամէլ իլին օլա գապան	ճին:
Տիւյ գանաթ իլէ սէմայէ փէրթալէյ	լէ:
տին ու Փազլի կէլ սանա թարաֆ էյ	լէ:
Պու ալէմին չիքք օլաուդին տուեա	սին:
նէ վաթթ անտէն պու ճիհանէ պապա	սին:

Տէ օրտիւնձի նիհայեթի ինսան՝ պէնի սագէրի ճիհէննէմ:

Սագէր ու նարի ճիհէննէմ, իսմի ալընմիշ գէհն նամ գուտսու շէրիֆին պիր տէրէսինտէն: Երա անտէ պաղի էսնատէ՝ պէնի իսրայէլ՝ փութ փէրէսթ միւլուք-լէրի՝ փութլարընա չօլուգ չօմուգ մասու մէր գուրպան քէ, իւպ, անլէրին ահ ու ֆիղանի սէմայէ էրիշիր իտի: Վէ վաշի նիսվանլէր՝ տաղ ու թաշի աղլէ տիր իտի: Աքին՝ պու էն ակիր նիհայեթի սագէր ճիհէննէմին գուրպան տէ, տիւլիւն, պայրամ, վէ նէյղէն շէնլէյի տիր:

Նէ հաղոթի առէմին ֆէրէատինէ պէնղէր՝ քի աքէլ իւղէրինէ. վէ նէ եագուպին ֆիղանինէ պէնղէր՝ քի իւսուֆին իւսթիւնէ: Նէ ճէպրայիլին պօրու սէ-տասի էմսալ օլուր անլէրին տատ ու ֆէրէատինէ. նէ թուֆանըն շիտէթի՝ անլէրին կէօղ էսշինէ. նէ պաղ-տատ քիւլիսանըն աթէշ ու ալէֆի՝ թաթպիգ կէլի նարի ճիհէննէմին սայիգէսինէ, (յի կայծականց). վէ նէ՝ քիւ-քիւրտ իլէ միւլէմմա նարի պարան՝ լութ գալմինի եա-գանէ: Երա՝ անլէրին տատ ու ֆիղանի, վէզն ու գանթարէ սըղար իտի. ճիհէննէմին աղապի՝ պինիհայէ. (Երթիցէն մեղաւորքն ՚ի տանջանս յաւիտենականս). է-պէտի միւտտէթ կիտէլէր ֆասիգլէր էպէտի էզապէ:

Պու էպէտ լաֆլի, պէրը ու էապան տաղլէրի՝ փիւր էյլէտի թէրքի տիւնէա մէսինի տէրվիշէր իլէ: Եւ ճագ-տէլէրէ՝ խըրգալար կիյտիրտի. նիճէ քի ալէքսիանոսս, ղի (անանուէ) պի իսմ փատիշաճ օղլունա: Զիւրիւ շէք-լինտէ նուր փարչասի հաթուլլէրի՝ քիւլիսանձի քիսվէ-թինէ թէպտիլ էյլէտի, նիճէ քի մարիամ մագդաղէնա-ցիյի վէ սայրիլէրի:

Եւ մմա՝ պէն իլէ սէն, էյ ինսաֆսըղ ֆասիգ՝ ալէմէ ճարիս, պիւլմէյիգ քի նէլէին ճիհանէ կէլտիք, նէֆայիղ էթտիք. նէ խըրտ իլէ սիւպէ կիթմէյի էիւղ թութարըղ. ֆէհմէլէթմէյիղ քի նէլէ գանլը գուլուսըր գաղըլմը պիլիմ

իշին . նե՞զաւ եէմէղ Թօփլտը՝ կիւլէ ու գումպարա իլէ-
առլմուշ հաղըր օլմուշ . (Երթոյք յինէն անիծեալք) . իխ-
րաճ օլուն պէնիմ իւղիւմտէն լանէթի սիփէր քիմսէլէր :
Կէմութուռ նէմութուռ աղուրմայան անալարա . անա
ու վալիտէ տիր հէր Ֆասիգ քէնտի Ֆըսգինէ :

Լկէր սիւաւ էտերսէն , քի նե՞վէճճ իլէ ճիւղի
զէմանտէ իշէնէն Ֆըսգ իշին , էպէտի էզապ օլաճագ :
Տէյէմ սանա . իշտէ պու զոնն իլէ՝ ալէմ՝ տինին թէլը
խոուպ , քիմի րաֆուգի օլուր , վէ քիմի միւլճլուտի :

Լվլէլա . անկէր մէվալի անճագ րաճման ու րաճիմ
իթիգատ էտերլէր , վէ աալի աատ պիլմէք իսթէմէզլէր :
Լաքին՝ էոյլէ պիլէ օլսա , անըն սիեանէ թիւտէն վէ րաճմ
ու քէրէմինտէն՝ պիղ հիճապ իտուպ , օգուզու միսալի
ուլումուշ մէրա արսլանի օյանաըրմասագ կէրէք իտի , քի
աալրսուրպ մարիֆէթին իւզէրիմիղէ կիսթէլմէյէ իտի :

Սըսըրաէ՝ պէնի իսրայէլ՝ սօղսն սարմուսաք իլէ
պէսլէնիլ իտի . հաչան գուարէթ հէլվալին վէ պըլտըճին
քէպապին իսթիմալ էթալէր , հալիգէթսիզ օլաուգ-
լարի իշին՝ լաշէլէրի չէօլլէրտէ՝ քիրիցի պոսաըրմասինէ
տէօնտի : Վաղար գըլ ու իպրէթ ալ օգուհուրաթաէն ,
քիքէրէմ ու ինայէթ իտի . էկէր քի մէվանըն րաճմի էոյլէ
շէտիտ իսէ՝ աալ ու աատի նե՞շէքիլ տիր , զիքըր էլլէ :

Իքինճիտի . էկէր ճիւղի զէման իշին՝ էպէտի էզապ
լալըգ սեզա տէյիլ իսէ , քէզալիք վէ ճիւղի զէմանտէ՝
Ֆազլի ամէլ իշին , էպէտի թալիմ ու ճէնէթ սաֆասի
նասէզա տըր :

Իւչիւնճի . էկէր պիր Ֆասիգ՝ պի ախիր ու նիճայէթ
օլայ իտի , նե՞տէրսին՝ աագայէլ միւսալի՝ ինատինէ միւ-
սըրր օլմաճ մի իտի : Լա անըն Ֆըսգին՝ զուլմ ու թաաա-
տիսի՝ լալըգ մի իտի իլա հալի գալմագ . վէ նարի սագերի
էմաւլ՝ ալէմի իհրագէ սալմագ . հաչա՝ Տէյէլմ քի
Ֆասիգ թէղ ֆէվթ օլտու . չիւնքի Ֆըսգ՝ րատէթաէն
հոսըլ օլուր լատէթի՝ միւտտէթ ու էպէտի օլմասի իշին ,
աղապին տախի էպէտի օլմասի իգաիզա էտէր :

Տէրտիւնճի . ճիհէնէնէմին մէվտտի՝ (Յի նիւթն)

կիւնահաւ տըր . քի նիհայէթի եօգ տըր . իմտի վէ եզասպին
նիհայէթի օլմամալը :

Այլ շինճիսի . ալլահըն հաստտի իմքեանի ագիլտէն է ֆ-
զուէն . նէ դէման իլէ վէ պնէ սըլասը . վէ նէ եօգի իլէ պէնա
օլուէուէր . էմմա՝ ֆասսիգ նէքպէթ ու նիւսիսչէթ՝ անըն
շէհատէթ լիլիսն . քիթասպլէրաէ գոպուլէ էթմէյոււպ . քէնտի
զէմանի էյէասմինտէ՝ փէնշէ . թուլթուպ կիւլէ շիր իտի եա-
րատանի իլէ . վէ անըն սասպրինի՝ իզմալ միւսալի զանն էտէր
իտի . վադթի կէլինճէ . վէ հասպրէթի ալլահ իշարէթ պիր-
լէ՝ գուտրէթին կէօսթէրիւր . գալիմ ճէլլատ շէյթման
էլինէ թէսլիմ էտէր . քի պիլսին պու ալէմտէ քիմէ
եար օլտուզուէուէ :

Բըթնճիսի . էկէր հաղրէթի մէվլա՝ ֆըսգէ պէտէլ
ազասպին էպէտի էթմէյէ իտի . հաշա՝ էմմա . օ ֆասսիգէ
շէրիք օլմալը իտի . վէ շէյթման ասսիսի տիլ ուզատալպ տէսէ
կէրէր իտի քի . սէնին շէրասթին միւրոյի միսիլլիւ տիր .
պէնի՝ էպէտի իւզտէն պըրագալըն . վէ իսիյանէթ գուլ-
լարինէ րահմ ու քէրէմ էտէրսին :

Ետէնճի . կիւնահա՝ անա գարշը տըր . քի ճէ մի թալիմ
համա ու սէնա . թէմէննա ու սէճտէ գըլընմասի տէյէր .
գատընա հարաքէթ էտէնէ . իմտի թագիրի շէտիտ իգթիզա
էտէր . Վիճէ քի պիր միւլիւրէ պիր աշլիա շէթմ ու իթա
լիի լիսան էթսէ . օ միւլիւրին եօղինէ պիր շէյթմէ էսիր
էթմէզ . անճագ մասամ քի զիլլուլահ տըր . ասլինէ սայը-
լըր . իմտի զիլլ օլան . էպէտի գաթըլ էտէր . շէթմ էտէնի՝
քի շէրի տիր . եա ալլահ քի էթսէ նաշէրի մի . հաշա՝ զիրա՝
շէթմ օլանըն իւնվանինէ կէօրէ՝ օլուր էզասպ :

Ալքիզինճի . պիր եուտուլմ սուլուէն վադթինտէ է-
տինիլէն եարէ . էպէտի ֆէվլէ էտէր . գուլիէ տիւշմէք
զէրրէ զէմանտէ . տիպինտէ գալմասի էպէտի . էկէր ֆէվ-
րիճէ չըգարան օլմալ իսէ . իմտի էօղիւր ֆայիտէ էթմէզ .
հէման թէտտրիքին կէօր . Նիհէննէմին էզասպի կէօրէ
կէօն տիր՝ կիւնահա՝ թարգլինէ կէօրէ :

ա . (1) ու նարի ճիհէննէմին էզասպի՝ էվվէլա պիր սէօնմէզ
վէ պինուր աթէշ տիր . սանքի իսթմա հարի կիպի . վէ

զէհերըն գաամէ կ'մտաւ Տերունին եագար՝ վէտլէֆի կէօրիւնմէդ։ (Լըթայր յինէն անիծեալք ՚ի հոռն յաւիտենական)։ Եւ արըն պէնիմիւղիւմտէն՝ էպէտ միւտտէթի նարի սագէրէ։ Եւ ար օլունձէ՝ նուրի տախի օլմալը լսըին՝ տաւուտ տէմիշ։ (Զայն տն՝ հատանէ զրոց ՚ի հրոյ)։ Եւ վլանըն սէտասի՝ (կէոյա կ'միթ) իխրաձէ տէր նար տէն անըն նուրիին։ Եւ ինուր աթէշ՝ նարի ճիհէնէմ մէքեսնլէրէ ։ վէ եագամաղ նուր՝ ձէննէթմէքեսնլէրէ մախսուս գալաձագ տէմիշ սուրբն բարսէդ։

Բ․ Եւ պիր էլագ ֆասիգլէրին տիր․ քի լապպինին նուրի ձէմալինտէն տիր օլուրլար․ զիրա՝ քէնտիւլէրի պու տլէմտէ իքէն ։ անըն էմրինտէն իւղ չէվիրտիլէր։ Օլրա՝ կիւնաճ տըր՝ լուձու էթմէք պիթէպտիլ էյլէքէքանի լապպիտէն ։ վէ մէյլ էթմէք տիւնեանըն զէֆգ ու սաֆասինէ։

Եւ յիսալում իպի տաւուտ՝ իսքեսնինտէն աղլ օլուպ ։ գուտսի շէրիֆէ սաքին օլտու․ էմմա՝ հալրէթի տաւուտ էմր էթտի քի՝ պէնիմ իւղիւմիւ կէօրմէսին․ զայէթ անա իլթիրապ օլտու ։ քի նէ՞ ֆայիտէ գուտսուշէրիֆտէ իգամէթ էթտիլլիմ մատամ քի աթամըն ձէմալինտէն հասրէթ գալմըշ էմ։

Եւ սուրբն բարսէղ տէմիշ քի ։ լապպինին ձէմալինտէն իսարիձ օլմագ ։ նարի ճիհէնէմին զարպինտէն զայէթ պէտթէր տիր։ Եւ աղըրսըղ կէօղիւն էմմալիյինէ պէնգէր ։ աղըր եօգ ։ էմմա տիւնեա անա հարամ տր։ Եւ գալըք վէ ձէննէթէ տախիլ օլա պիր քիմսէ ։ վէ ալլահըն նուրի ձէմալինի կէօրմէսէ ։ անտէն քէպիր աղապ օլմաղ ֆասիգէ։

Գ․ Եւ արի ճիհէնէմին զուլումթ ու գարանլըղ՝ հիշ տիլ իլէ թապիր օլունմաղ։ (Եւ կցէն զնա ՚ի խաւարն արտաքին)։ Եւ արիձի գարանլըղէ իսքեսն էտէլէր ֆասիգի։ Եւ արիձի տէնիր ։ զիրա զէրրէ մըգտարի՝ ձէմի ճիհէնէմտէ՝ պիր էլըտըղ պէօձէյի տէյնի պիլէ ըշըգ եօգ տըր․ վէ անըն իլին՝ (աղմամուղ)․ տէնիր։ (Եւ ֆիլլիւ վէ տախի զիյատէ մըտըրն անանըր գարանլըղինտէն ։ քի կէօղէ

Թէէսիւր էտէր իտի . վէէկէր ճիւղի ընդ տախի օլուրսս տնտէ , տէրունտէն ղերիրտէ օլմալը . քի իսթիմա էտէլէր նէտէն մահրուժ գալարգլարինի :

Դ . Ստանամանիւր . պուզիանէ կիսի միւպալիզէ սօվուգլուղ . վէտնտէն պիր թիթրեմէք զուհուր էտէճէք . քի փատիգլէրին տիշլէրի կըճիրտայէ՝ խաթմալը ստէմ կիսի . պիր թարաֆտէն նարի սագէրին հարի վէ իսի՝ աղլէտէ ֆիղան իլէ . վէտնի աղլէր իքէն՝ սարնիճին սօվուղու իւսթէ կէլէ . քի հիշ պիր թարաֆտէն մէտար պուլմալէր :

Ե . խօլմէղ սօղուլճան գուրթլէրի կիսի՝ բուհլէրինտէ պիր սըղլթլը ինսաֆ վէյտա օլա , քի սօղուլճան վէ գուրթ կիսի իւրէրլէրին էլէ . օտը (չար խիլճ մըտոց) , քի էօլմէղ գուրթ տէնիր . զիրա՝ մոհլէր կիւնինտէն սօնրա՝ պէնի տտէմտէն դայրի հայվանաթ գալմաղ :

Շ . Վայա ու պէնտ օլունա էլ վէ պագա . (կոպէցէք զգորսս զճէռսս և զտոս) : Պաղլէյին տէաթ ու փային չուէարումաղին : Նիճէ քի՝ փայղանլէր սէֆինէյի սուլթա՝ նիլէտէ՝ սինթինէտէ պիլէ պէնտ օլուրլտրսս՝ փայպէնտ ու զէնճիր պագլարինտէ չէօղլւլմէղ : Քէղալէք՝ վէ նարի ճիհէնիէմտէ էպէտի քիւրէյէ վաղ օլուրսս ֆատիգլէր , տէաթ ու փայլէրի գալուճագ պաղլը : Սորին՝ էլ պագա պէնտի օտը քի , պիր իշ ուտմէլ իշլէյէմէղլէր՝ զարարը ես ֆայիտէլի :

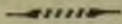
Ը . Նտէ օլաճագ տէրունի աղլէմէք , զայ ագըլըլըգ , էնտամլէր զիյան չէհլէլի . զայ էտէրլէր թէօպէ վագթիինի , վէ դայիպ էտէրլէր իսթիլիթորին թարիգլինի : Ննատլէրինէ օլալէր գալի . օլ մէրթէպէ քի՝ էկէր միւճիւղաթ իլէ սինսիլէլէրի թախիլէ պիլէ օլսա , թէմէրլիւտ օլուպ՝ թէօպէյէ կէլմէյէլէր , քի թէօպէ իլէ՝ բապիլի իրչատ օլմայա : Նիճէ քի պիրիսի տնէրտէն , էախօտ նէճիմ օլա , տէմէսի վար քի՝ տնըն իշին թէօպէ տէմէմ , քի ալաճ իրչատ օլմայա :

Թ . Վէլէր նարի ճիհէնիէմին աղապի՝ էզապ օլմայուպ՝ վէֆգլի պիր սարայ օլպիտի պիր գըրալթաճթի-

նէ Էմսալ , հէր նէ ֆոյխ գաւաճ ու իշկի իլէ տօլու , հէր
 թարաֆտէն ալի զէրուրէթ , նէյղան ու չէնկիլէր տախի
 ուլիդուն , մատամ քի էպէտ միււտտէթ օլունձէ , իգրաճ
 վէ օստն կէթիրիր խոփ , հանտա գալալը քի , թապիրի իմ
 քեսան օլմայան էզապլինտէն , (պիղ միււրինի մէրթէպէ
 ֆասլինի էյլէտիք) , նիձէ թագէթ կէթիրէ պիլիր ատէմ
 օ էզապլէրէ : Սաֆտէթ ձինին պիրիսի իսթիմա էթտիք-
 տէ , քի նարի ձիճէնէ մին տէօշէյի նարտէն , վէ էպէտի
 էաթագ տըր , տէտի՝ վալլաճի քի օն կիւն պիլէ գուշ
 թիւյի փուփլա տէօշէկտէ տալլոմանայուպ էաթամամ , վէ
 թէրքի տիւնէա օլունպ՝ կրօնաւոր քիսալէթինէ կիրտի :

Էպէտ Թափու իսթին՝ իսթիմա պիլ հէր	տէմ :
սաֆտէթտէ զէքրէ կէթիր սէն միւ	տէմ :
Ճէճճէթ Էթէմէթին զիքրին ֆիքր	էյլէ :
Նէտէն մաճրում՝ ուլաճապին զէքր	էյլէ :
Թապիւն՝ իգրաճ՝ գլթթագ՝ ձիւմլէ քիւտիւ	րէթ :
տէտլէթ տիր օ էզապէ պի մին	նէթ :
Լէյլիկ իլէ էարատանըն պիլմէյ	էն :
Էթէմէկ իլէ պիլմէք ճալիդ տիր հէ	մէն :
Սէվտայի մէրտգէ օղրամիշ պի	րի :
պտըրմ հօգ տըր պէնիս՝ վէրմիշ իսպէ	րի :
Թապիւպէր պունա պիլ իլաճ էթմիշ	լէր :
Թէտրիճ իլէ իմքեան շէյլէ պուրմիշ	լէր :
Իմքեանի պու՝ գուրուշունտէն պիր թագ	կէ :
կիյտիրմէլի պաշինէ քի պէրտ վէ	րէ :
Իսթինձէ պու իյաճի օ ֆաթի	րէ :
պաշիմ վոր տըր պաշէր ֆաթիր տէմ	յէ :
Էյլ հօգփէրկսթ՝ ալէմտէ հօգ տէսէն	հաթ :
հարտէն գաֆան քէյ պօլուրմիշ մուհաթ	գաթ :
Թափու իշրէ կիլինձէ սէն թագ	կէյլի :
մուգիրը օլաւըն մէվլա վար օլոռու	չին :
Օ՝ վայ Նէֆիս՝ պիր շէյլէ գրեաա տէ	յիլ :
կվաա ու էմվալ տիսի վէշ տէ	յիլ :
Էարատանըն ձէմալինտէն տիւշմէ՝	տիր :
ձէմի ալէմի տափաճի էթմէ	տիր :
Էյլն իսր նազարի հէր իլէ հէք	սան :
ձիւմլէ պիլմէ կէթիրմիշ տիր թու	ֆան :
Թիւտի պատի գահր իլէ օլպիր նա	զէր :
գափի ատի էյլէտի զիր ու վէ	պէր :

Տօլույէ նար զապղ է թորի օ միւրլէթ	լի :
Թաշտէն տօլու ճէմ՝ ետղտրորի զուարէթ	լի :
Տաւուտ տէմիշ սիւաշէրի պիլէն	միշ :
Թիւ ու քէման տէսթինէ փիւր տօնան	միշ :
Օգուռն թէմրէնին նար իլէ ըսրթ	միշ :
պալ էէմղ թօփլէրէ կիւլէ տօլտուր	միշ :
Իշարէթէ պագարլար պու ալաթ	լի :
կիւմպիւրտույի պագըն օ տէմ էտէ	լի :
Հալինէ կէլ մերհամե՛թ գըլ ֆէվրի	շէ :
պաշինէ ֆէլսքէթլէր կէլմէյին	շէ :
Սէնթն նարի՝ շէշմին հաշի՝ տէրեա	տէն :
էֆղուռն եպպար ֆարգին քիւրին տէրուռն	տէն :
Թէնքին էտէր ճիւհէննէմին նարի	նի :
աշգի հագ էրթոթր թամա գարի	նի :
Իսթիլֆարէ կիւշէիք հաշա՛քի օ	լա :
միկեր թէպղէ՝ էմսալի թիլքի օ	լա :
Պու տէմտէ պիւր տամլա եաշ կէօղտէն ա	գան :
պահրին տէյէր օ տէմտէ կէօղտէն չը	գան :

Օ Ն Ո Ւ Ն Ճ Ի Ք Ա Ս Լ

Եւ ինչ որ Կրօնքն ի վերայ ունիւնալու հայրերն :

Ս Է պոռ քիթապըն հաթէմի՝ ալա տուայի իւրահլէ
(Լ. Թամըզ քի սէմատէսին) տիր :

Ս Է Կրօնքն Էֆէնտիմիզին շայրտէրի իսթիմա իտուպ . քի հազ
րէթի եւհէա (յուհանէս միրաշ) շայրտէրինէ տուա աւերա վեր
միշ . Նիյալ Էթարիլէր Էֆէնտիմիզէն քի . պիզէ տալիս սիզ Էֆէն
տիլէրիմիզ Էջրէթ տուա թարիֆին . Թէվազիէն պիլլէ՝ պէնտէլէ
լին Նիյազիի գապուլ իտուպ . պէյան էթարի համա ու սէնա թարի
զին՝ Էթարի մէֆհուսի իլէ :

Է Վ Վ Է Լ Ք Ի Մ Է Ք Հ Ո Ւ Մ

Ս Է մեր որ յերկինս ես . սուրբ եղիցի անուն քո
Լ. Թամըզ քի սէմատէսին . մուգատտէս ոլա սէ
նին իսմին :

Լ Վ Վ Է Լա պիլմիլ քի՝ աթա լաֆիլ՝ կէօնէկէօն աղ
նանըր . Սիրի պոռ քի՝ հաղրէթի աթաուլա՝ զաթի
էօղի իլէ՝ ալա պիր խալէ աթա տէնմէզ . տնճագ քի
Էֆէնտիմիզ յն քն իպնուլա՝ կէօյա շէմն՝ նուրինէ
աթա տէնիլէ . վէ առէմին Ֆիքրի՝ քէնտի քէլաֆինէ . վէ
պիր կիւլ՝ քէնտի ընկինէ . պոռ ըուհանի պիր տօղմագ
տըր սէնսիզ . վէ ճէսէտի պապասը :

Լ քինճի . աթա տէնիր ըապիլ ճէմի քէպինաթէ
(օրօնայ . 36 . 6 .) օ վէճճ իլէ . քի գարիպ միւտտէթտէն՝
ճէմի մախլուգին ըսմինի՝ Էպէտի միւտտէթ իլէ Ֆիքրի
նէ սափատ էթմիշ իտի . վէ հայան քի վագթի կէլտի իսէ
թէվալի էթմէյէ . (կէօյա թիւքէնմէզ խաղնէսինտէն .
Էախստ տաշկըն տէրեա միսիլիւ .) հէր պիրիսին՝ Ֆիք
րինտէ ոլան ըսմի միւճէպինճէ . տօղմագ միսալի՝ խալգ
էյլէտի . վէ օ միւսէվէտէ թարգինէ կէօրէ . կէօյա քի

քէօճի էաղի իլէ ապատի իւղէրինէ քէթպ էյլէտի • (Տիբ-
մէթինտէն սիւալ օլունմաղ •)

Եւջիւնճի • ըսպպի՝ աթա տէնիր մոլգատտէր հա-
սէպի իլէ • (էփէսոս • 1 • 5 •) քի պիղէ նափպիմիղ իւղրէ
մոլգատտէր էթմիշ իպն ու զատէլիք փայէսինի •

Տէօրտիւնճի • պիղէ աթա տէնիր՝ գուրթարմաղ
իլէ • (էսաթի • 33 • 22 •) սէն քի պիղէ աթասըն • վէ
մոլխալիս սին •

Պլէշինճի • (1 պէպրոս • 1 • 3 •) թէմիտ ու վաֆթիղ
(մլրտու թիւն) վէճճի իլէ •

Եւթընճի • պիղի թալիմ էթմէք իթտայէսի իլէ • նիճէ
քի մէքթէպ հօճալէրի • մէքթէպ ու շաճիքլէրինէ աթա
տէնիրլէր • քի օ իսիմտէն հիճապ չէրիոյ • խիյանէթտէն
էմին օլալար • (յօհ • 1 • 12 •) Վիմ քի աճի գսպուլ էյ-
լէտի իսէ • հիւքիւմաթ վէրտի՝ իպնուլա հ նամի իլէ
չէօճիթ պոլմաղա •

Եւթիւնճի • նիմէթի իհսան իլէ՝ օղուլըգ միսալի •
(Գաղաթ • 4 • 5 •) () ղուլըգ մախլէպին՝ ըուհուլահին
սէպէպի իլէ ալտըգ •

Եւքիղինճի • սէմա ճէննէթին մէճտի սալթանաթի
հասէպի իլէ • Զիւնքի յն քնա ինսանէթլիյի վէճճի իլէ
գարընտաշ տէնիրիլ • գարընտաշ օլտուգաթ՝ միրասխօր
տախի օլաճաղըղ • (Գաղաթ • 4 • 7 •) Եթէ որդի՝ ապա և
թառանգ • Զիւնքի զատէ • իմտի վէ միրասխօր • Ե
չիւնքի աթա օլան՝ հէր գարար ու զիյանտէն սիյանէթ
էտէր էվատինի • քէղուլիք վէ հաղըթի ալաճ՝ պիղի
սիյանէթ էտէր ըուհիմիզին քէտէրինտէն • վէ էյլիյիպէ
սայ էտէր • օ վէճճիլէ՝ պապա տէնիր • պուլ վէճճիլէ
համտ ու սէնամպտէ • աթա իսմի իլէ տէրս վէրտի էֆէն-
տիմիղ տուամըպա •

Եւ տախի աթալէրէ ատէթտի՝ ըսճման ու ըսհիմ
օլմագ էվլատէրի իւղէրինէ • պիղէր տախի իհթիւաճ
օլմաղ իլէ անըն լութֆի քէրէմինէ • աթա տէրիղ • քի հէր
պիր գուսուրիմիզէ գալմպուլ • լութֆի քէրէմի իլէ
(էէօյա էթէյի իլէ) պպիմիղի սէլպ էտէ • Եւն իչին

աշաղատինտէ տէրիզ քի , թագսիրաթիմիզի սուշիմիզի
ալֆ էյէ , պիղի քէտէրէրէ սալմա , զինա ու խաթալէր-
տէն՝ սիյանէթ ու հիւմայէթ էյէ :

[[Ը Երկրինս ես : Սէն քի ասիւմանտէ սին :

Պիւմիշ օլ քի , նէպիլէր՝ պէնի իսրայէլ գալֆիլնէ ,
վէ նէճիւլէր՝ սէհիրպապէրէ , վէ փուլթար՝ փուլթփէ-
րէսթիլէրէ , վէ ուսթալար՝ շայիրալէրինէ , վէ սիւննէվի
սթալար՝ էվլտալէրինէ աթա տէնիլլէր իտի , էմմա հիշ
պիրիսի՝ տլտհըն բիւթպէսինէ տախիլ տէյիլլէր իտի :

Ինըն իշին՝ պէյան էթմէք հասէպի իլէ , քի համա ու
սէնա էթտիյիմիզ հանկի աթա տըր , օ քի սէմաուէ վէ
հէր եհրտէ գարիպ տիր , սնա էտէրիզ համա ու սէնայի .
զերա րասպիլէ մէքեսն օլմազ , հէր եհրտէ տիր : Իմտի
հէր զիր ու վէմին վէ սէմա՝ սնա ասիւման տէյիլլիր .
նիճէ քի փատիշահ նէրտէ իսէ , թահթի սնաէ տէնիր :
Ես նիշին պէյան ու պան տէմէմիշ տէրսէն :

Իշէվապ , Վի հէնիզ շայիրալէրի սապի թարիգին
տէ իտիլէր , վէ սէմա՝ հէր խալիզին սէրֆիւրազի իւլլի
օլմազըն՝ սէմա տէմէք իլէ , վէ տախիլինտէ մէվճուտ օլան-
լէրն տախի զիրէ կէթիրմէք իշին , սնճագ քի սէմայի
զիրըր էթտի : Նիճէ քի էֆէնտիմիզ խաշ իւզէրինտէ
իքէն , սաղ թարաֆինտէ սալպ օլան օզրույէ տէտի քի ,
պու կիւն պէնիմ իլէ ճէննէթտէ տախիլ սին : Իմմա՝
ճիւմի իլէ օ կիւն էֆէնտիմիզ չարմըգ իւզէրինտէ իտի .
լաքին՝ մէվլա նիյէթի իլէ , հէր եհրտէ իտի . վէ ալահըն
լութֆի իհսանի՝ հանկի եհրտէ կէօրիւնիւր իսէ , ճէն-
նէթ տիր : Վէզալիք վէ րասպիլ չայր ամ ընդ Որդույ և
Չորդույն արջ՝ հէր եհրտէն միւնէղլէհ տիր . նէրէտէ ֆի-
քրըր էթսէն՝ անտէ տիր . սնա ճէննէթ ու սէմա տէնիր ,

իլա քի քէրէմ ու ինպէթին կէօսթէրէ :

[[Եղիցի անուն քո : Ս՝ ուգատտէս օլա սէնին իսմին :

Պէլի ասըր զաթի իլէ անըն իսմին՝ շէրիֆ ու փապ վէ
մուգատտէս տիր : Խալգ էթմէտէ . հըֆը ու ամանինտէ .
ատալէթտէ . միւճիզաթտէ . ֆաղլի ամէլ իհսանինտէ .
էյլէք քէանի , վէ էյլլի սէվմէքտէ . վէ խուսուսա քի՝

պիղի ֆըսգի զինատէն թէօպէ իւն փաք էթտիյինտէ :
 Իլլա քի պիղէ օլ տէյնի ֆաղլիէթ վերուպ, ֆաղլի ամէլ-
 լէր իւն պիղի սէրափա միւղէյէէն էտէսին, քի նէ միլլէթ
 իշինտէ կէշինիրսէք, փէք ու մուգատտէս վարիշիֆլտէն
 իսթիմա էտէլէր, քի պիլիմ թափտըլըմը մէվլա՝ փաք
 ու պէրա՛հ տըր. վէ փաքըլըլը սէ վէր, վէ մադպուլ էտինիր :
 'Ա,իճէ քի՝ պիր տէվլէթլինին շուգատտըլէրի զիյնէթին-
 տէն, օտէվլէթլինին էֆղուհ զիյնէթինի զիքըր էտէ-
 սին. էախօտ շայիրտին մարիֆէթլինտէն, ուսթանըն իլմի
 մարիֆէթլինի :

|| է տախի՝ նիյաղ էտէրիզ օրապպիյէ, քի նիճէ
 պիղիմպէյնիմիլտէ շէօհրէթ պուլմուշ իսմի շէրիֆլիյի,
 արզուլէլիզ քի ճլմի ալէմ իշինտէ՝ իսմի շէրիֆին շանի
 շէօհրէթի՝ թէվաթուր պուլա : || է տախի՝ նք՝ մուգատ-
 տէս տէմէք, մէթին՝ փաք՝ ու թօփրադսըլ տէմէք տիր :

Ի՛մտի սնտէն նիյաղ էտէրիզ, քի սէն մէթին սին
 րապպի, պիղի տախի մէթին էյլէ տինին վէ իմանըն իւղէ-
 րինտէ : || Են քի փաք ու պէրա՛հ սըն, պիղի փաք սագլա
 զինատէն, վէ հէր մէքրուհ շէյլէրտէն : || Են քի թօփ-
 րադտան հալի սին՝ պիղի տախի հալի էյլէ տիւնէէվի մալ
 թամահինտէն, քի անձադ սանա միւշթագ օլալըմ, վէ
 սէնի արզուլէյէլիմ :

ՄԵՔ ՀՈՒՄ ԻՔԻՆՃԻ

Եկեսցէ՛ արքայութի՛քո՛ւ : Լիլէ՛ սէնին ճէննէթ միսալի
 փատիշահլըղին :

'Անյաղ էտէրիզ սէնտէն արզուլէրիզ ճանի կէօնիւլ-
 տէն, վէ տէրուհի սըթգ իլէ, քի սէնին ալէմէ փատիշահ-
 լէր փատիշահի օլտուղին, հէր ըզլըմաէ զէմինտէ՝ ըէվան
 օլա շէօհրէթ պուլա : || է արզուլէրիզ տախի, պիլի
 պիղիմ հատտիմիզ տէյիլ մահշէր կիւնիւն պիլմէք, վէ ճէն-
 նէթէ գաշ նէֆէր տախիլ օլաճագլէրին, լաքին՝ նիյաղ
 էտէրիզ սէնտէն՝ քի ճիւմլէսի սանա վէ տինինէ տախիլ

օլալէր : ॥ է ֆազլի սմէլի իլէ՝ նէ գատար գապիլի իմ-
քեանի վար իսէ : օ ճէննէթմէքեանլէրին սայիսի թէքմիլ ու
թէմամօլա : քի պիղլէր տախի պու արեարի գուլպէթսէն
խէլաս պուլուպ՝ ճէննէթի ալանէ առախիլ օլալլմ :

॥ է տախի՝ իսսվի գապվին ճէննէթի՝ իսա մէսիհ-
ուլլա՛ չսպրէթլէրի տիր : աթաուլլա՛տէն նիյաղ էտէ-
րիզ քի՝ անի գալպի տէրուհիմիղէ՝ ախմէննի իրսալ էյ-
լէյէ : քի պիղլի պու պահրի ամանտէն իսլաս իտուպ պիլա
քէտէր սէմանն իսքէլէսինէ առախիլ էյլէյէ : ॥ է տա-
խի՝ հուլուլի մահշէրէ՝ սէնին սալթանաթի մէճտին իլէ-
կէլէ թէշրիֆ պուլուլէ : քի հէր պիրիին հագգին հագ-
էյլէյէ : ॥ է տախի՝ ալլահըն ճէննէթի գալպինիլտէ տիր
տէմիշ մէսիհուլլա՛, էմմա՝ արայան պուլուլ : նիյաղ էտէ-
րիզ քի : ճէմի ալէմ՝ անա միւշթագ օլա : վէ տէրուհի
գալպինտէ՝ շէմի տինի իլէ արայլպ պուլա : օ իրա՝
տէմիշ ալիմին պիրիսի :

Նլ ճան տըր ճան իլինտէ : ճան օլան ճէնանի պիլէպ լէր :
նէ սրը սըրը սրը իլինտէ : սրը օլան սալթանի պիլմիզ լէր :
Պէզլը արեբեստէ մահլիլէ՝ եինէ արեբայի ֆէհմէթմիզ լէր :
անա պէնդէր ճիհան խալգի՝ քի օլ էէգուանի պիլմիզ լէր :

ՄԷՔՀՈՒՄ ԻԻԶԻԻՆՃԻ

Եղիցին կամք քո ուզ յերկինս, և յերկրի : ॥ Էնին էմրին
թէքմիլ օլա : նիճէ քի սէմատէ : քէղալէք վէ ղէմինտէ :

॥ Էմա ու կէօք իսմի իլէ : կէօքտէ օլան մէլլիքլէրի
պիլմէլիլիզ : ղիլա՝ անլէր կիւնահատէն մասուլում ու սապի-
լէր : վէ ալլահըն էմրինէ պուլլուլ գուլու արլլէր : վէ
շէշմի բուհի իլէ՝ ապիմա մէվլունն իշարէթինէ նագար
էտէրլէր : քի էմրինտէն սսլա թաղուս հարէքէթ էթ-
մէյէլէր : վէ աղիզ ու պէրահ թաղիլթաթէ լլլլլթ օլմուշ-
լար : ॥ է օրութպէյէ գարիպ օլմուշար իրէն : եինէ
թէնէզղիւլ էտէրլէր պէնի ատէմին պէքճիլիլինէ : վէ ալ-
լահըն ինայէթին էնտիրուպ : պէնի ստէմին տուա ու
խայրինի՝ ալլահա սուհարլար : ॥ է էնվլլի իրլլմէթլէրէ
ժգ

Թային օլմաղին, պի գուսուր ճանի կէ օնիւլտէն իճրա է-
տէրլէր, քի հէմէն մէվլանըն էմրի Թէքմիլ օլա:

Բէզալէք վէ սիզէր համա ուսէնա էթտիյինիզտէ,
նիյաղ էյլէյին քի՝ նիճէ սէմատէ մէլայիբէր ուէյնինտէ,
օ՛ շէքիլ սիզին պէյնինիզտէտէ ալլահըն էմրի էտա օլա:
II Է անըն էմրի նէ տիր՝ սահիհ տին, վէ ֆազլի ամէլ:
I յախօտ պօղոս առաքեալըն տէտիյի կիպի, նէ տիր ալա-
հըն էմրի, անճադ քի սիզին մուգատտէս օլմանը:

ա. I անի՝ նէ շէքիլ մէլայիբէր կիւնտհատն մասուլ
վէ ստպի տիրլէր, քէզալէք նիյաղ էթմէլիյիզ քի, Է կէր
գուսուրիմիզ տախի վար իսէ, իսթիլֆար իլէ՝ անատան
տօղմա կիպի մասուլ էտէ ուղի: (սաղ. 50. 9.) 'Լազ
էյլէ պէնի զօֆա իլէ վէ փաք օլոյլմ. զուսլ էյլէ, քի
գարտան պէյաղ օլայրմ տէմիշ հազրէթի տաուտ:

Բ. II Էլայիբէր՝ մէվլայա պույրուգ գուլու տիր-
լէր, վէ անըն իշարէթինէ պագարլար. քէզալէք՝ վէ պի-
զէ՝ իհսան էյլէ սէնին էմրինէ պույրուգ գուլու օլմագ,
վէ իշարէթինէ նազար էթմէք, քի շաշմայալմ:

գ. 'Աիճէ քի անլէր պէրահ էթպիսթէ նայիլ օլմուշ-
լար սէնին ինայէթին իլէ, պիզի տախի գալլ էյլէ, քի ի-
նայէթին իլէ պիզ տախի փաք բուհ օլալմ հուղուրինտէ:

դ. I Է նիճէ անլէր թէնէզզիւլ էտէրլէր ալադ
փայէ ինսանի հըֆղ ու հիրասէթ էթմէյէ, պիզէ տախի
ալադ կէ օնիւլլիւք իհսան էյլէ, քի պիզտէն ալադ
օլանլէրէ՝ սէնին իշին խըզմէթ էթմէյէ:

է. II Է սէնտէն իհսան օլան էյլէյէ պիզի լայիգ
կէօր՝ սէնին ազըն իշին կէտալէրէ պուղտայ կիպի սաշ-
մաղա. վէ անլէրտէն զէքէաթէ պէտէլ օլան համա ուսէ-
նայի ալադ՝ սանա սուսմաղա:

զ. II Է նիճէ անլէր էնվայի խըզմէթլէրէ Թային
օլուպ, պի գուսուր էտա էտէրլէր, պիզի տախի լայիգ
էյլէ հէր խըզմէթինի Թէքմիլ էթմէյէ պի գուսուր:

է. II Է նիճէ քի անլէրտէ քիպարլըգ էօգ տըր,
պիզլէրի տախի Թէվաղի պիրլէ քիպարլըգտան բուճու
էթմէյէ լայիգ կէօր վէ նայիլ էյլէ:

() Հաց մեր հանապազորդն առւեր մեզ այսօր : Պիղիմ եկվմիյէ էրմէյիմիղի իհասան էյլէ պու կիւն :

Պէլի մուգատտէր օլան տիրիդ օլմադ լաքին՝ կիւնահըն քէտէրի իլէ պազն քէրիէ մէն օլուհուր ինայէթ . աւնըն իչին էվվէլա՝ կիւնահըն քէտէրինտէն պիզն խէլաս էյլէ տէյիւ՝ ըսպպիտէն իլթիմաս էտէրիզ , քի կէչինէ՝ ձէյիմիղէ քէտէր վէրմէյէ : Երմէթ ու էքմէք լափզն իլէ՝ տույաճաղըղ հէր թիւրլիւ կէչինէձէյի : Պուրըն աթա-նաս՝ միււտտէթի վէ հէր էկվմէ էքմէք իլէ՝ ըուհուլասի իսթիմա էթմիշ : Պէլի եօլուհտա , զերա հոգին նը՝ ըուհիմիղին նիմէթի տիր . լաքին՝ պալտտէ զերըր օլան իւջ գըթա նիյաղ , մէվլայէ նիշանկես հտիրլէր , համա ու սէ-նայէ էմասլ . վէ պու տէ օրտի՝ պիղէ տայիր :

II է տախի՝ հէր կիւնլիւք էքմէք տէնիր՝ սըրի հիք-մէք հալորդուլթիւն : II է տախի՝ հէր կիւնլիւք նիմէթ տիր՝ ալլահըն էմրին էտասի : () Իրա էֆէնտիմիղ տախի՝ դատմէ թէքլիֆ օլտուգտէ , տէտի քի՝ պէնիմ իսթիմալ էտէձէք դատմըմ վար՝ քի սիզ պիլմէզսինիլ . պէնիմ դատ-մըմ օտըր քի , աթամըն էմրինի իճրա էտէյիմ : Պիղիք տախի՝ ալլահըն էմրին իճրասինի՝ պիղէ դատմ էէրլինէ պիլէձէյիղ . վէ աւնըն իհասանինի՝ աւտէն տիլէյէձէյիղ , քի աւնըն իլէ էպէտի միււտտէթ հայաթէ գալալըմ :

II է տախի՝ հէր կիւնլիւք էքմէք տիր , էկվմիյէ նա-ֆազամըլ . քի իսթէմէմէք իլէ տախի իհասան օլուր մուգատտէր օլան . լաքին՝ մատամ քի ինայէթ տիր՝ համա ու սէնա իլէ սըղուլէսէք կէրէք . նիձէ քի՝ էվլատ մուգատ-տէր օլմուշ իսէ , ալլահ վէրիր . էմմա՝ պիլի տուտտէն մէն էթմէղ մուգատտէր օլմաղ իլէ : (ՅԱԿՅ . 25 . 21 .) Խտհակ իպին իպրահիմ՝ զէվձէսինին գըսըր օլտուղին պիլի իտի , էմմա՝ երնէ նիյաղի պօշ զօմաղ իտի . քի ըահմ՝ էտէ՝ միււճիւզաթ իլէ՝ աւա էվլատ իհասան էյլէյէ :

Պէլի օ պիլի պիղէ լաղըմ օլանը օլմայանը , վէրմէ-սին վէրմէմէսին , էմմա՝ պիլիմ սատալ աթիմիղը թէր-

Ճիւղէ էթմէք իշին , պապին տուայէ վէ նիյաղէ
հաւալէ էթմիշ , քի իթտուկի իհսանըն գատրի գըյմէ-
թին պիլէլիմ . նաֆագա իոուսուսինտէ տախի քէշալէք :
(Տափ . 7 . 25 .) Մըն իշին զայրի եէրտէ տէմիշ քի , եէյէ-
ճէք կիյինէ ճէք իշին զէմչէքմէյինիդ՝ աթանըղ պիլիւր սիդէ
լաղըմօլանր : Սարին՝ տուա իլէ արզուլէմէսինի մէն էթ-
մէմիշ . զիրա տուա իլէ՝ մուղատտէր օլան՝ թէզ եէրիշիւր :

II Է տախի՝ հայվանի նաթիգ պէնի ստէմ , հայվա-
նաթտէն սէշիլէ կէրէք . անլէրին լիսանի եօգ տըր համա
էթմէյէ . պիլա համա ու ահնա՝ նաֆագալէրի իհսան
օլունուր . Էմմա՝ պիլէ լիսանի նաթիգ վէրմիշ բապպի ,
քի հէր խալիլլի նէանէյի՝ տուա ու նիյաղ իլէ տիլէյէ-
լիմ : II Իրաք տէմիշ , 51 . 30 , իւճրէթ վէրտի պանա բապ-
պիլ լիսանիլի , քի անըն իլէ շիւքըր էտէյիմ բապպիմտէն :

II Է տախի՝ եէտիքտէն սօնրա շիւքըր էթմէսի՝ Ֆարդ
տըր . Լաքին՝ նաֆագայի տուա իլէ իսթէմէսի՝ Ճայիլ տիր :

Մ Ե Փ Հ Ո Ի Մ Պ Ե Շ Ի Ն Ճ Ի

I Է թող մեղ զպարտիս մէր՝ որպէս և մէք թողումք մե-
րոց պարտապանաց : II Է պօրճ ու զիմմէթիմիլի պիլէ ի-
նամ էյլէ , նիճէ պիլ տախի պօրճլումն զուէն պօրճուէն ու
ինամ ու ալֆի էտէրիդ : Կէօյա՝ սուչիմիլտէն կէշ , նիճէ՝
քի պիլ սուչլումն զուէն սուչուէնտան կէշէրիդ :

Հէյրանտէ գալաճագ պիր մանա՝ տըր պու . I Է արան
եօլտաշըն սուչու վէ պօրճու պիլէ՝ անճագ քի պիր ման-
ղըր . տլահա տէյիլիլիլին՝ հատտի հիսապի եօգ : II Էն պիր
մանղըրի պաղըշլա տէր , քի բապպի սէնին հիսապաղ պօր-
ճուէն ու պաղըշլատըն . վէ էթմէտիլինիլ հալտէ , թէօճմէթ
ու թաղիլինիլ շէտիտ օլուր : I Է իճէ քի նիւմիւնէսի
պէյան տըր ինճիլի շէրիֆտէ :

Պիր փատիյահըն գուլու՝ օն պին բաճաք (հէր պիրի
իկիրմի տէօրտէր պին զաշ օլմագ իւղրէ) պօրճլու իտի փա-
տիշահինէ , վէ Էօտէմէսինէ գուտրէթի օլմատըղնտէն ,

փատիշահի ինսամէթտի պաղըշլատը () պէնտէնին եիւզ ղիշ ւալաճաղը վար իտի օ փատիշահին պիր պէնտէսի իւղէրինտէ , թու-թուպ պողար իտի , քի պէնիմ եիւզ ղուռուշումու վէր :

Վատիշահ՝ յն քն էֆէնտիմիզ տիր • անըն պօրձուռու՝ ֆտսիգ կիւնահէտար տըր • քի օն պին քանքար կիւնահը վար իրէն ալահա , իսթիզֆար իլէ Էօտէնմէսինին իմքէանի օլմայուպ , քէրէմ քէանի մէվա՝ ըրճա ու ֆիղանինէ տայանայուպ , մէրհամէթէ կէլիւպ պաղըշլար :

() պէնտէսինին ալաճաղը օլմաղ իլէ՝ տիկէր պէնտէնին իւղէրինտէ անճագ եիւզ ղիշ , Էախատ եիւզ ալթուռն , քի անա պօրձուռ օլմուշ • Էա քի հսթիինէ տէյմէք իլէ • Էա քի մալինէ ղիյան վէրմէք իլէ , թու-թուպ պողմասը Էտսսինէ ճէպը Էթմէք տիր :

Վաղար էլլէ վէ հէյրանտէ՝ գալ , քի ըսպպիմիզ՝ նէ գատար քէրէմ սահիպի տիր քի , օլ աէրի հիսսպսըղ պօրձումուղու ինամ Էտէր • անճագ քի պիղ տախի ճիւզի քիւլի ալաճաղիմիզտէն վաղ կէչէլիմ , քի ինամ Էտէլիմ գարընտաշիմիզէ • Վարընտաշիմիզին գուսուրի պիզէ՝ եիւզ ղիշ , պիղիմ տէյիմիզ ըսպպիլէ՝ իկիրմէ տէօրթ քէրէ եիւզ պին ղիշ • գարընտաշըմիզըն եիւզ սուչինտէն կէչմէք իսթէմէլիզ , քի պիղիմ իկիրմի տէօրթ քէրէ եիւզ պին ղիշ սուչիմիզտէն վաղ կէլէ ըսպպիմիզ :

Իմտի պաղըշլա , քի պաղըշլէսին սանա , կէշ սուչինտէն Էտրան ու Էօլտաշին , քի կէչսին հիսսպսըղ սուչինտէն մէվա սէնին • Վէ քի մէրճու վէ ումուտ Էտէրսին տլահտան , ղոյրիսինին ումուտուռն սէնտէ՝ իհսան էլլէ • Լնճամի պու աղիմ ու միւքէրէմ տուանըն , Էլ ալէմին սուչինտէն կէչմէք • Էկէր իսթէրսէք քի մէվա տախի պիղիմ սուչիմիզտէն կէչէ , ալֆի էլլէլլէ :

Իտէթի փատիշահի տիր պիղսրէղ օլմագ • Պիր շէսար նամինտէ փատիշահին տտէթի իտի , իիյանէթին սուչինտէն կէչմէք • ալիմէրին պիրի՝ (միւտահսանէ տէյիլ) մէտհինտէ տէմիշ քի , փատիշահիմիզ ասլա պիր շէյի ունութմազ , անճագ քի սուչլուռուռն սուչինտէն ղայրի :

Տիւշմէնէ էյլիք սայ էթմէք , մէվլանիյէ ատէթ տիր :

II^{եմ}ն թէողոս փատիշահէրին ճիւղիտէսի վէ սէր-
վէրի՝ գաթլէ վաճիպլէրի թախլիս խոուպ , տքսինէ հարա-
քէթ էտէնլէրէ տէր խտի քի , նէ՝մնէթլու խտի , քի պէն
միւրտէլէրէ ըուհ վէ էոմլը իհսան էտէ խտիմ , քի յո քս
էֆէնտիմիզին ըութպէսինէ ըահվար օլսյ խտիմ . ղերա
անա մախսուս տըր տիրիլթմէք :

I^ւրիոսականլէր՝ պիր շախսի մէրտի !թահրիք էթաի-
լէր , քի գրիգոր անժաքանի հէլաք էյլէսին : II^{եմ}վանըն
գոուարէթի իլէ պէնտ օլուպ ոյաղանտը , վէ կէլիպ աղի-
զին փայինէ սարըլլալ թէօպէ տէտի : Ա՛էվապ էթտի օ
աղիղ քի , ալֆ էյլէյէ սէնին սուչուհու էֆէնտիմ յո
քս , օլ քի պէնի տախի սէնին խիյունէթինտէն խէլաս էյ-
լէտի : I^ւնճագ քի պուհու նիյաղ էտէրիմ սէնտէն . այ-
նինտէն ըուհու խոուպ , սահիհ տինէ թէվէ՛ճճիւհ էտէ-
սին : (էհիլլիսի՝ մէղպուրտէն գաստի ինթիգամ ալմագ
խթէտիքտէ , տէտի պու աղիղ՝ ինթիգամէ պէտէլ պու-
նու ըիճա էտէրիմ մէվլատէն , քիմ քի պանա զուլմի
ղիյուն էյլէտի իսէ , խէլաս պուլտէր :

II^{եմ} հայրն ապօղոն հափիստէ իրէն , ֆըլէմօն նա-
մինտէ պիր շախս՝ պուհու մէզաք էտէր խտի : Տէտի օ
աղիղ՝ իլահի տիլէրիմ ըապպիտէն , քի սանա ըութֆի իհ-
սան էտէ , վէ կիւնահ էէրինէ սայմիյէ սէնին իթաուկինի
պանա . թէօպէյէ կէլիւպ ֆըլէմօն՝ էնճամինտէ շէհիտ
օլտու տին ուղուրլինէ : Տիւշմէնի գաթըլ էթմէտէն իսէ ,
գըլըճ ալթրինտէն կէշիրմէսի՝ տախի մէրտիք տիր :

II^րճիսամուհուս նամինտէ պիր կայսըր՝ տիւշմէնի
ֆէթհ էթտիքտէ , էէսիլ օլանլէրի հիւմայէթ պիրլէ
խանէսինէ խտալ էտէր , վէ տօսթ թարիգինէ գա-
պուլ էտէր խտի : Ահրասկէրի պիպլատի իլէթ իլէ :
Տէտի՝ սանա ֆայիտէլի կէօրիւնիւր տիւշմէնի գաթըլ
էթմէք , ղերա միւրտէլէր ճէնք էտէմէղլէր . լաքին՝
պէն տիւշմէնի գաթըլ էտէրիմ , հաչան ալֆ էտէրիմ .
վէ տօսթ էտէրիմ , հաչան ուլու փայէ իհսան էտէ-
րիմ : Իզզէթլէ՝ ֆէթհ էթմէք սանըր խտի էյլիկ իլէ

տիւշմէնի ֆէթճ էթմէսին, ճէնք իլէ ֆէթճ էթմէսին-
տէն զիյատէ:

Մ Է Փ Հ ՈՒ Մ ԱԼԹԱՆՃԻ

|| Ի տար զմէղ ՚ի փորձութիւն: Պիղի իղլա ու իմթի-
հանէ սալմա:

Իմթիհան լաֆիլի իլէ, ֆըլաքին գաղասին տույտա-
ղըզ, զիրա տիւնէկվի գաղալէր տախի՝ պէլի ալլահան պոշ
գոմասինտէն կէլիւր, լաքին՝ ագըլ թերաղիսի իլէ՝ իմթեանի
պոլլուռուր թէտրիճ իլէ. լաքին՝ կիւնահըն գաղասին-
տէն՝ անճագ քի ալլահ հըֆը կտէպիլիւր:

|| Է տախի՝ գաղա ու խաթա տէնիր, հաչան պիր
քիմնէ քէնտի գուվվէթինէ մաղրուր օլուպ, հաստէն
էֆզուռն պիր իշէ միւպաշիրէթ էտէր՝ օռւմուտ իլէ, քի
ալլահ պէնի գուրթարըր. լաքին՝ մէվլայի սընամագ ու
իղլա կիպի տիր պու աշվալ. նիճէ քի շէյթան տէտի իսէ
յո քոն էֆէնտիմիլէ, սէնի պուրճտէն աշաղը պըրուգ. մէ-
լայիլիլէ թէնպիհ օլուռուռըր սէնին իշին տէսթիկիր
օլմագ, քի փային հաճէրէ տօգոռնիլէ: Տէտի էֆէնտի-
միլ, էաղըլմըշտըր քի՝ ըապպինի սընամոյասըն: Պու-
վէճճ իլէ գաղա տէնիր քիւպպարըգ: Իմթի պու մաղ-
րուրլուգտէն, վէ անտէն կէլէն գաղատէն էմին օլմաղ
իշին՝ էինէ ըապպիլէ նիյաղ էտէճէյիլ, քի պիղի գուվ-
վէթիմիլէ թէսլիմ էթմէյիլապ, քէնտի հիւսնի նազարի
իլէ սագլայա:

|| Է տախի՝ իւշ թարղի իմթիհան էտիճի տէնիր:
Ըապպիմիլ իմթիհան էտէր գուլլուռու, ալէմէ պիլտիր-
մէք իշին. նիճէ քի հաղըթի իպրահանի իմթիհան էյլէ-
տի՝ անըն սըթըրը՝ ճէմի ալէմէ պէյան էթմէք իշին.
(Յանգ . 25): Իտէմ իմթիհան էտէր՝ պիլմէք իշին:
(3 Բագասար . 10 . 1 .) Տիկինն սաբայ Էկն փորձէ
զսաղոմօն: Ելթան իմթիհան էտէր՝ տիւշուրմէք վէ
ալթ էթմէք իշին:

Պու իւշիւնձիւի իշին նիյաղ էթմէլիյիղ, քի ըահ-
մանի մէվլա՝ պիղի շէյթմանըն առւղաղինէ սալը վէլմէյէ,
վէ տնըն շէրրինտէն պիղի իւշլաս էյլէյէ. քի պիղիմիլէ
փէնշէլէշիւպ՝ կիւնասա տիւշիւլմէյէ ֆիթ վէրմէք իլէ:
Աիճէ քի իմթիւհան էյլէտի հազրէթի էյեոսպի, վէ մէ-
սիհուլաս էփէնտիմիլի (յօք. 2. 11: Խա. 4. 3):

Մ Է Փ Հ Ո Ի Մ Ե Է Տ Ի Ն Ճ Ի

Լ՝ յլ փրկեա՝ զմէղ ՚ի չարէ: Խեղաս էյլէ պիղի շէրր-
տէն: Հէր լափղի իլէ՝ պիլէճէյիղ զինայի. զերա
ղայէթ չար վէ շէրր տիւր զինա: Պալատէ զերրը օլան՝
տախի վիճուտէ կէլմէյէն իմթիւհան իշին իտի. պու՝
թէքմիլ օլան զինա իշին: Պու լափղի շէրր՝ զինայէ իլա
քի թաթպիգ տիր:

Պիւր քի՝ ճինսի ատէմ ուլյինտէ, ալէսսէվէյէ պիւր
մարաղի մէվթ տիր: Ի քինձի՝ գաթրան ու զիֆթ կիպի
փէք եսփըշիւն տըր: Իւշիւնձի՝ քի կիրիֆթար օլան՝
տէյմէ հալ իլէ իսկլաս պուլամաղ: Տիւրտիւնձի՝ քի նամ
ու շէօհրէթի՝ եէր իլէ եէքսան հտէր, հիյպէթտէն տիւ-
շիւրիւր. մալու ըրզգի՝ իհրագ կիպի եագար քիւլէտէր:
Պէշինձի՝ փաքըղէ զայէթ խասիմտիր, վէ մէլայիքլէր
ատէթինէ մուխալիֆ: Ալթընձիսի՝ ալէմէ իսթիլալ վէ-
րիւր. զերա՝ զըլըճ, վէ ճէնք ու ճիտա, վէնտէն ու զինա-
տէն հասըլ օլմուշլար:

Լքտինձիսի՝ ըսպպիյէ զայէթ ատու վէ զըտ տըր. զերա
ըսպպի՝ քէֆտֆի նէֆս իշին նք պասկի իճատ էթ-
միշտիր, քի հէր քէս հէլալի իլէ գանատթ էյլէյէ, վէ
հարամտէն շէքիլէ: Ամմա նէֆտինէ թապի օլան, ալա-
հըն գանուկին փայիմալ էտէր: (յօք. 5. 4.) Աէր
աշխարհիս՝ թշնամութիւն է սու ած: Տիւնեա հալէսի՝
մէվլայէ տիւշմէնլէք տիր: Աէքիզինձի՝ հէր ֆըսգ՝ վիւ-
ճուտտէն խարիճ տիր. լաքին՝ ֆըսգի զինա՝ խանէ իշին-
տէն պիւր իգրաս տըր: Ամ մէղս զըրս գըրճ է մարդ:

արտաքոյ մարմնոյ իւրոյ է . իսկ որ շնայ՝ յիւր մարմին մեղանչէ . (1 Կորն . Կ . 18) : Տօգուղինձի՝ նեպիլէր խուռնինէ սուսանմը պիր է ժտէր տիր զինա . զիրա՝ չօղու պու մէքրուհին հասեպի իլէ , փէնտ ու նասիհէթ էթմէք իլէ , գաթլի ամ օլտուլար . նիձէ քի յովհաննէս մկրտիչ՝ (հազրէթի եահէա նեպի) հերովդէս աշգիւտտէն . (Մատթէոս . 14 . 3) : () խուռնձի՝ զինա՝ նեֆսինէ թապի օլսնր , ճանտան չըգարըր :

Սիւլէյման իսկի աաւուտ տէմիշ , (աւալայ . 4 . 4 .) մալսէլպ էտէն , եւտի գաթ ճիւրիւմի իլէ խէլաս օլուր . էմմա օլքի զինա էտէրսէ , բուհինի զայիպ էտէր . տէրա ու սիթէմ չէքէր , վէ նամքեօրլուղի՝ էպէտի սիլինմէզ : Պիլի հէր ֆըսգ շէրրի պէլա տըր , էմմա շէրր լաֆլի , զայլիսի իւղէրինէ օլ գատար ինթիգալ օլմաղ , նէ գատար քի զինա իւղէրինէ :

Խմտի պուլաշըգ պիր զէհիր օլմաղ իլէ՝ խէլասին ալլահտան տիլէսէք կէրէք : Ի՛նքն իշին՝ պու տուանըն նիհայէթինտէ տէմիշ քի , Զիրա՝ րապպի սէնին տիր փատիշասլըգ վէ գուտրէթ . վէ սանա համա ու սէնա էպէտիլ էպէա . ամին , Լիւոյա՝ սէնին հիւքիւմաթինէ վէ գուտրէթինէ միւհթաճըլ՝ պու զինատէն պիղի խէլաս էթմէքտէ . վէ սէնին շանի շէօհրէթինէ լայիգ սեզա տըր՝ պիղի պու մէքրուհտան հըֆզ էթմէսի :

կէօրէլիմ նէ՝ սէպէպտէն ղաֆիլ էօլտիւ ։ պաքտըւար քի
իւրէյի գարնինտէ եօղ իմիշ ։

II արտիւէր խաղինէ օտտսինէ ։ տիվարին աչտիւէր
խաղինէնին ։ պաքտըւար քի մէզպուրոււն իւրէյի շէյթան
էլինտէ ։ քի էթտէր միսալի օթուրմուշ խաղինէսի իւղէ-
րինէ ։ վէ մէզպուրոււն իւրէյինի տօղրայըպ փարչա փարչա
էտէր իտի ։ II է տէտի սէյիր էտէնլէրէ ։ պու զէրր ու
սիմլէր ։ պու միւրտէնին իւրէյինին փահասի տիր ։ քի
պոււնլարա պէտէլ՝ իւրէյինի սաթտի պանա ։ Iստի շէրան
իւրէյի պէնիմտիր ։ նէ շէքիլ իսթէրսէմ ։ էօյլէճէ գու-
լանըր էմ ։ գըյմա տօղրար էմ ։

Է. Ա Մ Ե Թ . Բ

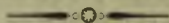
Փիրի մանտէնին պիրի՝ պիր շէհիրէ վարաըքի՝ պէյ ու
շէրա էտէ ։ Պիր տէվէթլի տէրկէաշինէ գարիպ օլուպ ։
քի հէնիղ թէրքի տիւնեա օլուպ ։ նէֆտի տիւնեատէն
էօլէճէք ։ կէօրտիւ քի՝ սիեաճ պարկիրլէր վէ սիեաճ սոս-
վարլէր պէտտավի քիսվէթինտէ՝ մէզպուրին խանէսինէ
տիւնիւլ ։ վէ էլէրինտէ աթէշի չօմագլէր ։ կելիպ խանէ
էօնիւնտէ էնտիլէր ։ վէ խանէսինէ կիրտիլէր ։

Տէրտիմէնտ խասթէ՝ կէօրիւնճէ մէզպուրլէրի ։ շու-
մաթայէ պաշլատը քի ։ էֆէնտիմ յն քն պանա եարտըմ
եէթիշ ։ Տէտիլէր օսուվարլէր՝ հէնիզ պաշլատըն ալլաճը
զիբրինէ կէթիրմէյէ ։ քի կիւնէշ կիրմէյէ եագլաշըշ ։
նիճին անի աղմատըն ։ քի տախի շէֆաֆլիտէ պէր գա-
րար իտի ։ իշտէ պոու տըր սէնին նասիպլին՝ խայրինի էէօր
վէ թէսէլլայէ ումուտ էթմէ ։

Է. Ա Մ Ե Թ . Գ

Պիր պայ տէվէթլի՝ հալի հայտթինտէ՝ աուլա ֆուգարէ-
նին նիյաղին վէ ավսղին սլմագ իսթէմէզ իտի ։ II՝ իւրտ
օլտու՝ քիլիսայէ կէօթիւրտիլէր՝ քի ճէնաղէ տուտսընը

օգույայելը՝ հաշտն փափազլար տէտիլէր քի՝ ըսուպի՝ պու-
գուլունիզէ իհսան պուլուր՝ միւտամի ճէննէթին ըահ-
մէթինի։ Խաշէլութի թասվիրի՝ իբի տէսթինի շէքիւպ
էնքսէրտէն՝ իրի գուլաղին զայէթ գափատը . վէ տէտի
քի, նիյազ էթմէին շու մէլուն իշին, իշիթմէմ տուանի-
զէ, նիճէ քի օ զալիմ ու պիրահամ՝ իշիթմէտի պէնիմ կե-
տալէրիմին ահ ու ֆիզանինէ։

Գ Լ Ո Ւ Խ . Բ

ՅԵՐԵՄԻԱՍ ԵՐԵՄԻԱՍ :

Ք Ա Ս Լ . Բ

Պէրայի տուայի ու համա ու սէնա։

Ի Պ Ե Թ . Ա

Տուաէ՝ ալջագ կէօնիւլիւք, վէ իճթինսու տէսթիկիր
օլունճա, օգ կիպի տուա սէմայէ եկրիշիր . վէ իյրէ-
նէճէք օլունճա, շէյթանա հազմի քէօշէ, վէ ըսպպիյէ իք-
րահ էտէճէք պիր մատտէ օլուր։ Նիճէ քի պիր էանա-
տէ՝ իքի ճգնաւորլար՝ եսթագ իշինտէ վագթի տուալէ-
րին էտինճէ, մէլուն շէյթան կէլիպ՝ պիր նէքպէթ նէ-
ճասէթ գօգուսի իլէ օտսնըն իշինի տօլտուրտու վէ տէ-
տի, պէշլէ տուայէ՝ պէշլէ պուհուր եագըշըր։

Պունուն զատի՝ մաքսաւոր ըահվան՝ սէհրաթուլ-
լահտէ կէօկսիւն ուրարագ տուա իտուպ, վէ եէրէ պագա
րագ տէր իտի, ըսպպի՝ ալֆէ յիէ պէնիմ կիւնահիւթ . թե-
վազի պիրլէ տուա իլէ խէլաս պուլտու, սէլամէթ չըգտը։

Ի Պ Ե Թ . Բ

Տուատէ՝ հէր գայկըէշալին ըէտտ էթմէլի զիքիրտէն,
վէ տուաէ մէշղուլ օլմալը։ Պիր զէմանտէ պիր քարոզիշ՝
ԺԴ

ղայեթ աշգի հագգէ հէյրան՝ վէ մէվայէ հագգիգէթի
 պիր գուլ օլմաղ իլէ Կիր Էշէճիկ իլէ՝ օրայէ պուրայէ
 Կէզիւայ մէճճանէն վազէտէր իտի։ Պիր կիւն քիլիսայէ
 կիրտի տուա Էթմէյէ Էշէյիճի գափուտէ պաղլատը ։
 վէ Հայրմերի պիր քերըէ տէյիճէյէտէք Կտֆաթ իլէ
 Էշէյի գայկուսի քէտէր օլուպ Էթմամ Էտէմէտի տու-
 ասին Կ օլմայա Էշէյիմի օլուլ չալա ։ վէ սայրի Ֆերեր-
 լէր տախի՝ տուասինէ քէտէր Կէթիւրիւրէր իտի ։ իսէզ-
 վարի քիլիսատէն չըգրպ Կուճուղ փահա իլէ Էշէյի սաթ-
 տի Կ քի տուսնըն քէտէրի մէն օլա Կ կիրիւպ քիլիսայէ
 Էվլէլինտէն տիլիրինէտէք տուասինի գայկըսըլ Էթքմիւլ
 էյլէտի ։

Պուհա Էմալ՝ դիողինէս սլիմ Ֆիլօսօֆօղուհն ան-
 ճագ քի պիր սու շէմէյի վար իտի քէշկիլ կիպի Կ քի անի
 իլէ սու իշէր իտի ։ վարըպ շէմէտէ սու իշէրքէն Կ պագտը
 քի պիր չօճուգ կէլտի պարտաղի Էօգ Կ իյի ավուճին ա-
 չըպ Կ ավուճի իլէ սու իչտի ։ Տէտի մէղպուր ալիմ՝ հայ-
 իֆ պանա քի պուհիճէ ղէման պէն պու քէշկիլին աղըրը-
 ղինի չէքէր իմիշիմ՝ շիւնրի պուհսուղ տախի իմքէտի վար
 իմիշ տէյիպտէ՝ քէշկիլի Էէրէ չարփըպ փարչա փարչա էյ-
 լէտի Կ քի գայկըսըլ իլմէ թալիմ օլամ տէյիւ Կ Կտի
 տուատէ գայկույի լէտտ Էթմէյի Էկէր արղումիղ հա-
 սըլ օլմագ իսթէրսէք ։

Գ Լ Ո Ւ Խ Կ

Յալա աղլադուրէտն ։

Ք Լ Ս Լ Կ

Պերայի չէտայի Գագգէլէ ։

Ի Պ Ե Թ Լ

Պիր փիյատէ Էշէլ տիւհեա՝ ղայեթ Ֆագիր Կ վէ գըզ-
 լար սահիպի օլուպ Կ բուզի շէպ անլէրին գայկուսին
 Ե Լ

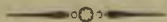
շէքէր իտի : Ապիսկոպոսուն նասիհէթի իլէ , տայիմ կի-
 տէր իտի մէրէէմանէ քիլիսասինէ . վէ անտէն մէտար նի-
 յաղ էտէր իտի : Պիր կիւն՝ էրքէնձէ կէլիւպ քիլիսայէ ,
 տէրկեհնատէ կէօրտիւ իքի էմմա ֆուգարէլէր , քի պիր
 պիրիսի իլէ սեօհպէթ էտէրլէր իտի վարլըգ ճիհէթին-
 տէն : Պու տէրտիմէնտ անլէրտէն պիսասպէր գուլագ մի-
 սաֆիրի օլտու . մէզպուրին պիրի տէտի քի՝ պէն իքի
 էիւզ սլթուէն թագկէմտէ ձէմ իտուպ տիքմիշիմ , օպիրի-
 սի տէտի , պէն իւջ էիւզ փէյտահ էթմիշիմ : Տէրտիմէնտ
 նաչար՝ պունու իշիտուպ , թէզլուրի վարլըպ էպիսկոպոսա
 նագլը էթտի : Ապիսկոպոս չաղըրտը անլէրի , աղարւյ-
 տուպ կիւշմալ էթտի , սիղ քեաղիպ վէ խըսըզ սընըզ , քի
 ֆուգարա քիսվէթինտէ , խալդի ալէմի տլտատըրսընըզ ,
 վէ նաչարլարլին նաֆագասընը իփթալ էտէրսինիղ . միւմքին
 տէյիլտիր , սիղ պիհոուզուր օլուրսուզ օագձէլէրին սե-
 պէպի իլէ : Սէ անլէր ձէմ էթտիքլէրին , էօնիւնէ գո-
 տուլար , քի մուստահադինէ թէվճիհ էթտին , վէ էպիս-
 կոպոս պիրինէ իկիրմի ալթուէն , վէ պիրինէ օթուզ վի-
 ըուպ՝ գուսուրինի վէրտի օ տէրտիմէնտէ , քի վարսըն
 գըզլարլին գայտինի կէօրսիւն . հագ շէրասթ :

Ի Պ Բ Ե Թ . Բ

Ահլէ տիւնէանըն պիրիսի , վարտը հայր անտեհիւտուն
 եանինէ , քի շայիրտ օլամտէյիւ . էմմա պիր մըգտար ագ-
 ձէ իլէ : Տուլտու աղիւզ , տէտի քի՝ էկէր պանա կէլիշ-
 սին շայիրտ օլմաղա , վար շէհիրէ , պիր վագիէ (օգկա) էթ
 ալ , վէ սինիրինէ պտղէ , վէ կէլ . վարտը մէզպուր , էթտի
 էմրինէ կէօրէ : Եէհիրին քէլպլէրի պունուն իւղէրինէ
 պիր հիւճիւմ էթտիլէր էթ իլին էթի մէրքէզինէ գո-
 տուրտէն սօնրա , հէրիֆին տախի սինիրլէրին էարէ փէրէ
 էթտիլէր . աղէյէրէք կէլտի՝ աղիղին գուրպինէ :

Սիւալ էթտի աղիղ , էյ օղուլ էթտին մի թէնպիհի-
 մէ կէօրէ : Տէտի զէվալու՝ պէլի էֆէնտիմ էթտիմ ,
 լաքին՝ քէօփէճիքլէր պէնի պու հալէ պըրագտըլար ,

կէօսթէրտի սինիրէրին, Տէտի օ աղիզ, եա ողուլ հա-
գիգէթի էջլէ տիր, քիմ քի թէրքի տիւնեա օլուպ, վէ
տիւնեկ վի մալի թաշնըր իսէ, նարի ճիհէնէմտէ՝ շէյթան
լար պէյլէ ճէ էտէրլէր ատէմին սինիրէրինի վէ ճանինի:

Գ Լ Ո Ի Խ • Դ

{} աշտոն անշշջո-թեան:

Ք Ա Ս Լ • Դ

Պէրաթի թէօպէսիշլէ՝ վէ Ի-թիշէ-թիշլէ:

Ի Պ Ի Ե Թ • Ա

Թէօպէ ու իսթիղֆար տըր, ճիւղֆին թանըմազ վէ
աղլէմէք. վէ աղլէյէ ճէք ֆըրգինի՝ պիր տախի իշ-
լէմէմէք, Օ էման իլէ պիր քիմէսնէ, քէնտի ճիւղֆինէ
պէտէլ, պիր տէրտէ կիրիֆթար օլտու. վէ խասթէլիյի՝
կիւն պէկիւն թարագգի էտինճէ, հապիպ տօսթլարի կէ-
լիւպ խաղլէթ վէլիլլէր իտի իսթիղֆարէ կէլմէյէ, վէ
մուգիրըր օլմաղա (խոստովանիլ), իմէմէրրիւտ նէ ֆոինէ
թապի խոսթէ, քէլպ միսալի թահազիւրէ կէլիւպ աղկըն
լանտըր վէ տէտի՝ պէն պիլիլիմ քի զայէթ ֆատիգէմ, նէ
ֆապիաէսի վար շիմտէն կէրի պանա իսթիղֆար ու թէօ-
պէտէն, իշտէ գաթլիմ պէր գարար տըր:

Պատէգալիք, բաճմանի բաճիմ յի քի էֆէնտիմիզ,
թէնէգիւլ իտուպ կէօրիւնտիւ վէ տէտի՝ պէն իմ յի
քի, քի սէնին իշին վէֆաթ էթտիմ. պէնիմ բաճիմ քէ-
րէմիմ, սէնին կիւնաճիւտէն տախի իւսթիւն տիր. անճազ
քի սէն մուգիրըր օլ, վէ պէն սանա բաճիմ էտէրիմ. միւմ-
քին օլմատըր թէօպէ տէմէյէ, Ի նտէն սօնրա յի քի՝
կիլտիւլի քէմիալլի էօգարըր գալտըրըպ, կէօկսին էարէ-
սինի կէօսթէրիւպ տէտի, պոււնու պէն սէնին իշին գա-
պուլ էլլէտիմ, վէ սէն թէօպէսիղ էօլմէք իսթէրսին:

խօշ տէյիլ տիր պանա սէնին զայ օլման • ասլա պու տու-
թանէ փէնտլէր՝ թէ էսիր էթմէտի ինատճիյէ : () Էղէման
էֆէնտիֆիլ՝ էլ սուսուուկ կէօկսիւն էարէսինէ , վէ սաղ
էլի իլէ ալթաճ իլէ գանին ալըպ , սաջըվէրտի օթէմէրրիւ
տին իւղիւնէ՝ տէմէք իլէ • պու էլթմէթի հուզուրի մահ-
շէր կիւնիւնտէ՝ ճէմալինտէ թաշքեսարն • շիւնքի պէնիմ
րահմ ու քէրէմիմ սէն ըէտտ էյլէտին • վայ վայ էանտրմ
տէյէրէք՝ մէքրուհ ճանինի թէսլիմ էյլէտի շէյթան էլինէ :

Ի Պրէնթ • Բ

Պատիգ շտխսին պիրիսի՝ ըապպիյէ ըրճա ու նիյաղ է-
տէր իտի քի ըապպիմ պէն էօլմէտէն՝ իւշ կիւն էվլէլ
պանա խապէր վէր քի թէտարիքտէ պուլուէպիմ : Կէլտի
պուլնա ալլաճ թարաֆինսէն ճիպրայիլ տէտի քի՝ նիյա-
ղին մագպուլէ կէշտի , պէն սանա խապէր վէրէճէյիմ :
Ալթմայէ օղրատը պու սէֆիլ • կէլտիլէր իըսըմ ագրապա
լէրի , քի պիրաղ թէտարիք կէօր : Տէտի քի՝ պանա խա-
պէր կէլէճէք սիզ պիլմէզսինիզ : Խասթէլիք թարագգի
էտինճէ , տօթլար կէլտիլէր • էինէ ճէվապ օշէրիլ :
Խասթէլիք տահիճէ իւթէլէյինճէ , քիլիսատէն
րուհպոն ու ալիմլէր կէլտիլէր , քի թէօպէ գէմանին կէ-
շիրմէ թէտարիքին կէօր • սանա նէզ արարը վար թէտպիր
ինտէն • գըշ իշին կէօր թէտարիքին , էաղ օլտու իսէ՝
տէվլէթ սէնին • միւսքին օլմատը՝ թէօպէ տէյէմէտի :
Պագտը քի իշ՝ իշտէն կէշտի , պաշլատը սըղլամաղա • էյ
ազիզ ճիպրայիլ , էա սէնին վատի քէրէմին պէյլէ մի
իտի • սէն իւշ կիւն էվլէլ պանա խապէր վէրէճէք իտին ,
իշտէ էօլիւէօրում :

Ճիպրայիլ կէօրիւնիւպ տէտի քի՝ էվլէլքի կիւն՝
իըսըմ ագրապան նասիհէթի իտի • իքինճի կիւն՝ տօթլա-
րըն ըրճա ու նիյաղի իտի • իւշիւնճի կիւն՝ րուհպոն ու
ալիմլէրին փէնա ու նասիհէթի իտի : Պէն սանա իշտէ
իւշ կիւն էվլէլ խապէր վէրտիմ անլէր իլէ , վէ սէն էա-
լէմէտին : Պէն իըզմէթիֆի վատի ահտիմի իճրա էթտիմ :

էմմա սէն ահտինտէ գաւլմատըն . պէն նէ՞ եափայլմաւ յէ-
րէք կէօրիւնմէ՛ղ օլտու : || է օ զէվալլու յուսահատեալ՝
ճանինի թէսլիմ՝ էթտի շիրք իշինտէ :

|| մտի՛ հէր գաղա ու խաթա կէլինճէ , պիպէ ալլաճ
թարափրտէն մէլլիք կիպի խապերտար տիրէր . նիտա
էտէրլէր . քի , վազթինէ հաղըր օլ , մաղֆրիթ զէմանին
կէշիրմէ . պիղ ինատ էտէրսէք , թէօպէսիղ էօլիւրիւլ :

Ի Պրէթ . Գ

|| Իր քիւնէ ճէմի էօմրինի ֆըւգ ու զինա իշինտէ կէ-
շիրմիշ խտի . վէ թօպէ իսթիղֆարէ կէլմէ՛լ իտի : | Նարան
ու եօլտաշ նստիհէթ էթտիքտէ՝ իֆթիխար իլէ տէրիմիշ ,
պէն սօն նէֆէսիմտէ՝ իւշ սէօղ իլէ խէլասիմի պուլուր-
էմ : || Էղպուր հէնիղ օրթա եաշլը՝ պարկիրինէ պինուպ
պիր էսկի ճէսիր (քէօփրիտէն) կէշէրքէն , քէօփրի զէ-
տէլէնիւպ՝ պարկիրի գաղսյէ օղրայինճէ , պազտը քի
միւլքինի եօգ տրո՝ քէնտիսի տախի զարգ օլաճագ , տէ-
տի , շէնլան՝ ձիւլէսի՝ սանա : || ու իւշ լուղէթ իմիշ մէ-
կէր կիւվէնտիյի . պարկիրի իլէ սույա զարգ օլուպ
էօղ օլտու կիթտի :

|| Վազթինի կէշիրէն , նէքի իսթէսէ՝ անի տիլէ-
մէզ . անճագ քի՝ զէման նէքի սէոյէտիրսէ . տէմիր
թաւինտէ եափըլըր տէմիշէր :

Նգնաւորաբարն պիրի՝ Թէնպիհէնիպ ուլուսինտէն՝ մանասթըրտէն ասլա թաշրա չըգմանալաւ : անճագքի էմիրի իւէ պիր պէճիա իւրլմէթ վագթինտէ : Լաքին՝ պու մէգպուր հէր կիւն պիրէր պէհանէ իւէ՝ ուլուսինին էմիրի իւէ շէհրէ վէ զայլի եւրլէրէ վարըր իտի : Պիր կիւն կիտէրքէն՝ պիր ճինլիյէ բասթ կէլիւպ , պուսու կէօրէնլէր՝ ֆագիրին տերտինի արզ իտուպ՝ նիյաղ էթտիլէր քի , մէլուն ճինտէն շու տերտիմէնտի խէլաս էլլէ :

Լպրաւլէրինէ գարշը կէլէմէյուպ՝ գարիպ կէլտի ճինլիյէ , վէ յովհաննէս աւետարանըն իլքինի պաշլատը գըրասթ էթմէյէ , վէ սպրի տուսլէրի թէքմիլ իտուպ , տէտի ճինէ՝ սանա անտ ու եէմին վէրիլիմ՝ աղիզ հնազանդ ութի իսմի գուվվէթինէ , իխրաճ օլ շու ալէմտէն : Տէտի մէլուն շէյթան , սէն մի պանա անտ վէրիւսին միւթէնէպիհ իսմին իւզէրինէ , քի ասլա միւթի տէյիլ իտին եօլոււնճա անտ վէրտիյին աք հնապանդ ութիւնա :

Պուստան պէյան օլուր քի , անլէր քի կէրէյի կիպի եկէր միւթի օլուրլարսա ուլուլէրինէ , վէ շէյթան միւթի օլուր քէնտիւլէրինէ :

Պուսուս արսինէ՝ աքն բարսեղ կեսարացի պիր մանասթըրէ կիտուպ , պիր կէնճ ուսուլու ուշաղի՝ մէտհ էթտիլէր , քի զայլէթ միւթի տիր : Լաքի էթտի աղիզքի , սու կէթիլ՝ էլիմ եպագայըմ այ ուշագ : Լէթիլինճէ , իպրիղի էլինտէն ալուպ տէտի , կէթիլ էլլէրինի պէրի սու

առտուրայրմ. միւթի օլտու ուշաճրգ. Տէտի վասիլիօս. ասհիհ իմիշ տէտիյինիզ պու ուշաղըն հազգընտէ. վէ ազիմ տուա էթտի ուշաղա.

Ի Պ Ր Ե Թ . Գ

Պիր մանասթըրտէ՝ Թէրկի տիւնեստ ճգնաւորուն պիրիսինին՝ պիր էօքիւզ գըլճըղաղը վար իմիշ էրինէ իամինտէ. է մնա պու գըլճըղաղ՝ օլմէրթէպէ միւթի իմիշ աթա սինէ. քի ալա սեօղիւնտէն չըգմաղ իմիշ. () Լուր քի՝ պապասինէ պիր շէյ ամանէթ վէրիւէր. պապասի տախի էրինէյէ ամանէթ վէրիւ. Լւինէ վէֆաթ էտէր. ճիւմ լէնին լիսանինտէ շայ օլմուշ հնապունդ իամի. տէրլէր քի հնաղանդ էօլտիւ. ուլուլէր տէր քի՝ խիւաֆէ տէրսինիզ՝ հնաղանդ էօլմէզ.

Լմանէթ սահիպի կէլիւ տմանէթին իսթէր. արար զաւսլը պապասը պուլամաղ. պիւմէզ քի էրինէ նէրէյէ գօմուշ. պիր գաւջ տտէմ իլէ կիտէր մէղարի իւզէրինէ տէր քի. պէնիմ գըղըմէրինէ՝ շու ամանէթի նէրէյէ գօմուն էաւրում. մէղարտէն նիտա էտէր՝ տէր քի. պապա իշտէ ֆիլան էէրտէ տիր. Տէօնէր տէր սթթահայր՝ էա պէն սիղէ տէմէզ մի իտիմ. քի հնապանդ էօլմէզ.

Ի Պ Ր Ե Թ . Դ

Սթէնէպրիհ օլմայանըն էօմրի գըսալըր. իպրէթի զուհուր էթմիշ տիր. Լսփանիա մէմէքէթինտէ՝ օնէէտի էաշինտէ պիր ուշագ՝ տիւնեստէ ըզլիլիւր. զինա. ու խորսըղըգ գալմամը իտի էթմէտուկի. էնճաթինտէ Թուլուլուպ ասըտըր. Լսփանըղտէն կէօրտիւլէր քի սագալ պիթտի. կիտէրէք կիտէրէք սագալ ուղսնալ. վէ օլ մէրթէպէ ագալաթ օլտու. քի կէօրէնլէր Թօգասան էաշինտէ Թահմին էտէրլէր իտի.

Պու աճայիպի իշիտուպ շէհրին էպիսկոպոսու.

ղի յն քն՝ ել սոսնուս ալտը էքմէրի օ մաղլուսին էլինտէն վէ տէտի , իշտէ նիյազինէ կէօրէ գապուլ էտէրիմ էքմէյինի , լաբին իւշ կիւնտէն սօնրա՝ սանա էտա էտէրիմ տէյնիմի :

Չօճուք անի իշտիճէք , սէվինէրէք տէօնտի անէսի էվինէ , վէ խասթէլէնիւս , իւշ կիւն տէյինճէ վէֆաթ էյլէտի . վէ էմնալի կէօվէրչին փալազի գանաթ աշուս , սէմայէ րէվան օլտու , ի Վարա միւտամի քէվսէր էքմէյէ նայիւ օլա :

Ի Պրէթ . Բ

() Գոստինոս բուհպանլէրին սէրվէրի՝ նք Երրորդութի իւզէրինէ պիր ճէտիտ քիթապ մէվիւմ էտէր իտի . վէ ատէթի իտի քի , ղաճմէթտէն սօնրա՝ տէրէա քէնարինտէ վարուպ կէզինիր իտի . վէ էթպայիլէրի ուղագտան կիտէրլէր իտի , քի անլն բուհանի Ֆիքրինէ իւէլալ կէթիրմէյէլէր :

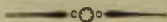
Պիր կիւն էյլէճէ կէզինիրքէն , կէօրաիւ քի պիր չօճուգ տէրէա քէնարինտէ գուլ իշինտէ պիր քիւշիւճէք չուգուր էափիւրշ էմնալի հափուզ , վէ էլինտէ պիր քիւշիւճէք գաշըգ՝ տուրմայուպ պահրին սուլունու ալուս , գաշըզի իլէ չուգուրա տօլտուրուր իտի : Սիւսլ էթտի՝ էյ մաճպուս ու շիրին մասուլմ , նէ՛ էափրէօրսուն : Տէտի չօճուգ , իստէրիմ քի՝ պու ճէմի տէրէայի՝ պու չուգուրա տօլտուրայլմ :

Կիւտի Երանելի վարդապետ , վէ տէտի , էյ թըֆլի մասսուլմ՝ հիշ գապլիմի էա . պու տէրէա ղայէթ էնլի վէ տէրին , գաշըզին քիւշիւճէք , վէ չուգուր տաիի քէգալիք՝ ափուճ տէյնի : Ղէվապ էթտի չօճուգ՝ պանա փէք գօլայ տրր պու պահրի պու չուգուրա պէնտ էթմէք , էմնա՝ սէն Ֆիքրինէ գօտուղինի՝ գալէմալթինէ սըղտըրմասի մուհալ :

Տէտի օգոստինոս , նէյէ՞ թէշպի՞ տիր տէտիյին , թապիրի նէ՞օլա : Տէտի չօճուգ , սէն քի նք Երրորդութիւնը իստէրսին Ֆիքրինէ սըղտըրմալա , քի իմքէանի

եօգ տըր • սէն անի էտինճէյէտէք • պէն տախի ֆէվրիճէ պոռ պահճրի պոռ չուգուրա տօլտուրուրէմ • պոռնու տէյէրէք կէօրիւնմէզ օլտու չօճուգ • Տույտու օգոստինոսքի մէլայիքի սլիզ իմիշ • համոռ ու սէնա էյլէտի րասպիյէ •

Մշլէրքի ագըտէն թաշրա պիր շէյին արառնճէ կէզէրէր • օմէլայիք կիպի չօճուգ րու թպէսինէ կիրէճէքլէր • հէմոն տին խուսուսինտէ օլտն քէլալէրէ • համալի չօճուգ իթիգաա էտէճէքլէր • վէ թէ ֆտիշինէ մամուր օլմայաճարլար •

Գ Լ Ո Ւ Խ • Է

Յ-ԷԿ • անյէշաշարհ-իւտն •

Փ Ս Ս Լ • Է

Պէրաճէ պէշարէշէ •

Ի Պ Ե Թ • Ա

Պիր փիյատէ քիմնէ՝ էօլտիւրաիւ պիր ասըլ զատէյի • գալմասը տախի միւմքին օլմասը միւրտէնին գարընտաշի էլինտէն • վարտը թէքֆլ թէտարիք կէօրտիւ խոստովանուծի մուգիրըր օլմաղ իլէ • վէ թէվէքքիւլ օլտու ալլահըն րահմինէ • Մշադ ուրբաթ կիւնիւնտէ՝ էօլէնին գարընտաշի էօնիւնէ չըգըպ • իֆ ու լէսէն պօյնուստէ • ճիւրմին մալֆիրէթին տիլէտի էօլէնին գարընտաշիւտէն • փայինէ սարըլտը նիյաղ էթտի • քի պոռ միւպարէք ալլահըն վէ յն քն էֆէնտիմիլին աշգի իշին՝ սուչուսու ալֆէ էյլէ • վէ զիքըր էյլէ պոռ կիւնտէ անըն շէքտիլի սէրէնճամի •

Նօլէնին գարընտաշի կէօրիւպ շօլ մէրթէպէ եիւղէերէ օլտուղինի • րահմէ կէլիպ՝ ասըլզատէ օլտուղին սապիթ էթտի ճէօմէրտանէ • ալֆէ էյլէտի մէզպուրին ճիւրմինի • վէ գաթիլտէն մուրախաս էյլէտի պիշարէյի՝ աշգի իսա իշին • Ս է գուճագլայիւպ հօփտի իւզինի տէմէք

իլէ ։ վաճառ սեւեռմէթ իլէ ։ մէվլա սանա սեմաաւէ ։ վէ պէն
սանա եւրտէ տվի էթտիմ ։

Վազ պու քէրէմի ։ օ կէճէ ըույասինտէ պի զարէ-
գին՝ կէօրիւնտի յս քս վէ տէտի ։ չիւքի սէն՝ տիւն
խասմինին սուչոււնու պաղըչլաաւն պէնիմ հաթըրմ իշին ։
պիւրիշ օլ քի աւա պէտէլ՝ պէն տախի եօլէն գարընտաչի-
նին ըուհինի՝ աըքայութի ճէննէթիմէ տախիլ էյլէտիմ ։
վէ պապան ճանինի տախի՝ նուրի էնվէր սեմայէ լայիգ
էյլէտիմ ։ Վէ սէքիղինճի կիւնտէ՝ սէնի տախի տալէթ
էտէյիմ ։ ճէննէթէ՝ քի ֆանի տիւնեանըն զաւհաթիւնտէն
խէլաւ պուլաւըն ։ վէ էպէտի միւտտէթիմտէ իյզէթլի
օլասըն ։ Լօլտիւ օ սզիզ ասըլգատէ ։ հիքմէթինտէն
սիւալ օլոււնմազ ։

Ի ՊՐԵԹ ։ Բ

Սըլգատէնին պիրի յովճաննէս նամինտէ՝ ըասթ կէլմէք
իլէ պիր տիւլմէնինէ քի սոյինտէն պիրիսինի եօլտիւրմիշ
իտի ։ վէ չօգ զէ մանտէն պէրի քիւշատին արար իտի ։
անսըղտէն պիր չափարըզ էկրտէ պիրպիրինէ ըասթ կէ-
լիւպ ։ քի իմքեանի եօղ իտի կէրի տէօնմէյէ ։ Սուչու
կէօրտիւ քի՝ եօլիւմտէն զայրի գուրթուլուշ եօգ տըր ։
յովճաննէսին ասըլգատէլիյինէ մամուր օլուպ ։ աթըն-
տան էնտի վէ տիւշտիւ եէրէ ։ խաչանման գօլլարըն ու-
ղատըպ՝ սալպ օլոււնան յս քս աշղինէ սուլճ ու մուհասուպ-
պէթ արղուլէտի ։ Յովճաննէս էմըր էթտի քի ։ գալգ
աշաղա՝ ճիւրմինի սանա պաղըչլաաւըմ ։

Վէ աւտէն սօնրա քիլիսայէ կիրուպ՝ տիղ չէօքթի
խաչելութի էօնիւնտէ ։ կէօրտիւ քի յս քս էֆէնտիմիզ
խաչ իւզէրինտէն՝ միւպարէք պաշի իլէ թէնէզլիւլ ի-
տուպ պոյնուն էկիւպ՝ թէչէքքիւլ էյլէտի յովճաննէս-
տէն ։ Լէյա պէնիմ մուհասուպպէթիմ իշին ։ սէն տիւլմէ-
նին սուչինտէն կէչտին տվի էթտի ։ պէնտէ սէնին էօ-
զիւրինի գասպուլ էյլէտիմ ։ մաղֆիլէթ պուլասըն ախ-
րէթտէ ։

«**Պ**էջիւք կոստանդին ազիզ փատիշահէ ինչա եթտիւեր քի, սէնին թասվիրինի թաշլէտիւեր անթէքիյէ շէհիրինտէ . վէ ինթիգամ արմաղ իշին՝ զայրէթէ գօշմաղ իստէրլէր խոր . Կազար էյլէյին փատիշահըմ, քի սէնին միւսաբէք ճէմալինի ետրէ փէրէ եթտիւեր . Ելէրին իւղնէ սալուպ տէտի, եա պէն արա ետրէ փէրէ պոլմաեօրում իւղիւմտէ . վէ ազրը հիշ տոլմաեօրում . պաշում պէտէնիմ սափա սաղ տրը . «**Պ**ունու իշիտիպ՝ նատիմ օլտուլար ինթիգամ սէվտասինէ տիւշէնլէր :

«**Պ**է յովճաննէս ողորմածըն՝ պիր գըղ գարընտաշի օղու խիւ ու խաւ եթմէք իլէ պիր մէյխանէճի իլէ կէլիւպ շէքվա եթտի տայիտի օլան ազիյէ : (**Ս**) տախի քիրթտէն նազլինէ կէօրէ շէրպէթ վիրուպ, թէսէլա էյլէտի տէմէք իլէ՝ պէլի օղուլ՝ էյլէ տիր . Տօշ իմտի պէն պու կիւն անտէն պիր ինթիգամ արլըմ քի, իսքէնտէրիյէ շէհիրի մաթ օլա . Եքին՝ եկէր քի սէն պաւա գալմ իսէն, իլա քի ֆազլի ամէլ իլէ տախի ույաճագսըն, տէյլիւքի սատէ ճինս իլէ :

«**Պ**ատէզալէք չաղըրտը շարապ էմինին, վէ պիր թէսքէրէ ալտըր քի ֆիլան մէյխանէճի՝ ճէմ թէքլիֆտէն մէն օլու նուպ, մաֆ ու միւսէլլիմ օլա . «**Է** չաղըրտայ մէյխանէճիյի տէտի, սէն պէնիմ գըղաւորընտաշըմ օղունա՝ զայէթ ինսանէթլիք եթմիշին . էյլիյինիղէ մուգապիլէմիզ եօգ տրը, շու հէտիյէմիզի՝ (աղ էմմա) չօգ եհրինէ գապուլ էաէսիզ, վէ վէրտի թէսքէրէյի :

«**Է** կզուր կէօրտիւքտէ, հիճապինտէն զէմին ետրը սէ իտի եէրէ կէչէր խոր . Ելէվթուր օլտու հալէհվալ քի պէոյլէ տախի ինթիգամ արմագ օլում մի իմիշ տիւնէտտէ : «**Է** էյխանէճի հալի հայաթինտէ, օազիզին մահճուպի վէ պէնտէսի օլտու հիճապինտէ :

Գ Լ Ո Ւ Խ • Ը

{ }-ը-է-ն ապաշխարութեան :

Փ Ա Ս Լ • Ը

Պէրսոյի ընօպէյի Իսթիզֆար :

Ի Պ Ր Ե Թ • Ա

Իւրսըղըն պիրի՝ խասիմէրինէ ըսած կելիւյ , պագտը քի խէլասինէ շտրէ Եօգ տըր , տիւշտի Եէրէ Իւղի գոյի , գօլլարին ուղաթտի վէ տէտի , ալլաճըն ասալէթի միւճէպինճէ՝ գաթլէ վաճիպէմ . զիրա ըսպպիմի կէօնէ կէօն Ֆըրգ ու զոլմ իլէ խըշմէ կէթիւտիմ . Պաշլատը աղւէյէրէք մուգիր (խոստովանել) օլմաղա . վէ խասիմէրինէ ըրիճա ու նիյաղ էլլէտի քի , պէնիմ ըսպպիմին աճա ու ինթիգամին՝ պէնտէն կէրէյի կիպի ալասընըղ . վէ պէնի՝ տիլիմ տիլիմ տօղըպյասընըղ : Իշ Եէրինէ Եաթտի՝ ըրիճաինէ կէօրէ գըլմա Եթտիլէր հագիրի :

Պու աճվալ ինհա օլունտու ճգնաւորուն պիրիսի գուլաղինէ . քի ճէմի պէմանինաէ Եօլլինի իսթիզֆար իլէ կէշիրմիշ իտի . վէ ալլաճ թարսֆինտէն տախի՝ հագիգէթ իւղրէ խապէր ալտը քի , օ խըսըղ՝ մաղֆիրէթ պուլտու . վէ մէլայիքլէր՝ մէղպուրին ըուհին՝ ահէնկ իլէ սէմայէ տախիլ Եթտիլէր : Դագիր ճգնաւոր թէշէքքիւր Եթմէյիւպ , իլլաքի խըշմէ կելիւպ տէտի ֆիքրինճէ , պէն տախի մէղպուրէ մէնէնտ՝ հալի հայաթիմի վէրիլիմ զէֆգ ու սաֆայէ , վէ աւն նէֆէսիմտէ Եյլլէճէ թէօպէ Ետէր՝ մաղֆիրէթ պուլուրէմ . վէ Ենճամինտէ՝ անճիլէյին օլուր պանա՝ նիճէ քի անա :

Պու ֆիքըր իլէ՝ զէվալու թարիգինտէն ըուճու իտուպ , տիւնէպէ տէօնիւնճէ , կէտի պիր շայ նէհրէ . ճէսիր քէօփրիւսինտէն կէշէրքէն , տիւշիւպ զարկ օլուպ պօղըլտու . վէ շէյթան ճանընը ալըպ , ճէսէտի կիպի զարգ Եթտի նարի ճիհէնէմէ . վէ օլ տէյնի շէքտիլի զահմէթ՝ նաֆիլէ Եէրտէ զայ ու իպա օլտու կիթտի :

Առաք չայրն Անտոնիոս՝ պէրըր ու եսպանտէ կէօրտիւ պիր պէտտավի հապէշ, թի օտուան տէվշերիր խտի, վէ հաշան թախմին էտէր խտի աղըրլըղին, թի գալտըրմաղէ եօղ խտի իմքեանի, տախի զիյատէ թարագգա էտէր խտի իւքի իւզէրինէ, օլմէրթէպէ թի՝ հիշ էէրինտէն թէվրէնմէզ օլտու իւք, Հէյրանտէ գալտըր անտոնիոս:

Ահալթիքի աղիղ կէլտի միւշքիլին հալէ էյլէտիքի, օ հապէշի օտուան տէվշերէն՝ ֆասիգ կիւնահքեարլէր տիր, թի իւքլէնմիշէր ֆըսգ իլէ, վէ իւքլէրին գալտըրմաղէ թագէթ կէթիլմէյիւպ, զիյատէսինձէղ թարագգա էտէրլէր կիւնահքէրի իւզէրինէ:

Պիր տտէմ չօգ քէրլէ նիյէթլէնի խտի խոստովանութի էթմէյէ, լաքին՝ նէ գատար կէլլէ խտի խոստովանհայրըն էօնիւնէ՝ աղղընի աշամաղ խտի, իյասթէլէնինձէ՝ չաղըրտըր քահանայը՝ ճիւմլէսին մուգիրըր օլուպ, պիրինէ կէլինձէ, հիճապինտէն ձէսարէթ էտէմէտի մուգիրըր օլմաղս, Բահանայ կիթաիքտէն սօնրա՝ կէլտիլէր տէօրթ շէյթան՝ պաշատըւար գալղա նիղս էթմէյէ:

Պիրիսի տէտիքի, շէրան պու պէնիմ նասիպիմ տիր, զերա՝ իւք իփթիտա պունա ֆըսգի պէն իշլէթտիմ, Իքինձիտի տէտի, պէնիմ հագգըմտըր, զերա՝ պէն ֆըսգ իշլինտէ էյլէնտիրտիմ, Իւշիւնձիսի տէտիքի, շէրան պէնիմտիր, զերա՝ պէն պիթէտարիք վէ պիլայիգ իղվա էտէր խտիմ հաղորդութի ալմաղա, Տէօրտիւնձիսի պագտըր թի քէնտիսինէ փոյ գալմատը, տէտիքի՝ սիղ չաշկընսընը՝ հալիեա նէֆէսի վար հէմ սաղտըր, իճթիմալտըր, պէլքի խոստովանել օլա, թէօպէ ու իսթիղֆար էտէ, սիւզին իլափանըղ տիփտէն քէսիլիր:

Պունու իշիտինձէ տէրտիմէնտ խասթէ՝ ղայրէթէ կէլիպ տէտի, էս ըապպիմին ըահմ ու քէրէմի օլմէրթէ-

պէ՛ օլտուգտան սօնրա՛ պէն նէյէ պէքլէրիմ . չաղըրըպ
քահանայը պիլթէմամ մուղիըրը օլտու . վէ պէ օյլէ ճէ խէ-
լաս պուլտու չէյթանտան . վէ ըոհհինի փաքճէ թէսլիմ
էյլէտի խալիգինէ :

Գ Լ Ո Ի Խ . Թ

{ } — — — — —

Փ Ա Ս Լ . Թ

Պէրաթի — — — — — վէ Խ — — — — —

Ի Պ Ե Թ . Ա

Իրի առէմ պէյնինտէ՝ չօգ զէմանտէն առաւթ ուրէն
վար իտի . պուլտու տույուպ էհլի թագվանըն պիրիսի՝
նիյազմէտ օլուր իտի զարար կէօրէնէ . էնճամինտէ այա-
ղինէ տախի սարըլտը պիր գաշ տօսթլար իլէ՝ պիր իմքեա-
նըն պուլամատը : Տէօնիւղ ճէօմաթէ տէտի՝ աշիքեարէ
տէրիմ սիղէ , պիզի գապուլէ թմէյէն , պիզի իրսալ էտէ-
նի գապուլ էթմէմիշ օլուր :

Իմտի տուա էյլէյին ըապսիյէ . քի պիր թէօհֆէ
էլամէթ կէօստէրէ պուլ ինատճի իւզէրինէ , քի իսլրէթի
այէմ օլա . զիրա մէղպուր՝ քէն սագլամաղ իլէ տին գա-
րընտաշինէ , քէնտի նէֆսինէ էտէր զարարը : Պու նա-
սիհէթի թէքմիլ էտինճէ՝ կէօրէսին մէղպուր էհլի զա-
րէզ , կէօզլէրին օւեանա պուլ էանա չէվիրուպ , չարփտի
քէնտիւսին էէրէ . պաշատը քէօփիւրմէյէ վէ թիթրէ-
մէյէ իւղ թուլթտու ճէօմաթ :

Պուլտու կէօրիւպ մէղպուր ազիզ թագվա՝ տուպէ
տուրուպ , վէ էլ սուլտուպ գալտըրաը փէրս օլան մէղ-
պուրի . ագլը իւզէրինէ կէլիւպ , վէ տիւշմէնինին էօնիւն
տէ ահ ու ֆիղան էտէրէք , սուչիէ էմալ՝ զիյաիքեարին
տէն մաղֆիրէթ տիլէտի կէօզ էաշի իլէ . վէ գուճագ-

ԼՆԵՎ Խասամինի՝ տօսթի գատիմ կիպի և Զեֆի նազար գը-
լանէրէ՝ պիղարէ գլխէ խպրէթ օլտու :

Ի Պրիթ . Բ

|| Ուրբն դիոնէսիոս արխայագացի՝ դիմոֆիլէս սարկուա-
գըն մէթուպոլիտէ նագըլէտէր քի և պիր տէմտէ օղրա-
տըմ կիրիթտէ . միհման օլտում ֆապիլէթլու կարպօս եպիս
կոպոսա . օլքի մէվլանըն խըզմէթինէ՝ պիլա Խասպէր գա-
րիպ օլմազ իտի և թաքի ըուէա կէօրմէտիքձէղ : || Նաըզ
մէզպուր Խաթըրինէ տէյմիշ իտի փուլթիէրէսթին պիրի-
սի . զիրա էհլի իմանըն պիրիսինի շաշըրմիշ իտի հագ տի-
նինտէն : || Բիսի իւղէրինէ տախի տուա էտէձէք էէր-
տէ՝ էթմէյուպ և պիլմէմ նէտէն իւրէյի շիքէսթ օլտուպ և
Գոյրէթ պիրլէ՝ վէ աշգի հագգըն սէվտասի իլէ ալէֆլէ-
նիւպ՝ մէզպուր փուլթիէրէսթէ լանէթ օգույուպ և թա-
սալանտը Էաթտը :

|| Երբ կէձէտէ՝ չիւն իպտտէթին վագթը կէլտի՝
Էաթսպլինտէն պիհուգուր գալըպ և համտ ու սէնայէ
տախի խայր էթմէյուպ և թասա իլէ կէդյա զարգ օլուր
իտի և վէ տէր իտի . շէրի ու լայըգ տէյիլ տիր մէզպուր
փուլթիէրէսթլէրին սաղ գալմասը . չիւնքի տօղրու ըահ-
տէն շաշըրըլար էհլի տինտարի . վէ նիյալմէնտ օլուր
իտի ըապպիլէ և քի իքիսինին տախի վիճուտին տիւնէա-
տէն քէսէ :

|| Ունու խէյալէնիլ իքէն՝ հագիր կարպօս տէտի և
զոննըմ կէլտի քի և Խանէմ օրթասինտէն Էարըլտը՝ Էօ-
գարտան աշաղատաք . վէ պիր նուրանվէր սթէշ զուհուր
իտուպ և Խաս մէսիհուլաշ սէմատէն էէրէտէք կնիւպ և
սայըլը ֆէրիշթէլէր և օնիւնտէ մէվճուտ և մաթ օլտում .
վէ աշաղա նազար գըլըպ՝ կէօրտիւմ գէմին Էարըլմըշ և վէ
պիր նիհայէթսիղ չուգուր գարանլըգ զուհուր : || Ե
մէզպուրլէր չուգուր աղղինտէ՝ թիթիէմէքտէն ագըլ
դայ . վէ չուգուրտան Էօգարը տօղրու չըգարլար իտի մա-
րաֆալը՝ ալագէրինէ սարըլմիշէր . վէ էթտէր միսալի
ԺԵ

Ֆըշ Էտերէք՝ աշաղը չէքերէր իտի • վէ գուլըուգլէրի
իլէ մէկպուրլէրի շարփարլար իտի :

(1) Եննըմա կէլըր իտի • վէ մէկպուրլէր ղարգ. օլմաղէ
նաշարի րայ վիրուպ • սէմատէն կէ օրլանէնի ունուտուպ՝
գիրտէ օլան զուհուրաթըն թասաճիլլինտէ գալտըմ • կէճ.
տէն կէճ Էօգարիյէ պագըպ կէօրտիւմ. քի՝ յս. քս. քէնտի
թախտինտէն թէնէլիւլ իտուպ • թէշըիֆ պուլլուրմուշ օ
մէկպուրլէրէ գարիպ • վէ մէլայիքլէրէ Էմըր Էթտի քի •
պիրպիրիսինէ աէսթիկիր օլուպ • հադիրլէրի չուգուրտան
չըգարմաղա ղայրէթ Էտերէր :

II Է մէտի՝ յս. քս. րահմանի րահման տէսթի չէրիֆի
իլէ պանա իշարէթ իտուպ տէտի • ֆարիլ կէլ պանա ար-
սինէ հարաքէթինտէն • ղերա՝ հադիրէմպիր տէֆա տախի
սիյտսէթ չէքմէյէ ուէնի ատէմիչին • Ալէր՝ հազմի քէօշէ
տիր պսնա • քի պէնի «տէմ կիւնա՝ հիչ իշլէմէյէ •
լաքին նէ ղանն Էտերին • թագէթ կէթիլիլմիսին օ աֆի
Էըլանլէրէ : II Է օ կիրտուպ չուգուրլէրէ տէյիշ Էթմէյէ
րապուրնի • վէ մէլայիքլէրին մէքէանինի :

Ալէրտիւն մի ալիլ • քէն սագլամաղ • նէ միւշկիւլ
չէյ իմիշ • քի րապուր տախի հադգ Էթմէյէ քէնտի տիւշ-
մէնլէրինտէն ղարէպէ պինայէն ինթիղամ տլմասինի • ան-
ճագ տուա իլէ տէսթիկիր օլմագ նաշարլէրէ թէնուրի՝
Էտէր : II Էն իսէ՝ սընարինէ ղարէլ սագլուլլուպ • րապուր-
տէն քէրէմ ումարսըն :

Յաշտո Բախտահայ Էշու-ի

Պէրայի շէնք վէ Վասլի Լիսան :

Վէֆայէթ հաւեր իտի հաղորէթի մոլասանըն գըղգա-
րընտաշը մէյրէ մին ուլուղ օլմասը՝ զէ մնամէրէ
իպրէթ , լորին անա գանատթ հ'թմէյէն , իշիթսին վէ
պու իպրէթի :

() Է մնամէրին պիրի հիշ պիր քիմսէնին հաղգընտա
խսյըր սէշյէ մէյ իտի • իլա քի՝ տայիմ իիւտատամ կոր-
գաւորլարը ֆաւըլ հաւեր իտի : | Ելտիւքտէն սօնրա՝ աշ-
տիլէր մէզարընը , կէօրտիւլէր քի զայէթ չիւրիւմիշ ճէմի
ճէսէտի՝ տիլինտէն զայրի • վէ տիլինի գապղ էթմիշլէր
իտի ագրէպլէր , էֆա երանլէր , վէ զէ՜իլի գուրպաղի-
լէր • կէշյա քի պոհր իշինտէ իւղէրլէր իտի :

Լիւրէքտէն իպրէթ իտի , քի լւյըգ տէյիլ իտի օլի-
սան թօփրապէ տէօնմէյէ , չիւնրի չօգ աակ մէ զարար ու-
ղիյան էթմիշ իտի զէմմ էթմէք իլէ :

Պիր մանասթըրտէ՝ իրի ճգնաւոր այտգտաշ իտիլէր •
պիրիտի զսյէթ զէմմ հաիճի , օլմէրթէպէ՝ քի աւլա պի-
րիսինին էյիլիլինի սէշյէ մէյ իտի : | Են նէֆէսէ գարիպ
օլուպ , այտգտաշը ըրճա նիլապ էյիլէտի քի , էօլտիւքտէն
սօնրա՝ քերէմ պուլուրա քէնտիւսինէ կէօրիւնն : | Նստ
ու շարթ էյիլէտի քի՝ օլտուն , օթուղ կիւն թէմսմինտէ
ստնա կէօրիւնէյիմ էմիլի հապգ իլէ : Հաղգէթի իւղ-
րէ՝ պիր դաշ կիւնտէն սօնրա կէօրիւնտիւ այագուաշի-
նէ : Լորին օճագ գուրուսմու կիպի սիմսիտսհ , նարի

Ճիշէննեմ վէ աթէշ տէրեասի իշինտէ • իշէրաէն վէ
թաշրատէն զէյն օլունմուշ : Հապիր այագտաշը թիթ-
րէմէյէ պաշլատը :

Տէտի մէզգուր ճիշէննեմ քիւթիւյի , վսյ պանտ
վէ պէնիմ հալիմէ • իթիմատ էյլէ գարընտաշ , նաֆիլէ
էէրտէ պէնիմ իշին տուու էտէրսին • զիրա՝ պէն էպէտի
միւտտէթ նարի ճիշէննեմտէ պէնա օլտում • Ճան շէքի-
շիրքէն վէֆտթ էթտիլիմ վագթինէտէք • հուզուրի շէրէ
տալէթ օլունուպ , ատուէթքեանի հաքիլին մէշիլինտէ՝
թիթրէմէյէ պաշլայըպ : Կէօրտիւմ ջօգ նուրանի ճանլար
շէմտէն զտյէթ միւնէվվէր , քի էլլէրին էօգարը գալտը-
րըպ պանա գարշը , օտտիլ հաքիմէ ֆէրեստ իտուպ , վէ
իւճէ ալագ իլէ տէրլէր իտի , էյ ատալէթքեանի րապիլի-
միլ , գաստի ինթիգամիմիլի ալ պու զէմմամաէն , քի
պիլի քիլըպ ու իֆիթիլալիլէ՝ ճարիս ու պէտնամէտէր իտի
ալէմ իշինտէ : Ալտաէզալիք՝ հագգըմա էմըր օլունտու
նարի ճիշէննեմ էզապի :

Ի Պ Ր Է Թ • Գ

Փափագըն պիրի պու տէրտէ կիրիֆթար օլուպ , ճէմի
ալէմի լիսանինէ ալըպ , շարիֆիլէք միսալի ֆըրլատըր
իտի : Ա՛հվթինտէ՝ տիշէրի իլէ տիլինի՝ լօգմա լօգմա
իտուպ , տիշարիլէ թիւքիւրիւր իտի : Ամրի հագգ իլէ՝
իպրէթ օլմագ իշին , քի գուրույաճագ լիսանի իլէ՝ նէ
տէյի զարար ու զիյան էթմիշ իտի՝ պիսուշ քիմնէլէրի
ֆատըլ էթմէք իլէ :

Գ. Լ. ՈՒԽ . ԺԱ

Յաղագս Բարե Վարաց :

Ք Ա Ս Լ . ԺԱ

Պէտքի Գլխի Գլխ :

Արդարեւորին (վայելին) պիտիտինէ ատէթ իտի՝ քի
 Եւրոան ելլու շայիրտէրինէ պիտէր թանէ զէմպագ
 Տէտիյէ վէրիւր իմիշ : Սէպէպինի սիւսւէ Եթտիլտէ , տէտի
 քի՝ տէօրթ Ելսմէթ Կէօրիւրիւմ զէմպագտէ : Ս ար տըր
 անտէ իւշ Թիւրլի րէնկ , քի իպրէթ տիւր իւշ ֆտղլի ա-
 մէլէ . Գալպինէ , թէնինէ , վէ Էյի նիյէթինէ : Ս ար տըր
 անտէ վէ լէթիֆ րայիճէ , քի Ել սուսմատան՝ խօշ պուլին
 իճսան Էտէր գօգլոյտանէ , լսիլին Էկէր քի զէտէլէնիւպ
 շիքէսթ օլուրսա՝ ֆէնա գօգար :

Պիտիլիլիյէ տէլսլէթ տիւր , քի նէ գատար սաղ իսէ ,
 զէմպագ կիպի գօգար . վէ Էկէր զէտէլէնիւրսէ , սլէմի
 ֆէնա գօգու իլէ իյրէնտիւրիւր : Ս Է տսիլի՝ վար տըր
 զէմպագտէ Էէտի Էտիւրագ , վէ Էէտի թօխոււմ . արգուլէ-
 րիւմ քի պէնիւմ շայիրտէրիւմ , Էէտի ֆաղիլէթ իլէ՝ Էէտի
 քէպիւր կիւնաճտան իսէլաս պուլալէր , անլն իշին զէմպագ
 շիշէլին Տէտիյէ Էօլարըմ :

Գ. Լ. ՈՒԽ . ԺԲ

Յաղագս Գաղաթէան :

Ք Ա Ս Լ . ԺԲ

Պէտքի օլուրուլ :

Ի Պրէթ . Ա

Իրոսը՝ շէրան սալպ օլուրուր . զիւրա՝ ինսանընն Էօմ-
 րին մէվատին քէսէր , իմտի Էօմրի քէսիլմէսի լայրգ

ուսէղա տըր . անձագ . քի գարնը տոյաճագ գատար շալա ,
էսկի գաղիլ միւճէ պինճէ՝ գաթլէ վաճկալ օլմաղ :

Իսիւճաւորն պիրիսի հագիգէթտէ շէօհրէթ պու-
մուշ իտի . օլ տէյնի քի , հէր քիմէ անա սաղլը էմանէթ
վէրիլլէր իտի . էմա քիւշատ պուլինճէ , քէնտիւսի տախի
շալտր իտի : Լապանճի պիր տտէմ , պունա ալիմ խաղինէ
էմանէթ վէրտի . վէ իւշ սէնէտէն սօնրա կէլտի թալապ
էյլէտի : Եւ զպուր պապիրկէան՝ շիւնքի սէպէպի գա-
րիւրի վէ շահիտի եօղ իտի զարիպին , փաք ինքեար էթտի .
տէրտիմէնտ գասազվէթ իլէ տէօնիւպ կիթտի :

Կօճա գարննին պիրի՝ կէօրտիւ պունու գատա-
վէթտէն պօղուլմուշ , սիւալ էթտի սէպէպինի . տէտի
Ֆագիր զարիպ , նէտիյէմ սանա , շիւնքի պանա մէտար
էտէմէվսին , Տէտի գօճագարը՝ պէ հէյ օղուլ՝ հէլէ
սէյլէ , մէտար էտէմէզսէմ պիլէ , պէլքի պիր նասիհէթ
վէրէպիրիլիմ : Լագըլ էթտի պիշարէ ահվալինի :

Տէտի գօճագարը՝ հիշ տօսթլարըն էօգ միտիր . վար
տնլէրէ սէյլէ քի , պիր գաշ սէփէթի Ֆըզգի իլէ տօլ-
տուրսուկուր , վէ կէօթիւրիւպ մէզպուրէ էմանէթ վէր-
սինլէր , քի ճիւմլէսի ինճու , վէ խաղինէ իլէ փիւր սիր-
լէր : Իշիթտիք սէնին էհի հագ տտէմ օլտուղինի , կէ-
թիրտիք էմանէթ սանա վէրմէյէ պու սանտրգլարը . պիզ
տիյարի գուրպէթէ վարաճաղը :

Եւ անլէր պու սէօհպէթի էտէրքէն , սէն տախի
էնգարիպ իւսթէ վարըպ՝ էմանէթին իստէրսին . մէզ-
պուր՝ շանինէ նօգսան կէթիլմէմէք իշին , վէ մուպալիղէ
էհվալի կէօրտիւքտէ , ինքեար էտէմէզ , էմանէթին սանա
թէսլիմ էտէր : Եթտի Ֆագիրի պիշարէ՝ գօճա գարննին
նասիհէթի միւճէ պինճէ :

Տէտի իօճա պապիրկէան՝ պէլի սէնի թանըրմ , սէն
Ֆիլան տտէմ տէյիլմիսին , վէ Ֆիլան վագըթտէ կէթիլ-
մէտին մի տմանէթին . իշտէ պիգուսուր էմանէթին
տէյիւպ՝ թէսլիմ էյլէտի տէրտիմէնտէ : Եւ սէվինէրէք
Ֆագիր տէօնտիւ էվինէ . վէ քէնտուսի նատիմ օլուպ՝
գալտր էլտէսթ :

Ճահիլին պիրի՝ խրոսդղլըղա տատանըր, հէր ագշամ էլի
տօլու էվէ վարըր • անէսի շատ օլուր, էմմա հիչ սօրմազ՝
քի պունլարը նէրէտէն կէթիրիրսին • ալա՛, էյի, փաք,
հիւրրէմօլուր եէր իչէր • () լտուքի՝ ճահիլ եագա վէրտի
թու թուլտու, ասըլմասինէ հիւքմօլունտու • նիլազ էթտի
քի, վալիտէմի պիր քէրրէ շաղըրըն հէլալլեգ ալայըմ,
չիւն գուրթուլուչ եօգ տըր • չալըրալըար •

Սլաշագ եանաշարանէսինէ, մէմէլէրին աշ տէտի պուս
էտէյիմ • զէրա՝ օ մէմէլէր չէշմէ կիպի պանա վէրտիլէր
էօմրի հոյտթի • Լվլատ ածիսի՝ նէ եափարն վալիտէ՝ աշ-
տի կէօկսինի • Ս՝ եղպուր ուշագ՝ մէմէսինի էօփէրքէն,
ըսըրտը պիր փարչա գօփարտը մէմէսինտէն • Ս՝ ալ նէ-
ֆէսի էտինճէ անէսի, հաքիմ դապիթ տախի տէտիլէր՝
մահէլլ մուստահագ իմիշ գալթլէ պու եարամագ ուշագ •

Լաքին ուշագ՝ եօկուր տիլէտի քի, սէպէպլին
սիւսլ պուլուրուն • իզին վէրտիլէր • Տէտի քի, պէն հէր
ագշամ չալըղըմը էվէ կէօթիւրիւր խիմա՝ պու վալիտէմ
պանա սօրմազ իտի քի, նէրտէն տիր • պէն զանն էտէրիմ
քի, հէրքէս պէյլէ գաղանճ էտէրլէր իմիշ • Լհվալէ
վուգուֆ օլտուգտա, հաքիմ էմըր էթտի, ուշագ իւէլաա,
վէ եէրինէ անէսի սալպ օլա • քի օլտու էշլէճէ •

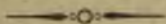
Իշթէ պէյլէճէ՝ չօգ անէ վէ պապա՝ էվլտալէրինէ
փէնտ ու նասիհէթ էթմէմէք իլէ, անլէրին մէպալ ու
էզապլին քէնտիւլէրի չէքէճէքլէր •

Եյթան փէնտինէ ուլան, էնճաւինտէ տուղաղէ օղ-
րար • Ճահիլին պիրինէ չէթան ֆիթ վիրուպ՝ ուսթատ
օղու էլլէտի • քի հէման սէն էմրիմէ բազի օլ, պէն սէնի
իւքսէք փայէյէ եէթիշտիրիրիմ •

Տատանտը պու ճահիլ՝ նէվղուհուր խրոսդղլըղա •
էնճաւինտէ թու թուլտա, սիճիլ հիւճճէթ օլունտու

գաթիկնէ : Ո՛րչափ եէրնէ տախիլ օրուհճէ , ալա սանտ
չէթան դիւրի թէֆ իւն գարշըլաուր չըրադընը :

Տէօնտիւ տէտի ճահիլ՝ եա գարընտաշ հսնտէսին ,
կէօր հալիմի . հանիլէ վատ ու քէրէփին , քի սէնի լաֆի
իզկէթէ նայիլ էտէրիմ տէտին իտի . Տէտի շէյթան ,
տահի նէ եափայլմ սանա . պանա մէյլ էտէնէ , պէն
պէոյլէ՞ն թալիմ էտէրիմ . շիմտի աւըլըսըն՝ իւքսէք
փայէյէ երիշիւրին տէյէրէք զշիպ օլտու , վէ ճահիլ
ասըտր :

ጥረባታህ ፡ ሐጥ

፩-፪-፫-፬-፭-፮-፯-፰-፱-፲-፳-፴-፵-፶-፷-፸-፹-፺-፻-፺፩-፺፪-፺፫-፺፬-፺፭-፺፮-፺፯-፺፰-፺፱-፺፲-፺፳-፺፴-፺፵-፺፶-፺፷-፺፸-፺፹-፺፺-፺፻-፺፺፩-፺፺፪-፺፺፫-፺፺፬-፺፺፭-፺፺፮-፺፺፯-፺፺፰-፺፺፱-፺፺፲-፺፺፳-፺፺፴-፺፺፵-፺፺፶-፺፺፷-፺፺፸-፺፺፹-፺፺፺-፺፺፻-፺፺፺፩-፺፺፺፪-፺፺፺፫-፺፺፺፬-፺፺፺፭-፺፺፺፮-፺፺፺፯-፺፺፺፰-፺፺፺፱-፺፺፺፲-፺፺፺፳-፺፺፺፴-፺፺፺፵-፺፺፺፶-፺፺፺፷-፺፺፺፸-፺፺፺፹-፺፺፺፺-፺፺፺፻-፺፺፺፺፩-፺፺፺፺፪-፺፺፺፺፫-፺፺፺፺፬-፺፺፺፺፭-፺፺፺፺፮-፺፺፺፺፯-፺፺፺፺፰-፺፺፺፺፱-፺፺፺፺፲-፺፺፺፺፳-፺፺፺፺፴-፺፺፺፺፵-፺፺፺፺፶-፺፺፺፺፷-፺፺፺፺፸-፺፺፺፺፹-፺፺፺፺፺-፺፺፺፺፻-፺፺፺፺፺፩-፺፺፺፺፺፪-፺፺፺፺፺፫-፺፺፺፺፺፬-፺፺፺፺፺፭-፺፺፺፺፺፮-፺፺፺፺፺፯-፺፺፺፺፺፰-፺፺፺፺፺፱-፺፺፺፺፺፲-፺፺፺፺፺፳-፺፺፺፺፺፴-፺፺፺፺፺፵-፺፺፺፺፺፶-፺፺፺፺፺፷-፺፺፺፺፺፸-፺፺፺፺፺፹-፺፺፺፺፺፺-፺፺፺፺፺፻-፺፺፺፺፺፺፩-፺፺፺፺፺፺፪-፺፺፺፺፺፺፫-፺፺፺፺፺፺፬-፺፺፺፺፺፺፭-፺፺፺፺፺፺፮-፺፺፺፺፺፺፯-፺፺፺፺፺፺፰-፺፺፺፺፺፺፱-፺፺፺፺፺፺፲-፺፺፺፺፺፺፳-፺፺፺፺፺፺፴-፺፺፺፺፺፺፵-፺፺፺፺፺፺፶-፺፺፺፺፺፺፷-፺፺፺፺፺፺፸-፺፺፺፺፺፺፹-፺፺፺፺፺፺፺-፺፺፺፺፺፺፻-፺፺፺፺፺፺፺፩-፺፺፺፺፺፺፺፪-፺፺፺፺፺፺፺፫-፺፺፺፺፺፺፺፬-፺፺፺፺፺፺፺፭-፺፺፺፺፺፺፺፮-፺፺፺፺፺፺፺፯-፺፺፺፺፺፺፺፰-፺፺፺፺፺፺፺፱-፺፺፺፺፺፺፺፲-፺፺፺፺፺፺፺፳-፺፺፺፺፺፺፺፴-፺፺፺፺፺፺፺፵-፺፺፺፺፺፺፺፶-፺፺፺፺፺፺፺፷-፺፺፺፺፺፺፺፸-፺፺፺፺፺፺፺፹-፺፺፺፺፺፺፺፺-፺፺፺፺፺፺፺፻-፺፺፺፺፺፺፺፺፩-፺፺፺፺፺፺፺፺፪-፺፺፺፺፺፺፺፺፫-፺፺፺፺፺፺፺፺፬-፺፺፺፺፺፺፺፺፭-፺፺፺፺፺፺፺፺፮-፺፺፺፺፺፺፺፺፯-፺፺፺፺፺፺፺፺፰-፺፺፺፺፺፺፺፺፱-፺፺፺፺፺፺፺፺፲-፺፺፺፺፺፺፺፺፳-፺፺፺፺፺፺፺፺፴-፺፺፺፺፺፺፺፺፵-፺፺፺፺፺፺፺፺፶-፺፺፺፺፺፺፺፺፷-፺፺፺፺፺፺፺፺፸-፺፺፺፺፺፺፺፺፹-፺፺፺፺፺፺፺፺፺-፺፺፺፺፺፺፺፺፻-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፩-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፪-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፫-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፬-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፭-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፮-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፯-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፰-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፱-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፲-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፳-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፴-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፵-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፶-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፷-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፸-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፹-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፻-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፩-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፪-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፫-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፬-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፭-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፮-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፯-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፰-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፱-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፲-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፳-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፴-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፵-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፶-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፷-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፸-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፹-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፻-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፩-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፪-፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፺፫-፺፺፺፺

ቁ፻፶፯ . ታዲ

[illegible]

Գիր եղիսկոպոս՝ մնլ ճեմ էթմէյէ մուգայէթ՝ սա-
ֆայէ մայիլ . է՛մմա՝ հայվանի նաթիգ ղանէմ՝ գոյուն
լէրին կիւտմէսինէ , իպրէթ օլմաղէ հաճէթի միւհիւմի
տէյիլ խոխ : Խրասթէլէնտի մէլպուր ափանսըղտէն . վէ
պիր մէնղիլ կէօրիւնիւպ պունա՝ մըղըազ էլինտէ՝ տէ-
տի : Իւլամէնին ուլուսի շաղըրըր սէնի , քի կէլէ ճէվապ
ու հիսապ վէրէսին՝ սանա թէսլիմ՝օտն գոյունյար իշին ,
քի անլէրի էտինտի միւպարէք գան իլէ : Ընտէն սոն-
րա ղաննինէ կէլտի էպիսկոպոսուն , քի հուգուրէ գարիպ
օլտու մէսիհ էօնիւնտէ , վէ շէյթանլէր նէլէ՝ գապահաթ
իլէ իղլամ էտէրյէր իտի քէնտիւսինի :

Լալվելա՝ քի ֆագերուէրի իւրեան իտուպ, կէյտիւրիւր
 իտի պայ ու ֆայշէլէրի, Ի քինճիսի՝ քի սօֆրասընըն ա-
 լաթիւրի կիւմիւշտէն իտի, Իւչիւնճիսի՝ տիւնեէվի զէֆ-
 գինէ մայիլ, ճան խէլաս էթմէյէ մուգայիւս տէյիլ իտի ։
 Տէօրախնճիսի՝ ղէնէթ իւզգերինէ չօզ ղէման կէշի-

րիւպ, իլմէ հիշ մոռագայէթ տէյիլ իտի: Վէշինճիսի՝ էլ ալէմին խէլասինէ տախի՝ քէտէր վէրիւր իտի:

() Լ վագըթ՝ մէսիճ յն քն տէտի, էյ զալիմ ու զէտտար, խոռնիմ իլէ սաթըն ալընմը զանէմէրիմի զայ իտուպ տարմատաղըն էթմիշսին: Վէն տէսթիմին էնքսէրլէրի իլէ էտինտիմ, սէն յյունտա զայ էյլէտին. պէն գաղանտըմ թիքէնի թաճ իլէ, սէն զայ էթտին իւմուշագ էաստըզլէր իլէ. պէն գաղանտըմ թագլըր ու թէտիպ իլէ, սէն թէլէֆ էթտին սիմ ու վէրըր ավատանլըզլար իւզլէրինէ: Վէ քի պէն գաղանտըմ իւրեանլըզ իլէ, սէն տաղըթտըն լիպասլէր իլէ. պէն էտինտիմ աճի իշքի իլէ, սէն զայ էթտին նէֆույիս զաամլէր իլէ. պէն ֆիղան իլէ գոյունլէրիմի տղըլէ տէվշիւտիմ, սէն էմսայի գուրթ՝ տաղըթտըն:

II) Էզզուր յանտը ալգուտինտէն, էթպայլլէրինէ նագըլ էտինճէ, զէֆգլէնտիլէր. եա էֆէնտիմ, սանալայըգըն վամի տիր տիւշէ իթիմատ էթմէք. տիւշիւն նիհայէթի՝ էինէ տիւշտիր. միւրայիլէր մէզպուրին տիւմէնին չէվիւտիլէր:

I) Կլէհ էպիսկոպոս՝ կիւն պէ կիւն սաֆայէթինէ զիյատէսինճէզ մէշղուլ օլտու. վէֆաթին վագթի կէլտի չաթտը. ալ սանա պիր քէամէ շէյթան՝ աճպիպ քիսվէթլէր իլէ, վէ տէտիլէր. կէլ իմաի էյ անիճեալ վէ իշիթ հագգինէ օլան իւամի՝ քի թէպտիլին իմքեանի եօգ տըր:

III) Կաշաթի ֆէրեատ էթմէյէ պէնտէլէրինէ, տիշարը գօվուն, տիւր էյլէյին շունլարը. ավաղին իշիտիլէր իտի, պիր շէյ կէօրէմէզլէր իտի: IV) Կաղա գալգտը մէզպուր՝ ճիլլէրի գօվմագ իշին. վէ օլ տէյնի չափըգ տավրանտը, քի քէնտիւսին պիր թաշտիրէյինէ չարփուպ, պաշինի ետըպ, միւրտ օլտու:

Գ Լ Ո Ի Խ • Ժ Դ

Ուրեմն ինչպէս լինի

Ք Ա Ս Լ • Ժ Դ

ԼՆԿԱՆԻ ԴԱՅԻՄ:

Ի Պ Ե Թ • Ա

Քրիստոնեայ հայրերն պիտի՝ ազգամէսնասինտէ օթուրուպ՝ սոմուգ սիւրիւսիւնն սէյր էտէր իտի։ Խընդիր չօպանը՝ էվէթլէր իտի տիւրա տիւրուլէթմէյէ։ Խընդիրլէր ինատ իտուպ կիրմէղլէր իտի։ Լճագաաշը տէտի, նիտա էյէ Խընդիրլէրէ վէ տէ քի՝ էյ Խընդիրլէր էյ Խընդիրլէր, շէյլէ տիւրա կիրին, նիճէ քի հաքիմլէր կիտէրլէր նարի ճիհէննէմէ։ Տէտիյի կիպի, քէօմէ իլէ կիրտիլէր տիւրա։

Պոլսու կէօրիւպ մէղպուր հաքիմ, Թէրքի տիւնեա օլուպ՝ մանասաղը խատիմի օլտու։ վէ ճիւղի զէմանտէ եէթիշտի ուլու մէրթէպէյէ։ վէ օլ տէյնի նէֆսինի զապթ էյլէտի քի՝ էալըն պաշ Եօրիւր իտի հէր եէրէ։

Ի Պ Ե Թ • Բ

Հաքիմն պիտի գըթլէր զէմանինտէ ֆիրար էթտի, քի ֆագիլլէր սէտասին ալմայըմ տէյիւ։ տնտէն տախի էան վէրտի պիր քիլիսէ գուրպինտէ։ Յագիլլէր ֆիլան էտէրլէր իտի։

Տէտի հաքիմ, Թագաթ կէթիլէ մէմ պու քէլպլէրին աւազինէ։ էմըր էթտի քի՝ սօֆրամի պիր Թէնհա եէրտէ գոյու։ Լճանսըղտան պիրի քափուլու չալաը, վէ Խըղմէթքեարինէ տէտի քի աչ գափուլու, աղանըղա պիր սէօզիւմ վար։ Տէտի մէղպուր՝ աղամ էվտէ տէյիլ։

Տէտի մէլյիքի ազիղ՝ խալթ էտէրսին՝ եէրինի Թէպտիլէթտի քի իշիթմէյէ ֆագիլլէր սէտասինի։ իշտէ

իլէ՝ ալեմէ դէՖզ պաղը շարլար իտի՝ Պիբիսի նատիմ՝
օլուպ փիւշման օլտու , կիզլեճն այագտաշինտէն եան
վէրտի , վէ օրման ի,ինտէ պիր մաղարաճըգ պուլուպ կիզ-
լէնտի : () րաճըգտա թէօվպէ իլէ իսթիղֆար էթտի :

Եւ այագտաշը՝ աճսպա նէ՞օլտու , նէ՞րէտէ տիր
տէյիւ , եէր գալմտոր քի արամտոր : Եւ նճամլնտէ խապէր
ալուր քի , պիր նամալիւմ շախս օրման իչինտէ սաքին տիր .
թէզվարի վարտը պուլտու վէ շազ օլտու : Փէնտ նասի-
հէթ վէրտի քի չըգա մաղարատուն , վէ էմսալի կվիլէ
տէմինի սիւրէ պիլէ սինճէ . խապէր վէրմէ ք իլէ քի՝ պու-
էսնանըն խալդի ղայէթ գէՖզ-ճի տիրլէր՝ սէնսէթիմի-
ղին իլտ քի կէչկին վադթի տիր , վէ ղայրի ղէՖշլէրի
էօնիւնէ գօր իտի :

Եւ արին շախսի մէղպուր՝ րապպինին գօրգուսի իլէ
պէնտ օլմիշ իտի , աւստ մէյիլ վէրմէտի սէօղնիէ . մէզպուր
այագտաշը իսէ , եալվարմատան օսան կէլմէտի : Եւ նայէ-
թինտէ՝ պուհա պիր տիւղէն էթտի թէրքի տիւնէա մու-
խալլիթ հիւնէրի իլէ . եա քի ուլաշտան ինհա օլմաղ իլէ :
Յիւրըր էթտի տիւղէն իլէ անըն ֆէնտինի ֆէթճ էթ-
մէյէ . տէտի մէզպուրէ , շու գայա թաշը փէնճիրէտէն
գայտըրա պիլիթիմիսին , վէ պէնի պուհտան չըգարմաղա ,
վարրըմ սէնին իլէ . ճանընա միննէթ իրչատ օլտու
այագտաշը քի ֆէթճ կըլէտիմ վէ արղումէ վասիլ օլ-
տում . չըգտը եօգարըմա , գայտըրտը գայա թաշը , վէ
չըգարտը կէտայի :

Իմաի եօլա րէվան օլտուգտա օրման իչինտէ , տէտի
ճգնաւոր տէրվիշ , հայիֆ ունուլթաում՝ պիր քէտէ ագ-
ճամ վար իտի՝ մաղարատա գայտը , տէօնէլիմ ալալըմ . վէ
տէօնտիւլէր : Տէտի տէրվիշ՝ պէն ղայէթ եօրկուհում ,
սէն կիր մաղարապէ , վէ պաշըմ ալթընտա տիր քէսէ՝ վար
ալ վէ չըգ : Սէզպուր կիլիւպ չըգարմաղէ , ալա տէրվիշ
ճգնաւոր , գայա թաշը գայտըրտը մաղարանըն տամ փէն-
ճիրէսի իւղէրինէ , պէնտ էթտի ալէմին շատիկէանինի .
վէ կէլիւպ քիւչիւճէք պիր տէլիքտէն տէտի մէզպուրէ ,
ինչալաճ տօթթում ումոտ էտէրիմ րապպինին քէրէ մին-

տէն , քի նիճէ պէն ֆտնի ամէլէ պէտէլ՝ ֆազլի ամէլէ նայիլ օլտոււմ իսէ , ինչալլահ վէ սէն նաշարի էտէրէք , ըատէթ վէ ըիզա իլէ ֆազլիլ օլտսըն , () Թուր օրաճըգտա՝ ազլա կիւնահընը , խըզմէթի ալլահա մէշընու օլ , նիճէ քի շօգ զէման խըզմէթ էթտին շէյթանա :

Օ Էվալոււ մէզպոււր՝ պուհոււ լաթիֆէ զտնն էտէր իտի , նիշազ էտէր իտի գոյի վէրմէյէ : Տէրվիշ իսէ՝ զայէթ պէզայէթ մազարայի կէրէյի կիպի պէնտ էթտի վէ տէտի , իշտէ շիմտէն սօնրա պիլիշ օլ քի , սէնի մազարա իշինտէ գոմասամ կէրէք : Նտէն սօնրա տայիմփէնա ու նասիշէթ էտէր իտի անա քիթապ հիւքմիւննէ , վէ ճանի կէօնիւտէն խըզմէթինի էտա էտէր իտի , լամա մէզպոււր՝ էզէլի Թահվիլէնիլ իտի , վէ զայէթ սըգըլը իտի էմմա՝ կիտէրէք կիտէրէք (տէրվիշին տուասի իլէ) նաշարի օլան , անկաւ ըատէթի օլտու :

Իշտէ ֆէնտ իլէ՝ գազանտը ճգնաւոր վէ սնըն ճանըն , վէ իքիսի տախի պու վատէ իլէ , ալլահա ազիզ գուլ օլուպ՝ փաք ըուհ տիւնեատէն կէշինտիլէր :

Ի ՊՐԵԹ • Գ

Ղ Էլալինին պիր նամտսրի՝ պիրահմ ու գտն իշիճի , հէր քիմէ ըասթ կէլսէ իտի , հէման գաթըլ էտէր իտի : Պու ահվալի՝ իսթիմա խոուպ ազիզ ճգնաւորլարըն պիրի , ալտը իքի գաթ էսպապ՝ պինտի պիր էյի աթա , վարտը մէզպոււրին խանինէ . սօրտու օղալիմէ քի նէ՛ իստէրսին : Տէաի , սէնին աթըն իլէ՝ էսպապլէրինի :

Տէտի ազիզ՝ ճոյիզ տիր • զիրա պուհուար ալլահըն տըր , վէ ամէյէ մախսուս տախի՝ տէմնի սիւրէսին . էմմա պիլմէք իստէրիմ քի , նէ՛ Էսփաճագսըն : Տէտի մէզպոււր՝ սաթըլտէ զատ ու զախիլիէ ալաճաղըլ :

Տէտի ազիզ՝ էյ օղուլ՝ նիշին օգատար զահմէթ իլէ արարսըն կէշինէճէյին . կէլ պիլէմճէ՝ պէն վէրէյիմ ճիւլէ կէշինէճէյին : Տէտի մէզպոււր՝ էմմա պէն մէր՝ ճիմէկ փաղա էէմէմ :

Ժղ

Տէտի սղեղ՝ վերէնիմ ստնոս եթ , պալըգ , շարապ ,
վէ փուփլա ետթագ : Բայ վերուպ կէտի մանասթըրէ :
Այլ սղեղ՝ փատինէ կեօրէ հէր լէվաղիմն հէր կիւն
կէթիբիբ իտի :

Տոյունձէ եէր իբէն՝ խուտտաթին պիբիթի՝ քի իրը-
մէթինէ թային իտի , էօնիւնտէ ռթուրուպ տիզ շէօքիւպ
ղէմին իւղէրինտէ եէր իտի՝ սատէ կքմէք իլէ սու :
Այլու էթտի գտիմ , նէտիբ տալը քի պունձէ սըգլէթ
շէքէրսին , մէկէր տտէմմի էօլտիւրտիւն , էսիւտտ ղինա՞
մի իշէտին :

Արօնաւոր տէտի . հաշա՛ , ալլա՛ հէթմէսին . պէն սապի-
լիյիմտէն պէրիւ մանասթըրտէ իգամէթ էթմիշիմ , էշլէ
շէյ պիլմէմ , լաքին՝ պու սըգլէթի տնըն իշին շէքէրիմ , քի
մէվլատէն քէրէմ ինայէթ պուլայլմ : Ա՛հ զպուր թէօվ-
պէյէ կէլիւպ՝ վս՛յ տէտի պէնիմ պաշլմ . եա պէն քի
պուհնտ Եսրամաղլըգ ու գուն էթմիշիմ , նի՛նէ ալլա՛հ տան
քէրէմ պուլաճաղլմ . քի մինպատտ օրուճ փէ հրիզ սազ-
լատըղմ Եօգ տըր : Ալլու ազիղին պաղինէ սարըլլա՛յ՝ օլ
մէրթէպէ թէոզդէ ու իսթիզֆար էթտի , քի ճիւմէ
խուտտալէրին սէրվէրի օլտու : Ալլա՛հ պիբ քիմէյէ
քէրէմ միւրատ էտէրսէ , իշտէ կվվէլա սէպէպինի
խալլ . էտէր :

Գ Լ Ո Ի Խ . ԺԶ

ՅԵՒԴԻ ԻՔԷՆԻԿԵՆ :

Ք Ա Ս Լ . ԺԶ

Պէրայի փէրիդէն , էանի ալտուֆ :

Ի Պ Ի Թ . Ա

Քի տիլէնճի ալտաթմաք իշին՝ իսահակ սուրբ ճգնա-
ւորա՛ն՝ երթըրգ էսպապ իլէ Եանաշտիէր աղիզէ վէ

էօրթիւնէ ճէր ճամբէ իսկէտիւր :

Դիզ էնի գունու պունարու կիւշ էտէր իտի . չաղըտը շայրաւէրին պիւրինի . տէտի . վար շու օրմանը իշինէ . ֆիլտի եւրտէ շաթալ տաւաճ գուրպինտէ էսպապ . լէր պուլուրուսէն . անկէրի ալ կէթիւր : Այտը շայրտի պուլուր կէի իրտի կիզլիճէ :

Դիզ ալտը՝ վէրտի անկէրէ . տէտի՝ պիլիւրիմ քի իւրեան սընը ալտն կիշին . մին . ֆըգլար կէօրիւնճէ քէնտի էսպապիւրինի . նատիմ օլուպ . իւկֆէ կիւրտիւր : Եւ պէշլէճէ զայրիւրին էսպապինի ֆէնտպողը իլէ իսթէրքէն . քէնտիւլէրինրի չիճապ իլէ ալտիւր :

Ի ՊՐԷԹ . Բ

Լարի վարը տտէմ՝ պիր պիրիտի իլէ զայլթ խասիմ խտիւլէր . գաթիլլէրինէ քիւշատ արարւոր խտի . Պիլիւրին՝ պիր զալըմ ու գատտար իւրվէթիւրտի վար խտի . ալտալինէ իւրյանէթի օլուպ . խասիլինէ պէնտէ օլմուշ խտի . կէլտի էվվէլի տղատինէ վատ էթտիքի պէն խասիլինի սանա էլէ տիւշիւրիւրիմ . Իւշատ օլտու մէպպուր : Կիւյանէթ պէնտէ՝ վագթի քիւշատին տիւշիւրիւպ խամապլտար ալտարնը . չէլտք օլտու գէվալու . պունու պաշտ չըգարտըգտան սօնրտ . վարտը կօլիւնիւն տգրապսինէ՝ կօլտիւրէնի տտիւր խամապլտար . թարզի էվվէլ :

Պու աճվալ պէյան օլտուգտա . տաւաճիլէրինտէն թուլթուլուպ . զապիթ մարիֆէթի իլէ փարմագգափուտէն ասըտը . վէ իւրմըտընըն ըիճասի իլէ տէֆն օլունտու : Եւ պին՝ աճալիպ պիր շէյ զուհուր էթտի . օլ կէճէ տէֆն օլունտու իսէ . նամուլիմ քիւլլէր՝ ճէսէտին կէօրտէն չըգարտը՝ տիլիմ տիլիմ էթտիւր : Եւ զսուր առնու . սրով անկանի : Եւ ֆիլէ եւրտէ գըլըճ գալըրան . գըլըճէ օլըար :

Խախտամբն՝ ախրի՝ ուղղուողա թողիւյ իտի . լաբին՝ պի-
լիւր իտի քի ուղղուողունն սաղլըղլնտա օլմաւը միւլքն
տէյիլ իտի . միւլքինին պուլտու :

() ուղղունն պիր շոյիրտի վար իտի . քի թէրպիյէ
իյին թէտիւ պէտէր իտի . պունա պիր քեաղըտ իյինէ աղը
թօյի վէրտի վէտէտի . էկէր պաւ թօյտան աթանըն ման-
ճառի իւղէրինէ էքէրէն . պայէթ սէնի պաշար սէվէյէ
վէտէոյմէղ : Բլոր ճաշիլ՝ էմմա ֆիլըր էթտի քի պէլ-
քի պիր տաշի պանա թաշվիրէ կէլիրսէ . էարըսընըտէ օ
ղէման կէօրէյիլ : Լթտի ֆէնտի . էօլտիւ շէյիլէրի
Հափէսինէ զաֆէր պուլտու իւյանէթ . օլտու անըն եէ-
րինէ շէյիլ վէ ուլու Հայր . վէ օշօնուղու ալտը էանընա
Տէտի ֆիլըրինձէ օշօնուգ՝ էյի էթտիմ քի օիլաճըն
էարըսընը սաղլտաթմ . էտէյիմ տախի պունա՝ նիձէ քի էվ-
վէլքինէ՝ քի պէնի զայէթ սէվսին : Յէնա օլտուպինի
տախի պիլմէղ իտի . Լթտի՝ էվվէլքինէ էթտիլի կիտի .
էօլտիւ իւյանէթ . վէ ալտաշըն շէրաաթի պէյան օլտու .
քի նէ իլը զուլմէտէրսէ պիր քիմսէ . անձիլլիյին էվապին
շէքէձէք աիր :

ԳԼՈՒԽ • ԺԵ

ՅԵՐԵՄԻԱՅԻ

ՓԵՍՍԼ • ԺԵ

ՊԵՐՅԱԿԻ ԱՆՔ ՈՒՆԵՔԻՆ :

Ի ՊՐԵԹ • Ա

Իբի շէհերը՝ վարըպ մոլգիլըր (խոստովանութի) էթ-
տիլէր փափաղըն պիրինէ . մոլգիլըր օլտիլէր վէ իբի
թարղ կիւնաշի . էալտն սէօյլէմէսին . վէ եէմինի . քի

հալոյն զտննընտա քիւշիւք , էմնա՝ պինեֆսիճի քէ-
պիր տիրելը . վէ տէտիւէր քի պոռնլարսըդ պէյ ու շէրա
էտէ՛մէյիդ :

Տէտի խոտովանահայր . պոռ կիւնահէր հալոյն
զտննընտա քիւշիւք տիրելը , էմնա էֆէնտիմիլտէն մէն ու-
միւլէր տիր . քի տէմիշտիր , տէոյիւնիւզ՝ վար՝ վար ուտ ,
էօգ՝ էօգ ուտ : Տէտիւէր՝ պոռ թէնպիճի պէյ ու շէրա-
միլտէ սոգլայամալըդ :

Տէտի քահանայ . տէոյիւմիւ տիյնէյինիդ՝ վէ ինչալ-
լահ չօգ ֆպիտէ կէօրիւրիւնիւզ : Աշալան տէոյլէ մէյին ,
էէմնա էթմէյին . լարին մաթահինիլի մէտ՝ էյլէյին :
Ըտրթի գաղուէ էթտիլէր պիր սէնէյէտէք : Ըէյթան
ֆէնտի իլէ՝ օտէնէ տիշ վէրիշ էտէ՛մէտիլէր : Տէօնտիւ-
լէր քահանայա տէտիլէր՝ պոռ տէնէ սոնա միւթի ուտիլի-
միլտէն , պիր ֆպիլ կէօրէմէտիր , իլա քի զարար չօգ .
զէրա՝ խալգի տիւմ պիլտէն իւզ շէվիւրտիլէր . անտ ու
էալանիւզ՝ իթխարտէն տիւշտիւք :

Տէտի քահանայ՝ գօրդմայընըդ . պոռ շէյթան շէրի
տիր . իլա քի ֆիքրը էյլէյին՝ քի պիր զէրէ մըգտարի
սիղէ կէտալըգ կէլմէզ , վէ նօգսան ումազ աշտինիլտէն .
դէրա ալլահ էարալմաճի տըր : Իճտ ու շարթ էթտիլէր
քի , էօրիւնճէյէտէք թէնպիճինի թուլթարը՝ տիլէնմէք
թարիպինէ կիրսէք տախի :

Իճայիպ պիր շէյ . էյամլէրի աշտըր . խալգ ալէմ
պոռնլարա պաշտալըրալպէթ էթմէյէ . միւշթէրիլէր
պոռնլարըն պաշնա եղղըտըտը . վէ ծիւղի զէմանտէ ու-
տիլէր զայլէթ վարը , քի ալէմ հէյրանտէ գալըր :

Տէօնիւպ կէտիլէր քահանայա թէշէքքիւր պիրլէ ,
քի անըն նաաիհէթի միւճէպինճէ , ու միսիւլիւ կիւնահ-
տան խէլաս պուլտուլար , հէմ մալ սահիպի ուտուլար :

Ի ՊՐԷԹ . Բ

|| Երբ նիկողայոսուն թէվարիխիտէ եազըլըքի , պիր
բրիսառնեայ պիր եահուտիտէն քէֆալէթ իլէ էօտիւնճ

ալորը . վէ անտ էթտի քի՝ լճեղձորի ետս է տերիմ . վա-
տէյէ խիլաֆ է լծտի վէրմէտի : Զօգ ղէման կէչինձէ ,
եաչուտի լծալապ է լծտի :

II՝ էղպուր քրիստոնէայ տէտի՝ ողէն օ աղ ճէյի սանա
է տա էթմիշ հմ : I՝ աչուտի շէրէ կէթիւրիւպ՝ եէմին
լծէքլիֆ է լծտի : II՝ էղպուր քրիստոնէայ՝ իշի աջ պիր
տսանըն իշինէ տօլտուրուպ էաչուտինին վէրաիյինի ,
պիլէսինձէ ղ կէթիւրտի . կէօյս տայանապ իշին , Հաչան
եէմինէ կէլտի իշ , տսանըն ուճաւու լծուլծաու էաչու-
տիյէ . վէ եէմին է լծտի քի , ղիյատէսինձէ ղ էտա է լծմի-
շիմ՝ լծալապ է լծաիյինտէն ղիյատէ :

I՝ լէրի տէօնտիւքտէ՝ էօլտա պիր ույգու կէլտի մէղ-
պուր քրիստոնէինին իւղէրինէ՝ էաթմալ : II՝ իր արապա՝
տձէլէ կէլիպ կէչէրէն , օղրատը պոււնու իւղէրինէ
խուրտ էյլէտի . վէ աստընը տաիի գլուրը , ալթոււն սիււր
օլտու էէր իւղէրինէ : I՝ լծտի էաչուտի պու աչվալի ,
վէ կէլտի կէթիւրէ օֆէնաին նիւայէթինի : Զօգ տէմ-
լէր տէտիւք քի՝ ալթոււն սէնին տիր տէվշիր . լծաւաչ
է լծմէտի . տնձապ քի տէտի , յք . նիկողոյցուսէն ինայէթի
իլէ՝ պու էօլիւ տիրիլմէյինձէ ղ վաղիյէ լծ է լծմէմ ալթու-
նէ . վէ էէր տիրիլիւր իսէ , քրիստոնէայ օլուրում :
Տիւրտի մէղպուր . վէ էաչուտի՝ օլտու քրիստոնէայ :

Գ Լ Ո Ւ Խ • ԺԸ

Յաւադն լըւ շինն :

Ք Ը Ս Լ • ԺԸ

Պէրոյի լէօվպէ :

Ի Պրէթ • ԼԼ

I՝ խաին պիրի՝ շէյթան շէրրի իլէ , սէօլէնմէ ղ կիւնաչէ
տիւշիւպ՝ ճիճապինտէն պիր բիմէյէ սըրրիի տաւ-
ժի :

մատը : 1-րդին՝ նտրի ճիշեանէ մ'գորգուսինաէն , վէ ճէն .
 նէթին աչդի իլէ՝ հիճապի կէրի գոյուպ . վէ գալպի տէ-
 րուսի տախի քէնտիւսինէ ըաճաթ վէրմէտիյինաէն , իշեր-
 աէն տէրուսի , վէ տիշուրաւն վիճուտի էրիրիտի : Ընտէն
 սօնրա իճթինապի՝ Ֆէթհ իտուպ հիճապինի , վարտը քի-
 լիսայէ , տիւշտիւ խոստովունաճայրըն սյադինէ մուգիրը
 օլմաղա : Հալան քի տալը աղլընր , ըաճմանի ըաճիմ ըապ-
 պի՝ օլ տէյնի հէրարէթ կէթիրտի պունուն գալպինէ ,
 քի աճ ու աղլտաղաւան աղըղ սչամաղ իտի :

Վրահանայ տէտի՝ վար օղուլ եաղ պիր քեաղըա
 իւղէրինէտէ կէթիր : Ատղտը կէթիրտի , էմմա քէլ'վ-
 վէլի էինէ աղղի իլէրիյէ կիթմէտի մուգիրըն օլմաղա :
 Վրահանայ օգուտու՝ աճվալէ վուգուֆ օլտու շաշա-
 րագ . տէտի մէլպուրէ՝ էյ օղուլ՝ պէն քէնտիլիյինաէն
 սանա եօլ պուլամամ , իղին օլոճրա եպիսկոպոսա տանիշ
 էտէյիմ . իղին վէրտի :

Վրահանայ կէլտի եպիսկոպոսա կէսթէրտի աճվա-
 լի . օտտախի վուգուֆ օլմաւան ալտի մէքթուպի , կէօրտիւ
 քի հիշ պիր եաղի իպրէթի պիլէ գալմամը : Վրահանայ
 տէտի՝ նէ՝ եափալըմ պու աճվալի : Տէտի եպիսկոպոս .
 նէսինի՞ օգուեալըմ՝ հիշ պիր եաղի պիլէ եօգ պուլքեա-
 պրտտէ : Տէտի քահանայ՝ էֆէնտիմէ մաալիւմ օլա քի ,
 օիլիտ՝ կիւնահին եալմըն իտի պուլ քեաղըտտէ , քի պէն
 օգուտումիտի , վէ անըն իգնի իլէ կէթիրտիմ սիղէ . լա-
 քին՝ ըաճմանի ըաճիմ ալաճ , անըն թէօվպէսինէ նազար
 դըլըպ , կիւնահինի էէր իլէ եէքսան էթմիշ տիր . քէրէմի
 իլէ կիւնահինաէն կէշմիշ , վէ ճիւրմինի պաղըշլամըն :

Չաղըտըն իլիտի , կէսթէրտի տիլինմիշ քեաղըտըն
 իկանըտըն նիշանէսի իլէ քեաղըտընը , տիւնէալէր գատար
 իրշատ օլտու . նէ տէյնի քի էղէլտէն , ղէվէնիւր իտի :
 Ապիսկոպոս վէ քահանայ՝ անա պէտէլի էղապ թէքլիֆ
 էթմէյուպ , անճագ քի էօմրիւ օլտուգ ճէ , շիւքրի . համա
 ու սէնա էյլէյէ ըապպիյէ տէյիւ եօլատիլէր :

Սէյիսանէ ճինին պիտի հէր թիւրլիւ խեղալէյի խանէ սինէ ալըր իտի • քի հէման օյնասինլէր , թէ փինսինլէր , չէթմու քիւֆիւր էթսինլէր , վէ Նէ տէյնի ֆըսգ վար իսէ իշէսինլէր : Սիր փաղար կիւնիւնաւ տէսթի իլէ շարասյ չըգարլըքէն՝ պիր շէտիտ քայ գափալ պուռու հասվայէ չըգարալ կէօղ էօնիւնտէ : Սիրտի քի շէյթան էլսմէթի տիր աշվալ • ֆէրեստ ու ֆիզան էթաի քի , էյ պէնիմ րասպիմ՝ թէնիմէ փայ պու՝ ճանիմէ նէ տէյնի նիւսիւպէթ կէլէճէք :

() Լսասթ ճինլէր պուռու եափճաճըգ գոյլէրտիլէր պիր օվւյա • վէ տէտիլէր՝ չիւնքի տիւնէալըլընլ , է Նու պայլինի ունուտուպ՝ ճան գայկըլընս տիւշաււն , վէ ճտնի կէօնիւտէն նիյալմէնտ օլտուն րասպիլինէ , շիմաէն սօնրա պիլէ էլիք օլտուն , արթըգ սէնի կէօթիւրէ մէյիլ :

() Երա սէրֆիւրաղ պիր ալաշ , պիլիմ միւրասիմիլի սէնտէն ըէֆ էթաի՝ չիւնքի սնա կիւվէնտին • վէ էկէր պէշլէ էթմէսէյիտին , ճան ու ճէսէտին իլէ՝ նարի ճիւնէնէմէ սէնի էնտիրէճէյիտիք :

() Լտէմ մէյիսանէճի պուլոււնտու օվո իշինտէ • վէ կէրէյի կիպի թէօվպէ էյլէտի • քի ալա օլ միտիլիւ տտէմ՝ խանէսինէ ալմաղ իտի • վէ սաղալըպ՝ ֆաղլի ամէլ էտինտի • վէ մէվլայէ մագպոււլ պէնտէ օլտու :

Սիր ճինլի տէրտիմէնտի՝ պիր տղիլ էվիւայէ կէօթիւր տիւլէր : Վիլէգէմըր էթաի քի , միւճէրրէտ չըգմալըլըն շու տէրտիմէնտտէն • վէ իսմին պէյան էթմէլիտին :

Ճիւվապ էթաի ճին՝ քի պիլ իւշ ճինիլ պու տտէմ տէ թէմէքիւն • պէնիմատըմս՝ գալպի գափայան տէնիւր , զիրա՝ գափար պէնտ էտէրիմ տտէմն գալպինի , քի թէօվպէ էթմէյէ : Սէ էկէր տէրունտէն փիւշմալըգ կէլիւսէ , իքինճի պագաաշըլըն աար՝ տուտագլէր գա-

փայլընձր տէնիւր . Ժ զայրէթ էտէր՝ քի կիւնահագեար մու-
գիրըն ու խոստովանութիւն էթմէյէ :

II է էկէր քի մուգիրըն օլտու իսէ , իւշիւնձի
այսպէտաշիւին տալ՝ քի-է գափայտն տէնիւր . զիրա՝ գա-
փար պէնտ էտէր տաէմին գալպի տէրունին . էօղիւր
փէյտա՛ն էթմէ իլէ , քի իհսան՝ վէճինտէ՛ զերունէթ
զուհուր էտէր . վէ տաիի զայրէթ գուշտնաընըն , քի
զուլմիլէ պիր քիմնէտէն շէյ տըմըն իսէ , սահիպինէ կէ-
րի բէտտ էթմէյէ վէ էտէմէյէ :

II է օ իւշիւնձիւմիւղլ պիլտէն չօգ Ֆայիտէ էտէր .
զիրա՝ ինսան չօգ քէրրէ թէօվպէ էտէր , վէ մուգիրըն
օլտըն , լսիրին՝ նատիր հագգը սահիպինէ էտա էտէր .
վէ օլ գալլ իլէ՝ ճանլէրին նարի ճիհէնէմէ սալարլէր .
զերա կիւնահ մաղֆիրէթ պուլամաղ , թա՛ քի հագի սա-
հիպինէ կէրի վէլմէտիքձէ :

I, յ պապիրկէան՝ իմաի տիւլմէտէն ալ խապէրի , վէ
էօղիւր էթմէ բուհպանլէր փէնտ ու նատիշէթինի :

Գ Լ Ո Ւ Խ . ԺԹ

Հնարի-ի՛ Գնա-ի Խափանել :

Ք Ա Ս Լ . ԺԹ

Պէնտ իլէ՛ Քէնտ Գափաթիւմ :

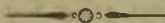
II ուրք էփրեմ խորի զէմանինտէ , պիր ապօղինար մէ-
սէպլի նէքպէթ վար խոի . քէնտի քիզպի միւճէպինձէ՛
պիր քիթապ տիւղիւպ՝ հէր քիմի իլէ միւճատէլէ էթսէ ,
օքիթապտան զայրը պիր ճէվապ վէրմէյէ գաաըն օլամաղ
խոի : I, մմա՝ մէղպուր պիր Ֆայիշէյէ աշիգ օլմաղ իլէ ,
քիթապլինի անըն էվինտէ սադլար խոի :

II ուրք էփրեմ աղիլի՛ պիր գալապալըգ իշինտէ տա-
վէթ էթտի միւճատէլէ իշին : II ք հայրն էփրեմ՝ կիւն
էվվէլ՝ ապօղինար իւղիւնտէն Ֆայիշէյէ խապէր էթտի

քի սենին աշիգին՝ քիթապի իսթէր և պու կիւն վարդապ
պիրիսի իւէ իմթիհան օլաճագ տըր տէյիւ։ Սէրտի
Ֆայիշէ քիթապի և կէթիլտի եփրեմ խորիեէ օ ապիղտէ
ալուպ՝ պիրէր պիրէր քեաղիտէրի զամլ իւէ պիր պիրի-
սինէ եափըշտըրտը և վէ կէրի եօլաաը Ֆայիշէյէ։

Լյրեմէսի կիւն գուրուլտի ալա պիր գալապա մէճ-
լիս օ սեօհպէթէ կիրմէտէն՝ ապօղինտը՝ առեմ իրսալ
էթտի՝ Ֆայիշէտէն կէթիլտի քիթապի։ Հաշան ալմա-
ղէ պաշլաաը իսէ և պագաը քի իշ իշտէն կէշմիշ և հիճա-
պինսէն Ֆիրար էթմէյէ ճան աթաը։ Սէր հայրն եփրեմ
տէտի քի՝ նէ՞ քէտէրլէնիրսին՝ պէն տէ քիթապաըղ և կէն-
տէ օ պու կիւն քիթապաըղ սեօհպէթ ետէլիմ։ Սիւֆին
տէյիլտի տէյիւ՝ հաալի քէլպ գույրուգին պաճագլարի
իշինէ ալուպ և պիր Ֆիրար էթտի քի և կէկը սաղ օլույիտի և
շիմտիյէտէք իհթիմալաը՝ պէլքի տաշի գաշմատան նէ-
ֆէս ալաամաղ իսի։

Տիւշմէն ալաթի իւէ՝ պագի քէրրէ տիւշմէնի ֆէթհ
էթմէլի և նիճէ քի դաւիթ գօղիսթը՝ անլն գըլըճիլիւ։
() Գճիլէրին վիրի՝ օգու իճատ իտուպ՝ սընամագ իշին
պիրիսինին պաճաղինէ վուրուր օ վուրուլան շէքէր եա-
րէսինսէն՝ մէղպուրի վուրուր զարարլը եէրինտէն։
Տէօնէր տէր մէղպուր օգճի մահուտ և վալ պանա՝ եալէ-
լէնտիմ պէնիմ եափտըլըմ օգտէն։

Գ. Լ. Ո. Ի. Խ. Ի.

{ } աղաթս իմաստաւէտն։

Փ. Ը. Ս. Լ. Ի.

Պէրաշի իւլ օ ֆէրաշի։

Պիր մէլէքէթին փատիշաճը վէֆաթ էտէր օ շիււլէ-
նին իթթիֆագի իւէ՝ պիր աղիլ ֆաղիլ քիմսէյի փա-
տիշաճ նաապ էտէրլէր։ Պիր էէրտէն կէշէրքէն և պիր
ժէ

աղաճ՝ իւզէրինտէ կէօրիւր գօրօտէս նամ ալիմի . եանա-
լըր մէղպուրէ սիւսալ էտէր՝ քիմնին սէն , վէ նէ տիր մա-
րիֆէթին . տէր՝ պաղիրկէան էմ՝ իլմ սութարամ :

Տէտի փատիշահ՝ իւշ պատման կիւմիւշէ՝ նէ՝ մըգ-
տար իլմ ու ագիւ վէրիրսին պանաս : Տէտի ալիմ , օգատար
աղաճէրէ կէօրէ , սանա պիր կիւֆտար փէնտ ու նասիհէթ
վէրիրիմ . է կէր . քի սագլար իւէն , չօգ ֆայիտէ կէօրիւր-
սիւն : || **Ֆիրը** էթմէտէն՝ պիր սեօղ սեօյլէմէ . պիր շէյ
էթմէ թէճէ սսիւղ վէ ֆէհմ էթմէտէն . նէ . քի էտէ-
ճէրսին՝ էվիւլ ֆիրըր էյէ՝ քի էնճաֆինտէ սնտէն նէ
աօղաճաղ : || (էհրիւտարին էթպայիւլէրի՝ մէղպալ էթտիւր
մէղպուրին . քէլիմաթինի :

Փատիշահ տէրուհաէն ֆիրըր իտուպ՝ էմըր էթտի
քի՝ վէրիւսին վատ էթտիլիմ աղաճէ : || է վարըպ ստ-
րայինէ՝ հէր էէրտէ ալթուէն հէլ իլէ եաղաբար պէյ-
թի . գափու էշիքլէրինտէ , սօֆրասինտէ , պատէնին ճա-
մէսինտէ , վէ եագատընըն քէնարինտէ : () փէնտ ու նա-
սիհէթ միւճէպինճէ , կիտէրէք շէօհրէթ պուլտու իլմ
ու ագիւտէ . վէ ճիւմիէ մէմալիբինի սատէթ իլէ հըֆլ
ու զսպթ էթտի . զուլմ ու թասատիլի տիփտէն գալի ու
րէֆ էյլէտի մէմալիբինտէն :

|| էրիճալի զսպթիթան ու հոքիմէրինէ տախի՝ օ
միսիլիւ թէնպիհի թէքիտ էյլէտի . քի հաթթա գուրտ
իլէ գուզու պիր էէրտէ կէշինմէյէ պաշլատըլուր : | 'մմա՝
էօրիֆի օլտնէրէ շէթին կէօրիւնտի պու ահվալ . լաքին՝
փատիշահի հէլթր էթմէյէ՝ ճէսարէթ էտէմէղլէր իտի
ճիւմիւրիւն գօրգուսինտէն : || ունուէն իշին՝ պէրպէ-
րինէ վաֆիր շէյ վատ էթտիւր , քի թըրաշ էթտիլինտէ՝
Խըրթէղինի ուսթուրա իլէ գէսէ :

Ալիւնի կէլի՝ վարտը գըրալի թըրաշ էթմէյէ . գա-
փու էշիլինտէ պագալ մէղպուր փէնտ եաղըմը՝ ինվիթ-
լէնտի . վարտը նաշարի թըրաշ էթմէյէ . պագալ օ քէլի-
մաթի եաղըմը փատիշահին եագատինտէ . տիպէլիք այնի
պային օլուպ , ագլը պաշինտէն ուշտու . էլլէրի տախի
թիթրէմէյէ պաշլատը . զանն էթտի քի՝ զոհիւր փատիշահ

հաղբը եթէ քիչ խեղճ , ետրատանինէ միւթի աէյիւէր ,
սննն իշին սղէրիմ :

|| Է հօլմէղտէն պիր գաշ կիւն է վվէլ պուճուճ փէն
ճիրէսինէ պիր աճայիպ պիւլպիւլ կէլիպ՝ իօշ ավաղ իլէ
շաղլըգ Էտէր իտի . հէյրանտէ գալտըւար իշիտէնլէր :
|| Իւսլ կէթտիլէր աղիզէ քի նէ՞ օլա պու աէյիւ . պուր-
նու տլթինտէն կիւլտիւ , վէ լաթիֆէ միւթիւ աէտի ,
պէնիմ արուսէ կէլինիմտիր՝ քի պէնի պաղլէտինէ տա-
վէթ Էսիյօր :

|| Իր կիւն սուրբ պատարագա խըղմէթ Էտէրքէն ,
կէօրտիւ նբ սեղան մէհրապի իւղէրինտէ սէմանլն նու-
րի միւնէվվէրին , օլսաաթ խասթէլէնիւպ . սալիհ ու սա-
տիգ անէսինտէն հէնիղ տօղմուշ մահսուճ կիւպի՝ միւպա-
րէք ճանինի թէսլիմ Էթտի ետրատանին կէլինէ . վէ շօգ
միւճիւղաթլէր Էթտի սլաւհ անլն իսմինէ :

Ի ՊԻԵԹ . Բ

Նէնիճինին պիրիսի՝ Էհլու Էյսլու Էվլատլէր սահիպի
իտի . զայլէթ սէվէր իտի ճիւմլէսինի . Էսլիւմ մէր-
թէպէսինէ կիրուպ՝ չէվրէսինէ պագտը քի , ճիւմլէսի
աղլէր իտի . հէր քէս քէնտի թալէհի վէ նաֆագասը իշին :
|| Դուվվէթլէնիւպ աէտի զէվճէսինէ , պէն սիզէ ինթի-
գալէտէր պըրաւըրէմ խըսըմ ագըրապալէրիմի , ետրան
ու Էօլաալէրիմի , մալու Էմվսլիմի , պուճարտան զիյատէ՝
Էվլատլէրիմի : || Իղլէր պու աէյնի պագալայ իլէ՝ տախի
գանաաթ Էթմէյուպ , եինէ սիզի աղլէրսինիլ . Էա պէնի
քի՞ աղլէսին , քի թօփրաղա աէֆն օլաճաղըմ :

|| Է պիլմէմ քի պիր տօսթ պուլաճաղ մի Էմ . նէ՝
մալ , նէ՝ փայէ , անճագ քի՝ իփ իւրեան թէհրտէսթ կի-
տէճէյիմ ալէմտէն : || Է տախի պիլմէմ քի՝ նէ՞ սիւալ
Էտէճէրլէր պէնտէն . վէ պիլմէմ քի՝ նէ՞ ճէվապ վերէ-
ճէյիմ . վէ սըրտաշ քիմլ՝ Էտինէճէյիմ . վէ մէքէանիմ
նէրէտէ օլաճագ տըր : || Իւնքի սիզ՝ սիզի աղլէրսինիլ ,

պէն տախի պէնի աղէյիմ:

Չաղըրտը շէհիրին ուղուսինի՝ վասիյէթ նամէսինի երըթտը անլէրին կէօզիէ Էօնիւնտէ . վէ մալին եարըւընը ֆուգարէյէ հիյպէ էյլէտի: || Էֆաթիմտէն սօնրա՝ տէտի անլէր օլսուսլար պանտ եարան ու եօլտաշ . մէզպուր սօլթատտէ՝ օլտն տին ու իթիգտթ , հաշա՝րի զէմանէնին տէվլէթիսինտէ օլտ . աշրէթինի էյի իլէ եափտը , վէ մէրհում օլտու:

Գ Լ Ո Ի Խ . Ի Բ

Յ-Ե-Գ-Է-Բ-Է-Ն:

Փ Ա Ս Լ . Ի Բ

Պէրաշի սիւսիւթ:

Ի Պ Ե Լ Թ . Ա

Աւրք հայրն պամփօ՝ օգուամագ եազմագ պիւմէղ իտի . պիր ալիմտէն վարտը տէրս ալմաղտ: || աղմոսուն օ պէյթինէ րասթ կէլտի քի՝ տէմիշ դաւիթ մարգարէ , տէտիմ քի եօլարընը սագլայըմ , քի տիլիմիլէ կիւնահ իշլէմէյիմ: Ի. քինճի պէյթի՝ տէրս սլմագ իսթէմէտի . հէլէ տէտի պու պէյթի վարայըմ ամէլ իլէ թէքմիլ էտէյիմ , զիրտ պու քէֆայէթ էտէր:

Նօմասը թաղիր էթտիքտէ՝ քի սյթը այ օղրամատըն եանըմա . ճէվապ էթտի քի՝ տախի էտա էտէմէտիմ օ պէյթի ֆէյլ իլէ: | Նճամփնտէ շահպէյիթի պու օլտու քի , գըրգ էըլտա կիւճիլէ թէքմիլ էթտիմ օ պէյթի:

Ի Պ Ե Լ Թ . Բ

Պալատէ զեքըր օլտն աղիզ՝ օլմէրթէպէ փուս ու եասը սէվէր իտի , թա քի՝ թէօֆիլուս իսքէնտէրիլէ փաթրիլի

կէլտի կէօրիւշմէյէ • քի պիր րուհանի նասիհէթ իշխտէ
ազդինտէն • Հիչ պիր սէօղ սէօյլէ մէտի • Խիւտտամլէրի
ինհա էթտիլէր քի • իզզէթլի փաթրիգ ղէմլէնիւպ կիթտի •
Ղէվապ վէրտի քի • էկէր օ պէնիմ սապրիմտէն հիսսէ
գափմաղ իսէ • նասիհէթ իմտէն տաիւի հիչ պիր հիսսէ
գափմաղ իտի •

Ի ԳՐԷԹ • Գ

Պիր վանից հայր՝ պիւէսինձէ կէօթիւրտի չըրաղըն պի-
րիւինի • վէ պիր օվա իչինտէ եաթըպ՝ շոյիրտինէ տէտի •
պարկիրլէրէ մուգայէթ օլա •

Կէձէ վազտի ճիւմլէսի ույգուլյա տալըպ՝ մէզպուր
շայիրա ղյանըգ տուրտու՝ տուտսինէ մէշղուլ օլտու •
Կէձէ խըրըլի կէլիպ՝ պարկիրին պիրիւինի գաթ էշլին
էթտի • Պու Ֆագիր կէօրտիւ • էմմա՝ սապրին գանօնին-
տէն չըգմայըմ տէյիւ՝ սուս օլտու • Եմմա շօպանլէրին
պիրլինէ տուլ էթտի՝ իշ կէշտիքտէն սօնրա •

Երթէսի կիւն շօգ ուղազ տէյիլ՝ օլրու պարկիր իլէ
տուրուեօքէն • Թութուպ պաղլէտիլէր • վէ վանից հայրըն
գուրպինէ կէթիրտիլէր • Եմլըր էթտի քի • պէշ զմշ վէ-
րիւին տէրտիմէնտէ • ղերա՝ լոյլգ տէյիլտիր տէտի՝ ձէմի
կէձէտէ ույգուսուն Ֆէտա էյլէյէնի՝ պիւտ միւրաա վէ
կիւնտէլիքիլգ եօլամագ •

Գ Լ Ո Ւ Խ • Ի Դ

Յ-Է-Դ • Ե-Է-Ե

Ք Ա Ս Լ • Ի Դ

Պէրայի Գոմարպաշի :

Ի Պ Բ Է Թ • Ա

Պիր գումարպաշը թափու ղյնար իտի ագճէ իւէ • հա-
չան եռւտուլտու իսէ , է ֆրեարինտէն պիր օգ աթար
սէմայէ տօղրու , կէոյա մէվլայէ գաստ էթմէք ֆիլլրի իւէ •
() Գ կէրի տէօնիւպ՝ թէմրէնի սըլտք , գան իւէ ըսլանմը
տիւշտիւ էօնիւնէ : Ինի կէօրիւպ մաղպուն սէֆիլ՝ պաշ-
լաար սըղլամադա : Խոստովանութի իտուպ՝ առտ ու շարթ
էթարի թէօվլէ իւէ • Էօլիւնճէյէ տէք գումարպաղլըք էթ-
մէյուպ , ֆաղլի ամէլ իւէ կէշլրտի էօնիւնի :

Ի Պ Բ Է Թ • Բ

(Ժ) Էօղօս տախլլէրին սէրթաթի փատիշահի վազթինտէ
գըլթըգ օլուպ , առնն պաշ միւսահիպի օլան՝ տէօրթ պին
մըղաարի ֆուգարէ ճէմիտուպ պէսլէտի : Պըլթըգ կէ-
շինճէ , իղին վէրտի հէրքէս քէնտի՝ վէթանինէ վարմաղու
Խէմաաէն պիր սէտա կէլտի պունա քի , շիւնքի սէն պէ-
նիմաղուլէրիմօլան ֆուգարէլէրէ քէրէմէթալին , էպէ-
տի տիւնէա տուրտուգճա սէնին էվլապլէրինէ՝ Էէմէյէ
էքմէք էքլլմէյէ :

ԳԼՈՒԽ • ԻԵ

Հայրապետ Կաթողիկոսի Ինչոյ Ինչոյ

ՓԵՍԵԼ • ԻԵ

Պետրոսի Կաթողիկոսի Ինչոյ Ինչոյ

Սրբապետ Փրոսպերուսի միւլէթի՝ հէնիդ փութիւնսթ
 իրէն, խաչըն նիշանիսթ՝ սէրապիս նամ փութուսթ
 կէօկփինսթն ասարար իտիւ։ Բլէթի՝ խաչըն նըշանէսթնէ
 կէօրէ՝ րապոյի՝ տէօրթ թարաֆիլը եարաթար։ Տէօրթ
 մէփիսթի իլէ, վէ տէօրթ մէփատ իլէ ալէփ թէքմիլ էյլէտիւ
 Դուհ կէփիսթ՝ տէօրթ քէօշէլիւ։ Սուսանըն շէրիֆ քա-
 լէտան (տապանակ) սանտուքի՝ տէօրթ քէօշէ։ Դուշար
 քանատ ալըպ կէօշէ ուշարար՝ խաչըն ալամէթինի կէօս-
 թէրմէք իլէ։ Ինսան գօլարընր ուղատընձա՝ խաչ կիպի
 օլուր։ Իսաչըն իպրէթի գաթի յօգ տըք։

Պէօյիւք կոստանդին՝ տիւշմէնին մաքսէնցիոսն նամ
 գօրպայի՝ ֆէթհ էթաի խաչըն նիշանի իլէ։ Երէնի տիւն-
 եատէ ոյր եանատէ մուպալիդէ թափուն օլուպ, իւթի-
 եարին պիրիսինին րոյաւսինտէ պու ալթաթմէթ կէօրիւ-
 նիւր։ վէ թէնզիհ օլուսուր քի էկէր պու էլամէթի նա-
 գը, իտուպ, սօգաթ պաշլէրինտէ վէ խանէնիդին իւքսէք
 եէրինէ տիքիւպ իբրամ ու իզգէթ էտէրսէնիլ, թափուն
 տէֆ օլուր։ Իտէրլէր՝ վէ քէրամէթինի հաթ իւղըն
 կէօրտիւլէր։

Յաշտոն Ինքնագրութեան նշանի:

Պէտքէն աշխատի թէ՛ւշի:

Առբ հայրըն անտօնիոս՝ կեօրտի կեօք ալթընտա չէյ-
թանըն ֆէնտ ու տուղադէրին . ալ . սաշմա . վէ տալ-
եանլէրինի . Լըլէտի ֆիլտն իլէ քի , րապպիմ՝ քիմ գա-
տըր օլա պուտուղադէրտէն գուրթուլմաղա . Սէտա կէլ-
տի սէմաաէն քի , անձագ թէվադի ալադ . կէօնիւլլիւլէր :

Երբանիա փատիշահին պիրի նամաօր ճէնկճի՝ զաֆէր
պուլուր իտի հէր պար . Պիր կիւն թաշթընը տէրեա
քէնարինտէ գոյուպ պագտը քի , պահրին տալկալէրի՝
կէոյա հիւճիւմ գատտի իլէ իւզէրինէ կէլիյօր . Տէտի՝
սանա էմըր էտէրիմ՝ մէվէքէթիմէ կիրմէ , վէ պպուլիմի
ըլլաթմա . Լամա՝ տէրեա տուրմայըպ քէնտի իշինէ մէշ-
ղուլ կէոյա հիշ թընմաղ իտի . իլա քի կիթտիքճէ տալկա-
լէր շէտիալէնիր իտի . Սալգըպ էէրինտէն տէտի՝ պիլին-
լէր խալպի ալէմ , քի զայիֆ ու մալպուն տըր փատիշահ-
լէրին գուվկէթի . հէմ լայըգ տէյիլ քի՝ փատիշահ պիլէ
տէնէլէր . Լնտէն սօնրա՝ ալթուն վէ ճէվահիրլի թա-
ճիլի , էօլիւնճէյէտէք պաշինտէ թաշըմաթը . իլա քի
խաշէլուլթիւն թասպիրինի պաշինէ գոյտու՝ քի սանա էա-
գըշըր թաճ ու իսթիֆան :

Պիր ֆուգարէ էվլաթը՝ օլտուլ էպիսկոպոս փարէղին
պիր շէհերինէ . Լնտինէ թաղիմ՝ ու իքրում իտուպ

տէ վէթթիկն պիրի, կիյտիրտի լիպասէր վէ կէօթիւրտի
օղու ետննա : Խապէր վերտիւէր քի վալիտէն կէլաի :
Կիւսվէթիկն կէօրիւնն՝ տէտի՝ եաղլթշ տըր . հաշա պու
պէնիւմ անէմ տէյիլ տիր . պէնիւմ անէմ Փապիր քիւվէ-
թիկտէ իտի : պու իտէ՝ փատիշաճ աուսթէրիկն պէնգեր :
Տիշարը չքաբըպ՝ էվվէլ քի էսկի պիւսկի էսպապիկն կիյ-
տիրտիւէր . իշէրի կիթիկն, ալաղա գալգաղ, թաղիւմ ու
իքրամ պիրլէ սաղ էանիկն օթուրթուու վէ տէտի, իշտէ
խաա վէ խալիս վալիտէմ պու տըր : Պէշլէ օլուննա՝ օլ
մէրթէպէ նամու չէօճրէթ գաղանաղ էատիկէար էպիսկո-
պոս : քի էկէր աալլաաէ օլմուշ օլայ իտի : օլ տէյիկ
չէօճրէթ պուլամաղ իտի :

Գ Լ Ո Ւ Խ . Ի Ե

Գ՝աւգա ոչ ծիծաղէլոյ :

Փ Ը Ս Լ . Ի Ե

Պէրայի կիւլէկէ էլէկն :

Լասվի փատիշաճն պիրիտի գիօնէսիոս իամնաէ՝ հիշ
կիւլէղ իտի : Իրիճալի տէվիէթի՝ փատիշաճն գաղ-
լնտալիկն ըիճա նիյաղ էթիւլէր քի՝ սիւալ էտէ սէպէ-
պիկն : Սօրտու վաղթի իլէ : Տէտի փատիշաճ՝ պիր ղայրի
կիւն ճէվապիկն վէրիւիւմ :

Փատիշաճ էմըր էթտի կիթիկն պէնաէլէրիկն քի :
պիր չուգուր գաղլըսընտէ, էաղլըսընտաթ տիէշ իլէ աօլ-
աուրուն . վէ ալթէշ իւղէրիկն՝ պիր քէօճնէ իսկէմըրի
գօյաուլար . վէ իսկէմըրի իւղէրիկն՝ իրի աղղղը պիր
գըլըճ աաղլար ինճէ թէլ իլէ . վէ սնա էաղըն՝ պիր
սօֆրա աօնաթսընլար նէֆայիս մանճալէր իլէ վէ էյի
շարապէր սիւրաճիկը իլէ : Չաղըրտը գաղլնտալիկն՝ օ-
թուրթուու իւրէմըրի իւղէրիկն . վէ աւօրթ էանիկն
պիրէր ալթաա՝ աալ գըլըճ : վէ նէյլէնլէրէ էմըր էթտի

ահէնիկ էթմէյէ • վէ տէտի գարընտաշինէ • ղէֆգ էյլէ •
խթիմալ էյլէ գատմէրտէն • վէ իշ պատէ տէն մըւրառին-
ճէ • քի կէօյնիւն Ֆէրաճ էթսին •

Ճէվադ վէրտի գարընտաշի • նի ճէ շատ օւայլմ կիւ-
լէյիմ • քի ճէր թարաֆիմտէն սըգլէթ իշինտէ իմ • Վէ
թըմտա աթէշ • սօֆրայէ էանաշում • քէօճէն էակէվինին
գըրըմտինաէն գօրգարըմ • Նօգարիյէ պադսամ • շուդ-
լագ գըրըճի կէօրիւրիւմ պաշըմ իւղէրինաէ տսըլմը ին-
ճէ թէլ իլէ • Վօնիւմէ տրաթըմ • սաղըմա սօլոււտ պագ-
սամ • գըրըճ տրէսինտէ գտըլըշըմ • պուենձա սըգլէթ իշին-
տէ • նի ճէ էէյիյ իշիւ պէ իրշտա օլտպիլիթիմ •

Սըրա կէլաի շէհրիեարէ • ճէվադ էթտի քի • իթի-
մա տ էյլէ գարընտաշըմ • սէն նի ճէ իսէն պու տէմտէ •
պէնտէ էյլէ իմ ճէր էսնատէ •

Սէմայէ պագսամ • կէօրիւրիւմ փատիշաճիմի քի
պանա էղապ էտէճէք • վէ ճէվադ վէրէճէյիմ հուղու-
րինտէ ճէր տէյնի գուսուրում իշին •

Վշաղա պագսամ • կէօրիւրիւմ նարի ճիհէննէմի
տէֆէննիշ պէնիմ իշին էղապլէր իլէ • էկէր թէօվպէսիղ
շըգարսամ պու ճիհէնտէն •

Վրոթմ պագսամ • կէօրիւրիւմ կիւնաճէլիմի քի
րապպիմին իրղասինէ զըտ իշլէմիշիմ • վէ տաիի գէմա-
իմի • քի պօշ էէրէ կէշիւրմիշիմ •

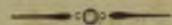
Վօնիւմէ պագսամ • էօլիւմիւմ ֆիքըր էտէրիմ • քի
կիւնաէն կիւնէ եսգլաշըլըմ • վէ պիլմէմ վէֆաթիմ
էէվինի վէ գէմանիլի •

Վկէր սօլումա պագսամ • կէօրիւրիւմ շէյթանլէրի •
քի տայիմ միւնթաղեր տիրլէր վիճուօիմ • վէ խէլասիմի
քէտէր վէրիլէր •

Սաղըմա պագսամ • կէօրիւրիւմ մէլայըգլարը • քի
տայիմ պանա • պապանի փէնտ ու նասիհէթ վիրուպ •
ֆէնա եօլտան սէնի մէքա էտէրլէր վէ շէվիրիլէր իտի •
պէն իսէ անլէրին զաճմէթինի նաֆիլէյէ շըգարում • վէ
էյիւթլէրինէ կէօրէ հարէքէթ էթմէտիմ •

Վմտի • պուենձա տիյասէթլէրի ֆիքըր իտուպ • նի ճէ-
ժէ •

սինէ շաղ ու իրշատ օլսաճաղ իտիմ : պոռնարը տէտիյին-
տէ : նատիմ օլտու գարընտաշը :

Գ Լ Ո Ւ Խ • Ի Ը

{ } — — — — — { } — — — — —

Ք Ն Ս Լ • Ի Ը

Պէրաշի Էնաճըլը :

Ի Պ Ր Է Թ • Ա

Պիր գօճա՝ գարընը ինէ եօլս կիտէրքէն : Թարըսէր
կէօրտիւէր : Վօճաւը՝ գարիյէ տէտի քիպադ Նէճէյի-
ճէ պիշիւրիշ տիւլէր : Վարընը տէտի՝ եօգ պիշիւրիշ : իւլա
քի գըրփըւրը : Վօճաւը տէտի՝ ինատ էթմէ պիշիւրիշ
տիւլէր : Վարըն էինէ տէտի՝ եօգ գըրփըւրը տիւլէր :
Պիր շայ քէնարինէ կէլտիւր՝ գագաւաւը գարիյի պը-
րադաը շայէ : սու իշինտէ կէօլտէսի կէօրիւնմէ՛լ՝ պար-
մաքլէրին մըգըսա կիպի իտուպ՝ եօգարը գալտըրըպ գըր-
փըւրը տըր տէմէք իսթէք իտի :

Ի Պ Ր Է Թ • Բ

Տիւէհէնին պիրիտի տալի՝ ղայէթ ինատճի իտի : տայիմ
գօճաւընըն սէօլինէ տքսինէ եօրիւր իտի : Պիր շայա
տիւշէր պօղըւրուր գարըն : գօճաւըն պաւնու արար տքսինէ
սուլա եօգարըն : կէօրէնըն տէրէր քիպէ տտէմ՝ սու-
լուն տքսինէ՛մի արարըն ղէվճէնի : Տէտի : օհալի
հայաթինտէ՝ տայիմ տքսինէ եօրիւր իտի : Իմտի՝ նիճէ
քի սաղըղինտէ : Էդիէ ումարըմ քի վէ եօլտիւքտէն սօնրա
էինէ տքսինէ հարէքէթ իտուպ՝ սուլուն ղըտտընա կիթ-
տի : տըն իշին տքսինէ արարըն :

Գ Լ Ո Ւ Խ • Ի Թ

{ } - Է - Դ - Ի - Կ - Ե - Զ :

Ք Ա Ս Լ • Ի Թ

Ն Ե Ի Կ Ե Լ Ե Զ Ե Զ :

Լրահատան գորգար պիր քահանայ՝ զէվէսին գըղգա-
 ընտաշ կիպի սէվէր իտի : Երբին՝ տիւշմէնտէն զի-
 յատէ գաղընըր իտի • ասլա Էանինէ Էտգլաշարըմազ վէ
 խըղմէթ Էթտիրմէղ իտի : Խասթէլէնտի աղիղ՝ սօն նէ-
 ֆէսէ Էէթիշար : Կարըսը զտնն Էթտիրքի՝ Էօլմիւշտիր •
 աճապա սօվումիշմի տէյիւ • Էլ սունտի փայինէ՝ շիւպ-
 ճէսին տէֆ Էթմէք իշին : Էղեղ քահանայ տէտի • կէրի
 տուր գարը կէրի տուր՝ տաշի քէօզ սէօնմէփշ տիր • օթ-
 լուղն կէրի կէօթիւր քի ալէֆլէնմէսին :

Էվէթի կէրի կիտինճէ՝ ճիւղն տալըմանմաղէ ուշ-
 լատը • վէ սէվէնէրէք տէտի քի՝ խօշ կէլտինիզ Էֆէնտի-
 լէրիմ խօշ կէլտինիզ • պու նէքէրէմտիր քի՝ գուլու-
 նուզա մէյիլ վիրուպ • Թէշրիֆ պույուրտունուղ • կէլիւրիմ
 կէլիւրիմ՝ մէմնուէմ սիզտէն • ոլուհու պիր գաշ տէֆա
 սէօյլէտի : Էվէսինտէ օթուրանլէր տէտիլէր • քիֆ
 իլէ սէօյլէշիրսին աղեղ պապու : Տէտի՝ աճայիպա կէօլ-
 մէյօրմուսուհուղ իղլէթլի Պէտրոս վէ Պօղոս առաքեալ-
 լարը • աճապ քի կէօրմէյօրսուհուղ • լիւքրար տէտի՝
 շիմտի կէլիւրիմ շիմտի կէլիւրիմ տէյէրէք՝ Թէսլիմ Էթտի
 միւսպարէք ճանինի :

Ա Է կէրլէք՝ անլէրին վարիշինէ կէօրէ հարէքէթ
 Էտէր իտի հալի հայաթինտէ • անլէրի կէօրտի ֆէվ-
 թինտէ : Երբա՝ առախգ ու սալիհ ըսաղպինին գուլա-
 րինտէն՝ քիմի քի պիր ասէմ աշինա Էթտէ • վէ տրղու
 իլէ միւնթաղիր օլսա • անի խէհալլէնիր սաղլըղինտէ • վէ
 կէօրիւր մէվթինտէ :

ԳԼՈՒԽ • Լ

{ }-ը-տ-ի-ն-ը-

ՓԱՍԼ • Լ

ՊԻՒՐ ԳԸՂ ՕՂՆԱՆԼԱՐ ԻՆԻՆ :

Ի ՊՐԷԹ • Ա

Արդենի խամրեալ պիր գըղ օղան՝ մէվլայէ դայէթ
 Պպիր մագպուլ հիւրի մէլէք տիւխթէր՝ Թէրրի
 տիւնէա • անճաղ ճան դայկըսնա մէշղուլ օլուպ • պէղ
 տօգուր՝ ել էմէյի իլէ կէշնիր խտի • Իյիտին պիրիտի՝
 պուռնուն կէօղլէրինէ աշրք օլուպ • քիլմայէ վարլըյ
 կէլմէտէ՝ պիհուլուր էտէր խտի :

Պիր կիւն պիրիւր գըղ՝ պուռնա սիւսլ էթտի քի •
 գարընտաշ նիշին պէնի թսաճիղ էտէրսին • պէնիմ նէմէ՝
 մայիլսին • Տէտի • կէօղլէրին օգ կիպի՝ պէնիմ սինէմի
 էարէլէրլէր • Իյ իմտի տէտի՝ պիր ալաճրգ տուր • վէ
 իշէրիյէ կիրիւպ՝ մէքիկի իլէ իքի կէօղլի չըգաըլպ •
 վէրտի իյիտէ • ալտէտի արղուլէտիլին մէթաշի • Ի, ապիմ՝
 ու փիւշման օլտու իյիտ՝ էմմա նէտէն սօնրս • Ի պրին՝
 պու աճայիպին սէպէպի իլէ • սօվուտի տիւնէտտէն • վէ
 Թէօփպէ իլէ էօմրինի կէշիրտի :

Ի ՊՐԷԹ • Բ

Բիրոսինէ պիրիւր գըղա՝ ճէնկճի սօլթատըն պիրիւ աշրգ
 օլուր • Պուռնա պագար քի գուրթուլուշ էօգ • տէօնէր
 պուռնա տէր • պէն պիր իլաճ պիրիւր՝ պիր էաղ էափարըմ
 քի • կէլէր պիր ատէմ պօյնուռնա սիւրսէ՝ ալա գըլըճ
 թէէսիր էթմէղ տնա :

Բիրթտէն պիր գըր էաղար սարար պօյնուռնա • վէ
 տէր օշախսի մէրտէ քի • իշտէ կէլ սընա կէօր • գուվվէ-

թին եւ թախքէ՝ վճար տոյնու մասն : Եւ վաղը սօլթատ ինս
նըր . չտուտըն պիտի՝ քէ սէր պաշընը :

Եւ փրօսինէյէ՝ սուլթանի մէվա տէ մէսի ետգըշըր .
քի պիտի լընըր իւզէրինէ զէյնէթ վէրիւր քէնտիւսինէ վէ
շէ ճիտըք փայէսինէ . կէշյա քի պիտի պէյաղ վէրտէ , լալի
իւէ՝ գըրմընի բէնկ վէրէսին :

Ի Պ Ր Ե Թ . Կ

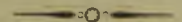
Իւթէհէմ սեմթինտէ կուսանաց մանասթըրը օլմաղ ի-
լէ , սալահին մըսըր սուլթանի սուրբ երուսաղէմի ֆէթհ
էտինճէ , իշիտիւր քի՝ հիւրիմէլէք գըղաւր վար իմիշ բէթ-
լէհէմտէ : Եւ ըր էտէր՝ էսպտոյ եօլտը՝ քի կիլինիւպ
կէլինիլէր : () Եւ հնէալ մայրապետ՝ գըղաւրա տէր քի ,
գըղճըղաղէրիմ՝ պէտնամ ու ճարիս օլմատտն իսէ տիւն
եատէ վէ արէթէթտէ , պէն քի նէ էտէրսէմ , ույալ մի սիղ
պտնա . սնտ էթտիլէր քի՝ պէլի ըրղա իղ : Եւ օն պապ
օլուպ քէտհէա գատըն՝ իւք էվիլէլ քէնտի պուրնուհու
քէստի : Ճիւմիլի պուհա ույուպ , պուրուհիլէրին քէս-
տիլէր . վէ ըզլիլիքտէն իւլաս օլտիլէր : Եւ սալահատին
սուլթան իշիտուպ , հէմ շաշար պուհարըն մէրտիկէրի-
նէ , հէմ մէթհ էթտի ագիլէրինի :

Ի Պ Ր Ե Թ . Դ

Պ իր քահանայ պատարագ էթտիքտէ , իւշ գըղ օղան վար
իտի քիլիսատէ : Եւ քահանայ պիտի աճայիպ կէօրիւպ՝ հէյ-
րանտէ գալտը , պագտըր քի պիտի մէլալիք կէօքտէն էնիւպ ,
պիտի գըրմընի կիւլտէն էօրիւլմիւշ իսթիֆան՝ գօտու պի-
րիսինին պաշընա . պէյաղ կիւլտէն քէղալիք՝ իքինճի գը-
ղըն պաշընա գօտու : () Եւ թան տախի պիտի էսքի փապուհ
կէթիւրտի՝ իւշիւնճի գըղըն պաշընա կիլտիւրտի :

Եւ քահանայ իւշիւնէտէ սիւսլ էթտի , սիղ պատա-
րագ վագթիւտէ նէֆիքըր էտէր իտինիղ : Եւ շէլէքի

տէտի . պէն օլէ սնատէ՝ ֆիքըր էտէր իտիմ՝ յս քսուէն պա-
շինէ գոյտուգլէրի թիքէնտէն թաճի . Տէտի քահանայ ,
իշտէ անա պէտէլ՝ գըրմըղի կիւլտէն թաճ գոնուլտու
սէնին պտշինէ . Ի բինձիւինէտէ սօրտու . օ տա տէտի
քի՝ պէն ֆիքըր էտէր իտիմ՝ յս քս էֆէնտիմիղին մա-
սումըղինի քի՝ նիճէնինէ սէվէր իտի ինսան գաւմինէ .
վէ նի ճէ սէվէրլիւ իտի չօճուգլուղինտէն քեամիլլիղի-
նէտէք . Տէտի քահանայ , սանա տախի պէյաղ կիւլտէն
թաճ իհսան օլուէտու . Իւշիւնձիսինէ սօրտու . օ տէտի
քի՝ ճանըմ ղայէթ սըղըլըր իտի՝ քի նէ զաման պատա-
րաթ թէքիլլ օլուր . քի վտրա իտիմ այաղիմէ փաղուճ՝
ալա իտիմ՝ վէ յիսաշըպ կիւլէյ իտիմ . Ենին տէտի պա-
շինէ՝ շէյթան պիր էսկի փաղուճ՝ կիյտիրտի՝ ճիշէնէմէ
եօլճու օլսան կէրէք :

Գ. Լ. ՈՒԻՍ . ԼԸ

Դ) աղագո քահանայ 'Իհեանդուրէտն :

Փ. Ե. Ս. Լ . ԼԸ

Խաւիւրէլիտէ շէյլըր էլիգո ղէյաշիլտէ Խիլ :

Ի. Գ. Բ. Թ . Ը

Պիր պիրիր գըղ օլլտն ղայէթ կիւղէլ՝ նուր վտրաշէ-
սինէ պէնղէր իտի . Ետին՝ տէրուէնի սըթրի գալպին
կիւղէլլիյինին , հատտի իւքեանի օլմամազ իւղլէ՝ խիւ-
տափէրէսթ ղահիտ , վէ տուպէ տըղգ . ֆուգարէյի կէօ-
զէտիճի , վէ նաշարլէրէ տէթիկիր իտի :

Պու կիւլ ֆիտանի՝ միսրինլէնտի . կէյա՝ կիւլ
միսուլի՝ խօրեաթտէն եէնիւր կիդի . վէ նուրանի ճէմալի
տախի՝ վիրան օլտու պօղուլտու . Շէրքէս աղլէրլէն՝
քէնտիւսի համա ու սէնա իլէ տէրուէնիտէն շատ օլլապ՝
սէվիլիր իտի :

ժը

Ե հերին եպիսկոպոսու պունուն խաթրընը սոր-
մաղա կէլտի օ հալտէ կէօրիւնձէ ։ պաշլատը ուղլամաղա ։
Ա Է ալլաճըն հիքմէ թինէ նաղար իտուպ՝ աճէ պտէ գալ-
աը ։ Բ զիշ կայ՝ եպիսկոպոսա սիւալ էթտի քի՝ էյ ըու-
հանի սթամ՝ նիշին աղլէրսին ։ տէտի՝ սէնի պու հալտէ
կէօրտիւմ՝ տէրտիւմ թէփրէշտի ։ Եպիսկոպոս տէտի՝ ա
գըղլմ՝ սէն նիշին կիւլէրսին ։ Տէտի ։ Էֆէնտիմ՝ պիր
քիմնէ վաղի զընտուն օլա ։ վէ տէսէլէր քի չըգմիշէ պու
հափիստէն ։ թա՝ քի Էֆվարլէրի միւնհէտիւմ օլուպ երգը-
մայինձէ ։ զընտանըն երգըմասին կէօրինձէ՝ սէվինմէզ մի
իտի պիշարէ՝ պէլի ։ Ղանըմ՝ թէնիւմ իշինտէ ։ հափիստէ
զընտան իշինտէ տիր ։ տիվարլէրիւմ միւնհէտիւմ օլմաղա իւղ
թուլթուլ ։ հափիստէն իսլաւըմ եէ թիշմիշ ։ նի՝ ձէ սէվին-
մէյիմ քի Էֆէնտիմն իւղիւնի վարըպ կէօրէձէյիմ ։

Ի Պ ր է Թ ։ Բ

Տտիի՝ պիր մէրտ ձէնիձի՝ օրմանլըգ իշինտէն իշիթտի
պիր շիւրին ու խոշ ափաղ ։ աճէ պտէ գալաը քի քիմտէն
օլա ։ () րմանա կիրուպ՝ պուլտու ոլիր միւրին ուլուղ օլ
մէրթէպէ քի՝ ձէսէտի շիւրիւլիւպ ալիւմ տիլիւմ տիւշէր
իտի վիճուտիւնաէն ։ Եանտշաը հագիրէ՝ սէլում վէրտի վէ
սօրտու ։ քիմիտի տճապա օ կիւղէլ սէտալը ։ Տէտի միս-
քին՝ պէն իտիւմ շաշաը մէրտ թիւվանա ։ տէտի քի՝ պու
տէրտ իշինտէ սէն նի՝ ձէ շաղ օլա պիլիւսին ։ Տէտի ա-
ղիղ՝ պէնիւմ վէ րապպիմին պէյնինտէ պիր շէյ Էօգ տըր ։
անճաղ քի թօփրագտան պիր պէտէն թէնիւմ միւնհէտիւմ
օլունճա՝ անա տօղրու ըէվտնէ օլուր կիտէրիւմ ։ Ա Է
կիւն պէկիւն կէօրիւրիւմ քի՝ պիրէր թաշ պէտէնիւմտէն
տիւշէյօր ։ անըն իշին իրշատ օլուր սէվինիւրիւմ քի՝ օրթա
տիվար երգըլըր ։ վէ պէն քէտէրսիզ ապ ու լիւվէր շէշ-
մէսինէ վարըպ աաիսիլ օլուրում ։

Յուշիկի Գեորգիոս-Քեան:

ՍԻՆԱՔԻՐ ԵԼԵՆԻՔ ԿԵՅԱՆԻՔԻ ՊԵՐ:

ՈՅՄ շէհրերնտէ՝ պիր տէվէթլի զայնթ ալլահտան
 գօրգար • ճիւմլէ խիւտտամ ու միւսաֆիրի կէօրիւպ
 կէօղէտիր խտի • Վիլլիքտէ՝ ֆադիրլէնտի • զէմ շէքիպ
 թասալանըր խտի՝ քի ատէթինէ կէօրէ՝ ֆուգարէյէ ին-
 սանէթլիք էտէմէղ խտի • վէ քէնտի նսֆադասընը պիլէ
 թէտարիք էտէմէղ խտի • իւրէճիքի էզլիլիւպ սըգըլըր խտի:

Պիր կիւն օյանիգտէ՝ պիր սէտա կէլտի պուլա քի •
 նսղար էթտիմ սէնին մոհհապպէթինէ • վէ միւսաֆիր
 սէվտիյինտէն մէմուռն օլտոււմ, քի օլսէպէպտէն ֆադիր-
 լէնտին • էճրին տէյիլ քի օսլէմտէ • իլլա քի՝ պուլէմտէ
 պիլէ էտէյիմ սանա • II ար ֆիլան տէվէթլիյէ տէ քի •
 պաղիմի սէնին պաղին իլէ տէյիլ էտէրիմ, քի սէնինքին-
 տէն տախի էլա տըր • վէ օ տէվէթլի՝ ճանի կէօնիւլտէն
 ըպ վէրի • ալ պաղինի գաղըվէր օրթասինաէն • վէ պու-
 լուրսուռն խաղինէ հիսապսըղ • քի հոսմայ շէհրի հիշ
 կէօրտիւյի եօգ օլ տէյիլ մայ:

II իւսէմմա էտինճէ, թէքրար նիտա օլուհտու իւշ
 տէֆա • I շնճամինտէ վարար տէվէթլիյէ էանտշար • ահ-
 վալինի արղ էտինճէ, ճանի կէօնիւլտէն վէրտի պաղինի •
 իւսթէ տախի շէյ վէրէյիմ տէտի • իօթէմէտի • հէման
 պաշապաշ • II արալ մահէլ էէրինէ՝ պիր օղլու վէ իրի
 գըղի իլէ • հագտէն օլան ադայի նագըլ էթաի:

Պաղտիլէր վաֆիր՝ պիր շէյ պուլամատիլէր • էվեստ-
 լէրի մէգաք էտէրլէր խտի • լարին՝ ըթիհար ումուտուռն
 քէսմէտի • I օգճա գաղինճէ • պուլտուլար պիր քիւփ
 սու իլէ տօլու • իւսթիւնտէ պիր շիշէ տօլու պալաւան
 իլէ • վէ շիշէտէն իւսթիւն՝ թօփրադասն պիր տէսթի •
 վէ տէսթի իշինտէ՝ իւշթանէ կէվէրի թաշ • տիրի զիւմ-

լիւթ , պիւրի գըրմըղի եագուլթ , պիւրի կեօկ եագուլթ ,

Սուլուն գըրմըղին պիւլէյիււղ՝ եէրէ տեօքտիլէր ,
էմմա՝ գաղմա տօգուլոււղ ապէ՝ խալիս ալթուն օլտու :

Արին ալաւճ իսթէմէտի քի օ ֆազիրէ գատըր օլա՝ քիմ
եաճըլըգ . նամի իլէ . տնըն իշին տեօքտիւրտի : Սալասան
իլէ զայիֆ կեօզլէրին եուլոււղ , կեօզլէրի այնայա մէնէնտ
օլտու . (պու ճիւլմէթ զայրի պալասանտա եօգ տըր .) սօն-
րա անի տաիի զիյաթէ մուլ իլէ սաթտը : Քէզալիք վէ
իւլ . թաշի՝ ճիսապսըղ պէհա իլէ պէյ էթտի . օլտու օլ
տէյի վարըր , քի էօլտիւքտէն սօնրա՝ թօրուլէրինէ վա-
րինձէ , օ մուլ ճիւլմէթինտէն օլտիլէր տէվէթի :

Գ Լ Ո Ի Ս . Լ Գ

{ } - Ե - Դ - Զ - Ը - Թ - Կ - Լ - Գ

Փ Ը Ս Լ . Լ Գ

Պիւր-ձէ Գ - Զ , Է - Զէ Զ - Զ :

Աւ քիշի մէյխանէ տէ օթուլոււղ շարապ իլէրիէն՝ միւ-
ղաքէրէ ալըլտը ճան խուսուսիւտէն քի , պի կնճամ տըր
ճան էօլմէղ : Պիւրիսի տէտի՝ օ փափազլարըն թէվաթուրի
տիր . ալսն օլույ իտի , պէն ճանըմը սաթար տէ , շարտալ ա-
լըպ տօյինձէ իշէր իտի : Պուլու տէյինձէ , պիւր պէտ-
տալի քիմնէ սօլթաա քիսվէթինտէ՝ կէլի այագտաշ օլ-
տու պուլլարա . տէտի՝ պիւր շարապ վէրին պանա . վէր-
տիլէր իշտի : Սօնրա սիւալ էթտի քի նէ՞միւղաքէրէ է-
տէր իտինիզ , նագըլ էթտիլէր աճվալի : Պէն տէտի սա-
թըն ալըրմ , պահասինի քէսիշտիլէր , պէտտալի շէյթան
այաալ ագձէյի պիւր թէմմա՝ ագշամ օլտու՝ ճէրքէս եէ-
րինէ կիթսին տէյիւ՝ էմըր օլունտու :

Տէօնտի տէտի պէտտալի , կիթմէտէն սիզ շէրաաթ
էյլէյին՝ սաթըլտն աթըն իւլարի տաիի սլանըրն մի , պէլի

եաղարքէն , սփանսըղտոն պիր քայ ու ֆըրթընա չըգարտը քի , սիթուն ու տիրէկէրի թաճտալէրի՝ փէրէմ՝ փէրէմ՝ իտուպ տաղըթտը . վէ քէնտիւսին տախի հէվայէ չըգարմագ. գաստ իտուպ :

(Ետը ագլը կիթտի թասվիրճինին . լաբին ա-
ճայիպ՝ տախի իմտատինէ եէթիշմէտէն մէյրէմ անէ ,
թասվիրի էլ սուենուպ թութտու . քէտէրտէն խէլաս՝ ու
գազատէն էմին էյլէտի : Կէօրէնլէր պու աճվալի , համտ
ու աէնա էթտիլէր էֆէնտիմիղէ , վէ մէսիհուրաճ վալիտէ
սուլթանա . վէ լանէթ պիրլէ՝ շէթմ էթտիլէր մէլուն
խիյանէթ շէլթանա :

Ի. Գ. Ե. Թ. . Բ

Բաճիպին պիրիսի՝ տլիմ ու ֆազիլ՝ քիթապլէրէ պիր խո-
զինէ օլմուշ իտի . վէ իլմի մանթըգ . ու հէնտէսէյէ տախի
վուգուֆ : Լաբին՝ շիւպհէլէնտի պիր գէման մէյրէմ ա-
նէնին պիրի գըզլըղի իւզէրինէ . քի հիշ միւմքին մի
տիր՝ վալիտէ օլան՝ գըզ օղլան գալա : Տինինտէ մէթին
իտի , էմմա՝ պու խուսուստա շիւպհէլէնտի . պիր չարէսին
արար իտի քի , պու շիւպհէտէն խէլաս պուլա . իշիթտի
քի պիր էվլիտուլաճ աղիղ ճգնաւոր վար տըր՝ գալպի
տէրունի պիրիճի . կիթտի ոնա :

Պա ճգնաւոր՝ ինայէթի հագգ իլէ տուլտու կէլմէ-
նին սէպէպինի . էօնիւնէ չըգար , վէ էլինտէքի աստալ
իլէ ղէմինի վուրուպ աէտի . վարդապէա գարլնտաճ՝ մա-
րիամ գըզ օղլան իտի աօղուրմատան էվվէլ . վուրտուղու
էէրտէն՝ ալա սանա պիր կիւզէլ զանպագ շիշէյի պիթտի :
Ղիւղի իլէրիյէ կիտիւպ՝ էինէ աստալ իլէ եէրէ վու-
րուպ տէտի , վարդապէա գարլնտաճ՝ մարիամ պիրի գըզ
օղլան գալտր աօղուրտուղինտէ՝ . էինէ պիթտի պիր միւ-
սէննա կիւզէլ զանպագ : Բաճիպէ եագլաշտը՝ թէքրուր
վուրտու վէ տէտի , վարդապէա գարլնտաճ՝ մարիամ պի-
րի գըզ օղլան գալտր աօղուրտու գասն սօնրա . պիթտի

Թէքրար պիր զանպագ : 11 Է շիւսչէսի հալլ ուղւպ , Թէ .
 շէքքիւր պիրլէ համառ ու սէնա էթտի ըսպպիյէ . վէ
 մէթհինի էթտի մէյրէմանէնին՝ նէ գատար էաշատը իսէ :

Ի Պ Ր Ե Թ . Գ

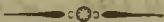
Քահանան ըն պիրի՝ Թէշի ու միւլթագ օլուպ մէյրէմ
 անէնին կիւղէլլիյինէ՝ տալի իլէ տախի փաքիլաթ վէ
 տուպէ մէշլուլ օլմաղին , ըրճառ ու նիյաղ էտէր իտի Ծբ
 ԾաԾինտէն՝ քի պիր քէրրէ միւլպարէք ճէմալին քէնտիւ-
 սինէ կէօսթէրէ : Պիր մէլպիք կէօնտէրտի քաշանու .
 նըն պէնտէսինէ վալիտէ սուլթան , քի Ֆիլան զէմանտէ
 կէօրիւնիւրիւմ քէնտիւսինէ . լաքին՝ պիւմիշ օլտ քի՝
 պէնի կէօրտիւքտէն սօնրա , օ կէօղ իլէ իլին եօգ տըր
 պիր տիւնէսլըգ շէյէ պուգմապա :

Քահանայ տէտի քի՝ հաճէթ տէյիլ զէմ շէքմէմ՝
 իրի կէօղիւմտէն պիլէ էմմա օլտամ՝ հէման կէօրէյիմ
 1 ՝ մմա սօնրա Ֆիքրը էթտի քի , իրի կէօղիւմտէնաէ գա-
 լըրսամ՝ Ֆարղ օլուր տիլէնմէյէ . էա՝ պիր կէօղիւմի գա-
 փար , պիրի իլէ նաղար գըլարըմ : 11 ագթի կէլտի . վտտի
 քէրէմինէ կէօրէ՝ կէօրիւնտի սուրբ ԾԾաԾին աշիգինէ .
 լաքին՝ տիլ իլէ Թապիր օլունմաղ պիր իւնվան ու մէճտի
 սալթանաթ իլէ վէ պինսպիր կիւղէլլիյի իլէ :

Պաւնու կէօրիւնմէ՝ գափասուղի կէօղիւնիւ պիլէ
 աշտը , քի իրի կէօղտէն տախի էմմա օլտյըմ՝ Թէք կէ-
 րէյի կիպի կօերէյիմ . էմմա օ պիր կէօղինի աշտըլի պիր-
 լէ , աճայիպ ըույա կէօրիւնմէղ օլտու . Հաշան կէօրէն
 կէօղիւնտէն մահրոււմ գալտը իսէ , աղլէիւպ սըղլար իտի
 քի՝ նէմուլթու իտի պանա քի ճիւմլէ վիճուտիւմ կէօղ
 օլտյ իտի , քի կէրէյի կիպի նաղար գըլայ իտիմ , վէ պի-
 գուսուր Թէքմիլ կէօրէյ իտիմ օ վալիտէ սուլթանը :

Պատէզսլիք էինէ պաշլատը ըրճառ ու նիյաղ էթմէյէ
 քի՝ պիր քէրրէ տախի էրղանի գըլա մէյրէմ անէ քէն-
 տիւսինի կէօսթէրմէյէ . վէ օ պիր կէօղիւնին տախի՝ ըսգի
 Ժը

օլտու Էմմա օլմասինէ : Իկէքրարէն կէօրիւնտի աբ ան ա-
ծին՝ Թապիր օլունմաղ շաղլըգ իլէ • վէ Թէսէլլա Էյլէտի
պէնտէսինի • վէ տէյիլ.քի պիր չէշմէտէն մահրում Էյ-
լէտի , իլլաքի Էմմա կէօզինի տախի աշտը նուր վէրտի :
Իկոյա գուրումուշ չէշմէյէ՝ Թէքրար ապ ու հայտթ սու
իհսան Էյլէտի՝ ագըթտը նէհրի ճարիլէր :

Գ Լ Ո Ւ Խ • Լ Զ

Յաղագս յաջադաշտին :

Ք Ե Ս Լ • Լ Զ

Պէրաջի Էյաթ պախլէ :

Ի Պ Ի Լ Թ • Լ

Սուրբն ամբոսիոս՝ հռոմայա կիտէրքէն՝ պիր քէյէ
օղրատը : Պիր տէվէթլի՝ Էվինէ միսաֆիր ալտը ազի-
ղի : Սորտու ազիղ մէզպուրէ , քի պախլթին վարիշի նիճէ
տիր : Շէվապ Էթտի.քի՝ պախլթանի վէ ճիւմլէսինտէն
իզզէթլի ազիղ ու Էքպէր Էմ • հիսապըղ մալիմ վար •
քէօլէլէր պէնտէլէր • Էվաա ու Թօրունլէր : Ս Է Էյա-
միմ՝ ճիւմլէ միւրատիմէ կէօրէ ասան տըր • հիշ պիր քէ-
տէր ու ղէմ կէօրմէմիշիմ :

Իկասաճիպատ գալտը սուրբն ամբոսիոս • հաղըր մէվ-
ճուտ օլանլէրէ տէտի.քի , գալտըմ գալտըմ՝ ալլահ Էօգ-
տըր պու Էվտէ • օլմոյա պունոււն գալէպլինէ հիսսէտար
օլալմ : Իյանէտէն չըգաղը կիպլի՝ Էէր Էարըլլապ՝ Էութ-
տի մէզպուր տէվէթլիյի՝ մաէն պիլէսինճէ հէրնէտի վար
իսէ • օլ մէլթէպէ քի , խանէնին նշանի պիլէ պէլլիսիզ
օլտու :

Տէտի սուրբն ամբոսիոս • կէօրտիւնի՞ղ մի օղուլ-
լար՝ հաչան ալլահ նաղար կէօղի իլէ պագարսա գուլու-
նա , քէտէր վէրիլ • Էմմա իւրճմէ կէլիրսէ , հիւր պար ին-

սանըն էյառի պախթինի տըդ էտէր : **Օ** իրա՛ պապա
էվլատին սէվէրսէ , թաղիր էտէր , քիւն քի սէվմէշ
խէ , թաղիմ էտէր :

Ի ՊՐԵԹ • Բ

Պէնի իտայէլ՝ չէօլտէ պէրըր ու եապանտէ՝ գուտրէթ
հէլլատինէ գանսաթ էթմէյուպ՝ սըղլատիլէր քի , էթ
մանճատինի արգուլէրիզ : **Պ**լլտըրճին եօլլատըր լաճման ու
քէրիմ ալլաճ , **Պ**լլտըրճին քէպոսպի տըղլէրինտէ իքէն ,
ալա սանա պիր գըրկըր . քիւն գալլինտէն կէշիշ իսէ
խաի էթ մանճատի , ճիւմէսի եէր իլէ եէքսան օլտիլէր :
Օ իրա՛ ալլաճըն վէրտիլի գուտրէթ հէլլատինէ գանս-
աթ էթմէտիլէր , քի հէր մանճանըն լէղէթինէ վէրիր ի-
տի . կէոյա քի ըրմագտէն գուրթուլուպ՝ արղ իշինտէ
պօղըլտիլէր :

Ի ՊՐԵԹ • Գ

Տայէշի փատիշաճըն պիրիսի՝ ղայէթ պտիթի տըդ՝ հէր
ճէնկտէ ղաֆէր պուլուպ , հիշ պիր քէտէր կէօրմէշ
խաի : **Տ**օսթուռ պիրիսի պուռա խապէր եօլլատըր քի , ի-
շխաիեօրըմ սէնին պախթ ու էյամինի , վէ քէտէրլէնիեօ-
րըմ . գօրգարըմ քի սէնի ալլաճ Ֆիքրինտէն խարիճ էթ-
միշտիր : **Ս**էգպուր փատիշաճ սընամաղ իշին , փարմա-
ղինտէն զիյգըմէթ իւզիւկիւնի աթոր տէրեայէ :

Իւչ կիւնտէն սօնրա՝ պալըգճիլէր պիր պալըգ ալ-
լայուպ՝ փատիշաճա լայըգ կէօրտիւլէր . գարնընը աշինճէ ,
պուլտիլէր իւզիւկի մաճինին գարնինտէ : **Ի**յապէր իրսալ
էթտի փատիշաճ մէզպուր տօսթինէ քի , աճվալ շու շէքիլ
Տօսթուռ տէտի , հաշմ քի շու ստէմ էճէլի իլէ էօլէ :
() կէճէ էթպայիսինտէն՝ խիյանէթ զուհուր իտուպ՝
հէլլաք օլտու կիթաի : **Ի**ւլէմին պախթի՝ քէտէրսիլ , քէս-
կին շարսպա պէնպէր . քէտէրի՝ սու իլէ նուշ օլմայինճէ՝
իշէնի ագիլըպ էտէր :

Պիւր մանասթըրտէ՝ իւշ նէքողէթ նիւհիւսէթ պօշաղ
 եասիրի՝ փիյատէ խափ իլէ՝ ճգնուոր վար իտի . եէ-
 մէյէ իշմէյէ , վէ զինայէ մէշըււլ քիմնէլէր . նէ ալլաճ-
 ստան դօրդարալար , վէ նէ ինսանտան հիճապ էտէրլէր իտի .
 շէման եէմէք իշմէք՝ Ֆայիշէլէր լէ եաթըպ գալգմոգ
 իտի իշլէրի :

Պիւր կէճէ եէյիպ իշինճէ՝ պիւրիտի տէտի՝ չօգ եէ-
 տիք իշտիք՝ պիւր տուտ էտէլիմ : Մադատաշի տէտի , պէն
 շիւրըր էթիտիմ շէյթանտան , սիղէտէ նասիհէթ էտէ-
 րիմ , սիղ տախի համտ ուսէնա էյլէյին . զիւրա՝ անըն խաղի
 իղ . պէշլէ զէֆգլէնէրէք եաթտիլէր տէօշէրլէրինէ :

Մփանսըղտան կէօրէսին քի , պիւր սիյաճ իւղի
 զիյան շէհրէլի՝ պէտտալի պօյլու՝ ինսան քիսվէթինտէ ,
 վէ իրի տտէտ աշճիլէր տախի պիլէսինճէ կիրտիլէր օտայէ :
 Իւճէ ու գսպա սէտա իլէ տէտի , հանտէ տիր օ՝ քի պէն-
 տէն թէշէք . քիւր էյլէր իտի . եաթաղինտէն շէքիւպ , էօ-
 լիւմ մէրթէպէսինէ կիրտի ճինփէրէսթ մէլուն խընղիւր :

Նէթիճէյի քէլամ՝ թէսլիմ էթտի աշճիլէրինէ վէ
 տէտի , քի շիշէ սափլայըպ՝ քէպապ էթսինլէր . քէօղ ի-
 տուպ վէ շիշէ սօգուպ , ալա պիւր քէպապ ու պիւրէտն էթ-
 տիլէր քի , անճադ թամպաուղի շէյթանա լայըգ : Սանտա-
 թիլի պիւր մէքրուճ գօգու տըր պիւրիւտի :

Սէօ պիւրլէրինէ տէտի մէղպուր , սիղ տախի լայըպ
 իտինիլ անըն էղապինէ , լաքին՝ ալլաճըն գուվլէթի գօ-
 մայօր պէնի քէնտի հալիմէ . վէ անըն էմիլինտէն թաշըա
 պիւր շէյէ էտէմէմ : Մպին՝ էյիւթ վէրիլիմ սիղէ՝ մու-
 գպէթ օլասընղ քի անտէն պէտթէրլին շէքմէյէսինիլ .
 տէտի վէ զայիպ օլտու :

Իբր այսպիսիքն պիտի շարունակուի զսուրիւնէր սա-
պահատաք • վէ սապահատի վարդայ կէօրտիւնէր քի՛ սիմսիյահ
քիւթիւնէ տէօնիւն պիտեան օլմուշ •

Ի ՊՐԵԹ • Բ

Սանասթիր խիւտտամին պիտի՝ պիտ ագրապստինն է-
վինէ վարդայ • մանճա իսթէտի • տէտիւն • մանճա զէ մանի
տէյիւ • Խըշմէ կէլիւն տէտի • պէն պիւթիւն կիճէ եօլա
կիթմիշմ ուլումուն էմի իշին՝ տէ սիզ պանա վագթի
տէյիւտիր տէրսինիզ • նաչարի պսլըգ վէրտիւնէր • Տարը-
լըպ օեանա պու եանա պագտի՝ կէօրտի թափուգլար սիւ-
րիւսիւնն • օտուն իլէ պիտիսինի հէլաք էթտի վէ տէտի •
իշտէ պու տըր պէնիմ պսլըղմ •

Հիճապտէ գալտիւն խըսըմիւն վէ տէտիւնէր • Լայիգ
մի տիր խիւտտամէ թափուգ եէմէք • Ղէվապ էթտի քի •
գանատը հայվան իլէ՝ պսլըգ պիտ տիր • Թափուղի քէ-
պապ իտուպ էօնիւնէ գօյինճէ • քէսիպ պիտ փարշայի աղ-
զինէ գօտուղի պիտէ՝ նէ եուտապիտի • նէ կէրի շէվիւն
պիտի • պօղազինն տէրտի իլէ էօլտիւ մազպուն՝ ու տէ-
ֆիւ օլմու •

Ի ՊՐԵԹ • Գ

Պիտ տէվլէթլի տտէմ՝ նէֆսինէ պէնտէ դուլ օլմուշ՝
տուրմա գարնինն պէսլէր իտի • էմմա՝ ճանրնի հի • գայըր-
մաղ իտի • Լաքին՝ զայէթ ալմ վէ սըրըր պապլինտէ պիտ
քիմսէ իտի • Եմանին փատիշաշի՝ իւմիւրիւ իւզէրինէ
թայլն էյլէտի • Տիպէլք վէրտի քէնտիւսինն էէմէյէ
իշմէյէ • օլմէրթէպէ քի՝ եաղն՝ իշքէնպէսինտէ սըղ-
մաղ օլտու •

Պիտ կիւն աշճրսի տէտի պունա • աղամ • աճապա-
նիճէ ալէվէր քիւթիւնէ կէրէք իշքէնպէնիւնն եաղին-
տէն՝ իթթիհատ օլըճագ նարի ճիշէննէմն աթէշի իլէ •
Տէտի՝ կէրէք տիր • Լաքին՝ ինչալահ քի էօյլէ օլմայա •
Իմտի քէնտիւսինն սըգըյա ճէնտէրէյէ գօյուպ՝ օլ
ԺԹ

տէյնի իսթիդֆարէ պաշլատը քի, պիր տիւնեէ վի խիւտ. տամէ տէ օնիւպ՝ թէնինի երիթտի՝ քիլիցի պտտըրմասինէ տէ օնտէրտի . քի անըն իշին տայիմ ըէղել իտի խալցի ալէմ պէյնինտէ :

Ի ՊՐԵԹ . Դ

Պիր քիմէ մանասթըրէ կիրիւպ, հիւ ալլաճա մագպուլ օլմաղա միւհիւմ է թմէղ իտի՝ նէ գատար քի նէֆօնէ . շէյթան տէրսի իլէ՝ եեմէյէ իշմէյէ թալիւպ իտի . Լ՝ շիւա- նէնին գտփուսինտէն եքսիլմէղ իտի՝ խասթէլիյի պէհա- նէ իտուպ, իշքիլէնիր իտի քի՝ աճապա ոյէյիւկիւմիզէ նէֆիշիրմիշէր . նէֆայրի եւեր իշէր . Խասթէլէրէ կէղէր իտի, քի նէֆանէր իշին փիշիրմիշէր՝ սօրար իտի :

Խաբին մանասթըրըն գայիմի գանտիլճիսի՝ զայէթ ոյիր վէլիուլաճ իտի . կէօրիւր իտի շէյթանը հէր վագըթ մէղպուր իլէ կէղմէտէ . քի շէպէք միսալի՝ եկէր ճգնա-ւոր ագասարաւ իտի, քէնտիւսի տախի ագասար իտի . եկէր մոթպախէ պագարաւ, պագար իտի վէ քէնտիւսի . վէ նէ շէքիլ տալլաւնաւ իտի ճգնաւոր, վէ շէյթան տախի կէօլկէ կիպի պիլէսինճէ պէրապէր : Լ՝ նտէն սօնրա՝ շէյթանըն ֆիթի իլէ՝ քի անա պէնտէ օլմուշ իտի, ֆիրար էթտի մանասթըրտէն . վէ մըսըրըն գաղալէրի գուրպինտէ, գոր- նինէ պէնտէ օլուպ՝ եօղ օլտու կիթտի :

ԳԼՈՒԽ . ԼԹ

ՀԱՅԿԱՆ ԵՐԵՄԻԱՅԵԱՆ :

ՔԱՍԼ . ԼԹ

Պէրաշի բահանլըգ :

Ի ՊՐԵԹ . Ա

Աճա՝ տէրունի գալպին միւլայիմլիղինէ տէնիր . ըաճ- մանլըգ՝ ելի իլէ քէրէմ էթմէյէ . Լ՝ աճա՝ օլմէրթէպէ պիր միւրթէֆի ու շէրիֆ ֆաղիլէթ տիր քի, տին ու

խմանս այսպատու կիպի՝ կէոյա շիֆտէ քիւփէ տիրէր ին-
սանըն կիւշինտէ : Սաղէլ՝ միասլն տին . սօլէլ՝ ողորմուի :
Ընրն իշին սաղօմօն իպնի տաւուտ տէմիշ , Ողորմութի ,
և հաւատք՝ ՚ի քէն մի՝ պակասեցին : Բաճմանըգ վէ տին՝
սէնտէն տիւր օլմայա : Սէ տախի՝ Ողորմութի և հաւա-
տով սրբին մէղք : Բաճմ ու տին իլէ՝ սիւրիւր վէ փաթլէ-
նիւր Փըսգ ու կիւնահ : Տախի զէքեաթ իլէ եափըլը
ախրէթ խանէսի :

Իսլրէթի՝ օլտու պիր սախթիեան տիքիճի անատուր
նամինտէ . քի ազիզ ճգնաւորուն պիրինէ ինայէթ օլտու ,
քի քէնտիւսինէ պիր խանէ եափար կէօկտէ , լաքին ետ-
փուճիլէրի անճագ քի շաբաթ կիւնիւնտէ՝ իշլէքլէր . զիրա
նէ՛ քի գաղանըրսա իմիշ՝ նափագասիւտէն մասաա , գուսու
րինի շաբաթ կիւնիւնտէ Փուգարէյէ տաղըտըր իմիշ :

Ի՛մտի՝ աճայիպ տէյիլ իաի՝ քի շաբաթ կիւնիւնտէ
եափուսի մէթանէթ պուլուր վէ թէքիլէ պալիղ օլուր իտի :

Ի Պ Ե Թ . Բ

Պիր եպիսկոպոս զայնթ սուսայիւպ՝ շիրաճիսինէ տէտի
շարապ կէթիրսին . կէթիրտի : Պիր Փուգարէ կէլիպ տէ-
տի , սման՝ պանա պիր սզ մէյ զայնթ սուսամիշէմ . օլ-
մաղ իսէ՝ շիմտի և օլիւրիւմ : Եպիսկոպոսուն չագրըճիսի
տէտի , զայրի շարապ գալմատը :

Եպիսկոպոս գալտը իքի գըլըճ արասինտէ . նէ՛ քի
հարարէթին գայիրա , նէ քի Փուգարէնին եօմրիւնէ
գըլա : Ենճամինտէ՝ քէնտիւսինտէն իւզ չէվիրուպ՝ նէֆ-
սինէ զալիպ կէլտի . եմըր էթտի քի՝ շարապի վէրին ֆա-
գիլիւ . անտէն սօնրա ումուտ քէսիլտի իլմէտէն :

Եպիսկոպոսուն տիպէլը հարարէթի ալէֆլէնտի .
եմըր էթտի պէնտէսինէ քի՝ պաշ աշաղի էյլէ գանա-
թայի , պէլքի պիր իքի տամլա պուլունա : Պիր աղ ինաա
խաւպ՝ էնճամինտէ ումուտաուղ (անճագ քի էմրինէ միւ-
թիհ օլմագ իշին) պարտաղի աշաղի տէվիրինճէ , տօլու
պուլտու : Կերէք տիր քի , Ոչ ինչ պակասեցի երկիւ-
ղածայն աստուծոյ :

Խանէ տան պիրիսինին՝ անճազ պիր արթունի վար իտի . կէտի պիր ֆուգարէ զէքեաթ իսթէտի : Աիբըը էթմէյէ պաշլատը . է կէր վէրսէմ , ամ գալաճաղըմ . վէրմէ-սէմ , րտէմէթ գալիսին գալիպըպ՝ կիւնտ՝ իշէյէճէյիմ "Լիհէյէթինտէ՝ ճան՝ ֆէթէ էթտի նէֆսինի . պէն տէտի՝ ճիւմէյէ էտիւնճ վէրէն էֆէնտիմէ՝ վէրիւրիմ հիստպի իլէ . վէրտի ֆուգարէյէ արթունի :

Խանէ սինէ վարինճէ , էօնիւնէ գօտիլէր սատէ էքմէք սու իլէ . սօֆրասը եալտն , գալպի ճէօմէրտ : Իտամէ օթուրուրքէն , սփանսըղտան նամալիւմ պիր քիմնէ իսսնէսինէ կիրտի՝ տճիլէ իլէ քէսէին չըգարըպ՝ իկիրմի ալթուն սուստի էլինէ վէ տէտի , մասղուր պուլուր՝ պու-նու էֆէնտին սանա եօլատը : Խանէ տան՝ էշվալէ վուգուֆ օլալըմ տէրքէն , կէօրիւնմէղ օլտու . մէկէր մէ-լայիք իմիշ :

Պիր ասըղատէնին՝ պիր չիֆթիլի , վէ իկիրմի էվատի վար իտի : Աիբըը էտէր իտի քի , է կէր իկիրմի էվատիմէ փայ էթսէմ , ճիւմէսինէ քէֆայէթ էթմէղ . վէ նիճէ մուհապպէթ էտէճէրլէր պիր պիրիսի իլէ . իլաքի գալկա վէ նիլա էտէճէրլէր : Անճամինտէ տէտի , էյ լապպիմ՝ անճազ քի սէնի պանա վարիս ու միրասխօր էտէրիմ մալիմէ . էվատլէրիմ սանա էմանէթ՝ սէն պիլիսինի :

Պուսու տէյուպ , էլտիպանընի օգուս ուճինէ սափ-լոյուպ , սէմայէ տօղուս ալթալ . ֆէվրիճէ օգ կէրի տէօնտի էլտիպանսըգ . նիշան ու ալամէթ իտի , քի ալաճ գապուլ էլլէտի : Լիէօրիւնճէ քի ալաճ գապուլ էթտի , ճիւմէ մոլինի կէտայէ , վէ քիլիսա ֆուգարէսինէ հիյպէ էթտի՝ էլի եալիսի իլէ :

Սէֆաթինտէն սօնրա քէրէմ քէտնի մէվա , հէր պիր օղունա՝ անըն վարլիլինէ կէօրէ՝ մալ ու էմվալ ի-նամ էլլէտի : Սէ օլքի՝ էլտիպանի սէմատէ գապուլ

էթաի իսէ , ըստձեթինի եէրտէ էվաալէրի իւզէրինէ
ճէօմէրտանէ եաղտըրտը՝ էմաալի եաղմուր :

Ի Պ Ր Է Թ . Ե

Փատրիշահըն պիրի՝ Էպիսկոպոսուն նասիշէթի իլէ , գա-
րիպլէրի Ֆագիրլէրի կէօրիւպ կէօղէտիր իտի ճանի կէօ-
նիւլտէն . կիւլէր իւզ , վէ անլէրէ քէնտիւսիւնի աշղիա
կէօսթէրիւր իտի : Ալաշըն լութֆի իհսանի իլէ՝ մէմա-
լէրինի զայէթ կէյիշլէտի . վէ վաֆիր միլէթ հիւքմինէ
տաիլ էյլէտի :

Աւրբ յարութի կիւնիւնտէ Էպիսկոպոս իլէ մէճ-
լիտէ օթուրուրէն , Ֆուգարէնին խըղմէթինէ թային
օլան պէնտէսի , ինհա էթաի փատրիշահէ քի , վաֆիր Ֆա-
գիրլէր անտան պոււնտան կէլիւպ՝ մէյտանտա օթուրուպ
բէրէմ ումարլար :

Փատրիշահ իսթիմա է տինճէ , կիւմիւշ լէնկեր իլէ ման-
ճայի եօլատը Ֆագիրլէրէ վէ տէտի , մանճայի եէսինլէր ,
(աճայիպ քի օլ տէյնի Ֆագիրլէր պիր գապտան աօյտու-
լար) վէ լէնկերի տօլոպուպ , հէփսինէ փայ էթսինլէր :

Եպիսկոպոս կէօրիւնճէ պուտիւլի , շատ օլտու սկ-
վինտի . թութու փատրիշահըն էլինի վէ տէտի , հէման
տիլէրիմ հագտէն , քի պու էլֆիմա պաատ չիւրիւմէյէ :

Ղէնկտէ մէրհումօլտու փատրիշահ . միւպտրէք էլի՝
հօթէմի իլէ սաղ գալտը : Ալ է հալիէ կիւմիւշ իլէ գապ-
լը՝ հումաա սուրբ պէտրոստա սագլը տըր՝ իլզէթ ու
իրրամ իլէ :

Ի Պ Ր Է Թ . Զ

Արլատէ նիսվանըն պիրի՝ Ֆագիրլէրի խանէսինէ գա-
պուլ խտուպ՝ պինէֆա քէնտիւսի իւլմէթլէրին կէօրիւպ՝
սյադլէրինի եայգար իտի : Ալօճասըպէլի մէն է տէր իտի ,
էմա օտիյնէ մէլ իտի :

ԺԹ

Պիր կիւն գօծասը է վտե տէյիւքէն, գափուտէ պիր
Փագիր կէօրտի զայէթ մէջրուհէ Էարէլի . Է վէ կէօթիւ-
րիւայ վէ համամը ըստիւայ Եուտի կէրէյի կիպի: Տէտի
Փագիր՝ պիր կէնիշէ Էաթաղ իսթէրիմ խթուն տա-
խի՝ կէօթիւրտի քէնտի Էաթաղինէ Էաթըրտը:

Տէրագէպ զափիլ իւսթէ կէլտի գօծասը . կիրտի ո-
տայէ, զայրի Է հվալ զանն Էթտի . ֆուգարէյի Էօլտիւր-
մէյէ գաստ Է տինճէ, խաչ իւղէրինտէ նէ՝ շէքիլ իսէ իտի
Էֆէնտիմիղ, Է յլէճէ կէօրիւնտի մէզպուրէ վէ տէտի, նէ՝
գօվալարսն պէնի քի սէնին իշին պուճէ Է զապ շէքտիմ:

Եւրէ տիւշիւայ Է վ սահիպի՝ թիթրէմէյէ պաշա-
տը . սօնրա պաշըն գալտըրըպ՝ քիմէյի կէօրմէյիւպ՝
թէօվպէյէ կէլտի աղլէյէրէք:

Ի Պրէթ . 1:

Տէվէթլինին պիրի՝ պիր սարայ պինա Էթտի՝ զայէթ
գըլմէթլի վէ կիւղէլ . պէճիա օլմաղ իշին տէյիլ, սնճագ-
քի իւնվան իշին: Ս Է տիվանիւանէ գափուտի իւղէրինէ՝
Էաֆթա պէյիթ Էաղտըրտը քի, պու տիվանիւանէտէ քիմէ
Էէյիպ իշիպ Էաթմայա . անճագ քի պրիլլէս, պղատոն, վէ
արտէմիս: Կէ յլա քի՝ սքիլլէս կիպի օլա մէրա . պղատոն
կիպի ալիմ . վէ արտէմիս կիպի մահպուլայ կիւղէլ:

Պիր կիւն ըույասիւտէ կէօթիւրտիլէր պուճու հագ-
տիվանինէ: Տէտի առալէթքէանի յն քս, Էյ պաղիրկէտն՝
պէնի տիվանիւանէնիպտէն տիշարի՝ մի գօվարսն, իմտի պէն
տախի սէնի՝ պէնիմսէմայի սարայիմտէն տիշարի գօվալըմ:

Հագգինէ իլսմ Էաղըլմալտ Էմր օլուճտու . թիթ-
րէմէյէ պաշատը մէզպուր տէվէթլի . օ Էանա պու Էանա
պագտը՝ պիր քիմէտէն մէտար պոլլմայուպ, կէօղլւնիւ
շէվիրտի մէյրէմ անէյէ տօղրու . ինայէթ ու քէրէմ
նիյաղ Էյլէտի՝ քի ասլա պիր տէմ իըզմէթինտէ պու-
լուճմամը իտի:

() աղիղ իսէ՝ գսնուճն ու գայտէսի միւճէպինճէ՝

առեթին սաքին էթմէյուղ, րաճմէ կէլիւպ ըրճա էյլէտի
օղուհնտան։ Տէտի էֆէնտիմիւղ, իմտի պօղսուհն էզէլքի
պէյթի գափու իւզէրինտէն ։ վէ եազսըն քի՝ պու սա-
րայիմէ՝ պիփէրվա տիւխուլ էտէ իփիւրեան մարտինոս ։
Ֆադիր կէտա զազարոս ։ վէ պիմէքեան յակօբոս ։

Պուհնու իլէ կէօսթէրտի քի՝ ֆազիլ ու թագվա քիմ-
սէլէրի խանէյէ տալէթ էթմէլի ։ խաթէ տէրտիմէնտի՝
զազարոս կիպի ։ Պիմէսքեան գարիպլէրի՝ յակօբոս վէ
մարտինոս կիպի ։

Խմտի օ տէվլէթլիյէ՝ րաճնիւմա օլտու տէրեա ախ-
թերի ելլտըղ սք ածածին ։ վէ օ տէվլէթլի՝ քի պու ալէմին
պաճրի ամանինտէ եօլուհնու շաշըրմըշ իտի՝ ։ սէմանըն իս-
կէլէսինէ պիքէտէր վարըպ տախիլ օլտու ։

Ի Պ Ս Ե Թ ։ Ը

Լրաճըն րաճմ ու քէրէմի՝ զայթէթ էֆղուհն տըր ալէմին
իշլէտիկի կիւնաճինտէն ։ Ս է օլ մէրթէպէ տիր տըն
րաճմ ու քէրէմի քի ։ էկէր պիր քիմնէ՝ տէրեա տէյնի
կիւնաճ իշինտէ զարգ օլուպ ումուտին քէսէրսէ ։ վէ տ-
նըն րաճմի տէրկեաճին շագ էթմէսէ ։ վաֆիր անըն խըշ-
մինէ մոսար օլուր ։ վէ անըն խըշմինի՝ քէնտիւսինէ իս-
զինէ էտինիր հուզուրի մաճէրտէ ։

Լիճէ քի էֆէնտիմիւղ շէրվա էտէր իտի պիր աղիզ
գուլուհա քի՝ ֆասիգլէր քի սօն նէֆէստէ ումուտին քէ-
սէրլէր պէնիմ րաճմ ու քէրէմիմտէն ։ զիյատէսինճէզ պէնի
տարրլտըրտըր ։ վէ մագպուլիմ օլմաղաւր պու կիւնաճ իշին
զայրի հիսապսըզ կիւնաճլէրինտէն զիյատէ ։ () Իրա՝ է-
կէր քի ումուտին քէսիպ պիր քիմնէ ։ վէ պէնիմ մոհճաւ-
պէթիմի ըտտ իտուպ ։ քէնտի կիւնաճինի պէնիմ քէրէ-
միմտէն տաճի էֆղուհն ու զիյատէ զանն էտէրսէ ։ (աճ ու
զար էթմէյիւպ քէրէմիմ տիլէմէքտէ) վէ րաճմիմ տիւր
իտուպ թէգմէ վուրսա ։ զայթէթ էլղայէ պէնի էֆքէտրէ
կէօթիւրիւր ։ զիրա՝ պինիհայէթ վէ հատտէն պիւրիւն
տիր պէնիմ րաճմ ու քէրէմիմ ալէմին կիւնաճինտէն ։

Տուտի իւլէ պիղիմատի լաբին՝ Ողջոյն ընդ-քեզ մարտամ ։
 Հէր կիւն միւթատի իւզրէ՝ պիր թէմամ սէօյլէ տիյին-
 տէն ։ Հիւճիւմ է տէ՛մէզ իտիմ իւզերինէ ։

Պոռնու իշիտիճէք ճէլալի ։ Ղայէթ գօրգմաղաւ պաշ-
 լատր ։ Վէ սզիզ քահանան շարդինէ սարուտը՝ մաղֆի-
 րէթ տիլէտի ։ Վէ պատէհու ամէլինի թէպտիլ իտուպ ։
 ալլահա եարար պիր պէնտէ օլտու ։

Բահանայ շէյթանա էմրը էթտի քի ։ Նապէտիտ օլ
 շուհտան ։ Վէ անճիլէյին պիր մէսքեան պուլ սանա քի ։
 պիր տտի քիմէյէ զարարին տօգուհմայէ ։ Սէ անլէր
 քի սուրբ ձած ինին կէօլէսի ալթընտա տիլէր՝ Ղիյան
 էթմէյէսին տէյինճէ ։ Նապէտիտ օլտու մէլուէ ։

Ի Պ Ր Է Թ . Բ

Պիր տիլէհէ՛ն՝ Ղայէթ կիւնահքեար Փայիշէ՝ տայիմա սբ
 ձածածինին մէտհինի էտէր իտի ։ Պիր կիւն Ղայէթ ա-
 ճըգտը ։ Լէօրիւնտի պուհա սբ ձածածին վալիտէ՝ սուլ-
 թանլար սուլթանի՝ պիր գոյ նէֆէր գըզ օղլանլար իլէ ։
 կէթիրմէք իլէ պուհա նէֆայիս դաամ ։ լաբին՝ նէփաք
 ու փիս գապ իլէ ։ Վէ տէտի՝ իսթիմալ էյլէյէ ։ Տէտի
 մէզպուր ։ մոնճա լէթիֆ ։ լաբին էէյէմէմ գապին
 նէփաքըղինտէն ։

Տէտի սուրբ ձածածին ։ Վէ սէնին մէտհին՝ համա ու
 սէնան՝ պանա Ղայէթ խօշ վէ լէզիլ տիր ։ էմա գալպին
 նէփաք տըր ։ անլին իլին՝ էրը ։ էտէմէմ էէյէմէմ ։ Վէ գա-
 պուլ էթմէմ ։ Պու իպրէթտէն՝ Փայիշէ հիսսէ ալլայ՝
 թէօվպէ իլէ փաքլէնտի ։

{- - - - -}

ՓԼՍԼ • ԽԱ

Այսպէս ինչպէս ինչպէս :

Տէվէթընի սոյուստանի պիր տիշէհի տէօշէյէ տիւշիւպի՝ վաֆիր խասթէլիքտէն սօնրա՝ վէֆաթ էթտի։ Հաշան բուհիւնի կէօթիւրտիւր տալաշէն սէմայի թախթի էօնիւնէ ։ վաֆիր հասպէշի գարաիւղ քիմնէլէր գարշուլէտիւր՝ ալիմ ճէնկ ու ճիտա էթտիլէր ։ Փագիր թիթրէմէյէ պաշտառ ։

() Լ ստաթտէ՝ պիր կիւղէլվէ նուրի ճէմալ պիքիւրէ գըղ օղլան՝ պուսուսն իմաաթիւնէ էթիշիւպի՝ հասպէշիւրէ տէտի ։ Նէ իսթէրսիւնիզ սիզ պու բուհտէն ։ քի պէնիմ օղլաւմուսն էթպայիլէրիւտէն տիր ։ Խսէլաս պուլուպի՝ հուղուրի շէրիյէ տախիլ օլունալէ ։ հաքիմ տէտի ։ քիմ ճէվապ վիրուպ վէ քիմ քէֆիլ օլաճագ տըր պու բուհէ ։

Սուրբ առաքեալն յակօբոս՝ իլէրի կէլիւպ տէտի ։ իշտէ պէն էֆէնտիմ զերա՝ իքի քէրրէ պէնիմ մէզարիմէ զիյարէթէ կէլտի ։ Նիյազ էտէրիմ՝ լութֆիւնի պուսա իհսան էյէ ։ զիրա՝ միւրաա էթտի ։ էմնա էտէմէտի ։ Տէտի աաալէթքեանի հաքիմ ։ Նէ միւրաա էթտի վէ էտէմէտի ։ Տէտի նքն յակօբոս առաքեալ ։ ճանի կէօնիւլտէն սանա խըզմէթ էթմէյէ ճան աթոր իտի ։ լաքին էտէմէտի ։ զիրա տայիմ խասթէ իտի ։ Տէտի աաթիլ հաքիմ օտիշէհիյէ ։ վար իմտի սէլամէթ իլէ ։ իթիգաթըն՝ վէ աօսթլարըն՝ սէնի խէլսա էթտիլէր ։

() Լ սաաթ՝ մէզպուրէնին բուհի՝ կիւլէր իւզլի սէվիւնէրէք ։ կէոյա պիր միւնէվվէր երուրզ կիպի՝ ուշտու սէմայէ ։ () Էվրէսիւնտէ տիվան տուրաւլար՝ համա ուսէնա իաուպ տէտիլէր ։ մէտհ ուսէնա սանա բապպիմիզ ։ աղիզ իտիւն ։ վէ տայիմ աղիզ ու միւրէրրէմ սին ։ քի բահիմ ու քէրէմիւնի՝ տիւր էթմէզսին անլէրտէն՝ քի սանա կիւվէնիւրէր ։

ԳԼՈՒԽ • ԽԲ

Ս ասն իստեան շարժարանացն արեւոտէ :

Փ Ա Ս Լ • ԽԲ

Ի վերին գլխի վերին զինուորական արեւոտէ :

Ի Պ Ե Թ • Ա

Քրիստոնեայ օրան՝ տայիմ զինքը կտակաւք յն քն է-
 ֆէնտիմիդին պիտու շէքտիւյի սիյասեթլէրի , քի
 հադիգէ թսիդ կէօրլւնմէյէ ինսանա տույիր օրան մուհապ-
 պէթինէ : Պէյլէ իտի սուրբն ստեփաննոս աբբայ :

Պունա կէլտիլէր իւշ ըխթիյարլէր՝ փէնտ ու նա-
 սիհէթ իշիթմէք իշին . լաքին օադիդ՝ հիշ աղղղ աշմատր :
 Տէտիլէր՝ էյ աղիդ աթա՝ հիշ սէյլէմէյօրսուն . պիդ
 նասիհէթին իշին կէլտիք :

Տէտի՝ անթ էյլէյին՝ պէն հիշ պիլմէտիմ քի նէ՝
 սէյլէր իտինիդ . լաքին՝ նէմ վար սիլէ տէյէճէք . նէմ
 քի վար իսէ , տէյէյիմ սիլէ . պէն կէճէ կիւնտիւղ հիշ
 պիլր շէյ կէօրէմէմ , անճագ քի յն քն էֆէնտիմի իսշ
 իւզէլինտէ սալպ օլունմուշ :

Պունու իշիտիճէք , հիսսէ ալղպ՝ տիւնեալէր գա-
 տար իրշատ օլտուլար , վէ տուա էտէրէք կիթտիլէր
 քէնտի մաղարալէրինէ :

Ի Պ Ե Թ • Բ

Քրիստի թերթի տիւնեանն պիլի՝ թէօվպէսի իլքինտէ՝
 զայթ զէմ շէքիււպ էօլիւմէ եադլաշտր . նէ՝ օգոււմադա ,
 նէ՝ եադիյէ , վէ նէ պիլր զայրի իշէ իսայիր էտէր իտի :
 Պու մէզպուր՝ օտասինտէ օթուրուրքէն , զիյատէսինճէ
 ճանր սրգրլար . թսսա ու զէմինտէն՝ վիճուտինտէ տէրտ-
 լէր պիլէ փէյտաճ օլտու :

Ի նսրզտան կէօքտէն պիլր սէտա կէլտի պունա քի ,
 նիշին պօշ տվորա օթուրմուշտուն , վէ վիճուտինէ զաճ-

Այժմ վերուստ զայն ֆլէտերսին • տալումն • վէ պէնիմ սիյու-
սէթիսի ճանի կէօնիւտէն զերբը Էյլէ • վէ կէօղիւն Էօ-
նիւտէն տիւր Էթմէ • պէնիմ չէքտիյիմ ածի աղբիւլէր •
սէնին սըգլէթինի ֆէթճ Էտէրլէր •

Տալումն աը ֆադիր • վէ նէ քի քէնտիւտինէ Էյլը օ-
լունտու իսէ • ճէսարէթ իտուոյ պաշա չըգարաը • վէ Էյլէ
իլաճլէր իլէ սաղլըգ պուլուգ • վէ սայիմա անի թէքրար-
լէյիւպ • անտէն սօնրու ասլա տէրունի ինճինմէտի • իլւա
քի մէսրուր ու թէսէլլի օլարագ • Էօմրիւնի ֆիլլի ամէլ
իլէ կէչիւտի •

Գ Լ Ո Ի Խ • ԽԳ

Հադադն սրբոյ պատարագին •

Ք Լ Ս Լ • ԽԳ

Երեմ Ենի-Էթի Դէն-Նիւտէ Դիբ •

Ի Գ Բ Ե Թ • Ա

Այսպէս պատարագ • քի շէրիֆ ու սէրվէր գուրպան տէ-
նիր • աղիգ կիւնլէրտէ չօգ ֆայիտէսի վար կէօրմէյէ •
վէ խաթառան տախի խէլաս Էտէր •

Իւշ մէրտ քիչի՝ կիրակի կիւնիւտէ՝ ավ էթմէյէ
կիտէրլէր • կիտէրքէն՝ պիր մասուու իշինտէ պիր քաճանայ
պատարագ Էտէր իտի • Սիրիսի Էանաշըպ քաճանայա տէ-
տի • Տիշ օլմազսա՝ շաճ պէյիթինտէ վարըր Էթիշիւրիմ •
Սարինճէ՝ քաճանայ սօնրաքի աւետարանը օգուր իտի •
վէ օ Էէրինէ ըսաթ կէլտի քի՝ տէտի • Բանն մարմին Էղև
և բնակէցաւ ի մեզ •

Չըգար տիշարը • վէ օ պիր պագատաշլէրի իլէ՝ կիթ-
տիլէր պիր օրմանլըգ իշինէ • Մփանսըզտան պիր սէտա
տըր կէլտի քի • (պալգանլըգ թիթրէմէյէ պաշլատը)
Սիքայէլ միքայէլ՝ ճօր զդա • Մնսըզտան պիրիսի Տէլաք
օլտու • Սիքարար Էինէ սէտա կէլտի քի • ճօր և զդա •

ԺԹ

Չարիքը այ կիթտի պիրիսի տախի : Իւշիւնճի քերրէ
էինէ սէտա կէլինճէ քի : չար և զղա : 11 ռւր վէ անի :
Տէտի Միքայէլ հրեշտակապետ՝ վուրամամ : զիրա պու-
իշիթտի սապահէլէին սուէտարան սէտասըն սուրբ պատա-
րագտա՝ քի աէտի քահանայ : Բանն մարմին եղև և բնա-
կեցաւ ի մեզ :

Ի ՊՐԷԹ . Բ

Պիր Ֆաղլի ամէլ եպիսկոպոս՝ նք պատարագ տու զայն թ
կէօղ եաշի տէղքէր իտի սէլէր կիպի : վէ հէր նէսի
վար իսէ : Ֆուգարէլէրէ տաղըտըր իտի :

Պիր քահանանն իւշալինտէ կէօրիւնտի յմ քմ վէ
տէտի : վար եպիսկոպոսա ինչա էյլէ՝ քի՝ նէ էտէճէքսէն
էյլէ : վէ նէ իշին վար իսէ թէքմիլ կէօր : զիրա՝ աղիղ ու-
քէպիր սուսքէալարըրն զինէթի վէ տօնի կիւնիւնտէ՝
պանն տօղըու եօլճի օլաճագսըն՝ զահմէթինին պէտէլին
ալմաղ իշին : Տիւշ վէ իւշալարըր տէյիւ՝ ամէլ օլմատը
քահանայա : Թա՝ քի իւշ քէրրէ թէնպիհ իշիթմէյինճէ :
Իւշալինտէ վարտըր աղայարապ ինչա է թտի : իսպէր վէր-
տի : վէ ինանտըրտը իւսթիւնտէքի ետրէլէր իլէ : քի միւ-
թիհ օլմատըղի սէպէպ իշին՝ թաղիրտէն գաղանմըշ իտի :

Եպիսկոպոս իսթիմտ էտէճէք : զայն թ պէ զայն թ իս-
թիղֆար տամէնին էլտէն գօմայուպ՝ նէհրի ճարի միսալի՝
կէօղիւնտէն սէլէր ագըտըր իտի՝ էէտի սէնէյէտէք :
11 է սուսքէալարըրն տօնի կիւնիւնտէ պատարագ իտուպ՝
թէքմիլինտէ խասթէլէնտի : վէ ճէմաէ թէ փէնտ ու նա-
սիհէթ էտէրքէն : իշտէ վագտիմ կէլտի տէյիւպ՝ միւպա-
րէք ճանընը թէսլիմ էյլէտի :

Ի ՊՐԷԹ . Գ

Պիր աշխարհական տուայէ մէշղուլ՝ այագտաշէրի իլէ
վարտը նք երուստղէմէ : Փասկալիյէ կիւնի՝ այագտաշ-
լէրի էվէթլէյիւպ՝ եօլ թէտարիքին կէօրիւրլէր իտի :

Պու տէտի : գարընտաշէր՝ լոյըգ տէյիլ՝ պու միւպարէք

կիւնտէ պատարագ կէօրմէտէն եօլա չըգմագ • սէօղ քեար է'թմէտի • կիթտիլէր իսկէլէյէ :

Պոլ աղիզ՝ էնիգուռնի էրթէսի կիւնի չըգտը եօլա • պագտը քի՝ պիր աճայիպ զիյնէթլի ինսան շէքլինտէ աթլը՝ շաթտը պուռնա • սիւալ էթտի քի՝ էյ ատէմ՝ քիմնին • վէ նէրէտէն կէլմիշ • Տէտի՝ գութսի շէրիֆ վիյարէթ՝ ճիսիէմ • վէ նագըլ էթտի աճվալի • Տէտի աթլը • աթըմըն սաղըրսինէ իպն՝ կէօթիւրէյիմ սէնի պագտաշէրինէ եէթիշտիրէյիմ • պինինձէ՝ օ կիւն պուլուռնտու խանէսինտէ :

Տէտի մէլայիք սուվար՝ թանըրմիսին վիլայէթինի • տէտի պէլի • լաքին պանա նէ օլտու պիլմէմ • Լ'թլը տէտի • չիւնքի սէն թաղիմ պիրլէ իքրամ էթտին նք պատարագա • անըն իշին իրսալ օլուռնտու մէվլատան • քի սանա րահնիւմա օլայրմ • իշաէ խանէն • վար՝ պաշընա կէլն միւճիւղսթի նագըլ էյլէ :

Լ'նալէրի սիւալ էթտիլէր քի՝ պագտաշէրին հանիյէ • տէտի պիլմէմ • պէն տիւն երուսաղէմտէ իտիմ պու կիւն պուրատա պուլուռնտում • Էֆգլէնտիլէր քի մաթուֆլանմիշսին սէտրէպէքի սէօյլէրսին • Սագիր ըսթիէար՝ ագար ու սիթէմլէրինէ թագսթ կէթիւրէմէյիւպֆիրսըր էթտի • պագտը քի տահիձէ խարճըղի վար իտի • սօլուղին նք յակօքուռն մէզարինտէ ալտը • վէ պագտաշէլլի տախի կէլմէտէն • կէլտի էինէ էվինէ տախիլ օլտու :

Ի ԳՐԵԹ • Դ

Պիր գաչ նէֆէր՝ տաղտա սիւմմատէնին գաղարբէն • պիր դայա թաշ գօփտի իւզէրլէրինէ՝ էօրթի վէրտի ճիւմլէսինի • անճագ պիրիսի՝ պիր քէօյէ եէրաէ րասթ կէլիպ՝ սիփէրլէնսի գալտը • Պուռնուռն զէվձէսի՝ էրիմ էօլտիւտէյիւ՝ հէր կիւն պատարագ էթտիրիւպ՝ պիր սօլուռն իլէ պիր պարտագ շարապ վէ մուլմ՝ քիլիսայէ հէտիյէ կէօթիւրիւր իտի • Լաքին՝ հասէտլէնտի մէլուռն շէյթան • իւշ կիւն եօլտա րասթ կէլիւպ՝ պու ալրէթի մէն էտէր իտի էյլիքտէն քի • պատարագ թէմամ օլմուշ տըր :

Պիր տառեմ՝ օճղելքի ետրտե՝ սիմիչին եերի գա-
զարքէն , պիր սէտա իշիթտի քի՝ ուսուլ իլէ՝ , գայա թա-
շին իւղերիմէ տիւշիւրմէյտին : Եւն թարաֆինտէն գա-
զինձէ՝ ոլուլտիւէր մէզպուրի . սորոիւէր ահվալի . վէ օ՝
նագըլ էյլէտի : Տէտիւէր , եա նիձէ աճ սուսուղ սաղ
գալտըն պոււնձէ զէման : Տէտի քի՝ հէր կիւն պանա պիր
սօմոււն , գապ իլէ շարապ , վէ մոււմ կէթիւրիւէր իտի . պու-
կիւն իւչ կիւն օլտու քի՝ կէթիւրմէտիւէր :

Վարըսը իշիտիձէք , տիւնեալէր գառար իրշտ օլ-
տու սէվինտի , քի նք պատարագտան օլտու պու հիքմէթ .
վէ տույտու քի շէյթան իմիշ քէնտիսինի տլտատան , վէ
պատարագ կէթիւրմէսինի մէն էյլէյէն . վէ վէրտույի հի-
տայէ իլէ՝ գօճասին սաղ սագլամիշ րահման մէվա :

Ի Պրէթ . Ե

Պիր ֆասիգ աշխարհական քահանայ՝ պատարագ կէթիւր-
տէ՝ պիր զայրի ֆաղլի ամէլ փաք տառեմ կէօրիւր իտի ,
քի իսթիմալ կէթիւրտէ , նըշխար վէ պատէ շէքլի տէյիլ
իտի էքըլ կէթիւյի . իլաքի պիր կիւզէլ չօճուգ քի իս-
թիմալ կէթիւրտէ՝ պագլէրի իլէ թէփիշիր իտի քահանայ
իլէ . էիւզիւնի չէվիւրի՝ գարշը տուրուր իտի :

Պոււնու չօգ քէրրէ օճղիլ կէօրտի . վէ անարժան
քահանայ տախի նագըլ կէթի քի , աղիմ զահմէթ չէքէ-
րիմ իսթիմալ էտինձէյտէք : Տէտի ֆաղիւլ քիշի . էյիւլթ
վէքիրիմ սանա՝ , ամէլինի թէպտիլ էյլէ . թէպտիլ էյլէտի
ֆասիգ քահանայ : Ընտէն սօնրա՝ չօճուգ շէքլինտէ ար-
ղու պիրլէ , սէվինէրէք կիրիր իտի աղլինէ :

Ի Պրէթ . Զ

Պիր քահանայ սէֆայէթէ մայիլ . պատարագ զէմանինտէ
պիլէ՝ տիւնեւվի տաղաաղայի զէքրը էտէք իտի : Պիր
ասօթինի տալէթ իտուպ , խըզմէթքէարինէ սըմարտու
քի , իրիձէ պալըգլար ալսըն :

Պատարագ. Եթտիքտէ տախի, պու միսիլիւն շէյլէրի
 Ֆիբրըր էտերէք, գոււրաճ գալպ իլէ վէ աճէլէ իլէ էտեր
 իտի սք պատարագը, Բէք կերէք էնապինտէ՝ Ֆիբրիէ
 տալտը քի, աճապա պու կիւն փարա չօգճա տիւշէն մի, եօգսա
 թուզսուղ մի, (էյթան՝ փիս ուքիլի էսպապ իլէ՝ թա.
 վոյի տթէշտէն ալոպ պալըգլար իլէ՝ կէթիւրտի սք սեղան
 իւղէրինէ գօյտու. վէ մէզագ էտերէք տէտի, էյ աճապ
 աշճի՝ իշտէ պալըգլարն՝ նիճէ իսթէր իսէն թուզլա. քի
 պատարագըն թէքմիլինէտէք՝ գապկըսըղ իւղմէթին կէօ-
 ըէսին. վէ պալըգլարը եինէ եերինէ կէօթիւրտի:

Ի Պ Ր Ե Թ . Է

Ուրք բարսեղ կէսարացիներն ղէմանինտէ, պիր թամաճի
 քաճանայ վար իտի: Պատարագ Եթտիքտէ պիլէ՝ Ֆիբրի-
 լէնիւր իտի քի, աճապա պու կիւն փարա չօգճա տիւշէն մի
 պանա: Ուրքն բարսեղ չաղըրոպ մեղպուրի տէտի, վար
 թէվէքէլի օլ պատարագըն էյլէ. թէքմիլինտէ սանա
 պիր շինիկ ագճա պաղըշարըմ:

Բէք կերէք վագիթնտէ՝ պու թամաճի չիք քաճա-
 նայ Ֆիբրիէ տալտըքի, պէլի պանա պիր էօլէկ վատ էթ-
 տի սք հայրսպետ, էմնա նօգսան մի վէրէճէք՝ եօգսա
 տօլու: Տուլտու երանելի քի, էինէ մի Ֆիբրի Փասիտ օլ-
 տուն էյ թամաճքեար ու մէճմէլթ տէյերէք՝ թազիր ու
 աղար էյլէտի մէզպուրէ:

Գ Լ Ո Ւ Խ • ԽԴ

|| ասն պատգամ :

Ք Ա Ս Լ • ԽԴ

Պէրայի աշխատի Գեորգիայի վէ Գեորգիայի :

Պիր մէջէն թիւն փառելոյն մէջը հոգւոյն օրուայ , իրիճալի
 առկա թիւն պէտքի տէ Գեորգիայի զոհողութիւն , Գ.ա-
 րար գըլամատիւն թաճիւնէ պիւրիսինի ճիւղիւս է թիւն :
 Լ Նաճաճիւնէ պիր քէ յըն Գորգիայի է վաւարիւնի նապայ է թ-
 ալիւն : Պատգամի կէտի միւսպարէքիյն , տէտի է յ օղլուս
 թաճիւն թիւն , Տէտի նի ճէ թաճիւն պիւն սէնի , քի
 ճաւա թաճիւն օրուս պէն պէնի :

Գ Լ Ո Ւ Խ • ԽԵ

|| ասն պատգամ :

Ք Ա Ս Լ • ԽԵ

Պէրայի աշխատի Գեորգիայի :

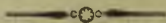
Պիր գըղ օղլան՝ ալաւա մադպուլ պիր ճարիյէ օրուայ՝
 նար կիպի սինէսի՝ յս քս է Գեորգիայի աշխատի թիւն
 թիւն թիւն թիւն • աշխատի թիւն վէ նք թաճիւնի մաճապ-
 պէ թիւն : Լ Տէտի սէնէ թէ մամ՝ նիյաղ էտէր թիւն սուրբ
 թաճիւնէն քի օղլուս պաճա կէտ թիւն տէ յիւն :

Սէ վաւարի իսա կէտէսի թիւն ճաճէ քիւսապի տուա
 էտէրքէն , կէտիւնի նք թաճիւն , վէ գուճաղիւնէ յս
 քս : Տէտի պիւրի գըղա նք թաճիւն , ալ իմտի արդու-
 լէտիյիւն վէ թէսէլի ու մէսրուր օլ : Սէ վիւնէրէք ալար
 գուճաղիւնէ • վէ թապիր օրուս մաղ աշխատի պաճապար
 է օղլուս :

Տէտի յս մանուկ , պէնի նէ գաւառ սէ վէրսին :
 Տէտի կայս՝ ճէսէտիւնէն զիյապի : Թիւրար սորոտ :

Նի՛նէ՛ սէ՛վէրսին , տէ՛տի կոյս՝ ճանրմտան էֆղուն , Տէտի
յիսուս՝ տա՛հի տա՛հի . տէտի կոյս՝ իւրէյիմտէն զիյատէ :
| Նի՛նէ՛միլնտէ՝ տա՛հի նէ՛²տէյնի . տէտի կոյս , արթըդ պիւ-
մէ՛մ՝ իւրէյիմ էթսին թապիրինի : Պո՛ւնու տէյիննէ՛ ,
մուհապպէթին զարպինտէն իւրէյի էարըտը վէֆաթ
էթտի : Սուրբ աստուածա՛մին ըուհինի գապղ խառպ՝
չըգտը սէմայէ :

Վ) ու ահա վաղ աշտան օլուպ' իրսը մոռ գալու մէջ ի կէ-
տիկէր պագտիկէր քի մէջ հոռւ օլուռ ազիզ . միտքի անպէ-
գօգար իտի իւսթ իւնտէն : Վ) է չէ վրէսիւնտէ օլանիէր աշ-
տիկէր կէօկսիւնի . իւրէյիւնէ պագտիկէր քի' եարր օրթա-
սիւնտէն եարր լըռ Վէ ալթուռն հէլ իւն եաղըրըռ : Սէվ-
րիմ սէնի պէնտէն զիյատէ : Ճանրմառն է ֆըռն : քի պէ-
նի իալգ . էթաին գուրթարտըն : Վէ լիւթֆըռն իւն զէյ
էթաին տօնաթաթն :

ጥረባታዬ ፡ ኪዳ

§ 1. The first of the following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of Mayor of the City of New York since the year 1784.

ॐ उ उ ल . १२

“እውነት ማለትም ማንኛውንም ሰው ለሌላው ሰው ማድረግ የሚችል ምርጫ ማድረግ ነው።”

ተግባራዊ ፡ ሂ

Պիւր աստէմ զայն թ զինպէ մէջդուլ օլուպ՝ խասթե-
լէնաի է օլիւմ մէրթեպէսինէ տէք: Պիւրիսինի մանաս-
թիւ խոռտտամինտէն տապէ թ էթտիւէր խոստովանուլ թի
էթմէյե: Իշէրի կիթինաէ, տէտի մէպպուր խասթե.
կէրի տուր պէնտէն՝ պէնիմ կիւնահըմ չոգ տըր սլլահըն
յահմինտէն:

Տէտի աղիւղ քիշի, տէ՛մէ է՛յ ողորւ օլ միտիւն սե-
ղի • խոստովանութի, գալլի գուվիէթի էֆղուն արը •
անճադ քի թէօլլէնէ պաղար ըսպպի • վէ մաղֆիրէթ
պուլուրսուն • Տէտի խասթէ ագլէ սղմաղ տէտիլքիւրին •

Տէտի ճգնաւոր : նէ՛քի տէրսէ՛մ էլլէ՛ : վէ պէն իժ
իւրեան օլուպ՝ նէ՛մ վար իսէ սանա ինթիգաւ էտէրիմ : ան-
ճագ քի ումուտուն քէ՛ւմէ՛ արահըն րահմի քէրէ մինտէն :
Խասթէ գապուլ էթտի ճգնաւորուն թէնպիշինի : վէ
տէյիշ էթտիւեր պիր պիրիսի իլէ սմէլէրինի :

Տէտի ճգնաւոր՝ իմտի սէօլէ՛ նէ քի էթմիշ իսէն
քի պէնտէ պիլէյիմ պօրճումու : վէ նէ՛ իչին էճրի պէ-
տէլին չէքէճէք իմ : Ինէմամ մուգիրըր օլտուգտան սօն-
րա՝ քահանայ ճգնաւոր տէտի : փիւշման միսին պու կիւ-
նահէրին ճիւմէսինտէն : վէ իսթէրմիսին քի՝ խոստովա-
նութիւնուն սըրրի՝ ճիքմէթ էմալի օլա՝ քիլիսէնին գա-
նունի իւզրէ : տէտի՝ պէլի իսթէրիմ :

Տէտի ճգնաւոր : իմտի պէն տախի չէօղէրիմ սէնի
ճիւմէ կիւնահինտէն Թանուն հօր և որդւոյ և հոգւոյն
Եւր : Պիր այտան սօնրա վէֆտիթ իտուպ մէղղուր՝ կէօ-
րիւնտիւ ճգնաւորա վէ տէտի : ալէմ չէքմէ սէլտմէթամ
իմ : Խօրտու ճգնաւոր եա պէն քի սոյունտում իւրեան
օլտում իսէ : պանա տախի քիրա վա՛ր մի : Տէտի մէղ-
ղուր : «նինքի էֆլուն սըր : զիրա պէնի իմանսըղըգտան
խէլաս էլլէտին :

ԻՊՐԵԹ • Բ

() Եպիթին պիրիսի՝ զայնթ ագիլտար ու ալիմ իտի : լու-
քին ետնղըլպ տէր իտի՝ էկէր մուգատաէր իսէ : նէ քի
իչէսէմ՝ ինլաս պուլուրում : քիմէ պէնիմ էլիմտէն
ճէնէթի գափամաղ : վէ էկէր քի իլամ օլունմուշ հագ-
գըմա : նէ տէյի Ֆազիլ ոլսամ՝ Ֆայիտէսիզ տիր : Պու-
զանն իլէ՝ վէրտի քէնտիւսինի ճէմի ֆըսգէ ու զինայա :

() Էտիտ իասթէլիյէ օղըպըպ : չաղըրաը հէքիմինի :
քի զայնթ ճան սահիպի՝ թազվա ու ալիմ ֆազիլ՝ վէ հէր
վէճի իլէ սատազաթըլ՝ արահըն պիր պէնտէսի՝ վէ քիթապ
էհլէ իտի : Տէտի հէքիմէ՝ չարէսին կէօր քի սաղալայըմ :
Թապիպ վաւգուֆ օլուպ անըն գալպի զաննինտէ՝ տէ-
տի : էկէր քի էճէլին կէլմիշ իսէ : պէնիմ չալըշմամ ստա

Ֆայիտէ էթմէշ . վէ է կէր քի՝ էօլէճէք խսէն օխասթէ .
լիքտէն , պէնիմ գալմէթիմ՝ նաֆիլէ օլաճադ տոր :

Տէտի մէ լոլուր խասթէ , պու նէ՞ շէքիլ ճէվապ տոր .
սաղալմամ իչին հիչ զայրէթ ու իլաճ՝ լաղլմ տէյիլմի . նի-
ճէ պէն քէնտիլիյիմաէն՝ էախօտ թապիպի էարսիւզ՝ շի-
ֆա պուլաճաղլմ . իմտի էճէլիւզ էօլէճէք իմ տէնէնէ .
Պու սէօզ իւզէրինէ իրշատ օլտու հէքիմ . տէտի խաս-
թէյէ՝ էկէր քի ինսնըր խսէն՝ քի իլաճ գուվլէթի իլէ սա-
ղալըրսըն , նիչին իթիմատ էթմէզին իսթիլֆարին հիւ-
նէքինէ վէ զարպի գուվլէթինէ՝ քի ըուհանի իլաճտը .
վէ անսըզ՝ միւրտէ օլուր ճան :

Խասթէ տույտու էօլունտա օլտն թապիպին քէլի-
մաթինի վէ տէտի , շիմտէն սօնրա՝ ճանիմէ՝ տախի թապիպ
օլ . զիւրա սէնին թապիպի տիլին իլէ , ալլահ խէլաս էթտի
պէնի վաֆիր էանղըլմագ տան . շիմտէն սօնրա թէօվպէ
խէթասինէ . օգավիլտէն ըուճու էթտիմ : Պաղանտը հէմ
ճանըն ու հէմ թէնին սաղլըլընը :

Գ Լ Ո Ի Խ . Խ Ե

Ո ան արգիլէն պաքճաուց հարտութան :

Ք Ա Ս Լ . Խ Ե

Ս արտուրտ Կէրդին Գն էրդի գէյանէնէ տիլ :

Երեստոտէլ տէմիշ քի՝ պիր հարըն ու էավուզ աթըն՝
պօյնուսն սաղընր քէսէրլէրսէ , էավաշլանրու : Պու ի-
լաճ՝ թէհսիր էտէր վէ ինսանա : Պու վէճ՝ իլէ՝ մաճար
գըրալըն էլիսաֆէթ հանըմը՝ պիր աուխթէրին սըրմա
թէլի վէ ուղուսն սաղընր քէսմէք իլէ , (քի անըն իլէ մաղ-
րուրլէնիլ խտի հարըն գըսրագ կիպի) էթտի անի պիր
էավաշ հայվանի նաթըգ . էէրտէ իւզ ու թէվաղի խո-
նարհ : () Լ մէրթէպէ քի՝ վարըպ գըղլտը մանասթիլին-
տէ՝ խասթէլէրէ թիմար էտէր խտի : Ալլահ ասի գու-

Պատգամը քի առան օլուէօր պոու պաղիրկեանլըգ ։
մանճանալէր իլէ պաշլատը պէյ ու շէրտ էթմէյէ ։ օլտու
ալա սանա պիր նաւիտար պաղիրկեան ։ սէվինիր իտի Ֆու-
գիր ։ 1 Երին՝ ալլահ հազմ էթմէտի՝ քի զարարտան մէզ-
պուր Ֆայիտէ կէօրիւպ՝ ճանընը իթիրէ ։

Պիր կիւն սօնա չոյըն քէնարինտէ՝ պիր շէյ ալմագ-
գայկուսինէ մէշղուլ օլուպ՝ գըրմըզը քիսէյի ալթուն իլէ
տօլու չըդարտը գոյնինտէն ։ վէ ուղուր տէնէմէք իչին ։
օստպիգա պիր ալթունի քիսէտէն չըգարտը ։ Զայլագ-
գըրմըզը քիսէյի կէօրիւնճէ ։ Ճիյէր զանն իտուպ սիւր-
սալ էթտի ։ քիսէյի էլինտէն դափմասը վէ ուշմասը
պիր օլտու ։

Սէզպուր պաղիրկեան ։ չամաթա վէ էայկարա ի-
տուպ՝ էլլէրինի պիր պիրիսինէ չարփար իտի ։ էմնա չի
ֆայիտէ ։ Զայա տօղուլ փերթալ իտուպ չոյլագ՝ պագտը
քի ճիյէր տէյիլ իմիշ քիսէ ։ պըրագտը նէհրին իլի-
ի

լուսնը՝ զիւկիւրթիւնք իլէ զապլթ էտէր տէ՛ր շէր : 'Լար
սէօնտիւ, ալէֆի պիլէ :

Գ Լ Ո Ի Խ • ԽԸ

Ս ան զնաւսն — Գ Լ Ո Ի Խ :

Փ Ն Ս Լ • ԽԸ

Պէրա՛յի զարարի Բա՛մա՛հ :

Ի Պ Ե Թ • Ա

Պիր ֆուգարէնին անճագ պիր ալթուսնի վար իտի,
ճապէս էթտի արթուրմաղա • պուլտու չարէսինի :
() ալթուսն իլէ՝ պիր գապ մէյ սլուր • սօնա նէհրինտէն՝
էարլսը գատար սու գաթըշտըրտը՝ սաթտը ահմագլէրէ
չարապ եէրինէ • ալթուսնի իքի էթտի : Իքի ալթուսնի իլէ
եինէ ալտը շարապ • քէզսլիք սու իլէ գաթըշտըրտը՝
էթտի զէրրի տէօրթ :

նէ վէ ուշտու • պաշտար մէզպուր վայ նեֆսիյի աղէր
ֆիղան էտէր իտի • կէճտէն կէճ զիբրինէ կէտի քի,
չիւնքի սօնա չայըն սուշու իլէ էտէր իտի գալպաղանը.
ղը, չայ կէօթիւրտի զէրբիմահպուկէրինի • վէ քիսէ տի-
պի հէլու պիր սլթուանի՝ գալտը էլինտէ:

Ի ՊՐԷԹ • Բ

(1) Եւամհաբեարին պիրի՝ վաֆիր սլթուան ճէմ խոուպ՝ հա-
սէտ իլէ սագլտը իտի • վէ հիւ խարճ էթմէզ իտի • Եւամ-
թամահաբար տտէթ տիր խէվֆիլ • ու շիւսյէլի օլմագ:
Եւհիւ էյալինտէն կիլլի՝ կէօթիւրտի չիֆթլիյինտէ պիր
շուգուր գաղըտը կէօմտի քիլիթլէտի • վէ պիր գայա գո-
տու գափու իւղէրինէ ինամ պէքճի:

II արընըն պիրի զէրուրէթէ տիւշիւպ • ումոտու
հէր վէճճ իլէ քէսիլտի • հէր կիւն էօլմէտէն խա՛ պիր
քէրրէ էօլիւրիւմ գաստի իլէ • սլտը պիր իւլար՝ վարտը
թէվէքէլի մէզպուրին չիֆթլիյինէ գայաթաշ գուրպի-
նէ • պիր աղաճ կէօրիւպ՝ իւլարի սալտը աղաճին պիր
պուտսղինէ • քէնտիւսինի ասաճագ • պագտը քի պիր
գայաթաշ կէօրիւնտի • պագայըմ հէլէ նէ տիր շու տէյէ-
րէք • թաշը կէրի ալընճա • պուլտու քիմէպի • տլտը կիթ-
տի սէվինէրէք • իւլարը պրոագտը օեէրէ • վէ համա ու
սէնսա էտէրէք ֆիրտը էթտի:

III Եզպուր թամահաբար վարտը խաղինէնին խաթ-
րինի սօրմաղա • թաշոն եէրինէ պուլտու իւլարը • պագտը
քի իշ իշտէն կէչիշ • վայ նեֆսիյի կէօրէսին • աճ ու
ղարի կիւշ էտէսին • Եւամ չիֆայիտէ • ֆագիր տիւտիւկի
չալտը կիթտի • Յագիրտէն քէսիլէն ումոտ • չէօրտի
մէզպուրին պաշինէ • ալտը իւլարը քէմէնա խոուպ՝
տատը քէնտիւսինի օաղաճտան • օլտու էօլիւնէ ալա պիր
ճէլատ • II վտասի պիլէ ֆէստա տըր հայաթա • իթիմտա
էթմէզսէն՝ պագ պու միրտիէ:

Գ Լ ՈՒ Խ • ԽԹ

{} աշտ Բ զ Զ աշտ Ե Զ աշտ Զ

Ք Ա Ս Լ • ԽԹ

Պ Ե Բ Ե Զ Ե Զ Ե Զ Ե Զ

Ի Պ Ե Զ Ե Զ

Թօն նստինտէ՝ պիր իմիկեռաթօրոուն սուլթանի վար
իտի՝ մարիա իստինտէ • Էմմա զայիւթ ֆայիշէ • վէ
տոյմազ հըրսը պիր ֆօրգ • Պիր մէրտ շախս՝ սու պաշի
փայեսինտէ՝ քէնտի հալինտէ փաքիզտի պիր տտեմ • Էմմա
շիրին պիր նէվճիւվան • օթօնէ միւսաֆիր օլուպ՝ սուլ-
թան ֆայիշէ պու լիտէ կէօղ աթար • նիճէ քի ոյէտափ-
րանըն զէվճէսի՝ հիւսնի իւսուֆէ • Լ աքին՝ սու պաշի
իլիա՝ հիշ եագլաշտրոմաթ • զնրա՝ փաքիզտինտան մաստա •
իմիկեռաթօրոուն տախի ըրդընր սիյանէթ էտէր իտի •

Սուլթան ֆայիշէ՝ արզուսինէ վասը օլմայինճէզ •
տօսթլուղու տիւքմանըղա չէվիրտի • Թէշէքքի էթտի օ-
թօն կայսերէ քի • պաւնա կէօղ աթմիշ սու պաշի • Լայսը
տախի՝ Թէֆտիշ Թէֆտիսուս էթմէտէն՝ պիսուշ ֆա-
գիրի գաթըլ էլէտի • Օ էվսլընըն զէվճէսի՝ գօճասը-
նըն պաշինի սըպ սագլատը • պիր կիւն՝ գալապա տիվա-
նա կիրուպ • գօճասընըն պաշինի պրադարտիվան իշինէ •
վէ շէրասթ Թալապ էթտի հուզուրտէն • տատ ֆիրեատ
իտուպ • քի պիսուշ էէրտէ՝ գաթըլ օլուստու գօճամ •
սուլթան ֆայիշէնին նէքպէթ հալէսի իշին • վէ շահիտիմ
օլա տէտի գըզըն տէմիր • կէօթիւրսինլըր տէտի աթէշէ •

Պիր գըզըն տէմիր կէթիրտիլէր • ալտը էլինէ
թուլթուս եօգշատը • կէոյա պիր տէմէթ գըրմըղը կիւլ
կիւլի • պիր շէյ օլմայինճէ • տիշի սըսլան՝ մէրտանէ միսիւ-
լիւ ազար էթտի կայսերէ • Տիվանի հուզուրլէլի քէթմէթ
տիլէր քի՝ սուլթան գաթլէ վաճիպ տիր • Էմր օլուստու՝
սաղպէ սաղ աթէշ իլէ ետքմաղա • Էանտի ֆայիշէ Լայի-
գինէ կէօրէ •

Պիր դամանտան սօնրա՝ օթօն կայսրը՝ պիր հրօմա-
լը հաթսւնա կէօղ տիրււոյ արդու տաճադ գայտինէ
տիւշտի։ Պատունձըք տաիւ տնրն մուհապպէթինէ պե-
տէլ՝ պիր ելամէթ նիշանի կէօսթէրտի։ պիր ելտիպան
ղէհրլէյիւոյ՝ հէտիյէ եօլտտը, էլինէ կէչիրլինձէ, զէհր
տաղըտը վիճուտինէ՝ հէլաք օլտու կիթտի։ () Լ Գիւլ-
սէվտանըն նիհայէթի, պէօյլէձէ իպրէթ օլուր տէմէ։

Ի. Գ. Բ. Թ. Բ.

Պապալիէր տթլընըն պիրիսի՝ պիր տախթէր գըղա ա-
շիգ օլուոյ՝ էվինտէ սագլար իտի զինտ իշին, այլըմասի
միւլիին օլմատը, էօլիւմ մէրթէպէսինտէ խսսթէլէնտի
մէղպուր սիւար։ Պիր խոստովանահայր վարտը՝ թէտա-
րիքին կէօր տէտի, պէլէ՝ սաղլըղինէ ումուտ չօգ, էօլ-
մէնիղտէն օլ գոտար եօգ, լաքին՝ նէղարար վար թէտա-
րիքտէն։ Տէտի մէղպուր, էշքեարէ Եղլէ՝ հաղըրմ
նէքի էմրէր էտէրսէն։

Խոստովանահայր պունու իշխալինէք, թէսէլլի էթ-
մէյէ վէ դայրէթէ կէթիւրմէյէ ճան աթտը՝ օգըղը րէտտ
էթմէք իշին, էմմա՝ էվվէլտ գօլոյճա թարիգ իլէ կիրաի
եօլա։ Սէնի տէտի գուվվէթլինձէ պուլտում պու կիւն-
տէ՝ խըղմէթիմէ ֆարղ, վէ սէնին ֆայիտէնէ ճայիղ
տիր, տօղըրսուլնու տէյէյիւմ սանա, սաղլըգ ումուտու
գսղմը սէնտէն՝ գանտիլինտէ եաղ գալմամը, ճիւզի
ղէմանինտէ՝ ճանըն գայտինի կէօր։ Սէղպուր տէտի՝
պէլլէ էղլէ տիր, հէման պանա եարտըմ էյլէ։

Սօրտու քահանայ, հիչ պիր քիմնէյէ վէրէձէյին վալի
մի, պիր քիմնէյին նոմինէ քէտէր վէրմիլիսին, պիր քիմ-
սէ իլէ խուսուլմէթին վալի մի։ Տէտի մէղպուր, էօտէտիմ
ճիւմէսինի, ալֆի էթտիմ սուլուլէրիմին ճիւլմինի։

Սօրտու քահանայ, իսթէրմիսին սրբուլթի ալմագ, տէտի՝
պէլլէ իսթէրիմ։ Լ Նճամինտէ տէտի, պու չարէ-
սիղ տիր, իմրէանի եօգ, արը՝ Թաքի պու գըղը սէն պօ-
շաթմայինձէ։ Տէտի մէղպուր, պունու էտէմէմ, պունու
էտէմէմ։

Տէտի խոստովանաւոյն . հէմ էտէպիլիւրսին , հէմ պօրձլուսուէն էթմէյէ . նէ օլուր տէտի , քի պու խըղմէթի՝ րապուլինին աշիւնէ էտէսին . քի սէնին իշին սիյասէթ շէքտի : Ի մաթ՝ սրբութի տլմատան՝ զայիպ էթմէք խտէրսին ճանընը նարի ճէ հէննէմէ , վէ մաշըուամ օլմագ խտէրսին տլաշըն ճէմալինտէն :

Սէղպուր խտսթա՝ ճիւմէ գուվէթինի պիր արայա ճէմ խտուպ , շէքտի գըղը եանընա . թուլթուու էլինտէն , վէ իւճէ ավաղի իլէ տէտի , գոյվէրէմէմ , հէմ էտէմէմ . պու խի պէնիմ մէճտիմ էօմրիւմտէ , պու օլուու մէվթիմտէ էօմրիւմ , վէ էնճաւմինտէ սալթանաթըմ . Վուճաղինտէ իքէն Ֆայիշէ գըղ՝ մէքրոււճ ճանընը թէսլիմ էթտի գսվալիէր :

Սաշիճ տիր քի տէմիշէր . փէք շէթին տիր Ֆէնա առէթի թէպտիլ էթմէք , վէ իմիւանի եօգ աըր էօլմէքտէ ֆէթճ էթմէք թէնի , օլ քի ֆէթճ էթտի պիղի հալի հայէթիմիղտէ :

Ի Պրէթ . Գ

Իյիտին պիրի՝ աշիգ օլուպ պիր առէպլի գըղ օղլանա , հէր վէճճ իլէ ճաշտ էթաի սնի թուինէ սվլամաղա . լաքին՝ ստէպլի գըղճըղաղ մէյիլ վէրմէտի , վէ իւղիւնէ պագմատը : Սէղպուր իյիտ՝ եալվարմաղա պաշլատը քի , տէրտիմէ իւաճ էլիէ :

Փաքիղաթ գըղճըղաղ՝ ֆիրըր էթաի սնըն տէրոււնի տէրտինէ պիր իւաճ իճատ էթմէյէ : Տէտի իյիտէ , պէն աշտ էթմիշիմ՝ գըղգ կիւնէտէք սատէ էքմէք վէ սու իլէ կէշինմէյէ . վէ արզոււնէ՝ պէլի տէյէմէմ պօրճոււմի էտա էթմէտիքճէ : Ֆիւլմիլ էկէր տէրոււնտէն սէվէրսէն պէնի , պանա եարտըմճի օլ . աշտիմին նըսֆընը իւղէրինէ ալ . իկիրմի կիւն գտատըր փէրհիղ սագլամաղ իլէ՝ սատէ էքմէք վէ սու իլէ կէշին՝ քի թէղճէ էօթէյէլիմ պօրճոււմուղու : Վապուլ էթտի մէղպուր իյիթ ճանի կէօնիւտէն , պիր աղ կիւն կէշինճէղ՝ օլ գտատըր զայիֆլէնտի քի , փէք գօլայ իտի էօլիւմի իրթիքէասպ էթմէք՝ ալղինէ

մէյլ էթմէտէն . վէ էօյլէճէ՝ էպէտ միւտտէթ նսրի ճէ .
 չէննէմիին աճլըգ վէ առւտուղլըղինտէն խէլաս պուլտու :

ԳԼՈՒԽ . Ծ

ՅԵՐԵՄԻԱՅԻ ԲՈՒԹԵՆԻ :

ՓԱՍԼ . Ծ

ՊԵՐՏԻ ԻՆՆԻ ԵՐԵՄԻԱՅԻ :

Պիւրոս աճէմ՝ շահի՝ պաղտատ իւղէրինէ վարտը հիսապ-
 սըղ ապքեր իլէ . էմմա՝ չինթոս նամ նէ հրի աղիմէտէն
 կէչէմէտի . վէ գօշու արապալէրին քէօհլան աթլէրի՝
 զարգ օլտուլար : Սըշմէ կէլիպ՝ անա էթտի փուլէրին
 իսմինէ . գաստի՝ ինթիգամ ալմագ խտի . ապքերինի ճէմ՝
 էթտի ըրմաղըն իւղէրինէ վէ տէտի , չիւնքի կէչմէքտէն
 մէն էյլէտին սէն պէնի , էօյլէ էտէյլմ քի՝ գարըլար
 պիլէ կէչտինլէր սէնին իւղէրինտէն :

Նէհրի աղիմէյի՝ սաքերին գուվվէթիլլէ՝ իւչ էիւղ
 պէօլլէք էյլէտի : Պուռտան ղիյատէ գուտուլմագ օլըլը
 մի . հէմ զէմանինի նաթիլէ կէչիւտի , հէմ ապքերինի եօգ
 եէրտէ եօրուլթտու , քի չտյտան ինթիգամ ալտյըմ տէյի :

Պուռա մէնագիպ պիր թէչպիհ տախի վար : Սէնէքա
 նագըլ էտէր քի , կայուս չէսսը՝ ղայէթ սէրքէչ խտի վէ
 հըրսըլ : Թուլում ահէնկինէ մայիլ խտի , պիր կիւն տիւ-
 զէրքէն ահվալի , ափանսըղտան՝ սէմպի գապլատի թօզ
 տուման . կիւրիւտիւ , սայիգէ ու շիմէքլէր . գափանալ
 ահէնկի : Խաշալիրէ կէլիւպ՝ պաշլատը շէթմ էթմէյէ օ-
 գիոս նամ փուլինէ , քի ալլահ տէյիւ թափտը խտի . մէյ-
 տան ճէնկինէ տավէթ էյլէտի՝ պիլէսինճէ փէնչէ թուլթ-
 մաղա : Պուռտան պէլլի օլըլը քի , խէմ՝ պիր մէճնուռնի
 ագիլ ղայիլի տիր . անի իլէ իսթէտի ճէնք էթմէյէ , քի
 ալլահ տէյիւ իթիմտ էտէր թափար խտի :

Յանկ նշանաւորաց բանից՝ երկրորդի և երրորդի մասին գրքըստ՝
տառակաւարս

Լ՝ լէմին իսալդ օլմասին պէյան էտէր	28 :
Լ՝ ւասճըն սաղի՝ նէյէ՞թէշպիհ օլունուր	16 :
Լ՝ ւասճըն քէլամինի տիյնէյէն, շէյթան ֆէնտինտէն էմին օլուր	267 :
Լ՝ ւաստան քէրէմ իսթէմէյէն, անըն խըշմինէ մաղճէր օլուր	195 :
Լ՝ լտայեան տիլէնճիլէր՝ նէ՛ ֆէնտ իլէ հիճապտէ գալ- տիլէր	253 :
Լ՝ նէ՛ քի շէրտէն օլունուր մէն էթմէսէ, ազապին շէքէր	246 :
Լ՝ շգի իսանըն իպրէթի՝ սինէսինտէ պէյան օլտու	305 :
Լ՝ շգի հադդըն թապիրի վէ մէտհի	76 :
Լ՝ շգի մոհհապպէթին ալամէթի	80 :
Լ՝ շգին իխթիլաֆի, պսինքն՝ զանազանութիւնն	77 :
Լ՝ շգին հիւնէրի վէ խասսիէթի	78 :
Լ՝ ծածինի մէտհ էտէն՝ գալպի փաք օլմալը	297 :
Լ՝ տըլ ու տատէ աճըգմագ՝ նէ՞ օլա	108 :
Լ՝ տըլ ու տատ իշին գօվալմագ՝ նէ՞ օլա	111 :
Լ՝ տալէթին (արդարութի) թապիրի վէ խասսիէթի	88 :
Լ՝ տէմին իսալդ օլմասը վէ քէմալի	39 :
Լ՝ ֆֆէտէն՝ մալֆիրէթ պուլուր	216 :
Պ՝ ըյամմէ օլտու, պսինքն՝ յարեաւ իմեռելըց	15 :
Պ՝ ումարպաղ ագճէ իլէ՝ նէյէ՞ տիւշ օլտու	268 :
Պ՝ ըրշմանն թապիրի վէ պամէթի	154 :
Լ՝ շալան եէրտէ եէմին էտէն՝ նէ՞ գազէպէ օղըստը	256 :
Ն՝ ալան սէյլէմէյէն վէ եէմին էթմէյէնլէր զանիմէ օլ- տուլար	255 :
Լ՝ շաս ու մաթէմ (սգտուորութիւն) նէ՞ օլա	107 :
Լ՝ ըլտըղլարըն նէ՞ մէրթէպէ հարէքէթլէրի վար	35 :
Լ՝ էտի ադա (պարգևք) թապիրի վէ ալամէթի	94 :
Լ՝ էտի էսրար (սբ. խորհուրդ) պէյանինտէ տիր	143 :
Ն՝ էտի ֆաղլիյէթ (առաքինութիւն) թապիրի վէ շիֆասի	66 :

Լճեաի քեպայիր կիւնաճըն ֆոսլի	43:
Լճեր վէ կէսի խալդ օլտիլէր յն քսուէն գուվվէթի իլէ	6:
Լճերի վէ կէսի ետրատան ալը մէվլա	3:
Լճէր մէվլապտ իւչ իւզնիւմ տէմէյէ իպրէթլէր	23:
Լճեզէցի իսմի վէ թապիրին զիբրի	143:
Լճեզէցի տրքայուլթիւն քո	212:
Լճիցին կամք քո րիզանիզ օլա տայիմ	213:
Լճգտան վար էթմէք՝ աճապտ միւմբիւն մի տիր	29:
Լճթն պարգեաց հոգւոյն սրբոյ	94:
Օ ահիտաթ (ողջախոհուլթի) թապիրի վէ տլամէթի	86:
Օ էհիր թէրքիպին կէսթէրէն՝ օ զէհիր իլէ հէլաք օլտու	254:
Օ էմմէ տէնին լիսանի թօփրագ օլմատը	242:
Օ էմմէ տէն ճգնաւորուն նիհայէթի	242:
Օ էմմէ տէն՝ տիլինի տիլէրի իլէ գըլմա տողդատի	243:
Օ էյարէթի մէշղուլ օլանըն էնճամի	268:
Օ ինա ֆըրգին նէքպէթին՝ թապիր ու զիյանի	63:
Օ հաց մեր հանապազորդն տուր մեզ պսօր	215:
Լճէլէր թէնպիհին մէֆհուլի եօգ մէվլանըն իւզէրինէ	115:
Լճիլինի սէվէն տախի՝ տիւշմէն կիպի գօրգմալը	274:
Լճի տիւնէա՝ մալ սէվտասի իլէ գազայա օղդատը	226:
Լճտմ՝ զէվալէ պէշարէթ տիր	285:
Լճլէր իլէ՝ քէմլիյի ֆէթհ էթմէք	266:
Լճէլէրի կիւնաթ՝ նէ՝ ետրաթտը մէվլա	30:
Լճլիտիա՝ ճէմի, բէսուլի, պիր, վէ գուտս	21:
Լիասիբաթի գալլ (սրբուլթիւն սրտի) նէ՝ օլա	109:
Լիամսին թապիրի, վէ զարարի զիյանի	55:
Լիամահքէար իլին օլան տուայէ յն գուլաք ասմատը	223:
Լիամահքէար՝ սօն նէֆէստէ ետրտահ պոլմատը	223:
Լիամահքէարին մալինի՝ վէրի մէվլա պիր զէրուրէ	310:
Լիամահքէարլըգ իպրէթի՝ պիր շախսի մէշպուր	222:
Լիանըմաղ քիմէյի՝ թանըմայան քէնտինի	305:
Լիէօվպէ իսթիզֆար՝ կիւնահի սիլէր	257:
Լիէօվպէ՝ ճան շայրէթի իլէ՝ քէարի թէրք էթտիրի	259:

Թեօփպէ՝ շէյթան տուզաղին պէյան էտէր	259 :
Թեօփպէ իլէ՝ օղուհուն պիրի խէլաս պուլտու	237 :
Թեօփպէ վագթինի գայիպ էտէն՝ արաստ պուլմազ	228 :
Թեօփպէսիզ՝ իւշ լուղէթէ կիւվէնիլիշ իտի	230 :
Թեօփպէսիզ պիր քիմսէ , եանըպ վայ նէֆէսի իլէ էօլտիւ	227 :
Թեօնպէլիլին թապիրի վէ զիյանի	88 :
Թեօնպի՛ճ՝ գաթըլ էթմէմէք իլին	122 :
Թեօնպի՛ճ՝ էլ մալինէ , դէնինէ , արղու շէրմէ	127 :
Թեօնպի՛ճաթի ինճիլի շէրիֆ , փէնանամէ միսիլիւ	134 :
Թեօնպի՛ճի սալիս՝ ճիւմա էրթէսի կիւնի իշին	118 :
Թեօնպի՛ճի սալին՝ եալան շտհատէթիք էթմէ	224 :
Թեօնպի՛ճի սանի՝ քիզպ իլէ եեմին էթմէմէք իսմինէ մէվ- լանըն	117 :
Թեօնպի՛ճի սատիս՝ զինա էթմէ	123 :
Թեօնպի՛ճի սապի՝ օղուլուգ , վէ սիրիգա էթմէ	124 :
Թեօնպի՛ճի սէրվէր՝ աչգի հագգ վէ եարանինէ	128 :
Թեօնպի՛ճ՝ փէտէր ու վալիտէ իքրամինէ	120 :
Թեօնպիր ու նասի՛ճէթին՝ թապիրի վէ մէտհի	97 :
Թեօզ մեզ զպարտիս մէր	216 :
Իգզէթի՝ ֆաղլի ալէմին	69 :
Իթիգատիմիզին շարթլարի տէրճ՝ էտէրէք	1 :
Իլմ ու ագիլ պիլնիշլէք թապիրի , վէ ֆայիտէսի	99 :
Իլմի՝ ամէլի իլէ սապիթ էթմէլի	265 :
Իլմի հիքմէթին թապիրի ու ֆայիտէսի	95 :
Իհթիրազ (երկիւղ) թապիրի վէ էնֆասի	100 :
Ինատինէ մուսուր օլան պօղուլտու	273 :
Ինատճի գարը՝ գօճասի սէօզինէ արսի կիտէր	273 :
Իշի իշիմէանէ՝ թեօնպիրին էվվէլ ֆիլքըր էթմէք	261 :
Իպնուլա՛հ միածին նի ճէ տօղար	5 :
Իպնուլա՛հ յն քն պիր զաթ տըր փէտէր իլէ	4 :
Իպնուլա՛հ նի ճէ ինսան օլտու , վէ էնֆիէթի նէ՞	8 :
Իսթիղֆար (ապաշխարուլ) թապիրի վէ գուվվէթի	165 :
Իսկէնճէ շէրիզ՝ մասլուպ օլուհուտու	121 :
Իսրաք (հանճար) թապիրի վէ խասսիէթի	96 :

Իւշիւնճի կիւնտէ նէ՞ խալդ. էթտի մէվլա	33:
Իւշիւնճի նիհայէթ ճէննէթի ալա	197:
Իքինճի կիւնտէ նէ՞ խալդ. էթտի մէվլա	31:
Իքինճի նիհայէթի՝ գըյամէի պէնի առէմ	193:
Խաչըն էօրիւնէկէրի շէճէրաէն	13:
Խաչըն իպրէթլէրի՝ հղէլտէն միմլէ նմիշ	269:
Խոնարհ էպիսկոպոս՝ մաղըռուր անէսինի թանըմազ օլտու	270:
Խոնարհըգ իպրէթին՝ տէրէա տալէասի կէօսթէրաի	270:
Խոնարհութի՝ շէյթանըն ֆէնտինի ֆէթհ էտէր	270:
Խոստովանութիւն իգրարի պէյանինտէ տիր	171:
Խոստովանութիւն խասիյէթի նէ՞ օլա	175:
Խոստովանութիւնա՝ օնպէշ մէվճուտէ իլաղըմ	173:
Խոստովանութիւնու թէքմիլ էտէն, շէյթանտան խէլաս	238:
պուլուր	
Խիւտափէրէսթիյին (աօպաշտութի) թապիրի	100:
Խըրսըղ ուշաք՝ անէսինին մէմէսինի տիշի իլէ քէստի	246:
Կարգ հիքմէթի՝ փայէր քիլիսէ, վէ քաշ փայէ տիր	183:
Կէտանըն պիրի՝ տուա իլէ օլտու պապ ու զէնկին	225:
Կիրակի կիւնի՝ շաբաթա պէտէլ օլտու	119:
Կիւլմէմէք ճէհէննէմին գօրգուսինտէն	271:
Կիւնահըն հատտի թարիֆի վէ զաթի	43: 44:
Կիւնահատան կէլէն զահմէթ չէքիլմէզ	250:
Կիւնահատան նէ՞ զարար խապէթ էտէր	40:
Կիւնահքեար՝ իւքիւն կէօթիւրէմէզ իքէն, տահի իւք- լէնիր	238:
Հագիգէթլի թիւճճար՝ ֆէնա իլէ օղրու իտի	245:
Հալիֆէք (հեղութիւն) թապիրի վէ խոսսիէթի	106:
Հաղորդութիւնու քիմլէր՝ վէ նիճէ իսթիմալ էտէճէյի	162:
Հայր մեր տուանըն թապիրի	209:
Հասէտ ու զարէզին՝ թապիրի զարարի	53:
Հասթէ պիքիր գըզ՝ պիւլպիւլ կիպի շագըր իտի	278:
Հասթէլիքտէ՝ շիւքրիւ էլթէն գօմամալը	277:
Հաղուա շէյթան՝ մէվլանըն սէվինմէսին իսթէմէզ	287:

Հաստատու օլան՝ քէնտինէ իայիր իսթէմէղ	287 :
Հաւատամք՝ ի մի աստուածուն թիւքքէսի	1 :
Հաքիմին պիրիսի՝ թերկի տիւնէա օլտու	249 :
Հիրմէթինտէն սիւալ օլունմաղ ալլահըն շէրասթի	247 :
Հուզուրի մահէն կիւնիւն իթիգաթի	24 :
Ղէննէթ վէ ճէհէննէմ հագ տըր	24 :
Ղէննէթին՝ մէճտի սալթանաթին ֆասլի	197 :
Ղգնաւոր՝ ոյիր օղուի նէօ ֆէնտ իլէ սվլաւոր	252 :
Ղգնաւորուն պիրի՝ հէր շէյտէն իպրէթ ալլու իտի	265 :
Սախլուգլէր՝ մէվլանըն էօլլինտէն տէյիլ	29 :
Սահէր կիւնիւնտէ տիվան դուրաճագ տըր	18 :
Սաղուրլըգ (հարտուի) թապիրի ասլի և վէ զարարի	49 :
Սաղուրլըգ սէպէպինի քէսմէյէ իպրէթ	308 :
Սէլայիք՝ կիւնահատան իյրէնիր	281 :
Սէվա՝ հէր էէրաէ հաղըր	211 :
Սէվայի՝ ճէմի միլլէթ թանրմատը	8 :
Սէվանըն իսմի նիճէ մուգսաաէս օլուր	211 :
Սէվանըն օն թէնպիշի իւղրէ սլէսէվիյէ	112 :
Սէյրէմ անէ՝ տղէինէ տէսթիկիր օլտու	282 :
Սէյրէմ անէ՝ իպրէթ իլէ գըղըղընը սապիթ էթտի	283 :
Սէյրէմանէյի կէօրէն և զայրի շէյտէն էլ շէքէճէք	284 :
Սէրհամէթին մէսհի	290 :
Սէրհամէթի փատիշահըն էլի թօփրագ օլմատը	293 :
Սէրհամէթի պիր հաթուն՝ յս քսա միհմանտար օլտու	293 :
Սէրհամէթի՝ սընատըր բահմէն գապուլ օլմատընը	292 :
Սէրհամէթիյէ տէսթիկիր օլտու նը ածաճին	294 :
Սէրհամէթիք (ողորմածուի) թապիր ու գթասըր	108 :
Սէրհամէթինին պիրի՝ պիրինէ պէտէլ 20 սլաը	292 :
Սէրհամէթտէն՝ պօշ պարաաք տօլտու շարապ իլէ	291 :
Սի տար զմէղ ի փորձութի՝ պիլի իղվայէ սալմա	219 :
Սիրաճ էթտի սէմայէ՝ համբարձաւ յերկինա	16 :
Սիւթի օլան գըղ, վէ ֆաթինտէ սէտա վէրաի	231 :
Սիւթի օլան ուշագ՝ մէտհ օլտու	230 :

Մ'իւթի օլմայանըն՝ էօմիւ գըսալոր	231:
Մ'իւթի օլմայանըն էմրինէ՝ շէյթան միւթի օլմազ	230:
Մ'կրտեւ օլան՝ տին խոստոսինտէ (էկէր ագիլ պալիլ իսէ) թալիլի կէրէբ	154:
Մ'կրտութիւն՝ իւշ թարղ օլուր	147:
Մ'կրտութիւն, վաֆթիլղ ու թէմիտին՝ թապիր ու Տիբմէթի	145:
Մ'կրտութիւնա իսթիլալ վէրէնէ թաղիբ	148:
Մ'ընաֆըգ պէնտէ՝ ագըպէթ աւըլտը	234:
Մ'ուգատտիմէ՝ (առաջաբանուի) թիւրքճէ ճիլտին	150:
Մ'ութլու (երանութիւն) թապիրի վէ գթասի	103:
Մ'ուհապպէթի սղրան ու գարընտաշանէ	10:
Մ'ուխալիթ ֆէնտ իլէ պադաաշինի թէօվպէյէ թիրտի	250:
Յ'աքսուկն չարչարսիքըն տայիմ զիքըր էթմէլի	299:
Յ'աքսուկն սիյասէթինի ֆիքր էտէն, րահաթ պուլուր	299:
Ն'էպիլէրին հասրէթի իսանըն մէվուտինէ	10:
Ն'իճումէր րատէթիօիգէ հիւքմ էտէմ զէր	36:
Շ'էճասթ (արիութիւն) թապիրի վէ ալամէթի	88:
Շ'էյթան էմրինէ ույան, էն գարիպ աւըլըր	246:
Շ'էրրի՝ էարաթմատը մէվուտ. անճագ քի աղապի	46:
Ողջն ընդ քեզ մարիամըն հիւնէրի	196:
Ոտանաւոր՝ աթա ու վսլիտէ թաղիմինտէ	121:
Ոտանաւոր՝ աշգի հագ վէ էարան	133:
Ոտանաւոր՝ աշգի հագըն իւղէրինէ	68: 80:
Ոտանաւոր՝ արզու շէհվէթ իւղէրինէ	128:
Ոտանաւոր՝ զինա ու ֆըսգ իւղէրինէ	65:
Ոտանաւոր՝ զիքրի նարի ճէհէնէմ	207:
Ոտանաւոր՝ թամտըն հիճվի իւթիւնէ	58:
Ոտանաւոր՝ իգրար (խոստովանուի) իւղէրինէ	176:
Ոտանաւոր՝ իլմի հիքմէթէ	96:
Ոտանաւոր՝ իճթինապ իւղէրինէ	102:
Ոտանաւոր՝ իսա իպնուլլահըն 12 փէնտի իւզըն	142:
Ոտանաւոր՝ խոնարհութիւն իւղէրինէ	106:
Ոտանաւոր՝ հայվանաթաան իպրէթ ալմուղ իշին	39:

Թանաւոր՝ հասէ տ իւղէրինէ	55 :
Թանաւոր՝ մէզաքի ճիհանի ալէմ	201 :
Թանաւոր՝ մէտհի ագիլ ու իլմ	96 :
Թանաւոր՝ մուհապպէթի գարննաշանէ	82 :
Թանաւոր՝ շէրիֆ եէք սէլաս իւղէրինէ	28 :
Թանաւոր՝ սադուկէցիլէրէ սիթէմ	48 :
Թանաւոր փէնտնամէ՝ մահշէր կիւնին զիքըր էթմէք իշին	195 :
Թանաւոր փէնտնամէ՝ մէզաքի ալէմ	193 :
Թանաւոր փէնտնամէ՝ նասիհէթի մէսիհուլլահ	135 :
Լմուտուն թապիրի վէ էնֆասի	74 :
Լմուտուն քէսէնի՝ ալիմին պիրի նատիմ էյլէտի	307 :
Լմուտուն քէսմէլի մադֆիրէթ պուլմադաան	306 :
Լասիրէթ (խոհէմուլթիւն) թապիրի վէ մէտհի	83 : 85 :
Լատարագ գուրպանին թապիրի՝ քի նէսիքէթ տէնիր	156 :
Լատարագ էսնասինտէ զայրի ֆիքրէ տալմամալը	303 :
Լատարագ կէօրէն՝ խանէսինէ տախիլ օլտու	300 :
Լատարագ կէօրէն՝ մէվթտէն խէլաս օլտու	301 :
Լատարագ կէօրմէք՝ իլլա քի կիբակի կիւնտէ	300 :
Լատարագըն աճայիպաթի հիքմէթի	158 :
Լատարագըն թէքմիլի՝ քաշ շէյէ էհթամ տըր	157 :
Լատարագըն խասիլէթլէրի աճայիպ	160 :
Լատարագըն փաք նէֆա իլէ իսթիմալ էթմէլի	303 :
Լատարագտա կէօղ էաշի տէգրմէք	301 :
Էշինճի կիւնտէ՝ հայվանաթլարը խաղ էթտի	37 :
Էտէլ ու էճրի կիւնահ իշին	177 :
Էտէլի կիւնահըն գաշ դըթասը վար	179 :
Էր մէվլա տէմէնին թապիրի	3 :
Էղարէղ իպլէթի՝ մեճն կոստանդինոս	236 :
Էղարէղլիք իպլէթի՝ խասմին գուսուրին պաղըշլամագ	234 :
Էղարէղ նըն յովճաննէս ողորմած պատրիարք	235 :
Էղարէղտէ թէշէքքիւր էթտի յիսուս քրիստոս	235 :
Էլլիր դըլ՝ քէտէր վէրէն կէօղէրին չըգարտը	275 :
Էլլիր գըզլար՝ պուրուսլարին քէստիլէր	276 :

Պերիւր էփրոսինէ՝ ֆէնտ իւէ զինատան խելաս օլտու	275:
Պերիւր՝ իւչ գըզընէ էնճամի	276:
Պասկըն (թէզէվիւլէճ) թապիրի վէ սէպէպի	187:
Պողազ եասիրի ճգնաւոր՝ քէմիւր իւէ պօղուտու	289:
Պողազ եասըրլըզըն՝ զարար ու վիյանի	288:
Պողազ եասիրի պիր ալիմ՝ քէնտիսինի էրլիթաի	289:
Պողազ եասիրի պիր ճգնաւոր՝ ժտէրա իւէ էօլտիւ	289:
Սոուհուլաշըն մարիֆէթի իւէ ինսան օլտու մէսիհ	10:
Սոուհուլաշա իթիգատ էտէրիզ	20:
Սապի կիպի կէօրէւնտի օգոստինոսա մէլոյիք	233:
Սապիէրին տուտուր կէչկին օլուր	232:
Սէֆայէթին (որկրամուլութի) թապիրի վէ զիյանի	61:
Սէլաս իւգնիւմ՝ մէվլուտա նի ճէ տէնիւր	3:
Սէլաս իւգնիւմէ իպրէթլէր	6:
Սիւքիւթ՝ սէյլէմէքտէն տախի էֆղուն	265:
Սուլսճուլըզ (խաղաղութիւն) նէօլա թապիրճէ	110:
Սաֆթիզ, մկրտուի, թէմիտ՝ պիր տիր, իքի օլմազ	22:
Սէրօին օժուլն՝ էնճամի հայէթինտէ	181:
Սէ տէօրթ նիհայէթ էնճամի ալէմ	191:
Տէօրթ էվախիր ու նիհայէթի պէնի ատէմ	191:
Տէօրտիւնճի կիւնտէ՝ շէմսի, վէ նուրանիլէրի	34:
Տէօրտիւնճի նիհայէթի ատէմ՝ տէր ճէհէննէմի սագէր	202:
Տէրեանըն աճը օլմասը նէտէն	32:
Տէֆն օլտուգատ՝ նէօհիքմէթ կէօպթէրաի	14:
Տիւսվէր (զօրութիւն) թապիրի վէ խասսէսի	98:
Տինին խասսիէթի գաչ թարզ տըր	72:
Տինին քէմսիլէթի վէ ատտէթլէրի	71:
Տուա սէնա՝ ալաթ կէօնիւլիւք իւէ օլմալը	224:
Տուատէ՝ հէր էշգալը րէտտ էթմէլի	224:
Րուհ՝ պիէնճամ աւլա էօլմէզ	280:
Րուհանի կէտալըզ (հոգևոր աղքատուի) նէօլա	105:
Փիւնտի ֆագիւրի տէրվիշանէ	135:
Փիւշմանըզ (զղուլմն) թապիրի	168:
Փրկէա զմէզ իշարէ, շէրտէն պիզի խելաս էյլէ	220:

Վէլամուլահ՝ Թէն , ըուհ , վէ ֆիքըր իլէ ինսան օլտու

120

Վէլամուլահ բանն ան ինսան ճիսմի ալըպ ասղաու 90

Վին սագլամագ Եւ քն էֆէնտիմիզէ դայէթ զըթ 2390

Վին սագլայան նէ ալամէթէ կիրիֆտար օլուր 2400

Վիշի քէնտիւսինի գայըրմալը՝ գայրիտէն ֆայիտէ էօգ

2640

() Թուն իմիէռաթօլուհի ֆասլը 3110

() Նիքի փէնտնամէ Թարագգա՝ օն Թէնպիշի մուսա 1340

Պազլի ամէլին իպրէթի՝ զամպագ չիշէյի 2440

Պազլիթի մէվանիյէ՝ տին Թապիրի վէ ֆայիտէսի 700

Պասըլ էլլինճի՝ խշմ ու Թահալիւր իշին 3140

Պէնա իլէ ֆէնտի գափաթմագ 2600

Պուգարէյի պէսլէյէն՝ էպէտի պէսլէնիւր մէվատսն 2680

Համահաւորումն բառից՝ Համառօտ լուծմամբ ըստ դասու որում է
այլրենական կարգի :

Ա

Ա՛գիւ . խիրէտմէնա . ագըլլը . մասցի . խելացի :

Ա՛գիւպալիշ . պիւլիւղէ էրմիշ . էրլէնմիշ . այրացեալ :

Ա՛գլի էվվէլ . կիրկին ագըլլը . (էանի՝ պիր աէօզիւն նէ-
Թիճէսինտէն էվվէլ՝ էսրարինէ տախիլ օլուճու . քի՝ նախ
քան զբանին էզրակացութի՝ մօռք ՚ի խորս մտանօղ իրին
գիտելոյ .) խելամուտ :

Ա՛գսամ կամ՝ էգսամ . է յոգնական . որոյ էզականն է՝
գըսմ . բայ . հիսսէ . պէօլիւկ . բաժին . մասն :

Ա՛գտմ . էվվէլ . (պուռտան ագաէմ . յառաջքան զայս) :

Ա՛գա . իհսան . պախշիշ . վէրկի . պարգ . տուրք :

Ա՛գ . (խամի ճամիա . պսինքն՝ անուհն անհողով .) հըրս վէ
Թամա . ցանկութիւն մարմնոյ :

Ա՛գա . կէօվտէնին էճզալէրի . պսինքն՝ մասուհք մարմ-
նոյ : Ա՛րգ՝ սա ՚ի գիրս պսմիկ՝ մերթ իմանի որպէս ան-

Ետվաշ: Կամաց Կամաց, և Կամ հանդարտ հանդարտ:

Մխշապ Կամ ահշապ • է յոգնական, որոյ եզականն է
խաշէպ, Կամ հաշէպ • այս է՝ չոր փայտ: գուրու օտուէ:

Մհտ • փէյման • գսվը: ուխտ • պայման:

Մջոյիպ • Թաճիւպի: զարմանալի • սքանչելի:

Մմա • պիշէշմ • կեօզսիւղ • քէօր: կոյր • անաշք:

Մմէլ • քէար • ֆէյլ: գործ • արարմունք:

Մմէլի • (Եայի նիսպէթ իլէ) Եափմա • Ղոյրի զաթին,
շինուածու • արհեստական: || Եւս յերէւն 189:

Մմէլիխալց • Կամ ամէլիխալցի: սաեղծագործութի • Կամ
արարչագործութիւն:

Մմէնթիւյ • (նէֆսի միւթէքէլիմի վահտէհիւյ • այսինքն՝
անձն խօսողին միայն) ինանտըմ: հաւատացի:

Մմէննա • (նէֆսի միւթէքէլիմի մա՝ Էլշոյրի • այսինքն՝
անձն խօսողին հանգերձ այլով:) Մրդ՝ այսոքիկ են ոճ
իմն, որովք գրեթէ ունկնդիրն ցուցանէ զինքն ընդու-
իւ

Լ՝լէմ . ճիհան . արւնեա կամ տէօնեա : աշխարհ . տիեզեր :
 Լ՝լիմ . (խափ ֆայիլ . պոսինքն՝ անուան ներգործող կամ
 ընդունելութիւն ներգործական) տանա . պիլիճի . պիլ-
 կիլի : գիտուն . գիտող :

Լ՝խիր . էնճամ . նիհայէթ . սուն : վերջ . վախճան :
 Լ՝խրէթ . օղլու կամ ասրէթ . օղլու . ճան է վլատը : հո-
 գեզաւակ :

Լ՝կեահ . խապերաար . թէտարիքի : զգուշաւոր :
 Լ՝հէն . հատիտ . տէմիր : երկաթ :
 Լ՝հէնէ . (եայի նիսպէթ իլէ . պոսինքն՝ ըստ գոյացականին
 եղեալ ածանցականակերտ մասնկամբս՝ էայիլ , էիլ ,
 և էզէնիլ . զոր ի տեղւոյն լուիցես բաւական .) տէմիր-
 տէն : երկաթեայ , երկաթի , երկաթեզէն :

Լ՝հէնկէր . սա թէպէտ ի բնէ եր ասէնէտար , բայց որ-
 քան առ ի թեթեւացունէլ զձայնն՝ բարձմամբ այֆին ,
 և փոփոխմամբ Վին ի ֆէն , և էչին ի է , ասէնկէր ասացին .
 որ և տէմիրճի : երկաթագործ . գարբին :

Լ՝հէսթէ . եաւաշ . կամաց . հանդարտ : Ս՝երթ ևս կըրկ-
 նի . ասէսթէ ասէսթէ , որ է շիվէյ շիվէյ , եաւաշ ,

նօղ զառաջագործին զբան . զո՞ր օրինակ՝ յորժամ առա-
ջագործիցի ըստ հարցական կերպի եթէ՝ (պատեւ վէճաթ
գըլումէթ վա՞ր մի . այսինքն՝ յետ մահուան գո՞յ յարու-
թիւն) . պատասխանէ ունկնդիրն , ամէնթիւ կամ ամէն-

նա . որ ե՛ . հաւատացի կամ հաւատացօք գօլ :

Լ՝ յիս գրիաս . (է բառ յունական) որ թարգմանի նր
երրորդութիւն . որում միշտ երկրպագութիւն :

Լ՝ յիս , այիօն , այիօս . (է բառ յունական և ածական
ըստ երկց սեռից . որոց առաջինն է իդական , երկրորդն
չէ զորական , և երրորդն արական) . սուրբ :

Լ՝ յն . սու կէօղիւ , ակն ջրոյ . կամ գետ :

Լ՝ նէճ՝ կամ անաճ՝ . զայնթ գարթ : անաճելի . իբր այն-
քան աճեցեսու որ ոչ ևս աճի :

Լ՝ նիղտար . (է բառ յունական) միջթաճ . անադտար :
բանալիք . բացօղ :

Լ՝ նտ . եէմին : երդումն :

Լ՝ շդ . կամ ըշդ . մոհհապպեթ , այսինքն՝ սէր : (մէպետ
միակերպ վարին՝ սակայն բազմիցս ՚ի գիրս պարսից՝ Ըշդն՝
փոխան նծայնոյ սուեցեալ լինի սիրոյ :

(Լ՝ լեւեւ իւհէնսսոգի ետէր ետէն վէ նա՛վիհա , ի
ընթեմն նիւմուտ եվվէլ վէլէ Ի-Քիւտ միւշիհա) և
աշդն՝ փոխանակ բնականի կամ մոլեկանի :

Լ՝ շդի հագգ , կամ ըշդի հագգ . սէր աստուծոյ :

Լ՝ շիդ . (իսմի ֆայիլ) սեվիճի , սիրօղ :

Լ՝ պ . մայ . սու . ջուր :

Լ՝ պատ . ութն նշանակութիւն ունի : բայց ՚ի գիրս յայմիկ՝
մամուր և չէն իմանի . որոյ յոգնականն լինի ապաստան :

Լ՝ պի սէմա . ջրեղէն երկին . առաջին շարժելին :

Լ՝ պի տէրեա (ապ՝ մոլղաֆ . Խէրեա՝ մոլղաֆիլէյհ . քի՝
ջուրն յատկացել , և Յոմիլ յատկացուցիչ .) տէնիզսույու :

Լ՝ պիբեվեւր . ջուր կենաց . || տէս զբառն Բեվսէր :

Լ՝ պտ . պէնտե . շաքէր . գուլ : ծառայ :

Լ՝ րա . ճուպ : ցուպ . գաւազան :

Լ՝ րալէթէն . մախսուս . խասեթէն : յատկապէս :

Լ՝ րան . գօլայ . դիւրին . հեշտ :

Լսիւման . սէմա . կէօկ : Երկինք :

Լսիւմանի (եայի նիսպէթի լէմիլյէ իլէ) կէօկրէնկ , Երկ-
նային գոյն :

Լսլ . ձէվէէր . զաթ : բուն . գոյացութի . կամ նախատիպ :

Լսուտէհալ . րէհէթհալ : հանգստութեամբանակ :

Լսլմ . զանէպ . կիւնաս : սուշ . ձիւրմ : մեղք :

Լվտէթ Էթմէք . պիր Էէրտէն տէօնմէք :

Լտալէթ . սալ . աթիլլէք : արդարութիւն :

Լտէթ . թէօրէ : սովորութիւն : Լտէթի . սովորական :

Լտիլ . ատալէթ Էտիճի : առնօղ արդարութեան :

Լտու . տիւշման : թշնամի :

Լրաղ . պատահումն : Լրաղի . պատահական :

Լրամ . ռահէթ , ռահէթլիք : հանգիստ , հանգստութիւն :

Լրդալ . հասրէթ , իշթիէսպ : կարօա . ցանկութիւն :

Լրիֆ . տանա . տանէնտէ . ֆէհիմլի : նրբանկատ :

Լրուղ . Է սնուէն արհեստի միոյ , որով բարեպէս կար-
գաւորեալ զոտանաւորական բանս և առնէն Մէվզուն .

այս Է : կշռեցեալ :

Լրուս . տիւկիւն : հարսանիք :

Լրսլան . շիր . Էսէտ . տալան : տախտ :

Գ

Գաթա . ղինհար . ասլա . հիչ : ամենևին :

Գաթրէ . չէքրէ . րէշհէ . տամա : կաթ . կաթիլ :

Գալի Էթմէք . տիպտէն գօփարմադ : արմատսիլլ առնէլ :

Գալլ օլմադ . փաք վէ արի օլմադ : զըթիլ . մոքրիլ :

Գալպ . ձննան . տիլ . Էիւրէք : կէօնիլ : սիրտ :

Գասը . Էօվքէ . գաղէպ . տարկընլըգ : բարկութիւն :

Գամէր . մահ . ալ : լուսին :

Գանուէն , գսնօն : կանոն :

Գապղ Էթմէք . Էլ իլէ ալմադ : ձեռամբ ընկալնուլ :

Գապր . սին . մէզար : գերեզման . շիրիմ . տապան :

Գալալիլէրիս . (Է բառ յունարէն) սիւվար . աթլը : ձիաւոր :

Գալլ կամ գալիլ . ահա . փէյման : պայման :

Գաաիմ . թէպէտ ՚ի գիրս այսմիկ իմանի իբրէ զգա-

տիմի , որ է բնական . բայց յորժամ ստորոգիցի զայ ,
նշանակէ անակիւրն և անվախձան :

Վատիմի , զաթիւ բնական , 'ի բնուած կամ միշտ :

Վատտ . սոյն , հասակ :

Վարդ . իւթիգրաղ . եօտիւնձ , փոխ :

Վարիյէ . նահիյէ . քէյ , գիւղ , գեօղ , գեղ :

Վարիւյ . նեղտիք . եագըն , մօտ . մերձ . հուպ :

Վըլ . (էմրի հազըր . իւ երկդ դէմ հրամայտին) էյլէ , արա :

Վըլամէ կամ գըլամէթ . անասասիս , յարուծիւն :

Վըլամէ . օլմագ , յառնել 'ի մեռելուծենէ :

Վըլաս . ուլկուն , նման . համեմատ :

Վըսմ . հիսսէ . փայ , որոյ յորդնակունն լինի , ազաամ :

Վուվէթ . զօրուծիւն :

Վուտրէթ . իգթիտար , կարողուծիւն :

Վուտս կամ գուծա . շէրիֆ . ալիդ . սուրբ :

Վուտրէթքեանի . (թէպէտ այլապէս ևս ունի զտեսուծի
մեկնուծեան բանի ,) բայց սատ ամենակարօղ իմանի :

Վուրպինէ . գարիպինէ . եագինինէ , առ մօտն :

Դ

Վսամ . մանձա . եէյէճէր , ուտելի , կամ կերակուր :
Վրիաս (է բառ յունական) որ թարգմանի երրորդուի :

Ե

Եախօտ . եախօթ . եախուտ . եա , կամ . կամ թէ :

Եարփահ . եարտըմճի . նատիր . օգնական :

Եէզտան . (է անուէն այ) որ թարգմանի եարատըճի :

Եէսար . սօլ . եանի , սօլձանիպ , ձախ . ահեակ :

Եէկ տիր . էյի տիր . բարէ , կամ բարեւք է :

Եէք . (էվէլէ մէրաթիոյի ետաթ) վահիտ . պիր , մէկ :

Եէքթա . եալընդ պիր , կամ պիր գաթ , մի միայն :

Եէքսան կամ եէքսէփ . երբեմն թէպէտ , հէմիշէ և
պերտէվամ ևս ասի . բայց 'ի գիրս այսմիկ ուր եգեալ
կայ , պերապեր և հաւասար իմանի :

Եօգփերէսթ . եօղա թափըճի , չքաղաշա :

Եօրտան կամ եօրտանան , յորդանան գետ :

Զ

- () Թ . ճէվէր . վարլըգ . գոցացութի . էակ . էութի .
 () Թիւրե . արմախ . այսինքն՝ հասեղէն պատուղ .
 որպէս ցորեան , գարի , սիսեռն , և նմանք . որոյ յոգնա-
 կանն լինի՝ Զէխայիր :
- () Թիւմ կամ զախիւմ . ետրէ կամ ետրաւ . վէր :
- () Թհիւ . սօֆու . ողջախոհ . առաքինի :
- () Թհիւ . աշկեարէ . յայանի . երկելի :
- () Թղ . զուրպ . գարգա . ագռաւ :
- () Թյիւ . որ է ներհակ լինելութեան . կամ վատնումն :
- () Թյիֆ . խասթէ . պիմար . հիւանդ . տկար . (որ յայսփի
 գրքոջ՝ երկու կերպ գտանի .) զայիֆ ատէմ՝ հիւանդ
 մարդ . զայիֆ մէսէլէ՝ տկար օրինակ :
- () Թնն . կիւման . իշկիւ . կարծի . որոյ յոգնականն լինի
 Զսնուռն , այսինքն՝ կարծիք :
- () Թրպ . ուրմագ . հարկանել . նաեւ իմանի ՚ի գրքոջ՝
 լոթ , և տիպ :
- () Թրպի մէսէլ . յոգնականապէս՝ զուրուպի էմալ . որ
 թարց այլոյ նշանակութեան՝ իմանի աստ առակ :
- () Թրպի մէսէլ քիթապի . այսինքն՝ գիրք առակաց :
- () Էհիրնաք . (նա՛) էտաթի նիսպէթ տիւ . այսինքն՝ ըստ
 ունականին եղեալ մասնիկ սորն է .) զէհիր . թիւն . զէ-
 հիրնաք , զէհիրլի . թիւնաւոր :
- () Էմին . արզ . եէր . երկիր : () Էմմ . բանբասանք :
- () Էմմամ . տիլէյիճի . ֆասլ էտիճի . բամբասող :
- () Էյն . զիյն , զէյնէթ . զարդ , զարդարանք :
- () Էն . ավրէթ . կին . որոյ յոգնականն լինի Զէնան :
- () Էնպագ . որ զալաթ՝ Զէնպագ ևս ասի . որ է շուշան :
- () Էնպարէ . (զալաթ՝ Զէնպարէ) զէնտօսթ . իգասեր :
- () Էպան կամ զիւպան . լիսան . տիւ . լեզու :
- () Էվճ . չիֆթ . (արական սեռիւ) նշանակէ զայր կնոջ :
- () Էվճէ . չիֆթ . (իգական սեռիւ) նշանակէ զկին տուն :
- () Էր կամ զերր . զէհէպ . ալթուռն . ոսկի :
- () Էրի . էքին . ցան . որոյ յոգնականն լինի՝ Զուրուռ :
- () Էրտար կամ զերրտար . քաղ՝ էտաթի նիսպէթտէն՝

քելիմէ տիր • մանասի՛ հաֆիզ տէմէք օլուր • վէ զէր
իլէ թէրքիպ օլուռնտուգտա , ալթուն սագլայիճի տէյի-
լիր : | արին արշիլէն լաֆղընըն իսմի ֆայիլի օլմադ իլէ ,
թուլթիճի մանասինէ տախի կէլիր : | մտի պու քիթապտէ
շէրքար՝ ալթուն թուլթիճի , վէ ալթուն սագլայիճի տէմէք
օլուր : այս է՝ ոսկեկալ , կամ ոսկեպահ :

- էրրէ • հիւլէ կամ հիւլլէ , շամանդաղ • կէտ :
○ էրրին • (ին՝ էտաթի նիսպէթ) ալթունի : ոսկեղէն :
○ էրեաթ • սատափա • ինայէթ • վէրկի : ողորմութիւն :
○ իգ կամ ջիյգ • մէյկիր • թուլում : տիկ :
○ ի գըլմէթ • գըլմէթլի , ծանրագին կամ մեծագին :
○ իեա կամ ջիյա • ջոհէ : ճառագայթ , նշող • շառաւիղ :
○ իեարէթկէահ • զիեարէթ եերի : ուխտատեղ :
○ իլլ կամ ջլլլ • սայէ • կէօլկէ • քէօրկէ : ստուեր :
○ իլլուլահ • (խթիարէ թարիգի իլէ՝ փատիշահէրէ
տէյիլիր) ալահըն կէօլկէսի • այս է՝ ստուեր նայ :
○ իհն • ֆիքրը , միտք : ○ իհնիփաք • մաքրամիտ :
○ ինա • շնութիւն : ○ ինսքեար • շնագործ :
○ ինհար • հիւ • ասլա • ամենեւին :
○ ինտէ • տիրի • ճանլը • կէնդանի :
○ իր • հինգ նշանակութիւն ունի , բայց 'ի գիրս այսմիկ՝
իմանի միայն՝ Աշաղի • այս է՝ վայր , ուր և շէղերն է վեր •
որք մերթ 'ի միասին շարակցեալ , տախի զիք " շէղեր :
որ է աշաղի եօգարի կամ ալթիւթ • այսինքն՝ վայրու վեր :
○ իւպտէ կամ ջիւտտէ • պիլա արիւլ՝ ասըլ մատտէ :
այսինքն՝ թարց իֆիք պատահման՝ նիւթ գոյացական :
○ ուլիւմաթ էլի • գարանլըգ էլի : մութ աշխարհ :
○ օր • գուվլէթ • զօրութիւն և լոյս :
○ օրմէն (ֆիշ • էտաթի թէվսիյֆ տիր հալէթի արտգի •
պու մահալտէ՝ լո՝ վէ լի մանասին իֆատէ էտէր •) մի-
սալի՝ զօրու գուվլէթլի : զօրաւոր • ուժով :
○ օրմէն • նոյն է ընդ վերնոյն • այս է , զօրաւոր կամ
ուժով : || տէա յերեսն 88 :
○ օֆա • զուպայ , մշտիկ : || տէա յերեսն 213 :

Է

- | Պղպա կամ Աղպա՝ չտրչարանք , պատիժ :
 | Պղէլ . էվվէլ . յառաջ . կանուխ :
 | Պղպէր . էթմէք . բերան սերտել :
 | Պժտէր . էժտէրհա . աժտէր : վիշապ :
 | Պ . իգլիմ . շէհիր . վիլայէթ . կիմայ . երկիր . քաղաք :
 | Պիթէր կամ Աիթէր . սիթարէ . նէճմ . եիլտըղ . աստղ :
 | Պկէսիա՝ էկլիսիա . (է բառ յուճանն) . քլիսէ . եկեղեցի :
 | Պնի . քէմալ կամ Քէմալ էհլի . այր կատարեալ :
 | Պնիլ . սէպէպ . պոյիս . պատճառ :
 | Պնաս . ամս գճինս : | Պմալ . ամէլլէր . գործք :
 | Պմլալ . (է յոգնական . որոյ եղականն է մալ .) մալլէր .
 ինչք . սպրանք :
 | Պր . Ֆէրման . պուրուգ . որոյ յոգնականն լինի էվա-
 միր . որ է հրամանք :
 | Պրի . (էպի նիսպէթ իլէ .) հրամայական . պատուիրկն :
 | Պեամ . (է յոգնական) որ է աւուրք . որոյ եղականն
 լինի Եէվմ . որ է օր . բայց ՚ի գիրս պսմիկ ՚ի բազում
 ուրիք յաջողութիւն իմանի :
 | Պիւպ . (իսմի խաս) Յոբ . | Պվան . վերնատուն :
 | Պնասըրի . էրպահ . տէօրթ անսէրլէր . ք՝ չորք տարեք :
 | Պնգարիպ . էագինտէն կմէագընտա . ՚ի մօտերս , ՚ի մօտոյ :
 | Պնճամ . նիհայէթ . նէթիճէ . սուն . վերջ :
 | Պնպաղ . շէրիք . օրթագ . ընկեր :
 | Պնպիւեա . (է յոգնական .) որոյ եղականն է , նէպի .
 այս է մարգարէ :
 | Պնսաֆ . (է յոգնական) որ թարգմանի կիսագունդք . որոյ
 և եղականն է նրսֆի քիւրէ : || տեա յերեսն 35 :
 | Պնվա . (է յոգնական) որոյ եղականն է նէվի . որ թարգ-
 մանի տեսակ . բայց ՚ի գիրս պսմիկ , ուրիք պլիպլլ , կամ
 զանազան ևս իմանի :
 | Պնտիշէ . (մոթլագ) . ֆիքըր . կէրէք խայիր կէրէք շէ-
 րըր . այսինքն՝ միտք և մտածումն՝ թէ բարի թէ չար :
 | Պշիյա կամ Աշիյա . սիրահար :
 | Պշար . (է յոգնական) որոյ եղականն է Հէճէր . որ է ծառ :

| Կլլէհ . նատան . ահմադ . յիմար . տղէտ :
 | Կւեր . զուհուրաթ . էլամէթ . նշան կամ յիշատակ :
 | Կամար . (որոյ եղ) սէմէր , որ է մէյվէ . եէմիշ , պատու :
 | Կանա . վագըթ . զէման . տէմ . ժամանակ . ատեն :
 | Կսպուպ . (որոյ եղականն է) սէպէպ . որ է պառճառ :
 | Կվանկէլիօն . (է բառ յու) ինճիլի շէրիֆ , նա աւտրն :
 | Կվատիյէթ . որդէգրութի : | Կվլեա . (է յոգնական որոյ
 եղականն է) վէլի . այսինքն՝ սիրելի : Բայց 'ի գիրս այսմիկ՝
 բարդիցս յոգնականն 'ի տեղի եղականի է առեցեալ :
 | Կհիեաուլահ . (է յոգ' , որոյ եղականն է) վէլիուլահ
 յի՝ հապիպուլահ . որ թարգմանի սիրելի նոյ կամ պր նոյ :
 | Կտա եթմէք . էօտէմէք . հատուցանել . վճարել :
 | Կրզան . (թէպէտ աժան ևս թարգմանի) Բայց 'ի գիրս
 այսմիկ՝ միայն լայիգ , սէզա , և արժան իմանի :
 | Կքլլ էթմէք . ճաշակել . ուտել :
 | Կքլլ քէլիր . ջօգ էէմէքլլք . շատակերութիւն կամ
 որկրամոլութիւն :
 | Կֆա . մար . երլան : օձ : | Կֆլու . զիյատէ . առաւել :
 | Կֆէսոս . էֆէսոս : | Կֆլաթու . պղատոն :
 | Կֆսանէ . մէսէլ :

Թ

| Թագաթ կամ Թագէթ . իգթիտար . կտրողութիւն :
 | Թագսիրաթ . գուսուր . էքսէքլլք . պակասութիւն :
 | Կիտգվա . զահիտ . սօֆու . նծապաշտ . երկիւղած :
 | Էլուուրեք ևս իմանի 'ի գիրս այսմիկ՝ նծապաշտութիւն :
 | Թագտիր . զօրուգ . զօր :
 | Թագրիպ . եագլաշտորմագ . մերձեցուցանել . երբեմն ի-
 մանի հնար և կերպ :
 | Թագէ ճիւղան կամ 'նէվճիւղան . նորահաս երիտասարդ :
 | Թագիմ . պատիւ կամ մեծարել . յարգել :
 | Թաթպիգ . ուլկու . թըպգը . համեմատ . համեմայն :
 | Թալիմ . կրթութիւն : | Թալիմ էթմէք . կրթել . վարժել :
 | Թալիպ . իսթէյիճի . խնդրօղ կամ հեռուօղ :
 | Թախլիյէ էթմէք . իթլագ էթմէք . արձակել . լուծել :
 Իա

Լիւսհամարիւն . բեռնիլ , տանիլ , կամ համբերութիւն :
 Լիւսհիթի թիւրապ . ՚ի ներքոյ հողոյն :

Լիաճիրաթ • փաշլեզ • սրբուծիւն • մարդուծիւն :

ԽԻՆՏԻԼ • ՀԵՕԴՄԷՔ • ԿԻԼՉԱՍՏ ՎԷՐՄԷՔ, ՍՐՃԱԿԵԼ:

(Ժ) աճոււտ • աճէս : զսորմանք • զսորմոցուսն :

ԻԽԱՄՈԼ . ՃԵՏԵՆՆԷՄ , ԿՈՄ ՃԻՏԵՆՆԷՄ : ԴԺՈՒՐ :

խաղի • (որոշ յոգնականն լինի կթույլի) • հետևող • մի-
բան • միակամ • մերթ ևս հնազանդ • հպատակ :

Խաւարկապ • Տէքիմ, Բժիշկ:

[illegible]

կ) աստիճան • արտաժողովոց համար • արտաժողովոց համար :

Քաղաքներ • սուրէթ : պատկեր :

Ֆիլավիլ: (Կ' յոգնական որդի եղականն է թուշ:) Երկայն:

ԹԻՎԱԿԱՆ ԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

Իտարիֆ Կամ Թաարիֆ: Կազմեն:

Թատրիֆի կամ Թատրիֆի: սահմանական:

Ինչպիսիք մարդ Կամ Թափրն մարդ ։ ոչ ոք չտես ։

Խեղճիք . նեղութեանս նորահնար . էկնի իճատ :

վկտորիա • թէ ճակուղըդ արտագործումն կամ արտա-

Ներգործումի . և կամ բռնութիւն : Մերթ ևս գրկանք :

ՏՈՒՆԻՅԱՆ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐԱԼԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄԸ

Կամ Թէէսիրաթ : Թափանջութիւն :

ԼԻՆԻԱ • ԿՈՂ • ԽԱՅԻ ԿԱՄՖ ՀԱՅԻ • ՈՒՆԱՅԻ • ԿԱՐՄԱՆ

Խեղճիմեւսի՝ պոչ ել, ելի պոչ: Եւ այնպէս:

«**ԼԻԿ ՏԵՂԼԻ ԴՐՈՄԻՆՈՅ յայտ անել, թի ստեղծմանը 'ի գոյ ան'։**

Ուրեմն զսուրբ Հարցաքննութի է դատողին || տէ՛ս յերե

(b) ԵՐԽԱԿԵ • ԳՈՐԶ: (b) ԵՐԽԱԿԵ ԷԹՄԷՔ: ԳՈՐԶԵԼ:

Երևանի քաղաքի քաղաքապետի պաշտոնատեղում

ἡμεῖς ἡμεῖς

Ինչպէս թուի օրնադ • սադիւն օրնադ :

Ինչպիսիք • վաֆլթիս • վաֆլթիզմա: Վերադարձիւն:

Իւտնդիյէթ . Նիղամ:

Լժէմսիւ . Միսաւ Էթմար . Թէշպի

Լժէնէ վի . Թէնի . Թէնէ մանսուպ : մարմնաւոր :
 Լժէնէ ք. քիւր դըլմաք : գոհանալ կամ շնորհակալ լինիլ :
 Լժէնի օլմաք . հասրէթլէնմէք : ցանկալ . փափագիլ :
 Լժէնչալի՜ն էթմէք . պէնզէթմէք : նմանեցուցանել :
 Լժէնսէլա . մխիթարութիւն :
 Լժէնսիւս . սուրբ երրորդութիւն :
 Լժէնսինն էթմէք . տէօնտիւրմէք : մարել , շիջուցանել :
 Լժէնվազի . ալչաք կէօնիւլլիւք : խոնարհութիւն :
 Լժէնվաթուր . հռչակ : Լժէնվաթուր օլմաք . հռչակիլ :
 Լժէնվարիս . խոօնօլրաֆօս , պայինքն՝ ժամանակագիրք :
 Լժէնվէ՛ճճիւն էթմէք . պիր նէսնէյե իւզ թութմաք :
 Լժէնվէքքիւլ . ապաւինիլ , յուսալ , կամ ապաւինութիւն :
 Լժէնվլիւ էթմէք . աօղուրմաք : ծնանիլ ներգործտկանապա :
 Լժէնվլիւ օլմաք . աօղմաք : ծնանիլ կրաւորականապէս :
 Լժէնվհիտ . պիրլիք . եէքլիք : միութիւն :
 Լժէնտիւպ էթմէք . նասիհէթլէմէք : խրատել :
 Լժէնտպիր . թէտարիք : պատրաստութիւն :
 Լժէնք էթմէք . թողուլ : Սէթուր . թողեցեալ :
 Լժէնքէշ . օգ զարֆի : կապարճ . նէտի աման :
 Լժէնքիւպ էթմէք . բաղադրել կամ բարդել :
 Լժէնքէսաիւլ . իհմալլիք վէ աղբլիք :
 Լժէնքիւ էթմէք . կրկին կրկին հաստատել զբան ինչ :
 Լժէնֆհիւմ էթմէք . ֆէհմ էթմէք : ճանաչել :
 Լժիւն . պալլիք : կաւ :
 Լժիւմահս պալլիք . կոկրդիլիս :
 Լժիւր . սա թէպէտ 'ի գիրս պարսից երեսուն և չորս նշա-
 նակութիւն ունի . բայց 'ի մատենի աստ՝ իմանի միայն նեա
 աղեղան : որ առձկերէն օգ տսի :
 Լժիւնճաւ . պաղիւրկեան : վաճառական :
 Լժիւնտիպատ . գասըղա վէ շէտիւ ըլլգկեար : մորիկ :
 Լժիւվանա . կիւնջիւ . զօրլու : ութով : զօրաւոր . հզօր :
 Լժիւրապ . խաք . թօփրաք : հող :
 Լժիւրէնի թաճ . (եպի նիսպէթ իւէ) . փշեպ պսակ :
 Լժուլ . ուզուն . ուզունլիք : երկայն . երկայնութիւն :
 Լժույուր . (է յոգնական որոյ եզականն է թըւըր) .

գուշ • որ է թռչուն :

Խուռարած • մութը լուռ գ : երանութիւն • երևեկութիւն :
Խուրճանտէ կամ թուրվանտէ : առաջնապտուղ : կան-
խահաս :

Խուռփան • հեղեղք ջուրց , այսինքն՝ ջրհեղեղ :
Թափիկ կամ Թափիկ • սանդիպ կամ մանուկ :

Ի

Իգամէթ էթմէք • տուրմագ : կանգնիլ :

Իգթիտար • գառըղղոգ • կիւճի եէթմէքլէք : կարողութի :

Իգտամ • պիր նէսնէնին հուսուլինէ թէմամ մուգայէթ
օլմագ : հոգսջանութիւն :

Իզոտ օլմագ • (պէղկինլէնմէք) • ՚ի գիրս այսմիկ՝ պա-
կաս ընկնիլ ևս իմանիլ :

Իզլէթ • պատիւ :

Իլթիրայ • (թէպէտ հարաքէթ ասել լինի) բայց ՚ի գիրս
այսմիկ՝ ջախջախեալ ևս իմանիլ :

Իթաթ կամ Իթաէթ • միւթի օլմոգ : հնազանդութի :

Իթայ • ազար • սաստումն կամ նախատինք :

Իթըր • ըուզէն • եաղ • իւղ • եղ :

Իթթիհատ • պիրլէնմէք • եէքլէնմէք : միանալ :

Իթթիֆագ • միաբանուի , համախօսուի , համաձայնութի :

Իթիգաթ էթմէք • ինանմագ : հաւատալ • աւատալ :

Իթիպար • ըաղպէթ : պատիւ կամ հաւանութի :

Իթիտալ • միւթէտիլ : բարեխառն :

Իթիրաֆ • իգրար : խոստովանիլ , կամ խոստովանութիւն :

Իթլագ • շէղմէք • խելաս էթմէք : արձակուած :

Իթմամ • թէմամ • թէքմիլ : պատարեալ :

Իթտի • տէտի • սէօլէտի : ասաց :

Իլահազա • արդէն իսկ :

Իլահազէլան • շիմտիյէտէք : մինչև ցայժմ :

Իլահիյէ կամ Իլահիյէթ : աստուածութիւն :

Իլթիմաս • պիր նէսնէյի ումունմագ վէ թալապ էթմէք :
խնդրել զիր ինչ յուժեքէ :

Իլմ • անկլայիշ : գիտութիւն :

Իւլֆի հէնտէսէ կամ Հէնտէսէ իւլֆի գլխու-թիւն երկ-
րայափութեան :

Իւլֆի հիքմէթ . գերբնտկան իմաստութիւն :

Իխթիլալ կամ Ըխթիլալ . գայթակղութիւն :

Իխթիլաֆ . այլոյլուի . կամ գայթակղուի : || տէսյերեսն 65 :

Իխրաճ էթմէք . չըգարմագ . հանել . օրտահանել :

Իխֆա էթմէք . կիլիւմէք . եօրթմէք : ծածկել :

Իհթիմամ էթմէք . (ի գիրս այսմիկ իմանի) հոգ տանիլ :

Իհթիրաղ . սագընմագ . հաղէր էթմէք . քի՛ գգուշանալ և
ստորաստիլ . ուրէք ևս երկիւղ իմանի : || տէսյերեսն 100 :

Իհթիրաղի էվլատիյէ . երկիւղ որդիական :

Իհսան . ադա . պսխշիշ . վերկի : պարգև . տուրք :

Իհտա էթմէք . հիտայէթ էթմէք : շնորհել . պարգևել :

Իհտաս էթմէք . զսթինտէն եօգ իքէն՝ պիր պինայի
սօնրատան եափմագ :

Իհրադ . եանկըն : հրկիղութիւն :

Իղմաղէ շէքմէք . պիլէր իքէն պիլմէղլէնմէք . այսինքն
չքմեղ և չըգլտօղ ձևանալ :

Իղվա . փորձութիւն :

Իճապ էթմէղ իքէն . իգթիզա էթմէղ իքէն :

Իճթինապ . դաշընմագ պիր նէսնէտէն . այսինքն փախչիլ .
և ուրէք ևս իմանի երկիւղ : || տէսյերեսն 101 :

Իճթինապի եղէլի . երկիւղ սկիզբական :

Իճթինապի պէնտէվի . երկիւղ ծառայական :

Իմթիզաճ . միաւորութիւն : || տէսյերեսն 63 :

Իմթիհան . փորձ : Իմթիհան օլմագ . փորձիլ :

Իմֆեռութօն . (լաֆգի լաթինի . քի՛ բառ լաթինական .)

շահ . մէլիք . փատիշահ : արքայ . թագաւոր . կայսր :

Ինամ . պարգև : Ինամ էթմէք . պարգևել . շնորհել :

Ինայէթ . շնորհք կամ ողորմութիւն : և պարգև :

Ինգիւտա . ի գիրս այսմիկ՝ հպատակութիւն իմանի :

Ինթիգամ . եօճ . քէն . զարեզ . վրէժ :

Ինթիհա . հնճամ . սօն . վախճան . վերջ :

Ինթիսապ . յարիլ . մտնուլ ի ծառայութիւն :

Ինհա էթմէք . խապէր էթմէք . պիլափիլմէք : իմացնել :

Ինչիտամ էթմէք • երգմագ •
 Ինճիլի շէրիֆ • սուրբ ավետարան տն մերոյ յիսուսի քի •
 Ինչո ալլահի • էթէ աստուած կամարի •
 Ինսանի կամ Ինսանիյէ (էայի նիսպէթ իլէ) մարդկային •
 Ինսաֆ • որ է խղճմանք •
 Իշկիլ • կարծիք •
 Իպթիլա • չարչարանք իմանի •
 Իպթիլա շէքմէք • չարչարիլ •
 Իպն • օղուլ • որդի •
 Իպնուլլահ • որդի աստուծոյ •
 Իպնիւլ համիտ • միտին որդի •
 Իպրէթ • կէշմիշ զէման իթիպարի • յարացոյց • օրինակ •
 նմանութիւն •
 Իսապէթ • դիպուկ • յարմար ՚ի տեղն կամ յառաջ գալ •
 Իսթիղֆար • ապաշխարութիւն •
 Իսթիմա էթմէք • լսել •
 Իսթիմալ էթմէք • գուլլանմագ • որ ՚ի բազուամ տեղիս ՚ի
 գիրս այսմիկ՝ ուտել իմանի •
 Իսթիփաւ • թէպտիլ էթմէք • փոխել •
 Իսթիքպար • պէշիւք կէօնիւլիւ օլմագ • մաղըսուրլոգ •
 հպարտութիւն •
 Իսլահ • մաքուր •
 Իսրեան • սիւրկիւն • աշխարհագիր •
 Իսթիրօս • է յունական • հզօր • Իտէր • ասէ •
 Իտրօք • անկլամագ • քի հասկանալ իմանի ևս հանճար •
 Իրզալ • բեզիլ օլմագ •
 Իրթիքեայ • զիջանիլ •
 Իրթիֆա • իւքսէքլիք • իւքսէք • բարձրութի • բարձր •
 Իրֆան (է յոգ" որոյ եզականն է արիֆ) || տէս զարիֆն •
 Իւգնիւմ • անձն կամ դէմ •
 Իւգնիւմիւ սէլաւէ • երէք անձինք •
 Իւլվի • վերին • վերնային կամ բարձր •
 Իւլվի գուլթսի շէրիֆ • վերինն երուսաղէմ •
 Իւշթիւր • տէվէ • ուղտ •
 Իւրեան • ճիպլագ • մերկ •

Իւտա կամ Իուտոս : յուդայ :

Իբրամէն Թէթաճիւր էյլէ . իբրամ պիտի զօք էյլէ .
այսինքն՝ պատուելով սլբա :

Իֆթիխար . պարծանք :

Իֆիք . քիչք : սուտ :

Լ

Լարպերէն՝ գոյ սչ տիգ՝, մերթ կըրկընեալ լա՛, լա՛ Դ
(Դ-թէֆլիւն , Դ-թէֆլիւն , Դ-թէֆլիւն ,
Դ-թէֆլիւն) որ տաճկերէն՝ էօգ միակի՛ , վերկը-
կընեալ էօգ կապի՛ :

Լա նաղիր . պինտգիր . նաղիրսիդ . նաղիրի եօգ :

Լաթիֆ կամ Լէթիֆ , աշխիւ կամ պատուակա՛ն :

Լաճկէօղ գույրուղի իլէ պագմոգ : Ժայրիւ աչաց նայիլ :

Լանէթ . նզով : Լանէթ էթմէք . նզովել :

Լաշէ կամ Լէշ . դի :

Լաքին . բայց , սակայն . իսկ :

Լէղեր . փերճիդքեար :

Լէճճ . վէճ :

Լէնկէր . խարիսխ . է՛ երկաթն այն՝ զոր նաւաժարք
արկանեն ՚ի ծով :

Լէպ . տօտագ : շուրթն . շրթունք :

Լէվադիւմ . պիտոյք :

Լիւաճի . ալւաճ իշին . վասն աստուծոյ :

Լիւաճ իշին . նոյն է Թէպէտ ըստ վերնոյն . սակայն աւե-
լորդ է իշինն . որպէս ՚ի մեզ՝ վասն նոյն համար . յորում
գրեթէ՛ բաւական էր Թէ ասիցիւր՝ նոյն համար :

Լիսան . զէպան . զիւսյան . տիլ լեղու :

Լիսանի ասոր կամ Լիսանի տսիր . որ աստ՝ լեղուք հը-
ւեառորաց և ձարտասանաց իմանի . որք իլիֆ ֆեսահաթիւ և
պէլաղաթիւ իցեն որակացեալք :

Լիւթի . ճիւղանաթ կամ ճիւղանաթ : արուամուլ :

Խ

Խթւմ կամ Ջաթւմ . նիկին : մէօճիւր , կնիք :

Խսլիք . խալիք էտիճի . եարատրճի : ստեղծող :

Խսալիւ . հապիպ , տօթ . ետր : սիրելի . բարեկամ :

Խափա . փենճիւմ . պէշինճի . հինգերորդ :
 Խանէ . պէյիթ . եվ . առան :
 Խասիա . նէքէս . ժլատ :
 Խասիսիք . ժլատութիւն :
 Խասիյիթ . զօրութիւն :
 Խատիմ . ծառայ , սպասաւոր :
 Խար . թիքէն . փուշ :
 Խարիճ . թաշրա . արտար :
 Խաֆիֆ . եէնկլի . թեթեւ :
 Խէլէլ . գայթակղութիւն :
 Խէլլազ . (միւսպալիզէ իլէ իամֆ ֆայիլ) ամենասեղծ :
 Խէռ . հիմար . էշէկ . էշ :
 Խէվֆ . գօրգու . երկիւղ :
 Խիւսուֆ . այրն թուլթուլմասը . այս է խաւարումն լուս-
 նոյ . եկլիփիս ակլինիս : || աւսյերեան 36 :
 Խիւտա . ալլահ . թանկրը . աստուած :
 Խիւտամ . խատիմ . գուլլուգ . էտիճի . ծառայ :
 Խնզիր . խուք . առնուղ . խոզ :
 Խշմ . էօվքէ . գազէպ . տարկընլըգ . բարկութիւն :
 Խոուն . աւմ . գան . արիւն :

Կ

Կեահ . (սա թէպէտ ունի վեց նշանակութիւն) բայց
 'ի մատենի տատ , մերթ գժամանակ' և մերթ զտեղի
 նշանակէ : և ուրեք ևս լինի ժամանակական մակբայ :
 այս է . Դրբ , Էրբէն :
 Կեավ . էօքիւզ . եզն :
 Կեօլէ . սայէ . ղիլ . քէօրկէ . սառուեր . ջուք :
 Կեօնէկէօն . թիւրլիւ . պէսպէս :
 Կէնզ կամ կէնճ . խազինէ . գանձ :
 Կէտա . եօխսուլ . տիւննճի . շքաւոր . մուրացօղ :
 Կէր . (էտաթի շարթ) եկէր . թէ . եթէ :
 Կէրլի կամ Էկէրլի . (շարթիյէ) մերթ որպէս զվերինն
 իմանի . մերթ 'ի տեղի' Բէպի . շազկապին :
 Կիրիֆթար օլմագ . (եանի կէրէք խայր , կէրէք շէրր :

պիւր շէյէ մէյլ էտիւայ , անտէ՛ անըն մահպուսու օ-
լուպ գալմագ :

Լիբրտապ . (է՛ բարդեալ ՚ի իբրէ , որ է պտոյտ կամ շրջան .
և ՚ի յապէ՛ որ է ջուր : և Թարգմանի ջրապտոյտ , կամ
պտոյտք ջուրց :

Լիբւյ . (էմրի հաղըր) սէօյէ՛ . այսինքն՝ խօսեաց : բայց ՚ի
գիրս այսմիկ՝ սալթ և ճայն իմննի :

Լիււյէտ կամ կէօյէտ . իաներ . տէր : ասէ , կասէ :
Լիււլապ , որ ՚ի բնէ էր՝ ապկիւլ : բայց ըստ պարսիցն
կանոնի՝ նախագասութք յատկացուցին , եղև Լիւլապ .
այս է վարդոյ ջուր կամ վարդեջուր . որ է կիւլսույի :
1 Լիււլ . արդ՝ բառս այս Թէպէտ է տաճկերէն , որ նշա-
նակէ յատկապէս զանուշահոտ ծաղիկ ինչ՝ զոր վէրք ան-
ուանեմք . որ ըստ արապիցն՝ վէրք կոչի : || տես յերեսն 339 :
Ի՛ . այց ըստ պարսիցն՝ մերթ հասարակ զամենայն ծաղիկս ,
և մերթ յատկապէս՝ զվարդ նշանակէ :

Լիւլըար . Թէպէտ ունի զնշանակութիւնս ոմանս , բայց՝
բացաթողեալ զտարբերութիւնս , զոր և անան մասնըկանցն՝ ի-
մանի աստ կիւլիսթան կամ կիւլսիթան . որ Թարգմանի
վարդարան կամ վարդենաստան :

Լիւլնար . Թէպէտ նախ նշանակէ զկէռասն՝ որ է քիրաղ :
Լըրկորդ՝ զկարմրագոյն ծաղիկ ինչ . որ է իբրև զծաղիկ
վայրենեոյ նուան . զոր շիրազիք իւլէնայ պէրէ ասեն . որ
Թարգմանի՝ վարդ հարկւրատերև : Ի՛ . այց մինչ ընդ վէրք
բառին՝ (որ է վարդ) անմիջապէս շարագասիցի , Թարց ի-
միք կարծեաց իմանի վարդ՝ որ է կիւլ : || տես յերեսն 200 :

Լիււշ . գուլագ : ականջ , ունկն . լսելիք : ականճ :

Լիււշ էթմէք . գուլք գօմագ : ականջ դնել :

Լիււշմալ . գուլագ . պուրմագ վէ Թէտիպ մանասինէ օլուր .
այսինքն՝ ականջոլորումն և խրատել :

Լիււրուհ կմկիւրիւհ . ճէմաէթ . պէօլիւք : Ժողով . գուլմար :

Լիււֆթար . քէլամ . սէօղ : բան . խօսք :

Հ

Հագգ . ճշմարիտ , արդար , ստոյգ :

Հագիգթաթա կամ Հագիգթաթէն , ճշմարտութեամբ :

Հագիր գէթ . ճշմարտութիւն , արդարութիւն , ստուգութիւն :
 Հագկաքի . արդարեւ , ստույգեւ , իրաւի :
 Հազմ . հազմէ թմէք . թահամիւլ . մարտումն . համբերութիւն :
 Հազրէթ . ներկայութիւն :
 Հաթթա . թա՛ , մինչ , մինչեւ :
 Հախհայաթ . կենդանւոյն :
 Հալիմ . հեզ :
 Հալլ . լուծումն , Հալլ էթմէք . լուծել :
 Հաճէթ . ըրճա . նիյալ . թէմէննա . մաթլուպ . մագ-
 սուտ . խնդիր , աղաչանք :
 Հաճէր . սէնկ . թաշ , քար :
 Հաճէրի լէվճ (եայի նիսպէթ իլէ) քարեղէն տախտակ :
 Համուլ . սապրո էտիճի . սապրուլ . համբերող :
 Համտ . գոհութիւն :
 Համտ ու պիհատտ . գոհութիւն անշափ :
 Համտ ու սէնա . գոհութիւն և գովութիւն :
 Հայաթ . կեանք , կենդանութիւն , առողջութիւն :
 Հայաթի . կենդանական կամ կենսաւոր և կենսունակ :
 Հայվանի նաթիգ . բանական կենդանի :
 Հաշա . քաւ լիցի , մի լիցի կամ մի եղիցի :
 Հապէշի . (եայի նիսպէթ իլէ) եթովպացի :
 Հապիլ . (իսմի խաս) աբէլ կամ հաբէլ :
 Հապիպ . տօսթ . սէվկիւլի . եար : սիրելի :
 Հասէպի իլէ . սէպէպի իլէ . պատճառաւ :
 Հասէպիլ իգթիզա կամ պիհասէպիլ իգթիզա . ՚ի հարկէ :
 Հասէա . նախանձ : Հովվա . եւա . որ է նախամայրն :
 Հավաս . զգայութիւն :
 Հովասի աւէ . զգայութիւն հասարակ :
 Հավասի զահիրէ . զգայութիւն արտաքին :
 Հովասի էնտէրուն կամ պաթինէ . զգայութիւն ներքին :
 Հատիա . երկաթ :
 Հաատ . (է եզական . որոյ յոգնականն լինի հատուտ :)
 սահման , չափ , կամ չափ անձին :
 Հատակն պիրուն . հատուէն տիշարը , պսիւնքն՝ օրաօրոյ
 քան զչափն , ՚ի վեր քան զկարն :

Հար . ջերմ , տաք :
 Հարարեթ . շարժումն :
 Հարուհն ան . էսպի նստեցրման , անքեշ անթ : ամենի ձի :
 Հեզար . պին : հաղար :
 Հեզարան . պոսինքն՝ հազարը :
 Հեմիշե . հեմվարե . տայիմ : միշտ , հանապուղ :
 Հեմվար . (մերթ իմանի հարթ և դուր . պոսինքն՝ տիւղ) :
 Բայց տաա՝ է իբրեւ զհեմիշե . հեմվարե . տայիմ : միշտ :
 Հեմեմ . հեմեմֆէս . եարան : շնչակից . քարեկամ :
 Հեմրահ . եօլտաշ : ճանապարհորդակից . ընկեր :
 Հեմրազ . սըրրտաշ : խորհրդակից կամ համախորհուրդ :
 Հեվա . օդ . հեվարիուն . է յոգնական . որոյ և ե-
 եղականն է : հեվաշ . պոսե՝ աշակերտ կամ առաքեալ :
 Հեաիյե . փեշեշ . արմաղան : ընծայ , նուէրք :
 Հըրս . աղ . շեհվեթիւլ ճեսէտ : ցանկութիւն մարմնոյ :
 Հըֆղ էթմէք . սագլումագ : պահել :
 Հըֆղ ու էման : պահպանութիւն , կամ խնամակալութիւն :
 Հիճապ էթմէք . ութանմագ : ամաշել :
 Հիճապի . հիճապմէնտ . հիճապլը . մահճուպ :
 Հիւլե կամ ճիւլե . զերէ : շամանդաղ , կամ կէտ :
 Հիւրրեմ . ուրախ . խնդամիտ . ուրախասիրտ :
 Հիւրխանթ . իշխանութիւն :
 Հիքմեթ . իմաստութիւն :
 Հիքմեթուլլահ . իմաստութիւն նոյ , հրաշք աստուծոյ :
 Հօշեար կամ ճիւշեար . ուսում . ագլլը : խելացի :

Ղ

Ղ ալիպ . (խմի ֆայիւլ) զալիպ կելիճի : յաղթօղ :
 Ղ ալեթ . նիհայեթ . սօն : վերջ . իսպառ , կամ յոյժ :
 Ղ ալեթ ելլայե . կարի յոյժ անէլիանի . կամ փնշ իսպառ :
 Ղ ալրեթ . սայ : ջանք :
 Ղ ալրեթի . ջանաւոր :
 Ղ անի . ճիւմէրտ : առտա : Ղ անիմ . լիագոյն :
 Ղ արայիպ . (է յոգնական . որոյ եղականն է շուրդ) :
 պոսինքն՝ եատ : օտար :

- 1) արգ. օլմագ. • պօղուլմագ. ընկղմել
 1) աֆիլ. յանկարծ. • (մակապ իսկոյնական) և կամ անձն
 այն, որ է ՚ի զաֆլեթոջ, այս է՝ անզգոյշ:
 1) ամ. ղոուստ. • գասալէթ: տրամոլթիւն, տխրուլթիւն:
 1) ուսլ էթմէք. • եայգամագ. • եուամագ. լուանալ:

Ճ

- Ճամէ. • թօն. • էսպապ: հանդերձ, զգենլիք, լաթ:
 Ճայիլ. • մինասիւզ. • սեղա: վայելուչ. • արժան:
 Ճայիղի. • (եայի նիսպէթ իլէ.) վայելական, արժանաւոր:
 Ճանա. • էյ ճան կամ իյ ճան. այսինքն՝ ով հոգի կամ ո՞ր
 հոգի: արգ՝ ա. • է գիւր կոչական՝ զոր հարֆի նիտա
 անուանեն. • որ ՚ի վախճանի բառից ոմանց յարեցեալ,
 առնէ զնոսա կոչականս: զոր օրինակ՝ շահ, արքայ. շահա,
 ով արքայ: զահիտ, ողջախոհ. զահիտա՝ ով ողջախոհ:
 Ճանիւզ. • թարաֆ. կողմն. • (յոգնական) ճէվանիւզ:
 Ճատե. • ռահիրուշէն. շահրահ, արքունական ճանապարհ:
 Ճարիյէ. • հալսյիգ. աղախին:
 Ճէղպ. • չէքմէք. քաշել:
 Ճէհէննէմ. • թամու. • ճիհէննէմ: գոփիք:
 Ճէմաէթ. • ժողովուրդ:
 Ճէմֆ. • ընդհանրական:
 Ճէմալ. • հիւսիւն: երես, կերպարան: ժեսուլթիւն:
 Ճէմիլ. • իմթինսն. • միննէթ: ծանրաբեռնումն:
 Ճէնան. • տիլ. գալպ. իւրէք: սիրտ: խոէս յերեսն 77:
 Ճէնկալէք. • ճէնկճի: պատերազմօղ: խոէս յերեսն 78:
 Ճէպէլ. • ասղ. լեառն:
 Ճէսարէթ. • համարձակութիւն:
 Ճէսէա. • թէն: մարմին:
 Ճէսէտլէնմէք. • մարմնանալ:
 Ճէսիր. • փուլ. • քեօփրիւ: կամուրջ:
 Ճէվապ կամ էլ ճէվապ: պատասխան կամ պատասխանի:
 Ճէվէք. • (է եղական. որոյ յոգնականն լինի ճէվահիր.)
 զաթ: գոյացութիւն:
 Ճէտիա. • նէվ. • եէնի: նոր:

Ղիհան . տիւնեա : աշխարհ :
 Ղիհէթ . սէպէպ . թարաֆ : պատճառ , կողմն :
 Ղինս . սոյ . սինսիւէ . նէսըլ : սեռ , ազգ . ցեղ :
 Ղինփէրէսթ . ձինէ թափըճը : գիււապաշտ :
 Ղիսմ . թէն : մարմին : Ղիսմանի . մարմնաւոր :
 Ղիրձիս . է անուն սրբոյն Գրիգորի լուսաւորչին :
 Ղիւզի . մասն կամ սակաւ : Ղիւզի քիւլլի . շատ քիչ :
 Ղիւզիտէ . նստիրաթտէն : չքնաղ , հաղուագիւտ :
 Ղիւլիւս . ռթուրմագ : նստիլ կամ նստումն :
 Ղիւվան կամ ձիվան . իյիտ : երիտասարդ . կտրիճ :
 Ղիւտա . այրլ . ակարղա . եիրագ : զատ , բացեայ , հեռի :

Մ

Մագթուլ . (խմի մեֆուլ) գաթըլ օլունմուշ . սպան-
 եալ կամ գլխատեալ :
 Մագհար օլմագ . նայիլ օլմագ . կիրիֆթար օլմագ :
 տիրանալ :
 Մաթէմ . եաս : սուգ . սգացումն :
 Մախլաս կամ Մախլէս : անուն մակադրական :
 Մախլիւգ . եարատըմըշ : ստեղծեցեալ կամ ստեղծուած :
 Մախսուս հարաքէթ . յատկացեալ շարժումն կամ յա-
 տուկ շարժումն :
 Մահի . սեմէք . պալըգ : ձուկն :
 Մահճուպ . թէպէտ ունի այլ նշանակութիւնս , բայց
 աստ՝ միայն հէզ իմանի :
 Մահպուս . հապս օլունմուշ :
 Մահպուպ . սէվիլմիշ , սէվիլէճէք : սիրեցեալ կամ սիրելի :
 Մաղիւպ . եէնիլմիշ . ակթ օլմուշ : յաղթեցեալ :
 Մաղպուս . ալտանմըշ : խաբեցեալ կամ թշուառակուն :
 Մաղրուր . հպարտ :
 Մամուր . գալի : հաստատ :
 Մաղֆիրէթ . սուշ ավֆ օլունմագ : թողութի . ներումն :
 Մայ . ապ . սու : ջուր :
 Մանա . մեկնութիւն , լուծումն . պարզաբանութիւն :
 Մանթըգ . տրամաբանութիւն : || տես յերեսն 200 :

Մանտե . (խամի մէֆուս) գալմըշ . եօրուլմուշ, մնաց-
եալ, խոնջեալ :

Մասլահաթ . գործ ինչ կատարելի :

Մատե . տիշի : եգ :

Մատէր . վալիտե . անե : մայր :

Մար . (է եղական . որոյ յոգնականն է իսրան) թէպէտ
ունի եօթն նշանակութիս, բայց աստ իմանի, երկան : օձ :

Մարասա կամ Մէրասա . է բառ՝ բարդել ՚ի իւրի և յարմար
որ թարգմանի օձազաւազան կամ վիշապացուպ, որով ի-

մանի կաթուղիկոս կամ ծայրագոյն որ եպիսկոպոս :

Մարիֆէթ . գիտութիւն կամ ճանաչումն :

Մգրաս . (խամի արեթ . այտինքն՝ անուն գործւոյ) մագաստ
մկրատ . կտրիչ :

Մեզպուր . վերոյ անցեալ կամ վերոյ յիշեալ իմանի :

Մէքիւլաթ . եէյիլէճէք : ուտելի կամ ճաշակելի :

Մէթանէթ . գալիլիք : հաստատութիւն :

Մէլէք . (է եզական . որոյ յոգնականն է Վելայէ որ բազ-
մեցս ՚ի մատենի աստ՝ փոխան եզականի է առեցեալ) ֆե-
րիշթե . սիւրիւշ : հրեշտակ :

Մեւհ . պէշիկ : օրոց կամ օրօրոց :

Մէհրապ . սեղան :

Մէճաղի . բարոյականապէս :

Մէճալ . թագեթ : կարողութիւն կամ ողջութիւն :

Մէճճանէն . միւֆթ : ձրի :

Մէճնուն . ճիւնիւնլէնմիշ : խելառ :

Մէճտ . սալթանաթ : փառք :

Մէճտ էթմէք . փառաւորել . մեծացողացանել :

Մէմնուն օլմագ . շնորհակալ լինիլ :

Մէյ . պատե . շարապ : գինի :

Մէյլ էթմէք . հակիլ :

Մէնագիպ . օրինակ :

Մէնէնտ . պէնզէր : նման :

Մէշք էթմէք . նմանագրել :

Մէշհուր . նամտար : հոշակեցեալ, անուանի :

Մէշղուլ օլմագ . զբաղիլ :

- Ս՝էշրէպ . սովորական բարբ :
 Ս՝էսէլա . զորօրինակ , որդոն , հիշան :
 Ս՝էսիհ . քրիստոս : Ս՝էսիհի . քրիստոնեայ :
 Ս՝էսրուր . ուրախ : Ս՝էսրուր օլմագ . ուրախ լինիլ :
 Ս՝էսքեան . սաքին օլմագ եէր : բնակարան :
 Ս՝էվատ . մատտէ . յէրէսթէ : նիւթ :
 Ս՝էվատի . (եայի նիսպէթիլէ) նիւթահն , տես յերեսն 189 :
 Ս՝էվլան . ետնի՝ վէզնիէնմիշ . քի ուսուլի արուղ իւղրէ
 օլան էպեաթ ու շէիրլէր տիր : Դաւէ . (Դֆա՛նլէն ,
 Դֆա՛նլէն , Դֆա՛նլէն , Դֆա՛նլէն) Վի- ի-ւ
 շա՛նլէն գափո՛ւսի՛ն տէ՛ն Խի-ի-ւ ի՛նլ ի՛նլ պէրո՛ւ ա՛նա՛
 գափո՛ւ էսմա՛րի՛ կըշա՛րի՛ն թա՛քիմ՝ ուլա՛ն պէյնա՛
 էպա՛վիա՛ն խա՛պէրի՛ւն ի՛յթ ի՛շէն՝ ապի՛րէվա՛րտէ՛ն
 մի՛ւրա՛տի՛նկ ալէ՛ն Էրվա՛նէ վո՛ւսլաթսա՛ էի՛ր ճա՛ն :
 (Էլի-վէգգէգի՛ն Դն էիլիլէն-ն-րէ Դն պապի՛ա) :
 Ս՝էվթ . էօլիւմ :
 Ս՝էվրուտ . Ժնուհ :
 Ս՝էվրուտի իսա . Ժնուհ տեսուն մերոյ յիսուսի քի :
 Ս՝էվճուտ . տէրհալ պուլունան . պալինքն՝ ներկայ , ի
 պատրաստի :
 Ս՝էվճուտաթ . ընդ հանուրք իմանին :
 Ս՝էվճուտէ . պարագայ իմանի :
 Ս՝էվիմ . ֆասալ , եղանակ . քի շորք եղանակք տարւոյ :
 Ս՝էտար . էարտըմ . նուսրէթ . իմաստ . օգնութիւն :
 Ս՝էտհ . էօկմէրլիք . գովուլթի : Ս՝էտհ էթմէք . գովէլ :
 Ս՝էտֆուլ . տէֆն օլունմուշ . կէօմիւլիւշ . թաղեցեալ :
 Ս՝էրազ . (է եզական . որոյ յողնականն լինի՝ էմրազ) :
 մարազ . տէրտ : ցաւ , կամ ախտ :
 Ս՝էրթէպէ . (է եզական . որոյ յողնականն է Դերաթիւղէ) :
 փայէ . տէրէճէ . աստիճան :
 Ս՝էրտ . (է եզական . որոյ յողնականն է Դերաթիւղէ) իյիտ . արի :
 Ս՝էրտլիք . պէհատըրլիք . իյիտլիք . արիութիւն :
 Ս՝էրքէդ . (իսմի զէման , իսմի մէքեան մաստառ մի) :
 որով մերթ իմանի՝ մէքէզի ալէմն , որ է կէդրոն ամե-
 նայնի . և մերթ պլիմնապէս : Ս՝ոյց ի գիրս պսմի ուր

Եղեալ կայ՝ իմանի կերպ :

Ս՝էբըր . նափաք . մուրտար : զազիր : պիղծ :

Ս՝էրրուհ . մուրտարլանմըշ : (նոյն է լէ վերնոյն) զազրալի :

Ս՝էօհմէլ . քեահիլ . թէնպէլ : ծոյլ :

Ս՝էֆհոււմ . ֆէհմօլոււնմուշ : վերծանեցալ : վերծանելի :

Ս՝ըգնաթիւս : (կամ զալաթիւ) մըխլատըղ . որ է քարն մագնիս : որ բնականապէս առ ինքն քարչէ ղերկաթն :

Ս՝ըսմար . էնքսէր . մըխ : բեւու . գամ :

Ս՝իեան . պէլ . օրթա : մէջ , միջակ :

Ս՝իեանէկէօն . օրթա եօլու : միջակապէս :

Ս՝իզանի տալ . կշիւ արդարութեան :

Ս՝իհման . միսաֆիր :

Ս՝իհմանտար . միսաֆիր գապուլ էտիճի : հիւրընկալ :

Ս՝իհր . (թէպէտ հինգ նշանակութիւնս ունի) բայց ՚ի մատենի ստա՝ իմանի միայն աֆիթապ . որ է արեգակն :

Ս՝իրաթ . չէհրէնիւմա : այս է՝ պատկերացոյց : հայելի :

Ս՝իրաճ էթմէք . եօգարի ալմագ : համբառնալ :

Ս՝իւազգէմ . էքպէր : գերամեծ . պատուականադոյն :

Ս՝ուգիրըր օլմագ , իգրարլանմագ : խոստովանիլ :

Ս՝իւզահէմէ . (միւֆահէլէ վէզնինտէ մաստառ . ցա՝ անե-
րեայթ բայ .) եագըն օլմագ . սըգըլաշմագ : մերձ լինիլ :

խիտ լինիլ կամ խիտ առ խիտ լինիլ :

Ս՝իւզահիւմ . (վէզնի մէղքիւրուն իսմի ֆայիլի տիր)
եագըն օլուճու . սըգըլաշիճի մանալէրինէ տիր : լսքին մէ-
ճազիյէն , խէվֆ (այսինքն երկիւղ) պիլինիր պուլ քիթապ
տէ . ղաֆիլէթ օլունմայէ :

Ս՝իւզէյէն . (խօֆ մեֆոււ) ղէյնէթլէնմիշ : ղարդարեցեալ :

Ս՝իւթէսարրիֆ . մալիք . ստացիչ , ստացօղ , տիրօղ :

Ս՝իւթէսէլի . միսթարիչ , սփոփիչ կամ յորդորող :

Ս՝իւթէտիլ . բարեխառն , կամ բարեպէս որակացեալ :

Ս՝իւթէքէլիւմ . (իսմի ֆայիլ) սեղլէյիճի , խօսօղ :

Ս՝իւթթասըլ . ուլաշըգ . եանաշը . կից :

Ս՝իւլէմիս . ալլուտէ . պուլաշըգ . գարըշըգ : խառնեցեալ :

Ս՝իւլիտ . ինքեար էտիճի : ուրացօղ . սադուկեցի :

Ս՝իւիթէլիֆ . կէօնէկէօն : այլևայլ . զանազան :

Ս՝իւհէնտիս • և հի ի հէնտէսէ • երկրաշտփ •
 Ս՝իւճէլլէտ • (Թէպէտ է ճիւղէնմիշ կամ գապլանմըշ) •
 բայց իմանի ևս՝ փէքլէնմիշ • գաթըլանմըշ • պնտացեալ •
 Ս՝իւճէլվէտ • (իսմի մէֆ) • լուսաւորեցեալ • կամ լուսաւոր •
 Ս՝իւճթաթ • սքանչելիք • կամ հրաշք •
 Ս՝իւմթին • իմբեան • ջարէ • ճար • հնար •
 Ս՝իւնգաթը օլմագ • քէսիլմէք • կտրիլ •
 Ս՝իւնէվվէք • (իսմի մէֆու) • նուրլանմըշ • լուսաւորեցել •
 Ս՝իւնէվլիք • (Էսի Քայիլ) • նուրլանտըրճը • լուսաւորօղ •
 Ս՝իւնթաղիր • ակնկալ լինօղ • ակն ունօղ • սպասօղ •
 Ս՝իւնհէտիմ օլմագ • եղգըլմայէ իւզ թութմագ • փշիլ •
 Ս՝իւշթագ • արդումէնտ • իսթէքլի • փափագօղ •
 Ս՝իւպալիղէ • զիյատէ • առաւել •
 Ս՝իւպաշիր • պաշիրէթ էտիճի • նազիր • վերակացու •
 Ս՝իւպաշիրէթ էթմէք • իպթիտա էթմէք • սկսանիլ •
 Ս՝իւպթէլա • է որպէս շկիրիթթար • և կամ բաղձացօղ •
 Ս՝իւռսէլ • (իսմի մէֆու) • իրսալ օլունմուշ • առաքեցեալ •
 Ս՝իւսամէհա • պօշ գօմտգ • զանցառումն •
 Ս՝իւսահիլ • մէօհմէլ • թէնպէլ • ծղլ •
 Ս՝իւտահանէ • իւզտէն սկոյլմէք • առ երես խօսիլ •
 Ս՝իւտէվվէք • (իսմի մէֆու) • տէվիրլէնմիշ • բոլորակեցել •
 Ս՝իւտտէթ • վագրթ • զէման • ժամանակ • տտեն •
 Ս՝իւրէքքէպ • (իսմի մէ) • թէքքիպլէնմիշ • բաղկացեալ •
 Ս՝իւրթէֆի • տլա • էիւճէ • բարձր կամ բարձրագոյն •
 Ս՝իւրղ • (է եղական • որոյ յոգնականն լինի փոքուն) •
 թըլըր • գուշ • թուշուն •
 Ս՝իւրուր էթմէք • իօպուր էթմէք • կէշմէք • տնցանել •
 Ս՝իւրտէ • էօլմըշ • մեռած • կամ մեռեալ •
 Ս՝իւքիլլիմ • (իսմի մէ) • իքրամլանմըշ • պատուեցեալ •
 Ս՝իւքիլլիմ • (իսմի ֆայիլ) • միւպալիղէ իւէ իքրամ էտի-
 ճի • առաւել պատուօղ •
 Ս՝իւքէրրէր • (իսմի ֆայիլ) • թէքրարլանմըշ • կրկնեցեալ •
 Ս՝իւֆասաւ • (իսմի մէֆու) • ընդարձակ • յաճախ •
 Ս՝իւֆէվվալ • (իսմի մէ) • ըսմարլանմըշ • յանձնեցեալ •
 Ս՝իւֆէրրիհ • (իսմի ֆայիլ) • զովացուցիլ •

- Սիբրոկոսմոս . (է բառ յոս) ալէմի սաղիւր փոքր Ծ :
 Սիֆթաս . (իսմի ալէթ) անիդտար . սնագտար . բանալիք :
 Սփէր . թողաղէ . տէմիր քիւլահ : սաղաւարտ :
 Սուգսուկէ . միւվաճէհէ . դիմադէմ . կամ փոխարէն :
 Սուգաստէմ . (իսմի մէ) ագտէմէնմիշ : նախկնեցեալ :
 Սուգաստէս . շէրիֆ : սուրբ :
 Սուգաստէր . նախասահմանեցէլ կամ տնօրինեցեալ յոյ :
 Սուգատիր . նախասահմանօղ . կամ տնօրինօղ :
 Սուգատիմէ . առաջաբանութի իմանի : ուր եղեալն է :
 Սուգիրըր . իգրար . որև խոստովանութիւն իմանի :
 Սութասիւպ . հագ գալուէլէթմէգ քիմէ . ինքնահաւան :
 Սութապիգ . ուլկուն . համաձայն . համանման :
 Սութլու . երանելի կամ երանեցեալ :
 Սոխալիս . (իսմի ֆայիլ) միւպալիլէ իլէ խէլաս է տի-
 ճի . ամենափրկիշ :
 Սոխթասար . (իսմի մէֆուլ) ինթիսար օլմուշ . համա-
 ոտեցեալ :
 Սահագագ . (իսմի մէֆուլ) հագգլանմիշ . սապիթէն-
 միշ . թահգիլէնմիշ . շէրահաթլանմիշ . դատեցեալ . հա-
 տատեցեալ . ստուգեցեալ : || տէս յերեան 207 :
 Սահասէրէ էթմէք . պաշարել . շրջապատել :
 Սահաֆիգ . (իսմի ֆայիլ) սագլայլճը . պահպանօղ :
 Սաճէպինճէ . մուգթաղասընճա . (արդ սա իմանի որպէս
 բո . էմրին մուճէպինճէ . պսինքն՝ ըստ հրամանիդ .)
 Սամին միւմին կամ միւմին . հաւատացեալ :
 Սասալիհ . սուլճու . հաշտեցուցիլ . խաղաղարար :
 Սասալէհէ օլմագ . սուլճ օլմագ . հաշտիլ :
 Սասա նէպի . Սովսէս մարգարէ :
 Սուր . գարընճա . միջիւն :

Ն

- Նաղար . կէօրիւմ . հայեցուածք : Նաէհլ . ամարդ :
 Նոգէ էթմէք . ցօղէլ . սրսկել . ցանել : || տէս յերեան 214 :
 Նամ . (է եզ) . որոց յոգնականն լինի նախն) իսիմ . անուն :
 Նամէրզա . սնհաճոյ . անընդունելի :

- 'Լ, ամբարայի . մէլանէ թօիզ քիմնէ : անկեղծ :
 'Լ, ան . խֆւոյուղ . է թմէք կամ էքմէք : հաց :
 'Լ, անքէվսէր . (խմանի ուն քէվսէր նան) որ է հաց կենաց :
 'Լ, աշիզ . (նա . է իբր օշ . և չիշն է ինչ) որ է ոշինչ . 'Լ, ապ .
 սօֆի . խալիս . պարզ : զուտ :
 'Լ, ասապիթ . (նա . է իբր զմասնիկն ան . և սապիթն՝ հաս-
 քաք . որ է անհաստատ) :
 'Լ, ասէ զա . պիսէ զա . անտրժան :
 'Լ, ասիպի . (էայի վահտէթ իլէ) պիբ նասիպ . պիբ զըս-
 մէթ . բաժին մի . (էախօսա՝ էայի վահտէթ միւպալիդէ
 իլէ) պիբ ալոյ նասիպ . պիբ ալոյ զըսմէթ . այսինքն՝ ընդ-
 հանուր բաժին . || տե՛ս յերեսն 323 :
 'Լ, ասսար . (միւպալիդէ իլէ իսմի ֆայիլ) էարաւմ ճի . օգ-
 նական :
 'Լ, ատան . սհմազ . է պլէ հ . ագէտ . յիմար :
 'Լ, ատանի . (էայի մաստառ իյէ իլէ) ահմագլըզ . յիմարուի :
 'Լ, ատիմ . փիւշման . 'Լ, ատիմէնմէք . փիւշմանլանմազ :
 'Լ, ատիր . հազիւ . սակաւ կամ հազուագիւտ :
 'Լ, ատիրաթ . հազուագիւտք :
 'Լ, ար . աթէշ . կրակ :
 'Լ, է էճիլտէն . նէ սէպէպտէն . յիշ պատճառէ :
 'Լ, էթիճէ . էնճամմի վերջ կամ եղրակացուի տրամաբանանն :
 'Լ, էհէմէթ . որկրամոլութիւն իմանի . || տե՛ս յերեսն 61 :
 'Լ, էհի . տրգելողական :
 'Լ, էհըր . բուտ . չայ . ըմազ . գետ :
 'Լ, էճաթ . խէլասլ . փրկիլ . փրկութիւն . ազատումն :
 'Լ, էճասէթ կամ Նէճիս . աղբ :
 'Լ, էճճար . տիւրբիւկէր կամ տիւլկէր . հիւսն :
 'Լ, էճմ . (է եզական . որոյ յոգնականն լինի նիւճում) :
 է խթէր . երաւը . ասաղ :
 'Լ, էմ . եաշ . խոնաւ . թաց . գէճ :
 'Լ, էմէք . թուզ . աղ :
 'Լ, էմրուտ իմ Նէմրութ . (խմի խաս) ներքովթ . ծնն 10 . 8 :
 'Լ, էպէտիա կամ Նապետիա . կէօրիւնմէզ . աներկացիթ :
 'Լ, էսէք . մատառ . նիւթ :

- * Լեւորեթ . որաւարագ :
 * Լեւնէ . շիզ . շէյ : իր :
 * Լեւ . ճէտիտ . եէնի : նոր :
 * Լեւի . || տես ջէնվան :
 * Լեւրմ . եսւմուշագ : կտկուղ :
 * Լեւրտիպան կամ Մարտիվան կամ Մեւրտիվան . (յորոց՝
 երկուց յետնոցն նշանակութիւն իբր թէ օձ ՚ի յոտին
 կանգնեալ) ստնդուխը կամ սանդուղք :
 * Լեւֆայիս . (յոգ՝ որոյ եզրէն նէֆէ) լեզիզ . բարեհամ :
 * Լեւֆէսուլլահ . ջուշնչ սաստուծոյ կամ աստուածաշուշնչ :
 * Լեւֆս . կարիք բնութեան իմանի :
 * Լիւլամի գատիմ . կարգ . բնակսն :
 * Լիւկին . խաթէմ կամ հաթէմ . մէօհըր : կնիք :
 * Լիհայեթ . էնճամ . տխիր . սօն : վերջ . վախճան :
 * Լիւմեթ . (ի գիրս աստ՝ իմանի) իհսան . պախշիշ . քորհ :
 * Լիւմէթ . պախշ . պարգեաբաշիս . պարգեատու :
 * Լիւֆիակօս կամ Նիւֆիակուս . կիսաստրկաւագ :
 * Լիսթի . (էայի մաստառիյէ իլէ) եօգլուգ : չքութիւն :
 * Լիսվան . (է յոգնական . որոյ եղականն է նիս) կին :
 * Լիտա . սէս : ձայն : Լիտա էթմէք . ձայնել :
 * Լիւղուլ էթմէք . իջանել :
 * Լիուհ . (իսմի խաս) նոյ :
 * Լիւշ . էթմէք . իլմէք . ըմպել . խմել :
 * Լիւօս . (է բառ յունական) նամուս : օրէնք :

Շ

- (ախ . պուտագ . առլ : ճիւղ :
 (ախս . (է եզր . որոյ յոգ՝ է էշխաս) քիմնէ : որ :
 (ահմարան կամ Շահմէրան , կամ Շէհմէրան . երւանլար
 փատիշահնը : արքայ օձից :
 (առ . ուրախ :
 (աքիւր . (է եզր . որոյ յոգնականն է շափրան) գոհացող :
 (էթմ . քիւֆիւր . հայհոյանք :
 (էհիւրվարի . քաղաքական կամ քաղաքավարական :
 (էհվէթ . ցանկութիւն բղջախոհական :

- (Է չրիեար . (է եզ" . որոյ յոգ" շէշիե-բան) Թագաւոր :
 (Է ճաաթ . արիութիւն :
 (Է ճէր . (է եզ" . որոյ յոգնականն է է շար) Ժառ :
 (Է մա . մոմ : (Է մատան կամ Շէմիտան : մոմկալ :
 (Է մմա . դպիր և տիրացու իմանի :
 (Է մա . միջըր . խուրշիտ . կիւնէշ : արեգակն , արև :
 (Է մսփէրէսթ . կիւնէշէ Թափըճը : տրեապաշտ :
 (Է յթան . (է եզ" . որոյ յոգ" շէյ-բիշ) իպլէս : սատանայ :
 (Է յթանի . (է այլի նիսպէթ իլէ) սատանայ-իւն :
 (Է նպիչ . սպաթ . ճիւմա էրթէսի . սափվատո : շաբաթ :
 (Է պ . (է եզ" . որոյ յոգնականն է շէպան) կիճէ : գիշեր :
 (Է տիտ . գսթը . քէսկին : խիստ , կտրուկ , սաստիկ :
 (Է րէֆ . իւքսէրլիք : բարձրութիւն :
 (Է րիֆ . սուրբ :
 (Է րըր . (է եզական . որոյ յոգնականն է շէրիւր) շար :
 (Է քըլ . (է եզ" . որոյ յոգնականն է է շէւ-լ) կերպարան :
 (Է տտէթ . գաթըլըգ . քէսկինլիք : խստութիւն , սաստկութիւն :
 (Է իր . կամ ըստ ոմանց Շի՛ր . էսէտ . արսլան : առիւծ :
 (Է իր . սիւտ . կաթն :
 (Է իրէթ . օրթագլըգ :
 (Է իւպչէ . իշկիլ . կարծիք . տարակուսանք :
 (Է իֆա . բժշկութիւն :
 (Է ուրու . էթմէք . սկիզբն առնել :

2

- (Է) ար . ջն-հար կամ շիւ-հար . տէօրթ : չորք :
 (Է) արփայ . տէօրթ այագլը . քառասանի , չորքոտանի :
 (Է) է շմ . տիտէ . այլն . կէօղ : աչք :
 (Է) է շմրուհ . ճան կէօղի : աչք հոգւոյ :
 (Է) է շնի . ճաշակ , համ :
 (Է) է շնիկիր . (է եզական . որոյ յոգնականն է շէշնիկիրան .)
 շէշնի Թութուճու : համտեանօղ , կամ ճաշակափորձ :
 (Է) ի . նի : ինչ կամ զինչ :
 (Է) ի ֆայիտէ . նէ ֆայիտէ : զինչ օգուտ . զինչ շահ :

Պ

- Պարգա • գարրճը • մատցական •
 Պարգի • մատցեալ •
 Պարթըն • գարրն • որովայն • արգանտ •
 Պարիթ կամ Պահիթ • թալիհ • բաղդ •
 Պարս կամ Պարս • սէպէպ • պատճառ •
 Պարս կամ Պարս • արւար • ուղագ • հեռի •
 Պարս • իւճէ • եօգարր • բարձր կամ վեր •
 Պարս • եօգարր • ի վերն կամ ի վերոյ •
 Պարս • տէրեա • տէնիլ • ծով •
 Պարսի ալ • իմանի որպէս ջուր ծովու • տէնիլ սույու •
 Պար • թիւական • զանի • զէնկին • հարուստ •
 Պարսի • տեսութիւն • և խոհմութիւն իմանի •
 Պար • եկ • ըրկէս • հով •
 Պար • մէյ • խամր • շարապ • գինի •
 Պարս • եկ • տաղաստ •
 Պարս • մար • եաղմուր • անձր •
 Պարս • է • տղիւ իւղն պալասան •
 Պարս • գառապ • շէհր • գառա • կամ քաղաք •
 Պարս • (որ զալթիւ իմանա ստի) սէպէպ • պատճառ •
 Պարս • տիւր • իյիթ • մէրտ • արի • կարի •
 Պարս • մէրտ • արի • իւր • իւր •
 Պարս • զիյալթ • զիյալթ • իւր • կարի • յոյ •
 Պարս • իւր • սաթմա • վաճառել • ծախել •
 Պարս • իւր • տուն • Պարս • տուն •
 Պարս • պաղ • կապ •
 Պարս • տաղ • գու • ծառայ •
 Պարս • իւր • պաղմա • կարել •
 Պարս • մոգութիւն • փոխարէն • կամ փոխան •
 Պարս • (որովայն պէտէ վառ • կամ վառ • և իւր •
 է իւր • պաղ • որ է վատագոյն կամ վատթարագոյն •
 տառաւել վատթար •) ալ • փէնարագ • զիյալթ •
 իւր • փէնարագ • զիյալթ •

- Պարս • փէնարագ • վատագործ • վատթարագործ •
 Պար • (ընդ սովալ թէ պէտ պարունակին տառն և իւր նշա-

նակողութիւնք : Ըստց աստ ՚ի մատենի՝ ուրեք իբրև զնախադ-
րութիւնս այս ՚ի վերայ : և ուրեք պատու իմանի :

Պէտրայի . (լատի ճարե վե լիեճըլ) : իշուն կամ լիշուն : յա-
զագա : վասն : ասկս : համար :

Պէրազ կամ Պերրազ . բուշէն . սաֆի : սպայծառ : պարզ :
Պէրտ . ՚ի գիրս այսմիկ՝ վարի ըստ արտալիցն նշանակուե .
և իմանի սովուդ . այս է ցուրտ : լըռ ոչ ըստ պարսիցն .
զի ՚ի նոսին պէրտն , է ասել՝ էջլասն ստվիւլ : որ թարգմա-
նի՝ խոտորեաց կամ խուսեա ՚ի ճանապարհէ :

Պիտմէլ . պիլա տմէլ . պիբեար . ամէլիւղ : անդործ :

Պիլա . սիւ . սըլ . սիւ . սու . թարց : առանց : ան : փես դայս՝
բ . է : պիլա իլեթ , իլեթսիւ . պիլա էնճամ , էնճամիւղ .
պիլա էօլիւմ , էօլիւմիւղ . պիլա գուսուր , գուսուրուղ :

Պիլա թաղիյր . առանց այլայլելոյ կամ թարց այլայլութե :

Պիլա մուճիպ , սէպէպսիղ : անպատճառ :

Պիլլաթ . գսթ իլէ : գոյութեամբ , էութեամբ :

Պիլթօրի՝ տօլւման . (էսլի նիսպէթ իլէ) աստիեղէն եր-
կինն իմանի :

Պիլիսպ . էարատըմամը : անստեղծ :

Պիհատտ . հատսըղ , հիսապսըղ : անստճման . անթիւ :

Պիհիլթ . ճէննէթ . ուշմագ : դրտխտ , արքայութիւն :

Պիհուզուր . հուզուրսուղ . ըահէթսիղ : անհանգիստ :

Պիհուտէ կամ Պիհիւտէ . ասէս : ոչինչ , անշահ :

Պիմէվթ . էօլիւմիւղ . ամանատու : անմահ :

Պիլիա . կօրիւմի : տեսանօղ , կամ տեսօղ :

Պիլն . ողուլ : որդի :

Պիլնաղիւր . նաղիւրսիղ : անման :

Պիլնէֆս . ինքեամբ , ինքն իրէն :

Պիլնթ . գըլ : գուստր , աղջիկ :

Պիուա կամ Պիհուա . աղըսըղ : անխելք :

Պիլարե . չարէսիղ . միւմիլինսիղ : անճարակ :

Պիսեսուր . քէլիւր . չօգ : շատ :

Պիսէմէր . միւմիլէսիղ . եէմիշսիղ : անպտուղ :

Պիտին . տինսիղ . իթիգատսըղ , իմանսըղ : անհաւատ :

Պիլատե . էիւ . գօրընտաշ կամ գարտաշ : եղբայր :

Պոռ . ըռյիճէ . դօդու . հոռ :

Պոռս կամ Պոռսէ . էօփիւշ : (շէֆէտալին) համբոյր :

Պոռս էթմէք . էօփմէք : համբուրել :

Ո

Ուսնէտար . զարարլը : փնասակար . կամ փնասաւոր :

Ուս համ րահ . թարիգ . եօլ : ճանապարհ :

Ուսհի . (էայի նիսպէթ իլէ) եօլձոլ : ճանապարհորդ :

Ուսհնրւմա կամ րէհնրւմա . եօլ կէօսթէրիճի : ճանա-
պարհացոյց :

Ուէսէն . իփ . առասան : չուան :

Ուէսուլի . (էայի նիսպէթ իլէ) առաքելական :

Ուէֆապի . սադուկէցի : հերետիկոս :

Ուռհ կամ րուհ . րէվան . ճան : հոգի :

Ուռհ ուլգուտա . հոգի սուրբ : Ուռհձուլահ . հոգի ոյ :

Ս

Սադեր . ճէհէնէմ . դժոխք . կամ գէհէան :

Սալիհ . բարեգործ . երկիւղած . արդար :

Սալիս . սիւմ . իւշիւնճի : երրորդ :

Սալպ օլունմագ . ասըլմագ . կախիլ . կամ խաշիլ :

Սախթ . գաթի . փէք . պինտ : խիստ :

Սախթալ կամ Սախթէտիլ . գաթի իւրէքի : խստասիրտ :

Սահապ . էպրը . պուլութ : ամպ :

Սահիլ . (որոյ յողնականն լինի սէվահիլ) ծովեզր :

Սաղիր . (որոյ յոգնականն լինի էսաղիր) քիւճիւկ : փոքր :

Սայեսա . ավճի . որսորդ :

Սայրգէ . ելլտըրլմ . կայծակն :

Սայտ էթմէք . ավլամագ . որսալ :

Սանէմ . փուլթ : կուռք :

Սանի . տիւմ . իրինճի : երկրորդ :

Սապիգա . էվլէլտէն : ի բնուստ . կամ յառաջմանէ :

Սապիթ . հաստա . Սապիթ էթմէք . հաստատել :

Սավաշ . ճէնկ . պատերազմ :

Սավլատա . սոլաթ . շաբաթ :

- Ստեփ. հաւատարիմ, արդար :
 Ստաիս . շէշիւմ . ալթընճի : վեցերորդ :
 Սարֆ կամ Սառֆ : քերականութիւն :
 Սաֆ . (սաֆեթէն ինթիսար պէրայի վէզն) այսինքն՝ ՚ի
 սաֆէ բառէն համառօտեալ ապա վէշնի՝ իմանի իբրև
 զսաֆի . իսալիս : զուտ : || տէս յերեսն 25 :
 Սաֆի . իսալիս . նապ : զուտ : Սաֆ սաֆ . սրտ սրտ : շոր
 շար , կարգ . կարգ : Սէլաս . սէ . իւջ : երէք :
 Սէլասի . (եպի նիսպէթ իլէ) դրիաս : երրորդութիւն :
 Սէլէֆ . նախնի կամ նախնիք . մերթ անցեալ իմանի :
 Սէիս կամ Սաիս . պատուէթ . էլի ալըգ . աւատաձեռն :
 Սէհիմ . հիսսէ . փայ : բաժին , մասն կամ կտոր :
 Սէհվ . եանկիւշ : սիտլ :
 Սէճտէ . երկրպագութիւն :
 Սէմս . (որոյ յոգ՝ է սէնափ) ասիւման . կէօկ . երկին :
 Սէմայի . (եպի նիսպէթ իլէ) երկնային :
 Սէմէր . պէր . մէյլէ . եէմիշ : միրդ , պտուղ :
 Սէյեսարէ . (որոյ յոգ՝ է սէյեսարէյեան) մոլորական աստղ :
 Սէպզ . եէշիւ . կանայ կամ կանանշ :
 Սէպէպի թաշիր . թէմէսսիւկ . պատճառագիր :
 Սէպէպի ինթիհա . վախճանական պատճառ իմանի :
 Սէպիւ . թարիգ . ըսհ կամ ըհհ . եօլ . ճանապարհ :
 Սէվա . պերապէր : հաւասար :
 Սէր . (թէպէտ է քառանշանակ , բայց աստ իմանի) ըսս .
 այաշ : գլուխ :
 Սէրաֆիմ . (է բառ յունական) սերօքէ կամ սերովրէ :
 Սէրէնճամ . թէպէտ ըստ պարսից՝ գործ վերջին և եզրա-
 կացութի գործց թարգմանի , բայց ՚ի գիրս այս՝ և կամ
 ՚ի մէջ հասարակաց , իմանի պաշտէն կէշիւշ հալ . սըզլէթ :
 զլիսանց . նեղութիւն , շարշարձք :
 Սէրիգէ կամ Սէրէգէ . օղորուղ . հրազլըգ : գողութի :
 Սէրիէն . թէղի . շտտոյ , վաղվաղակի . || տէս յերեսն 13 :
 Սէրպէսէր . || քէս զէրաէրէ :
 Սէրսէրի . թէլէլաշի . տհմադ . յիմար , իսկայնոր :
 Սէրվէր . թէպէտ՝ սերտար , ըհիսիւթայիֆէ , և պէ հատր

ասեւ լինի, բայց մինչ ստորոգի զնյ, բարձրագոյն, գերա-
գոյն և ծայրագոյն իմանի: || տէս յերեսն 142:

|| Կերվէրի • (եայի մաստառի իլէ) սերվէրիք, ծայրագնուն:

|| Կերքէշ • պէտ խույ • պաշ շէքէն: վատաբարոյ, գլխա-
քաշ, անհնազանդ կամ պնտագլուխ:

|| Կերքէշի • (եայի մաստառի իլէ) սերքէշիք, պէտխույ-
լուգ, գլխաքաշութի, վատաբարոյութի, պնտագլուխութի,
և անհնազանդութիւն: || տէս յերեսն 42:

|| Կերֆորադ կամ Սէրֆիւրադ • (գառտի պալաւ մէմթաղ) որ
ի գիրս պսմիկ՝ իմանի բարձրագլուխ:

|| Կերֆիւրադի • (եայի մաստառի իլէ) սերֆիւրադլուգ:

|| Կֆրիւ • նաւ իմանի:

|| Ըհհէթ • կէսնք, կենդանութիւն:

|| Իւթիւն կամ Սիթուն • տիրէք: սիւն:

|| Իսիլէ • զէնճիւր • շղթայ: || տէս յերեսն 172:

|| Իմ • կիւմիւշ, արծաթ:

|| Իմա • երես, կերպարանք:

|| Ին • գապըր • մէղար: գերեզման, շիրմ:

|| Ինէ • կէօքիւս • կուրծք կամ սիրտ իմանի:

|| Իրըր կամ Սըրըր • (որոյ յոգ՝ է հարս) ըազ, խորհուրդ:

|| Իւալ • (և ոչ թէ «իւլ» • զի ՚ի սմին լիւնն՝ ոչ ունի ըզ-
հնչումն թաւութեան • այլ իբրև զձայնաւոր վարի):

|| Իւզէն • իյնէ • իկնէ • ինկնէ • իննէ: ասեղն, ասեխ:

|| Իւթիւր • Կօթմէք: Ժած կել:

|| Իւթիֆի • ստորնային, ստորնական, ենթալուսնեայ, կամ
երկրաւոր:

|| Իւվար • ֆարիս • աթլը: ձիաւոր:

|| Իւրեանի նիւման • նէեման ասորի: || Ը-իւ • 4 • 27:

|| Իւքիւթ • սուս: լուս:

|| Իւքքէր • գանտ • շէքէր: շաքտր:

|| Իփէր • ճիւննէ • գալգան, ասպար, մկունդ, վահան:

կամ որպէս զլեւարան իմանի: || տէս յերեսն 57:

|| Կաթ • շնպիհ • ճիւմաւ • Էրթիսի • սավվատո: շաբաթ:

|| Էօհպէթ • միւսահէպէթ • Էթմէք: խօստեցութիւն:

հրեշտակ : տէրեալէշ . տէնիզ կիպի . այս է՝ որոյ զճով :
 սէնկվէշ . թաշ կիպի . որ է իբրև զքար : || տէսյերեսն 208 :
 || Էսիլէ . սէպէպ : սոիթ , պատճառ :
 || Էրադ կամ վէրէդ . եափրադ : տերև , կամ թուղթ :
 || Էրտ . կիւլ : վորդ :
 || Էֆու . ֆայիտէ : օգուտ :
 || Էֆաթ էթմէք : մեռանիլ . վախճանիլ :
 || Խսաթաթի իլէ . միջնորդութեան կամ ՚ի ձեռն որդոն :
 Ֆազիլէթ վիսաթաթի իլէ . որ իմանի միջնորդութեամբ
 , առաքինութեան , կամ ՚ի ձեռն առաքինութեան :

Տ

Տախիլ . տերուն . իշերի . ՚ի ներքս :
 Տախիլ օլմադ . իշերի կիրմէք : մասնել :
 Տամ . տուգադ : որոգայթ :
 Տաի կամ Տայի . տուա ետիճի . աղօթօղ :
 Տայիրէ . բոլորակ , շրջանակ :
 Տաշթէն . (մաստառ) թութմադ . կաշնուլ :
 Տատ . չորս նշանակութիւնս ունի . բայց աստ միայն ար-
 դարութիւն իմանի :

Տէգիգէ • բոպէ :

Տէլալէթ • գուշակութիւն :

Տէլիճէ • գարամուգ • զէզանիա • որոմն :

Տէհան • ֆէմ • աղըղ • բերան :

Տէհըր • ալէմ • տիւնեա • ձիհան • աշխարհ :

Տէմ • (արպերէն) խուն • գան • արիւն :

Տէմ • (պարսկերէն) զէման • նէֆէս • ժամանակ • շունչ :

Տէսթ • (որոյ յոգնականն է փսթան) եէտ • էլ • ձեռք :

Տէսթիկիր • էլ թութուճու • ձեռնկալ • կամ ձեռնտու :

Տէսթիկիշ • էլ չէքիճի • ձեռք քաշող • կամ ձեռնաքաշ :

Տէվըր • շրջան • կամ շրջագալութիւն իմանի :

Տէր • պապ • գափու • գուռն • Վրդ • սա մերթ վարի

իրբն զներգոյականակերտ նախադրութի • ՚ի • չ • ն • կամ

ըն • ՚ի սկզբան բառից առադրեցեալ • որպէս և ֆին արա-

պից • որ տաճկերէն • փէ ձեանայ ՚ի վախճանի բառից •

հիշան • փէր խանէ • ֆիլ պէյիթի • էվէ • ՚ի տան • լը ուրեք

իրր զթարմատար • և այս սակս վէշի • || տէսյերէն 323 •

(վէ կէր փէր փէ) • Վաւ || տէսյերէն 100 • (և կամ յայլ

ուրեք ևս) մինչ ասի փէր ադայի իճթինապ • իմանի զո-

րութի • ակեր պէյանի ադայի իճթինապ • յորում գրեթէ •

է իբրև զներգոյականակերտ նախադրութի • թէպէտ չա-

ղփ • ևս իմացի • ոչ է սնդէպ :

Տէրադէպ • սակթինճէ • իսկոյն • ՚ի նոյն ժամացն :

Տէրեա • պահըր • աննիզ • ծով :

Տէրէճէ • աստիճան :

Տէրկէահ • կամ Տէրկէհ • ասթանէի փատիշահան • այս

է • գուռն թադաւորաց • որ ՚ի գիրս այսմիկ իմանի գու-

ռն նք եկեղեցւոյ • որ է • տուն երկնաւոր թադաւորին :

Տէրճէ Թմէք • (ի գիրս այսմիկ իմանի) համառօտէլ :

Տէր միեան • պէլտէ • (տամէն տէր միեան • էթէք պէլ-

տէ) • այսինքն • դրոշակ ընդ մէջ :

Տէրուն • իշերի • մէջ :

Տէրպան • պէվապ • գափուճու • դռնապան :

Տէրս • դաս • Տէրս վերմէք • դաս տալ :

Տէրվիշ կամ Տէրեօշ • (տիւնեա էմլաքինէ • մալիք օլմայ-

ան բիժեւ :) կրօնաւոր : նաև՝ ոմանք տէրմէշ տսեն . և
 ոմանք Թէ՛Վրէշ . և այլք ևս այլապէս : զորոց զմեկնուծիսն
 առ բերել ՚ի կարգ : անպատշաճ վարկաբ :

Տէրածէնտ կամ Տէրտիմէնտ . տէրտի . նիյողմէնտ :
 Տէրտնոք , ՚իմ Տէրտինոք . (էտաթի նիսպէթ իլէ) տէրտի :
 Տէֆն . օլուսմադ . կէօմիւլմէք : թաղիլ :
 Տիւսպէր . պէհատըր . իւրէքիլ : քաջ , սրտեղ :
 Տիւսպէրլիք . պէհատըրլիք . իւրէքիլիք : քաջուծիւն :
 սրտեղուծիւն :

Տիւ . ճէնտն . գալպ . իւրէք : սիրտ :
 Տիլխասթէ . կամ խասթէ տիլ . հիւանդասիրտ :
 Տիլշատ . կէօնիւլշատ : սրաուրախ կամ ուրախասիրտ :
 Տիւտրաղ . օլմադ . տիլ ուղատըճր . օլմադ :
 Տիկէր . պիր տախի , կամ զայրի . սր է՝ մի ևս , այլ :
 Տիկէրկէօն . զայրի կէօնէ : այլապէս :
 Տինտար . (էտաթի նիսպէթ իլէ) հաւատով :
 Տիտէ . չէշմ . աֆն . կէօղ . աչք :
 Տիրտեղան . կէղճիւ . կէօղէտիճի :
 Տիրէխթ կամ Տրախթ . (որոյ յոգ" է Թէրէիւտն) ծառ :
 Տիրիշ . (մէնի վէ թագսիր էթմէք) որ ՚ի գիրս պատմիկ
 հայըֆ ևս իմանի :

Տիրիշ էթմէք . էսիրկէմէք : խնայել և ուրեք ըստ վեր-
 նոյն իմանի :

Տիւիւթէր կամ Տիւիւթ . գըղ . աղջիկ :
 Տիւիւթիւլ էթմէք . կիրմէք . մտանել :
 Տիւմ . գույրուգ : ագի , տուտ , պօշ : || տե՛ս յերեսն 165 :
 Տիւյ . իբի : երկու :
 Տիւր . ինճի : մարգարիտ :
 Տիւր , ՚իմ Տօւր . պախա . երրադ : հեռի : || տե՛ս յերեսն 46 :

Բ

Բազ . սիրըր : խորհուրդ :
 Բաղի էթմէք . հաճեցուցանել :
 Բաղի օլմադ . հաճիլ :
 Բահի հազգ . ճանապարհ տատուծոյ :

Բահլույ • վարդապետ իմանի : (որոյ յոգ՝ է բաժնի) :

Բահմ • գուլթ • կամ գլթուլթիւն :

Բահման • գլթած :

Բահմանլըգ • գլթածուլթիւն :

Բահմէթ • ողորմուլթիւն • անձրեւ :

Բահվար • թէպէտ ՚ի գիրս պարսից՝ եօղաւ և չափք ձին է • զոր նօյստ ասեմք • որ է ձի սրբութեաց : Բայց ՚ի գիրս պարսկ՝ ճանապարհորդ իմանի : ॥ տէս յերեսն 69 :

Բամ • տաւն նշանակուիս ունի • բայց աստ իմանի միւլթի • չնաղանդ :

Բահլյէ • պուլ • գօգուլ • հոտ :

Բապպի • տէր :

Բաս • տէր • պաշ • գլուխ :

Բասթ • իմանի տաճկերէնն • (որ միշտ ընդ բայի շարակցի • ոգիւն • բասթ կէլտիմ • պարսկէն՝ պատահեցայ • կամ գէմ • եկի • և մերթ յարմար լինիլ) • և ոչ պարսկերէնն • զի ՚ի նոսին՝ ունի զերիս նշանակուլթիս • որ ոչ յարմարին վերջ ասացելոց մեկնուլթեանցն :

Բավի • բիվալթ էտիճի • պատմեան • պատմիչ :

Բավիյի ինճիլի չէրիֆ • էվանկէլիսթիս • աւետարանիչ :

Բատէթ • բիլա • միւլթուտ • գայիրլըլըգ • կամք և կամեցողութիւն :

Բէճիմ • իպլիս • շէլթան • աստանայ :

Բէմլ • բիկ • գուլմ • աւազ :

Բէնկաճէր • հիլէքեար • նենգագործ • կեղծագործ :

Բէնկեամիլ • էլվանի միւլթիլէֆէ • գոյն գոյն :

Բէնկեամիլըգ • կամ Բէնկիլըլըգ • թէպէտ պլապէս ունին իմացմունս • բայց ॥ տէս յերեսն 68 • իմանին թարց այլոյ նշանակուլթեան • որակուլթիւն :

Բէսմ • իմանի տէսակ • կամ ձև :

Բէվանէ • օլմագ • ճանապարհորդ լինիլ :

Բէտտ • էթմէք • արգելել :

Բէֆի • բարձր :

Բէֆիգ • հետևօղ • կամ բարեկամ • կամ բնկեր :

Բիվայէթ • պատմուլթիւն • մերթ ևս՝ իմացուած :

Բիբեապ • իւզէնկի • ասպանդակ :

Ռեթոլէ . տէրե՛ձէ : աստիճան :
 Ռեյա . տեսիլ . յայտնուածիւն կամ երազ :
 Ռուղի շէպ . կիճէ կիճնտիճիւ : տիւ և գիշեր :
 Ռուխսէթ . մէյտան : համարձակութիւն :
 Ռույ . իւղ . երես , դէմ :
 Ռուքի զէմին . եւր իւղի : երես երկրի :

Փ

Փայտնկա . կամ փայտնգէ : աշտարակ իմանի :
 Փա . կամ փայ . այսգ . ոտն :
 Փամալ կամ փայլմալ . այսգ . ալթընտա զալմըշ : ի ներ-
 քոյ ոտից մնացեալ :
 Փամալ կամ փայլմալ էթմէք . այսգ . ալթընտ արմագ .
 ոտնակոխ առնել :
 Փայլէնտ . այսգ . պողլու : ոտնակապ :
 Փալվուս . (է անուէն յատուկ յունական) պողոս :
 Փատղէհիր . կամ ըստ ոմանց Վատղէհիր . փանղէհիր կամ
 փէնղէհիր կամ փանղէհըր . որ է քարն թոյնապեղ :
 Փարակլիտիս . (է բառ յունական) միտթարիշ :
 Փաքիղաթ . սուլը արը . սուլը փաք : որ ի գիրս այսմիկ իմա-
 նի՝ ողջախոհ և անձնամարդուր : || Կես յերեսն 285 :
 Փաքտիլ . գալլիփաք : մարախիրտ :
 Փէլէնկ . գափլան . նէմէր . ինծ :
 Փէյտա . դահիր . պէյան : յայտ՝ կամ յայանի :
 Փէնպէ . փանպուգ : բամբակ կամ բամպակ :
 Փէնա . նասիհ . նաւոհաթ . էօկիւտ . խրատ :
 Փէնանամ . էօկիւթ . րիթապի : խրատագիրք :
 Փէս . պունտան սօնրա . պատէհիւ . արդ՝ իսկ արդ :
 Փէսթ . ալլապ . աշպի . ցած . խոնարհ : վայր :
 Փէտէր . էպ . աթէ . պապա . հայր :
 Փէրթալ էթմէք . ուշմագ . թռչիլ :
 Փէրթալ կամ փէրթապ . նիշանի պայրաէ տիւրիւսթ
 վարան օգ . պայրիքն՝ առ նկատսին հեռի՝ ուղղագնաց նեա :
 Փէրթալ էթմէք . պիրաէնպիրէ աթըրմագ . որ ի գիրս
 այսմիկ իմանի՝ ուշմագ . այս է՝ թռչիլ :

վերթէվ. զիյա. նուր. ճառագայթ կամ լոյս :
 վերիշուն. տաղըլըն. զէ մնաք. ցրուեալ, տրտում :
 վերվանէ. քէլէ պէկ. քէ փէնէկ. թիթեռն :
 վերվէրտիկեար. պէսլէյիճի. ըիզզ վէրիճի. սնուցիչ :
 վիսկօփուս. էփիսկօպօս. եպիսկոպոս :
 վիսեթ. օղուլ. որդի կամ տղայ :
 վիւր. տօլու. լի կամ լիք :
 վութ. սանէմ. կուռք :
 վութփէրէսթ. փութա թափըճի. կռապաշտ :
 վուշիսէ. կիզլի. ծածուկ :
 վուսիտէ. (խմի մէֆուլ) չիւրիւմիչ. փտեցեալ :
 վսարնօս. (է բառ յուռնական) զէ պուր. սաղմոս :
 վրակսիս տօն ափօսթօլն. (է յուռն) գործք առաքելոց :

Վ.

Վէտգիւղ. եալանճի. ատաբան. սատխօս :
 Վէտինաթ կամ քեայինաթ. թէպէտ բաց յայն՝ ձմ ինչ
 չէնէն. ասի. որ է ստեղծուած. եարարած. լայց եր-
 բեմն՝ աշխարհ իմանի :
 Վէտհիլ. թէնպէլ. այս է. ծոյլ :
 Վէտամ ալմագ. միւրատ ալմագ. կարօտ առնուլ :
 Վէտմիլ. կատարեալ :
 Վէզալիք. նմանպէս :
 Վէզզապ. (միւրալիղէ իլէ խմի ֆայիլ) փէք եալանճի.
 զիյաթէսի իլէ քեազիւղ. կարի սատխօս :
 Վէթպ էթմէք. եագմագ. գլիւլ :
 Վէլամ. սէխիւն կամ սիւխէն. սէօզ. բան. խօսք :
 Վէլամուլլահ. բան սատուածոյ :
 Վէլիմաթ. քէլիմէ. սէօզ. բան :
 Վէլպ. (որոյ յոգնականն լինի քէլպ) իթ. շուռն :
 Վէհհրիւպա. կամ քեահրիւպա. սաման գափըճի.
 յարդիլի. է քարն այն՝ զոր զալաթ չէրիւղ-տսէն :
 Վէհմալ. կատարեալ :
 Վէհման. եայլ. տղեղն :
 Վէհմ. կքաիկ. պակսու կամ նուաստ :

- Վ՛կեմէր • երէք նշանակուած իւնս ունի • բայց ՚ի գիրս այս-
 միկ իմանի՝ գօտի • որ է գուշագ ։
 Վ՛կեմԹէր • հրսիկէրէք • զիյատէ նագըս • հտնարադ •
 պտկասագոյն • առաւել պակաս • նուտատագոյն ։
 Վ՛կնանիյէ • քենանիւ պիր գարի • քանանուհի ։
 Վ՛կշթի • զէվրագ • կեմի • նաւ ։
 Վ՛կպիր • (որոյ յոգ՝ լինի քեպոյիր •) պէոյիւք • մեծ ։
 Վ՛կպուծէր • կէոյէրչին կամ կէօկէրչին • աղաւնի ։
 Վ՛կվսէր • (առանց այլ նշանակուածեան՝ իմանի կեանք և
 կենդանուած իւնս •) որ է հօմիւր և հայաթ ։
 Վ՛կվքեպ • (որոյ յոգնականն լինի՝ քէվսրիպ) աստղ ։
 Վ՛կֆաֆի նէֆս • բանական ըստ բնութեան ։
 Վ՛իզպ • եալան • եալանձրլըգ • սուտ • ստուած իւնս ։
 Վ՛իւպպար • մաղրուր • հպարտ ։
 Վ՛իւպպարլըգ • մաղրուրլըգ • հպարտութիւն ։
 Վ՛իւսիւֆ • կիւնէշին թու թուլմասի • խաւարումն արե-
 գական • (որ յուներէն ասի) էկիփսիա իլիու ։
 Վ՛իւտիւրաթ • քէտէրլէր • փնայր ։
 Վ՛իւրսի • (է եղական • որոյ յոգնականն լինի քէրասի •)
 թախթ • աթոռ ։
 Վ՛իւրէյի զէմին • գունտ երկրի կամ երկրագունտ ։
 Վ՛իֆայէթ • եէթիշիր • բաւական ։

O

- () Ըմադիւ • (նէհի հազըր) օլմա • մի՛ լինիր ։
 () Ըտէմ • օլսաաթ • օլզէմման • յայնժամ ։

Ք

- Քադիւ • զահիտ • փարսա • առաքինի ։
 Քազիէթ • առաքինութիւն ։
 Քազիէթի իլահիյէ • աստուածային առաքինութիւն •
 || տէս յերեսն 68 ։
 Քազիւ տմէլ • առաքինագործ իմանի ։
 Քայիշէ • 2 էպֆօ 1 • 2 ապսրս 1 ։ բող կամ պոռնիկ ։
 Քանի • նասուպիթ • անհաստատ • սնցաւոր ։

Յ)տախգ. կիւնահքեար: մեղաւոր:

Յ)տարը. իմանի սահման, կամ տարբերութիւն, և ուրեք գլուխ սկսուած ոց:

Յ)տարը էթմէք: բամբասել իմանի:

Յ)էգաթ. անձագ: միայն թէ, հազիւ թէ:

Յ)էլաբէթ. փորձութիւն և անցք իմանի:

Յ)էլէք. (թէպէտէ երկին. որոյ յոգնակտնն լինի՝ էֆ-լաք.) բայց ՚ի գիրս պսմիկ՝ աշխարհ ևս իմանի:

Յ)էլէքի սապիթ. երկին հաստատութեան իմանի:

Յ)էհմ. իմանի ճանաչումն. մերթ խոհեմութիւն, և մերթ հանձար:

Յ)էմ. տէ հան. աղըզ, բերան:

Յ)էսատ. ապականութիւն:

Յ)էվթ. օլմագ. մեռանիլ:

Յ)էվթր. կամ Պէֆէվթր. ֆիւհալ, իսկոյն:

Յ)էրահ. մերթ իմանի՝ անձն դը ուրախ. իսկ մերթ՝ տեղի ինչ զովացուցիչ կամ ապահով:

Յ)էրգ. թէվ-վութ: զանազանութիւն:

Յ)էրեատ. շամաթա: սղաղակ:

Յ)էրզանէ. որով մերթ իմանի ճշմարիտ իմաստունն. զոր առջիպի հիւթը և զաւթէնան ասեն: իսկ մերթ պին՝ որ է իմաստակ և խաբուսիկ. որ թէպէտ ՚ի ձեռն ճարտարախոսութեան և պլազանից օրինակաց՝ կերպացուցանէ զինքն իմաստուն և հանձարեղ, (որով գրեթէ՝ զընդ որոգայթիւն որսաց զոմանս.) բայց որոյ ՚ի ճշմարտութենէ՝ ըստ ամենայնի է թափուր:

Յ)էրզանէլէք. վերոյ սասցեալ ֆէրզանէ բառին՝ վերացեալն է: || տէս յերեսն 2:

Յ)էրիշթէ. մէլէք, սի՞ւրիւշ: հրեշտակ:

Յ)էրտ. թէք: ֆարտ: իսկ մինչ ասի՝ պիր ֆէրտ, իմանի ՚ի գիրս տաճկաց պէր սիւնէ. որ է այդ ոչ: բայց ՚ի գիրս պսմիկ՝ || տէս յերեսն 7, և ՚ի 176. և կամ յայլ ուրեք ևս, իմանի շէնհադ կամ աղա. այս է՝ ոֆշիւն:

Յ)իլօսօֆօս. (է բառ յունա՞) իմաստասէր. փիլիսօփայ:

Յ)իքիլատար. իմանի մտապահ կամ մտաւոր կամ մտօք:

Բայն . էջ ատէմ . կամ ին ատէմ : ո՞վ մարդ :

Բայն . աշխբէարէ . զաճիր : յայտ և յայտնի :

Բայտ . գուլլուգ էտիճի . ծառայող :

Բըզ կամ Բրտ . եէր : երկիր . գետին :

Գառնու . պիւլթիւն . հէփսի . ալայր : ամենայն :

Լայի նիսպէթ . թէպէտ վասն սորին (և կամ վասն պլլց
էայից . որը են եայի վաճտէթ . եայի վաճտէթ միւլպալի-
ղէ . եայի մաստառիյէ և պլլք) || տես յերեսն 325 : խոս-
տացար ի մէջ էշին՝ մեկնել ըստ բաւականին . բայց զանց
արարար վասն պատճառաց ոմանց : և աստ՝ առ այս վախ-
ճան յիշեցաւ . որով իմացեալ զոչ գոյն՝ մի՞ որունիցէք :

Օէպուր . փաւլմոս . սաղմոս :

Օիւլալ կամ Զիւլալ . թէպէտ ի գիրս պարսից և արա-
պից է ջուրն այն՝ որ է շտաղամարս . համեղ . պարզ . յըս-
տակ . և մարուր . բայց ըստ ոմանց իմանի ևս՝ սառնասա-
ռայց որդն այն՝ որ ցրտացուցանէ զջուր :

Օկնպուր . առը . մեղու :

Լարուս կամ Բրուս . թէպէտ ըստ պարսից՝ է հարսա-
նիք : || տես յերեսն 327 : բայց ըստ արապից՝ հասարակո-
րէն մերթ վեասայ իմանի . և մերթ հարսն : նաև ուրեք
որոնք է գրեալ . որ յատկապէս իմանի՝ հարսն : || տես
յերեսն 264 :

Լզհար . (է յողնական) չիշէքէր : ծաղիկք :

Լիւնվրատ . փալէատիատիկի : հին կտակարան : ձծաշուշ :

Լիւրճիւմէ . թարգմանուածիւն իմանի : || տես յերեսն 4 :

Լա ճէրէմ . շիւպհէսիղ . իշկիլիղ . անկարծիք :

Լէյլ . (որոյ յողնականն լինի՝ լէյալ) կիճն . գիշեր :

Լուէյալէթ . երեակայրութիւն :

Լուէյալէթմէք . երեակայել :

Լեաւփէրէսթ . եօրիւղէ թափըճի : եղնապաշտ :

Լիլրտիկեար . է սնուէն աստուծոյ :

Ղապէճա . կեահիճէ . պաղի . քերէր : մերթ . երբեմն :

Լիւնէլէմ . սէղա . լայիգ . արժան :

Միւսէմմա • (խամի մէֆ') անուանեցեալ: զոր զաւսթ-
օրէն՝ բաղումի ՚ի տեղի միւսէմմա՝ բառին իմանան:

Միւսէմմա • (խամի ֆայիլ) կրկնօղ: որոյ իսմի մէֆու-
լուն՝ լինի միւսէմմա՝ որ կրկնեցեալ: որ || տես յերեսն
348, պատահաւք իսմի ֆայիլէ եդեալ:

3|| ալում • (խամի մէֆ") թանըմը: ծանօթ, ծանուցեալ:

3|| ատաէ • նէսէք • քերէսթէ: նիւթ:

3|| երգում • (խամի մէֆ") գրեցեալ կամ վերագրեալ:

3|| Ինէզդէճ • (խամի մէֆուլ) Լ'րդ՝ որքան առ այս գի-
տելի է, զի մինչ ստեմք՝ (ալլաճ միւնէզդէճ տիր), իմա-
նաւք զանպարագրութեն • ըստ արարեալին եթէ՝ անձ է՝
յամ ուրեք, սակայն ոչ է յուրեք • և ըստ օգոստինոսի՝
անձ է յաշխարհի, և ոչ ներփակեցեալ • արտաքոյ աշխար-
հիս, և ոչ արտափակեալ • ՚ի վերայ աշխարհի, և ոչ զիշուց-
եալ • ՚ի ներքոյ աշխարհի, և ոչ ստորասեղմեալ:

Սուղաֆ • իմանի յատկացեալ:

Սուղաֆիլէյճ • յատկացուցիչ սեռական:

Եթիք • բանական, բանաւոր:

Եթիք • խօշ աւազ իւր օգումագրաւոր ձայնիւ կարգալ:

Եթմար • նամը • մէջնուր: անուանի, հռչակեալ:

Եթպէտիտ կամ Եթպէտիտ • կէօրիւնմէղ: աներևոյթ:

Եթհար • կիւնտիւղ: տիւ, ցերեկ:

Եթսիւ • փոյրաղ: որ է բօրեաս հոմի:

Եթպի • (որոյ յոգ՝ է էթիլե) փէյլամպէր: մարգարէ:

Եթսը • ոջ • ձինձ • ազն: սեռ:

Եթվրուղ • նօր օր: գարնանամուտ • յորում արեգակն
մտանէ յառաջին կէտ խոյն:

Եթֆէս • շուռ: Լ'րդ տես յերեսն 7, ՚ի տեղի լինելոյ
նէֆէտի, սղոյմամբ եղեալ է Եթֆէ • թէպէտ՝ գտանին և
այլք այսպիսիք սղոյմունք պատահանաւք, բայց ոչ են այն-
քան միասաւորք՝ բայց ՚ի յոյժ սակաւուց: զորոյ՝ եթէ
տէր կամեացի, դոյն ինչ պատմելոց եմք ՚ի վախճանի:

Եթֆա • սա թէպէտ՝ կարիք բնութեան ասացու: բայց
մերթ ևս՝ իմանի անձն:

Եթկ կամ Նիյկ • խուղ: լաւ, բարի, աղէկ:

1. Իհնալ . աղաճ տալի : Ճիւղ , ոստ , ստեղն :
 1. Իմ . նրսֆ . ետրում , կէս :
 1. Իշանկեա՛հ . նպատակ , նշաւտի , նշանետղ :
 (Էհնալտէ , կամ Շահնալտէ : Թագաւորաղն :
 1. Երբէր . ապտ . գուլ , ծառայ :
 1. Էրա . նիւնն . նէ իշլուն : վասն էր , ինչու համար :
 1. Իրալ . իմանի ճրագ . (որոյ յոգնականն է չիբաղան :)
 1. Իրաղան . ճրագուէք , նաեւ՝ յատկապէս չիբաղան կոչի
 այն՝ զոր Թագաւորը առնեն բազմութիւն ճրագաց զծաղ-
 կամբք ՚ի գիշերի :
 1. Զուն . ՚ի գիրս այսմիկ իմանի՝ չիւնքի : որովհետեւ :
 1. Կալ . փէհր . ճէնա՛հ . գանատ : թե :
 1. Կախուսուս . մանաւանդ , ևս առուէլ :
 1. Կատէհիւ . փէս . պուհտան սօնրաւ . արդ , իսկ արդ :
 1. Կատէսթ . էլի սչըգ . ճէօմէրտ : առատածէուն :
 1. Կէնի խրայէլ . որդիք խրայէլացւոց իմանի :
 1. Կէրըր . ետպան : անպատ :
 1. Կէրըսնի . ետպանի : վայրենի :
 1. Կի եմի խիւտա . հրամանսուն աստուծոյ :
 1. Կէսուլ կամ Բէսուլ . ապօսթօլոս : առաքեալ :
 1. Կէրփաիւս կամ Սէրփաիւս : աւագ սարկաւադ :
 1. Կալիտ . ծնող . այսինքն հայր :
 1. Կալիտ . ծնող . այսինքն մայր :
 1. Կատ . ֆէրեատ : աղաղակ իմանի : ॥ տէ՛ս յերեսն 202 :
 1. Կիլիվըն . որ զալթի ֆրաղուն ասի : փօրաւօն :
 1. Կիլար . փախուստ :
 1. Կիլար . էթմէք . փախիլ :
 1. Կլագ . ասում . կիւնա՛հ . սուլ : մեղք :

Լ թէ որքան է դժուարութիւն զբառս զօտարադրիս՝
 (զարապիցն ասեմ, զպարսիցն, և կամ ևս զտաճկացն)
 հայկականաւն գծագրել տառիւ, և զայն՝ թարգմանիլ
 լելոյ սեփականացն արտաբերել հնչմանց, և կամ զինչ
 գործ դժպատեհագոյն քան զայլատարազ նոցունցն շա-
 րամանովի բառից: Լ թէ յորպիսի աստիճանի իցէ ան-
 կարելութե՝ բոլոր ինչ ասացուած պատմական, կամ վար-
 դապետութիւն քրիստոնէական, կամ և բանք խրթնագոյնք,
 մանաւանդ գերանուրբ և խորին խորհուրդք կենսա-
 բուղիս ստեանցն երկուց, այս է հնոց և նորոց կտակարա-
 նացն ասեմ սրբոց, ըստ տաճկացն լեզուին ոճոյ՝ մերովքս
 իսկ շարագրիլ գրովք. արգարե յայտ է ներկուռ գիտնա-
 կանացդ դասուց, և ներհուն հոգեօրացդ խորից՝ առա-
 ւել քան զորոցն ճոռոմաբանօրէն և ընդ երկար արտա-
սանեմս:

Ուստի և աստէն զանց արարեալ իմ զնորօք՝ յառա-
ջացայց ՚ի կարգ ծանուցման պարագայիցն այսր մատենի
 գովելոյ և ջեն ճՈԳԵԻՈՐ՝ կոչեցելոյ: (որ է շարադ-
 րեցեալ ՚ի նուրբ անգլիական վարդապետէ և ՚ի յամենիմաստ
 սրբազան Պատրիարքէ քաղաքիս մեծի, ՚ի փառս սրբոց
 Երրորդութեն և փոյն անութե՝ ճօր և Որդւոց և ճոգ-
 ւոյն սրբոց, և ՚ի յօգուտ հասարակաց, և տպեցեալ ըստ
 սեպհական և նախատիպ օրինակին ՚ի նմանէն գրեցելոյ,
 որոց և թարգմանարարութեանն այլայլելոյ:

Եւստի ուրեմն՝ զշարագրութե նորին հասարակաբար:
 Երրորդ՝ զտառից ոմանց, և մանաւանդ զայնէ յատկա-
 պէս: Երրորդ՝ զկրկնեցեալ բառիցն: Զորրորդ՝ զյատ-
 կացելոց և զյատկացուցչաց: Հինգերորդ՝ զըստ իմելոյն

և զքստ զալաթին գրեցելոցն բառից։ Ս էցերորդ՝ զվեզնիցն ոտանաւորաց։ Աթնէրորդ՝ զհամահաւաքեցեալ բառիցն՝ որք ՚ի վախճանի։

Երդ՝ գիտելի է աւրեմն զառաջնոյն . զի շարագրուածին մատենիս այսորիկ հոգեւորի՝ ըստ ամենայնի զմիջինն ունի գոտտիճան . և այս՝ ՚ի սկզբանէն մինչև ցեղը . Վանդի՝ մինչ գիտումն Սրբազանի հեղինակին և իղձ՝ առ այս վախճան գոյին միտեցեալք . զի լինիցիւր մանաւանդ ՚ի յօգուտ համբալիագունից . քան թէ գիտնականաց . (նաև տես ՚ի նախաբանուած անդ՝ զօրինակս նորին այլաբանս կանա . և որովք գրեթէ զմիջնոյն տայ զնշան .) այսքան ուրեմն յաղագս տաճկականի շարագրուէ մատենիս բաւեսցի։

Վարձեալ գիտելի է . զի բառք ոմանք օտարազոյք . ՚ի հայերէն շարագրեցելոյ մատենիս մասին . բազմիցս փոխան գաֆին իեիւ գրին . առ որս օրինակ՝ գաղել, գաղի, գաղի, ասի՝ իւղել, իւղի, իւղի . Ս ասն զի սովորուի իմն է եղեալ խօսակցութեն հայոց ՚ի միջի՝ զայսասարս բառս գաֆուհոյ՝ արտաբերել իեիւ . և այս՝ մանաւանդ ՚ի քաղաքիս այսմիկ . բայց ոչ է ինչ զարմանք . մինչ չէ հրէք ևս միմականի ազդին՝ զգաֆն՝ ընթեռնուէ զային . որոյ վասն՝ գոյ այս բան հոչակեալ։

(Էլ էլէ հրէիւնէ է գրէիւ գաֆէ զայինէն .

Վէ փաւլիսիոյ զօմ զառքի .)

Իսկ որքան առ երկրորդն գիտելի է . զի այնք բառք՝ որք են ՚ի գիրս տաճկաց գաֆիւ . ըստ մեծի մասին աւտ գրեցան գիիւ . չէֆի արապիւքն՝ չէիւ . չէֆի աճիւմիւքն՝ չէիւ . և չէլի իւնանիւքն՝ նոտր փիւնիւ . զորոցն իմն չէշ օրինակ . զհէ փեւալ բառս քաւեակ։

(Կէջթի . գամէր . չէտա . փեւէր .)

Իսկ շոյինիւ և քաթիւ եղեալքն՝ շաթիւ . և նոտր զայիւ . ոյգոն . զարգ օլմագ . որ է ընկզմիւ . արդ . որ է երկիր . Երդ՝ զվեց առախցն այսքան պատմեալ մնայ մեզ խօսիլ միայն զդժուարաբարտար այն տառէն . բայց աստէն առաւել զանց ասնել կասիմ զնովաւ . քան թէ պատմել։

(1) ի առ ՚ի բարւոյք արտաբերել զսա ՚ի ձեռն հայոցս տա-
ռից՝ ոչ միայն մեքս դժուարանամք արտաբերուղթս , այլ
նաև անշուշտ եղեգնեայն գրիչ . որոյ ՚ի գրելն զբառս «Յ-
նականս» ողորականաւն գոչէ ձայնիւ՝ անկարանամ , անկա-
րանամասերով : ի ողորմարգ զլալումս սւլանին , և զքար-
տիզին որ ընդ նմին : Եւ արդ՝ զորոյ առ ՚ի ցուցանել ձեզ
զարտաբերուեն դժուարութի՝ գրեսցուք և եթ զայս բառ-
այնական . ալմեթ , ելմեթ , եալմեթ . զի որով բարւոյք
ծանիցէքդ իսկ զոր ասացի :

Իսկ որքան առ երրորդն գիտելի է , զի ՚ի գիրս պատմիկ
բազմիցս պատահի՝ միոյ և նոյնոյ բառի կրկնիլ այլևայլ
ձայնիւ որպէս սլոպիկ . ճեմիք «էօթիւ» . արսսէ իէլի .
|| աես յերեսն 2 . 264 : (որք պնակես երևին , իբր թէ
մինն՝ իցէ ամական միւսոյն , որ ոչ է .) թէպէտ զանա-
զանք են ըստ ձայնիցն , բայց մի և նոյն ըստ իրին . զի ոչ
այլ ինչ է ճեմիք . եթէ ոչ՝ «էօթիւ» , և հակադարձապէս՝ ոչ
այլ ինչ է «էօթիւ» , եթէ ոչ՝ ճեմիք : Դմանապս ոչ այլ ինչ
արսսէ , եթէ ոչ՝ իէլի , և այլ ինչ ոչ՝ իէլիթէ ոչ՝ արսսէ :
Իսկ ուրեք տաճկերէնն նախադասի . զո՞ր նման , աւել
չէնդոք . արսան շիբ , որք են ըստ կերպի վերնոցն , զորս
ըստ պսմ մարթիմք իմանալ . ճեմիք՝ եանի՝ «էօթիւ» . արս-
սէ՝ եանի՝ իէլի : Իր ըստ մերս , ճեմիք՝ պսինքն խոնդն .
արսսէ՝ պսինքն խոնդն :

Իրդ՝ առ չորրորդն գիտելի է . զի բառք ոմանք՝ որպէս
խպնուլաս . որ է Որդի նոյ , Ռուհուլաս . այս է Հոգի նոյ :
Իւլմուլաս . պսինքն՝ Բան նոյ : Ճորս իպն , Ռուհ ,
քելամ . են յատկացեալք . և ուլասն՝ յատկացուցիչ սե-
ռական , զորս մուլաֆ և մուլաֆիլէյս անուանեն արապք .
որոյ սակս գրեթէ գոն երկարաձիգ կանոնք՝ սահմանեց-
եալք ՚ի սառֆիյուլին . պսինքն՝ ՚ի քերթողաց . զորս բե-
րել ՚ի մէջ՝ ոչ վարկայ ՚ի ճահ . եթէ ոչ զորովքն աստէն
զանց առնել . և խօսիլ միայն զբառէն «Էլուլաս» : (2) Երմե-
ծանիր ուրեմս , զի մինչ ասի ՚ի գիրս պատմիկ «Էլուլաս»

կամ ախտաւորաց, ոչ մարթիա իմանալ ըստ վերնոցն . իբր
 թէ՛ ալիք յատկացեալ, և աւելա՛յ յատկացուցիչ սեռական .
 այլ՝ պարտիա իմանալ զերկոսեանն ևս ուղղականք . որպէս
 թէ՛ ալիք աւելա՛յ . որ է Հայր Թոմ . և ոչ թէ՛ Հայր Կոն-
 թէպէտ և կերպն իցէ մուշակ և մուշակիւնէյն . Այլ աստ
 թէպէտ կամ է ինձ խուսն ինչ պիտոնացն ճառել արա-
 պից , և որովք ՚ի փորձս ձեռնամուխ լինիլ վերոյ ասա-
 ցելոց և զբացալոյծս առնել զնոսին . Բայց վասն շերկա-
 րելոյ՝ լռեցից :

Լրդ՝ որքան առ հինգերորդն գիտելի է , զի ՚ի գիրս այս-
 միկ մի և նոյն բառ՝ ուրեք ըստ սեփհակսն և կանոնաւոր
 իմացին է , և ուրեք ըստ զալաթին և անկանոն իմացին .
 որպէս , բառքս՝ ածայել . սերան , սաբա , սաթեփ . Ինձե-
 պիձե . ձիւլան . ձեւէնէ . ձեւեթ (Ֆեալեթ) ինքիւն .
 (Իֆթիալ) Գիւրէլի , և այլք . որք են կանոնաւորք : Իսկ՝
 սեփհակ . սաբա . սեփա . սեփեփ . Ինձեպիձե . ձիւն .
 ձեւէնէ . ձեւեթ կամ ձեւեթ . ինքս . Գիւրդան , և
 այլք . որք են զալաթք և անկանոնք :

Իսկ զվեցերորդէ՝ այս և զվեցերորդն ոտանաւորաց գիտե-
 լի է , զի որոցն ոմանք՝ ըստ արուղին , և ոմանք՝ ըստ կանո-
 նի Հայոցս գոլ տեսանին : Ուստի զյորոցն ՚ի քննելն քո
 զմին՝ մինչ ոչ զընդ կանոնաւն գտանիցեսդ արուղին ,
 վարկեա ընդ Հայոցս եւ կանոնաւ զայնպիսին : Լրդ՝ թէ
 զինչ իցէ վեզն՝ լիւր զի սոյնէ , և տեսակ և հոգի . զի
 ոտանաւորն՝ գրեթէ նիւթ միայն է թարց որոյ . իբր
 թէ մարմին՝ առանց հոգւոյ :

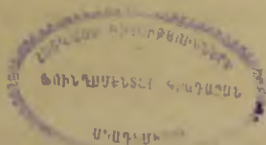
Լվերջապէս զեօթներորդէ գիտելի է , զի բառքն որք
 ըստ դասաւորութեան այբբենականի եղան կարգի , ըստ
 մեծի մասին են կանոնաւորք . վասն զի՝ մինչ հաւաքեալ
 զբառս այլազանս , որքան և կարելին էր զըստ սեփհական
 և ուղիղ իմացիցն գրեալ՝ դասեալ զնոսին ՚ի շար՝ (Թէ-
 պէտ ուրեք ևս զանկանոնս՝ վասն հարկաւոր պատճառաց

ոմանց •) և հանդեպ նոցին զլուծմունս համառօտաբար՝
առ ՚ի յօգուտ համբակագունից • որպէս և յայտ է նկատո
ղացդ • Ուստի ՚ի յորոնելն քո զբառ իմն , գտանես զնա
ըստ ուղիղ իմացին • Եւսկէ՝ գոն թէպէտ ասելիք բա-
զումք , բայց վերջատետրակս այս գրով անպարփակ ,
զանց արարի զնորդք •

Եւրդ ուրեմն մաղթեմ երեսանկեալ՝ զհոյս կրատահան-
ճար և նրբանկատ իմաստնոցդ՝ ներել սղալանաց պատճա-
ռելոց , յինէն , և կամ յայլոց • սկեփագելով զնոսին կատա-
րելութե՝ ձերում դրօշակաւ • զի սղալմունք բառից որք
ի սմին , ոչ գործ են ինչ միտս ամենեկին • ըստ որում դի-
տումն հեղինակի է ՚ի կեդրոնի ճշմարտութե • ուստի առ-
այս համարձակեալ մատենին գոչէ •

Իմէ՞ և նախ իցեն բազում լաւ լի ,
կարեն ոչ այլել ՚ի գրեցաւ բոլր ըսկ •

Չերումք ազնուութեան
նուաստագունել ծառայ
Գ . Դ . Ե . Զ .

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

